

Kyrkomötet 2025

Volym 1 Protokoll och bilagor

**Svenska
kyrkan**

Innehåll i protokoll med bilagor från kyrkomötet 2025

Volym 1 Protokoll och bilagor

Kyrkomötets protokoll 2025
Kyrkostyrelsens skrivelser, KsSkr 2025:1–6
Kyrkomötets presidiums skrivelse, PSkr 2025:1
Motioner, Mot 2025:1–129

Volym 2 Bilagor

Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar
Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans arvodesnämnd
Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd
Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
Gudstjänstutskottets betänkanden, G 2025:1–8
Organisationsutskottets betänkanden, O 2025:1–14
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkanden, TU 2025:1–15
Ekonomiutskottets betänkanden, E 2025:1–10
Ekumenikutskottets betänkanden, Eu 2025:1–9
Kyrkolivsutskottets betänkanden, KI 2025:1–12
Samhälls- och kulturutskottets betänkanden, SK 2025:1–15
Förvaltareutskottets betänkanden, F 2025:1–8
Kyrkomötets skrivelser, KmSkr 2025:1–22
Voteringslistor
Personregister
Sakregister

*Alla dokument från kyrkomötet finns publicerade på kyrkomötets webbplats,
www.svenskakyrkan.se/kyrkomotet*

Kyrkomötets protokoll 2025

Kyrkomötets protokoll 2025
30 september–3 oktober och 17–19 november

Kyrkomötet 2025 Tisdagen den 30 september	11
§ 1 Kyrkomötet öppnas	11
§ 2 Anförande av ärkebiskopen	11
§ 3 Hälsningsanförande från Irländska kyrkan	11
§ 4 Inkomna hälsningar.....	11
§ 5 Parentation	11
§ 6 Anmälan om nya ledamöter i kyrkomötet.....	11
§ 7 Anmälan om inkallade ersättare.....	12
§ 8 Överlämning av synpunkter på skrivelser och motioner från De Ungas Kyrkomöte	12
§ 9 Fastställande av debattregler för session 1	13
§ 10 Val av protokolljusterare.....	13
§ 11 Utskottsplacering av inkallade ersättare.....	13
§ 12 Biskoparnas närvaro i utskotten	13
§ 13 Fyllnadsval till kyrkomötets utskott.....	13
§ 14 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen	14
§ 15 Utseende av suppleant för auktoriserad revisor	14
§ 16 Anmälan om inkomna ärenden	14
§ 17 Hänvisning av ärenden till utskotten.....	20
§ 18 Meddelanden.....	20
 Fredagen den 3 oktober	 21
§ 19 Anmälan om betänkanden från utskotten.....	21
§ 20 Fastställande av debattregler för session 2	21
§ 21 Meddelanden.....	21
 Måndagen den 17 november	 22
§ 22 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs	22
§ 23 Anmälan om nya ledamöter	22
§ 24 Anmälan om inkallade ersättare.....	22
§ 25 Meddelanden.....	23
§ 26 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024.....	23
§ 27 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden	24
§ 28 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026–2028.....	24
§ 29 En årlig rikskollekt.....	25
§ 30 Religionsdialog och djurhållning	26
§ 31 Hjälpcenter för förföljda konvertiter.....	26
§ 32 Svenska kyrkan, Israel och Palestina	27
§ 33 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk	28
§ 34 Avbryt samarbetet med Expo.....	34
§ 35 Inga politiska ställningstaganden	34
§ 36 Närvaro och andlig vård på SiS-institutioner och ungdomsfängelser.....	34
§ 37 Värna och stärk Jourhavande präst	35
§ 38 Svenska kyrkans värdegrund	35
§ 39 Stärk pilgrimsrörelsen	35
§ 40 Utträden.....	36
§ 41 Åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott.....	36

§ 42 Andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter	36
§ 43 Inrätta ett kyrkohistoriskt museum	36
§ 44 Introduktion till kristendomen på olika språk	37
§ 45 Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna	37
§ 46 Välkomna alla i Svenska kyrkan.....	37
§ 47 Mall till policy om artificiell intelligens	38
§ 48 Nollvision för förstörelse av kulturlämningar.....	38
§ 49 Kyrkoavgiften – tak och diakonalt bidrag.....	38
§ 50 Policy för omstrukturering av tillgångar	39
§ 51 Utred målkapital.....	39
§ 52 Begränsningar i finansiella placeringar.....	39
§ 53 Krav på goda arbetsvillkor vid upphandlingar.....	39
§ 54 Det ekonomiska utjämningsystemet.....	40
§ 55 Ekumenisk konsekvensanalys.....	40
§ 56 Frågor om samarbetet med Islamic Relief och islamisering	41
§ 57 Missionsfrågor	42
§ 58 Könstympning	42
§ 59 Utlandskyrkans organisation.....	42
§ 60 Lämna ACT-alliansen	43
§ 61 Hållbarhetsindex för skogsförvaltningen	43
§ 62 Uppmuntringspris inom skogsbruket.....	44
§ 63 Hållbar jordbruksförvaltning.....	44
§ 64 Inga solenergiparker på kyrkans skogsmark.....	44
§ 65 Säkra återväxt av gamla träd.....	44
§ 66 Skogsvårdstjänster i egen regi.....	45
§ 67 Revidera färdplanen för klimatet	45
Tisdagen den 18 november.....	46
§ 68 Meddelanden.....	46
§ 69 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024, beslut	46
§ 70 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut.....	46
§ 71 En årlig rikskollekt, beslut	47
§ 72 Kyrkoavgiften – tak och diakonalt bidrag, beslut	47
§ 73 Policy för omstrukturering av tillgångar, beslut	48
§ 74 Utred målkapital, beslut	48
§ 75 Begränsningar i finansiella placeringar, beslut	49
§ 76 Krav på goda arbetsvillkor vid upphandlingar, beslut	49
§ 77 Det ekonomiska utjämningsystemet, beslut	50
§ 78 Religionsdialog och djurhållning, beslut.....	51
§ 79 Hjälpcenter för förföljda konvertiter, beslut	52
§ 80 Svenska kyrkan, Israel och Palestina, beslut.....	52
§ 81 Ekumenisk konsekvensanalys, beslut	55
§ 82 Frågor om samarbetet med Islamic Relief och islamisering, beslut	55
§ 83 Missionsfrågor, beslut.....	56
§ 84 Könstympning, beslut.....	57
§ 85 Utlandskyrkans organisation, beslut	57
§ 86 Lämna ACT-alliansen, beslut	57
§ 87 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk, beslut.....	58
§ 88 Hållbarhetsindex för skogsförvaltningen, beslut.....	66
§ 89 Uppmuntringspris inom skogsbruket, beslut.....	67

§ 90 Hållbar jordbruksförvaltning, beslut	67
§ 91 Inga solenergiparker på kyrkans skogsmark, beslut.....	67
§ 92 Säkra återväxt av gamla träd, beslut	68
§ 93 Skogsvårdstjänster i egen regi, beslut	68
§ 94 Revidera färdplanen för klimatet, beslut	69
§ 95 Avbryt samarbetet med Expo, beslut	70
§ 96 Inga politiska ställningstaganden, beslut.....	70
§ 97 Närvaro och andlig vård på SiS-institutioner och ungdomsfängelser, beslut ...	71
§ 98 Värna och stärk Jourhavande präst, beslut.....	71
§ 99 Svenska kyrkans värdegrund, beslut.....	72
§ 100 Stärk pilgrimsrörelsen, beslut	72
§ 101 Utträden, beslut	73
§ 102 Åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott, beslut	73
§ 103 Andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter, beslut.....	73
§ 104 Inrätta ett kyrkohistoriskt museum, beslut	74
§ 105 Introduktion till kristendomen på olika språk, beslut.....	74
§ 106 Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna, beslut.....	75
§ 107 Välkomna alla i Svenska kyrkan, beslut	75
§ 108 Mall till policy om artificiell intelligens, beslut.....	75
§ 109 Nollvision för förstörelse av kulturlämningar, beslut	76
§ 110 Dop av konfirmand före myndighetsåldern	76
§ 111 Lekfolk och gudstjänstliv	76
§ 112 Fader vår är inget experiment	77
§ 113 Ökad stiftssamverkan.....	78
§ 114 Kyrkomötets arbetsformer	78
§ 115 Begravningsfrågor.....	78
§ 116 Valfrågor.....	79
§ 117 Demokratiska arbetsformer.....	79
§ 118 Ökat beslutsmandat till församlingsråd och församlingsherdar.....	80
§ 119 Församlingars och pastorats bolagsbildningar	80
§ 120 Fördelning av antal elektorerna vid ärkebiskopsval	80
§ 121 Några frågor rörande icke-territoriella församlingar.....	81
§ 122 Främja grunduppdraget	81
§ 123 Motverka sammanläggningar av församlingar.....	81
§ 124 Beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall.....	82
§ 125 Ersättare för biskopen	82
§ 126 Värna samvetsfriheten.....	82
§ 127 Dataskyddsförordningen vid gudstjänst.....	83
§ 128 Digitalt in- och utträde	84
§ 129 Svenska kyrkans stöd till hbtqia+-personer	84
§ 130 Prästutbildningen	85
§ 131 Utbildning för förtroendevalda	87
§ 132 Bristandeandel.....	87
§ 133 Rekrytering av kyrkomusiker.....	87
§ 134 Relevanta barnkonsekvensanalyser.....	88
§ 135 Missionscertifiering av församlingar	88
§ 136 Ordning för välsignelse av hem	88
§ 137 Svenska kyrkans mest spelade kyrkomusikaliska verk.....	89
§ 138 Evangeliekonsekvensanalys.....	89
§ 139 Konferens om reformationen i Malmö 1527–1533.....	89

§ 140 Prästkläder vid gudstjänst	90
§ 141 Kontraktsprostens roll i kyrkoordningen	90
§ 142 Titulaturen på arbetsledande präster	90
§ 143 Stiftsstyrelsens samråd med domkapitlet om prästorganisationen.....	90
§ 144 Svenska kyrkans offentlighetsprincip	91
§ 145 Bestämmelser om vigningstjänsten.....	91
§ 146 Krav på öppenhet för vigsel av alla par vid tillsättning av prästtjänst.....	91
§ 147 Diakonatets uppgifter	93
§ 148 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar	93
§ 149 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans överklagandenämnd.....	93
§ 150 Biskopars ämbetstid	93
Onsdagen den 19 november	94
§ 151 Hälsning	94
§ 152 Meddelanden.....	94
§ 153 Fyllnadsval revisor för mandatperioden 2022–2025.....	94
§ 154 Dop av konfirmand före myndighetsåldern, beslut.....	94
§ 155 Lekfolk och gudstjänstliv, beslut	94
§ 156 Fader vår är inget experiment, beslut.....	96
§ 157 Ordning för välsignelse av hem, beslut.....	97
§ 158 Svenska kyrkans mest spelade kyrkomusikaliska verk, beslut	97
§ 159 Evangeliekonsekvensanalys, beslut	97
§ 160 Konferens om reformationen i Malmö 1527–1533, beslut	97
§ 161 Prästkläder vid gudstjänst, beslut.....	98
§ 162 Ökad stiftssamverkan, beslut	98
§ 163 Kyrkomötets arbetsformer, beslut.....	98
§ 164 Begravningsfrågor, beslut	98
§ 165 Valfrågor, beslut.....	100
§ 166 Demokratiska arbetsformer, beslut	101
§ 167 Ökat beslutsmandat till församlingsråd och församlingsherdar, beslut	102
§ 168 Församlingars och pastorats bolagsbildningar, beslut.....	103
§ 169 Fördelning av antal elektorerna vid ärkebiskopsval, beslut.....	103
§ 170 Några frågor rörande icke-territoriella församlingar, beslut	103
§ 171 Främja grunduppdraget, beslut	104
§ 172 Motverka sammanläggningar av församlingar, beslut	104
§ 173 Beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall, beslut	104
§ 174 Ersättare för biskopen, beslut.....	105
§ 175 Värna samvetsfriheten, beslut	105
§ 176 Dataskyddsförordningen vid gudstjänst, beslut	105
§ 177 Digitalt in- och utträde	106
§ 178 Kontraktsprostens roll i kyrkoordningen, beslut.....	107
§ 179 Titulaturen på arbetsledande präster, beslut.....	107
§ 180 Stiftsstyrelsens samråd med domkapitlet om prästorganisationen, beslut	107
§ 181 Svenska kyrkans offentlighetsprincip, beslut.....	108
§ 182 Bestämmelser om vigningstjänsten, beslut	108
§ 183 Krav på öppenhet för vigsel av alla par vid tillsättning av prästtjänst, beslut	108
§ 184 Diakonatets uppgifter, beslut	110
§ 185 Biskopars ämbetstid, beslut.....	110

§ 186 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut.....	111
§ 187 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut	111
§ 188 Svenska kyrkans stöd till hbtqia+-personer, beslut.....	111
§ 189 Prästutbildningen, beslut.....	112
§ 190 Utbildning för förtroendevalda, beslut.....	114
§ 191 Bristande vandel, beslut	114
§ 192 Rekrytering av kyrkomusiker, beslut	114
§ 193 Relevanta barnkonsekvensanalyser, beslut	115
§ 194 Missionscertifiering av församlingar, beslut.....	115
§ 195 Studentmedbestämmande på Svenska kyrkans utbildningsinstitut	115
§ 196 Bevara immateriella kulturarv med koppling till kyrkolivet.....	116
§ 197 Begravningskostnad för icke kyrkotillhöriga.....	116
§ 198 Inkludera laestadianska väckelserörelsen i försoningsprocessen.....	116
§ 199 Sanningskommission	117
§ 200 Nämnder i stiftet.....	117
§ 201 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans valprovsnämnd	117
§ 202 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans arvodesnämnd.....	117
§ 203 Studentmedbestämmande på Svenska kyrkans utbildningsinstitut, beslut ...	118
§ 204 Bevara immateriella kulturarv med koppling till kyrkolivet, beslut	118
§ 205 Begravningskostnad för icke kyrkotillhöriga, beslut	119
§ 206 Inkludera laestadianska väckelserörelsen i försoningsprocessen, beslut	119
§ 207 Sanningskommission, beslut.....	119
§ 208 Nämnder i stiftet, beslut.....	120
§ 209 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans valprovsnämnd, beslut	120
§ 210 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans arvodesnämnd, beslut	120
§ 211 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026– 2028, beslut.....	120
§ 212 Meddelanden.....	122
§ 213 Kyrkomötet avslutas	122

Bilaga 1 Debattregler kyrkomötet session 1 2025	124

Bilaga 2 Debattregler kyrkomötet session 2 2025	125

Kyrkomötet 2025

Tisdagen den 30 september

Kl. 15.20–17.00

Kyrkomötets ledamöter och biskoparna deltog i en mäsas vid vilken biskop Fredrik Modéus predikade. Kyrkomötet 2025 inleddes i Uppsala domkyrka i närvaro av DD.MM. Konungen och Drottningen. Musik framfördes av Robert Bennesh, Per Sporrang, Elin Rubinsztejn, Elisabeth Arnberg, Ulrika Edström, Carina Sporrang och Tomas Nilsson samt sång av Uppsala domkyrkas gosskör under ledning av Margareta Raab.

§ 1 Kyrkomötet öppnas

Ordföranden Karin Perers höll ett inledningsanförande. Därefter förklarades kyrkomötet år 2025 öppnat.

§ 2 Anförande av ärkebiskopen

Ärkebiskop Martin Modéus talade till kyrkomötet.

§ 3 Hälsningsanförande från Irländska kyrkan

Biskop Dr. Ian Ellis från den Irländska kyrkan framförde en hälsning till kyrkomötet.

§ 4 Inkomna hälsningar

Förste vice ordförande Levi Bergström läste upp de skriftliga hälsningar som hade inkommit till kyrkomötet från Equmeniakyrkan och EFS.

Förhandlingarna ajournerades kl. 16.10.

Kyrkomötets samlades i universitetshuset i Uppsala.

Förhandlingarna återupptogs kl. 16.30 under ledning av ordföranden.

§ 5 Parentation

Ordföranden *meddelade* att kyrkomötets ledamot Lars-Ivar Ericson, Lunds stift, avlidit i juni 2025. Han hedrades med en stunds tystnad.

§ 6 Anmälan om nya ledamöter i kyrkomötet

Anmälde att följande utsetts till nya ledamöter i kyrkomötet:

Rolf Nersing, Uppsala stift, är ny ledamot efter Christian Bonde, som avsagt sig uppdraget

Tomas Jansson, Västerås stift, är ny ledamot efter Lydia Fredlund, som avsagt sig uppdraget

Johan Lindman, Lunds stift, är ny ledamot efter Sofija Lazic Pedersen, som avsagt sig uppdraget

Jan Friheden, Lunds stift, är ny ledamot efter Elise Solberg, som avsagt sig uppdraget

Jonatan Glader, Lunds stift, är ny ledamot efter Lars-Ivar Ericson, som avlidit

Staffan Bjerrhede, Göteborgs stift, är ny ledamot efter Satu Rekola, som avsagt sig uppdraget

Christoffer Stavenow, Stockholms stift, är ny ledamot efter Charlotte B Haggren, som av sagt sig uppdraget

Ulf Wester, Stockholms stift, är ny ledamot efter Arnold Boström, som av sagt sig uppdraget.

Ordföranden hälsade de nya ledamöterna välkomna till kyrkomötet.

§ 7 Anmälan om inkallade ersättare

Ordföranden *meddelade* att följande ersättare hade inkallats för de ledamöter som anmält förhinder att delta i kyrkomötets första session:

Sven Ingvar Holmgren, Uppsala stift, ersätter Anna-Karin Westerlund

Catharina Erdtman, Uppsala stift, ersätter Rolf Nersing

Kristina Srbu Kjellgren, Uppsala stift, ersätter Maria Heldt

Håkan Persson, Växjö stift, ersätter Håkan Sunnliden

Bert-Åke Näslund, Växjö stift, ersätter Magnus Hedin

Ylva Samuelsson, Växjö stift, ersätter David Svensk

Jan-Ove Lipponen, Växjö stift, ersätter Leif Gustavsson

Leif Ahrun-Solén, Lunds stift, ersätter David Liljedal

Jonas Nordén, Lunds stift, ersätter David Castor

Kenneth B Ferm, Lunds stift, ersätter Lena Peterson

Lars-Anders Espert, Lunds stift, ersätter Iván Knézy

Agneta Ahlblom, Göteborgs stift, ersätter Anna Stenberg

Christoffer Wallin, Göteborgs stift, ersätter Birgitta Thörn

Annsöfi Aurell, Göteborgs stift, ersätter Bengt Kjellgren

Johanna Andersson, Göteborgs stift, ersätter Manilla O Nordanstig

Helena Björkman, Göteborgs stift, ersätter Staffan Bjerrhede

Jonatan Hanson, Göteborgs stift, ersätter Eric Muhl

Håkan Nilsson, Härnösands stift, ersätter Leif Grip

Paavo Ruokojärvi, Luleå stift, ersätter Britt Fält

Roland Hedlund, Luleå stift, ersätter Katarina Lövgren

Gunilla Eldebro, Stockholms stift, ersätter Kristina Axén Olin

Claes Gunnar Bidebo, Stockholms stift, ersätter Cecilia Clausen

Elisabeth Lanner, Stockholms stift, ersätter Christoffer Stavenow

Per Carlberg, Stockholms stift, ersätter Gary Aelius

Caroline Åkerhielm, Stockholms stift, ersätter Margaretha Herthelius

Ann-Marie Strömberg, Stockholms stift, ersätter Kaya Ålander

*Anmälde*s att ersättare inte inkallats för Cecilia Gyllenberg Bergfasth, Linköpings stift, Veronica Pålsson, Skara stift, Margareta Karlsson, Strängnäs stift, Åsa Rehndell, Göteborgs stift, Margareta Winberg, Härnösands stift, Annika Nyman, Stockholms stift, eller Henrik Blind, Luleå stift.

§ 8 Överlämning av synpunkter på skrivelser och motioner från De Ungas Kyrkomöte

Förbundsordförande Clara Olsson, Svenska Kyrkans Unga, överlämnade yttranden från De Ungas Kyrkomöte gällande skrivelser och motioner till årets kyrkomöte.

§ 9 Fastställande av debattregler för session 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att fastställa debattregler för den första sessionen enligt bilaga 1.

§ 10 Val av protokolljusterare

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att utse Lars G Linder, Victor Backström och Stig-Göran Fransson att tillsammans med ordförandena justera kyrkomötets protokoll 2025.

§ 11 Utskottsplacering av inkallade ersättare

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med ordförandens förslag, att inkallad ersättare tjänstgör i det utskott där den som hon/han ersätter skulle ha ingått. Inkallad ersättare inträder i utskottet som sista ersättare i sin nomineringsgrupp. I de fall en inkallad ersättare inträder i ett utskott i vilket nomineringsgruppen endast har en plats i utskottet och det är en plats som ledamot, inträder ersättaren i utskottet som ledamot för sin nomineringsgrupp.

§ 12 Biskoparnas närvaro i utskotten

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att biskoparna deltar i utskotten enligt följande:

Gudstjänstutskottet

Andreas Holmberg

Organisationsutskottet

Marika Markovits

Tillsyns- och uppdragsutskottet

Susanne Rappmann

Ekonomiutskottet

Johan Dalman

Ekumenikutskottet

Sören Dalevi och Erik Eckerdal

Kyrkolivsutskottet

Åsa Nyström och Teresia Boström

Samhälls- och kulturutskottet

Fredrik Modéus

Förvaltarskapsutskottet

Mikael Mogren och Ulrica Fritzson

§ 13 Fyllnadsval till kyrkomötets utskott

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att för resterande del av mandatperioden utse:

Kristina Hyse, Västerås stift, till ledamot i gudstjänstutskottet

Johan Lindman, Lunds stift, till fjärde ersättare i gudstjänstutskottet

Jan Friheden, Lunds stift, till ersättare i gudstjänstutskottet

Johan Lindman, Lunds stift, till femte ersättare i tillsyns- och uppdragsutskottet

Ulf Wester, Stockholms stift, till ersättare i tillsyns- och uppdragsutskottet
Peter Weiderud, Västerås stift, till ledamot i ekumenikutskottet
Gudrun Wängelin Lernskog, Uppsala stift, till ledamot i ekumenikutskottet
Lars G Linder, Strängnäs stift, till andre ersättare i ekumenikutskottet
(noteras att Peder Granath blir förste ersättare)
Rolf Nersing, Uppsala stift, till tredje ersättare i ekumenikutskottet
Yvonne Stålnacke, Luleå stift, till ersättare i ekumenikutskottet
Jonatan Glader, Lunds stift, till ersättare i ekumenikutskottet
Nils Jernqvist, Lunds stift, till ersättare i samhälls- och kulturutskottet
Tomas Jansson, Västerås stift, till ersättare i förvaltareutskottet.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med förslag från Marja Sandin-Wester att för resterande del av mandatperioden utse Staffan Bjerrhede, Göteborgs stift, till ersättare i organisationsutskottet.

§ 14 Fyllnadsval till kyrkostyrelsen

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att platsen som ersättare i kyrkostyrelsen efter Sofija Lazić Pedersen lämnas vakant för resterande del av mandatperioden.

§ 15 Utseende av suppleant för auktoriserad revisor

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att utse Maria Fränne, auktoriserad revisor från PwC till suppleant för perioden 2025–2028.

§ 16 Anmälan om inkomna ärenden

Anmälades och bordlades skrivelser, motioner och verksamhetsberättelser som inkommit till kyrkomötet.

Kyrkostyrelsens skrivelser

- 2025:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026–2028
- 2025:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024
- 2025:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden
- 2025:4 Ändringar i kyrkoordningen
- 2025:5 Ökad stiftssamverkan
- 2025:6 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Presidiets skrivelse

- 2025:1 Arbetsordning för kyrkomötet m.m.

Motioner

- 2025:1 Dop av konfirmand innan myndighetsåldern
Sören Olsson
- 2025:2 Effektiviseringskrav på Verksamhet och ekonomi
Fredrik Ottesen m.fl.
- 2025:3 Värna demokratin i kyrkomötet
Petter Nilsson m.fl.
- 2025:4 Motion 2025 004 Religionsdialog och djurhållning
Robert Fredriksson m.fl.
- 2025:5 Värna samvetsfriheten
Petter Nilsson m.fl.

- 2025:6 En årlig rikskollekt
Petter Nilsson m.fl.
- 2025:7 Välkomna alla i Svenska kyrkan
Petter Nilsson m.fl.
- 2025:8 Dataskyddsförordningen vid gudstjänst
Hanna Hesser Nordin och Suzanne Fredborg
- 2025:9 Tak på kyrkoavgiften
Jonas Noréus
- 2025:10 Ersättares rätt till protokollsanteckning
Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk
- 2025:11 Ökat beslutsmandat till församlingsråd och församlingsherdar
Marcus Romedahl
- 2025:12 Digitalt in- och utträde
Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius
- 2025:13 Ledamöters rätt till protokollsanteckning
Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk
- 2025:14 Fördelning av antal elektorater vid ärkebiskopsval
Marcus Romedahl m.fl.
- 2025:15 Jämförelsetal vid mandatfördelning
Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius
- 2025:16 Kontraktsprostens roll i kyrkoordningen
Marcus Romedahl och Olov Lindquist
- 2025:17 Kyrkan och skogen
Birgitta Axelsson Edström m.fl.
- 2025:18 Motioner i plenum
Mikael Sandén och Jonas Larsson
- 2025:19 Tillbakadragen motion
Mikael Sandén
- 2025:20 Avveckla Regnbågsnyckeln
Daniel Engström m.fl.
- 2025:21 Nollvision för förstörelse av Svenska kyrkans kulturlämningar
Daniel Engström m.fl.
- 2025:22 Hjälpcenter för förföljda konvertiter
Daniel Engström m.fl.
- 2025:23 Introduktion till kristendomen på flera språk
Daniel Engström m.fl.
- 2025:24 Revidera färdplanen för klimatet
Daniel Engström m.fl.
- 2025:25 Verktyg för extern finansiering av församlingar
Daniel Engström m.fl.
- 2025:26 Upphör med involvering av bojkottsrelser mot Israel
Daniel Engström m.fl.
- 2025:27 Utbildning för förtroendevalda
Daniel Engström m.fl.
- 2025:28 Åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott
Daniel Engström m.fl.
- 2025:29 Bristande vandel
Roger Olsson och Ulf Bjereld
- 2025:30 En friare kyrka
Anders Åkerlund

- 2025:31 Utträden
Peter Laufer m.fl.
- 2025:32 Svenska kyrkans värdegrund
Berth Löndahl m.fl.
- 2025:33 Ekumenisk konsekvensanalys
Berth Löndahl m.fl.
- 2025:34 Prästutbildningens sista år på Johannelund
Berth Löndahl m.fl.
- 2025:35 Rekrytering av kyrkomusiker
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2025:36 Titulaturen på arbetsledande präster
Berth Löndahl och Leif Nordlander
- 2025:37 Svenska kyrkans egen prästutbildning
Berth Löndahl m.fl.
- 2025:38 Alternativ prästutbildning
Anders Lundberg
- 2025:39 Gudstjänster i hela landet
Anna-Karin Åström m.fl.
- 2025:40 Församlingars och pastorats bolagsbildningar
Olov Lindquist och Margaretha Herthelius
- 2025:41 Policy för omstrukturering av tillgångar
Olov Lindquist och Margaretha Herthelius
- 2025:42 Upptagningsområde för Karlskrona amiralitetsförsamling
Birger Wernersson
- 2025:43 Inrätta ett kyrkohistoriskt museum
Anna Sundberg m.fl.
- 2025:44 Bryt samarbetet med Islamic Relief
Anna Sundberg m.fl.
- 2025:45 Stoppa bojkott av företag med kopplingar till israeliska bosättningar
Anna Sundberg m.fl.
- 2025:46 Fader Vår är inget experiment
Jan-Åke Isaksson m.fl.
- 2025:47 Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna
Jan-Åke Isaksson m.fl.
- 2025:48 Rätten att tillhöra Finska församlingen i Stockholms stift
Britt Björneke och Marja Hillerström
- 2025:49 Uthålligt gudstjänstliv
Anders Brunnstedt m.fl.
- 2025:50 Relevanta barnkonsekvensanalyser
Åsa Rehndell
- 2025:51 Ersättares yttranderätt
Åsa Rehndell
- 2025:52 Hållbar skogsförvaltning – målen
Åsa Rehndell
- 2025:53 Hållbar skogsförvaltning – hänsyn
Åsa Rehndell
- 2025:54 Hållbar skogsförvaltning – församlingen
Åsa Rehndell
- 2025:55 Hållbar skogsförvaltning – tillsyn
Åsa Rehndell

- 2025:56 Hållbar skogsförvaltning – solidarisk omställning
Åsa Rehndell
- 2025:57 Hållbar skogsförvaltning – FPIC
Åsa Rehndell
- 2025:58 Hållbar skogsförvaltning – uppdrag till kyrkostyrelsen
Åsa Rehndell
- 2025:59 Hållbar jordbruksförvaltning
Åsa Rehndell
- 2025:60 Hållbar skogsförvaltning – genomförandet
Åsa Rehndell
- 2025:61 Utred målkapital
Leif Nordlander och Elisabeth Sandlund Gäfvert
- 2025:62 Konsultation om Guds mission i världen
Leif Nordlander och Håkan Sunnliden
- 2025:63 Missionsstrategi
Leif Nordlander m.fl.
- 2025:64 Intäkterna från krematoriernas återvunna metaller
Sten Janson m.fl.
- 2025:65 Stiftsstyrelsens samråd med domkapitlet om prästorganisation
Sten Janson m.fl.
- 2025:66 Andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter
Britt Björneke och Margaretha Herthelius
- 2025:67 Missionscertifiering av församlingar
Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.
- 2025:68 Studentmedbestämmande på Svenska kyrkans utbildningsinstitut
Marcus Romedahl
- 2025:69 Gemensamma gravplatser för människor och husdjur
Marcus Romedahl
- 2025:70 Mandatstödet storlek
Marcus Romedahl
- 2025:71 Ta ställning för hbtqia+-personers rättigheter
Viktoria Bagi m.fl.
- 2025:72 Medlemsutvecklingsprojektet
Nils Gårder
- 2025:73 Diakonala undantag från kyrkoavgift
Johan Linnman
- 2025:74 Uttryck stöd för alla könsstypade
Lennart Matikainen
- 2025:75 Hållbar, rättvis och naturnära skogsförvaltning
Mona Olsson m.fl.
- 2025:76 Svenska kyrkans offentlighetsprincip
Johanna Andersson
- 2025:77 Bidrag till Svenska Kyrkans Unga
Lisa Gerenmark m.fl.
- 2025:78 Bevara immateriella kulturarv med koppling till kyrkolivet
Britt Fält och Lars B Andersson
- 2025:79 Stärk pilgrimsrörelsen i Sverige
Mona Olsson m.fl.
- 2025:80 Förvaltning av kulturgravar
Jonas Noréus och Margaretha Herthelius

- 2025:81 Svenska kyrkans närvaro på barn- och ungdomsfängelser
Mona Olsson och Lisa Wallenstein
- 2025:82 Stärkt episkopal roll i teologiska perspektiv
Mats Ershammar
- 2025:83 Mall till policy om artificiell intelligens
Roger Larsson
- 2025:84 Kyrkostyrelsen tar valsedelskostnaderna för församlingar och pastorat
Jonas Larsson m.fl.
- 2025:85 Utlandskyrkans organisation
Åke Marcusson m.fl.
- 2025:86 Begravningskostnad för icke kyrkotillhöriga
Johan Linnman m.fl.
- 2025:87 Digitala medlemsansökningar
Anna Sundberg m.fl.
- 2025:88 Nationellt mål för skogsförvaltningen och inrättande av råd
Lisa Tegby m.fl.
- 2025:89 Ordning för välsignelse av hem
Stefan Aro m.fl.
- 2025:90 Prästutbildningen och samkönade äktenskap
Lisa Gerenmark m.fl.
- 2025:91 Svenska kyrkans regnbågsfond
Ann-Charlotte Miller m.fl.
- 2025:92 Andlig vård hos Statens institutionsstyrelses institutioner
Ann-Charlotte Miller m.fl.
- 2025:93 Inga politiska ställningstaganden
Anders Skogberg m.fl.
- 2025:94 Svenska kyrkans mest spelade kyrkomusikaliska verk
Marcus Romedahl
- 2025:95 Motverka sammanslagningen av församlingar
Marcus Romedahl
- 2025:96 Skydda 30 procent av den produktiva skogsmarken
Åsa Rehndell
- 2025:97 Kyrkans arbete med bevarande och restaurering av våtmarker
Lena Östholm Munkberg m.fl.
- 2025:98 Svenska kyrkans framtida skogsförvaltning
Lena Östholm Munkberg m.fl.
- 2025:99 Evangeliekonsekvensanalys
Sara Waldenfors och Johannes Imberg
- 2025:100 Främja grunduppdraget
Sara Waldenfors och Johannes Imberg
- 2025:101 Bestämmelser om vigningstjänsten
Peter Lundborg
- 2025:102 Nämnder i stiftet
Peter Lundborg m.fl.
- 2025:103 Inkludera laestadianska väckelserörelsen i försoningsprocessen
Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.
- 2025:104 Konferens om reformationen i Malmö 1527–1533
Anders Lundberg
- 2025:105 Fred och solidaritet – riktlinjer för kapitalförvaltning
Lena Östholm Munkberg m.fl.

- 2025:106 Inga solenergiparker på kyrkans skogsmark
Lena Östholm Munkberg m.fl.
- 2025:107 Tillåt krematoriesamfälligheter
Jonas Noréus
- 2025:108 Hållbarhetsindex för skogsförvaltningen
Jonas Noréus
- 2025:109 Uppmuntringspris inom skogsbruket
Åsa Öckerman m.fl.
- 2025:110 Krav på goda arbetsvillkor vid upphandlingar
Isak Vencu Öhrlund m.fl.
- 2025:111 Skogsvårdstjänster i egen regi
Isak Vencu Öhrlund m.fl.
- 2025:112 Handlingsplan mot den pågående islamiseringen
Anders Skogberg
- 2025:113 Krav på öppenhet för vigsel av alla par vid tillsättning av prästtjänst
Jesper Eneroth
- 2025:114 Inga finansiella placeringar i Svenska Cellulosa Aktiebolaget
Åsa Rehndell
- 2025:115 Mål för skogsbruket
Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.
- 2025:116 Höjd kyrkoantikvarisk ersättning
Anders Skogberg
- 2025:117 Justerad finanspolicy
David Lång m.fl.
- 2025:118 Det ekonomiska utjämnningssystemet
Jerker Schmidt m.fl.
- 2025:119 Diakonats uppgifter
Axel W Karlsson
- 2025:120 Biskopars ämbetstid
Axel W Karlsson
- 2025:121 Uttalande mot könsstympning
Axel W Karlsson
- 2025:122 Värna och stärk Jourhavande präst
Johannes Imberg och Sten Janson
- 2025:123 Israel/Palestina och folkrätten
Ann-Charlotte Miller m.fl.
- 2025:124 Avbryt samarbetet med Expo
Lennart Matikainen
- 2025:125 Lämna ACT-alliansen
Anders Skogberg
- 2025:126 Säkra återväxt av gamla träd
Anders Skogberg m.fl.
- 2025:127 Prästkläder vid gudstjänst
Anders Skogberg och Jonas Larsson
- 2025:128 Sanningskommission
Anders Skogberg
- 2025:129 Överskottsprodukter vid kremering
Anders Skogberg

Verksamhetsberättelser

Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Svenska kyrkans arvodesnämnd

Svenska kyrkans valprovsningsnämnd

Svenska kyrkans överprovsningsnämnd

§ 17 Hänvisning av ärenden till utskotten

Föredrogs presidiets förslag till hänvisning av ärenden till utskotten. Motionerna 2025:73 Diakonala undantag från kyrkoavgift av Johan Linnman, 2025:86 Begravningskostnad för icke kyrkotillhöriga och 2025:120 Biskopars ämbetstid av Axel W Karlsson tilläts få en förenklad motionsbehandling.

Kyrkostyrelsens skrivelser

Organisationsutskottet: 2025:5

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 2025:4

Ekonomiutskottet: 2025:1, 2, 3

Förvaltareutskottet: 2025:6

Presidiets skrivelse

Organisationsutskottet: 2025:1

Motioner

Gudstjänstutskottet: 2025:1, 30, 39, 46, 49, 89, 94, 99, 104, 127

Organisationsutskottet: 2025:3, 10, 11, 13, 14, 15, 18, 40, 42, 48, 51, 64, 69, 80, 82, 84, 95, 100, 102, 107, 129

Tillsyns- och uppdragsutskottet: 2025:5, 8, 12, 16, 36, 65, 76, 87, 101, 113, 119, 120

Ekonomiutskottet: 2025:2, 6, 9, 25, 41, 61, 70, 72, 73, 77, 105, 110, 114, 116, 117, 118

Ekumenikutskottet: 2025:22, 26, 33, 44, 45, 62, 63, 74, 85, 112, 121, 123, 125

Kyrkolivsutskottet: 2025:20, 27, 29, 34, 35, 37, 38, 50, 67, 68, 71, 78, 86, 90, 91, 103, 128

Samhälls- och kulturutskottet: 2025:7, 21, 23, 28, 31, 32, 43, 47, 66, 79, 81, 83, 92, 93, 122, 124

Förvaltareutskottet: 2025:17, 24, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 75, 88, 96, 97, 98, 106, 108, 109, 111, 115, 126

Verksamhetsberättelser

Organisationsutskottet: Verksamhetsberättelser för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd och Svenska kyrkans arvodesnämnd.

Tillsyns- och uppdragsutskottet: Verksamhetsberättelser för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar och Svenska kyrkans överklagandenämnd.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att enligt presidiets förslag fastställa hänvisning av ärenden till utskotten.

§ 18 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att utskotten kallas till sammanträde direkt efter plenum.

Enkel middag serveras i trapphallen under kvällen.

Förhandlingarna ajournerades kl. 17 till fredagen den 3 oktober kl. 15.00.

Kyrkomötet 2025
Fredagen den 3 oktober

Kl. 15.00–15.14

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

§ 19 Anmälan om betänkanden från utskotten

Ordföranden *anmälde* att utskottsarbetet under veckan resulterat i 91 betänkanden.

Gudstjänstutskottet 2025:1–8

Organisationsutskottet 2025:1–14

Tillsyns- och uppdragsutskottet 2025:1–15

Ekonomiutskottet 2025:1–10

Ekumenikutskottet 2025:1–9

Kyrkolivsutskottet 2025:1–12

Samhälls- och kulturutskottet 2025:1–15

Förvaltareutskottet 2025:1–8

§ 20 Fastställande av debattregler för session 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att fastställa debattregler för den andra sessionen enligt *bilaga 2*.

§ 21 Meddelanden

Ordföranden framförde ett varmt tack från presidiet för hängivet och konstruktivt arbete under kyrkomötets första session.

De justerade betänkandena kommer att finnas tillgängliga på kyrkomötets webbplats den 10 oktober.

När kyrkomötet återupptar sina förhandlingar i november sker det i Uppsala Konsert & Kongress.

(Sv. Ps. 183)

Förhandlingarna ajournerades kl. 15.14 till måndagen den 17 november 2025 kl. 9.00.

Kyrkomötet 2025

Måndagen den 17 november

Kl. 9.00–23.07

Kyrkomötet samlades på Uppsala Konsert & Kongress. Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Sammanträdet inleddes med en andakt ledd av Elisabeth Sandlund Gäfvert.

§ 22 Kyrkomötets förhandlingar återupptogs

Ordföranden förklarade kyrkomötets förhandlingar återupptagna och hälsade biskopar och ledamöter välkomna.

§ 23 Anmälan om nya ledamöter

Anmälades att följande utsetts till nya ledamöter i kyrkomötet för återstoden av mandatperioden:

Alf Lindén, Luleå stift, är ny ledamot efter Katarina Lövgren, som avsagt sig uppdraget

Marie Axelsson Ahl, är ny ledamot efter Lennart Matikainen, som har förlorat sitt förtroendeuppdrag genom att lämna Svenska kyrkan.

Ordföranden hälsade de nya ledamöterna välkomna till kyrkomötet.

§ 24 Anmälan om inkallade ersättare

Ordföranden *meddelade* att följande ledamöter hade inkallats för de ledamöter som anmält förhinder till kyrkomötets andra session:

Sven Ingvar Holmgren, Uppsala stift, ersätter Anna-Karin Westerlund

Catharina Erdtman, Uppsala stift, ersätter Rolf Nersing

Kristina Srbu Kjellgren, Uppsala stift, ersätter Maria Heldt

Mats Johannesson, Linköpings stift, ersätter Cecilia Gyllenberg Bergfasth

Maria Hjernerth, Strängnäs stift, ersätter Margareta Karlsson

Anette Andersson, Västerås stift, ersätter Agneta Ivemyr

Asta Matikainen Lecklin, Västerås stift, ersätter Göran Forsén

Håkan Persson, Växjö stift, ersätter Håkan Sunnliden

Bert-Åke Näslund, Växjö stift, ersätter Magnus Hedin

Jan-Ove Lipponen, Växjö stift, ersätter Leif Gustavsson

Marie Nilsén, Lunds stift, ersätter Johan Lindman

Leif Aruhn-Solén, Lunds stift, ersätter David Liljedal

Jonas Nordén, Lunds stift, ersätter David Castor

Kenneth B Ferm, Lunds stift, ersätter Lena Peterson

Inger Hagelin, Lunds stift, ersätter Jenny Delén

Lars-Anders Espert, Lunds stift, ersätter Iván Knézy

Agneta Ahlblom, Göteborgs stift, ersätter Anna Stenberg

Christoffer Wallin, Göteborgs stift, ersätter Birgitta Thörn

Annsöfi Aurell, Göteborgs stift, ersätter Bengt Kjellgren

Johanna Andersson, Göteborgs stift, ersätter Manilla O Nordanstig

Helena Björkman, Göteborgs stift, ersätter Staffan Bjerrhede

Jonatan Hanson, Göteborgs stift, ersätter Eric Muhl

Mikael Janson, Göteborgs stift, ersätter Axel W Karlsson

Johanna Svärd, Karlstads stift, ersätter Inga-Lill Röhr
Kenneth Norberg, Härnösands stift, ersätter Margareta Winberg
Håkan Nilsson, Härnösands stift, ersätter Leif Grip
Roland Hedlund, Luleå stift, ersätter Alf Lindén
Stig Eriksson, Luleå stift, ersätter Birgitta Dahlbäck
Kristina Enholm, Luleå stift, ersätter Henrik Blind
Gunilla Eldebro, Stockholms stift, ersätter Kristina Axén Olin
Claes Gunnar Bidebo, Stockholms stift, ersätter Cecilia Clausen
Elisabeth Lanner, Stockholms stift, ersätter Christoffer Stavenow (ÖKA)
Per Carlberg, Stockholms stift, ersätter Gary Aelius
Caroline Åkerhielm, Stockholms stift, ersätter Margaretha Herthelius
Stefan Svärd, Stockholms stift, ersätter Kerstin Rossipal
Ann-Marie Strömberg, Stockholms stift, ersätter Kaya Ålander

Anmälles att ersättare inte inkallats för Solveig Oscarsson, Västerås stift, Peter Roslund, Luleå stift eller Åsa Rehndell, Göteborgs stift.

§ 25 Meddelanden

Ordföranden *påminde* om de regler och talartider för debatten som beslutades under session 1 och som finns angivna i mötesverktyget.

Debatt sker en dag och beslut påföljande dag, med några undantag. Det gäller Verksamhet och ekonomi, som debatteras idag men där beslut fattas allra sist under kyrkomötet. På onsdagen debatteras ärenden på förmiddagen och beslut fattas senare samma dag. Ärendet om Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk är uppdelat i tre avsnitt, där de begränsningar i talartiden som annars gäller för ett betänkande i stället gäller för respektive avsnitt.

Ordföranden uppmärksammade också kyrkomötet på att både gudstjänstutskottet och kyrkolivsutskottet behandlat frågan om prästutbildning, beslutspunkten i gudstjänstutskottets betänkande G 2025:2 kommer därför att debatteras och beslutas tillsammans med kyrkolivsutskottets betänkande K1 2025:2.

Ordföranden presenterade August Hermansson, handläggare för kyrkomötet, som informerade om några funktioner i det digitala mötesverktyget.

§ 26 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:2.

I debatten yttrade sig

Gunvor Hagelberg, ordförande för revisionen

Erik Sjöstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

Cecilia Rogne, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Leif Nordlander

Anders Skogberg, som yrkade bifall till motion 2025:116

Fredrik Sidenvall, som yrkade avslag på motion 2025:116

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf.

Efter avslutad debatt fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:116 av Anders Skogberg.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 27 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:3.

I debatten yttrade sig

Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 2

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf

Margareta Andersson, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 2

I detta anförande *instämde* Nina Wahlin

Inger Wahlman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom

Håkan Widepalm, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1

Erik Sjöstrand

I detta anförande *instämde* Victor Backström, Lisa Gerenmark, Niklas Grahn,

Boel Johansson, Marie Rydén Davoust och Nina Wahlin

Håkan Widepalm (replik)

Erik Sjöstrand (replik).

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 28 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026–2028

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:1.

I debatten yttrade sig

Petter Nilsson

I detta anförande *instämde* Per Carlberg, Jan-Åke Isaksson, Mattias Lundberg och Fredrik Ottesen

Nils Gårder, som yrkade bifall till motion 2025:72

I detta anförande *instämde* Victor Backström, Kenneth B Ferm, Mattias Lundberg, Jan-Hugo Nihlén, Anette Nordgren, Jonas Noréus, Roger Larsson, Peter Lundborg och Marie Rydén Davoust

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Margareta Andersson, Anette Nordgren, Jonas Noréus, Roger Sjöberg och Inger Wahlman

Petter Nilsson (replik)

Lars G Linder (replik)

Petter Nilsson (replik)

Lars G Linder (replik)

Lisa Gerenmark, som yrkade bifall till motion 2025:77

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Jimmy Dahllöf, Britt Fält, Nils Jernqvist, Hilde Klasson, Marie Rydén Davoust och Nina Wahlin

Wanja Lundby Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1–5

I detta anförande *instämde* Nils Jernqvist och Christina Södling

Petter Nilsson (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Rebecca Hägg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren och Christina Södling

Nils Gårder (replik)

Rebecca Hägg (replik)

Nina Wahlin, som yrkade bifall till motion 2025:77

I detta anförande **instämde** Jimmy Dahllöf, Lisa Gerenmark, Karin Janfalk och Anette Nordgren

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Jimmy Dahllöf och Karl-Gunnar Svensson

Anders Lundberg, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1–5

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi och Margareta Carlsson

Petter Nilsson (replik)

Anders Lundberg (replik)

Petter Nilsson (replik)

Anders Lundberg (replik)

Lars G Linder (replik)

Anders Lundberg (replik)

Lars G Linder (replik)

Anders Lundberg (replik)

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:25

I detta anförande **instämde** Jan-Åke Isaksson och Fredrik Ottesen

Magnus Ek

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom och Nina Wahlin

Petter Nilsson (replik)

Magnus Ek (replik)

Petter Nilsson (replik)

Magnus Ek (replik)

Petter Nilsson önskade få antecknat till protokollet att han inte hade rätt till ytterligare replik

Knapp Anna Eriksson, som yrkade bifall till motion 2025:72

I detta anförande **instämde** Kenneth B Ferm, Peter Lundborg och Lisa Tegby

Jan-Hugo Nihlén, som yrkade bifall till motionerna 2025:72 och 2025:77

I detta anförande **instämde** Victor Backström och Kenneth B Ferm

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Jan-Hugo Nihlén (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Jan-Hugo Nihlén (replik)

Fredrik Ottesen, som yrkade bifall till motion 2025:25

I detta anförande **instämde** Jan-Åke Isaksson.

Efter avslutad debatt fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:25 av Daniel Engström m.fl.
 - ♦ bifall till motion 2025:72 punkt 2 av Nils Gårder
 - ♦ bifall till motion 2025:77 av Lisa Gerenmark m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 29 En årlig rikskollekt

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:4.

I debatten yttrade sig

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Petter Nilsson, som yrkade bifall till motion 2025:6

I detta anförande **instämde** Marie Axelsson Ahl och Fredrik Ottesen.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:6 av Petter Nilsson m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

(Sv. Ps. 591)

Andre vice ordföranden övertog kl. 11.04 ledningen av förhandlingarna.

§ 30 Religionsdialog och djurhållning

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:1.

I debatten yttrade sig

Peter Weiderud, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Vicktoria Bagi

Robert Fredriksson, som yrkade bifall till motion 2025:4

Olle Rydell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Vicktoria Bagi

Robert Fredriksson (replik)

Olle Rydell (replik)

Robert Fredriksson (replik)

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till motion 2025:4

Peter Weiderud (replik)

Jan-Åke Isaksson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Jan-Åke Isaksson (replik)

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Jimmy Dahllöf och Georg Lagerberg

Robert Fredriksson (replik)

Fredrik Sidenvall (replik)

Robert Fredriksson (replik)

Petter Nilsson, som yrkade bifall till motion 2025:4

Åsa Felix Everbrand.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:4 av Robert Fredriksson m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 31 Hjälpcenter för förföljda konvertiter

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:2.

I debatten yttrade sig

Åsa Felix Everbrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Sören Olsson

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:22

Åsa Felix Everbrand (replik)

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till motion 2025:22

Sofie Halvarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Hilde Klasson

Anna Sundberg, som yrkade bifall till motion 2025:22

Ann-Charlotte Miller, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Leif Aruhn-Solén, Vicktoria Bagi, Britt Fält och Anders Lundberg

Sara Waldenfors

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Hilde Klasson och Anders Lundberg

Daniel Engström (replik)

Sara Waldenfors (replik)

Ann-Charlotte Miller (replik)

Anders Åkerlund

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom och Leif Aruhn-Solén

Daniel Engström (replik)

Anders Åkerlund (replik)

Daniel Engström (replik)

Monica Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom

Vicktoria Bagi, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Leif Aruhn-Solén, Margareta Carlsson, Kristina Hyse och Anne Sörman

Daniel Engström (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:22 av Daniel Engström m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 32 Svenska kyrkan, Israel och Palestina

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:3.

I debatten yttrade sig

Klas Corbelius, som yrkade bifall till utskottets förslag

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:26

Ann-Charlotte Miller, som yrkade bifall till motion 2025:123

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Britt Fält, Ellen Skånberg och Anne Sörman

Torbjörn Aronson, som yrkade avslag på motion 2025:123 och utskottets förslag punkt 5

I detta anförande **instämde** Johanna Andersson

Ann-Charlotte Miller (replik)

Torbjörn Aronson (replik)

Ann-Charlotte Miller (replik)

Peter Weiderud, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till motionerna 2025:26, 2025:45 samt avslag på motion 2025:123

Anne Sörman, som yrkade bifall till motion 2025:123

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Britt Fält, Ann-Charlotte Miller, Linda Sjöo, Ellen Skånberg och Lisa Wallenstein

Katarina Glas, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Kenneth B Ferm och Jan-Hugo Nihlén

Anna Sundberg, som yrkade bifall till motion 2025:45 och avslag på motion 2025:123

Peter Weiderud (replik)

Lars G Linder, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Christina Södling

Daniel Engström (replik)

Lars G Linder (replik)

Daniel Engström (replik)

Monica Johansson, som yrkade bifall till motion 2025:123

I detta anförande *instämde* Marie Buhr, Margareta Carlsson och Ellen Skånberg
Olov Lindquist

I detta anförande *instämde* Johanna Andersson

Ulf Bjereld, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson och Louise Callenberg

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Stig Axelsson, Birgit Kullingsjö och Håkan Widepalm

Ann-Marie Strömberg, som yrkade bifall till motion 2025:123

I detta anförande *instämde* Marie Buhr, Margareta Carlsson och Ellen Skånberg
Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Johanna Andersson och Stig Axelsson

Peter Weiderud (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ avslag på utskottets förslag punkt 5
 - ♦ bifall till motion 2025:26 av Daniel Engström m.fl.
 - ♦ bifall till motion 2025:45 av Anna Sundberg m.fl.
 - ♦ bifall till motion 2025:123 punkt 2 av Ann-Charlotte Miller m.fl.
 - ♦ avslag på motion 2025:123 punkt 1 av Ann-Charlotte Miller m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2025)

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.38.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.30 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 33 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Kyrkomötet behandlade förvalterskapsutskottets betänkande F 2025:1. I enlighet med debattreglerna för session 2 var behandlingen uppdelad i tre avsnitt, där varje avsnitt behandlades som ett eget betänkande vad gäller regler för talartid.

Inför överläggningen meddelade ordföranden att kyrkorättsnämnden sammanträtt under förmiddagen för att lämna ett nytt yttrande i ärendet, Kyrkorättsnämndens yttrande 2025:39. Yttrandet fanns att läsa i mötesverktyget.

Avsnitt 1: Förvaltning, tillsyn, uppföljning, hänsyn/ny inriktning, urfolksrätt och dialog med församlingar

I debatten yttrade sig

Gunilla Franzén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agne Arnesson, Magnus Ek, Carin Jakobsson, Birgit Kullingsjö och Marie Rydén Davoust

Ärkebiskop Martin Modéus, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén och Marie Rydén Davoust

Tomas Jansson

I detta anförande **instämde** Amanda Carlshamre, Kenneth B Ferm, Roger Larsson, Jonas Nordén, Marie Rydén Davoust

Isak Vencu Öhrlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Helen Coughlin-Ribb, Niklas Lindberg, Anna Lundberg, Birgitta Nilsson, Camilla Tillman, Fredrik Stiernstedt, Christina Södling och Erik Vikström

Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Leif Aruhn-Solén, Helen Coughlin-Ribb, Lina Dahm och Birgitta Nilsson

Margareta Andersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson, Leif Aruhn-Solén, Carin Jakobsson, Anna Lindgren och Kristina Srbu Kjellgren

Anneli Kihlstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson, Leif Aruhn-Solén, Carin Jakobsson och Anna Lindgren

Birgitta Axelsson Edström, som yrkade bifall till motion 2025:17 punkt 2 och 3

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Margareta Carlsson, Lisa Gerenmark, Kristina Hyse och Linda Sjöö

Gunilla Franzén (replik)

Birgitta Axelsson Edström (replik)

Gunilla Franzén (replik)

Birgitta Axelsson Edström (replik)

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Lars G Linder, Birgitta Nilsson och Yvonne Stålnacke

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 3, 8 och 9 samt bifall till motionerna 2025:17 punkterna 2 och 3, 2025:53, 2025:55 och 2025:75

I detta anförande **instämde** Helena Björkman, Agneta Granström, Mats Johannesson, Birgitta Nilsson, Marja Sandin-Wester, Kristina Srbu Kjellgren och Åsa Öckerman

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till motion 2025:17 punkterna 2 och 3

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom och Lisa Gerenmark

Gunilla Franzén (replik)

Tomas Rosenlundh (replik)

Gunilla Franzén (replik)

Tomas Rosenlundh (replik)

Isak Vencu Öhrlund (replik)

Tomas Rosenlundh (replik)

Mona Olsson, som yrkade bifall till motionerna 2025:17 punkterna 2 och 3 och 2025:75 punkterna 1 och 2

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Ann-Charlotte Miller, Linda Sjöö, Ellen Skånberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Johannes Fransson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Helen Coughlin-Ribb och Isak Vencu Öhrlund

Marie Buhr, som yrkade bifall till motion 2025:75 punkterna 1 och 2

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Ann-Charlotte Miller, Ellen Skånberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Gunilla Franzén (replik)

Marie Buhr (replik)

Gunilla Franzén (replik)

Marie Buhr (replik)

Magnus Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson, Leif Aruhn-Solén, Victor Backström, Stig Eriksson, Carin Jakobsson, Georg Lagerberg, Anna Lindgren, Mattias Lundberg och Ann-Charlotte Miller

Lena Östholm Munkberg (replik)

Magnus Ek (replik)

Lena Östholm Munkberg (replik)

Magnus Ek (replik)

Lisa Gerenmark, som yrkade bifall till motion 2025:17 punkterna 2 och 3

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi, Kristina Hyse, Ann-Charlotte Miller och Lisa Wallenstein

Gunilla Franzén (replik)

Karin Stierna, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson, Carin Jakobsson, Anna Lindgren och Nina Wahlin

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Marie Rydén Davoust

Paul Höglund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Britt Björneke, som yrkade bifall till motion 2025:75 punkterna 1 och 2

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Ann-Charlotte Miller, Ellen Skånberg, Christina Södling, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Susanne Stenlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Christina Södling

Leif Nordlander, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Daniel Engström

Isak Vencu Öhrlund (replik)

Leif Nordlander (replik)

Isak Vencu Öhrlund (replik)

Leif Nordlander (replik)

Håkan Widepalm, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Carin Jakobsson, Anna Lindgren, Marie Rydén Davoust och Nina Wahlin

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Ronnie Nilsson

Biskop Andreas Holmberg

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi, Lisa Gerenmark, Ann-Charlotte Miller och Marja Sandin-Wester

Gunilla Franzén (replik)

Biskop Andreas Holmberg (replik)

Petter Nilsson

I detta anförande **instämde** Daniel Engström

Agneta Granström, som yrkade bifall till motionerna 2025:17 punkterna 2 och 3, 2025:53, 2025:55 och 2025:75

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi, Kristina Enholm, Lisa Gerenmark, Mats Johannesson, Marja Sandin-Wester och Kristina Srbu Kjellgren

Petter Nilsson (replik)

Agneta Granström (replik)

Petter Nilsson (replik)

Agneta Granström (replik)

Åsa Öckerman, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 3, 8 och 9 samt bifall till motionerna 2025:17 punkterna 2 och 3, 2025:53, 2025:55, 2025:75 och 2025:98

I detta anförande *instämde* Kristina Enholm, Mats Johannesson, Marja Sandin-Wester och Kristina Srbu Kjellgren

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Leif Ahrun-Solén

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Andreas Holmberg (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Eva-Maria Munck

I detta anförande *instämde* Kenneth B Ferm

Vicktoria Bagi, som yrkade bifall till motion 2025:75 punkterna 1 och 2

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Ann-Charlotte Miller och Lisa Wallenstein

Johan Hjertén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf

Biskop Mikael Mogren

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Mattias Lundberg och Marie Rydén Davoust

Biskop Åsa Nyström

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Marie Rydén Davoust

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Biskop Åsa Nyström (replik)

Peter Weiderud

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Vicktoria Bagi

Petter Nilsson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Petter Nilsson (replik)

Peter Weiderud (replik).

Innan debatten om Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk avslutades, meddelade mötesordföranden att Lena Östholm Munkberg, Agneta Granström och Åsa Öckerman dragit tillbaka sina under avsnitt 1 framförda bifallsyrkanden till motionerna 2025:53 och 2025:55. Efter avslutad överläggning fanns därmed följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:17 punkterna 2 och 3 av Birgitta Axelsson Edström m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:75 av Mona Olsson m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:98 punkterna 2 och 3 av Lena Östholm Munkberg m.fl.

Avsnitt 2: Mål, våtmarker

I debatten yttrade sig

Gunilla Franzén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Eva-Lena Fungmark, Carin Jakobsson, Birgit Kullingsjö och Håkan Widepalm

Tomas Jansson, som yrkade bifall till motion 2025:88 punkt 1

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Kenneth B Ferm, Anne Olofsson och Johanna Öhman

Isak Vencu Öhrlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anneli Kihlstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agne Arnesson, Leif Aруhn-Solén, Eva-Lena Fungmark, Carin Jakobsson, Georg Lagerberg och Karin Stierna

Boel Johansson, som yrkade bifall till motion 2025:88 punkt 1

I detta anförande **instämde** Anne Olofsson och Johanna Öhman

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motionerna 2025:17 punkt 1, 2025:88 punkt 1 och 2025:97 punkterna 1, 2 och 3, 2025:98 punkt 1, 2025:115 punkterna 1, 2 och 3

I detta anförande **instämde** Helena Björkman, Tomas Jansson, Mats Johannesson och Kristina Srбу Kjellgren

Gunilla Franzén (replik)

Lena Östholm Munkberg (replik)

Gunilla Franzén (replik)

Nils Jernqvist, som yrkade bifall till motion 2025:17 punkt 1

I detta anförande **instämde** Birgitta Axelsson Edström och Kristina Hyse

Magnus Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Leif Aруhn-Solén, Eva-Lena Fungmark, Carin Jakobsson och Peter Lundborg

Karin Janfalk, som yrkade bifall till motion 2025:17 punkt 1

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Birgitta Axelsson Edström, Vicktoria Bagi och Kristina Hyse

Magnus Ek (replik)

Jonas Noréus (replik)

Helena Inghammar, som yrkade bifall till motion 2025:17 punkt 1

Lisa Tegby, som yrkade bifall till motion 2025:88 punkt 1

I detta anförande **instämde** Anders Brunnstedt, Kenneth B Ferm, Tomas Jansson, Anne Olofsson och Johanna Öhman

Biskop Andreas Holmberg, som yrkade bifall till motion 2025:88 punkt 1

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Kenneth B Ferm, Tomas Jansson, Anne Olofsson och Johanna Öhman

Isak Vencu Öhrlund (replik)

Biskop Andreas Holmberg (replik)

Isak Vencu Öhrlund (replik)

Biskop Andreas Holmberg (replik)

Mattias Lundberg, som yrkade bifall till motion 2025:88 punkt 1

I detta anförande **instämde** Anders Brunnstedt, Anna Lindgren, Anne Olofsson och Johanna Öhman

Elisabeth Rydström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Eva-Lena Fungmark, Carin Jakobsson och Anna Lindgren

Wanja Lundby-Wedin

Biskop Andreas Holmberg (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Biskop Andreas Holmberg (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Kristina Srбу Kjellgren, som yrkade bifall till motionerna 2025:17 punkt 1, 2025:88 punkt 1 och 2025:97 punkterna 1, 2 och 3, 2025:98 punkt 1, 2025:115 punkterna 1, 2 och 3

I detta anförande **instämde** Kristina Enholm och Eva-Lena Fungmark

Ärkebiskop Martin Modéus, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Eva-Lena Fungmark, Peter Lundborg och Nina Wahlin
Lisa Wallenstein, som yrkade bifall till motion 2025:17 punkt 1, 2025:88 punkt 1 och
2025:98 punkt 1

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Vicktoria Bagi
Leif Nordlander, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:17 punkt 1 av Birgitta Axelsson Edström m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:88 punkt 1 av Lisa Tegby m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:97 av Lena Östholm Munkberg m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:98 punkt 1 av Lena Östholm Munkberg m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:115 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.

Avsnitt 3: Råd, genomförande, omställningsmedel, uppföljningsprogram, samverkan och kommunikation, hållbarhetsavgift m.m.

I debatten yttrade sig

Gunilla Franzén, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Carin Jakobsson, Georg Lagerberg och Ann-Charlotte
Miller

Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anneli Kihlstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Eva-Lena Fungmark och Carin Jakobsson

Boel Johansson, som yrkade bifall till motion 2025:88 punkt 2

I detta anförande *instämde* Anne Olofsson och Johanna Öhman

Gunilla Franzén (replik)

Jonas Noréus (replik)

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2025:88 punkt 2

I detta anförande *instämde* Helena Björkman, Kristina Enholm, Agneta Granström,
Mats Johannesson och Kristina Srbu Kjellgren

Lisa Tegby som yrkade bifall till motion 2025:88 punkt 2

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Kenneth B Ferm, Tomas Jansson,
Anne Olofsson och Johanna Öhman

Anna-Karin Bengtsdotter, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Susanne Stenlund

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Agneta Granström, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 3, 8 och 9 samt bifall
till motionerna 2025:17 punkterna 2 och 3, 2025:53, 2025:55 och 2025:75

I detta anförande *instämde* Kristina Enholm och Kristina Srbu Kjellgren

Magnus Ek

I detta anförande *instämde* Carin Jakobsson

Mats Johannesson, som yrkade bifall till motion 2025:88 punkt 2

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:88 punkt 2 av Lisa Tegby m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

(Sv. Ps. 298)

Ordföranden övertog kl. 17.10 ledningen av förhandlingarna.

§ 34 Avbryt samarbetet med Expo

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:1.

I debatten yttrade sig

Sofia Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marie Axelsson Ahl, som yrkade bifall till 2025:124

Petter Nilsson

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:124 av Lennart Matikainen.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 35 Inga politiska ställningstaganden

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:2.

I debatten yttrade sig

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Skogberg, som yrkade bifall till motion 2025:93

Olle Rydell, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:93 av Anders Skogberg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 36 Närvaro och andlig vård på SiS-institutioner och ungdomsfängelser

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:3.

I debatten yttrade sig

Mattias Benke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Birgitta Nilsson, Kristina Srbu Kjellgren och Christina Södling

Mona Olsson, som yrkade bifall till motion 2025:81

I detta anförande *instämde* Lars B Andersson, Vicktoria Bagi och Mats Johannes-son

Ann-Charlotte Miller, som yrkade bifall till motion 2025:92

I detta anförande *instämde* Lars B Andersson och Vicktoria Bagi

Åsa Öckerman, som yrkade bifall till motion 2025:92

I detta anförande *instämde* Kristina Enholm, Agneta Granström, Mats Johannes-son, Marja Sandin-Wester och Kristina Srbu Kjellgren

Mattias Benke (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:92 av Ann-Charlotte Miller m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 37 Värna och stärk Jourhavande präst

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:4.

I debatten yttrade sig

Boel Johansson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Johannes Imberg, som yrkade bifall till motion 2025:122.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:122 av Johannes Imberg och Sten Jansson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 38 Svenska kyrkans värdegrund

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:5.

I debatten yttrade sig

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2025:32 punkterna 2 och 3

I detta anförande *instämde* Johanna Andersson, Jonas Nordén och Elisabeth Sandlund Gäfvert

Kerstin Eskhult, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl (replik)

Kerstin Eskhult (replik)

Berth Löndahl (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:32 punkterna 2 och 3 av Berth Löndahl m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 39 Stärk pilgrimsrörelsen

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:6.

I debatten yttrade sig

Mona Olsson, som yrkade bifall till motion 2025:79

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Mats Johannes-son, Ann-Charlotte Miller, Kristina Srbu Kjellgren och Anne Sörman

Karin Stierna, som yrkade bifall till utskottets förslag

Mats Johannessson, som yrkade bifall till motion 2025:79

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Kristina Enholm, Agneta Granström, Ann-Charlotte Miller och Kristina Srbu Kjellgren

Eva-Lena Fungmark.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:79 av Mona Olsson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 40 Utträden

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:7.

I debatten yttrade sig

Rodney Engström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Peter Laufer, som yrkade bifall till motion 2025:31

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Rodney Engström (replik)

Peter Laufer (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:31 av Peter Laufer m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 41 Åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:8.

I debatten yttrade sig

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:28

Lina Ahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Daniel Engström (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:28 av Daniel Engström m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

Förhandlingarna ajournerades kl. 18.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00 under ledning av ordföranden.

§ 42 Andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:9.

I debatten yttrade sig

Elisabeth Sandlund Gäfvert, som yrkade bifall till utskottets förslag

Britt Björneke, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Ann-Charlotte Miller

Olov Lindquist, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 43 Inrätta ett kyrkohistoriskt museum

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:10.

I debatten yttrade sig

Roger Sjöberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Anna Sundberg, som yrkade bifall till motion 2025:43

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Anders Lundberg och Kristina Srbu Kjellgren

Anna Sundberg (replik)

Fredrik Sidenvall (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:43 av Anna Sundberg.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 44 Introduktion till kristendomen på olika språk

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:11.

I debatten yttrade sig

Joakim Persson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:23.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:23 av Daniel Engström m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 45 Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:12.

I debatten yttrade sig

Stig Axelsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till motion 2025:47

Stig Axelsson (replik)

Jan-Åke Isaksson (replik)

Mattias Benke.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:47 av Jan-Åke Isaksson m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 46 Välkomna alla i Svenska kyrkan

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:13.

I debatten yttrade sig

Lena Arman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Petter Nilsson, som yrkade bifall till motion 2025:7

I detta anförande *instämde* Marie Axelsson Ahl och Jan-Åke Isaksson

Lena Arman (replik)

Petter Nilsson (replik)

Lena Arman (replik)

Petter Nilsson (replik)

Fredrik Sidenvall

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren
Petter Nilsson (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:7 av Petter Nilsson m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 47 Mall till policy om artificiell intelligens

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:14.

I debatten yttrade sig

Margareta Carlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag
Roger Larsson.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 48 Nollvision för förstörelse av kulturlämningar

Kyrkomötet behandlade samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:15.

I debatten yttrade sig

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:21
Birgit Kullingsjö, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:21 av Daniel Engström m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 49 Kyrkoavgiften – tak och diakonalt bidrag

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:5.

I debatten yttrade sig

Johan Linnman, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 3

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Jonas Noréus, som yrkade bifall till motion 2025:9

Pernilla Edman, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus (replik)

Pernilla Edman (replik)

Jenny Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag punkterna 1 och 2

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:9 av Jonas Noréus.
- (Kyrkomötet fattar beslut den 18 november)

§ 50 Policy för omstrukturering av tillgångar

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:6.

I debatten yttrade sig

Leif Nordlander, som yrkade bifall till utskottets förslag

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motion 2025:41

Leif Nordlander (replik)

Olov Lindquist (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:41 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 51 Utred målkapital

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:7.

I debatten yttrade sig

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motion 2025:61

Victor Backström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2025:61

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén och Fredrik Ottesen

Victor Backström (replik)

Leif Nordlander (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:61 av Leif Nordlander och Elisabeth Sandlund Gäfvert.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 52 Begränsningar i finansiella placeringar

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:8.

I debatten yttrade sig

David Lång, som yrkade bifall till motion 2025:117

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Fredrik Ottesen

Marie Wojidkow, som yrkade bifall till utskottets förslag

Magnus Ek.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:117 av David Lång m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 53 Krav på goda arbetsvillkor vid upphandlingar

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:9.

I debatten yttrade sig

Isak Vencu Öhrlund, som yrkade bifall till motion 2025:110

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Lars G Linder, Birgitta Nilsson, Susanne Stenlund och Inger Wahlman

Markus Svensson, som yrkade bifall till motion 2025:110

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Lars G Linder, Birgitta Nilsson och Inger Wahlman

Daniel Arthursson, som yrkade bifall till motion 2025:110

I detta anförande *instämde* Lars G Linder

Magnus Ek, som yrkade bifall till utskottets förslag

Christina Södling, som yrkade bifall till motion 2025:110

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Monica Johansson, Lars G Linder, Susanne Stenlund och Inger Wahlman

Anders Lundberg, som yrkade bifall till motion 2025:110

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi och Ann-Charlotte Miller.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:110 av Isak Vencu Öhrlund m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 54 Det ekonomiska utjämningssystemet

Kyrkomötet behandlade ekonomiutskottets betänkande E 2025:10.

I debatten yttrade sig

Jerker Schmidt, som yrkade bifall till motion 2025:118

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf och Margareta Nisser-Larsson

Christina Södling, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Inger Wahlman.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:118 av Jerker Schmidt m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

(Sv. Ps. 704)

Andre vice ordföranden övertog kl. 20.34 ledningen av förhandlingarna.

§ 55 Ekumenisk konsekvensanalys

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:4.

I debatten yttrade sig

Sofie Halvarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Hilde Klasson och Ann-Charlotte Miller

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2025:33

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén och Elisabeth Sandlund Gäfvert

Anna Sundberg, som yrkade bifall till motion 2025:33

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2025:33

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:33

Sofie Halvarsson (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:33 av Berth Löndahl m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november 2025)

§ 56 Frågor om samarbetet med Islamic Relief och islamisering

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:5.

I debatten yttrade sig

Anna Sundberg, som yrkade bifall till motion 2025:44

I detta anförande *instämde* Marie Axelsson Ahl

Peter Weiderud, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Leif Aruhn-Solén, Vicktoria Bagi och Lars G Linder

Anders Skogberg, som yrkade bifall till motion 2025:112

I detta anförande *instämde* Marie Axelsson Ahl och Jan-Åke Isaksson

Marja Hillerström, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson och Lisa Wallenstein

Anders Skogberg (replik)

Marja Hillerström (replik)

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Kristina Hyse, Ann-Charlotte Miller, Marie Rydén Davoust, Linda Sjöo, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Anna Sundberg (replik)

Nina Wahlin (replik)

Petter Nilsson

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Peter Weiderud (replik)

Petter Nilsson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Petter Nilsson (replik)

Johan Linnman

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Anette Andersson, Leif Aruhn-Solén, Birgitta Axelsson Edström, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Emma Hedlundh, Lars G Linder, Ann-Charlotte Miller, Camilla Tillman, Marie Rydén Davoust, Linda Sjöo, Kristina Srbu Kjellgren och Lisa Wallenstein

Ärkebiskop Martin Modéus

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Anette Andersson, Leif Aruhn-Solén, Birgitta Axelsson Edström, Vicktoria Bagi, Camilla Tillman, Marie Rydén Davoust, Linda Sjöo, Kristina Srbu Kjellgren och Lisa Wallenstein

Petter Nilsson (replik)

Ärkebiskop Martin Modéus (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:44 av Anna Sundberg m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:112 av Anders Skogberg.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 57 Missionsfrågor

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:6.

I debatten yttrade sig

Celina Falk, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anna Sundberg, som yrkade bifall till motion 2025:63

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motionerna 2025:62 och 2025:63

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motionerna 2025:62 och 2025:63

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Jonas Nordén och Elisabeth Sandlund
Gäfvert

Per Hanö, som yrkade bifall till motion 2025:63

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Sofie Halvarsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Hilde Klasson, Lars G Linder, Ann-Charlotte Miller och Susanne Stenlund

Leif Nordlander (replik)

Sofie Halvarsson (replik)

Leif Nordlander (replik)

Berth Löndahl (replik)

Sofie Halvarsson (replik)

Berth Löndahl (replik)

Sofie Halvarsson (replik)

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2025:63

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:62 av Leif Nordlander och Håkan Sunnliden
 - ♦ bifall till motion 2025:63 av Leif Nordlander m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 58 Könstympning

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:7.

I debatten yttrade sig

Gudrun Wängelin Lernskog, som yrkade bifall till utskottets förslag

Mikael Jansson, som yrkade bifall till motionerna 2025:74 och 2025:121

I detta anförande *instämde* Marie Axelsson Ahl.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:74 av Lennart Matikainen
 - ♦ bifall till motion 2025:121 av Axel W Karlsson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 59 Utlandskyrkans organisation

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:8.

I debatten yttrade sig

Katarina Glas, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Kenneth B Ferm

Åke Marcusson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom

Marja Hillerström

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom

Nina Wahlin

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 60 Lämna ACT-alliansen

Kyrkomötet behandlade ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:9.

I debatten yttrade sig

Eva-Maria Munck, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Lundberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi,

Kenneth B Ferm, Kristina Srbu Kjellgren och Anne Sörman

Anders Skogberg, som yrkade bifall till motion 2025:125

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Eva-Maria Munck (replik)

Anders Skogberg (replik)

Petter Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Camilla Tillman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

♦ bifall till utskottets förslag

♦ bifall till motion 2025:125 av Anders Skogberg.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

(Sv. Ps. 755)

Förste vice ordföranden övertog kl. 22.03 ledningen av förhandlingarna.

§ 61 Hållbarhetsindex för skogsförvaltningen

Kyrkomötet behandlade förvaltarutskottets betänkande F 2025:2.

I debatten yttrade sig

Jonas Noréus, som yrkade bifall till motion 2025:108

I detta anförande *instämde* Inger Hagelin

Gunilla Franzén, som yrkade bifall till motion 2025:108 punkt 2

I detta anförande *instämde* Nina Wahlin

Jonas Noréus (replik)

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2025:108 punkt 2

I detta anförande *instämde* Agneta Granström och Kristina Srbu Kjellgren

Susanne Stenlund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus (replik)

Susanne Stenlund (replik)

Tomas Jansson, som yrkade bifall till motion 2025:108 punkt 2

I detta anförande *instämde* Kenneth B Ferm

Jonas Noréus (replik)

Roger Larsson.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:108 av Jonas Noréus.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 62 Uppmuntringspris inom skogsbruket

Kyrkomötet behandlade förvaltarshapsutskottets betänkande F 2025:3.

I debatten yttrade sig

Helena Inghammar, som yrkade bifall till utskottets förslag

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2025:109

I detta anförande *instämde* Kristina Enholm, Agneta Granström och Kristina Srbu Kjellgren.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:109 av Åsa Öckerman m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 63 Hållbar jordbruksförvaltning

Kyrkomötet behandlade förvaltarshapsutskottets betänkande F 2025:4.

I debatten yttrade sig

Anneli Kihlstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Nina Wahlin och Håkan Widepalm

Claes Block, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 64 Inga solenergiparker på kyrkans skogsmark

Kyrkomötet behandlade förvaltarshapsutskottets betänkande F 2025:5.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 65 Säkra återväxt av gamla träd

Kyrkomötet behandlade förvaltarshapsutskottets betänkande F 2025:6.

I debatten yttrade sig

Anders Skogberg, som yrkade bifall till motion 2025:126

Ingvar Jonsson

Jörgen Åkesson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Paul Höglund.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:126 av Anders Skogberg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 66 Skogsvårdstjänster i egen regi

Kyrkomötet behandlade förvaltarens utskottets betänkande F 2025:7.

I debatten yttrade sig

Isak Vencu Öhrlund, som yrkade bifall till motion 2025:111

I detta anförande *instämde* Susanne Stenlund

Georg Lagerberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Anneli Kihlstrand och Elisabeth Kullenberg

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till motion 2025:111

I detta anförande *instämde* Agneta Granström och Kristina Srbu Kjellgren

Georg Lagerberg (replik)

Lena Östholm Munkberg (replik)

Claes Block

Georg Lagerberg (replik)

Claes Block (replik)

Georg Lagerberg (replik)

Christina Södling, som yrkade bifall till motion 2025:111

Georg Lagerberg (replik)

Christina Södling (replik)

Anneli Kihlstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:111 av Isak Vencu Öhrlund m.fl.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

§ 67 Revidera färdplanen för klimatet

Kyrkomötet behandlade förvaltarens utskottets betänkande F 2025:8.

I debatten yttrade sig

Lena Östholm Munkberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Granström och Kristina Srbu Kjellgren

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:24

I detta anförande *instämde* Robert Fredriksson

Ingvar Jonsson, som yrkade bifall till motion 2025:24.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:24 av Daniel Engström m.fl.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 18 november)

Dagen avslutades med en andakt ledd av Marie Wojdkow.

Förhandlingarna ajournerades kl. 23.07.

Kyrkomötet 2025

Tisdagen den 18 november

Kl. 10.30–00.02

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Sören Olsson.

§ 68 Meddelanden

August Hermansson, handläggare för kyrkomötet, informerade om funktioner i mötesverktyget. En testomröstning genomfördes.

§ 69 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:2 fanns följande förslag (§ 26):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:116 av Anders Skogberg.

Utskottet punkterna 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att

1. fastställa årsredovisning samt resultat och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024,
2. bevilja kyrkostyrelsen ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2024.

I beslutet om ansvarsfrihet deltog inte de ledamöter som också är ledamöter i kyrkostyrelsen.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:116 av Anders Skogberg,

dels om bifall till motion 2025:116,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:116 av Anders Skogberg om ökning av den kyrkoantikvariska ersättningen.

§ 70 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:3 fanns endast utskottets förslag (§ 27).

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2025:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

Utskottet punkt 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att uppta till förnyad behandling och att verkställa kyrkomötets beslut avseende kyrkomötets skrivelse KmSkr 2022:3 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:4 Obehörigförklaring av biskop.

§ 71 En årlig rikskollekt, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:4 fanns följande förslag (§ 29):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:6 av Petter Nilsson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:6 av Petter Nilsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:6,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:6 av Petter Nilsson m.fl. om en årlig rikskollekt.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Petter Nilsson, Ronnie Nilsson, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Fredrik Ottesen, Anders Skogberg och Anna Sundberg.

§ 72 Kyrkoavgiften – tak och diakonalt bidrag, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:5 fanns följande förslag (§ 49):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:9 av Jonas Noréus.

Utskottet punkterna 1 och 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:9 av Jonas Noréus,

dels om bifall till motion 2025:9,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:9 av Jonas Noréus om tak på kyrkoavgiften.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jimmy Dahllöf, Georg Lagerberg och Olle Reichenberg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jonas Noréus i en skriftlig reservation.

Kyrkoavgiften behöver ha ett tak så att de som lämnat eller planerar lämna Svenska kyrkan av ekonomiska skäl lättare kan finna en anledning att komma tillbaka som medlem alternativt stanna kvar. Att frågan skulle vara väl utredd är inte sant, då det snarare handlar om en ofta upprepad upplysning att Svenska kyrkan inte ensamt förfogar över frågan om

uppbörd av kyrkoavgiften. Någon verklig utredning har inte gjorts. Sätts taket vid lämplig (hög) nivå blir det noll eller försumbart intäktsbortfall för församlingarna.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:73 av Johan Linnman om diakonala undantag från kyrkoavgift.

§ 73 Policy för omstrukturering av tillgångar, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:6 fanns följande förslag (§50):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:41 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:41 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2025:41,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:41 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius om policy för omstrukturering av tillgångar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olov Lindquist.

§ 74 Utred målkapital, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:7 fanns följande förslag (§ 51):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:61 av Leif Nordlander och Elisabeth Sandlund Gäfvert.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:61 av Leif Nordlander och Elisabeth Sandlund Gäfvert,

dels om bifall till motion 2025:61,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Leif Nordlanders begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:61 av Leif Nordlander och Elisabeth Sandlund Gäfvert om att utreda målkapitalet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Olov Lindquist, Jan-Ove Lipponen, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Elisabeth Sandlund Gäfvert och Anders Skogberg.

§ 75 Begränsningar i finansiella placeringar, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:8 fanns följande förslag (§ 52):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:117 av David Lång m.fl.

Utskottet punkterna 1–3

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:105 av Lena Östholm Munkberg m.fl. om riktlinjer för kapitalförvaltning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kristina Enholm, Agneta Granström, Kristina Srbu Kjellgren och Lena Östholm Munkberg.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:114 av Åsa Rehndell om finansiella placeringar i skogsbolaget SCA.

Utskottet punkt 5 och 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:117 av David Lång,

dels om bifall till motion 2025:117,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:117 av David Lång om justerad finanspolicy.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Anders Skogberg, Anna Sundberg och Anna-Karin Åström i en skriftlig reservation.

Kyrkomötet borde ha bifallit motion 2025:117 i enlighet med reservationen i betänkandet. Svenska kyrkans placeringspolicy är otidsenlig och behöver uppdateras.

§ 76 Krav på goda arbetsvillkor vid upphandlingar, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:9 fanns följande förslag (§ 53):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:110 av Isak Vencu Öhrlund m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:110 av Isak Vencu Öhrlund m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:110,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Isak Vencu Öhrlunds begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Isak Vencu Öhrlunds begäran genomfördes rösträkning. 145 ledamöter röstade för utskottets förslag och 103 för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:110 av Isak Vencu Öhrlund m.fl. om krav på goda arbetsvillkor vid upphandlingar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anette Andersson, Daniel Arthursson, Anna-Karin Bengtsdotter, Claes Gunnar Bidebo, Claes Block, Margareta Carlsson, Mattias Benke, Louise Callenberg, Klas Corbelius, Helen Coughlin-Ribb, Lina Dahm, Pernilla Edman, Sebastian Ekeröth Clausson, Rolf Ekström, Birgitta Eliasson, Jesper Eneroth, Catharina Erdtman, Fredrik Ericsson, Johannes Fransson, Peder Granath, Kicki Halldin, Sofie Halvarsson, Roland Hedlund, Katarina Hofling, Rebecca Hägg, Anton Härder, Marie Johansson, Lars Johnsson, Carl Johan Karlsson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Roberth Krantz, Daniel Larson, Niklas Lindberg, Patrik Linde, Lars G Linder, Anna Lundberg, Wanja Lundby-Wedin, Ulla Löfven, Marie Nielsén, Birgitta Nilsson, Kenneth Norberg, Annika Nyman, Roine Olsson, Edvina Palmcrantz, Anna Rapakko, Markus Svensson, Lena Sjöberg, Roger Sjöberg, Mikael Sjölund, Susanne Stenlund, Fredrik Stiernstedt, Yvonne Stålnacke, David Svensk, Johanna Svärd, Christina Södling, Jenny Thor, Camilla Tillman, Isak Vencu Öhrlund, Inger Wahlman, Sara Waldenfors, Bodil Wennerström och Birger Wernersson i en skriftlig reservation.

Det ska vara självklart att de som tillverkar produkter och utför tjänster för Svenska kyrkans verksamhet ska känna sig lika trygga på jobbet som alla som arbetar inom kyrkan. Vi är en stor upphandlande aktör. Därför har vi ett stort ansvar. Med anledning av att vi nu tar flera steg framåt i vårt hållbarhetsarbete, inte minst då kopplat till skogsförvaltningen, behöver vi se över och ta fram tydligare riktlinjer kopplat till social hållbarhet på Svenska kyrkans olika nivåer. Så kan vi stötta våra församlingar i att kunna ställa krav på sociala villkor och säkerställa att de uppfylls i praktiken.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Levi Bergström, Kristina Enholm, Agneta Granström, Mats Johannesson, Hilde Klasson, Roger Olsson, Olle Rydell, Marja Sandin-Wester, Kristina Srbu Kjellgren, Peter Weiderud, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg.

§ 77 Det ekonomiska utjämningssystemet, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:10 fanns följande förslag (§ 54):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:118 av Jerker Schmidt m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:118 av Jerker Schmidt m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:118,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:118 av Jerker Schmidt m.fl. om det ekonomiska utjämningssystemet.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Suzanne Fredborg, Hanna Hesser Nordin, Helén Lindbäck, Olle Reichenberg och Jerker Schmidt i en skriftlig reservation.

Det finns idag en obalans och skevhet i Svenska kyrkan, där vi gång på gång inte minst i denna kammare återkommer till att allt utgår från församlingarna. Ändå kämpar många församlingar med att få ekonomin att gå ihop. Samtidigt ser vi överskott hos rikskyrkan, ett överdimensionerat kyrkokansli samma tendenser på stiftsnivå. Huvudet växer och kroppen krymper. Därför har Viktor Ramström och jag skrivit denna motion.

Svenska kyrkans ekonomiska utjämningsystem har tjänat oss väl under lång tid. Det möjliggör rikstäckande verksamhet och skapar förutsättningar för kyrkligt liv i olika delar av landet. Men dagens situation väcker viktiga frågor om både rättvisa och legitimitet.

De församlingar som får störst bidrag är självklart mest positiva till systemet, men det bidrar till en skevhet i upplevelsen av rättvisa då det saknas incitament för församlingar att arbeta med effektivisering eller samverkan, eftersom bidrag ändå betalas ut. Det riskerar att låsa fast strukturer i stället för att stimulera utveckling och nytänkande.

Utjämningsystemet och dess uppbyggnad är dessutom svårt att förstå. När transparensen brister påverkas också förtroendet. Om vi vill att Svenska kyrkan även i framtiden ska ha kraft att fullgöra sina grundläggande uppgifter – gudstjänst, undervisning, diakoni och mission – behöver resurser i högre grad återföras till den lokala nivån.

Det är därför hög tid att se över utjämningsystemet i grunden. En ny utredning måste inte bara analysera effekterna på nationell nivå, utan också belysa incitament, rättvisaspekter och alternativa modeller. Vi behöver ett system som är rättvist, transparent och som ger drivkrafter för förnyelse.

§ 78 Religionsdialog och djurhållning, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:1 fanns följande förslag (§ 30):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:4 av Robert Fredriksson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:4 av Robert Fredriksson m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:4,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT **Kyrkomötet beslutade** att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:4 av Robert Fredriksson m.fl. om religionsdialog och djurhållning.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna-Karin Åström.

§ 79 Hjälpcenter för förföljda konvertiter, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:2 fanns följande förslag (§ 31):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:22 av Daniel Engström m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:22 av Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:22,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:22 av Daniel Engström m.fl. om hjälpcenter för förföljda konvertiter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna-Karin Åström.

§ 80 Svenska kyrkan, Israel och Palestina, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:3 fanns följande förslag (§ 32):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på utskottets förslag punkt 5
- ♦ bifall till motion 2025:26 av Daniel Engström m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:45 av Anna Sundberg m.fl.
- ♦ avslag på motion 2025:123 punkt 1 av Ann-Charlotte Miller m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:123 punkt 2 av Ann-Charlotte Miller m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:26 av Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:26,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:26 av Daniel Engström m.fl. om att upphöra med involvering av bojkottrörelser mot Israel.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Johanna Andersson, Bertil Olsson och Jerker Schmidt.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:45 av Anna Sundberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:45,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:45 av Anna Sundberg m.fl. om att stoppa bojkott av företag med kopplingar till israeliska bosättningar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Johanna Andersson, Bertil Olsson och Jerker Schmidt.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2025:123 punkt 1 av Ann-Charlotte Miller m.fl.,

dels om avslag på motion 2025:123 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2025:123 punkt 1 av Ann-Charlotte Miller m.fl. om att bekräfta Svenska kyrkans långvariga hållning att på folkrättens grund bedöma situationen i Palestina/Israel.

Utskottet punkt 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:123 punkt 2 av Ann-Charlotte Miller m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:123 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:123 punkt 2 av Ann-Charlotte Miller m.fl. att uttala sitt stöd för kyrkoledarna i Jerusalem att fortsätta arbeta för fred, rättvisa och försoning i en oerhört svår tid av folkmord och förföljelse.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Britt Fält, Ann-Charlotte Miller, Mona Olsson, Linda Sjöö, Ellen Skånberg, Ann-Marie Strömberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot beslutet och hävdar: Det som pågår i Gaza är ett folkmord. Kyrkomötet borde i solidaritet med våra systerkyrkor i Palestina kalla det vi bevittnar vid sitt rätta namn FOLKMORD. Våra systerkyrkor väntar på vårt erkännande!

Utskottet punkt 5

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2025:123 punkt 2 av Ann-Charlotte Miller m.fl. uttala sitt stöd för kyrkoledarna i Jerusalem att fortsätta arbeta för fred, rättvisa och försoning i en svår tid av grova upprepade folkrättsbrott och förföljelse,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Lisa Wallensteins begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för bifall till utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att uttala sitt stöd för kyrkoledarna i Jerusalem att fortsätta arbeta för fred, rättvisa och försoning i en svår tid av grova upprepade folkrättsbrott och förföljelse.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Berth Löndahl och Leif Nordlander.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Jan-Ove Lipponen, Peter Laufer, David Lång, Ronnie Nilsson, Per Hanö, Fredrik Ottesen, Anders Skogberg, Anna Sundberg, Christoffer Wallin och Anna-Karin Åström i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkan har tagit ställning att stå bakom bojkott av nationella och internationella företag som verkar i Judéen och Samarien, även kallat Västbanken. Att kyrkan, ensidigt, tar ställning i denna svåra och historiskt långa konflikt polariserar och splittrar, vilket inte är kyrkans uppgift. När kyrkan tar ställning mot Israel riskerar man samtidigt att ge antisemitismen vind i seglen. Detta anser vi vara mycket olyckligt.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jonas Larsson, David Lång, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén och Anders Skogberg i en skriftlig reservation.

Vi kan inte på något sätt ställa oss bakom att Svenska kyrkan ska göra ett uttalande att antingen anse att Israel utför "Folkmord" eller "Folkrättsbrott". Att avgöra huruvida en stat begår folkmord eller folkrättsbrott är en fråga för internationella domstolar och rättsliga organ, inte för Svenska kyrkan. Uttalanden av denna karaktär, vilket vi har varnat för innan, politiserar kyrkan och försvagar trovärdigheten. Konflikten i Israel och Palestina är ytterst komplex. Ett kategoriskt ställningstagande riskerar att förenkla verkligheten samt att skuldbelägga ett helt folk. Svenska kyrkan bör i stället verka för fred, dialog och försoning, utan att peka ut parter med juridiskt bindande anklagelser.

Enligt tvåregementsläran skiljer Martin Luther tydligt mellan det världsliga regementet, statens och rättsordningens område, och det andliga regementet, där kyrkan verkar genom Ordet och sakramenten. Att Svenska kyrkan själv utfärdar domsliknande politiska uttalanden om folkmord eller folkrättsbrott innebär att man överskrider sin kallelse.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Ingvar Jonsson, Mikael Sandén, Anna Sundberg och Christoffer Wallin i en skriftlig reservation.

Kyrkomötet ska inte syssla med utrikespolitiska frågor. Det bör överlåtas till Sveriges riksdag och regering. Frågorna är komplicerade och ekumenikutskottets betänkande är ensidigt och obalanserat.

§ 81 Ekumenisk konsekvensanalys, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:4 fanns följande förslag (§ 55):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:33 av Berth Löndahl m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:33 av Berth Löndahl m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:33,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:33 av Berth Löndahl m.fl. om ekumenisk konsekvensanalys.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Daniel Engström, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, Berth Löndahl, Leif Nordlander, Fredrik Ottesen, Mikael Sanden, Anders Skogberg, Anna Sundberg, Christoffer Wallin och Anna-Karin Åström.

§ 82 Frågor om samarbetet med Islamic Relief och islamisering, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:5 fanns följande förslag (§ 56):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:44 av Anna Sundberg m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:112 av Anders Skogberg.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:44 av Anna Sundberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:44,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:44 av Anna Sundberg m.fl. om att bryta samarbetet med Islamic Relief.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Per Hanö, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, David Lång, Jan-Ove Lipponen, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Anders Skogberg, Anna Sundberg, Christoffer Wallin och Anna-Karin Åström i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkan behöver se över sina samarbeten med organisationer som granskats och kritiserats för att ha kopplingar med Muslimska brödraskapet. Islamic Relief är en sådan organisation som Svenska kyrkan har samarbete med och behöver därmed avslutas. Andra länder i Europa har brutit samarbeten när kopplingar upptäckts. Svenska kyrkan ska inte riskera att bidra till eller legitimera organisationer som väcker starka säkerhetspolitiska och moraliska tvivel.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:112 av Anders Skogberg,
dels om bifall till motion 2025:112,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:112 Anders Skogberg om handlingsplan mot den pågående islamiseringen.

§ 83 Missionsfrågor, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:6 fanns följande förslag (§ 57):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:62 av Leif Nordlander och Håkan Sunnliden
- ◆ bifall till motion 2025:63 av Leif Nordlander m.fl.

Utskottet punkterna 1 och 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:62 av Leif Nordlander och Håkan Sunnliden,
dels om bifall till motion 2025:62,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:62 av Leif Nordlander och Håkan Sunnliden om konsultation om Guds mission i världen.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:63 av Leif Nordlander m.fl.,
dels om bifall till motion 2025:63,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:63 av Leif Nordlander m.fl. om missionsstrategi.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Per Hanö, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Bertil Olsson, Fredrik Ottesen, Anna Sundberg, Anders Skogberg och Christoffer Wallin.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Berth Löndahl och Leif Nordlander.

§ 84 Könssympning, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:7 fanns följande förslag (§ 58):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:74 av Lennart Matikainen
- ♦ bifall till motion 2025:121 av Axel W Karlsson.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:74 av Lennart Matikainen,
dels om bifall till motion 2025:74,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Mikael Janssons begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för bifall till utskottets förslag.

På Mikael Janssons begäran genomfördes rösträkning. 239 ledamöter röstade för utskottets förslag, 3 för motionen och 5 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:74 av Lennart Matikainen om att uttrycka stöd för alla könssympade.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:121 av Axel W Karlsson,
dels om bifall till motion 2025:121,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:121 av Axel W Karlsson om ett uttalande mot könssympning.

§ 85 Utlandskyrkans organisation, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:8 fanns endast utskottets förslag (§ 59).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2025:85 av Åke Marcusson m.fl. om utlandskyrkans organisation.

§ 86 Lämna ACT-alliansen, beslut

Från måndagens överläggning om ekumenikutskottets betänkande Eu 2025:9 fanns följande förslag (§ 60):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:125 av Anders Skogberg.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:125 av Anders Skogberg,
dels om bifall till motion 2025:125,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:125 av Anders Skogberg om att lämna ACT-alliansen.

§ 87 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk, beslut

Avsnitt 1: Förvaltning, tillsyn, uppföljning, hänsyn/ny inriktning, urfolksrätt och dialog med församlingar

Från måndagens överläggning om förvaltarens utskottets betänkande F 2025:1 **avsnitt 1** fanns följande förslag (§ 33):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:17 punkterna 2 och 3 av Birgitta Axelsson Edström m.fl.
- ◆ bifall till motion 2025:75 av Mona Olsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2025:98 punkterna 2 och 3 av Lena Östholm Munkberg m.fl.

46 kap. 3 §

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag till lydelse,

dels om bifall till den i motion 2025:17 punkt 2 av Birgitta Axelsson Edström m.fl. föreslagna lydelsen

dels om bifall till den i motion 2025:75 av Mona Olsson m.fl. föreslagna lydelsen, och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Helena Inghammars begäran genomfördes omröstning genom handuppräckning med röstkort.

För att fastställa motförslag till utskottets förslag i huvudomröstningen ställde ordföranden förslag

dels om bifall till den i motion 2025:17 föreslagna lydelsen,

dels om bifall till den i motion 2025:75 föreslagna lydelsen,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till lydelsen i motion 2025:75 med övervägande ja besvarat.

På Jonatan Hansons begäran genomfördes omröstning genom handuppräckning med röstkort.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till den i motion 2025:75 föreslagna lydelsen,

dels om bifall till den i motion 2025:17 föreslagna lydelsen,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till lydelsen i motion 2025:75 med övervägande ja besvarat.

Vid huvudomröstningen ställde ordföranden förslag

dels om bifall till utskottets förslag,

dels om bifall till den i motion 2025:75 av Mona Olsson m.fl. föreslagna lydelsen, och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Helena Inghammars begäran genomfördes rösträkning. 215 ledamöter röstade för utskottets förslag, 32 för motionen och en ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag till lydelse i 46 kap. 3 §.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Axelsson Edström, Jan Friheden, Lisa Gerenmark, Jonatan Hansson, Maria Hjernerth, Kristina Hyse, Helena Inghammar,

Karin Janfalk, Nils Jernqvist, Jenny Nilsson, Tomas Rosenlundh och Carin Åblad Lundström i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkan ska ta större och tydligare steg i processen som syftar till ett hållbart skogsbruk. En kyrka värd namnet bör se till att en solid kristen grund som värnar om skapelsen blir synlig i förvaltningen. De tre dimensionerna social, ekologisk och andlig hållbarhet ska inte balansera den ekonomiska, de ska säkerställas.

Vi ska använda de insikter som nu finns. För att nå dit behövs en strategisk sammanhållen nationell styrning med tydligt satta mål för hela Svenska kyrkan. Insatsen är hög, låt oss inte välja fel.

Av de skälen reserverar vi oss till förmån för bifall till motion 2025:17.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Britt Fält, Ann-Charlotte Miller, Mona Olsson, Linda Sjöo, Ann-Marie Strömberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss till förmån för motion 2025:75 och dess föreslagna omskrivningar.

I portalparagrafen anser vi att det på grund av den allvarliga klimatkrisen, i kyrkoordningen ska föras in att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet ska säkerställas.

46 kap. 5 a §

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag om oförändrad lydelse,

dels om bifall till den i motionerna 2025:17 av Birgitta Axelsson Edström m.fl. och 2025:75 av Mona Olsson m.fl. föreslagna lydelsen,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Linda Sjöös begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT **Kyrkomötet beslutade** att bifalla utskottets förslag om oförändrad lydelse i 46 kap. 5 a §.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Birgitta Axelsson Edström, Jan Friheden, Lisa Gerenmark, Jonatan Hansson, Maria Hjernerth, Kristina Hyse, Helena Inghammar, Karin Janfalk, Nils Jernqvist, Jenny Nilsson, Tomas Rosenlundh och Carin Åblad Lundström.

46 kap. 5 c §

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag till lydelse,

dels om bifall till den i motionerna 2025:17 av Birgitta Axelsson Edström m.fl. och 2025:75 av Mona Olsson m.fl. föreslagna lydelsen,

dels om bifall till den i motion 2025:98 av Lena Östholm Munkberg m.fl. föreslagna lydelsen,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag till lydelse med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag till lydelse i 46 kap. 5 c §.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Axelsson Edström, Jan Friheden, Lisa Gerenmark, Jonatan Hansson, Maria Hjernerth, Kristina Hyse, Helena Inghammar, Karin Janfalk, Nils Jernqvist, Jenny Nilsson, Tomas Rosenlundh och Carin Åblad Lundström.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Helena Björkman, Kristina Enholm, Agneta Granström, Mats Johannesson, Marja Sandin-Wester, Kristina Srbu Kjellgren, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss till förmån för motion 2025:98. Nu när vi äntligen kommit hit och ska besluta om ett skogsbruk för framtiden, låt oss då även besluta om rimliga förutsättningar för kyrkostyrelsen att följa upp kyrkomötets beslut om en ny skogsförvaltning, inkluderat prästlönetillgångarna. Inför en strukturerad uppföljning för att säkerställa de införda hållbarhetsdimensionerna.

Kyrkostyrelsen ska årligen till kyrkomötet redovisa iakttagelser från tillsynen av förvaltningen. Redovisningen ska innehålla iakttagelser enligt kyrkoordningens 46 kap. 3 §, en uppföljning av förvaltningen och dess insatser för att säkerställa andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Redovisningen ska bygga på en strukturerad uppföljning av kyrkostyrelsens nationella, tydliga mål för kyrkans skogsförvaltning, inkluderat prästlönetillgångarna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Britt Fält, Ann-Charlotte Miller, Mona Olsson, Linda Sjöo, Ann-Marie Strömberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein.

46 kap. 5 d §

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag till lydelse i 46 kap. 5 d §.

46 kap. 8 §

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag till lydelse,

dels om bifall till den i motionerna 2025:17 av Birgitta Axelsson Edström m.fl.

och 2025:75 av Mona Olsson m.fl. föreslagna lydelsen,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Helena Inghammars begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Helena Inghammars begäran genomfördes rösträkning. 204 ledamöter röstade för utskottets förslag, 43 för motionerna och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag till lydelse i 46 kap. 8 §.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Axelsson Edström, Jan Friheden, Lisa Gerenmark, Jonatan Hansson, Maria Hjernerth, Kristina Hyse, Helena Inghammar, Karin Janfalk, Nils Jernqvist, Jenny Nilsson, Tomas Rosenlundh och Carin Åblad Lundström.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Helena Björkman, Kristina Enholm, Agneta Granström, Mats Johannesson, Marja Sandin-Wester, Kristina Srbu Kjellgren, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg i en skriftlig reservation.

Vi gröna anser att det krävs en starkare skrivning och därför vill vi att ordet motverka används. Är det så att en åtgärd i förvaltningen av präst-lönefastigheter medför skada för natur- eller kulturmiljövärden ska de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs vidtas.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Britt Fält, Ann-Charlotte Miller, Mona Olsson, Linda Sjöo, Ann-Marie Strömberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein.

46 kap. 8 a §

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag till lydelse i 46 kap. 8 a §, vilket också innebar bifall till lydelsen i motion 2025:75 av Mona Olsson m.fl.

46 kap. 9 §

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag till lydelse i 46 kap. 9 §.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Britt Fält, Ann-Charlotte Miller, Mona Olsson, Linda Sjöo, Ann-Marie Strömberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein.

Utskottet punkterna 3, 5, 7–9

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motionerna 2025:52, 2025:53, 2025:54, 2025:55 och 2025:57 av Åsa Rehndell om hållbar skogsförvaltning med avseende på målen, hänsyn, församlingen, tillsyn och FPIC.

Avsnitt 2: Mål, våtmarker

Från måndagens överläggning om förvaltarutskottets betänkande F 2025:1 **avsnitt 2** fanns följande förslag (§ 33):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:17 punkt 1 av Birgitta Axelsson Edström m.fl.
- ◆ bifall till motion 2025:88 punkt 1 av Lisa Tegby m.fl.
- ◆ bifall till motion 2025:97 av Lena Östholm Munkberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2025:98 punkt 1 av Lena Östholm Munkberg m.fl.
- ◆ bifall till motion 2025:115 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.

Utskottet punkterna 14–16

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:58 av Åsa Rehndell om hållbar skogsförvaltning.

Utskottet punkt 17

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:96 av Åsa Rehndell om att skydda 30 procent av den produktiva skogsmarken.

Utskottet punkt 10

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:17 punkt 1 av Birgitta Axelsson Edström m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:17 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Helena Inghammars begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Helena Inghammars begäran genomfördes rösträkning. 208 ledamöter röstade för utskottets förslag och 40 för motionen.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:17 punkt 1 av Birgitta Axelsson Edström m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att på nationell nivå ställa upp övergripande mål för skogsförvaltningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Axelsson Edström, Jan Friheden, Lisa Gerenmark, Jonatan Hansson, Maria Hjernerth, Kristina Hyse, Helena Inghammar, Karin Janfalk, Nils Jernqvist, Jenny Nilsson, Tomas Rosenlundh och Carin Åblad Lundström.

Utskottet punkt 11

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:88 punkt 1 av Lisa Tegby m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:88 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Tomas Janssons begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Tomas Janssons begäran genomfördes rösträkning. 180 ledamöter röstade för utskottets förslag, 65 för motionen och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:88 punkt 1 av Lisa Tegby m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att minst 20 procent av den produktiva skogsmarken ska avsättas för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder (kolinlagring) som ett nationellt mål för Svenska kyrkans skogsförvaltning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Helena Björkman, Kristina Enholm, Agneta Granström, Mats Johannesson, Marja Sandin-Wester, Kristina Sribu Kjellgren, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg i en skriftlig reservation.

Vi gröna vill att kyrkostyrelsen ska återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att minst 20 procent av den produktiva skogsmarken ska avsättas för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder (kolinlagring) som ett nationellt mål för Svenska kyrkans skogsförvaltning.

Idag är det närmare 90 djurarter i Sverige som är utdöda och nästan dubbelt så många är rödlistade. Vi gröna anser att för att bevara den biologiska mångfalden och för klimatet behöver vi göra mer. Klimatet kan inte vänta.

Skogen har en stor betydelse för människors och djurs överlevnad. Svenska kyrkan kan nu ta tåten med en naturnära skogsförvaltning som även tydliggör den andliga aspekten av skogens betydelse och inger hopp.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Stig Axelsson, Josefine Carlsén Åkerfeldt, Celina Falk, Boel Johansson, Tomas Jansson, Johan Linnman, Eva-Maria Munck, Anne Olofsson och Lisa Tegby i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss till förmån för följande beslut: Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att minst 20 procent av den produktiva skogsmarken ska avsättas för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder (kolinlagring) som ett nationellt mål för Svenska kyrkans skogsförvaltning.

Motivation: Ett mål på minst 20 procent avsättning av kyrkans skog för reservatsbildning är ett akut påkallat behov. FN:s konvention om biologisk mångfald (CBD) och dess tilläggsprotokoll om global biodiversitet (GBF) från 2022 har undertecknats av Sverige. Där är kravet att 30 procent av världens land- och havsområden ska skyddas till 2030. Sverige ligger i dagsläget långt ifrån att leva upp till detta. Svenska kyrkan, om någon, bör leda ambitionen att leva upp till målsättningen. Att avsätta åtminstone 20 procent i sammanhängande och skyddsvärda områden med höga naturvärden vore att ta ansvar för skapelsen.

Utskottet punkterna 12, 30 och 31

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:97 av Lena Östholm Munkberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:97,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Lena Östholm Munkbergs begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Lena Östholm Munkbergs begäran genomfördes rösträkning. 213 ledamöter röstade för utskottets förslag, 32 för motionen och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT **Kyrkomötet beslutade** att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:97 av Lena Östholm Munkberg m.fl. om kyrkans arbete med bevarande och restaurering av våtmarker.

Mot kyrkomötets beslut **reserverade** sig Helena Björkman, Kristina Enholm, Agneta Granström, Mats Johannesson, Marja Sandin-Wester, Kristina Srbu Kjellgren, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg i en skriftlig reservation.

Jordens yta täcks endast till tre procent av våtmarkerna men beräknas innehålla dubbelt så mycket kol som världens alla skogar.

Våtmarker är bland de artrikaste biotoper vi har, att värna våtmarkerna är även ett sätt att gynna den biologiska mångfalden och samtidigt värna artrikedomen och skapelsen, ett sätt att arbeta för andlighet och för vår egen överlevnad. Tyvärr har en stor andel av våtmarkerna försvunnit under det senaste seklet till följd av bland annat utdikning.

Svenska kyrkan har ett ansvar att värna skapelsen och införa ett strategiskt övergripande arbete med bevarandet och restaureringen av våtmarker inom kyrkans ansvarsområde.

Utskottet punkt 13

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:98 punkt 1 av Lena Östholm Munkberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:98 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Lena Östholm Munkbergs begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Lena Östholm Munkbergs begäran genomfördes rösträkning. 218 ledamöter röstade för utskottets förslag, 28 för motionen och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:98 punkt 1 av Lena Östholm Munkberg m.fl. om att uppdra till kyrkostyrelsen att införa nationella, tydliga mål för kyrkans skogsförvaltning inkluderat prästlönetillgångarna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Helena Björkman, Agneta Granström, Marja Sandin-Wester, Kristina Srbu Kjellgren, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg i en skriftlig reservation.

En av de mer effektiva åtgärderna för att lugna klimatförändringarna och samtidigt gynna den biologiska mångfalden är ett ansvarsfullt skogsbruk. Det är ett av de områden där vi som kyrka kan göra störst skillnad för skapelsens överlevnad. De nya hållbarhetsdimensionerna kommer att utgöra grunden för stiftens överväganden och beslutsfattande och tydliggör att flera olika värden ska finnas med i den sammanvägda bedömningen.

De gröna inom Svenska kyrkan anser att nationella, tydliga mål för kyrkans skogsförvaltning inkluderat Prästlönetillgångarna måste införas. Målen ska vara utformade i enlighet med den i kyrkostyrelsens skrivelse 2025:6 föreslagna skrivningen i 46 kap. 3 § kyrkoordningen. Det handlar om att tydliggöra och stödja införandet av de fyra hållbarhetsdimensionerna i kyrkoordningen 46 kap. Utan tydliga mål brister möjligheterna att följa upp de beslutade hållbarhetsdimensionerna.

Utskottet punkterna 18–20

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:115 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:115,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:115 av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl. om mål för skogsbruket.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kristina Enholm, Agneta Granström, Kristina Srbu Kjellgren, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg i en skriftlig reservation.

Det är av största vikt att vi omgående börjar arbeta mot tydliga mål för att det inte ska råda osäkerhet kring vad hållbarhetsmålen innebär. Dessa mål är ett av många olika verktyg för att uppnå hållbarhetsmålen.

En av de mer effektiva åtgärderna för att dämpa effekterna av klimatförändringarna och samtidigt gynna den biologiska mångfalden är ett ansvarsfullt skogsbruk.

Det är även avgörande att vi behåller, återskapar och skyddar miljöer där arter trivs. Det finns en mängd avtal och lagar som Sverige valt att följa eller själva tagit fram och det minsta vi kan göra är att följa dem och dra vårt strå till stacken. Dessa strävansmål är en minimimål för att uppfylla lagar och regler och därför är det helt rimligt att vi åtar oss att uppnå dessa.

Avsnitt 3: Råd, genomförande, omställningsmedel, uppföljningsprogram, samverkan och kommunikation, hållbarhetsavgift m.m.

Från måndagens överläggning om förvaltarshipsutskottets betänkande F 2025:1 **avsnitt 3** fanns följande förslag (§ 33):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:88 punkt 2 av Lisa Tegby m.fl.

Utskottet punkt 21

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:88 punkt 2 av Lisa Tegby m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:88 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Boel Johanssons begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:88 punkt 2 av Lisa Tegby m.fl. om att inrätta ett permanent råd för markförvaltning från den 1 januari 2026.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Helena Björkman, Kristina Enholm, Agneta Granström, Mats Johannesson, Marja Sandin-Wester, Kristina Srbu Kjellgren och Åsa Öckerman.

Utskottet punkterna 22–27

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:60 av Åsa Rehdell om genomförandet av hållbar skogsförvaltning.

Utskottet punkt 28

Kyrkomötet beslutade att bifalla utskottets förslag att anse motion 2025:60 punkt 7 av Åsa Rehdell om att utveckla Svenska kyrkans hemsida för kommunikation om förvaltningen av prästlönstillgångar vara besvarad.

Utskottet punkt 29

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:56 av Åsa Rehdell om solidarisk omställning.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Celina Falk, Tomas Jansson, Boel Johansson, Johan Linnman, Lisa Tegby och Johanna Öhman.

§ 88 Hållbarhetsindex för skogsförvaltningen, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltareutskottets betänkande F 2025:2 fanns följande förslag (§ 61):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:108 av Jonas Noréus.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:108 punkt 2 av Jonas Noréus,

dels om bifall till motion 2025:108 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jonas Noréus begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:108 punkt 2 av Jonas Noréus om att i det fortsatta arbetet kring tillsyn och uppföljning av prästlönstillgångarnas skogsförvaltning beakta idén om ett hållbarhetsindex.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Gunilla Franzén, Tomas Jansson och Anneli Kihlstrand.

Utskottet punkterna 1, 3–5

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:108 punkterna 1, 3–5 av Jonas Noréus,

dels om bifall till motion 2025:108 punkterna 1, 3–5 av Jonas Noréus,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:108 punkterna 1, 3–5 om hållbarhetsindex för skogsförvaltningen.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Nils Gårder, Olov Lindquist och Jonas Noréus i en skriftlig reservation.

Hållbarhetsindex som består av en kombination av måttatta storheter för att beskriva graden av hållbarhet i förvaltningen av prästlönetillgångar i förhållande till miniminivå enligt lagar och certifieringar behöver komma in i verkställigheten av den omställning av skogsbruket som kyrkomötet nu har beslutat om. Det underlättar för stiftens egen detaljmålsättning, jämförelse mellan stiftet och uppföljning av stiftens förvaltning från central nivå. Det uppfyller något som både skogsutredningen och kyrkostyrelsen efterlyser för att nå de uttalade förväntningar som finns i kyrkomötets beslut i det stora ärendet ”Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk”.

§ 89 Uppmuntringspris inom skogsbruket, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarshapsutskottets betänkande F 2025:3 fanns följande förslag (§ 62):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:109 av Åsa Öckerman m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:109 av Åsa Öckerman m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:109,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:109 av Åsa Öckerman m.fl. om uppmuntringspris inom skogsbruket.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Helena Björkman, Kristina Enholm, Agneta Granström, Marja Sandin-Wester, Kristina Srbu Kjellgren, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg.

§ 90 Hållbar jordbruksförvaltning, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarshapsutskottets betänkande F 2025:4 fanns endast utskottets förslag (§ 63).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:59 av Åsa Rehdell om hållbar jordbruksförvaltning.

§ 91 Inga solenergiparker på kyrkans skogsmark, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarshapsutskottets betänkande F 2025:5 fanns endast utskottets förslag (§ 64).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:106 av Lena Östholm Munkberg om solenergiparker på kyrkans skogsmark.

§ 92 Säkra återväxt av gamla träd, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarens utskottets betänkande F 2025:6 fanns följande förslag (§ 65):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:126 av Anders Skogberg m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:126 av Anders Skogberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:126,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:126 av Anders Skogberg om att säkra återväxt av gamla träd.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att med anledning av motion 2025:126 av Anders Skogberg m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att fortsatt aktivt arbeta med det uppmärksammade behovet att säkra uttag av kulturvirke till Svenska kyrkans byggnader,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att med anledning av motion 2025:126 av Anders Skogberg m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att fortsatt aktivt arbeta med det uppmärksammade behovet att säkra uttag av kulturvirke till Svenska kyrkans byggnader.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna Sundberg.

§ 93 Skogsvårdstjänster i egen regi, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarens utskottets betänkande F 2025:7 fanns följande förslag (§ 66):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:111 av Isak Vencu Öhrlund m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:111 av Isak Vencu Öhrlund m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:111,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Isak Vencu Öhrlunds begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Isak Vencu Öhrlunds begäran genomfördes rösträkning. 163 ledamöter röstade för utskottets förslag, 80 för motionen och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:111 av Isak Vencu Öhrlund m.fl. om skogsvårdstjänster i egen regi.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Levi Bergström, Kristina Enholm, Agneta Granström, Hilde Klasson, Marja Sandin-Wester, Kristina Srbu Kjellgren, Åsa Öckerman och Lena Östholm Munkberg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anette Andersson, Daniel Arthursson, Anna-Karin Bengtsdotter, Claes Gunnar Bidebo, Claes Block, Margareta Carlsson, Mattias Benke, Klas Corbelius, Helen Coughlin-Ribb, Lina Dahm, Pernilla Edman, Sebastian Ekeröth Clausson, Rolf Ekström, Birgitta Eliasson, Jesper Eneroth, Catharina Erdtman, Fredrik Ericsson, Johannes Fransson, Peder Granath, Kicki Halldin, Sofie Halvarsson, Roland Hedlund, Katarina Hofling, Rebecca Hägg, Anton Härder, Marie Johansson, Lars Johnsson, Carl Johan Karlsson, Ann-Sofie Karlsson Ågren, Roberth Krantz, Daniel Larson, Niklas Lindberg, Daniel Linde, Lars G Linder, Anna Lundberg, Wanja Lundby-Wedin, Ulla Löfven, Marie Nielsén, Birgitta Nilsson, Kenneth Norberg, Annika Nyman, Roger Olsson, Roine Olsson, Edvina Palmcrantz, Anna Rapakko, Markus Svensson, Lena Sjöberg, Roger Sjöberg, Mikael Sjölund, Susanne Stenlund, Fredrik Stiernstedt, Yvonne Stålnacke, David Svensk, Johanna Svärd, Christina Södling, Jenny Thor, Camilla Tillman, Isak Vencu Öhrlund, Inger Wahlman, Sara Waldenfors, Peter Weiderud, Bodil Wennerström och Birger Wernersson i en skriftlig reservation.

När vi ställer om vår skogsförvaltning ska fyra hållbarhetsdimensionerna balanseras och andlig hållbarhet ska genomsyra hela förvaltningen. Ett effektivt sätt att säkerställa att vår skogsförvaltning genomsyras av andlig hållbarhet, att vi tillskansar oss den kunskap som krävs för omställningen till hyggesfritt och naturnära skogsbruk samt säkrar schyssta villkor för alla som arbetar i våra skogar är att vi ökar andelen skogsvårdstjänster som Svenska kyrkan har i egen regi. Därför bör vi utreda hur det kan genomföras genom stiftssamverkan och/eller i samverkan med nationell nivå.

§ 94 Revidera färdplanen för klimatet, beslut

Från måndagens överläggning om förvaltarskapsutskottets betänkande F 2025:8 fanns följande förslag (§ 67):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:24 av Daniel Engström m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:24 av Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:24,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:24 av Daniel Engström m.fl. om att revidera färdplanen för klimatet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Robert Fredriksson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén och Anna Sundberg.

§ 95 Avbryt samarbetet med Expo, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:1 fanns följande förslag (§ 34):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:124 av Lennart Matikainen.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:124 av Lennart Matikainen,
dels om bifall till motion 2025:124,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Mikael Janssons begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Mikael Janssons begäran genomfördes rösträkning. 219 ledamöter röstade för utskottets förslag, 23 för motionen och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:124 av Lennart Matikainen om att avbryta samarbetet med Expo.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen och Anders Skogberg.

§ 96 Inga politiska ställningstaganden, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:2 fanns följande förslag (§ 35):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:93 av Anders Skogberg m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:93 av Anders Skogberg m.fl.,
dels om bifall till motion 2025:93,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:93 av Anders Skogberg m.fl. om inga politiska ställningstaganden.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Anders Skogberg och Anna Sundberg.

§ 97 Närvaro och andlig vård på SiS-institutioner och ungdomsfängelser, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:3 fanns följande förslag (§ 36):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:92 av Ann-Charlotte Miller m.fl.

Utskottet punkt 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2025:81 av Mona Olsson och Lisa Wallenstein om Svenska kyrkans närvaro på barn- och ungdomsfängelser.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:92 av Ann-Charlotte Miller m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:92,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:92 av Ann-Charlotte Miller m.fl. om utbildning för andlig vård på Statens institutionsstyrelses institutioner.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Mats Berglund, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Ann-Charlotte Miller, Ellen Skånberg, Ann-Marie Strömberg, Lisa Wallenstein och Åsa Öckerman i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot beslutet och vill att kyrkostyrelsen tar fram riktlinjer och initierar en utbildning för präster och diakoner.

§ 98 Värna och stärk Jourhavande präst, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:4 fanns följande förslag (§ 37):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:122 av Johannes Imberg och Sten Jansson

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:122 av Johannes Imberg och Sten Jansson,

dels om bifall till motion 2025:122,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:122 av Johannes Imberg och Sten Jansson om Jourhavande präst.

§ 99 Svenska kyrkans värdegrund, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:5 fanns följande förslag (§ 38):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:32 punkterna 2 och 3 av Berth Löndahl m.fl.

Utskottet punkt 1

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:32 punkt 1 av Berth Löndahl m.fl.

Utskottet punkterna 2 och 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:32 punkterna 2 och 3 av Berth Löndahl m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:32 punkterna 2 och 3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:32 punkterna 2 och 3 av Berth Löndahl m.fl. om Svenska kyrkans värdegrund.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Jimmy Dahllöf, Elisabeth Sandlund Gäfvert, Jonas Larsson, Peter Laufer, Berth Löndahl, Ronnie Nilsson, Leif Nordlander, Jonas Nordén, Bertil Olsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg, Anna Sundberg och Karl-Gunnar Svensson.

§ 100 Stärk pilgrimsrörelsen, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:6 fanns följande förslag (§ 39):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:79 av Mona Olsson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:79 av Mona Olsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:79,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Linda Sjöös begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:79 av Mona Olsson m.fl. om att stärka pilgrimsrörelsen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Helena Björkman, Kristina Enholm, Agneta Granström, Lena Östholm Munkberg, Marja Sandin-Wester och Åsa Öckerman.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Britt Fält, Mona Olsson, Linda Sjöö, Ellen Skånberg, Ann-Marie Strömberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein i en skriftlig reservation.

Att stärka pilgrimsrörelsen i Sverige skulle också stärka Svenska kyrkan som en viktig aktör på området.

Att reducera pilgrimsverksamheten i Vadstena till att bara omfatta ett mottagande av pilgrimer (stämpla pilgrimspass) skulle vara djupt olyckligt för hela rörelsen i Norden där Vadstena Pilgrimscenter är en viktig nod.

§ 101 Utträden, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:7 fanns följande förslag (§ 40):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:31 av Peter Laufer m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:31 av Peter Laufer m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:31,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:31 av Peter Laufer m.fl. om utträden.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna-Karin Åström.

§ 102 Åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:8 fanns följande förslag (§ 41):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:28 av Daniel Engström m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:28 av Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:28,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:28 av Daniel Engström m.fl. om åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Daniel Engström, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna Sundberg.

§ 103 Andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:9 fanns endast utskottets förslag (§ 42).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2025:66 av Britt Björneke om andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter.

§ 104 Inrätta ett kyrkohistoriskt museum, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:10 fanns följande förslag (§ 43):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:43 av Anna Sundberg.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:43 av Anna Sundberg,

dels om bifall till motion 2025:43,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:43 av Anna Sundberg om kyrkohistoriskt museum.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Robert Fredriksson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg, Anna Sundberg och Anna-Karin Åström i en skriftlig reservation.

Svenska kyrkan har under århundraden varit en central del av vårt svenska samhälle och utgör ett av våra mest värdefulla kulturarv. Vi har ett ansvar att förmedla detta, oavsett om det handlar om byggnader eller konstföremål och skrifter. Även sådant som berättelser, traditioner och folkminnen är viktiga att behålla för framtida generationers glädje.

§ 105 Introduktion till kristendomen på olika språk, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:11 fanns följande förslag (§ 44):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:23 av Daniel Engström m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:23 av Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:23,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:23 av Daniel Engström om introduktion till kristendomen på olika språk.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Daniel Engström, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén och Anders Skogberg.

§ 106 Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:12 fanns följande förslag (§ 45):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:47 av Jan-Åke Isaksson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:47 av Jan-Åke Isaksson m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:47,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jan-Åke Isakssons begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:47 av Jan-Åke Isaksson m.fl. om att fängelseprästerna inte ska belasta församlingarna.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg, Anna Sundberg och Anna-Karin Åström.

§ 107 Välkomna alla i Svenska kyrkan, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:13 fanns följande förslag (§ 46):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:7 av Petter Nilsson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:7 av Petter Nilsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:7,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:7 av Petter Nilsson m.fl. om att välkomna alla i Svenska kyrkan.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Per Carlberg, Daniel Engström, Ronnie Nilsson, Petter Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén och Anders Skogberg.

§ 108 Mall till policy om artificiell intelligens, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:14 fanns endast utskottets förslag (§ 47).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:83 av Roger Larsson om mall till policy om artificiell intelligens.

§ 109 Nollvision för förstörelse av kulturlämningar, beslut

Från måndagens överläggning om samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2025:15 fanns följande förslag (§ 48):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:21 av Daniel Engström m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:21 av Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:21,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:21 av Daniel Engström m.fl. om nollvision för förstörelse av kulturlämningar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Peter Laufer, Jan-Ove Lipponen, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna-Karin Åström.

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.37.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.30 under ledning av förste vice ordföranden.

(Sv. Ps. 16)

§ 110 Dop av konfirmand före myndighetsåldern

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2025:1.

I debatten yttrade sig

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sören Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Leif Aruhn-Solén

Åsa Öckerman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Jonatan Glader, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Xerxes Carlsén Åkerfeldt och Karin Stierna.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 111 Lekfolk och gudstjänstliv

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2025:2.

I debatten yttrade sig

Anders Åkerlund, som yrkade bifall till motion 2025:30

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren, Karin Stierna och Åsa Öckerman

Sven Milltoft, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Åkerlund (replik)

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till motion 2025:49 punkterna 2 och 3

Magnus Ek, som yrkade bifall till motion 2025:30

I detta anförande *instämde* Sören Olsson och Karin Stierna

Sven Milltoft (replik)

Magnus Ek (replik)

Sven Milltoft (replik)

Magnus Ek (replik)

Anna-Karin Åström, som yrkade bifall till motion 2025:39

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson och Lisa Tegby

Katarina Glas, som yrkade bifall till motion 2025:49 punkterna 2 och 3

I detta anförande *instämde* Kenneth B Ferm, Lars G Linder och Lisa Tegby

Biskop Mikael Mogren

I detta anförande *instämde* Lisa Tegby

Biskop Åsa Nyström

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Åsa Öckerman, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sven Milltoft (replik)

Åsa Öckerman (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:30 av Anders Åkerlund
- ♦ bifall till motion 2025:39 av Anna-Karin Åström m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:49 punkt 2 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:49 punkt 3 av Anders Brunnstedt m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 112 Fader vår är inget experiment

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2025:3.

I debatten yttrade sig

Jan-Åke Isaksson, som yrkade bifall till motion 2025:46

Ann-Charlotte Miller, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kenneth B Ferm

Fredrik Sidenvall, som yrkade bifall till hans under överläggningen framlagt förslag (att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för en varsam revision av Herrens bön, så som den formulerades enligt 1917 års översättning av Bibeln)

I detta anförande *instämde* Helena Björkman, Kenneth B Ferm och Kristina Srbu Kjellgren

Anders Lundberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kenneth B Ferm, Linda Sjöo, Kristina Srbu Kjellgren och Camilla Tillman

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anne Sörman, som yrkade bifall till utskottets förslag

Fredrik Sidenvall (replik)

Sören Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Daniel Larson, som yrkade avslag på Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:46 av Jan-Åke Isaksson m.fl.
 - ♦ bifall till av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag
 - ♦ avslag på av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

(Sv. Ps. 288)

§ 113 Ökad stiftssamverkan

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:1.

I debatten yttrade sig

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Elisabeth Kullenberg

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutade överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 114 Kyrkomötets arbetsformer

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:2.

I debatten yttrade sig

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lena Arman

Mikael Sandén

Mats Ershammar.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 115 Begravningsfrågor

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:3.

I debatten yttrade sig

Jonas Noréus, som yrkade bifall till motionerna 2025:64, 2025:80 och 2025:107

Sten Janson, som yrkade bifall till motion 2025:64

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf och Roger Larsson

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till motion 2025:69

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus (replik)

Louise Callenberg (replik)

Sten Janson (replik)

Louise Callenberg (replik)

Sten Janson (replik)

Tomas Rosenlundh, som yrkade bifall till motion 2025:64

Louise Callenberg (replik)

Tomas Rosenlundh (replik)

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till motion 2025:64

I detta anförande *instämde* Elisabeth Kullenberg och Margareta Nisser-Larsson

Petter Nilsson, som yrkade bifall till motion 2025:64

Anders Skogberg, som yrkade bifall till motion 2025:129

Petter Nilsson (replik)

Roberth Krantz, som yrkade bifall till utskottets förslag

Tomas Rosenlundh (replik)

Roberth Krantz (replik)

Jonas Noréus (replik)

Roberth Krantz (replik)

Jörgen Åkesson, som yrkade bifall till motion 2025:64

I detta anförande *instämde* Lena Arman.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:64 av Sten Janson m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:69 av Marcus Romedahl
- ♦ bifall till motion 2025:80 av Jonas Noréus och Margaretha Herthelius
- ♦ bifall till motion 2025:107 av Jonas Noréus
- ♦ bifall till motion 2025:129 av Anders Skogberg.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 116 Valfrågor

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:4.

I debatten yttrade sig

Petter Nilsson, som yrkade bifall till motion 2025:3

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Ulf Bjereld, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Susanne Stenlund

Petter Nilsson (replik)

Ulf Bjereld (replik)

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motionerna 2025:3 och 2025:15

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till motion 2025:15.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:3 av Petter Nilsson m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:15 av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 117 Demokratiska arbetsformer

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:5.

I debatten yttrade sig

Per Lindberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Birgitta Axelsson Edström, som yrkade bifall till motionerna 2025:10 och 2025:13

Per Lindberg (replik)

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motionerna 2025:10, motion 2025:13 och motion 2025:51

Per Lindberg (replik)

Olov Lindquist (replik)

Ann-Marie Strömberg, som yrkade bifall till motionerna 2025:10 och 2025:13

I detta anförande *instämde* Monica Johansson och Kristina Srbu Kjellgren

Petter Nilsson

Mats Berglund, som yrkade bifall till motionerna 2025:10 och 2025:13.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:10 av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk
- ♦ bifall till motion 2025:13 av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk
- ♦ bifall till motion 2025:51 av Åsa Rehndell.

(Kyrkomötet beslutar i ärendet den 19 november)

Andre vice ordföranden övertog kl. 15:45 ledningen av förhandlingarna.

§ 118 Ökat beslutsmandat till församlingsråd och församlingsherdar

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:6.

I debatten yttrade sig

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till motion 2025:11

Victor Ramström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2025:11

Louise Callenberg (replik)

Berth Löndahl (replik)

Sören Olsson, som yrkade bifall till motion 2025:11 punkt 1

Lena Arman.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:11 av Marcus Romedahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 119 Församlingars och pastorats bolagsbildningar

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:7.

I debatten yttrade sig

Nils Jernqvist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Olov Lindquist, som yrkade bifall till motion 2025:40.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:40 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 120 Fördelning av antal elektorser vid ärkebiskopsval

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:8.

I debatten yttrade sig

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Carl Johan Karlsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 121 Några frågor rörande icke-territoriella församlingar

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:9.

I debatten yttrade sig

Roberth Krantz, som yrkade bifall till utskottets förslag

Victor Ramström, som yrkade avslag på motion 2025:42

Britt Björneke

Petter Nilsson, som yrkade bifall till reservation 4

Birger Wernersson, som yrkade bifall till motion 2025:42

I detta anförande *instämde* Susanne Stenlund

Marja Hillerström

Birger Wernersson (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ avslag på motion 2025:42 av Birger Wernersson
 - ♦ bifall till reservation 4 av Petter Nilsson.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 122 Främja grunduppdraget

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:10.

I debatten yttrade sig

Mats Berglund, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sara Waldenfors, som yrkade bifall till motion 2025:100

I detta anförande *instämde* Leif Nordlander

Johannes Imberg, som yrkade bifall till motion 2025:100

Emma Hedlundh

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Mats Berglund (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:100 av Sara Waldenfors m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 123 Motverka sammanläggningar av församlingar

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:11.

I ärendet yttrade sig

Petter Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

(Sv. Ps. 11)

§ 124 Beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:1.

I debatten yttrade sig

Roine Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonatan Hanson, som yrkade bifall till reservation av Jonatan Hanson

Roine Olsson (replik)

Jonatan Hanson (replik)

Lars Johnsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Mikael Mogren

Jonatan Hanson (replik)

Biskop Mikael Mogren (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag

- ♦ avslag på utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 125 Ersättare för biskopen

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:2.

I debatten yttrade sig:

Lars Johnsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 126 Värna samvetsfriheten

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:3.

I debatten yttrade sig

Emma Hedlundh, om yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Jimmy Dahllöf

Petter Nilsson, som yrkade bifall till motion 2025:5

Emma Hedlundh (replik)

Petter Nilsson (replik)

Anna Sundberg, som yrkade bifall till motion 2025:5

Emma Hedlundh (replik)

Marie Nielsén

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Helena Björkman, Ann-Charlotte

Miller och Linda Sjöo

Petter Nilsson (replik)

Marie Nielsén (replik)

Petter Nilsson (replik)

Marie Nielsén (replik)

Anne Sörman, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson,

Britt Fält, Ann-Charlotte Miller, Linda Sjöo och Lisa Wallenstein

Petter Nilsson (replik)

Anna Sundberg (replik)

Peter Weiderud

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi, Ann-Charlotte Miller, Linda Sjöo och Lisa Wallenstein

Petter Nilsson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Petter Nilsson (replik)

Peter Weiderud (replik)

Kjell Kallenberg

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi

Kristina Srbu Kjellgren, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi och Helena Björkman

Petter Nilsson (replik)

Kristina Srbu Kjellgren (replik)

Petter Nilsson (replik)

Kristina Srbu Kjellgren (replik)

Margareta Andersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Helena Björkman och Carin Jakobsson

Biskop Ulrica Fritzson

I detta anförande **instämde** Leif Aruhn-Solén, Vicktoria Bagi och Jimmy Dahllöf.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:5 av Petter Nilsson m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 127 Dataskyddsförordningen vid gudstjänst

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:4.

I debatten yttrade sig

Hanna Hesser Nordin, som yrkade bifall till motion 2025:8

I detta anförande **instämde** Jimmy Dahllöf och Margareta Nisser-Larsson

Britt Björneke, som yrkade bifall till utskottets förslag

Hanna Hesser Nordin (replik)

Suzanne Fredborg, som yrkade bifall till motion 2025:8

I detta anförande **instämde** Jimmy Dahllöf och Margareta Nisser-Larsson

Britt Björneke (replik)

Suzanne Fredborg (replik)

Nils Gårder

I detta anförande **instämde** Kristina Srbu Kjellgren

Suzanne Fredborg (replik)

Knapp Anna Eriksson

Nils Gårder (replik)

Emma Hedlundh.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:8 av Hanna Hesser Nordin och Suzanne Fredborg.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 128 Digitalt in- och utträde

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:5.

I debatten yttrade sig

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till motion 2025:12

Bo Herou, som yrkade bifall till utskottets förslag

Olle Reichenberg, som yrkade bifall till motion 2025:87

I detta anförande *instämde* Jimmy Dahllöf, Elisabeth Kullenberg, Georg Lagerberg och Kristina Srbu Kjellgren

Anna Sundberg, som yrkade bifall till motion 2025:87

Marcus Romedahl (replik)

Ingvar Jonsson, som yrkade bifall till motion 2025:87

Roger Larsson

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:87.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:12 av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius
- ♦ bifall till motion 2025:87 av Anna Sundberg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

Förhandlingarna ajournerades kl. 18.00.

Förhandlingarna återupptogs kl. 19.00 under ledning av förste vice ordföranden.

§ 129 Svenska kyrkans stöd till hbtqia+-personer

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2025:1.

I debatten yttrade sig

Johannes Imberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Leif Aruhn-Solén, Birgitta Axelsson Edström, Vicktoria Bagi, Anders Brunnstedt, Magnus Ek, Lisa Gerenmark, Jonatan Hanson, Kristina Hyse, Mona Olsson, Linda Sjöo, Lisa Wallenstein och Håkan Widepalm

Daniel Arthursson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Helena Björkman och Susanne Stenlund

Vicktoria Bagi, som yrkade bifall till motion 2025:71

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Margareta Carlsson, Britt Fält, Ann-Charlotte Miller, Mona Olsson, Linda Sjöo, Kristina Srbu Kjellgren, Karin Stierna, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Birgitta Axelsson Edström, som yrkade bifall till utskottets förslag punkt 1

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Leif Aruhn-Solén, Vicktoria Bagi, Klas Corbelius, Britt Fält, Lisa Gerenmark, Jonatan Hanson, Kristina Hyse, Karin Janfalk, Ann-Charlotte Miller, Linda Sjöo och Anne Sörman

Britt Björneke, som yrkade bifall till motion 2025:71

I detta anförande *instämde* Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Ann-Charlotte Miller, Mona Olsson, Ellen Skånberg och Lisa Wallenstein

Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:20

I detta anförande *instämde* Jan-Åke Isaksson

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Lisa Gerenmark

Helen Coughlin-Ribb

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Klas Corbelius och Ann-Charlotte Miller

Caroline Åkerhielm, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom och Jonas Noréus

Ann-Charlotte Miller, som yrkade bifall till motionerna 2025:71 och 2025:91

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson och Ellen Skånberg

Nina Wahlin (replik)

Ann-Charlotte Miller (replik)

Nina Wahlin (replik)

Ann-Charlotte Miller (replik)

Marie Buhr, som yrkade bifall till motionerna 2025:71 och 2025:91

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Linda Sjö, Ellen Skånberg, Anne Sörman och Lisa Wallenstein

Petter Nilsson

Magnus Ek

I detta anförande *instämde* Håkan Widepalm

Sara Waldenfors, bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Lisa Gerenmark och Susanne Stenlund

Wanja Lundby-Wedin, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Daniel Arthursson, Leif Aruhn-Solén, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Britt Fält, Roland Hedlund, Linda Sjö och Karin Stierna

Petter Nilsson (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Petter Nilsson (replik)

Daniel Engström (replik)

Wanja Lundby-Wedin (replik)

Daniel Engström (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:20 av Daniel Engström m.fl.
 - ♦ bifall till motion 2025:71 av Vicktoria Bagi m.fl.
 - ♦ bifall till motion 2025:91 av Ann-Charlotte Miller m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 130 Prästutbildningen

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande K1 2025:2 och gudstjänstutskottets betänkande 2025:2 punkterna 6 och 7.

I debatten yttrade sig

Lisa Gerenmark, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi och Nina Wahlin

Anders Lundberg, som yrkade bifall till motion 2025:38, vilket också är utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Britt Fält, Mona Olsson och Kristina Srbu Kjellgren
Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2025:34

I detta anförande **instämde** Jonas Nordén
Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2025:34 och avslag på motion 2025:90

I detta anförande **instämde** Leif Nordlander
Sara Waldenfors, som yrkade bifall till utskottets förslag
Marie Buhr, som yrkade bifall till motion 2025:38

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Margareta Carlsson, Britt Fält, Monica Johansson och Mona Olsson
Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2025:34

I detta anförande **instämde** Jonas Nordén
Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till utskottet förslag

I detta anförande **instämde** Jimmy Dahllöf och Katarina Glas
Daniel Engström, som yrkade bifall till motion 2025:34 och avslag på motion 2025:90

I detta anförande **instämde** Per Carlberg
Biskop Åsa Nyström

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi, Anders Brunnstedt, Jimmy Dahllöf och Kristina Srbu Kjellgren

Sören Olsson, som yrkade bifall till utskottet förslag
Anna Sundberg

Biskop Mikael Mogren, som yrkade bifall till motion 2025:38

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Jimmy Dahllöf och Kristina Srbu Kjellgren

Fredrik Stiernstedt, som yrkade bifall till motion 38 i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag samt till gudstjänstutskottets betänkande 2025:2 punkt 7

I detta anförande **instämde** Kristina Srbu Kjellgren
Johannes Imberg, som yrkade bifall till motion 2025:38

I detta anförande **instämde** Kristina Srbu Kjellgren
Sara Waldenfors (replik)

Karin Janfalk

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Mona Olsson och Kristina Srbu Kjellgren

Biskop Sören Dalevi, som yrkade bifall till motion 2025:38 och 2025:49 punkt 1

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi, Anders Brunnstedt, Jimmy Dahllöf och Kristina Srbu Kjellgren

Nina Wahlin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Torbjörn Aronson (replik)

Nina Wahlin (replik)

Leif Nordlander (replik)

Nina Wahlin (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till kyrkolivsutskottets förslag
- ♦ bifall till gudstjänstutskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:34 av Berth Löndahl m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:49 punkt 1 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ♦ avslag på motion 2025:90 av Lisa Gerenmark m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 131 Utbildning för förtroendevalda

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:3.

I debatten yttrade sig

Lena Sjöberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Daniel Engström

Christina Södling, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 132 Bristande vandel

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:4.

I debatten yttrade sig

Roger Olsson, som yrkade bifall till motion 2025:29

I detta anförande *instämde* Daniel Arthursson, Roland Hedlund och Monica Johansson

Karin Janfalk, som yrkade bifall till utskottets förslag

Daniel Arthursson, som yrkade bifall till motion 2025:29

Sara Waldenfors, som yrkade bifall till motion 2025:29

Sören Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Roger Olsson (replik)

Sören Olsson (replik)

Roger Olsson (replik)

Sara Waldenfors (replik)

Sören Olsson (replik)

Sara Waldenfors (replik)

Ulf Bjereld, som yrkade bifall till motion 2025:29

I detta anförande *instämde* Inger Wahlman

Claes Gunnar Bidebo, som yrkade bifall till motion 2025:29

Monica Johansson, som yrkade bifall till motion 2025:29

Marie Rydén Davoust, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:29 av Roger Olsson och Ulf Bjereld.

(Kyrkomötet beslutar i ärendet den 19 november)

§ 133 Rekrytering av kyrkomusiker

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:5.

I debatten yttrade sig

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2025:35

I detta anförande *instämde* Karl-Gunnar Svensson

Ann-Sofie Karlsson Ågren, som yrkade bifall till utskottets förslag

Leif Nordlander, som yrkade bifall till motion 2025:35

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2025:35

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén

Mattias Lundberg

Kenneth B Ferm
Berth Löndahl (replik)
Roger Larsson.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:35 av Berth Löndahl och Leif Nordlander.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 134 Relevanta barnkonsekvensanalyser

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2025:6.

Endast utskottets förslag fanns.
(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 135 Missionscertifiering av församlingar

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande KI 2025:7.

I debatten yttrade sig

Sören Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Jonas Noréus

Elisabeth Sandlund Gäfvert, som yrkade bifall till motion 2025:67

Sören Olsson (replik)

Elisabeth Sandlund Gäfvert (replik)

Torbjörn Aronson, som yrkade bifall till motion 2025:67

Sören Olsson (replik)

Torbjörn Aronson (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:67 av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

(Sv. Ps. 96)

§ 136 Ordning för välsignelse av hem

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2025:4.

I debatten yttrade sig

Fredrik Stiernstedt, som yrkade bifall till utskottets förslag

Stefan Aro, som yrkade bifall till motion 2025:89

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén

Fredrik Stiernstedt (replik)

Stefan Aro (replik)

Roger Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anette Nordgren, som yrkade bifall till motion 2025:89

I detta anförande *instämde* Leif Nordlander

Fredrik Stiernstedt (replik)

Anette Nordgren (replik)

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2025:89

Roger Olsson (replik)

Berth Löndahl (replik)

Eva-Maria Munck

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Biskop Mikael Mogren

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi

Stefan Aro (replik)

Biskop Marika Markovits, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Lisa Tegby.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:89 av Stefan Aro m.fl.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 137 Svenska kyrkans mest spelade kyrkomusikaliska verk

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2025:5.

I debatten yttrade sig

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till utskottets förslag

Mattias Lundberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 138 Evangeliekonsekvensanalys

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2025:6.

I debatten yttrade sig

Fredrik Sidenvall

Johannes Imberg

Lisa Tegby, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sara Waldenfors som yrkade bifall till motion 2025:99.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:99 av Sara Waldenfors och Johannes Imberg.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 139 Konferens om reformationen i Malmö 1527–1533

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande G 2025:7.

I debatten yttrade sig

Anders Roos, som yrkade bifall till utskottets förslag

Anders Lundberg, som yrkade bifall till motion 2025:104

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom

Anders Roos (replik)

Mattias Lundberg

Anders Roos (replik)

Biskop Mikael Mogren.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
 - ♦ bifall till motion 2025:104 av Anders Lundberg.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 140 Prästkläder vid gudstjänst

Kyrkomötet behandlade gudstjänstutskottets betänkande 2025:8.

I ärendet yttrade sig

Knapp Anna Eriksson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

Andre vice ordföranden övertog kl. 22.19 ledningen av förhandlingarna

§ 141 Kontraktsprostens roll i kyrkoordningen

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:6.

I ärendet yttrade sig

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 142 Titulaturen på arbetsledande präster

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:7.

I debatten yttrade sig

Margareta Nisser-Larsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2025:36.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:36 av Berth Löndahl och Leif Nordlander.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 143 Stiftsstyrelsens samråd med domkapitlet om prästorganisationen

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:8.

I debatten yttrade sig

Sten Janson, som yrkade bifall till motion 2025:65

I detta anförande *instämde* Nils Gårder

Biskop Susanne Rappmann, som yrkade bifall till motion 2025:65

Margareta Andersson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Biskop Åsa Nyström, som yrkade bifall till motion 2025:65

Jonatan Hanson, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sten Janson (replik).

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:65 av Sten Janson m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 144 Svenska kyrkans offentlighetsprincip

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:9.

I debatten yttrade sig

Mattias Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Johanna Andersson, som yrkade bifall till motion 2025:76.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:76 av Johanna Andersson.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 145 Bestämmelser om vigningstjänsten

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:10.

I debatten yttrade sig

Peter Lundborg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 146 Krav på öppenhet för vigsel av alla par vid tillsättning av prästtjänst

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:11.

I debatten yttrade sig

Jonas Noréus, som yrkade bifall till reservation 3 av Jonas Noréus

Hans Weichbrodt, som yrkade avslag på motion 2025:113

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén och Elisabeth Sandlund Gäfvert

Kicki Halldin, som yrkade bifall till utskottets förslag

Jonas Noréus (replik)

Johannes Fransson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Vicktoria Bagi, Helen Coughlin-Ribb, Lisa Gerenmark, Karin Janfalk, Linda Sjöö, Kristina Srbu Kjellgren, Anne Sörman och Isak Vencu Öhrlund

Jonas Noréus (replik)

Johannes Fransson (replik)

Jonas Noréus (replik)

Emma Hedlundh, som yrkade avslag på motion 2025:113

I detta anförande *instämde* Victor Backström, Anders Brunnstedt, Jimmy Dahllöf, Jan-Hugo Nihlén, Marie Rydén Davoust och Anne Sörman

Johannes Fransson (replik)

Kristina Hyse, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi och Karin Janfalk

Linda Sjöö, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Kristina Hyse, Karin Janfalk, Ellen Skånberg och Anne Sörman

Torbjörn Aronson, som yrkade avslag på motion 2025:113

Jimmy Dahllöf, som yrkade avslag på motion 2025:113

I detta anförande *instämde* Victor Backström

Johanna Andersson, som yrkade avslag på motion 2025:113

I detta anförande **instämde** Lena Arman, Victor Backström och Kenneth B Ferm
Nils Gårder, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Lena Arman, Victor Backström, Anders Brunnstedt,
Jimmy Dahllöf, Kenneth B Ferm och Elisabeth Sandlund Gäfvert

Johannes Fransson (replik)

Nils Gårder (replik)

Johannes Fransson (replik)

Nils Gårder (replik)

Roine Olsson

Roberth Krantz, som yrkade bifall till utskottets förslag

Sören Olsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Karin Janfalk

Berth Löndahl, som yrkade avslag på utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Jonas Nordén och Elisabeth Sandlund Gäfvert

Anna Sundberg, som yrkade avslag på motion 2025:113

I detta anförande **instämde** Jonas Larsson

Johannes Fransson (replik)

Anna Sundberg (replik)

Johannes Fransson (replik)

Anna Sundberg (replik)

Christina Södling, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Lisa Gerenmark

Emma Hedlundh (replik)

Christina Södling (replik)

Emma Hedlundh (replik)

Christina Södling (replik)

Biskop Mikael Mogren

I detta anförande **instämde** Vicktoria Bagi, Karin Janfalk och Kristina Srbu
Kjellgren

Jenny Nilsson, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom och Vicktoria Bagi

Berth Löndahl (replik)

Jenny Nilsson (replik)

Berth Löndahl (replik)

Jenny Nilsson (replik)

Jesper Eneroth, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande **instämde** Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Lars G Linder och
Nina Wahlin

Claes Gunnar Bidebo, som yrkade bifall till utskottets förslag

Suzanne Fredborg, som yrkade avslag på motion 2025:113

I detta anförande **instämde** Jimmy Dahllöf

Jesper Eneroth (replik)

Suzanne Fredborg (replik)

Jesper Eneroth (replik)

Suzanne Fredborg (replik)

Roger Larsson.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på motion 2025:113 av Jesper Eneroth
- ♦ bifall till reservation 3 av Jonas Noréus.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 147 Diakonatets uppgifter

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:12.

I ärendet yttrade sig

Mattias Rosenquist, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 148 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:14.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 149 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans överklagandenämnd

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:15.

Endast utskottets förslag fanns.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

§ 150 Biskopars ämbetstid

Kyrkomötet behandlade tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:13.

I ärendet yttrade sig

Daniel Larson, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den 19 november)

Dagen avslutades med en andakt ledd av Birger Wernersson.

Förhandlingarna ajournerades kl. 00.02.

Kyrkomötet 2025

Onsdagen den 19 november

Kl. 10.00–14.05

Förhandlingarna återupptogs under ledning av ordföranden.

Dagen inleddes med en andakt ledd av Linda Sjöo.

§ 151 Hälsning

Ordföranden välkomnade Anna Hjälms, direktor på Svenska teologiska institutet i Jerusalem, som gav en personlig ögonblicksbild av situationen i Jerusalem.

§ 152 Meddelanden

Ordföranden *meddelade* att reservationer ska lämnas samma dag som beslutet fattas och att utvecklade reservationer ska lämnas innan sessionen avslutas.

Ordföranden meddelade också att Rodney Engström hade avsagt sig uppdraget som ledamot i kyrkomötet med omedelbar verkan.

§ 153 Fyllnadsval revisor för mandatperioden 2022–2025

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* i enlighet med valberedningens förslag att för resterande del av mandatperioden välja Rodney Engström till revisor.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jan-Åke Isaksson, Mikael Sandén och Ulf Wester.

§ 154 Dop av konfirmand före myndighetsåldern, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2025:1 fanns endast utskottets förslag (§ 110).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att

1. avslå motion 2025:1 av Sören Olsson om dop av konfirmand före myndighetsåldern
2. med anledning av motion 2025:1 uppdra till kyrkostyrelsen att undersöka möjligheterna till och konsekvenserna av dop av minderåriga över 12 år med endast en eller ingen vårdnadshavares samtycke
3. med anledning av motion 2025:1 uppdra till kyrkostyrelsen att arbeta för att kyrkans praxis ska stå i överenskommen med barnkonventionen.

§ 155 Lekfolk och gudstjänstliv, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2025:2 fanns följande förslag (§ 111):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:30 av Anders Åkerlund
- ♦ bifall till motion 2025:39 av Anna-Karin Åström m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:49 punkt 2 och 3 av Anders Brunnstedt m.fl.

Beslut om gudstjänstutskottets förslag när det gäller motion 2025:49 punkt 1 tas i § 189.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:30 av Anders Åkerlund,
dels om bifall till motion 2025:30,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:30 av Anders Åkerlund om en friare kyrka.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Magnus Ek i en skriftlig reservation.

Att vilja se en friare, mer kreativ och mer framtidsinriktad kyrka är ett perspektiv som många kan ställa sig bakom, och som vi ofta eftersträvar i behandlingen av utredningar och beslut. Ofta blir det dock ett perspektiv bland många, snarare än målet vi eftersträvar. Man kan fråga sig om vi kommer så långt som vi vill mot en fri, kreativ och framtidsinriktad kyrka.

Det fina med motionens förslag är att rikta in sig på målet. Medlen för att nå dit, innehållet i utredningen och eventuella förslag kan sedan få komma från andra håll. Låt kyrkans medlemmar, anställda och förtroendevalda i hela landet få säga sitt. Låt dem berätta vad vi kan ändra på, vad vi kan göra bättre och vilka hinder som ligger i vägen för framtidens kyrka. Låt dem hänga upp förslag som kanske inte kan omhändertas i andra sammanhang på utredningens ram. Sedan kan kloka tjänstemän och förtroendevalda omhänderta förslagen, sälla i vad som är klokast att genomföra och vad som ligger inom ramen för den nationella nivåns besluts-makt. Det kan vi. Det är kreativiteten och erfarenheten av att utveckla kyrkans verksamhet som vi vill komma åt, sprida och ge mer kraft.

Utskottet punkterna 2–5

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:39 av Anna-Karin Åström m.fl.,
dels om bifall till motion 2025:39,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:39 av Anna-Karin Åström m.fl. om gudstjänster i hela landet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna Sundberg.

Utskottet punkt 8 och 9

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:49 punkt 2 och 3 av Anders Brunnstedt m.fl.,
dels om bifall till motion 2025:49 punkt 2 och 3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:49 punkt 2 och 3 av Anders Brunnstedt m.fl. om uthålligt gudstjänstliv.

§ 156 Fader vår är inget experiment, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2025:3 fanns följande förslag (§ 112):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:46 av Jan-Åke Isaksson m.fl.
- ♦ bifall till av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt verka för en varsam revision av Herrens bön så som den formulerades enligt 1917 års översättning av Bibeln
- ♦ avslag på av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag.

Utskottet punkt 1 och 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:46 av Jan-Åke Isaksson m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:46,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jan-Åke Isakssons begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Jan-Åke Isakssons begäran genomfördes rösträkning. 216 ledamöter röstade för utskottets förslag, 22 för avslag på utskottets förslag och 5 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:46 av Jan-Åke Isaksson m.fl. om översättningar av Fader vår.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Per Hanö, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg, Anna Sundberg, Christoffer Wallin och Ulf Wester.

Av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag,

dels om avslag på av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om avslag på av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

På Fredrik Sidenvalls begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för avslag på av Fredrik Sidenvall under överläggningen förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att avslå av Fredrik Sidenvall under överläggningen framlagt förslag om att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt verka för en varsam revision av Herrens bön så som den formulerades enligt 1917 års översättning av Bibeln.

§ 157 Ordning för välsignelse av hem, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2025:4 fanns följande förslag (§ 136):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:89 av Stefan Aro m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:89 av Stefan Aro m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:89,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:89 av Stefan Aro m.fl. om ordning för välsignelse av hem.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl.

§ 158 Svenska kyrkans mest spelade kyrkomusikaliska verk, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2025:5 fanns endast utskottets förslag (§ 137).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:94 av Marcus Romedahl om Svenska kyrkans mest spelade kyrkomusikaliska verk.

§ 159 Evangeliekonsekvensanalys, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2025:6 fanns följande förslag (§ 138):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:99 av Sara Waldenfors och Johannes Imberg.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:99 av Sara Waldenfors och Johannes Imberg,

dels om bifall till 2025:99,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:99 av Sara Waldenfors och Johannes Imberg om evangeliekonsekvensanalys.

§ 160 Konferens om reformationen i Malmö 1527–1533, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2025:7 fanns följande förslag (§ 139):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:104 av Anders Lundberg.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:104 av Anders Lundberg,

dels om bifall till motion 2025:104,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Anders Lundbergs begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Anders Lundbergs begäran genomfördes rösträkning. 207 ledamöter röstade för utskottets förslag, 31 för motionen och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:104 av Anders Lundberg om konferens om reformationen i Malmö 1527–1533.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Vicktoria Bagi, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Anders Lundberg, Ann-Charlotte Miller, Mona Olsson, Linda Sjö, Ann-Marie Strömberg och Anne Sörman.

§ 161 Prästkläder vid gudstjänst, beslut

Från tisdagens överläggning om gudstjänstutskottets betänkande G 2025:8 fanns endast utskottets förslag (§ 140).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:127 av Anders Skogberg och Jonas Larsson om prästkläder vid gudstjänst.

§ 162 Ökad stiftssamverkan, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:1 fanns endast utskottets förslag (§ 113).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

§ 163 Kyrkomötets arbetsformer, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:2 fanns endast utskottets förslag (§ 114).

Utskottet punkterna 1 och 2

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att

1. anta presidiets förslag till ändringar i kyrkoordningen
2. anta utskottets förslag till arbetsordning för kyrkomötet.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:18 av Mikael Sandén och Jonas Larsson om motioner i plenum.

Utskottet punkt 4

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:82 av Mats Ershammar om stärkt episkopal roll i teologiska initiativ.

§ 164 Begravningsfrågor, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:3 fanns följande förslag (§ 115):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:64 av Sten Janson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2025:69 av Marcus Romedahl
- ◆ bifall till motion 2025:80 av Jonas Noréus och Margaretha Herthelius

- ◆ bifall till motion 2025:107 av Jonas Noréus
- ◆ bifall till motion 2025:129 av Anders Skogberg.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:64 av Sten Janson m.fl.,
dels om bifall till motion 2025:64,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Tomas Rosenlundhs begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för motionens förslag.

På Jesper Eneroths begäran genomfördes rösträkning. 134 ledamöter röstade för motionens förslag, 108 för bifall till utskottets förslag och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla motion 2025:64 av Sten Janson m.fl. om intäkterna från krematoriernas återvunna metaller.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:69 av Marcus Romedahl,
dels om bifall till motion 2025:69,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:69 av Marcus Romedahl om gemensamma gravplatser för människor och husdjur.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jonas Noréus och Marcus Romedahl.

Utskottet punkt 3 och 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:80 av Jonas Noréus och Margaretha Herthelius,
dels om bifall till motion 2025:80,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:80 av Jonas Noréus och Margaretha Herthelius om förvaltning av kulturgravar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna Sundberg.

Utskottet punkt 5 och 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:107 av Jonas Noréus,
dels om bifall till motion 2025:107,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:107 av Jonas Noréus om krematoriesamfälligheter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jonas Noréus.

Utskottet punkt 7

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:129 av Anders Skogberg,

dels om bifall till motion 2025:129,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:129 av Anders Skogberg om överskottsprodukter vid kremering.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Madelaine Erlandsson Starwing, Suzanne Fredborg, Georg Lagerberg och Bertil Olsson.

§ 165 Valfrågor, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:4 fanns följande förslag (§ 116):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:3 av Petter Nilsson m.fl.
- ◆ bifall till motion 2025:15 av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:3 av Petter Nilsson m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:3,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:3 av Petter Nilsson m.fl. om demokratin i kyrkomötet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Petter Nilsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg, Anna Sundberg och Ulf Wester.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:15 av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2025:15,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:15 av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius om jämförelsetal vid mandatfördelning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olov Lindquist.

Utskottet punkt 3

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:84 av Jonas Larsson m.fl. om valsedelskostnaderna för församlingar och pastorat.

§ 166 Demokratiska arbetsformer, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:5 fanns följande förslag (§ 117):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:10 av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk
- ◆ bifall till motion 2025:13 av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk
- ◆ bifall till motion 2025:51 av Åsa Rehndell.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:10 av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk,

dels om bifall till motion 2025:10,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:10 av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk om ersättares rätt till protokollsanteckning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Kristina Srbu Kjellgren och Lena Östholm Munkberg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Axelsson Edström, Lisa Gerenmark, Maria Hjernerth, Kristina Hyse, Karin Janfalk, Nils Jernqvist, Tomas Rosenlundh och Carin Åblad Lundström i en skriftlig reservation.

Just ersättarplatser är ofta de första påverkans- och insynsmöjligheter som mindre nomineringsgrupper får tillgång till. Deltagandet från ersättarplats i diskussionen som föregår beslut är inte nödvändigtvis vare sig mindre aktivt eller av mindre vikt än ordinarie ledamöters bidrag. Det kan dock uppfattas som ett meningslöst uppdrag och som en nedvärderande behandling om det saknas möjligheter att offentligen markera sin ståndpunkt i protokollet. Ett onödigt högt tonläge kan bli resultatet i forum utanför kyrkan. Därför reserverar vi oss till förmån för bifall till motion 2025:10.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:13 av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk,

dels om bifall till motion 2025:13,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:13 av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk om ledamöters rätt till protokollsanteckning.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lena Östholm Munkberg.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Axelsson Edström, Lisa Gerenmark, Maria Hjernerth, Kristina Hyse, Karin Janfalk, Nils Jernqvist, Tomas Rosenlundh och Carin Åblad Lundström i en skriftlig reservation.

En möjlighet att anteckna en särskild mening till fullmäktigeprotokoll borde öppnas genom en ändring i kyrkoordningen. Den svartvita verklighetsuppfattning som tvingar ledamöter att antingen helhjärtat stödja ett förslag eller lika helhjärtat förkasta det förtar helt möjligheten till hänsyn till de nyanser som de flesta frågor har. Det gör beslutsfattandet speciellt för de ledamöter som inte har möjlighet att delta i den beredande processen problematiskt.

Därför reserverar vi oss till förmån för bifall till motion 2025:13.

Utskottet punkt 3

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:51 av Åsa Rehndell,

dels om bifall till motion 2025:51,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:51 av Åsa Rehndell om ersättares yttranderätt.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Olov Lindquist.

§ 167 Ökat beslutsmandat till församlingsråd och församlingsherdar, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:6 fanns följande förslag (§ 118):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:11 av Marcus Romedahl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:11 av Marcus Romedahl,

dels om bifall till motion 2025:11,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Marcus Romedahls begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för motionens förslag.

På Marcus Romedahls begäran genomfördes rösträkning. 169 ledamöter röstade för utskottets förslag, 70 för motionen och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:11 av Marcus Romedahl om ökat beslutsmandat till församlingsråd och församlingsherdar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Berth Löndahl och Marcus Romedahl.

§ 168 Församlingars och pastorats bolagsbildningar, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:7 fanns följande förslag (§ 119):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:40 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:40 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2025:40,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:40 av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius om församlingars och pastorats bolagsbildningar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Olov Lindquist.

§ 169 Fördelning av antal elektorerna vid ärkebiskopsval, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:8 fanns endast utskottets förslag (§ 120).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:14 av Marcus Romedahl m.fl. om fördelning av antal elektorerna vid ärkebiskopsval.

§ 170 Några frågor rörande icke-territoriella församlingar, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:9 fanns följande förslag (§ 121):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på motion 2025:42 av Birger Wernersson
- ♦ bifall till reservation 4 av Petter Nilsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningar för att utöka antalet generationer barn till föräldrar som är födda i Finland rätt till medlemskap i Finska församlingen.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2025:42 av Birger Wernersson,

dels om avslag på motion 2025:42,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2025:42 av Birger Wernersson om upptagningsområde för Karlskrona amiralitetsförsamling.

Utskottet punkt 2 och 3

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:48 av Britt Björneke och Marja Hillerström om rätten att tillhöra Finska församlingen i Stockholms stift.

Reservation 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till reservation 4 av Petter Nilsson,

dels om avslag på reservation 4,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att avslå reservation 4 av Petter Nilsson om att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningar för att utöka antalet generationer barn till föräldrar som är födda i Finland rätt till medlemskap i Finska församlingen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Daniel Engström, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg, Anna Sundberg och Ulf Wester.

§ 171 Främja grunduppdraget, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:10 fanns följande förslag (§ 122):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:100 av Sara Waldenfors m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:100 av Sara Waldenfors m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:100,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Sara Waldenfors begäran genomfördes rösträkning. 143 ledamöter röstade för utskottets förslag, 97 för motionen och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:100 av Sara Waldenfors m.fl. om att främja grunduppdraget.

§ 172 Motverka sammanläggningar av församlingar, beslut

Från tisdagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:11 fanns endast utskottets förslag (§ 123).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:95 av Anders Skogberg m.fl. om sammanslagning av församlingar.

§ 173 Beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:1 fanns följande förslag (§ 124):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på utskottets förslag.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen,

dels om avslag på utskottets förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Axelsson Edström, Jonatan Hanson och Nils Jernqvist i en skriftlig reservation.

Beslutet rubbar maktförhållandet mellan förtroendevalda och vignings-tjänsten. Beslutets syfte ska ha varit att säkerställa att det finns teologisk kompetens i domkapitlet vid vissa ärenden. Dvs vid beslut som till exempel Beslutsprövning och Överklagande, eller till exempel hantering av präster och diakoner som ”genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat det anseende en” präst eller diakon bör ha. Det bör vara möjligt att hantera dessa ärenden trots att biskop och domprost är frånvarande. Dessa ärenden kan idag hanteras av ett Domkapitlet bestående av en präst eller diakon, en ledamot som är eller varit ordinarie domare och tre övriga ledamöter, om de är eniga. Det kan finnas ärenden idag där det hade varit rimligt att kräva att biskop/domprost/ersättare är närvarande – till exempel när någon har brutit de löften som hen har givit vid vigningen. Det rimliga hade varit att med större noggrannhet sortera i vilka frågor som alltid kräver närvaro av biskop eller domprost.

§ 174 Ersättare för biskopen, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:2 fanns endast utskottets förslag (§ 125).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

§ 175 Värna samvetsfriheten, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:3 fanns följande förslag (§ 126):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:5 av Petter Nilsson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:5 av Petter Nilsson m.fl.,
dels om bifall till motion 2025:5,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:5 av Petter Nilsson m.fl. om att värna samvetsfriheten.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Per Hanö, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Petter Nilsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna Sundberg.

§ 176 Dataskyddsförordningen vid gudstjänst, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:4 fanns följande förslag (§ 127):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:8 av Hanna Hesser Nordin och Suzanne Fredborg.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:8 av Hanna Hesser Nordin och Suzanne Fredborg,

dels om bifall till motion 2025:8,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:8 av Hanna Hesser Nordin och Suzanne Fredborg om dataskyddsförordningen vid gudstjänst.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jimmy Dahllöf, Madelaine Erlandsson Starwing, Suzanne Fredborg, Hanna Hesser Nordin, Bertil Olsson och Olle Reichenberg.

§ 177 Digitalt in- och utträde

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:5 fanns följande förslag (§ 128):

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:12 av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius
- ◆ bifall till motion 2025:87 av Anna Sundberg m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:12 av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius,

dels om bifall till motion 2025:12,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:12 av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius om digitalt in- och utträde.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Marcus Romedahl.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:87 av Anna Sundberg m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:87,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Olle Reichenbergs begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:87 av Anna Sundberg m.fl. om digitala medlemsansökningar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Jimmy Dahllöf, Daniel Engström, Madelaine Erlandsson Starwing, Suzanne Fredborg, Robert Fredriksson, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Bertil Olsson,

Fredrik Ottesen, Olle Reichenberg, Mikael Sandén, Anders Skogberg, Anna Sundberg, Christoffer Wallin och Ulf Wester.

§ 178 Kontraktsprostens roll i kyrkoordningen, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:6 fanns endast utskottets förslag (§ 141).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:16 av Marcus Romedahl och Olov Lindquist om kontraktsprostens roll i kyrkoordningen.

§ 179 Titulaturen på arbetsledande präster, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:7 fanns följande förslag (§ 142):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:36 av Berth Löndahl och Leif Nordlander.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:36 av Berth Löndahl och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2025:36,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:36 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om titulaturen på arbetsledande präster.

§ 180 Stiftsstyrelsens samråd med domkapitlet om prästorganisationen, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:8 fanns följande förslag (§ 143):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:65 av Sten Jansson m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:65 av Sten Jansson m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:65,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Sten Jansons begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Sten Jansons begäran genomfördes rösträkning. 163 ledamöter röstade för utskottets förslag, 77 för motionen och 3 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:65 av Sten Jansson m.fl. om stiftsstyrelsens samråd med domkapitlet om prästorganisation.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jimmy Dahllöf, Knapp Anna Eriksson, Carina Etander Rimborg, Kenneth B Ferm, Niklas Grahn, Nils Gårder, Emma Hedlundh, Sten Janson, Boel Johansson, Torvald Johansson, Roger Larsson, Stefan Linderås, Mattias Lundberg, Peter Lundborg, Jan-Hugo Nihlén, Victor Ramström,

Anders Roos, Mattias Rosenquist, Sofia Rosenquist, Marie Rydén Davoust, Marie Wojdtkow och Johanna Öhman.

§ 181 Svenska kyrkans offentlighetsprincip, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:9 fanns följande förslag (§ 144):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:76 av Johanna Andersson.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:76 av Johanna Andersson,
dels om bifall till motion 2025:76,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:76 av Johanna Andersson om Svenska kyrkans offentlighetsprincip.

§ 182 Bestämmelser om vigningstjänsten, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:10 fanns endast utskottets förslag (§ 145).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:101 av Peter Lundborg om bestämmelser om vigningstjänsten.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Anders Roos.

§ 183 Krav på öppenhet för vigsel av alla par vid tillsättning av prästtjänst, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:11 fanns följande förslag (§ 146):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ avslag på motion 2025:113 av Jesper Eneroth
- ♦ bifall till reservation 3 av Jonas Noréus att med anledning av motionen *dels* uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en rådgivande vägledning som ger pastorat och församlingar möjlighet att vid tillsättning av prästtjänst efterfråga kandidatens inställning till att viga alla par enligt Svenska kyrkans ordning, *dels* i denna rådgivande vägledning klargöra att beredskap att viga samkönade par ska kunna ses som en förutsättning för att inneha den för tillsättning aktuella prästtjänsten.

Ordföranden prövade inledningsvis om kyrkomötet vill ge ett uppdrag i ämnet till kyrkostyrelsen och, när kyrkomötet hade beslutat att uppdrag ska ges, vilken lydelse detta uppdrag ska ha.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till att ge kyrkostyrelsen ett uppdrag,
dels om avslag på att ge kyrkostyrelsen ett uppdrag,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till att ge kyrkostyrelsen ett uppdrag med övervägande ja besvarat.

På Emma Hedlundhs begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för att ge kyrkostyrelsen ett uppdrag.

På Emma Hedlundhs begäran genomfördes rösträkning. 141 ledamöter röstade för bifall till att ge ett uppdrag, 99 för avslag och 4 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att ge kyrkostyrelsen ett uppdrag.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2025:113 av Jesper Eneroth,
dels om bifall till reservation 3 av Jonas Noréus,
och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Jonas Noréus begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Jonas Noréus begäran genomfördes rösträkning. 125 ledamöter röstade för utskottets förslag, 49 för reservationen och 69 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2025:113 av Jesper Eneroth om krav på öppenhet för vigsel av alla par vid tillsättning av prästtjänst.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Johanna Andersson, Jimmy Dahllöf, Madelaine Erlandsson Starwing, Knapp Anna Eriksson, Suzanne Fredborg, Bo Herou, Mattias Lundberg, Bertil Olsson, Olle Reichenberg och Jerker Schmidt.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Georg Lagerberg, Olov Lindquist, Jonas Noréus och Marcus Romedahl i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss till förmån för av under överläggningen framlagt förslag med ändrad formulering att "riktlinjer" byts till "vägledande rådgivning" för att säkerställa och tydliggöra att det ska vara frivilligt för församlingar och pastorat att använda det material som tas fram.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lena Arman, Stig Axelsson, Victor Backström, Anders Brunnstedt, Amanda Carlshamre, Josefín Carlsén Åkerfeldt, Jimmy Dahllöf, Carina Etander Rimborg, Celina Falk, Kenneth B Ferm, Suzanne Fredborg, Katarina Glas, Nils Gårder, Sten Janson, Boel Johansson, Torvald Johansson, Roger Larsson, Per Lindberg, Stefan Linderås, Peter Lundborg, Joakim Persson, Victor Ramström, Sofia Rosenquist och Marie Wojdkow i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot beslutet. Det är inte förenligt med kyrkomötets beslut 2009 som ännu är gällande.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Stig Axelsson, Anders Brunnstedt, Jimmy Dahllöf, Carina Etander Rimborg, Suzanne Fredborg, Katarina Glas, Niklas Grahn, Emma Hedlundh, Bo Herou, Sten Janson, Per Lindberg, Stefan Linderås, Eva-Maria Munck, Anne Olofsson, Victor Ramström, Sofia Rosenquist, Marie Rydén Davoust, Marie Wojdkow och Johanna Öhman i en skriftlig reservation.

Vi reserverar oss mot kyrkomötets beslut att bifalla motion 2025:113. Vi ser inga problem med att arbetsgivaren vid anställning av präst ställer frågan om inställning till att viga alla par enligt Svenska kyrkans ordning, men menar att motionens förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer inte är rätt väg att gå. Vi har förtroende för att biskoparna arbetar för att nå den målbild de har satt upp och vill samtidigt lyfta att kyrkostyrelsen rent principiellt inte har någon allmän rätt att utfärda riktlinjer så länge det inte uttryckligen framgår av kyrkoordningen, vilket

det inte gör i detta fall. Vi menar också att detta är en arbetsrättslig fråga som i första hand bör hanteras av SKAO i relation till respektive arbetsgivare.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Per Hanö, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, David Lång, Petter Nilsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg, Anna Sundberg, Christoffer Wallin och Ulf Wester i en skriftlig reservation.

Intentionen i motionen är en inskränkning av prästers samvetsfrihet och begränsar kraftigt den teologiska bredd som Svenska kyrkan hittills värnat. Att göra beredskap att viga samkönade par till ett formellt krav för en prästtjänst bryter mot detta.

Förslaget riskerar också att leda till arbetsrättsliga problem och en otydlig ansvarsfördelning. Det kan dessutom utesluta kompetenta präster enbart på grund av teologisk övertygelse, vilket skulle bidra till onödig likriktning och försvaga folkkyrkans bredd.

Nuvarande ordning säkerställer redan att samkönade par kan vigas utan att tvinga någon präst att handla mot sitt samvete. Motionens krav är därför vare sig nödvändigt eller konstruktivt.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Stefan Aro, Berth Löndahl, Jonas Nordén, Leif Nordlander, Håkan Persson, Elisabeth Sandlund Gäfvert och Hans Weichbrodt i en skriftlig reservation.

Vi anser att Svenska kyrkan skall hålla fast vid uttalandet från kyrkostyrelsen 2009. Detta kom till i direkt samband med att kyrkomötet samma år beslutade att bejaka samkönade vigslar. I det uttalandet (Kskr 2009:6 s. 32) stod bland annat:

”Det råder enighet inom kyrkostyrelsen i frågan om att ingen präst mot sin personliga övertygelse om vad som är rätt ska tvingas viga par av samma kön.” Under tillsyns- och uppdragsutskottets behandling av ärendet vid session ett av kyrkomötet, samt i debatten under session två, lyftes i flera inlägg fram, att kyrkostyrelsens uttalande från 2009 fortfarande gäller. Detta har även, vid flera tillfällen och utifrån olika aspekter, bejakats av Svenska kyrkans läronämnd. Detta borde rimligtvis innebära att villighet att viga samkönade par, aldrig för någon ska uppställas som ett krav, för att få bli anställd till en prästtjänst i Svenska kyrkan.

§ 184 Diakonats uppgifter, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:12 fanns endast utskottets förslag (§ 147).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:119 av Axel W Karlsson om diakonats uppgifter.

§ 185 Biskopars ämbetstid, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:13 fanns endast utskottets förslag (§ 150).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:120 av Axel W Karlsson om biskopars ämbetstid.

§ 186 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:14 fanns endast utskottets förslag (§ 148).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Carin Åblad Lundström ville få det noterat till protokollet att hon inte deltagit i beslutet då hon ansåg sig jävig på grund av sin ersättarplats i ansvarsnämnden.

§ 187 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans överklagandenämnd, beslut

Från tisdagens överläggning om tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2025:15 fanns endast utskottets förslag (§ 149).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

§ 188 Svenska kyrkans stöd till hbtqia+-personer, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:1 fanns följande förslag (§ 129):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:20 av Daniel Engström m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:71 av Vicktoria Bagi m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:91 av Ann-Charlotte Miller m.fl.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:20 Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:20,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:20 Daniel Engström m.fl. om att avveckla regnbågsnyckeln.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Per Hanö, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Petter Nilsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna Sundberg.

Utskottet punkterna 2–5

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:71 av Vicktoria Bagi m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:71,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Ann-Charlotte Millers begäran genomfördes rösträkning. 218 ledamöter röstade för utskottets förslag, 24 för motionen och 1 ledamot avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:71 av Vicktoria Bagi m.fl. om att ta ställning för hbtqia+-personers rättigheter.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lina Ahl, Agneta Ahlblom, Lars B Andersson, Vicktoria Bagi, Britt Björneke, Marie Buhr, Margareta Carlsson, Ann-Charlotte Miller, Linda Sjöo och Anne Sörman.

Utskottet punkt 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:91 av Ann-Charlotte Miller m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:91,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:91 av Ann-Charlotte Miller m.fl. om Svenska kyrkans regnbågsfond.

§ 189 Prästutbildningen, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:2 och gudstjänstutskottets betänkande G 2025:2 punkterna 6 och 7 fanns följande förslag (§ 130):

- ◆ bifall till kyrkolivsutskottets förslag
- ◆ bifall till gudstjänstutskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:34 av Berth Löndahl m.fl.
- ◆ bifall till motion 2025:49 punkt 1 av Anders Brunnstedt m.fl.
- ◆ avslag på motion 2025:90 av Lisa Gerenmark m.fl.

Gudstjänstutskottet punkt 6

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:49 punkt 1 av Anders Brunnstedt m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:49 punkt 1,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:49 punkt 1 av Anders Brunnstedt m.fl. om former för en kortare prästutbildning.

Kyrkolivsutskottet punkt 3, gudstjänstutskottet punkt 7

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla kyrkolivsutskottets förslag att bifalla motion 2025:38 av Anders Lundberg om alternativ prästutbildning samt att bifalla gudstjänstutskottets förslag att med anledning av motion 2025:49, punkt 1 av Anders Brunnstedt m.fl. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda alternativa utbildningsvägar till präst i Svenska kyrkan.

Utskottet punkt 1

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:34 av Berth Löndahl m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:34,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:34 av Berth Löndahl m.fl., om prästutbildningens sista år på Johannelund.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Berth Löndahl, Jonas Nordén, Leif Nordlander, Bertil Olsson och Mikael Sandén.

Utskottet punkt 2

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:37 av Berth Löndahl m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:37,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:37 av Berth Löndahl m.fl. om Svenska kyrkans egen prästutbildning

Utskottet punkt 4

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att bifalla motion 2025:90 av Lisa Gerenmark,

dels om avslag på motion 2025:90,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2025:90 av Lisa Gerenmark om prästutbildningen och samkönade äktenskap.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Jonas Nordén och Bertil Olsson.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Per Hanö, Jan-Åke Isaksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, David Lång, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg, Anna Sundberg och Ulf Wester i en skriftlig reservation.

Motionen utgår från antagandet att prästutbildningen brister i undervisning om Svenska kyrkans teologi kring samkönade vigslar. Detta påstående är obelagt och prästutbildningen är redan teologiskt bred, akademiskt självständig och formad för att rymma olika teologiska perspektiv inom Svenska kyrkans tradition.

Att rikta ett särskilt utbildningsuppdrag mot en specifik sakfråga riskerar att skapa en ensidig normering och urholka bredden i teologisk reflektion. Det strider mot Svenska kyrkans egen tradition av att tillåta

och hantera olikheter i synen på äktenskap inom ramen för en gemensam ordning.

Nuvarande ordning ger utrymme både för undervisning om kyrkans vigselteologi och för studenters egna fördjupningar. Ytterligare styrning från kyrkomötet är därför varken nödvändig eller proportionerlig.

§ 190 Utbildning för förtroendevalda, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande K1 2025:3 fanns endast utskottets förslag (§ 131).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:27 av Daniel Engström om utbildning för förtroendevalda.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Per Carlberg, Daniel Engström, Robert Fredriksson, Ingvar Jonsson, Jonas Larsson, Ronnie Nilsson, Fredrik Ottesen, Mikael Sandén, Anders Skogberg och Anna Sundberg.

§ 191 Bristande vandel, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande K1 2025:4 fanns följande förslag (§ 132):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:29 av Roger Olsson och Ulf Bjereld.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:29 av Roger Olsson och Ulf Bjereld,

dels om bifall till motion 2025:29,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Roger Olssons begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Roger Olssons begäran genomfördes rösträkning. 153 ledamöter röstade för utskottets förslag, 79 för motionen och 9 ledamöter avstod från att rösta.

Kyrkomötet beslutade att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:29 av Roger Olsson och Ulf Bjereld om bristande vandel.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Jenny Nilsson.

§ 192 Rekrytering av kyrkomusiker, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande K1 2025:5 fanns följande förslag (§ 133):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:35 av Berth Löndahl och Leif Nordlander.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:35 av Berth Löndahl och Leif Nordlander,

dels om bifall till motion 2025:35,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:35 av Berth Löndahl och Leif Nordlander om rekrytering av kyrkomusiker.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson och Berth Löndahl.

§ 193 Relevanta barnkonsekvensanalyser, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande K1 2025:6 fanns endast utskottets förslag (§ 134).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:50 av Åsa Rehdell om relevanta barnkonsekvensanalyser.

§ 194 Missionscertifiering av församlingar, beslut

Från tisdagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande K1 2025:7 fanns följande förslag (§ 135):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:67 av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:67 av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:67,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:67 av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl. om missionscertifiering av församlingar.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Torbjörn Aronson, Jonas Nordén, Leif Nordlander, Bertil Olsson och Elisabeth Sandlund Gäfvert.

Förste vice ordföranden övertog kl. 11.44 ledningen av förhandlingarna.

§ 195 Studentmedbestämmande på Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande K1 2025:8.

I debatten yttrade sig

Johannes Imberg, som yrkade bifall till utskottets förslag

Marcus Romedahl, som yrkade bifall till motion 2025:68.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:68 av Marcus Romedahl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 196 Bevara immateriella kulturarv med koppling till kyrkolivet

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:9.

I debatten yttrade sig

Marie Rydén Davoust, som yrkade bifall till utskottets förslag

Nina Wahlin, som yrkade bifall till hennes under överläggningen framlagt förslag

I detta anförande *instämde* Xerxes Carlsén Åkerfeldt

Marie Rydén Davoust, som yrkade avslag på av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag

Britt Fält, som yrkade bifall till av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag

Lars B Andersson, som yrkade bifall till motion 2025:78.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
 - ◆ bifall till motion 2025:78 av Britt Fält och Lars B Andersson
 - ◆ bifall till av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag
 - ◆ avslag på av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag.
- (Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 197 Begravningskostnad för icke kyrkotillhöriga

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:10.

I debatten yttrade sig

Johan Linnman, som yrkade bifall till motion 2025:86

Sara Waldenfors, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:86 av Johan Linnman.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 198 Inkludera laestadianska väckelserörelsen i försoningsprocessen

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:11.

I debatten yttrade sig

Elisabeth Sandlund Gäfvert, som yrkade bifall till motion 2025:103

I detta anförande *instämde* Anders Brunnstedt, Jonas Nordén och Kristina Srbu Kjellgren

Stefan Aro, som yrkade bifall till motion 2025:103

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén och Kristina Srbu Kjellgren

Ärkebiskop Martin Modéus

I detta anförande *instämde* Kristina Srbu Kjellgren

Stefan Aro (replik)

Erik Vikström, som yrkade bifall till utskottets förslag

Stefan Aro (replik)

Berth Löndahl, som yrkade bifall till motion 2025:103

I detta anförande *instämde* Jonas Nordén.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ◆ bifall till utskottets förslag
- ◆ bifall till motion 2025:103 av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 199 Sanningskommission

Kyrkomötet behandlade kyrkolivsutskottets betänkande K1 2025:12.

I ärendet yttrade sig

Rolf Ekström, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet den senare denna dag)

§ 200 Nämnder i stiftet

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:12.

I debatten yttrade sig

Nils Jernqvist, som yrkade bifall till utskottets förslag

Peter Lundborg, som yrkade bifall till motion 2025:102

Anders Brunnstedt, som yrkade bifall till motion 2025:102

I detta anförande *instämde* Sten Janson

Anneli Kihlstrand, som yrkade bifall till utskottets förslag

I detta anförande *instämde* Sören Olsson och Nina Wahlin.

Efter avslutad överläggning fanns följande förslag:

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:102 av Peter Lundborg m.fl.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 201 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans valprovsnämnd

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:13.

I ärendet yttrade sig

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

§ 202 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans arvodesnämnd

Kyrkomötet behandlade organisationsutskottets betänkande O 2025:14.

I ärendet yttrade sig

Louise Callenberg, som yrkade bifall till utskottets förslag.

Efter avslutad överläggning fanns endast utskottets förslag.

(Kyrkomötet fattar beslut i ärendet senare denna dag)

Förhandlingarna ajournerades kl. 12.21.

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.12 under ledning av ordföranden.

§ 203 Studentmedbestämmande på Svenska kyrkans utbildningsinstitut, beslut

Från dagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2025:8 fanns följande förslag (§ 195):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:68 av Marcus Romedahl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:68 av Marcus Romedahl,
dels om bifall till motion 2025:68,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:68 av Marcus Romedahl om studentmedbestämmande på Svenska kyrkans utbildningsinstitut.

§ 204 Bevara immateriella kulturarv med koppling till kyrkolivet, beslut

Från dagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande KI 2025:9 fanns följande förslag (§ 196):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:78 av Britt Fält och Lars B Andersson
- ♦ bifall till av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga och synliggöra hur Svenska kyrkan tar en aktiv roll för att initiera och understödja samt bidra med projekt och kunskap, på samtliga nivåer, som underlättar bevarandet, brukandet och utvecklingen av olika former av immateriella kulturarv
- ♦ avslag på av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag.

Utskottet

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:78 av Britt Fält och Lars B Andersson,
dels om bifall till motion 2025:78,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:78 av Britt Fält och Lars B Andersson om immateriella kulturarv med koppling till kyrkolivet.

Av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag,
dels om avslag på av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag,

och förklarade att hon fann förslaget om avslag på av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att avslå av Nina Wahlin under överläggningen framlagt förslag att uppdra till kyrkostyrelsen att kartlägga och synliggöra hur Svenska kyrkan tar en aktiv roll för att initiera och understödja samt bidra med projekt och kunskap, på samtliga nivåer, som underlättar bevarandet, brukandet och utvecklingen av olika former av immateriella kulturarv.

§ 205 Begravningskostnad för icke kyrkotillhöriga, beslut

Från dagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:10 fanns följande förslag (§ 197):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:86 av Johan Linnman.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:86 av Johan Linnman,
dels om bifall till motion 2025:86,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:86 av Johan Linnman om begravningskostnad för icke kyrkotillhöriga.

§ 206 Inkludera laestadianska väckelserörelsen i försoningsprocessen, beslut

Från dagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:11 fanns följande förslag § 198):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:103 av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:103 av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.,
dels om bifall till motion 2025:103,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Berth Löndahls begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

På Berth Löndahls begäran genomfördes rösträkning. 186 ledamöter röstade för utskottets förslag, 38 för motionen och 2 ledamöter avstod från att rösta.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:103 av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl. om att inkludera laestadianska väckelserörelsen i försoningsprocessen.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Stefan Aro, Torbjörn Aronson, Stig Axelsson, Berth Löndahl, Jonas Nordén, Leif Nordlander, Bertil Olsson och Elisabeth Sandlund Gäfvert.

§ 207 Sanningskommission, beslut

Från dagens överläggning om kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2025:12 fanns endast utskottets förslag (§ 199)

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:128 av Anders Skogberg om sanningskommission.

§ 208 Nämnder i stiftet, beslut

Från dagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:12 fanns följande förslag (§ 200):

- ♦ bifall till utskottets förslag
- ♦ bifall till motion 2025:102 av Peter Lundborg m.fl.

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:102 av Peter Lundborg m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:102,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:102 av Peter Lundborg m.fl. om nämnder i stiftet.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Lena Arman, Anders Brunnstedt, Sten Janson, Tomas Jansson, Peter Lundborg och Johanna Öhman.

§ 209 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd, beslut

Från dagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:13 fanns endast utskottets förslag (§ 201).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

§ 210 Verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans arvodesnämnd, beslut

Från dagens överläggning om organisationsutskottets betänkande O 2025:14 fanns endast utskottets förslag (§ 202).

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att lägga verksamhetsberättelse 2024 för Svenska kyrkans arvodesnämnd till handlingarna.

§ 211 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026–2028, beslut

Från måndagens överläggning om ekonomiutskottets betänkande E 2025:1 fanns följande förslag (§ 28):

- ♦ bifall till kyrkostyrelsens förslag
- ♦ bifall till motion 2025:25 av Daniel Engström m.fl.
- ♦ bifall till motion 2025:72 punkt 2 av Nils Gårder
- ♦ bifall till motion 2025:77 av Lisa Gerenmark m.fl.

Utskottet punkt 6

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:2 Fredrik Ottesen m.fl. om effektiviseringskrav på verksamhet och ekonomi.

Utskottet punkt 7

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:25 av Daniel Engström m.fl.,

dels om bifall till motion 2025:25,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:25 av Daniel Engström m.fl. om verktyg för extern finansiering av församlingar.

Utskottet punkt 8

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:70 av Marcus Romedahl om mandatstödet storlek.

Utskottet punkt 9

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att bifalla motion 2025:72 punkt 1 av Nils Gårder om att kyrkostyrelsen före avgörande beslut om medlemsutvecklingsprojektet ska återkomma till kyrkomötet med närmare redogörelse.

Utskottet punkt 10

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att avslå motion 2025:72 punkt 2 av Nils Gårder,

dels om bifall till motion 2025:72 punkt 2,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

På Nils Gårders begäran genomfördes omröstning med handuppräckning med röstkort och ordföranden förklarade att hon fann att flertalet röstat för utskottets förslag.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att avslå motion 2025:72 punkt 2 av Nils Gårder om att inte anvisa medel för medlemsutvecklingsprojektet.

Utskottet punkt 11

Ordföranden ställde förslag

dels om bifall till utskottets förslag att anse motion 2025:77 av Lisa Gerenmark m.fl. besvarad med vad utskottet anfört,

dels om bifall till motion 2025:77,

och förklarade att hon fann förslaget om bifall till utskottets förslag med övervägande ja besvarat.

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att anse motion 2025:77 av Lisa Gerenmark m.fl. om bidrag till Svenska Kyrkans Unga besvarad med vad utskottet anfört.

Mot kyrkomötets beslut *reserverade* sig Birgitta Axelsson Edström, Lisa Gerenmark, Jonatan Hanson, Maria Hjernerth, Kristina Hyse, Helena Inghammar, Nils Jernqvist, Jenny Nilsson, Tomas Rosenlundh och Carin Åblad Lundström i en skriftlig reservation.

Vår kyrka behöver en stark barn- och ungdomsrörelse, så bygger vi kyrka för framtiden. Ett garanterat årligt bidrag i form av prisbasbelopp garanterar en indexjustering och ger en långsiktig trygghet för organisationen.

Utskottet punkt 5

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att bifalla utskottets förslag att medge kyrkostyrelsen att överskrida beslutade nettokostnadsramar för att vid behov säkra finansieringen för Act Svenska kyrkan.

Utskottet punkterna 1–4

BESLUT *Kyrkomötet beslutade* att

1. fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån,
2. fastställa nettokostnadsram för 2026 till 1 285 miljoner kronor,
3. medge nettoplaneringsram för 2027 till 1 233 miljoner kronor,
4. medge nettoplaneringsram för 2028 till 1 196 miljoner kronor.

Mot kyrkomötets beslut i dess helhet *reserverade* sig Kenneth B Ferm.

§ 212 Meddelanden

Ordföranden framförde ett tack till ledamöter och biskopar. Ett särskilt varmt tack riktades för medverkan av de ledamöter som nu lämnar kyrkomötet.

Ordföranden tackade ledamöter, ärkebiskop och biskopar, generalsekreterare och medarbetare som på olika sätt möjliggjort kyrkomötets genomförande.

Ålderspresident Anders Åkerlund, som nu lämnar kyrkomötet, mottog en blom-bukett.

Louise Callenberg, organisationsutskottets ordförande, tackade presidiet för dess gedigna arbete.

Kyrkomötets sekreterare Maria Lundquist Norling avtackades med gåva och blommor. Även tack till förste och andre vice ordföranden framfördes.

Ordförande Karin Perers avslutade med ord av Erik Axel Karlfeldt.

Förste vice ordförande Levi Bergström framförde ett tack till ordföranden.

Andre vice ordförande Carina Etander Rimborg tackade.

(Sv. Ps. 183)

§ 213 Kyrkomötet avslutas

Ordföranden förklarade kl. 14.05 kyrkomötet 2025 avslutat.

Kyrkomötets ledamöter deltog därefter i en mäsas i Uppsala domkyrka under ledning av ärkebiskop Martin Modéus.

Kyrkomötets protokoll den 30 september–3 oktober och 17–19 november,
fört enligt ovan, justeras den dag som framgår av vår elektroniska underskrift.

Karin Perers, ordförande

Levi Bergström, förste vice ordförande

Carina Etander Rimborg, andre vice ordförande

Maria Lundqvist Norling, sekreterare

Lars G Linder, justerare

Victor Backström, justerare

Stig-Göran Fransson, justerare

Bilaga 1

Debattregler kyrkomötet session 1 2025

Debatten i plenum ska föras i god ton och med fokus på sakfrågor.

Begäran om ordet

Rätt att yttra sig under kyrkomötets överläggningar har ledamöter, biskopar samt ledamöter i kyrkostyrelsen som inte är ledamöter av kyrkomötet.

I varje ärende får alla talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter. För överblickens och planeringens skull är det önskvärt att så många som möjligt föranmäler sig. Anmällda talare skrivs upp på talarlistan i den ordning de anmält sig. Den som önskar ha en specifik plats i talarordningen anmäler detta till ordföranden, som avgör om ordningen ska ändras.

Replik

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i det ärende som behandlas för att bemöta det som närmast föregående talare sagt (*replik*). Sådan replik ska begäras under pågående anförande.

Vid behandling av en skrivelse från kyrkostyrelsen har kyrkostyrelsens ordförande eller annan företrädare för kyrkostyrelsen rätt till replik för att lämna en upplysning.

Varje talare får högst **två** repliker på varje anförande. Tiden för replik får inte överstiga 1 minut.

Ordningsfråga

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som önskar ställa en ordningsfråga.

Instämmande

Den som har rätt att yttra sig i överläggningen får instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska anmäla Instämmande i mötesverktyget omedelbart efter det att det anförande som instämmandet avser har avslutats.

(2 kap. 6 § kyrkomötets arbetsordning)

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i *Reservation* i mötesverktyget innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades.

Utvecklad reservation

Den ledamot som vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering skriver den i textrutan som finns i reservationsformuläret i mötesverktyget.

Utvecklade reservationer ska lämnas innan årets kyrkomöte avslutas. Detsamma gäller den som vill ansluta till en utvecklad reservation.

Bilaga 2

Debattregler kyrkomötet session 2 2025

Debatten i plenum ska föras i god ton och med fokus på sakfrågor. Begäran om ordet, instämmanden o.s.v. ska göras i det *digitala mötesverktyget* om inget annat anges.

Begäran om ordet

Rätt att yttra sig under kyrkomötets överläggningar har ledamöter, biskopar samt ledamöter i kyrkostyrelsen som inte är ledamöter av kyrkomötet. Revisorer har rätt att yttra sig under behandling av revisionsberättelsen.

Den som vill och får yttra sig i ett ärende i plenum ska alltid anmäla *Begäran om ordet* i mötesverktyget. I varje ärende får alla talare **ett** anförande som inte får överstiga 3 minuter. För överblickens och planeringens skull är det önskvärt att så många som möjligt föranmäler sig. Anmällda talare skrivs upp på talarlistan i den ordning de anmält sig. Den som önskar ha en specifik plats i talarordningen anmäler detta till ordföranden, som avgör om ordningen ska ändras.

Replik

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som tidigare har yttrat sig i det ärende som behandlas för att bemöta det som närmast föregående talare sagt (*replik*). Sådan replik ska begäras under pågående anförande.

Vid behandling av en skrivelse från kyrkostyrelsen har kyrkostyrelsens ordförande eller annan företrädare för kyrkostyrelsen rätt till replik för att lämna en upplysning.

Varje talare får högst **två** repliker på varje anförande. Tiden för replik får inte överstiga 1 minut.

Särskild ordning vid behandlingen av betänkandet Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Debatten vid behandlingen av förvaltarens utskottets betänkande hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk kommer att vara uppdelad i flera avsnitt. Det som anges ovan om debatt vid behandling av ett utskottsbetänkande gäller i detta ärende varje avsnitt.

Ordningsfråga

Oberoende av talarordningen får ordföranden lämna ordet till den som önskar ställa en ordningsfråga.

Debatt vid behandlingen av utskottsbetänkanden

Förslag

Om inte något annat sägs anses utskottet ha föreslagit bifall till sina förslag i betänkandet.

- ♦ Annat förslag än bifall till utskottets förslag ska framställas i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet* och tydligt framställas muntligt under överläggningen. Det är det talade ordet som gäller.
- ♦ Observera att detta gäller även när någon vill föreslå bifall till en reservation i utskottets betänkande. Samma sak gäller förslag om bifall till en motion eller ett kyrkostyrelseförslag som utskottet inte velat bifalla.

- ♦ Nya förslag som läggs fram under överläggningen ska framställas i sin fullständiga lydelse, dels i mötesverktyget i samband med *Begäran om ordet*, dels muntligt under överläggningen. Sådana förslag måste ligga inom ramen för utskottets beredning för att kunna tas upp.
- ♦ Om ett eller flera nya förslag är kända för presidiet när debatten i ett ärende påbörjas inleds överläggningen med det/dem.

Instämmande

Den som har rätt att yttra sig i överläggningen får instämma med närmast föregående talare utan att ange skälen. Ett instämmande betyder att man till fullo står bakom varje ord talaren sagt.

Den som vill instämma i ett anförande ska anmäla *Instämmande* i mötesverktyget omedelbart efter det att det anförande som instämmandet avser har avslutats.

(2 kap. 6 § kyrkomötets arbetsordning)

Reservation

En ledamot som har deltagit i beslutet i ett ärende och som helt eller delvis vill reservera sig mot det beslut som kyrkomötet har fattat, ska anmäla reservationen genom att fylla i *Reservation* i mötesverktyget innan sammanträdet i plenum har avslutats den dag som beslutet fattades.

Utvecklad reservation

Den ledamot som vill utveckla en reservation genom en skriftlig motivering skriver den i textrutan som finns i reservationsformuläret i mötesverktyget.

Utvecklade reservationer ska lämnas innan årets kyrkomöte avslutas. Detsamma gäller den som vill ansluta till en utvecklad reservation.

Beslutade av kyrkomötet 2025-10-03

Kyrkostyrelsens skrivelser
KsSkr 2025:1–6

Kyrkostyrelsens skrivelser

- KsSkr 2025:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026–2028
- KsSkr 2025:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024
- KsSkr 2025:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden
- KsSkr 2025:4 Ändringar i kyrkoordningen
- KsSkr 2025:5 Ökad stiftssamverkan
- KsSkr 2025:6 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2025:1

Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026–2028

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 11 juni 2025

Martin Modéus

Camilla Asp

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Kyrkostyrelsens skrivelse om verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå präglas även i år av hög tid för omställning i Svenska kyrkan och för den nationella nivån, samt av de möjligheter Svenska kyrkan har.

I år har kyrkostyrelsen valt att beskriva verksamhetsinriktning och strategiska insatser samt budgetramar utifrån de kyrkoordningsreglerade uppdrag den nationella nivån har enligt kyrkoordningen.

Vid tidpunkten för överlämnandet av denna skrivelse är förutsättningarna för kommande års Sida-bidrag till Act Svenska kyrkan fortfarande oklara, men kyrkostyrelsen bevakar noga utvecklingen och kommer att ta ansvar för att de åtaganden Act Svenska kyrkan har gentemot samverkanspartner i största möjliga mån fullgörs.

Huvuddelen av den nationella nivåns budget innehåller åtaganden och verksamhetskostnader där antingen ansvaret är reglerat i kyrkoordningen eller så är arbetet på annat sätt av stor betydelse för Svenska kyrkan. Enbart en mindre del av budgeten utgör därför utrymme för särskilt prioriterade insatser.

Enligt 12 kap. 3 § kyrkoordningen ska kyrkostyrelsen verka för barnets bästa och göra barnkonsekvensanalyser inför beslut, vilket kyrkostyrelsen har genomfört under beredningsarbetet.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Hoppets evangelium i ord och handling.....	3
3 Utmaningar och möjligheter i den tid som är	3
4 Hög tid för omställning och samverkan	8
5 Den nationella nivåns uppdrag	11
6 Omställning av den nationella nivåns arbete.....	11
7 Målbilder och verksamhetsinriktning.....	13
7.1 Målbilder.....	13
7.2 Verksamhetsinriktning.....	13
8 Ekonomi	24
8.1 Ekonomiska förutsättningar	24
8.2 Sammanfattning ekonomi	25
8.3 Resultaträkning	28
8.4 Ekonomisk plan per uppdrag med undernivåer	31
8.5 Kassaflödesbudget	34
8.6 Eget kapital och mål för eget kapital.....	34
8.7 Ändamålsbestämda medel.....	36
8.8 Sammanfattning ekonomi för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet	36
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	38

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2025:1

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån,
2. fastställa nettokostnadsram för 2026 till 1 285 miljoner kronor,
3. medge nettoplaneringsram för 2027 till 1 233 miljoner kronor,
4. medge nettoplaneringsram för 2028 till 1 196 miljoner kronor,
5. samt medge kyrkostyrelsen att överskrida beslutade nettokostnadsramar för att vid behov säkra finansieringen för Act Svenska kyrkan.

2 Hoppets evangelium i ord och handling

Hoppets evangelium berör oss människor i hela vår personlighet, i hjärta, tanke och handling, och har därmed stor kraft. Med gemensamma krafter kan Svenska kyrkan möta de utmaningar som präglar vår tid och göra stor skillnad.

Svenska kyrkan är en öppen folkkyrka där evangeliet om Jesus Kristus förenar och skapar gemenskap. Det är en kyrka att känna stolthet över. Gemenskapen rymmer en mångfald av uttryck, tolkningar och livsval och det är alla döptas uppgift att räcka evangelium genom ord och handling. Ett särskilt ansvar vilar på de som vigts till tjänst, likaså på de förtroendevalda. Tillsammans förkunnar vi budskapet om tro, hopp och kärlek; om förlåtelse, försoning och nåd, så att människor lär känna Jesus Kristus och tar del av evangeliets tröst, livsmod och kraft.

Svenska kyrkan samverkar med andra kyrkor i världen och har en lång tradition av att delta i och bidra till den ekumeniska rörelsen och den världsvida kyrkan. Som kristna har vi ett ansvar för alla människor som skapade till Guds avbild, oavsett religionstillhörighet. Samverkan med andra för tillit och fred, internationell solidaritet och diakoni är uttryck för arbetet för Guds rike och är en del av Svenska kyrkans identitet.

Svenska kyrkan har en rikstäckande närvaro och en bred kontaktyta genom församlingarna, men tillgängligheten behöver förbättras så att den möter människors sätt att kommunicera idag. Trossamfundens bidrag och verksamhet efterfrågas alltmer i samhället, inte minst diakoni och själavård. Likaså efterfrågas Svenska kyrkans röst, värdegrund och engagemang i det offentliga rummet och som samhällsaktör. Att vara en del av samhället och att bry sig om sin nästa är en del av kyrkans väsen och genom detta stärker Svenska kyrkan sin relevans. Avgörande för framtiden är att evangeliet förkunnas i ord och handling så att den kristna tron får större utrymme i människors liv samt i det offentliga kultur- och samhällssamtalet.

Svenska kyrkan eftersträvar ett mer hållbart samhälle såväl andligt och existentiellt som ekonomiskt, ekologiskt och socialt. Dessa hållbarhetsdimensioner integreras i verksamheten på den nationella nivån när den planeras, genomförs och följs upp.

Det kristna hoppet är utåtriktat och svarar mot det samhälle kyrkan verkar i.

3 Utmaningar och möjligheter i den tid som är

Kyrkomötet antog hösten 2024 ett uttalande om kyrkans roll i det offentliga rummet och satte riktningen för Svenska kyrkan som en tydlig och aktiv aktör i civilsamhället.

Här följer några av de verksamhetsnära utmaningar och möjligheter som kyrkostyrelsen fäst särskild uppmärksamhet vid i beredningen av sin verksamhetsplanering och denna skrivelse.

Den globala uppvärmningen blir alltmer påtaglig

Globala ödesdigra klimatförändringar, alltmer tilltagande, är en realitet och de fattigaste drabbas först och hårdast. Det globala klimatarbetet saknar för tillfället genomslagskraft och vi ser få tecken på verklig kursändring, snarare en tillbakagång i arbetet trots att det krävs omedelbara och kraftfulla åtgärder från alla länder för att stoppa den negativa utvecklingen. Men många människor är idag medvetna om behovet av omställning och är därför engagerade i klimatfrågor.

De tilltagande klimatförändringarna går att stoppa om världen vill. *Svenska kyrkans färdplan för klimatet* har under den första etappen inneburit framsteg inom samtliga målområden. Men för att uppnå klimatneutralitet i Svenska kyrkan måste det strukturerade klimatarbetet fortsätta oförtrutet och kraftigt intensifieras. För närvarande pågår den andra etappen av färdplanen och den samverkan mellan stiftet som utvecklats i detta arbete ser ut att bli framgångsrik. Gemensamma insatser för ett hållbart skogsbruk kan också få betydelse och frågorna behandlas i en särskild skrivelse till kyrkomötet.

Klimatkrisens existentiella och andliga dimensioner saknar ofta ett språk i politiska eller mediala sammanhang. Svenska kyrkan torde ha unika möjligheter att möta klimatångest och uppgivenhet, genom kunskapsbaserat förhållningssätt, berättelser om Jesus Kristus som bär och ger mening samt ett handlingsinriktat hopp.

Krig i närområdet och försämrat säkerhetsläge

Rysslands invasion av Ukraina har orsakat en humanitär katastrof i vårt närområde. Den har orsakat ett stort lidande för människor som lever i krigets absoluta närhet och för de som tvingats lämna sina hem och nära relationer och fly. Flertalet döda och skadade är civila, oftast kvinnor och barn. Rysslands agerande har även påverkat säkerheten i Europa och hybridkrigföring i vår del av världen innebär att vi inte längre lever i ett fredat land. Detta kräver stärkt kyrklig beredskap och nya stödinsatser till stift och församlingar i Sverige.

Konsekvenserna av det krig som pågår mellan Israel och Hamas, efter Hamas terrorattentat mot civila i södra Israel i oktober 2023, är dessutom oöverblickbara både i Mellanöstern och i resten av världen, trots tillfälliga vapenvilor. Vi befinner oss i en allvarlig och oroväckande utveckling med ett säkerhetspolitiskt paradigmskifte med utdragna och eskalerande konflikter. Likaså är den förhöjda terrorhotnivån och den organiserade brottsligheten som vinner terräng i Sverige, med cyberangrepp och gängkriminalitet, ett växande hot mot säkerhet och frihet.

I tider av osäkerhet och missmod kommer existentiella frågor upp till ytan. Den kristna tron visar på ett hopp som frigör handlingskraft och skapar mening och gemenskap. Tron ger en utgångspunkt för att tolka och hantera det som händer.

Humanitära behov och människor på flykt

Det är oroligt i flera andra delar av världen och många människor upplever krig, förtryck och naturkatastrofer, ofta orsakade av klimatförändringar. Behovet av humanitära insatser ökar och det stöd som förmedlas genom Act Svenska kyrkan, såväl till Ukrainas folk som till människor i andra delar av världen är omistligt.

Naturkatastrofer och krig gör att människor har brist på mat och andra förnödenheter. Act Svenska kyrkan samverkar med andra trossamfund, kyrkliga organisationer och civilsamhällesorganisationer som strävar efter att möta behoven. Parallellt pågår stöd till utvecklingsarbete och stöd för social hållbarhet i de länder och regioner där

Svenska kyrkan har samarbeten. Tillsammans med andra bedriver Svenska kyrkan även ett påverkansarbete gentemot Sveriges riksdag och svenska myndigheter, liksom gentemot EU och FN om hur Sveriges roll i världen ska utformas.

Enbart en liten del av de människor som av olika anledningar flyr har tagit sin tillflykt till Sverige. Svenska kyrkan och resten av civilsamhället spelar en viktig roll i att möta människor på flykt. En förutsättning för ett stabilt och jämlikt samhälle är att integrationen lyckas, oavsett om människor stannar kortare eller längre tid i Sverige. Detta är en möjlighet för Svenska kyrkan att göra skillnad för människor i vår närhet.

Omläggning av internationell och svensk biståndspolitik

Det pågår drastiska omvärldsförändringar med minskad vilja att upprätthålla högt biståndsmål och alla större biståndsländer har sänkt sitt bistånd, ofta med hänvisning till ökade försvarsutgifter. Det kommer att bli en total minskning av det globala biståndet med cirka 30 procent bara under 2025. I januari skedde en amerikansk frysning av allt bistånd från landet med omedelbar verkan. Konsekvenserna av detta är oöverblickbara och riskerar att decennier av utveckling, exempelvis inom hälsoområdet, omintetgörs. Det har därtill redan påverkat andra länders biståndsinsatser då det amerikanska biståndet bidragit till nödvändig infrastruktur i de berörda biståndsländerna.

Den svenska regeringen har initierat en ny biståndspolitik som fokuserar på att ge mest bistånd till Ukraina och dess grannländer. Regeringen vill också använda biståndet för att främja svenska intressen och stärka kopplingarna mellan bistånd, migrationspolitiken och export. Under förra året antog regeringen en ny strategi för Sveriges utvecklingssamarbete med det civila samhället. Med anledning av detta meddelade Sida alla strategiska partnerorganisationer att deras avtal skulle sägas upp i december 2024. Sida utlyste strax därefter en ny ansökningsprocess där man även öppnade för internationell konkurrens. I september gav dock Sida besked om att alla nuvarande avtal gäller till september 2025. Ansökningsprocessen om strategiskt partnerskap pågår och besked till de ansökande organisationerna väntas tidigast i juli 2025.

För Svenska kyrkans partner globalt innebär detta en ökad osäkerhet om hur stödet till deras arbete ska se ut i framtiden och Act Svenska kyrkan tvingas arbeta med mycket osäkra förutsättningar. Det som är hoppfullt är att allt fler människor väljer att stödja arbetet, genom att bli givare trots många länders minskade intresse för att upprätthålla ett högt bistånd.

Ansträngd välfärd och ekonomisk osäkerhet

Den globala ekonomiska tillväxten är ojämnt fördelad mellan och inom länder, även i Sverige. Hushållens ekonomi påverkas negativt och välfärden är satt under ekonomisk press. Många i Sverige påverkas av en trängre ekonomisk situation, men särskilt unga och utrikesfödda drabbas när arbetsmarknaden försämras i Sverige. Det finns en samhällsutmaning med fördjupade klyftor och ökad segregation mellan olika socioekonomiska grupper, etniska grupper, generationer och regioner.

Tillgången till personal när det gäller vård och omsorg är oroande och statens omhändertagande kan av olika skäl komma att svikta på sikt. Svenska kyrkans diakoni kan, utan att ta över myndigheternas ansvar, komma att få allt större betydelse i välfärden. Svenska kyrkan gör skillnad genom diakonala insatser lokalt och är samtidigt en profetisk röst i det offentliga samtalet och kan påverka beslutsfattare för en hållbar samhällsutveckling.

Det råder stor global ekonomisk osäkerhet på grund av det geopolitiska läget och prognosen för Svenska kyrkans ekonomi är osäker, då både interna och externa faktorer påverkar Svenska kyrkans ekonomi. Svenska kyrkans ekonomiska situation är en spegel av samtiden, då intäkterna i hög grad bygger på medlemmarnas sysselsättningsgrad och lönenivåer. Samtidigt påverkas utgifterna i hög grad av kostnadsläge och lönenivåer. Enligt den medlemsprognos som sträcker sig långt framåt, mot år 2051 och som presenterades i januari 2025, kommer dessutom allt färre medlemmar att bära Svenska kyrkans verksamhet i framtiden.

Om kunskapen om kyrkans breda verksamhet och dess betydelse ökar, kan intresset växa ytterligare, antingen genom att man blir medlem, stannar kvar som medlem eller att man söker sig till en församlingssgemenskap. Därför är det av stor vikt att genom fortsatt strukturerad kommunikation öka synlighet och förståelse för vad Svenska kyrkan är och gör.

Växande hot mot demokratin

Det pågår en oroande tillbakagång i stora delar av världen när det gäller demokratiska fri- och rättigheter och flera konflikter eskalerar. Påtryckningar, hot och attacker mot oppositionella och civilsamhällets organisationer är vanligt i många länder, liksom hårdare restriktioner för massmedia. Kristna och andra religionsutövare är utsatta och förföljda på många platser i världen och religionsfrihetens villkor försämras. Antisemitism och islamfobi breder ut sig.

Genom sociala medieplattformar och artificiell intelligens har desinformation och propaganda etablerats i det offentliga samtalet och populistiska, auktoritära och antidemokratiska krafter har vuxit sig starka. Det pågår ett aktivt undergrävande av tilltron till vetenskap och saklig journalistik. Missnöje paketeras i ett främlingsfientligt, rasistiskt, klimatförnekande och konspiratoriskt språkbruk och polariseringen växer. Likaså råder ett allt hårdnande debattklimat med oförsonliga tongångar.

Sedan presidentskiftet i USA pågår en nedmontering av demokratiska institutioner där. De långsiktiga konsekvenserna av de snabba förändringar som pågår i världen, bland annat genom de hittills snabba och oförutsägbara utspelen från den nye presidenten, är idag svåra att förutspå. Den protektionism som också utvecklats och som sprids i resten av världen kommer att göra många människor till förlorare och mänskliga rättigheter utmanas.

Svenska kyrkan förvaltar en lång tradition av religionsdialog och ekumenik som utgör en motkraft mot splittring och fientlighet. Svenska kyrkan behöver fortsätta verka för social hållbarhet i Sverige och globalt, för saklighet och för tillit mellan människor, institutioner och organisationer. Genom att främja möten mellan människor och värna det demokratiska samtalet i det offentliga rummet odlas ett trotsigt hopp och livsmod.

Värderingsförskjutningar

Värderingsförändringar kommer ofta smygande och gränser i det privata och det offentliga samtalet förskjuts. Vedertagna uppfattningar om moral och etik, jämställdhet och mångfald, människosyn och anständighet omförhandlas och förvrids. Den här utvecklingen är dock varken oundviklig eller lagbunden. I ett demokratiskt samhälle med aktiva, fritänkande och trygga medborgare kan processer som leder till fördärv analyseras och stoppas och de som leder mot ett bättre samhälle gynnas och förstärkas.

Värderingar formas i konkret interaktion mellan människor. Kyrkan behöver därför förvalta och vidareutveckla mötesplatser där människor med olika bakgrund kan mötas. Svenska kyrkan behöver även verka för tillit internt och tilltro till andra organisationer med goda avsikter.

Som förvaltare av det kristna kärleksbudskapet har Svenska kyrkan ett ansvar att vara röstbärare så att människor inte hamnar i kläm. Svenska kyrkan har en särskild kallelse att värna de utsatta och att oförtröttligt arbeta mot alla former av förtryck och våld. Det kristna språket är en värdefull resurs för att tala om det omistliga och icke-förhandlingsbara människovärdet.

Andlig och existentiell hälsa

Mening, sammanhang och gemenskap har avgörande betydelse för vårt välbefinnande och framtidshopp. Att bli sedd av andra människor, få tala om det som finns under ytan och att få hjälp att be till Gud kan vara avgörande i en människas liv. Församlinglivet kan vara en själavårdande miljö där människor får vara sig själva, både när livet är ljus och när tillvaron tyngs av mörker.

Många människor drabbas av psykisk ohälsa och som det talas om allt öppnare i det svenska samhället. Ofrivillig ensamhet, oro över ekonomi och krig, stress och depression är något som ökar i Sverige. Unga som varken arbetar eller studerar är en särskild riskgrupp. Svenska kyrkan bidrar till ökat välmående, genom exempelvis läggerverksamhet för barn och unga, stöd till unga vuxna som kommit till Sverige från andra länder, stöd till äldre eller samtalsgrupp för den som mist en nära anhörig. Insatser från ideellt engagerade är av stor betydelse i denna verksamhet med stöd från professionella medarbetare.

Bruket av narkotika är också ett stort problem, inte minst bland unga människor. Det påverkar inte bara individer och familjer utan hela samhället och den kriminella handeln ökar. Det krävs specialkunskap att möta människor i missbruk och det finns många diakoner med lång erfarenhet inom området.

I utsatta situationer aktualiseras frågor som rör livets mening, människovärde, social rättvisa och ansvar. Den kristna tron stärker människors andliga och existentiella hälsa och kyrkan behöver därför finnas nära människor och i det offentliga rummets samtal. Att få människor att känna hopp för framtiden är en av de viktigaste utmaningar Svenska kyrkan har.

Öppenhet för kristen tro

En stor andel av befolkningen i de nordiska länderna tillhör de lutherska folkkyrkorna. Genom de kyrkliga handlingarna, diakonin och kyrkans kultur- och musikliv är kontaktytan med befolkningen som helhet fortsatt stor, även om många saknar djupare kunskap om och förtrogenhet med kristen tro och tradition. Det är glädjande att Svenska kyrkan har ökat i Medicakademins förtroendebarmeter som genomförs årligen och mäter allmänhetens förtroende för olika organisationer.

Allt fler människor i alla åldrar intresserar sig för tillvarons existentiella dimensioner och många känner igen det kristna i sin andlighet. Detta märks inte minst i de offentliga kultur- och samhällssamtalen som blivit mer positivt utforskande i sin framtoning. I Ungdomsbarmetern, även den en årligt återkommande studie, framgår det att fler unga upptäckt religionens betydelse och att tonläget kring kristen tro har förändrats. Ungdomar i Sverige är särskilt nyfikna på Jesus och på kristen tro. Det verkar vara Svenska kyrkan och den katolska kyrkan som främst får ta emot de unga sökande

men också unga som redan är övertygade i sin tro. Detta faktum bekräftas av flera stift som sett ett ökat intresse från yngre som vill delta i konfirmandarbetet och fler ungdomar som besöker gudstjänster. För att bemöta de ungas intresse behöver många församlingar omprioritera i sin verksamhet.

I en tid när många människor tillbringar stora delar av sin vakna tid på nätet, tar intryck och får kunskap därifrån, likaså kommunicerar och har ett socialt liv där, behöver Svenska kyrkan fortsatt stärka sin närvaro i digitala kanaler. Det behövs medarbetare som har förmåga och som särskilt vill kommunicera med den yngre generationen, i ett viktigt skede av livet när behovet av livstolkning ofta är som störst och värderingar för framtiden formas. Detta förringar inte behovet av fysiska mötesplatser för unga, som är fortsatt stort.

Genomgripande digitalisering i samhället

Samhällets ökade digitalisering har inneburit ett digitalt språng även för Svenska kyrkan. Digitalisering är både en utmaning och en möjlighet för hela samhället och Svenska kyrkan behöver följa med i denna utveckling. Framstegen för artificiell intelligens inom alla sektorer i hela världen påverkar samhällen och individer för all framtid.

Den fleråriga pandemin bidrog till att Svenska kyrkan erövrade nya digitala arbetssätt och etablerade sig som en kyrka även på nätet. Att ta del av gudstjänster på nätet är något som passar många människors sätt att leva och möter den längtan efter bön och andra former för kyrklig gemenskap som finns. Därför behöver förtroendet med digitala miljöer förstärkas i flera församlingar, för att öka tillgängligheten och för att möta människor där de befinner sig och på det sätt de vill kommunicera. Samtidigt finns ett digitalt utanförskap hos människor som av olika skäl inte följer med teknikutvecklingen, som kyrkan samtidigt behöver förhålla sig till utifrån sitt uppdrag.

Kraven på dataskydd och informationssäkerhet ökar parallellt och det finns nya risker att hantera för individer och organisationer. Inte minst har detta aktualiserats genom det omfattande cyberangrepp Svenska kyrkan utsattes för i slutet på 2023. Det behövs krafttag för att skydda sig från liknande angrepp. Samverkan inom det administrativa området bidrar till ökat skydd för dataintrång och för att obehöriga ska komma åt kyrkans känsliga personuppgifter.

4 Hög tid för omställning och samverkan

Med siktet inställt på framtiden

Dagens förtroendevalda i Svenska kyrkan behöver agera nu för att Svenska kyrkan ska få så bra förutsättningar som möjligt i framtiden. Det krävs ansvarsfulla och genomtänkta insatser, så att Svenska kyrkan kan fortsätta vara en relevant och öppen folkkyrka som räcker evangelium i ord och handling.

Svenska kyrkan i sin helhet behöver prioritera och utveckla nya arbetsformer, besluta om vad som ska bevaras, vad som ska lämnas och vad som behöver erövrats eller utvecklas för framtiden. Situationen kräver en omställning i hela Svenska kyrkan. Minskade intäkter ställer högre krav på planering och samverkan runt de samlade resurserna i Svenska kyrkan.

Kostnadsökningar är ett samhällsbekymmer som påverkar de allra flesta sektorer i Sverige. Många församlingar kommer att tvingas göra stora ekonomiska anpassningar de närmaste åren om inte nya intäkter genereras. Proportionerna i församlingars sammanlagda utgifter har förskjutits så att fastighets- och administrativa kostnader tar en allt större del av församlingarnas budget. Den kyrkoantikvariska ersättningen, KAE, höjs med 30 miljoner fr. o. m. 2025 samtidigt har de senaste årens inflation drivit på kostnaderna för kyrkobyggnadsunderhållet. För att klara fastighetsförvaltningen långsiktigt krävs också en tydligare bild av den eventuella underhållsskuld som råder. Uppskjutet underhåll är ofta att likställa med ökade kostnader.

Det finns församlingar som kommer att klara verksamheten ekonomiskt bra under flera år, men många församlingar tvingas redan nu att minska sin personal eller göra andra nedskärningar som påverkar arbetet med den grundläggande uppgiften. Samtidigt finns en stor efterfrågan på Svenska kyrkans församlingsverksamhet och yngre söker sig till konfirmandarbetet och gudstjänster, vilket är något som församlingarna med både glädje och stolthet behöver säkra resurser för.

De människor som vill bidra ideellt i Svenska kyrkan är en omistlig resurs som behöver tas i anspråk. Ledare i församlingar behöver göra plats för dessa ideella insatser så att de blir till gagn för församlingens verksamhet, inte bara som avlastande krafter utan ideellt engagerade tillför även ovärderlig kompetens och kvalitet samt berikar och stärker församlingslivet.

Ansvarsfull användning av medlemsintäkter

Svenska kyrkan hade 5,4 miljoner medlemmar vid årsskiftet 2024/2025, vilket motsvarar runt 51,4 procent av Sveriges befolkning. Antalet aktiva inträden har ökat något och antalet aktiva utträden är lägre än tidigare år. Det totala antalet medlemmar sjunker dock, vilket beror på att antalet utträden är högre än antalet inträden och att antalet avlidna medlemmar är högre än antalet döpta. Svenska kyrkan kommer troligtvis att inom överskådlig tid fortsatt vara Sveriges största medlemsorganisation, men enligt aktuell framtidsprognos beräknas Svenska kyrkan år 2051 ha cirka 3,9 miljoner medlemmar, vilket innebär 34 procent av befolkningen.

Svenska kyrkan når ett stort antal människor och förmågan att motivera medlemskap kommer att ha avgörande betydelse för framtiden. Likaså är frågan om Svenska kyrkans tillgänglighet samt gudstjänst- och verksamhetsformer av stor vikt. Om människor får en tydligare bild av vad Svenska kyrkan är och gör och upplever kyrkan som meningsfull och möjlig att engagera sig i, vill troligtvis fler stanna kvar som medlemmar. Detta gäller både unga och äldre.

Svenska kyrkan har på samtliga nivåer också ett ansvar att förvalta intäkter från medlemmarna väl. Den långsiktiga medlemsprognosen för Svenska kyrkan och den framtida ekonomin visar nödvändigheten av att verka för kostnadsanpassning på samtliga nivåer. Detta innebär att vi måste hushålla med våra gemensamma resurser, samverka och frigöra resurser för den grundläggande uppgiften.

En samverkande kyrka

Samverkan blir alltmer angelägen för att nå större genomslagskraft, både för att öka kvaliteten och för att tillvarata och dela på resurser. Gemensamma administrativa lösningar avlastar församlingarna och frigör resurser för den grundläggande uppgiften,

samtidigt som professionaliteten i den administrativa hanteringen ökar. Kompetensförsörjningen är också en utmaning för Svenska kyrkan och konkurrensen om välutbildade medarbetare inom flera verksamhetsområden hårdnar, vilket även detta talar för fördjupad samverkan internt.

För att tilliten inom Svenska kyrkan ska säkras behöver saklig information om skälen bakom samverkan nå församlingarna och kvaliteten på kommunikationen förbättras. Alla har ett ansvar för att undvika missförstånd och att korrekt information når berörda.

Att kroka arm i stift

Frågan om ökad stiftssamverkan blir alltmer central i Svenska kyrkan av både ekonomiska och kvalitativa skäl, både i den administrativa verksamheten och i stiftens främjandeuppdrag. Flera stift samarbetar redan i främjandeuppdraget inom olika verksamhetsområden, men samverkan behöver stärkas ytterligare och utvidgas för en långsiktigt hållbar kyrka.

I april 2024 mottog kyrkostyrelsen rapporten *Att kroka arm – Om ökad stiftssamverkan* (SKU 2024:1) och var föremål för remittering under hösten samma år. Remissvaren från stiftsstyrelser, församlingar och pastorat talar sammantaget sitt tydliga språk om att stiftssamverkan måste intensifieras och understödjas av kyrkostyrelsen vilket presenteras i kyrkostyrelsens skrivelse 2025:5 Ökad stiftssamverkan.

Kyrkostyrelsen betonar att de kyrkoordningsreglerade ansvaren som respektive nivå har behöver renodlas och finansieras av den nivå som har ansvaret. Likaså betonar kyrkostyrelsen skillnaden mellan *ansvar* och *utförande* samt att ett stifts ansvar kan utföras på många olika sätt och i samverkan med andra.

Barnens perspektiv

Barn intar en särställning i kristen tro och behöver därför särskilt uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet. Barn och unga är framför allt viktiga här och nu, men de kommer även att vara morgondagens vuxna i den kyrka som vi bygger idag. Kyrkostyrelsen har genomfört en barnkonsekvensanalys i beredningsarbetet av innehållet i denna skrivelse.

Av FN:s barnkonvention framgår barns rätt till andlig utveckling. Barns sätt att se, uppleva och tänka om världen utvecklar och berikar även kyrkans verksamhet. Det är därför en uppgift att bereda plats och ta tillvara barns och ungas perspektiv och erfarenheter i gudstjänster och övrigt församlingsliv. Då samhället ständigt förändras växer varje generation upp under olika omständigheter. Svenska kyrkan behöver förstå och möta barn och unga utifrån den tid och verklighet som de lever och uttrycker sig idag.

Svenska Kyrkans Unga är en viktig demokratisk organisation som kyrkostyrelsen fortsätter att samarbeta med och stödja. Sedan hösten 2023 ryms deras rikskansli i kyrkokansliets lokaler och har rabatterad hyra. Det är också angeläget att stift och församlingar lägger resurser på barn- och ungdomsarbetet och samarbetar med distrikt och lokalavdelningar i Svenska Kyrkans Unga, så att de barn och unga som vill upptäcka och dela kristen tro på sina villkor kan samlas.

5 Den nationella nivåns uppdrag

Svenska kyrkans uppdrag uttrycks i kyrkoordningens beskrivning av församlingarnas syfte, ”Att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.” Evangeliet om Jesus Kristus är fundamentet för detta, gemensamt för hela den världsvida kyrkan.

Den nationella nivåns bidrag utgör insatser som ska underlätta för de pastorala nivåerna och bidra till en långsiktigt hållbar kyrka. Den nationella nivån är en sammanhållande kraft i Svenska kyrkan och tar ansvar för trossamfundets gemensamma angelägenheter, förutsättningar och utveckling och för gemensamma intressen och funktioner. Svenska kyrkans nationella nivå bidrar också i sin företrädarroll tillsammans med andra goda krafter i det svenska samhället och internationellt till en hållbar samhällsutveckling.

Den nationella nivån stödjer arbetet i stift och församlingar utifrån de olika uppdragen i kyrkoordningen. Samtliga uppdrag är nära sammankopplade och ömsesidigt förstärkande och har här sammanfattats till fyra övergripande uppdrag:

- ◆ Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet
- ◆ Företräderskap
- ◆ Stöd till god förvaltning
- ◆ Inomkyrklig reglering, inklusive utjämning

6 Omställning av den nationella nivåns arbete

En renodling av arbetet

Det är angeläget att församlingarna har tillräckligt med resurser för att kunna lägga sin tid på att människor ska lära känna och följa Jesus Kristus och få ta del av evangeliets tröst, livsmod och kraft. Att människor ska känna sig välkomna och inkluderade i Svenska kyrkan och att kyrkan är en plats för alla och möter de behov som finns hos människor idag. Det är därför nödvändigt att i praktiken renodla de tre nivåernas uppgifter så att församlingarnas resurser i första hand används till församlingens grunduppdrag enligt kyrkoordningen: fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission.

Stiften och den nationella nivåns arbete behöver renodlas så att det bättre motsvarar de uppdrag som respektive nivå har enligt kyrkoordningen och även finansieras därefter.

Den bredd av sakfrågor inom vilka kyrkostyrelsen idag ger stöd i stiftens främjandeuppdrag till församlingarna behöver minska i samarbete med stiftens. Kyrkostyrelsen behöver tillsammans med stiftsstyrelserna identifiera vilka uppgifter som ska vara den nationella nivåns prioriterade insatser till stöd för stiftet och hur samarbetet mellan stiftet och den nationella nivån ska utvecklas. Inriktningen är att den verksamhet som endast kan eller som bedrivs bäst på ett ställe i Svenska kyrkan ska prioriteras till den nationella nivån, såsom exempelvis psalmboksarbete och samordning av informationssäkerhetsarbete. Den största delen av främjandet ska huvudsakligen hanteras av stiftet.

Administrativa tjänster till andra delar av Svenska kyrkan

Det pågår stora förändringar i den nationella nivåns verksamhet och ekonomi efter tidigare beslut i kyrkomötet. En etablering av exempelvis Svenska kyrkans ekonomiservice innebär en stor utvecklingskostnad och arbetsinsats under planeringsperioden. Både Svenska kyrkans löneservice och ekonomiservice utgör en principiell förändring i den nationella nivåns arbetssätt, genom att arbetsuppgifter utförs som en tjänst till andra delar av Svenska kyrkan. Likaså utgör Svenska kyrkans it-infrastruktur med support och förvaltning samt insatser för medlemsutveckling ett stort uppdrag för den nationella nivån.

Genom att den nationella nivån tar detta ansvar innebär detta parallellt lättnader av omfattningen av administrativa arbetsuppgifter för församlingar och pastorat samt att det givetvis stärker informationssäkerheten för Svenska kyrkan som helhet. De nationella tjänsterna kommer att frigöra resurser på lokal nivå men kräver samtidigt ytterligare medarbetare och stödfunktioner på den nationella nivån. En allt större del av de anställda på den nationella nivån kommer inte att arbeta i Uppsala, utan på andra orter i Sverige och utomlands.

Det finns idag en ökad förståelse för digitala redskap som stöd i kärnverksamhet liksom för gemensamma it-lösningar och administrativa system. Krismedvetenheten både vad gäller församlingens ekonomi och informationssäkerhet har fått genomslag och allt fler ser vikten av att hushålla med Svenska kyrkans samlade resurser och att öka professionaliteten. Utvecklingen behöver fortsätta enligt tidigare beslut i kyrkomötet men samarbetsvinsterna präglas av osäkerhet på grund av en alltför långsam anslutningstakt till löne- och ekonomiservice.

Fullfölja redan påbörjade insatser

Kyrkostyrelsens uppdrag har förändrats och utökats sedan relationsförändringen med staten år 2000 och sedan dess genom kontinuerliga beslut i kyrkomötet. Den nationella nivåns verksamhet präglas av omfattande utvecklingsarbeten inom flera områden till stöd för stiftet. Genom årligen tillkommande kyrkomötesbeslut om nya åtaganden har kyrkostyrelsens ansvar successivt ökat.

Kravet på att kostnader inte får öka på den nationella nivån samt kravet på en ekonomi i balans är omöjligt att förena med den mängd uppdrag som kyrkostyrelsen redan har och de nya som tillkommer och som kyrkomötet i vissa fall beslutar ska hanteras skyndsamt. Flera av kyrkomötesuppdragen sträcker sig dessutom över flera år på grund av sin komplexitet. Även om ett uppdrag i formell mening slutredovisas till kyrkomötet och uppfattas som litet i sitt omfång, kan uppdraget medföra fortsatta åtaganden eller innebära permanent handläggning på kyrkokansliet.

De uppdrag som den nationella nivån förväntas genomföra påverkar även stiftet och församlingarna arbetsmässigt och eventuella nya initiativ behöver stå i relation till mottagarnas kapacitet att arbeta med nya uppdrag. Kyrkostyrelsen bedömer därför att de nya uppdrag som tillkommer innebär bortprioritering av andra insatser.

Kyrkostyrelsens bedömning är att en återhållsamhet krävs vad gäller nya uppdrag för att kunna slutföra redan påbörjade uppdrag, samt att konsekvenserna av eventuell nya uppdrag diskuteras i kyrkomötet.

7 Målbilder och verksamhetsinriktning

KsSkr 2025:1

7.1 Målbilder

Kyrkomötet har sedan tidigare fastställt tre övergripande målbilder som styr den nationella nivåns verksamhetsinriktning:

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som möter samtidens utmaningar.

År 2030 finns ett stärkt engagemang i Svenska kyrkan för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

År 2030 finns effektiv styrning, förvaltning och administration i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Nuvarande målbilder har utgjort ett stöd för kyrkostyrelsen under planeringen av strategiska insatser och övrig verksamhet.

Kyrkostyrelsen ska den närmaste tiden summera betydelsen av nuvarande målbilder och bedöma om målbilderna behöver revideras eller om helt nya behöver utarbetas. Oavsett om målbilderna enbart justeras eller om de omformuleras ska målbilderna ta sikte längre fram i tid, mot 2040. Kyrkostyrelsen kommer att presentera sitt arbete i kommande verksamhetsskrivelse.

7.2 Verksamhetsinriktning

I följande avsnitt beskrivs exempel på pågående strategiska insatser och övrig planerad verksamhet. Planeringsperioden präglas av att tidigare beslutade satsningar fullföljs.

7.2.1 Stöd till stiftens för utveckling av församlingarnas liv

Kyrkostyrelsen bidrar, i samarbete med stiftens, till att stödja och stärka församlingarnas förmåga att fullgöra sitt grundläggande uppdrag inom flera områden och på olika sätt, såsom exempelvis samordning av samhällstjänsten Jourhavande präst, samordning och rådgivning avseende den lagreglerade begravningsverksamheten samt ansvar för Svenska kyrkans gemensamma information.

Den nationella nivån genomför och främjar forskning och omvärldsanalys av betydelse för Svenska kyrkan, verkar för ett rikt och mångfaldigt kulturliv som främjar dialogen kring religion och livstolkning samt ansvarar för Svenska kyrkans gudstjänstböcker. Efter att över 9 000 förslag på nya psalmer tagits om hand provsjuks nu 235 psalmförslag i ett urval av Svenska kyrkans församlingar runt om i Sverige. Responsen från församlingarna som provsjuks kommer att ligga till grund för det fortsatta arbetet med nya psalmer under verksamhetsperioden. Kyrkostyrelsen följer också Svenska Bibelsällskapets översättningsarbete av Nya testamentet och bereder frågan om användning i Svenska kyrkans gudstjänster till kyrkomötet 2026.

Skrivelsens format medger enbart några exempel ur planerad verksamhet.

En närvarande och synlig kyrka

Varannan församling saknar kommunikatör på heltid och flera församlingar och pastorat efterlyser därför professionellt kommunikationsstöd och uppskattar de större satsningar som den nationella nivån genomfört den senaste tiden tillsammans med stiftens för att kompensera och komplettera bristen på lokala resurser.

Kyrkomötet har tidigare tagit ställning till kommunikationssatsningar för att öka synlighet, nyfikenhet och förtroende hos människor som i dag har en svag relation till Svenska kyrkan, inte minst unga vuxna. Nya kommunikationskanaler har utforskats för att nå en yngre målgrupp och kommunikativa initiativ har kopplats till den verksamhet som pågår i församlingar och pastorat. Detta tycks ha gett resultat och satsningarna har troligtvis bidragit till det ökade intresse för kristen tro vi nu ser bland unga.

Hur väl Svenska kyrkan förmår synliggöra vad kyrkan är och gör har långsiktig påverkan. Det kan gälla människors val att delta i kyrkliga handlingar, medlemskap, ideellt engagemang eller viljan att ge en gåva till Svenska kyrkans verksamhet. Synlighet och förtroende stärker även Svenska kyrkans kompetensförsörjning avseende rekrytering av medarbetare och förutsättningarna för de beslut som påverkar kyrkan på politisk nivå genom avtal och lagstiftning. Hur väl allmänhet och beslutsfattare känner till Svenska kyrkan påverkar kyrkans förmåga att vara en del av civilsamhället och bedriva påverkansarbete. Dagens, såväl som morgondagens beslutsfattare, behöver kunskap om och förtroende för Svenska kyrkan.

Det senaste året visar även på behovet att möta det växande intresset för kristen tro och Svenska kyrkan i alla åldrar, men framför allt bland de yngre. Biskoparnas samlade initiativ i sitt strategiska pastorala ledningsansvar om att verka för kristen tro i nästa generation är ett angeläget initiativ som i första hand kommer att bäras och genomföras i stiftet. Dock kan det behövas någon form av stöd från den nationella nivån.

Ökad tillgänglighet

Svenska kyrkan står inför utmaningar när det gäller tillgänglighet. Många människor önskar kontakt, men nuvarande organisation och arbetssätt svarar ofta i låg grad mot dagens sätt att leva, planera och kommunicera. Tillgänglighet är därför en strategiskt viktig fråga för varje församling och pastorat. Den första kontakten med Svenska kyrkan behöver underlättas, så att personliga möten kan ske.

Dagens yngre generationer, uppvuxna i en digitaliserad värld, förväntar sig att kunna möta Svenska kyrkan även digitalt. Det finns redan exempel på digitala plattformar, såsom tjänsten *Hitta confirmation*, där det nationella systemstödet kombineras med lokalt pastoralt arbete. Många svenska organisationer och myndigheter erbjuder idag digitala tjänster via sin webbplats, vilket underlättar för många människor. En liknande portal på Svenska kyrkans webbplats, skulle kunna få stor betydelse. En sådan digital ingång skulle möjliggöra individanpassad kommunikation utifrån relation, intresse och uppdrag.

Kyrkomötet har tidigare efterfrågat ett systemstöd för medlemskommunikation och administrativ hantering, och kyrkostyrelsen har fått i uppdrag att ta fram en lösning. Utvecklingen av ett sådant systemstöd har därför varit en del av kyrkostyrelsens färdplan för samverkan och digitalisering, som fastställdes av kyrkomötet 2021. En omfattande enkätundersökning genomfördes dessförinnan för att kartlägga behoven i församlingar och pastorat.

En första version av systemstödet har nu tagits fram och kommer att kunna presenteras inom kort. Den innehåller verktyg för medlemskommunikation, funktioner för självservice, bokning av exempelvis dop och vigsel, anmälan till verksamheter samt ärendehantering. Funktionaliteten har säkerställts genom referensgrupper bestående av administratörer, kommunikatörer och präster från olika församlingar.

Under den närmaste tiden kommer frågor kring anslutning, ekonomi och förvaltning att bearbetas vidare. Kyrkostyrelsen kommer att följa det fortsatta utvecklingsarbetet noggrant och utvärdera steg för steg inför framtida vägval och beslut. Även om det finns etablerings- och utvecklingskostnader inledningsvis, förväntas denna gemensamma lösning på sikt stärka Svenska kyrkans tillgänglighet och förbättra informationssäkerheten.

En klimatneutral kyrka

Svenska kyrkan har en gemensam färdplan för klimatet och frågan om klimatomställning är aktuell i de flesta av kyrkans verksamheter. För att Svenska kyrkan ska uppnå effektmålen om klimatneutralitet till 2030 och inte längre bidra till den globala uppvärmningen är det av största vikt att klimatarbetet fortsätter oförtrutet. En minskning av kyrkans utsläpp av växthusgaser och en utfasning av fossila bränslen är nödvändig, likaså arbete för klimaträttvisa. I Hållbarhetsportalen på Kornet finns exempel på åtgärder, vägledning och verktyg som stödjer genomförandet av färdplanen.

Färdplanen är uppdelad i tre etapper och den andra etappen påbörjades i början på 2024 och pågår till och med 2027. Andra etappen handlar om energianvändning och byggnader, produktion av förnybar el, resor och transporter, begravningsplatser, markanläggningar och maskiner, konsumtion och investeringar samt skog och mark. Den tredje etappen planeras starta 2028 och pågå till och med 2030.

Kyrkostyrelsen har budgeterat medel för specialisttjänster i stiftet som kan stödja och bidra till hela Svenska kyrkans omställning, verksamhetsmedel för utbildning samt incitamentsmedel för att stimulera en kraftfull omställning i Svenska kyrkan för att nå klimatmålen.

Svenska kyrkans beredskap

Arbetet för att höja Svenska kyrkans förmåga i den civila beredskapen pågår i samverkan med stiftet. Arbetet gäller såväl säkerhet och krisberedskap för olyckor och naturkatastrofer som kyrkans roll i den civila beredskapen. Det handlar bland annat om att rusta för att klara ett långvarigt bortfall av el, kommunikation, brist på mat och vatten och om att höja motståndskraft mot påverkan på vårt öppna samhälle, demokrati, fri- och rättigheter eller människovärde.

Krisledningsorganisationen stödjer också kyrklig beredskap i Svenska kyrkan i utlandet och i Act Svenska kyrkans verksamhet. Att resten av samhället hittar ingångar till Svenska kyrkan måste säkerställas genom införande av igenkända modeller som Tjänsteperson i beredskap, TiB, som täcker hela Svenska kyrkan.

Svenska kyrkan ska så långt det är möjligt även under svåra omständigheter fortsätta vara kyrka och utföra sin ordinarie verksamhet, bidra till hopp och livsmod under svåra omständigheter samt stärka den existentiella motståndskraften och vara en trygghet i lokalsamhället. När krisen inträffar behöver människor en plats att samlas på för att mötas, dela oro, förtvivlan och sorg och hantera frågor om mening och sammanhang. Svenska kyrkan kan bidra med gudstjänst, bön, själavård och diakoni.

Svenska kyrkan har två lagreglerade statliga uppdrag som ingår i det svenska totalförsvaret. Det ena är huvudmannaskapet för begravningsverksamheten i alla kommuner utom i Stockholm och i Tranås. Det andra gäller vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena enligt kulturmiljölagen (1988:950). Dessutom har Svenska kyrkan lagstadgat ansvar för att arkiv och kyrkobokföring fungerar. Svenska kyrkan måste under höjd beredskap och ytterst krig kunna axla dessa ansvar. I en situation av höjd beredskap ställs ökade krav på huvudmännen, vilket kan handla om resurser för kylförvaring och mark för gravplatser. Huvudmännen måste kunna hantera störningar av

energiförsörjning, internet, datasystem och telefoni. Vad gäller vård och underhåll av kulturminnena kan det handla om att planera för regelbunden tillsyn över kyrkobyggnader, kyrkotomter, begravningsplatser och kulturhistoriskt värdefulla inventarier.

Åtaganden till det samiska folket

Under verksamhetsperioden fortsätter den nationella nivån samordningen av arbetet utifrån åtaganden till det samiska folket enligt den handlingsplan som upprättats fram till år 2031. I handlingsplanen ingår möjligheten för stift, församlingar och pastorat eller ideell samisk organisation att söka ekonomiska medel för långsiktiga insatser.

Medel kan sökas för att synliggöra samisk andlighet, teologi, kyrklig tradition och samiska konstnärliga uttryck i kyrkorummet samt öka användningen av samiska språk i församlingens verksamhet. Det finns också möjlighet att söka medel för insatser som utvecklar församlingsverksamhet riktad till samiska barn och diakonal verksamhet som riktar sig till samer. Medlen ska även underlätta för en församling eller en samisk organisation i samband med repatriering och återbegravning av samiska kvarlevor.

Ságastallamat betyder på nordsamiska dialog eller samtal och är en återkommande kyrklig konferens som haft stor betydelse för arbetet hittills. Under verksamhetsperioden är det fokus på Ságastallamat 3 som äger rum 2026. Även förberedelser för de samiska kyrkodagarna 2029 som samlar deltagare från hela Sápmi kommer att påbörjas under perioden, eftersom Svenska kyrkan står som värd.

En långsiktigt hållbar utlandskyrka

Kyrkostyrelsen ansvarar för Svenska kyrkan i utlandet och arbetet under planeringsperioden inriktas på implementering av kyrkostyrelsens beslut om långsiktiga mål och strategier för en hållbar utlandskyrka med självbärande församlingar. Enbart ett fåtal medarbetare kvarstår till att samtliga är anställda lokalt av församlingens kyrkoråd alternativt i samverkan med en systerkyrka som arbetsgivare.

Verksamhet inom församlingens ram som bedrivs av församlingens personal men på andra orter än där församlingen är belägen regleras i samverkansavtal mellan församlingen och den nationella nivån samt i församlingsinstruktionen. Genom den mobila verksamheten, så kallade särskilda tjänster för verksamhet i länder där det inte finns någon svenskkyrklig församling, kan ett gudstjänst- och församlingsliv på svenska upprätthållas även på orter som inte längre eller ännu inte har förutsättningar att vara en församling. Prästerna för denna verksamhet är placerade i en utlandsförsamling med kyrkoherden som arbetsledare. Därmed kommer prästen närmare utlandskyrkans vardagsarbete och blir en del av ett arbetslag, dock med speciella arbetsuppgifter. Den mobila verksamheten liksom samverkan med utlandsmyndigheter och det lokala företräderskapet inom samhällsansvar och ekumenik finansieras av den nationella nivån tills vidare.

Det diakonala samhällsansvar som handlar om att bistå människor med svenskspråkig identitet i utlandet som hamnat i svårigheter av olika slag hör till utlandsförsamlingarnas signum. Svenska kyrkan i utlandet samverkar med utrikesdepartementet, ambassader och konsulat och frågan om möjligheter till ekonomiska bidrag för de samhällsinsatser som utlandsförsamlingar gör från dessa instanser diskuteras.

För att skapa stabila och långsiktiga förutsättningar för utlandsförsamlingarna skapas ekonomiska garantier för femårsperioder. Detta för att församlingarna ska kunna ta ansvar för sina åtaganden av lokalt anställd personal, fastigheter och för kontinuitet i gudstjänstliv och diakonalt arbete. En utredning har genomförts nyligen för

att undersöka utlandsförsamlingarnas behov av stöd och en uppföljning av utlandskyrkans organisationsförändring och verksamhet kommer att ske i kontrollstationer vart fjärde år med start 2028 utifrån mål och inriktning av verksamheten över tid.

År 1626 grundades den första svenska utlandsförsamlingen i Paris, vilket ofta anges som utlandskyrkans bildande. Av denna anledning firar Svenska kyrkan i utlandet ett 400-årsjubileum år 2026 och detta kommer att uppmärksammas på olika sätt.

De kyrkliga grundutbildningarna

Svenska kyrkans utbildningsinstitut anordnar den pastoralteologiska utbildningen för blivande diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster i fyra utbildningsprogram. Kyrkostyrelsen anger villkoren för tillträde till de kyrkliga grundutbildningarna och bestämmer utbildningsplaner för dessa samt ser till att de kyrkliga grundutbildningarna erbjuds i tillräcklig omfattning.

Ambitionshöjningen för kyrkomusikerutbildningen med ett utökat antal utbildningsplatser på flera utbildningsorter sker stegvis under planeringsperioden för att säkra tillgången på utbildade kyrkomusiker i Svenska kyrkan. En reviderad utbildningsplan efter förslag från den utredning om Svenska kyrkans prästutbildning som genomförts medför genomlysning och utveckling av kursplaner. Utredning om förutsättningar för församlingspedagogutbildningen och församlingspedagogernas yrkesroll ska utifrån kyrkomötets beslut även genomföras under verksamhetsperioden.

Den behörighetsgivande kyrkoherdeutbildningen fortsätter att ges i samarbete med Uppsala och Lunds universitet i väntan på ställningstagande utifrån den översyn av innehåll, upplägg och kostnadsram som genomförts.

7.2.2 Företrädarskap

Hösten 2024 antog kyrkomötet ett uttalande om kyrkans roll i det offentliga rummet och satte därmed riktningen för Svenska kyrkan som en aktiv aktör i samhället. Kyrkostyrelsen företräder tillsammans med ärkebiskopen och övriga biskopar trossamfundet Svenska kyrkan och är Svenska kyrkans röst i det svenska samhället och internationellt, samt svarar för Svenska kyrkans officiella relationer till andra kyrkor och trossamfund.

Uppdraget företrädarskap inkluderar ekumenisk samverkan, påverkansarbete och internationell mission och diakoni som samordnas genom Act Svenska kyrkan.

På samma sätt som under andra uppdrag lyfts enbart några exempel ur planerad verksamhet.

Företrädarskap och kyrkan i det offentliga rummet

Svenska kyrkan är genom sina företrädare, sina många medlemmar och breda verksamhet en betydelsefull aktör i civilsamhället och en profetisk röst i det offentliga samtalet. Svenska kyrkan kan visa på Guds närvaro i världen och erbjuda kristen tro och samtidigt påverka beslutsfattare för en hållbar samhällsutveckling och hur Sveriges roll i världen bör utformas.

Det finns i många avseenden ett grundmurat förtroende bland alla de människor som väljer att vara medlemmar i Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen, ärkebiskopen och övriga biskopar behöver fortsatt delta i samhällssamtalet inom flera områden, bland annat om andlighet, existentiell hälsa och samhällets sociala hållbarhet. Intresset för kristen tro och Svenska kyrkan tar sig uttryck i de offentliga samtal som blir allt fler.

Kyrkostyrelsen ansvarar för samtal med regering, myndigheter och internationella organ och ansvarar för medverkan i statliga utredningar, remissvar och för nationell

och internationell samverkan med andra civilsamhällesorganisationer. Kyrkostyrelsen har också ansvar att företräda trossamfundet gentemot samhällets beslutsfattare i för trossamfundet centrala och prioriterade förutsättningsfrågor för församlingar och pastorat, till exempel beträffande kyrkoantikvarisk ersättning.

Kyrkostyrelsen har fått i uppdrag av kyrkomötet att tillsätta en utredning som inventerar, analyserar och drar slutsatser av Svenska kyrkans roll och betydelse som kulturaktör och kulturarrangör i det offentliga rummet, utifrån kyrkans egna och unika bidrag till kulturlivet. Utredningen kommer att tillsättas under verksamhetsperioden och ska ge förslag på kulturteologi och åtgärder för att trygga och säkerställa framtida resursbehov och kompetensförsörjning.

Ekumenik och interreligiös dialog

Kyrkostyrelsen verkar i gemenskap med andra trossamfund, europeiska och globala ekumeniska organisationer och allianser samt med andra samarbetspartner. Frågorna omfattar tro, religionsfrihet, mänskliga rättigheter, jämställdhet, demokrati och fred. Det handlar konkret om stöd till de människor som lever i utsatta situationer och genom att vara en gemensam stark röst i opinionsbildning, lyfta frågor internationellt samt påverka beslutsfattare.

Svenska kyrkan är en del av den världsvida kyrkan kallad till kyrkans enhet, mänsklighetens gemenskap och världens helande, samt att söka Guds tilltal i mötet med varje människa oavsett religiös tradition. Kyrkostyrelsen menar att religionsdialog utgör en förutsättning för ökad integration i ett samhälle där ökade klyftor mellan grupper är ett växande hot mot demokratin och tillhör en av de största samhällsutmaningarna.

Svenska kyrkan vill tillsammans med de lutherska kyrkorna i Skandinavien bidra till ett gemensamt ansvarstagande för långsiktigt hållbara strukturer i Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet och Konferensen för europeiska kyrkor. Det handlar om arbetssätt, verksamhet och finansiering för en ändamålsenlig samverkan för framtiden.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI) är en resurs för Svenska kyrkans fortbildning, både för teologer och för de med annan profession. Efter Hamas terrorangrepp mot civila i södra Israel i oktober 2023 och det krig som utbrutit i regionen efteråt är konsekvenserna för verksamheten på STI svåra att förutse. Kyrkostyrelsen strävar efter att upprätthålla det ekumeniska och interreligiösa arbetet som finns etablerat i regionen, men det är inte möjligt att följa den planering av kurser som fanns före krigsutbrottet.

Internationell mission och diakoni

Act Svenska kyrkan är det gemensamma uttrycket för Svenska kyrkans ansvar för internationell mission och diakoni. Act Svenska kyrkan gör i samarbete med andra kyrkor och aktörer skillnad i världen genom långsiktigt utvecklingsarbete och humanitära insatser. Arbetet bidrar till att människor själva får makt att forma sina liv och skapa en hållbar utveckling. Den internationella verksamheten genomförs i land- och regionprogram, humanitära program samt program för global policydialog och påverkansarbete. En satsning på att utveckla det humanitära arbetet och vidareutveckla Act Svenska kyrkans roll som resurs inom psykosociala insatser pågår.

Act Svenska kyrkan är en efterfrågad röst i den svenska biståndsdebatten, med den legitimitet som kommer av långvariga och nära samarbeten med lokala kyrkor och organisationer över hela världen. Kyrkostyrelsen kommer genom Act Svenska kyrkan

att bibehålla och utveckla ett starkt påverkans- och opinionsbildande arbete som ”profetisk röst”, för att stå upp för grundläggande värderingar om människors lika värde och rättigheter, skapelsens integritet, global rättvisa och fred i en tid av ökad polarisering.

Den svenska regeringen reformagenda för det svenska biståndet påverkar förutsättningarna för Act Svenska kyrkan och andra civilsamhällesorganisationers bistånd. Sida gör en förändring av hela systemet med så kallade strategiska partnerorganisationer till Sida, där Act Svenska kyrkan har varit en av 17 organisationer. Mot bakgrund av detta har Sida sagt upp samtliga avtal med strategiska partner. Ett ansökningsförfarande som även öppnats upp för internationell konkurrens pågår fortfarande när kyrkostyrelsen avger denna skrivelse. och utgången är oviss. Besked väntas från Sida i juli eller augusti 2025.

Kyrkostyrelsen verkar dock för att Svenska kyrkan även i framtiden ska kunna bedriva internationell mission och diakoni genom Act Svenska kyrkan och tillsammans i den världsvida kyrkan fortsätta stå upp för alla människors lika värde och rättigheter.

Act Svenska kyrkan har fortsatt högt satta mål i sin beslutade tillväxtstrategi för ökad insamling, även om målet sänkts något mot tidigare verksamhetsperiod. Ett arbete pågår för att utveckla samverkan med stift och församlingar ytterligare, så att församlingarna stärker sin del i det gemensamma ansvaret för internationell mission och diakoni. Act Svenska kyrkan behöver stärkas som församlingarnas egen organisation och vara den naturliga utgångspunkten för det internationella engagemanget i församlingslivet. Act Svenska kyrkan behöver synliggöras i församlingens instruktioner, verksamhetsplaner och budget. Fler församlingar behövs i arbetet, idag bidrar enbart cirka 100 av 600 församlingar och pastorat med procentmål i sina budgetar.

Act Svenska kyrkan har sedan länge en inriktning att komma närmare kyrkor och samarbetspartner i programländerna, för att bättre kunna stärka relationer och partnerskap samt bidra till ökad lokal kapacitet och ägarskap. Mycket av detta arbete kräver närvaro lokalt och regionalt och utförs bättre på plats än från Uppsala. Målsättningen är att ha en regional närvaro på fem platser 2027 genom regionala hubbkontor med medarbetare på plats. Idag finns det nyetablerade kontor i Colombia, Jordanien och Uganda. Det innebär att det över tid blir fler medarbetare i regionerna och färre på kansliet i Uppsala. Detta innebär större möjligheter för samordning med andra ekumeniska partner och givare på plats och mycket av arbetet kommer även fortsättningsvis att utföras av lokalanställd personal. Hållbarhetsfrågorna har bäring på ekonomin och minskat resande med flyg samt ökad användning av digitala mötesformer bidrar både med minskade utsläpp och minskade kostnader. På grund av ekonomiska förändringarna kommer personalen i Uppsala dessutom att tvingas minska ytterligare och en omställningsprocess i kyrkokansliet beräknas vara slutförd i juni 2026.

Förutsättningar kan komma att ändras före att denna skrivelse behandlas av kyrkomötet. När skrivelsen överlämnas till kyrkomötet saknas besked från Sida om Act Svenska kyrkan ska kunna fortsätta vidareförmedla civilsamhällesbistånd, likaså kännedom om hur stort det ekonomiska bidraget skulle kunna bli. Sammantaget innebär det att det finns betydande risker och osäkerhet i den lagda budgeten och under hela perioden kommer kyrkostyrelsen att anpassa och justera efter politiska förändringar och tillgängliga resurser, samt genomföra omställningar om så blir nödvändigt.

Kyrkostyrelsen menar att Svenska kyrkan behöver fortsatt stå upp för våra samarbetskyrkor och samarbetsorganisationer i världen. Kyrkostyrelsen följer och bevakar därför utvecklingen av de kommande förutsättningarna noggrant och nya finansieringsförslag behöver utarbetas. Kyrkostyrelsen kommer att ta ansvar och har beredskap att göra omDispositioner så att Act Svenska kyrkans verksamhet och stödet till

de människor våra samarbetsorganisationer och kyrkor möter i världen ska kunna upprätthållas. Ett ökat anslag till Act Svenska kyrkan finns budgeterat under verksamhetsperioden.

7.2.3 Stöd till god förvaltning

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångar och utfärdar närmare bestämmelser om förvaltningen. Den nationella nivån bidrar, i samverkan med stiftet, till en hållbar utveckling av församlingslivet genom stöd till god förvaltning av resurser i församlingar och pastorat. Kyrkostyrelsen har exempelvis hand om övergripande frågor när det gäller Svenska kyrkans gemensamma datasystem.

På samma sätt som under andra uppdrag lyfts enbart några exempel ur planerad verksamhet.

Ökad informationssäkerhet

Församlingarnas många egna it-lösningar är idag ett stort säkerhetshot. Gemensamma digitala lösningar bidrar till att bekämpa brottsliga avsikter, ökar professionaliteten och ger mer utrymme för församlingens kärnverksamhet. Självstyret och ansvaret för den egna verksamheten i församlingarna äventyras inte av gemensamma it-lösningar.

Den pågående digitala utvecklingen i samhället innebär att förutsättningarna förändras snabbt i Svenska kyrkans verksamhet och kraven på en utvecklad it-miljö med gemensamma säkra lösningar ökar. Samverkan och digitalisering är centralt för att kunna bedriva kvalitativt, likvärdigt, kostnadseffektivt och långsiktigt rikstäckande hållbart kyrkoliv. Det är också en förutsättning för Svenska kyrkans förmåga att stå emot framtida cyberangrepp.

Idag hanterar den nationella nivån 300 programvaror, bestående av 500 it-komponenter, åt församlingar, pastorat och stift. Hälften av dessa är lokalt upphandlade och hälften är gemensamma system för hela Svenska kyrkan. Varje större system har vardera ett tjugotal integrationer, dels mellan varandra dels mot externa system såsom Skattemyndigheten, banker, Statistiska Centralbyrån och Kyrkans pensionskassa. Trossamfundets nationella system för lönehantering innebär exempelvis ett tjugotal integrationer och totalt med de sju lönesystem som används av församlingar, pastorat och stift blir det sammanlagt 140 integrationer och varje extern integration är en potentiell säkerhetsrisk. Det globala säkerhetsläget gör att ytterligare nivåhöjande säkerhetsåtgärder behöver läggas till tidigare beslutade åtgärder och tyvärr kommer Svenska kyrkans it-miljö därmed att kosta mer och erbjuda mindre av valfrihet framöver.

Ett kontinuerligt informationssäkerhetsarbete kommer fortsatt att behöva bedrivas. Trots att det enligt SvKB 2024:1 6 § fastslås att en användare i kyrknätet måste uppfylla krav på utbildning för att inneha ett konto, har enbart 30 procent av alla medarbetare i Svenska kyrkan deltagit i den utbildning som finns. Eftersom detta utgör en säkerhetsrisk är det en utmaning för chefer i Svenska kyrkan att få alla medarbetare att snarast utbilda sig inom detta område.

Administrativa tjänster och gemensamma digitala lösningar

Digitaliserad administration påbörjades redan före relationsförändringen med staten och Svenska kyrkan har haft gemensamma it-lösningar sedan 1990-talet som började med gemensamt kyrkotillhörighetsregister. Redan på 90-talet fanns en resursmässig och kvalitetsmässig bevekelsegrund för samverkan. Det är alltså inget nytt med gemensamma digitala och administrativa system i Svenska kyrkan och det är fortsatt centralt för att kunna bedriva kvalitativt, kostnadseffektivt, likvärdigt, mindre sårbart

och hållbart rikstäckande kyrkoliv. Rutiner måste utföras professionellt och kvalitets-säkrat även om förutsättningar och villkor är olika i församlingarna.

Administrativa tjänster handlar dels om gemensamma administrativa arbetssätt och om stödjande gemensamma redskap för kärnverksamheten som underlättar arbetet i församlingar, pastorat och stift. Användning av digitala verktyg förenklar och effektiviserar samverkan både internt och externt och det blir smidigare att utbyta erfarenheter och kroka arm med kollegor från andra stift och församlingar. Ett förändrat arbetssätt med fler digitala möjligheter som exempelvis videomöten innebär även ökad ekologisk hållbarhet och minskad miljöbelastning. Under verksamhetsperioden finns fortsatt stora investeringskostnader.

Gemensamma system innebär större säkerhet, bättre kvalitet och ekonomisk hållbarhet. Utöver faktiska störningar i exempelvis samhällsbärande funktioner som begravningsverksamhet innebär angrepp även negativa effekter på övrig verksamhet i församlingar, pastorat och stift. Robusta system är därför av största vikt för att försvåra kriminella cyberoperationer.

Svenska kyrkans löne- och ekonomiservice

Svenska kyrkans löneservice, med placering i Uddevalla, kommer fortsatt att utvecklas och i december 2024 hade 227 församlingar, pastorat och stift anslutit sig.

Kyrkomötet gav 2022 kyrkostyrelsen i uppdrag att etablera Svenska kyrkans ekonomiservice med den nationella nivån som huvudman så snart som möjligt, men senast 2030. Den 1 januari 2025 startade Svenska kyrkans ekonomiservice och alla stift som idag bedriver egen ekonomiservicebyrå erbjuds verksamhetsövergång och etableringen ska vara genomförd 2028. Det handlar om Göteborg, Karlstad, Luleå, Skara, Uppsala, Visby, Västerås och Växjö stift, inklusive samtliga leveransorter. När kyrkomötet behandlar denna skrivelse har Luleå, Växjö och Göteborgs stift anslutit sig.

En ny organisation och nya arbetssätt håller på att etableras så att de gemensamma processerna på de olika orterna ska fungera väl. Fullt utbyggd ekonomiservice kan innebära ytterligare cirka 200 medarbetare som arbetar med ekonomi på den nationella nivån. För trossamfundet minskar det totala antalet medarbetare som arbetar med ekonomi. Förutom att församlingar, pastorat och stift avlastas administrativa uppgifter blir verksamheten mindre sårbar och mer kostnadseffektiv. Detta är en ansvarsfull hushållning av Svenska kyrkans samlade resurser.

Artificiell intelligens

Den artificiella intelligensen (AI) utvecklas med en svindlande hastighet och Svenska kyrkan kan inte stå utanför denna teknikutveckling. Människan har ett eget värde och kan inte ersättas, men AI kan användas till repetitiva uppgifter och i analys av stora datamängder.

Svenska kyrkan behöver testa och utvärdera vilka möjligheter det finns att använda AI i till exempel Svenska kyrkans digitala kommunikationskanaler. AI kan förbättra och förenkla det arbete som idag görs manuellt. Samtidigt skapar AI nya förutsättningar för hur data kan struktureras och presenteras. En viktig del av detta arbete är att bevaka, testa och utvärdera ny teknik, genom att exempelvis utforska möjligheten att ta fram illustrationer och att använda analysverktyg. I takt med att de tekniska förutsättningarna förändras och nya arbetssätt introduceras behövs intern fortbildning.

I juni 2024 beslutade kyrkostyrelsen om en policy för nyttjande av artificiell intelligens. Den och tillhörande styrande dokument är bindande för den nationella nivån och erbjuds stift, pastorat och församlingar. Syftet med policyn är att främja och reglera nyttjande av AI i verksamheten. Det finns också riktlinjer som konkretiserar hur

policyn för nyttjande av AI ska tillämpas inom kyrkokansliets verksamhet. Riktlinjerna gäller för kyrkokansliet oavsett om AI-lösningen utvecklats internt eller externt.

Riktningen i styrdokumentet påverkar bland annat gemensamma tjänster inom it, ekonomi och lön. Policyn och riktlinjen har bland annat samband med kyrkostyrelsens styrande dokument för informationssäkerhet och hantering av personuppgifter. Kunskap, användning och förväntningar om AI förändras fort, så policyn behöver ses över varje halvår. De styrande dokumenten utgår från att användare arbetar både enhetligt och rättssäkert samt att de är transparenta när AI-lösningar använts och att Svenska kyrkans data inte delas i öppna AI-lösningar.

Svenska kyrkan behöver fortsatt vidta åtgärder för att hålla Svenska kyrkan relevant i en digital tidsålder. Det handlar om att AI kan bidra till både analys och ny kunskap samt till tidsvinster och kostnadsbesparingar på sikt.

7.2.4 Inomkyrklig reglering, inklusive utjämning

Den nationella nivån har ett ansvar för att hantera kyrkoavgifter och svara för det kyrkliga utjämningssystemet samt utfärda bestämmelser. Kyrkostyrelsen utfärdar bestämmelser om clearing och församlingstillhörighet, bestämmer kollektändamål och vilka dagar som rikskollekter ska tas upp, utfärdar bestämmelser om registrering av handlingar samt bevarar och vårdar kyrkans arkiv. Kyrkostyrelsen utfärdar bestämmelser om församlingarnas bokföring och redovisning samt närmare bestämmelser om lokalförsörjningsplaner. Den nationella nivån har ett övergripande ansvar för kyrkovalen och de närmaste åren sker utveckling av ett digitalt kyrkovalssystem.

På samma sätt som under andra uppdrag lyfts enbart några exempel ur planerad verksamhet.

Utvärdering Gemensamt ansvar, fastigheter och utjämningssystem

En utvärdering av besluten i kyrkomötet 2016 med anledning av utredningen *Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningssystem* (SKU 2015:1) ska genomföras enligt plan under verksamhetsperioden och arbetet pågår. Utvärderingen genomförs i olika delar med en sammanhållen planering och avrapportering sker 2027.

En del rör effektiviserad fastighetsförvaltning. De funktioner och områden som studeras är övergripande stödfunktioner, gemensamt fastighetsregister, lokalförsörjningsplaner, handledning i fastighetsförvaltning och vid upphandling, underhåll av fastigheter samt kompetensutveckling och erfarenhetsutbyte.

En annan del är effekterna av det nya utjämningssystemet på makronivå och hur väl systemet uppfyller de mål som är satta. Översynen sker med hjälp av kvantitativ analys av verksamhetsstatistik och ekonomiska data samt med hjälp av enkäter och intervjuer. Områdena handlar bland annat om konsekvenser för församlingarna, styrningseffekter och om utjämningssystemet är långsiktigt hållbart.

Kyrkobyggnadsprojektet har ersatt det tidigare arbete som initierades under kyrkomötets behandling av fastigheter, kyrkor och utjämningssystem 2016. Inom kyrkobyggnadsprojektet pågår fortsatt arbete med att ta fram förslag på lösningar för hur Svenska kyrkan kan ta ett gemensamt ansvar för tillståndspliktiga kyrkobyggnader som det inte finns omedelbart behov av i församlingsverksamheten, men som av kulturmiljöskäl behöver underhållas. Den tredje och sista fasen av projektet pågår och arbetet är inne i en intensiv fas där initiativen ska bearbetas ytterligare och förankras i stiftet. Projektet kommer i slutet av oktober att leverera ett slutresultat som består av rekommendationer avseende vilka initiativ som bör implementeras.

Ett klimatanödläge ställer särskilda krav på förvaltningen av naturresurser och kyrkostyrelsen har att arbeta vidare med hur Svenska kyrkan kan stärka skyddet för biologisk mångfald och skogens kulturvärden, förbättra uppföljning och tillsyn samt öka lokal delaktighet och samiskt inflytande.

Hundratals individer och grupper har uttryckt sina förhoppningar och förväntningar på Svenska kyrkan, både som skogsförvaltare och som kyrkan, inte minst sedan utredningen *Kyrkan och skogen – om ansvar, handling och hopp* (SKU 2024:2) publicerades. Stödet för att bedriva ett kyrkligt skogsbruk som är ekologiskt, ekonomiskt, socialt samt andligt och existentiellt hållbart är sedan länge starkt. Men det finns stora skillnader i synen på hur ett sådant skogsbruk ska utformas och bedrivas, likaså hur skogsförvaltningen bäst styrs och följs upp. Ett hållbart skogsbruk kommer att få konsekvenser av olika slag och för att komma fram till hur Svenska kyrkan på bästa sätt säkerställer ett hållbart skogsbruk krävs tid för analys och samråd. Kyrkostyrelsen är inriktade på att tillsammans med biskopsmötet göra det arbete som återstår utan att tappa tempo, men också utan att förhastat sig. Kyrkostyrelsen menar att en nödvändig förutsättning är att analyser och samråd sker tillsammans med stiftet och dess olika experter.

Frågorna behandlas i en särskild skrivelse till kyrkomötet i år där de konkreta åtgärder som kyrkostyrelsen föreslår framgår. Förslagen rör Svenska kyrkans hänsyn till biologisk mångfald och kulturmiljö, förstärkt inflytande från samer och andra minoriteter samt frågor om uppföljning och tillsyn samt återrapportering till kyrkomötet.

Utredning om hållbara demokratiska strukturer

Den parlamentariska utredning som kyrkostyrelsen tillsatte i april 2024 för att säkra och utveckla den demokratiska styrningen hållbart för framtiden pågår. Utredningen samråder med de nomineringsgrupper i kyrkostyrelsen som inte är representerade i utredningen, respektive med kyrkomötets presidium.

Det övergripande syftet med en demokratiutredning är att kunna upprätthålla en god demokrati även under förändrade omständigheter som minskande medlemsantal, förändrad demografi och ekonomi. Det vill säga hur kan Svenska kyrkan på ett ändamålsenligt sätt, utifrån de förutsättningar som finns idag och som kan förutspås för framtiden, sett både till engagemang och ekonomi, säkerställa en vital och livskraftig demokrati inom organisationen.

För att säkra en långsiktig hållbar demokratisk struktur för Svenska kyrkan ska strukturen för samtliga nivåer omfattas av uppdraget. Utredningen ska inhämta och analysera sådana prognoser och omvärldsdata som har relevans för förutsättningarna för ett långsiktigt hållbart engagemang och ansvarstagande i Svenska kyrkan, samt redogöra för hur de förslag man lämnar är teologiskt förankrade i en luthersk folkkyrka. Utredningen ska slutredovisa sina resultat till kyrkostyrelsen i november 2026.

8 Ekonomi

8.1 Ekonomiska förutsättningar

De ekonomiska förutsättningarna för perioden är i skrivande stund svårbedömda då den pågående turbulensen i världsekonomin kan få stora konsekvenser för den ekonomiska utvecklingen i Sverige. Till den ekvationen ska även det geopolitiska läget adderas.

Kyrkoavgiftsprognosen bygger på Sveriges Kommuner och Regioners skatteunderlagsprognos från den 30 april 2025. I det kortsiktiga perspektivet ser utvecklingen av kyrkoavgiften (7-öringen) relativt stabil ut för perioden 2026–2028. Det beror på att medlemsutvecklingen är något bättre än tidigare beräknat. I ett något längre perspektiv beräknas den reala intäkten från kyrkoavgiften (med hänsyn till inflationen) vara lika stor 2029 som den var 2023, vilket innebär att kostnadsnivån för Svenska kyrkan måste ligga kvar på samma nivå.

Det innebär också att den nationella nivån, precis som andra ekonomiska enheter i Svenska kyrkan, måste anpassa kostnaderna efter dessa förutsättningar. Kyrkostyrelsen har sedan flera år tillbaka arbetat aktivt för att nå en ekonomi i balans vilket gör att det ekonomiska utgångsläget är bättre än det skulle ha varit annars, men utmaningen blir större framöver. Kyrkostyrelsens definition av begreppet ekonomi i balans är att intäkterna täcker kostnaderna, exklusive de strategiska insatserna som finansieras av avkastningen från det gemensamma kapitalet. Samtidigt som den nationella nivån försöker anpassa verksamheten till snävare ekonomiska ramar med ett årligt effektiviseringsmål om 2,5 procent, är antalet uppdrag som tillkommer fortsatt många. I takt med att fler nationella tjänster tillhandahålls av kyrkostyrelsen ökar även intäkter som är beräknade att på längre sikt vara kostnadstäckande, men under uppbyggandsåren finns underskott i budget.

Under 2024 sade Sida upp avtalet med Act Svenska kyrkan och andra svenska biståndsorganisationer för att inrätta en ny process för ansökningsförfaranden. Den nya processen sker i konkurrens med internationella organisationer. Act Svenska kyrkans ansökan till Sida är under behandling och besked om framtida anslag väntas efter sommaren. Nivån på framtida anslag är mycket osäker och indikationer pekar på kraftigt minskade anslag.

Act Svenska kyrkans förändrade förutsättningar i anslagsnivåer från Sida och en mer modest ökning av insamlade medel än tidigare planerat innebär stora utmaningar. Kostnadsanpassningar har gjorts och görs under planeringsperioden, men Act Svenska kyrkan ser behov av en ökad nationell finansiering än den som tidigare beslutats.

En annan faktor som påverkar ekonomin är utdelning från prästlönstillgångar (PLT) som finansierar stora delar av utjämnningssystemet. Resultatet från utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk kan påverka utdelningen från prästlönstillgångarna.

Känslighetsanalys

Tabellen nedan visar hur mycket olika faktorer påverkar intäkter i miljoner kronor. Förändringar i antal tillhöriga och utvecklingen av medlemmarnas kommunalt beskattningsbara inkomster, kyrkoavgiftsunderlaget, är därmed centrala faktorer som påverkar intäkten. Om finansmarknaden är instabil under en längre tid påverkar det avkastningen på det gemensamma kapitalet och från PLT. Om anslutningstakten till gemensamma inomkyrkliga tjänster är lägre än planerat så påverkar det intäkterna negativt. Samtliga belopp anges i miljoner kronor, mnkr.

	Förändring av antagande	Ungefärlig effekt (mnkr)
Avgift gemensam verksamhet	1 öre	155
Medlemsandel	1%	11
Avkastning på det gemensamma kapitalet	1%	119
Utdelning från Prästlönetillgångarna	1%	3
Inomkyrkliga tjänster	1%	4

8.2 Sammanfattning ekonomi

I detta avsnitt redovisas den totala ekonomin för den nationella nivån för de kommande tre åren i jämförelse med utfall 2024, budget 2025 och föregående Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027.

I likhet med föregående år föreslås kyrkomötet besluta om nettokostnadsramar i Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026–2028.

Nettokostnadsramar

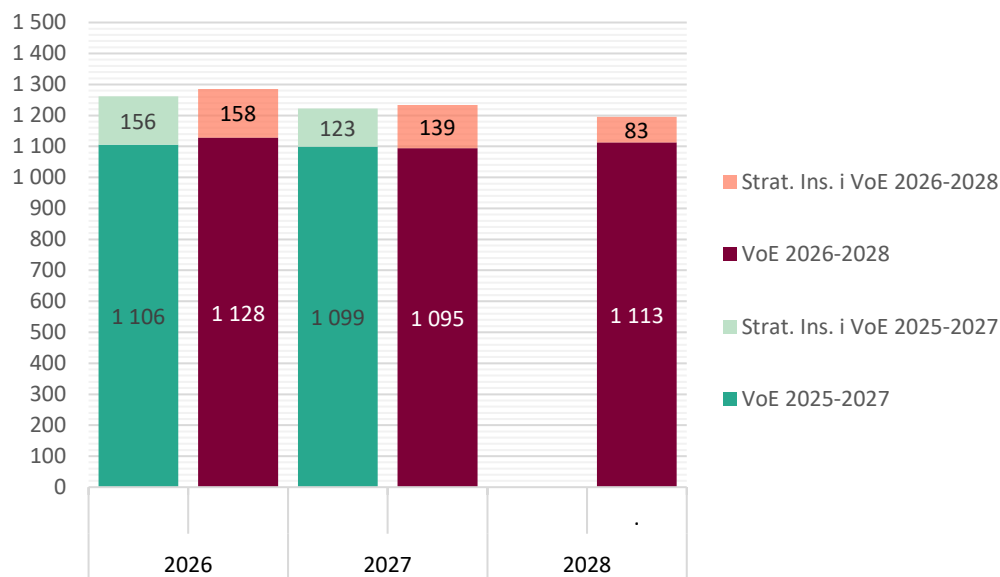
För den nationella nivån motsvarar nettokostnaden det som finansieras av avgiften för gemensam verksamhet och avkastning från det gemensamma kapitalet. I tabell 2 nedan visas nettokostnadsramar för verksamheten, utjämningsystemet inklusive kyrko- och kyrkounderhållsbidrag och kyrkoantikvarisk ersättning (KAE).

Intäkten från avgift för gemensam verksamhet (7-öringen) är 1 085 miljoner kronor år 2026.

TABELL 2 TOTAL NETTOKOSTNADSRAM

Belopp i mnkr	2026	2027	2028
Verksamhetens nettokostnad	1 000	943	905
Nettokostnad utjämningsystemet	190	190	190
Kyrkounderhållsbidrag	95	100	100
Nettokostnad KAE	0	0	0
Total nettokostnadsram	1 285	1 233	1 196

I diagram 1 visas budgeterad nettokostnad per år i jämförelse med föregående årsplan. Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå anges som VoE.

DIAGRAM 1. TOTAL NETTOKOSTNADSRAM I JÄMFÖRELSE MED FÖREGÅENDE RAM

Strategiska insatser beskrivs i tabell 3

Som diagrammet visar är nettokostnaden högre i jämförelse med föregående års skrivelse Verksamhet och ekonomi, men sjunker mot slutet av planeringsperioden.

Nettokostnaden i Verksamhet och ekonomi år 2026 uppgår till 1 285 miljoner kronor, vilket är 24 miljoner kronor högre än tidigare planering och kyrkomötets beslut i november 2024. De största avvikelserna från föregående års planering 2026:

- ◆ 25 miljoner kronor högre nettokostnad för Act Svenska kyrkan,
- ◆ 10 miljoner kronor högre kostnader för it-säkerhet,
- ◆ 12 miljoner kronor högre kostnader inom projektet etablering ekonomiservice
- ◆ 28 miljoner kronor lägre intäkter för infrastruktur gemensamt nät och
- ◆ 44 miljoner kronor högre intäkt från prästlönertilgångarna, baserat på avkastningen de senaste åren.

Nettokostnaden för 2027 är 11 miljoner kronor högre än tidigare planering. De största avvikelserna från föregående års planering 2027:

- ◆ 25 miljoner kronor högre nettokostnad för Act Svenska kyrkan,
- ◆ 10 miljoner kronor högre kostnader för it-säkerhet,
- ◆ 19 miljoner kronor högre kostnader inom projektet etablering ekonomiservice
- ◆ 17 miljoner kronor lägre intäkter för infrastruktur gemensamt nät och
- ◆ 44 miljoner kronor högre intäkt från prästlönertilgångarna, baserat på avkastningen de senaste åren.

Personalkostnader

I takt med uppbyggnaden av de, tidigare beslutade, nationella tjänsterna kommer antalet anställda på den nationella nivån bli betydligt fler, även om medarbetarna fysiskt inte har sin arbetsplats i kyrkokansliet i Uppsala, utan i andra delar av landet. Det är en kraftig expansion under perioden där enbart löneservice och ekonomiservice står för 30 procent av antalet årsarbetare på kansliet år 2028. Act Svenska kyrkans strategiska arbete med ökad närvaro i programländer innebär att bemanningen förändras genom fler lokalt anställda i de nyetablerade hubbarna i programländer och färre i Uppsala. Övrig personal ligger på en i stort sett oförändrad nivå under perioden, även om viss förstärkning sker av stödfunktioner.

Strategiska insatser

KsSkr 2025:1

Strategiska insatser, som inte ingår i den ordinarie verksamheten och finansernas av avkastningen från det gemensamma kapitalet, redovisas för planeringsperioden i tabell 3.

TABELL 3 STRATEGISKA INSATSER I PLANERINGSPERIODEN

Belopp i mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Åtaganden samiska folket	-6	-5	-6	-5	-3
Samverkan och digitalisering	-44	-84	-74	-50	-16
Medlemsutveckling	-16	-30	-17	-24	-23
Färdplan klimat, etapp 2	-9	-50	-60	-60	-40
Summa	-75	-168	-158	-139	-83

Arbetet utifrån åtagandena till det samiska folket omfattar totalt 40 miljoner kronor och sträcker sig över perioden 2022–2031.

I samverkan och digitalisering ingår utveckling av gemensamt kyrknät, löneservice, ekonomiservice och digitalisering av valet. Nettokostnaden är som högst 2026 och minskar sedan under planeringsperioden i och med att intäkterna för de nationella tjänsterna väntas öka. Utöver kostnaden i tabellen ovan har också beslut tagits att rabattera avgiften för ekonomiservice med 12 procent under planeringsperioden, vilket innebär ett underskott som också kan finansieras genom avkastningen på kapitalet.

Medlemsutvecklingsprojektet fortsätter under planeringsperioden. I kostnaderna ingår utveckling av systemstöd, implementering av arbetssätt och anslutning till nationell tjänst.

Färdplan för klimatet etapp 2 omfattar 200 miljoner kronor under perioden 2024–2027. I det ingår kostnader för specialister, incitamentsmedel, utbildning och innovation. 2028 planeras etapp 3 med 40 miljoner kronor.

8.3 Resultaträkning

I tabell 4 redovisas den totala budgeten för den nationella nivån där samtliga intäkter och kostnader ingår, samt jämförelsesiffror från bokslut 2024 och budget 2025.

Intäkter och kostnader för utjämning och kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) nettoredovisas på egen rad i resultaträkningen och specificeras i tabell 5.

TABELL 4 RESULTATRÄKNING

Belopp i mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Avgift gemensam verksamhet	1 038	1 065	1 085	1 110	1 131
Insamlade medel	248	246	257	269	281
Erhållna bidrag	157	123	130	140	145
Inomkyrkliga tjänster*	179	334	435	504	527
Övriga intäkter	9	3	3	5	5
Summa intäkter	1 631	1 772	1 910	2 027	2 089
Utveckl.samarbete/bistånd	-223	-232	-208	-216	-220
Övriga lämnade bidrag	-118	-160	-167	-170	-154
Externa kostnader	-732	-922	-845	-843	-824
Personalkostnader	-509	-557	-625	-647	-675
Avskrivningar	-13	-11	-7	-7	-7
Summa kostnader	-1 595	-1 882	-1 853	-1 882	-1 879
Utjämning och KAE**	-200	-125	-190	-190	-190
VERKSAMHETENS RESULTAT	-163	-235	-134	-46	19
Exklusive strategiska insatser***	-88	-67	24	93	102
Finansnetto	1 172	584	620	640	662
Kyrkounderbhållsbidrag	-100	-95	-95	-100	-100
Förändr. ändamålsbest. medel	34	63	28	22	16
Årets resultat	943	317	419	517	597

*) I inomkyrkliga tjänster ingår framför allt löneservice, ekonomiservice och digital infrastruktur

**) KAE och utjämning beskrivs i tabell 5.

***) Verksamhetens resultat exklusive de strategiska insatser som visas i tabell 3.

Budgeten visar ett negativt verksamhetsresultat 2026 och 2027. Det beror på höga kostnader för strategiska insatser och på att driftskostnaderna för gemensam nättförbindelse, löneservice och ekonomiservice är högre än intäkterna under uppbyggnadsfasen.

Verksamhetens resultat är i balans 2028, då kostnader för strategiska insatser är lägre och intäkter från avgiften för gemensam verksamhet (7-öringen) och insamling förväntas öka.

Strategiska insatser ska finansieras av det gemensamma kapitalet, därför redovisas även verksamhetens resultat exklusive strategiska insatser på en egen rad i tabellen. Med dessa förutsättningar är budgeten i balans under hela planeringsperioden.

Intäkter

Intäkten från avgiften för gemensam verksamhet (7-öringen) är högre än tidigare år och ökar under planeringsperioden. Nivån på intäkten följer framtagna prognos för konjunkturen och medlemmarnas inkomster. Den utgår från Sveriges Kommuner och

Regioners bedömning i april 2025. Under perioden planeras inomkyrklig försäljning att växa, och den blir en allt större del av intäkterna.

Insamlade medel planeras öka med 24 miljoner kronor under perioden på grund av planerad ökad insamling till Act Svenska kyrkan.

Erhållna bidrag budgeteras på en lägre nivå än utfallet 2024 och med en försiktig ökning under planeringsperioden. Det beror främst på lägre förväntade intäkter från Sida.

Inomkyrkliga tjänster planeras öka med 92 miljoner kronor under perioden och består till största del av ersättning för den gemensamma digitala infrastrukturen, gemensamt kyrknät, ekonomiservice och löneservice. Intäkter för Svenska kyrkans löneservice ökar under planeringsperioden med ökad anslutning till tjänsten. Svenska kyrkans ekonomiservice etableras under 2025 och intäkter ökar kontinuerligt med ökad anslutning även här.

Kostnader

Lämnade bidrag för utvecklingssamarbete/bistånd minskar jämfört med utfallet 2024 och följer utvecklingen av erhållna bidrag.

I övriga lämnade bidrag ingår anslag inom Färdplan för klimatet på sammanlagt 149 miljoner kronor för planeringsperioden med tyngdpunkt på de två första åren.

Externa kostnader består till största del av köpta tjänster och systemkostnader inom bland annat gemensam infrastruktur, löneservice och ekonomiservice.

Projektet för etablering av ekonomiservice pågår under hela perioden men kostnaderna minskar från 64 till 14 miljoner kronor. Ekonomiservice drift startar under 2025 och driftskostnaderna ökar under planeringsperioden med 62 miljoner kronor men täcks till 88 procent av intäkterna för tjänsten.

Medlemsutvecklingsprojektet fortsätter under planeringsperioden med kostnader på sammanlagt 64 miljoner kronor. Kostnader i samband med kyrkovalet följer en fyraårscykel med kostnader framför allt under 2028. Hyran för kansliets lokaler ökar med etableringen av ekonomiservice och efter den renovering som Svenska Kyrkans Förvaltnings AB färdigställde i Uppsala 2025.

Personalkostnader ökar under planeringsperioden, främst på grund av etablering av ekonomiservice som inleds under 2025. Inom den internationella verksamheten fortsätter det strategiska arbetet med ökad närvaro i programländer under perioden, vilket innebär att bemanningen förändras genom fler lokalt anställda i programländer och färre i Uppsala.

Utjämning och kyrkoantikvarisk ersättning

Utjämningssystemet är underfinansierat med 190 miljoner kronor genom att intäkterna är lägre än kostnaderna. Intäkter 2026 budgeteras till 1 071 miljoner kronor och kostnader, exklusive kyrkounderhållsbidrag, budgeteras till 1 261 miljoner kronor. Utöver det anslås kyrkounderhållsbidrag på 100 miljoner kronor som finansieras av avkastningen från det gemensamma kapitalet (95 miljoner för 2026 på grund av den avräkning som gjorts för ej nyttjade bidrag 2019). Den nationella nivån finansierar således 285 miljoner kronor av det totala utjämningssystemet 2026, delvis av det gemensamma kapitalet.

I en framtida krympande ekonomi och med ökade socioekonomiska utmaningar blir betydelsen av utjämningssystemet större för församlingar och pastorat, men finansieringen blir också svårare. En utvärdering av utjämningssystemet och dess finansiering är beslutad av kyrkomötet och ska genomföras 2027. Intäkter och kostnader för utjämningssystemet presenteras i tabell 5.

Det statliga bidraget för kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) används till församlingarnas renovering av kyrkobyggnader. Ersättningen är höjd till 490 miljoner kronor i statsbudgeten för 2025.

TABELL 5 FÖRKLARING AV UTJÄMNING OCH KYRKOANTIKVARISK ERSÄTTNING

Belopp i mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Utjämningsavgifter församlingsnivå	779	786	801	812	822
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-874	-880	-896	-907	-917
Resultat församlingsnivå	-96	-94	-95	-95	-95
Utjämningsavgift stiftsnivå*	261	334	270	270	270
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-365	-365	-365	-365	-365
Resultat stiftsnivå	-104	-31	-95	-95	-95
NETTORESULTAT UTJÄMNING	-200	-125	-190	-190	-190
Intäkter KAE	436	490	490	490	490
Kostnader KAE	-436	-490	-490	-490	-490
Nettoresultat KAE	0	0	0	0	0
Resultat utjämning och KAE	-200	-125	-190	-190	-190

*) Utdelning från prästlönertilgångar

Finansnetto

Budgeterad intäkt från kapitalförvaltningen motsvarar avkastningsmålet på 3 procentenheter över inflationsnivån. Inflationen var 2,9 procent enligt Riksbankens penningpolitiska rapport från mars 2025. Enligt försiktighetsprincipen budgeteras intäkten utifrån Riksbankens inflationsmål som är 2 procent för hela planeringsperioden. Sveriges Kommuner och Regioner och Konjunkturinstitutet räknar i de senaste prognoserna att inflationen kommer att vara nära målet på 2 procent i början av 2026.

TABELL 6 FINANSFÖRVALTNING

Belopp i mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Övriga intäkter	2	0	0	0	0
Finansnetto	1 172	584	620	640	662
Kostnader	-5	-5	-5	-5	-6
Resultat	1 169	579	615	635	657

8.4 Ekonomisk plan per uppdrag med undernivåer

KsSkr 2025:1

I stället för att dela upp intäkter och kostnader i en resultaträkning visar nedanstående tabell nettokostnad för kyrkostyrelsens uppdrag. Nettokostnad är kostnader minus externa och interna intäkter, och motsvarar den del som avgiften för gemensam verksamhet (7-öringen) ska finansiera. Viss verksamhet, såsom Act Svenska kyrkan och kyrkoantikvarisk ersättning (KAE) finansieras till stor del av externa intäkter och därför är nettokostnaden låg. Detsamma gäller inomkyrkliga tjänster som löneservice, ekonomiservice och gemensam infrastruktur.

TABELL 7 NETTOKOSTNAD PER UPPDRAG

Belopp i mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet					
Utbildningsinstitutet	-61	-61	-63	-65	-67
Svenska kyrkan i utlandet	-72	-73	-72	-73	-73
Diakonal utveckling, forskning, kulturarv (KAE), hållbarhet m.m.	-201	-295	-251	-258	-238
	-334	-429	-386	-396	-378
Företräderskap					
Internationell mission och diakoni	-35	-47	-40	-40	-40
Ekumenisk samverkan, påverkansarbete	-67	-73	-67	-69	-71
	-101	-120	-107	-109	-110
Stöd till en god förvaltning					
Löneservice	-48	-47	-21	-7	-1
Ekonomiservice	-22	-73	-79	-62	-32
It-infrastruktur, support och förvaltning	-249	-189	-185	-139	-140
Övr förvaltning gemensamma funktioner	-11	-13	-24	-24	-25
Juridiskt stöd, fastighetsstöd, arkiv, kostnad för finansförvaltning m.m.	-97	-119	-111	-112	-107
	-421	-436	-420	-344	-304
Inomkyrklig reglering					
Kyrkoval	-33	-48	-14	-26	-41
Kyrkomöte, kyrkostyrelse, råd, kyrkans böcker	-68	-75	-74	-68	-73
Utjämning, kyrkounderhållsbidrag	-298	-220	-285	-290	-290
	-398	-343	-373	-385	-404

Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet

Uppdraget avser verksamhetsutveckling inom den grundläggande uppgiften i Sverige och utlandet. I stödet ingår också forskning och analys, diakonal utveckling, hållbarhetsfrågor och utbildning för tjänst i Svenska kyrkan.

Kostnaderna för Svenska kyrkans utbildningsinstitut ökar under perioden på grund av utökad verksamhetssatsning och att personalkostnaderna för samma bemanning ökar över tid. I nettokostnaden för Svenska kyrkan i utlandet ingår kostnader i samband med jubileumsåret 2026. En resultaträkning för kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet redovisas i tabell 15.

I kostnader för övrigt stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet ingår Etapp 2 av färdplan för klimatet som omfattar 200 miljoner kronor under perioden 2024–2027. I det ingår kostnader för specialkompetens, incitamentsmedel, utbildning och innovation enligt tabell 8 nedan. Etapp 3 planeras att starta 2028.

TABELL 8 KLIMATETAPP 2 OCH FÖRSTA ÅRET AV ETAPP 3

Belopp i mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Kapacitetsstärkning stiften	1	20	20	20	22
Incitamentsmedel	2	15	25	25	3
Verksamhetsmedel utbildning och liknande	4	7	7	8	7
Projektmedel och innovation/ utveckling	0	5	5	4	3
Programledning och förstärkt stiftstöd - nationell nivå	2	3	3	3	5
	9	50	60	60	40

För arbetet utifrån åtagandena till det samiska folket avsätts 4 miljoner kronor per år under en tioårsperiod. Dessutom finns kostnader för medlemsutveckling, forskarskola och kommunikationsuppdraget en närvarande och synlig kyrka. Här ingår också statliga bidrag, kyrkoantikvarisk ersättning, för renovering av kyrkobyggnader. 2026 uppgår det till 490 miljoner kronor som vidareförmedlas till församlingar och pastorat.

Företräderskap

Uppdraget inkluderar ekumenisk samverkan, påverkansarbete och internationell mission och diakoni som samordnas genom Act Svenska kyrkan.

Nettokostnaden för internationell mission och diakoni är höjd till 40 miljoner kronor per år under planeringsperioden. Det är 5 miljoner kronor högre än utfallet 2024 och 25 miljoner kronor högre än tidigare beslutad nivå. Ökningen beror på förändrade förutsättningar, dels lägre förväntade bidrag från Sida dels nerjusterad ökning av insamlade medel. En resultaträkning för kyrkostyrelsens internationella råd redovisas i tabell 14.

Budget för övriga delar av uppdraget företräderskap ligger i nivå med utfall 2024 men något lägre än budget 2025. Under kyrkovalåret 2025 planeras en kyrkovalskampanj. I uppdraget ingår stöd till ekumeniska internationella samarbetsorganisationer och samarbetskyrkor med 16 miljoner kronor.

Stöd till en god förvaltning

Uppdraget omfattar verksamhet som genom samverkan och digitalisering ger verktyg för den grundläggande uppgiften och gemensamma administrativa arbetssätt som möjliggör hållbara och kostnadseffektiva lösningar. Fastighetsförvaltning, arkiv och juridiskt stöd ingår också i stöd till en god förvaltning. Under 2025 är det planerat att ett nytt lönesystem ska införas och detta förväntas öka produktiviteten och därmed intäkterna för löneservicetjänsten under planeringsperioden. Detta leder till att underskottet för löneservice minskar successivt. Se tabell 9.

TABELL 9 RESULTAT LÖNESERVICE

Belopp i mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Inomkyrkliga tjänster	11	26	42	49	58
Övriga intäkter	0	-1	0	0	0
Summa intäkter	11	25	42	49	58
Externa kostnader	-32	-53	-23	-22	-24
Personalkostnader	-37	-36	-41	-34	-35
Avskrivningar	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-70	-89	-64	-56	-59
Resultat	-58	-64	-21	-7	-1

Projektet etablering av ekonomiservice pågår under planeringsperioden men kostnaden minskar med 50 miljoner kronor mellan 2026 och 2028. Tjänsten ekonomiservice startar under 2025 för att sedan växa successivt. Nettoresultatet är negativt under hela planeringsperioden men ska vara i balans på sikt. Se tabell 10.

TABELL 10 RESULTAT EKONOMISERVICE

Belopp i mnkr	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Inomkyrkliga tjänster	0	0	111	143	172
Övriga intäkter	0	0	0	1	1
Summa intäkter	0	0	111	144	173
Externa kostnader	-17	-19	-94	-98	-85
Personalkostnader	-9	-11	-97	-107	-120
Avskrivningar	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-26	-31	-191	-206	-205
Resultat	-26	-31	-79	-62	-32

Kostnaderna för fortsatt arbete med it-säkerhet ökar med 10 miljoner kronor per år i jämförelse med tidigare planering.

Kostnader för övrigt stöd till en god förvaltning är högre 2025 och framåt jämfört med utfall 2024. Största anledningen är högre hyra efter återflytten till kansliets ny-renoverade lokaler. Lokalerna ägs av Svenska kyrkans Förvaltnings AB som tar kostnader för renoveringen, vilket resulterar i en hyreshöjning. Ett nytt systemstöd för kyrkoantikvarisk ersättning ska utredas. Systemkostnaderna har också ökat för indelningssystemet 2026.

Inomkyrklig reglering

Uppdraget inkluderar verksamhet för Svenska kyrkans styrorgan och genomförande av kyrkoval. Kvalitetssäkring av Svenska kyrkans gudstjänstböcker, utveckling av kyrkoordningen samt Svenska kyrkans bestämmelser ingår också i uppdraget. Från och med 2026 redovisas även kostnader och intäkter inom utjämnningssystemet samt kyrkounderhållsbidraget inom detta uppdrag.

Kostnader för valarbetet varierar i en fyraårscykel. Den digitala satsningen inför valet år 2025 har delvis flyttats fram till 2026–2028. Under planeringsperioden ingår ökade kostnader för systemutveckling av bland annat vallokalsystemet.

I uppdraget finns också verksamhet som inkluderar ökade kostnader för övergripande informationssäkerhet, demokratiutredningen samt arbetet med att utveckla och förnya psalmer. Utjämnningssystemet redovisas i tabell 5.

8.5 Kassaflödesbudget

Kassaflödesbudgeten, som liknar den kassaflödesanalys som återfinns i årsredovisningen, visar kassaflödet över planeringsperioden. Det är en budget och en uppskattning av vad som krävs för att hålla en jämn likviditet under perioden. Den ger en möjlighet att planera förvaltningen, då delar av kapitalets avkastning finansierar verksamheten.

TABELL 11 KASSAFLÖDESBUDGET

Belopp i mnkr	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Den löpande verksamheten				
Årets resultat	317	419	517	597
Justering för poster som inte ingår i kassaflödet				
Avkastning kapitalförvärv återinvesteras	-584	-620	-640	-662
Avskrivningar	11	7	7	7
Övriga poster	-30	-30	-30	-30
Kassaflöde från löpande verksamhet				
Ökning/ minskning av kortfristiga poster	0	0	0	0
Utnyttjad checkräkningskredit	0	0	0	0
Kassaflöde från löpande verksamhet	-286	-223	-146	-88
Investeringsverksamhet				
Förvärv av materiella anläggningstillgångar	-10	-10	-10	-10
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar	-5	-5	-5	-5
Förs. av finansiella anläggningstillgångar	62	239	161	103
Kassaflöde från investeringsverksamhet exkl likv.förv	47	224	146	88
Årets kassaflöde	-239	1	0	0
Kassa och bank vid årets början disponibelt för nationell nivå	239	0	0	0
Kassa och bank vid årets slut	0	0	0	0

8.6 Eget kapital och mål för eget kapital

Församlingar i Svenska kyrkan är centrala, där firas gudstjänst, där bedrivs undervisning och där utövas diakoni och mission. För att församlingar och pastorat även i framtiden ska kunna utföra sitt grundläggande uppdrag med minskade ekonomiska resurser är det angeläget att långsiktigt säkra stödet till församlingar och pastorat för tider av nya förutsättningar och behov.

Det nationella egna kapitalet utgör en gemensam resurs för hela trossamfundet och dess avkastning möjliggör såväl resurser till akuta insatser som till strategiska insatser för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv. Det egna kapitalet uppgick vid ingången av 2025 till 12 miljarder kronor och utgörs till största del av det gemensamma kapitalet.

Kyrkomötet 2021 beslutade att målvärdet för eget kapital ska vara minst 10 miljarder kronor med årlig uppräknings för inflation. Det räknas upp årligen med hänsyn till konsumentprisindex, och mål för eget kapital är 11,9 miljarder kronor vid ingången av 2025. Sedan 2024 beräknas detta enligt KPIF. År 2022 var avkastningen från kapitalet kraftigt negativ, vilket medförde att det egna kapitalet låg under mål för eget kapital. Under 2023 och 2024 har inflationen mattats av och avkastningen från kapitalförvaltningen har varit god. Det fria egna kapitalet var 61 miljoner kronor högre än målet för eget kapital vid ingången av 2025. Med den avkastning och uttag av

kapital som är budgeterad under planeringsperioden så kommer det fria egna kapitalet att överstiga målskapitalet. Men den situation som råder på världsmarknaden i skrivande stund ökar risken för att det egna kapitalet ligger under målet för eget kapital.

TABELL 12 FRITT EGET KAPITAL

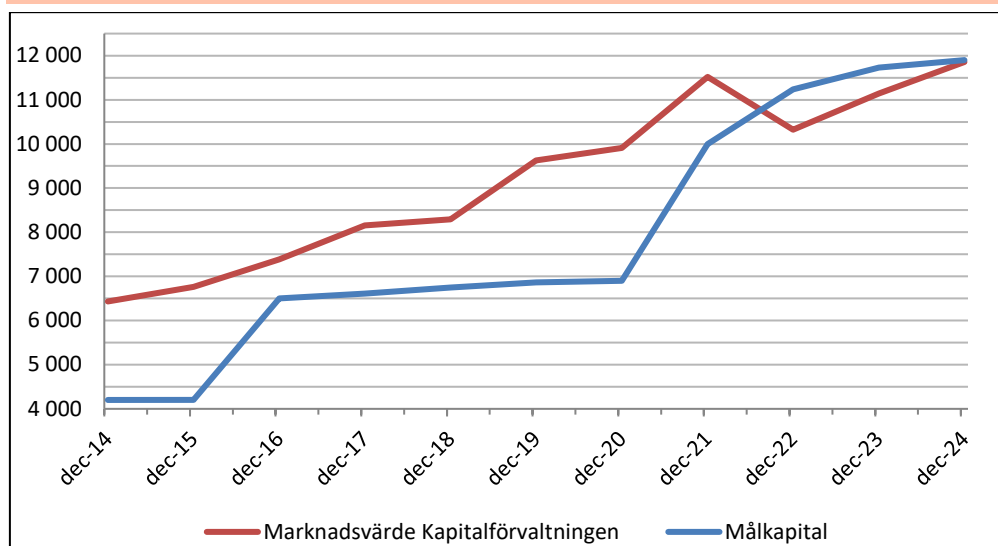
Belopp i mnkr	UB 2024	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Fritt eget kapital*	11 960	12 696	13 213	13 810
Lägsta nivå fritt eget kapital	11 899	12 392	12 640	12 892
Skillnad mot lägsta nivå	61	304	573	918

*) I det egna kapitalet ingår ännu inte realiserade värdeökningar inom kapitalförvaltningen. Vid bokslut 2024 uppgick de orealiserade värdeökningarna till 4 218 miljoner kronor.

Avkastningsmålet är långsiktigt och ska ses som ett snitt över tio år. Avkastningen från kapitalet ska, enligt tidigare beslut, finansiera kyrkounderhållsbidraget om 100 miljoner kronor per år. Därutöver finansierar avkastningen de strategiska insatserna under planperioden som redovisas i tabell 3. Det är av stor vikt att nivån på de strategiska insatserna är på en långsiktigt hållbar nivå så att det gemensamma kapitalet inte urholkas.

I diagram 2 nedan redovisas hur marknadsvärdet och mål för eget kapital har utvecklats i förhållande till varandra under den senaste tioårsperioden. Per 31 december 2024 nådde eget kapital återigen målet för eget kapital efter att ha varit lägre sedan 2022.

DIAGRAM 2. MÅL FÖR EGET KAPITAL OCH MARKNADSVÄRDE FÖR KAPITALFÖRVALTNINGEN 2015–2025

8.7 Ändamålsbestämda medel

Tabell 13 visar beräknade ändamålsbestämda medel per 31 december respektive år.

TABELL 13 ÄNDAMÅLSBESTÄMDA MEDEL

	UB 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Belopp i mnkr					
Internationell mission och diakoni	130	71	54	40	36
Svenska kyrkan i utlandet	69	66	56	48	38
Övriga verksamheter	27	27	26	26	25
Utgående balans	227	181	136	114	98

Act Svenska kyrkan planerar att använda stor del av de återstående fria ändamålsbestämda medlen 2025. Enligt plan kommer Act Svenska kyrkans fria medel öka något från 2027. De ändamålsbestämda medel som finns i budget 2026 och framåt är främst öronmärkta medel och ett innehav i Oikocredit. Av ändamålsbestämda medel till Svenska kyrkan i utlandet var 53 miljoner kronor fria vid ingången av 2025.

8.8 Sammanfattning ekonomi för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

TABELL 14 RESULTAT KYRKOSTYRELSENS INTERNATIONELLA RÅD

	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Belopp i miljoner kronor					
Insamlade medel	223	226	237	249	262
Erhållna bidrag	139	117	124	134	139
Övriga intäkter	2	1	1	1	1
Förändr. ändamålsbest. medel	47	59	17	14	5
Summa intäkter	411	403	379	398	406
Utveckl.samarbete/bistånd	-223	-232	-208	-216	-220
Övriga lämnade bidrag	-10	-4	-4	-4	-4
Externa kostnader	-111	-109	-97	-97	-98
Personalkostnader	-109	-106	-110	-121	-125
Avskrivningar	0	0	0	0	0
Summa kostnader	-452	-451	-419	-438	-446
Finansnetto	6	0	0	0	0
Resultat	-35	-48	-40	-40	-40

Intäkter från insamlade medel förväntas öka med 25 miljoner kronor under planeringsperioden, vilket är en nerjusterad utveckling i jämförelse med föregående planering. Budgeterade erhållna bidrag är lägre 2026 än utfall 2024 och markant lägre än föregående planering, vilket framför allt beror på lägre förväntade bidrag från Sida. Det budgeterade uttaget av ändamålsbestämda medel är högt 2024 och 2025, för att finansiera nödvändiga satsningar. Efter 2025 väntas 13 mnkr av de fria ändamålsbestämda finnas kvar och från 2027 bidrar ökningen i insamlade medel till att den internationella verksamheten kan uppnå ekonomi i balans.

Lämnade bidrag för utvecklingssamarbete/bistånd har justerats ner på grund av de lägre erhållna bidragen. Budget 2025 inkluderade 25 miljoner kronor i extra medel

och 7,5 miljoner kronor till husbyggnadsprojektet. Externa kostnader har också justerats ner på grund av lägre intäkter. Det strategiska arbetet med ökad närvaro i programländer fortsätter under perioden. Det innebär att bemanningen förändras genom fler lokalt anställda i de nyetablerade hubbarna i programländer och färre i Uppsala.

Nettokostnaden för internationell mission och diakoni är höjd till 40 miljoner kronor per år under planeringsperioden. Det är 5 miljoner kronor högre än utfallet 2024 och 25 miljoner kronor högre än tidigare beslutad nivå. Ökningen beror på förändrade förutsättningar, dels lägre förväntade bidrag från Sida dels nerjusterad ökning av insamlade medel.

TABELL 15 RESULTAT RÅDET FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Belopp i miljoner kronor	Utfall 2024	Budget 2025	Budget 2026	RAM 2027	RAM 2028
Insamlade medel	11	9	9	9	9
Erhållna bidrag	8	3	3	3	3
Övriga intäkter	2	1	2	2	2
Förändr. ändamålsbest. medel	-13	3	10	8	11
Summa intäkter	8	16	24	22	24
Övriga lämnade bidrag	-32	-52	-55	-57	-59
Externa kostnader	-16	-15	-19	-17	-17
Personalkostnader	-31	-20	-20	-18	-19
Avskrivningar	-3	-3	-3	-3	-3
Summa kostnader	-83	-90	-97	-95	-98
Finansnetto	1	0	0	0	0
Resultat	-74	-74	-74	-74	-74

Insamlade medel och erhållna bidrag är i nivå med tidigare år. Under planeringsperioden kommer ändamålsdestinerade medel att nyttjas med 29 miljoner kronor.

Kostnaderna är budgeterade utifrån de samverkansavtal som slutits med församlingarna och i linje med det inriktningsbeslut som kyrkostyrelsen fattade 2023. Under 2026 ingår 2 miljoner kronor till jubileumsåret då Svenska kyrkans utlandsverksamhet firar 400 år.

För att få en långsiktig planering av fastighetskostnader löper dessa över en femårsperiod där de första tre åren ingår i verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026–2028. Budgeten för planerat underhåll är 10 miljoner kronor per år. Totalt för femårsperioden 2026–2030 finns 50 miljoner kronor i budget.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 11 juni 2025.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Marie Johansson, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Mona Olsson, Olle Reichenberg, Elisabeth Rydström och Anna Sundberg samt tjänstgörande ersättarna Anders Brunnstedt, Sebastian Ekeröth Clausson och Xerxes Carlsén Åkerfeldt.

Föredragande: Gustaf af Ugglas, Marie Nordström.

Kyrkostyrelsen beslutade

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2025:1 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2026–2028.

Reservation av Nils Gårder

Jag reserverar mig mot beslutet till förmån för mitt inte bifallna ändringsyrkande, att ändra sista stycket på sida 14 och styckets fortsättning på sida 15 i arbetsutskottets förslag till skrivelse, så att texten lyder: "Under den närmaste tiden kommer frågor kring anslutning, ekonomi och förvaltning att bearbetas vidare. Kyrkostyrelsen kommer att följa det fortsatta utvecklingsarbetet noggrant och sammanställa detta inför framtida vägval och beslut. Kyrkostyrelsen avser att återkomma till kyrkomötet 2026 med sammanställningen innefattande beräkning av förväntade framtida kostnader dels för nationell nivå dels för stift och församlingar. Kyrkostyrelsens beslut om vägval och beslut om systemstödet fattas först efter kyrkomötets behandling." Vidare ska statusrapporten för medlemsutvecklingsprojektet och skrivelsen Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden anpassas efter ovanstående.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2025:2

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 15 maj 2025

Martin Modéus

Camilla Asp

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I denna skrivelse läggs årsredovisningen för Svenska kyrkans nationella nivå 2024 fram.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
Bilaga 1 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024	4
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	100

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2025:2

Kyrkomötet beslutar att

1. fastställa årsredovisningens resultat- och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024.
2. bevilja kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2024.

Bilaga 1 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024

Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024

Svenska
kyrkan

Innehåll

Ärkebiskopen har ordet.....	8
Generalsekreteraren har ordet.....	10
1 Inledning	12
1.1 Den nationella nivåns uppdrag.....	12
1.2 Kyrkostyrelsen	13
1.3 Kyrkostyrelsens kansli	13
1.4 Omvärldsfaktorer som kyrkostyrelsen förhåller sig till	13
1.5 Den nationella nivåns bidrag till ett hållbart samhälle.....	14
2 Verksamhetsuppföljning	15
2.1 Året som gått 2024.....	15
3 Ekonomi	37
3.1 Sammanfattning ekonomi	37
3.2 Resultaträkning	38
3.3 Eget kapital	41
3.4 Ekonomiskt utfall per uppdrag med undernivåer.....	41
4 Förvaltningsberättelse	46
4.1 Allmänt om verksamheten	46
4.2 Styrning och ledning.....	46
4.3 Legal struktur	47
4.4 Stiftelser	47
4.5 Väsentliga händelser under 2024	47
4.6 Totala intäkter och kostnader.....	49
4.7 Finansiella instrument.....	51
4.8 Hållbarhetsupplysningar	52
4.9 Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer.....	53
4.10 Eget kapital	54
4.11 Resultat och ställning.....	54
5 Fem år i sammandrag.....	55
6 Resultaträkning.....	56
7 Balansräkning	57
8 Förändring av eget kapital.....	58
9 Kassaflödesanalys	59
10 Noter.....	60

11 Hållbarhetsnoter	80
11.1 Styrningen av hållbarhetsarbetet på den nationella nivån	80
11.2 Intressentanalys och intressentdialog.....	81
11.3 Risk- och väsentlighetsanalys	82
11.4 Hantering av risk för negativ påverkan på människa och skapelse.....	82
11.5 Miljö- och klimatpåverkan.....	84
11.6 Hållbara finanser	89
11.7 Hållbara inköp.....	90
11.8 Insatser för att förhindra korruption och andra oegentligheter	91
11.9 Metoder för utsläppsberäkningar	92

Ärkebiskopen har ordet

Kyrkans uppdrag består, också i tider av förändring. Tydligast tar det sina uttryck i den lokala församlingen. Vi har kunskapen och erfarenheterna, rummen och miljöerna. Vi kan hjälpa människor att mötas och samtala, hitta sig själva och att upptäcka Gud i sina liv.

Här vill jag särskilt lyfta fram den viktiga uppgiften att hjälpa människor att bejaka den tro man har, för som någon sagt: *Människor bär på mer tro än vad kyrkan ibland vågar tro*. I det uppdraget finns visionen att alla som vill ska känna sig hemma i Svenska kyrkan, och när de känner sig hemma ska det finnas en konkret kyrka att vara hemma i. Vi är inte en kyrka där alla tror likadant. I Svenska kyrkan, folkkyrkan, är det institutionen som bär tron, och det gör kyrkan med kristligt självförtroende och glädje. Den kristna tro som vi fått oss anförtrödda tolkar vi i nuet och vi delar med glädje med oss av den. Alla är välkomna att göra sin resa i liv och tro med den relation till kyrkan som de själva vill ha och har glädje av. En del är jätteaktiva. Någon kommer när gamla pappa ska begravas. Andra när det hänt en katastrof i bygden. Men alla är välkomna.

Ärkebiskop Martin Modéus. Foto: Gustaf Hellsing/Ikon

Något håller på att hända. I samtal med andra kyrkoledare har jag noterat att vi har sett liknande rörelser i olika länder och sammanhang. Det finns ett ökat intresse för andliga frågor. Kyrkans perspektiv efterfrågas, också medialt. I Svenska kyrkan ser vi förskjutningar i medlemsutvecklingen. Tappet minskar samtidigt som inträderna ökar, även om det fortfarande är ett nettotapp. Konfirmandsiffrorna stiger. Människor återupptäcker sin kyrka. Det finns en positiv förväntan på kyrkan. Visst är det för tidigt att säga att detta är trender, men det vore otacksamt att inte glädjas i nuet. Och se det livgivande ljus som vi får förvalta.

Våra samhällen behöver vara trygga miljöer för människor ur olika sammanhang och med olika bakgrund och olika liv. Alla krafter behövs för att bygga social sammanhållning och sätta stopp för destruktiva krafter som antisemitism och islamofobi. Som kyrka måste vi orka se och be, handla utifrån förmåga och samvete, och alltid stå

på fredens sida. I våra internationella perspektiv så värnar vi folkrätten, stöder civilsamhället, som våra systerkyrkor och andra trossamfund, för att rädda liv och lindra nöd. Vi fortsätter att skydda och stödja kristna kyrkor och institutioner som ofta är med och bär grundläggande samhällsfunktioner som sjukvård och utbildning. Och, förstås: vi behöver söka sätt att tala med och om varandra som minskar spänningar och löser upp polariseringar. Ibland går det lite grann. Ibland misslyckas vi. Men vi ger inte upp. Jesu ord om att älska våra fiender och be för dem som förföljer oss är inte ord att kasta i ansiktet på andra. De är kraftfulla utmaningar till var och en av oss. Så bygger vi gott för framtiden.

Vi står fasta i bön och tro, i kallelse och uppgift. Våra olika perspektiv är en rikedom, som vi får hjälpa varandra att förvalta så att de blir till välsignelse.

Martin Modéus

Ärkebiskop i Svenska kyrkan och ordförande i kyrkostyrelsen

Generalsekreteraren har ordet

När jag skriver dessa rader har jag varit generalsekreterare i Svenska kyrkan i drygt ett halvår. Jag har känt glädje och stolthet från första stund över den viktiga verksamhet Svenska kyrkan har. Det är mycket meningsfullt att som generalsekreterare få bidra i den nationella nivåns uppdrag.

Generalsekreterare Camilla Asp. Foto: Gustaf Hellsing/Ikon

Förtroendet för Svenska kyrkan har ökat de senaste åren enligt de mätningar som årligen genomförs av Medieakademin i Förtroendebarmetern, en undersökning som mäter förtroendet för samhällsinstitutioner, enskilda företag och medier. Jag tänker att Svenska kyrkans ökade synlighet genom det offentliga samtalet har betydelse för kännedomen om vad Svenska kyrkan är och gör. Jag tror också att Svenska kyrkan, i tider av osäkerhet och med krig i vårt närområde, bidrar till människors trygghet och hopp. De möten som sker mellan människor i Svenska kyrkan, och som alltid har skett, har nu lyfts fram i ljuset i den tid som är.

Det är i församlingarna det sker och dit kan man komma med sin glädje och sorg, i sin vardag och i stunder när livet inte är som vanligt. Den nationella nivåns arbete ska alltid utföras med sikten att det ska få bäring i församlingarna. Det stöd som utgår ifrån den nationella nivån ska stärka församlingslivet, bidra till kyrkans tydliga roll i det offentliga rummet och som aktör i civilsamhället. Svenska kyrkan har de senaste åren gemensamt tagit de första stegen för en omställning för klimatets skull, påbörjat ett stort antal åtaganden till det samiska folket och vi söker vägar för att säkra det internationella engagemanget så att vi kan hålla det vi lovat till våra globala partners genom Act Svenska kyrkan.

Vi har gemensamma utmaningar och möjligheter i det inomkyrkliga samarbetet. För att det ska bli så bra som möjligt krävs god samverkan, mellan våra nivåer och mellan förtroendevalda, medarbetare och ideellt engagerade. Vi tillhör samma kyrka. Under året har jag sett flera sådana goda samarbeten!

En stor förändring i den nationella nivåns uppdrag är ansvaret för gemensamma funktioner inom it, löneservice och ekonomiservice. Ett intensivt arbete sker för att säkerställa att församlingar ges den service som de behöver – till en rimlig kostnad.

Slutligen vill jag tacka kyrkokansliets medarbetare för allt fint arbete som görs!

Camilla Asp

Generalsekreterare i Svenska kyrkan

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

1 Inledning

Denna årsredovisning avser verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå under året 2024 och inkluderar hållbarhetsfrågor. Hållbarhetsnoter presenteras specifikt på sidorna 80–94. Den nationella nivåns uppdrag är både omfattande och brett. Redovisningen ger en inblick i verksamheten och enbart en mindre del av allt som kyrkostyrelsen ansvarar för kan lyftas fram.

1.1 Den nationella nivåns uppdrag

Svenska kyrkans uppdrag uttrycks i kyrkoordningens beskrivning av församlingarnas syfte. ”Att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.” Evangeliet om Jesus Kristus är fundamentet för detta, gemensamt för hela den världsvida kyrkan.

Med detta som grund verkar Svenska kyrkans nationella nivå för att stärka Kristi kyrka och bidra till ett mer hållbart samhälle såväl andligt och existentiellt som ekonomiskt, ekologiskt och socialt, både i Sverige och globalt. Den nationella nivån stödjer stift och församlingar i deras arbete för att skapa detta värde och förutsättningarna för insatserna ligger i Svenska kyrkans samlade tillgångar. Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att Svenska kyrkans uppdrag genomförs både rikstäckande och i internationellt samarbete.

Den nationella nivåns uppdrag är ömsesidigt beroende av varandra och förstärker varandra. Dessa är fastställda i kyrkoordningen och beskrivs kortfattat nedan.

1.1.1 Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet

Uppdraget omfattar exempelvis stöd till kyrkans sociala arbete, klimatarbete, forskning och analys samt kulturarvsfrågor. Den nationella nivån ansvarar även för Svenska kyrkans utbildningsinstitut som utbildar framtidens diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster samt för Svenska kyrkan i utlandet som stödjer församlingar som verkar för svenskar utomlands. Den nationella nivån svarar också för övergripande frågor avseende begravningsverksamheten inom Svenska kyrkan.

1.1.2 Företräderskap

Den nationella nivån företräder, genom kyrkostyrelse och ärkebiskop, hela trossamfundet Svenska kyrkan i relation till beslutsfattare och andra kyrkor, samfund och civilsamhällesorganisationer samt ansvarar för Svenska kyrkans gemensamma information. Den nationella nivån deltar i flera ekumeniska samarbeten i Sverige och internationellt och leder och samordnar Svenska kyrkans beredskap. I uppdraget ingår även internationellt utvecklingsarbete och humanitärt arbete, som bedrivs under namnet Act Svenska kyrkan och samordning av detta arbete i Sverige.

1.1.3 Stöd till god förvaltning

Den nationella nivån ger stöd till god förvaltning i församlingar och pastorat och omfattar exempelvis gemensamma administrativa lösningar, digitalisering och finansiella placeringar i gemensamma etiska fonder.

1.1.4 Inomkyrklig reglering

Den nationella nivån tar löpande fram underlag för förankring och fastställande av Svenska kyrkans gudstjänstböcker samt förslag till beslut om förändringar i kyrkoordningen till kyrkomötet. Uppdraget innefattar också exempelvis att genomföra kyrkoval och ansvara för utjämnningssystemet.

1.2 Kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsen leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter enligt bestämmelser i kyrkoordningen. I uppdraget ingår att verkställa uppdrag från kyrkomötet och att till kyrkomötet lämna skrivelser, ge förslag till verksamhetsinriktning och lägga fram en årsredovisning för den nationella nivån. Kyrkostyrelsen företräder Svenska kyrkan, exempelvis genom remissvar, uttalanden och officiella kontakter. I teologiska och ekumeniska frågor samråder kyrkostyrelsen med biskopsmötet.

Kyrkostyrelsen består av ärkebiskopen som ordförande och 14 ledamöter med lika många ersättare. De väljs för en period om fyra år. Dessutom väljs en annan biskop som ersättare för ärkebiskopen.

1.3 Kyrkostyrelsens kansli

Det dagliga arbetet på kyrkostyrelsens kansli, kyrkokansliet, leds av en generalsekreterare som utses av kyrkostyrelsen. I juni gick den generalsekreterare som verkat på kyrkokansliet under många år i pension och en ny generalsekreterare påbörjade sitt uppdrag i augusti. Kyrkokansliet möter regelbundet representanter från myndigheter och civilsamhälle. Som investerare och inköpsorganisation står kyrkokansliet i en bred kontakt med företrädare för näringslivet, både på det nationella och internationella planet. Sveriges kristna råd, Kyrkornas världsråd, Lutherska världsförbundet, Sveriges interreligiösa råd och andra organisationer och nätverk utgör centrala forum för dialog och samverkan. Andra organisationer i civilsamhället i Sverige och internationellt är också viktiga i samverkan för skapelsens integritet och mänsklig värdighet, till exempel i det konkreta utvecklingsarbetet inom Act Svenska kyrkan och i stödet för det diakonala utvecklingsarbete som bedrivs på församlingsnivå.

Utöver egen kontinuerlig omvärldsanalys och forskning inhämtas regelbundet allmänhetens synpunkter genom omvärlds- och medianalyser samt enkätundersökningar. Sammantaget utgör detta underlag för kyrkostyrelsens prioriteringar och utveckling av stödet till stift och församlingar.

Målsättningar, verksamhetsplaner, policyer, uppförandekoder och rutiner konkretiserar hur kyrkokansliet ska utforma sitt arbete. Effekterna av arbetet följs upp genom intern kontroll av hur planer och rutiner efterlevs, medarbetarenkäter, statistikinsamling om miljöpåverkan samt facklig samverkan. Effekterna följs även upp i dialog med stift, leverantörer, företag och de fonder som Svenska kyrkan investerar i. I noterna längre fram i årsredovisningen finns mer information om kyrkokansliet.

1.4 Omvärldsfaktorer som kyrkostyrelsen förhåller sig till

I kyrkostyrelsens årliga skrivelse om verksamhet och ekonomi för den nationella nivån presenteras teologiska utgångspunkter utifrån Svenska kyrkans givna kallelse att i ord och handling räcka evangelium.

Kyrkostyrelsen tar del av generalsekreterarens omvärldsrapport i beredningen av verksamhet och budget. De omvärldsfaktorer som kyrkostyrelsen tagit särskild

hänsyn till de senaste åren är de tilltagande klimatförändringarna, människor på flykt och humanitära behov, en ekonomisk osäkerhet och en ansträngd välfärd. Vidare att många människor saknar förtroendet för kristen tro och tradition, samtidigt som det finns en längtan efter hopp och ett intresse för existentiella frågor. Den genomgripande digitaliseringen i samhället, inte minst bland yngre, utmanar dessutom i valet av kommunikationskanaler.

Det försämrade säkerhetsläget och krig i vårt närområde är också omvärldsfaktorer som kyrkostyrelsen tagit särskild hänsyn till i sin planering de senaste åren, likaså att desinformation, hat och hot i samhället samt populistiska auktoritära antidemokratiska krafter vuxit sig starka. Det krig som utbröt efter Hamas terrorattack mot civila i Israel i oktober 2023 har inneburit ett stort lidande för människor i regionen och inte minst för människor som bor i Gaza. Kriget i regionen påverkar även Svenska kyrkans verksamhet.

Vidare manar prognoser om framtida medlemsutveckling och framtida intäkter från kyrkoavgiften Svenska kyrkan att hushålla med sina samlade resurser och öka både intern och extern samverkan av såväl kvalitetsmässiga som ekonomiska skäl.

1.5 Den nationella nivåns bidrag till ett hållbart samhälle

Hösten 2015 enades världens länder om 17 hållbarhetsmål inom olika områden, Agenda 2030. Tillsammans formar målen en gemensam karta som ska vägleda världen till en hållbar utveckling. Ledorden i Agenda 2030 är att ingen ska lämnas utanför och att målen ska genomföras med särskild hänsyn till de människor och de samhällen som har sämst förutsättningar. För närvarande ser vi en tillbakagång i hur många länder tar sitt ansvar.

Den nationella nivån integrerar ekologiska, ekonomiska, sociala samt andliga och existentiella hållbarhetsdimensioner i verksamheten, i sin styrning, sitt genomförande och sin uppföljning. Andlig hållbarhet handlar om att ge en teologisk grund för värderingar och ställningstaganden som främjar existentiell hälsa och livsmod. Ekologisk hållbarhet handlar om att hushålla med naturresurserna och värna miljön, ekonomisk hållbarhet om att använda och förvalta ekonomiska resurser hållbart samt social hållbarhet om att verka för mänskliga rättigheter, tillit, inkludering och egenmakt. Under 2024 antogs en reviderad miljöpolicy och övergripande miljömål för den nationella nivån.

Med biskopsbrevet om klimatet som utgångspunkt antog kyrkostyrelsen efter förankring i stiftens *Svenska kyrkans färdplan för klimatet* 2019. Det övergripande målet är att hela Svenska kyrkan ska vara klimatneutral till 2030 och inte bidra till den globala uppvärmningen. Ett urval strategiska klimatinsatser bidrar genom resursförstärkning från kyrkostyrelsen. Den nationella nivån stödjer även klimatarbetet i Svenska kyrkan med ansvarsfull kapitalförvaltning och nationella ramavtal, där klimat- och andra hållbarhetsfrågor integreras i inköpsarbetet. I januari 2024 påbörjades den andra etappen av Svenska kyrkans färdplan för klimatet där kyrkostyrelsen med förstärkta insatser samverkar med stiftens. Under året antog kyrkostyrelsen nya miljömål för den nationella nivån. Miljömålen följer den målstruktur som den andra etappen av färdplanen har och ställer krav på att den nationella nivån bidrar till färdplanens uppfyllelse på samma sätt som församlingar och pastorat. För att stödja arbetet med målen antogs samtidigt en ny miljöpolicy.

Utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkan skogsbruk överlämnade sin slutrapport *Kyrkan och skogen – Ansvar, handling och hopp* till kyrkostyrelsen i

september 2024 och en remittering av utredningens förslag ägde rum den 25 oktober 2024 till den 25 februari 2025.

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

Hållbarhetsnoterna på sidan 80 i årsredovisningen innehåller mer information och fler detaljer om den nationella nivåns arbete för klimatet och övriga hållbarhetsfrågor.

2 Verksamhetsuppföljning

2.1 Året som gått 2024

Det finns ett ökat intresse för andlighet, tillvarons existentiella dimensioner och kristen tro bland människor i alla åldrar. Detta har inte minst märkts i den offentliga kultur- och samhällsdebatten det senaste året. Kyrkostyrelsen konstaterar att unga människor med växande intresse för Jesus har sökt sig till sociala medier där samtal om kristen tro pågår och till Svenska kyrkans församlingar. Flera stift och församlingar har också sett ett ökat intresse för konfirmandarbetet genom att allt fler vill bli konfirmerade och att allt fler ungdomar besöker gudstjänster. I externa undersökningar som genomförts på uppdrag av kyrkokansliet framgår att de kommunikationssatser som genomförts i samarbete med stift och församlingar haft betydelse för att yngre människor som sett den fått en mer positiv inställning till Svenska kyrkan och blivit nyfikna på verksamheten.

Det finns ett ökat intresse för konfirmation. Foto: Alex Giacomini/Ikon

Orosmolnen i världen har tätat och mörknat under året och Rysslands anfallskrig mot Ukraina innebär ett stort lidande för människor som lever i krigets absoluta närhet och för dem som tvingats lämna sina hem och nära relationer och fly. Detta krig har också påverkat säkerhetssituationen i Europa vilket föranleder stärkt beredskapsarbete i Europa och en ökad kyrklig beredskap. Därtill har kriget i Mellanöstern inte enbart bidragit till en allvarlig humanitär situation för människor i regionen utan också till en alltmer osäker värld vars konsekvenser är oöverblickbara. Genom Act Svenska kyrkan har Svenska kyrkan bidragit med humanitärt bistånd till människor i utsatta situationer och ett kontinuerligt påverkansarbete har skett gentemot regering och

riksdag för att det svenska biståndet ska nå de människor som är i störst behov av insatser.

Tilliten till samhällets institutioner och tilliten människor emellan undergrävs idag av krafter som genom att systematiskt sprida desinformation underminerar fundamentet för det demokratiska samhället. Vår tid präglas av växande klyftor, oförsonlighet och polarisering och detta kräver ett kraftfullt försvar av demokratin. Svenska kyrkan har ett ansvar att fungera som sammanhållande och försonande kraft i samhället.

För första gången på flera år har Svenska kyrkan ökat tydligt, med tre procentenheter, i Förtroendebarmetern. Det är nu 45 procent av den svenska befolkningen som har ett högt eller mycket högt förtroende för Svenska kyrkan. I analysen bakom förändringen lyfter Verian, före detta Sifo, fram att Svenska kyrkan står för trygghet i en orolig tid och för nyandligheten i Sverige. Det ökade förtroendet kan bero på flera samverkande faktorer. Ärkebiskopens och andra trygga företrädares närvaro i media och ett ökat intresse för existentiella frågor är några faktorer. En annan faktor är de gemensamma kommunikationssatsningarna om sorg, dop, kulturarv och under julen, som enligt Novus har nått 2 miljoner människor och bidragit till en mer positiv bild av Svenska kyrkan och ökad insikt av värdet i medlemskapet. Genom gemensamma insatser med stift och församlingar har den lokala kommunikationen stärkts på många platser i Sverige.

Svenska kyrkans anseende, som mäts i enkätundersökningen Anseendeindex Organisation, där många intresseorganisationer ingår, har också ökat under 2024 vilket är glädjande. Anseendet handlar både om allmänhetens förtroende och uppfattningen om kvalitet av organisationens tjänster och om hur framgångsrik organisationen uppfattas vara. Det är hos de yngre och de äldre som ökningen är som störst. Intresset för att bli medlem eller tipsa någon om att bli medlem har ökat med sex procentenheter, från 22 till 28 procent. I analysen syns att en positiv mediebild driver den positiva utvecklingen.

Kyrkostyrelsen bidrar till att stärka, effektivisera och kvalitetssäkra ett långsiktigt hållbart kyrkoliv genom kontinuerliga överläggningar med stiftens förtroendevalda. Överläggningar mellan tjänstepersoner på chefsnivå äger rum för att samordna, bereda och verkställa beslut fattade av kyrkostyrelsen och stiftsstyrelserna inom gemensamma verksamhetsområden. Samverkan har stor betydelse för om Svenska kyrkan ska kunna fira gudstjänst, bedriva undervisning och utöva mission och diakoni i hela landet i framtiden och frågan handlar om att dela på resurser och kompetens.

Mot bakgrund av kyrkoordningens beskrivning av den nationella nivåns uppdrag och det som sker i vår omvärld fastställde kyrkomötet 2018 tre övergripande målbilder för den nationella nivån till 2030. Nedan följer några exempel på den nationella nivåns insatser under 2024, relaterade till respektive målbild.

2.1.1 Målbild 1

År 2030 har vi stärkt förmågan att bidra till ett församlingsliv som utifrån lokala förutsättningar kan möta samtidens utmaningar.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftet för utveckling av församlinglivet och Företräderskap*.

I samarbete med stiftet har den nationella nivån bidragit till att stödja och stärka församlingarnas förmåga att fullgöra sin grundläggande uppgift inom flera områden och på olika sätt, men årsredovisningens format medger enbart exempel ur verksamheten.

Ett arbete pågår för att stärka Svenska kyrkans kommunikation med åldersgruppen 16–30 år. I det ingår att ta fram ett långsiktigt kommunikativt koncept för åldersgruppen och tillgängliggöra ett digitalt stöd på temat existentiell hälsa. Insatserna ska som alltid komplettera det som sker i stift och församlingar. Arbetet genomförs i nära dialog med olika professioner inom Svenska kyrkan som jobbar med barn och unga. Syftet är att skapa en plats där unga hittar verktyg och stöd som hjälper dem att stärka sin existentiella hälsa.

Arbetet för att nå unga är en del i satsningen En närvarande och synlig kyrka och den genomförs i nära dialog med församlingar, pastorat och stift. I en nyligen genomförd studie har Svenska kyrkans kommunikation även studerats ur ett socioekonomiskt perspektiv. Den visar bland annat att utbildningsnivå har högre betydelse för om du har sett någon kommunikation från Svenska kyrkan än inkomstnivå. Förtroendet för Svenska kyrkan är också lägre i områden med en befolkning där över 30 procent av befolkningen har utländsk härkomst. När det gäller kampanjen om sorg bryter den dock mönstret och kampanjen gillas i hög grad i både områden med få och fler invånare med utländsk härkomst och hade en högre synlighet i områden där församlingarna normalt sett har låg synlighet.

Även i år samarbetade församlingar, pastorat, stift och den nationella nivån för att bjuda in människor att upptäcka sommarkyrkan. Kampanjen visar att kyrkan finns för alla, oavsett om det handlar om kulturarv, en stilla stund eller ett samtal med en präst. I år genomfördes satsningen framför allt i Svenska kyrkans egna digitala kanaler.

Inför julen 2024 vände sig kommunikationen till den breda allmänheten och budskapet var att julen kommer till alla, oavsett hur livet ser ut. Och att Svenska kyrkan kan bidra med hopp, värme och gemenskap.

Satsningen En närvarande och synlig kyrka har flera delar, bland annat en julkampanj som 2024 hade budskapet Tillsammans ser vi till att julen är för alla.

Foto: Janne Sjöberg/Ikon

Sociala medier

Ett inlägg på Instagram där biskop Johan Dalman pratar som generation Z blev Svenska kyrkans mest virala inlägg någonsin. Sammanfattningsvis genererade klippet totalt 5 933 465 exponeringar på Facebook, Instagram och TikTok. Det resulterade också i en stor spridning i svenska medier med flera intervjuer med biskopen och med medarbetare i Svenska kyrkan samt tusentals nya följare på Svenska kyrkans officiella Instagramkonto.

Ett nytt folkbildande live-format har tagit plats på Instagram, *Fråga prästen*, där nätpreäst Charlotte Frycklund svarar på följarnas frågor live under en lunch-halvtimme ungefär en gång i veckan. Formatet har blivit mycket lyckat och frågorna har alltid varit fler än tiden medgivit. I snitt har cirka 9 000 personer sett hela eller delar av varje livesändning, antingen direkt eller i sitt flöde i efterhand.

Det finns många frågor och fördomar om att be, och Svenska kyrkans nationella konton svarar på några av dessa i sin böneskola på Facebook och Instagram, bland annat genom att säga att det aldrig kan bli fel när du ber. Böneskolorna kommer inom kort att även finnas på bönewebben samt på Vimeo för att församlingar också ska kunna använda dem.

I april genomfördes den årliga kommunikationskonferensen i digital skrud och evenemanget slog rekord med över 600 anmälda från stift, församlingar och pastorat. Den huvudsakliga målgruppen är Svenska kyrkans kommunikatörer. Många av dessa har en delad tjänst mellan kommunikation och andra uppgifter i sin församling. Alla medarbetare som finner programmet intressant är välkomna att vara med.

Analys och teologi i den tid som är

Den nationella nivån presenterar kontinuerligt omvärldsbeskrivningar till stöd för reflektion och planering i församlingar, pastorat och stift. Förutom forskning, undersökningar om församlingar och pastorats verksamhet, inklusive verksamhetsstatistik, erbjuds analyser. Ett exempel är den årligt producerade skriften *Nyckeln*. Årets utgåva innehåller ett kapitel om konfirmanders och konfirmerades attityder till Svenska kyrkan och den kristna tron. Här beskrivs ett minskat glapp i attityder mellan killar och tjejer, men att föräldrarnas utbildningsnivåer spelar en allt större roll för tonåringars relation till kyrkan och tron. Ett annat kapitel beskriver att sambandet mellan förändringar av kyrkoavgiften och utträden ur Svenska kyrkan är mindre än vad många hittills vetat.

Teologi i tiden är en podd om olika samtidssteologiska frågor och om på vilka sätt teologi, religion och samhälle präglar varandra. Forskare resonerar om aktuella frågor som exempelvis identitet och meningsskapande, migration och integration, diakoni och välfärd samt om uttryck för teologi i film och litteratur. Vid utgången av 2024 fanns det 67 poddar att tillgå à runt 20 minuter vardera.

I januari lanserades biskopsbrevet *Livets början och livets slut – redskap för orientering i etiska vägval*, i samband med biskopsmötets sammanträde i Härnösand och ärkebiskopen fick en debattartikel publicerad i Expressen i anslutning till lanseringen med rubriken *Vi ställs alla inför samma frågor – oavsett ideologi*.

I september vigdes de båda stiftsteologerna Ulrica Fritzson och Teresia Derlén till biskopar i Skara stift respektive Härnösands stift. Den nya ordningen för biskopsvigning i kyrkohandboken del II togs i bruk i samband med biskopsvigningen i Uppsala domkyrka.

Under året har människor sökt stöd hos Jourhavande präst via telefon, chatt och digitalt brev vid cirka 130 000 tillfällen. Via 112 (SOS Alarm) kom 107 658 telefonsamtal till Jourhavande präst. Av dessa besvarades 71 683 samtal, vilket innebär en svarsfrekvens på 67 procent. Via Svenska kyrkans webb kom 20 336 chattar. Av dessa besvarades 17 204 chattar, vilket innebär en svarsfrekvens på 85 procent. Via Svenska kyrkans webb kom även 2 213 digitala brev där Jourhavande präst besvarade alla breven, dvs. 100 procent.

Från den 1 januari 2024 följer Jourhavande präst ett schema där resurser omfördelats med en präst från förnatt till morgontimmar. Det innebär att det alltid är tre präster i tjänst kl. 04–06. Även chatten har förstärkts genom att den präst som har ansvar för digitala brev går in och stödjer arbetet i chatten, efter att ha svarat på brev.

I november slutfördes systembytet för Jourhavande prästs och Papus (den finskspråkiga jourhavande prästens) telefoni-, chatt- och e-postsystem. Det nya systemet har implementerats med gott resultat. Målet med bytet var att skapa en stabil, mer lättanvänd och modern plattform som bättre stödjer verksamhetens behov. Systembytet är ett viktigt steg för att förstärka kvaliteten och tillförlitligheten i stöd till människor i kris. Skiftet har föregåtts av flera utbildningar i verktyget för aktuella präster.

Stöd till diakonin

I september genomfördes konferensen *Diakonins kunskap* rum i Uppsala och ungefär 370 personer deltog. Konferensen, som är en del av ett kyrkomötesuppdrag, hade som syfte att sprida resurser och verktyg för att på ett mer systematiskt sätt kunna ta vara på det diakonala arbetets ”tysta kunskap” om samhällssituation och diakonala arbetsmetoder. Delar av konferensen livesändes också på Kornet. Ärkebiskopen öppnade konferensen och första dagen lanserades webbsidan *Utforska Diakoni*.

Den andra dagen låg fokus på fördjupning och reflektion över kunskap om diakoni och teologi i församlingar genom trestiftsprojektet *Kunskapsutveckling i Diakoni*. Utöver detta erbjöds tio olika workshops för att öka kunskapen om diakoni. Studerande från Svenska kyrkans utbildningsinstitut deltog i seminarier som ordinarie undervisning. Detta gav ett mervärde i att studerande fick möta medarbetare i tjänst.

Diakonikonferensen Diakonins kunskap som hölls i september i Uppsala, samlade nära 370 deltagare från hela landet. Foto: Magnus Aronson/Ikon

Den psykiska ohälsan hos barn och unga ökar och därför är det viktigt att uppmärksamma frågor som rör barn och ungas existentiella och psykiska hälsa. Målet är att bidra till ökad kunskap och förståelse samt ge verktyg till medarbetare som möter barn och unga. Bland annat har seminarier om funktionsrättsfrågor och om barn och unga med neuropsykiatriska funktionsvariationer erbjudits samt överläggningar med rektorer för Svenska kyrkans förskolor.

Under hösten lanserades Svenska kyrkans digitala utbildning i att motverka våld i nära relationer på Svenska kyrkans utbildningsportal. Utbildningen är ett resultat av ett kyrkomötesuppdrag för att öka kunskapen kring våld i nära relationer hos anställda i Svenska kyrkan. Fokus ligger på kyrkans roll och möjlighet att stödja våldsutsatta och arbeta våldsförebyggande inom ramen för kyrkans kärnuppgifter. Utbildningen bygger på material från aktörer med specialkompetens, som Nationellt Centrum för Kvinnofrid och Jämställdhetsmyndigheten, men innehåller även teologisk reflektion samt exempel från församlingsarbete och röster från sakkunniga.

Under året tilldelades Svenska kyrkan sex miljoner kronor från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor för stöd till människor som lever i särskilt utsatta situationer, vilket efter en ansökningsprocess fördelades till arbete i församlingar och pastorat.

Nya psalmer och barns musicerande

De 9 500 förslag på sånger som skickats till den digitala brevlådan och som eventuellt skulle kunna finnas i en framtida psalmbok har nu omhändertagits. Cirka 250 utvalda sånger kommer att provsjungas i församlingar i Svenska kyrkan med start i maj 2025 och ett år framåt. Utöver de församlingar som kommer att vara formella remissinstanser är det möjligt för alla församlingar att provsjunga materialet och ge sina synpunkter, då sångerna kommer att finnas tillgängliga på externwebben. Alla sånger har spelats in av körer runt om i landet för att det ska gå att lyssna på psalmförslagen på streamingtjänster under provsjuvningsperioden. De sånger som vuxit fram i ett särskilt projekt med barn och unga, *Ungas psalmskapande*, kommer också att provsjungas under 2025.

Musikdagar för ungdomar på Åh stiftsgård i Ljungkile. Foto: Kristin Lidell/Ikon

Svenska kyrkans projekt, *Organister i framkant*, i samarbete med Göteborgs Internationella Orgelakademi syftar till att öka intresset för orgeln som instrument och stimulera till orgelundervisning för barn och unga. I mars lanserades projektets nya hemsida. Svenska kyrkans pilotprojekt *Sång i gång* inom ramen för Kungliga Musikaliska Akademiens projekt *Sjungande barn* har som syfte att i samspel mellan skolor och församlingar ge rum för kyrkomusiker att besöka en skolklass åk F–3 för att sjunga psalmer och sånger ur den svenska visskatten.

Bokmässan och kulturpriser

Under Bokmässan i Göteborg i september ansvarade Svenska kyrkan för ett stort antal boksamtal och seminarier, framför allt på Svenska kyrkans scen *Se människan*. Inom årets teman Sápmi samt Rymden genomfördes också samtal och seminarier där Svenska kyrkan var representerade. Bland alla programpunkter kan seminariet om Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket och vad som händer nu i Svenska kyrkans åtaganden till det samiska folket nämnas. Samtliga programpunkter på *Se människan*-scenen finns att ta del av via YouTube.

Ärkebiskopen deltog på Bokmässan och medverkade i ett 15-tal programpunkter. Flera var på Svenska kyrkans egen scen, men ärkebiskopen deltog även på andra scener, exempelvis Dagens Nyheter och Yttrandefrihetsscenen. Ett uppskattat scen-samtal var med Tomas Anderson Wij, författare till 2025 års *Ärkebiskopens fastebok* och ett samtal i domkyrkan där Tomas Andersson Wij också medverkade med sång. Ärkebiskopen hade även flera lunchsammankomster, bland annat med kulturminister Parisa Liljestrand.

I oktober firades gudstjänst i Uppsala domkyrka som innehöll utdelning av Svenska kyrkans kulturstipendier, Samiska rådets kulturpris och Svenska kyrkans pris för lärande och undervisning. Efter gudstjänsten inbjöds till kulturprogram i form av samtal med pris- och stipendiemottagarna.

Vinnaren av Svenska kyrkans filmpris Angelos 2024 är filmen *Om alla bara drar* av Karin Wegsjö och Nazira Abzalova. Priset delades ut av biskop Susanne Rappmann under Göteborg Film Festival. I årets urval av filmer var många mörka och speglar den oroliga tid vi lever i. Svenska kyrkans val föll på en film som är både allvarlig och viktig. Den tar temperaturen på dagens tillstånd i Sverige och ställer frågor kring hur vi kan vända samhällsutvecklingen, bort från det hot och våld som sprider sig.

Stöd till lärande

För att stärka kompetensen inom lärande och undervisning inleddes i juni en insats med hjälp av webinarier. Vid första seminariet berättade biskop Sören Dalevi om sin forskning kring barnbiblar och skolans religionsundervisning. Satsningen riktar sig till anställda vid stiftskanslier som arbetar med lärande och undervisning och ett seminarium per månad har ägt rum efter start.

Ett urval av de texter om grunden i kristen tro som producerades medan programmet för lärande och undervisning ännu pågick har tidigare översatts till finska, meänkieli, lulesamiska och sydsamiska. Nu är den nordsamiska översättningen klar och finns publicerad på webben.

Den nationella Fokusveckan, arbetsdagar i samverkan, syftar till samverkan genom att stiftsmedarbetare och medarbetare från den nationella nivån som stödjer och främjar arbetet med församlingens grundläggande uppgift samlas två gånger per år. Under 2024 har temat varit *Mission – att dela tro och liv i vår tid*. På vårens digitala träff samlades 107 deltagare och vid tredagarsmötet i november samlades 110 medarbetare.

Åtaganden till det samiska folket

Som ett led i Svenska kyrkans arbete för försoning med det samiska folket besökte ärkebiskopen under en vecka i maj Sápmi för möten i Jokkmokk, Malå och Östersund. Där skedde samtal med samiska företrädare, biskopar och stiftsmedarbetare om bland annat samiskt kyrkoliv, språk, kultur, mark, möjligheter för samiska näringar och unga samers situation.

Den 18 augusti återbördades kvarlevor efter 146 år från 23 människor vid en historisk ceremoni på Akamella ödekyrkogård, utanför Pajala. Detta är första gången kvarlevor som berör den meänkielitalande befolkningen återbördas. Vid ceremonin medverkade förutom ärkebiskopen, biskop Åsa Nyström och landshövding Lotta Finntorps. Totalt närvarade cirka 250 personer vid återbördandet.

Söndagen den 25 augusti mottogs det Nya testamentet på sydsamiska vid en högtidlig gudstjänst i Stora kyrkan i Östersund. Det är första gången som hela Nya testamentet översatts till sydsamiska. Svenska bibelsällskapet har ansvarat för översättningen tillsammans med Norska bibelsällskapet.

Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset lämnade i november 2023 sitt slutbetänkande *Som om vi aldrig funnits*, SOU 2023:68. Kommissionen konstaterar att Svenska kyrkan varit delaktig i de övergrepp som skett mot minoriteter under 1800- och 1900-talen. Ärkebiskopen inbjöd därför i mars, tillsammans med biskopen i Luleå stift, företrädare för Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset och ungdomsförbundet Met Nuoret till samtal om vägen framåt i försoningsfrågor. I samtalet lyftes frågor om hur upprättelse för historiska övergrepp och kränkningar kan ske, vad som är prioriterat och hur minoritetens delaktighet och inflytande säkerställs.

Här återbördas kvarlevor från den meänkielitalande befolkningen till Akamella ödekyrkogård, Muodoslompola, augusti 2024. Foto: Mikael Stjernberg

Svenska kyrkans utbildningsinstitut utbildar diakoner, församlingspedagoger, kyrkomusiker och präster. Under två dagar i oktober, i Uppsala respektive i Lund, firades utbildningsinstitutets tioårsjubileum. Perspektiv på verksamhetsutvecklingen under ett decennium lyftes fram genom tal och musik. Jubileumsskriften *Svenska kyrkans utbildningsinstitut 2014–2024* har publicerats och ger siffror och statistik samt bilder och berättelser om utbildningsinstitutets uppdrag.

En utredning av Svenska kyrkans prästutbildning, *Vi måste nötas mot varandra*, presenterades för kyrkostyrelsen i december 2022. Den innehöll frågor om utbildningsplan för prästprogrammet, grundläggande utbildningskrav i teologi och religionsvetenskap samt övriga behörighetsvillkor, målsättningar för utbildningen, omfattning, upplägg och innehåll samt övergångsregler. I ett första steg har en reviderad utbildningsplan för Svenska kyrkans pastoralteologiska utbildning till präst tagits fram och beslutats av kyrkostyrelsen i december 2023 efter hörande av biskopsmötet. Under 2024 har ärendet därefter beretts i två grupper med inriktning dels på präststudenternas kyrkliga utbildningsdelar under den akademiska utbildningen, dels på introduktionen av de nyprästvigde med belysning av pastorsadjunksåret i relation till förslag på fortbildningsmoduler. Ett förslag lämnades till kyrkostyrelsen efter hörande av biskopsmötet vid årsskiftet 2024/25 och även ekonomiska analyser av förslagen har färdigställts under 2024.

Svenska teologiska institutet i Jerusalem

Svenska utrikesdepartementet avråder fortsatt från alla resor till Palestina och Israel, och inga kurser med svenska eller internationella studenter har därför kunnat genomföras på Svenska teologiska institutet, STI. Under rådande omständigheter blir digitala utbildningstillfällen därför viktiga och institutet har under året arrangerat och medverkat med ett flertal föredrag. Under hösten arrangerade institutet en serie digitala lärandeluncher på temat Röster från Jerusalem. Den första, ett möte med Kyrkornas världsråds lokala representant Yusef Daher, genomfördes i mitten av oktober med cirka 35 deltagare. Det andra, i början på november, gästades av den palestinska forskaren och feministen Nadja Harhash.

Lokalt ekumeniskt och interreligiöst nätverkande tar en allt större plats i institutets kalender då inga kurser kan genomföras för tillfället. Under året har institutet bland annat välkomnat lokala dialoggrupper från bland annat Rossing Center och Interfaith Encounter Association, men också en storytelling-grupp med fokus på Jerusalem samt en gästforskare i behov av en tillfällig arbetsplats. Institutet har också tagit emot och arrangerat program för enstaka gäster och delegationer från främst Sverige. Behovet av besök är stort, inte minst bland kristna, och institutet står till förfogande för förberedelser och planering för den som vill besöka Jerusalem trots den rådande situationen.

För institutets del innebär den fortsatta oron i regionen rent praktiskt svårigheter med att få arbetskraft till institutet, något som försenar pågående renoveringsarbete. Mer långsiktigt påverkas institutet ekonomiskt då det finns så få kurser inplanerade. Institutet fortsätter dock att fungera som plattform för lokala grupper och samarbetspartner som behöver en plats att mötas.

Svenska kyrkan i utlandet

Svenska kyrkan i utlandet med sina 26 församlingar, flera verksamhetsplatser och mobila präster verkar bland svenskar som bor utomlands, turistar, arbetar eller av annan anledning vistas utomlands. Svenska kyrkan i utlandet fortsätter utvecklingen

mot allt fler lokalanställningar och en lång förändringsresa är snart i hamn. Kyrkostyrelsen har utarbetat långsiktiga mål och strategier samt en inriktning för Svenska kyrkan i utlandets församlingsverksamhet och för samverkan mellan utlandsförsamlingar och den nationella nivån. Det ekumeniska samarbetet har fördjupats från vardagsekumenik till att medarbetare i Svenska kyrkan i utlandet anställs av systerkyrkor. Utredningar som genomlyser frågeställningar rörande Svenska kyrkans fastigheter i utlandet har gjorts avseende flera församlingar under året.

Den 26 december 2024 var det 20 år sedan tsunamin i Sydostasien tog många liv och påverkade oss alla. På initiativ av kungaparet hölls en nationell minnesgudstjänst i Uppsala domkyrka på annandag jul och som direktsändes av Sveriges television. Vid minnesgudstjänsten hedrades alla som miste livet och anhöriga och andra fick minnas de döda och händelsen. Vid gudstjänsten medverkade bland andra ärkebiskopen och statsministern. Diplomater, riksdagens partiledare och ekumeniska gäster deltog, men gudstjänsten var öppen för alla. En kollekt samlades in till Svenska kyrkan i utlandet.

På initiativ av kungaparet hölls den 26 december en nationell minnesgudstjänst i Uppsala domkyrka då det var 20 år sedan tsunamikatastrofen i Sydostasien.

Foto: Magnus Aronson/Ikon

Färdplan för klimatet

Svenska kyrkans färdplan för klimatets andra etapp inleddes i januari 2024. Under första etappen, 2020–2023, har många goda insatser genomförts på församlings-, pastorats-, stifts- och nationell nivå. För att nå de långsiktiga målen till 2030 behöver dock klimatarbetet intensifieras, bland annat inom resor, energianvändning och skogsförvaltning, vilket ska göras under den andra etappen 2024–2027. Därefter vidtar etapp tre fram till år 2030. Tecken på både beteendeförändringar och värderingsförändringar i församlingar och pastorat finns, men det är för tidigt att säga att dessa förändringar är omfattande eller generella.

Som en del i arbetet med att förverkliga målen har nu samverkansnav börjat ta form i fem stift. Det är Luleå stift, Uppsala stift, Stockholms stift, Linköpings stift och Göteborgs stift som rekryterar nya medarbetare inom målområdena konsumtion, resor och transporter och energi. Stiftens har i uppdrag att samla och stärka kompetens inom

dessas områden för att bidra till främjande av klimatarbetet i församlingar och pastorat i sitt eget och i närliggande stift.

Genom Act Svenska kyrkan har stödet till de människor som drabbas mest av klimatförändringarnas effekter stärkts samt bidragit till att sätta press på beslutsfattare att säkerställa att klimatomställningen är rättvis.

För att uppnå målen i Svenska kyrkans färdplan för klimatet krävs bland annat en effektiv användning av energi i kyrkans byggnader och att genomföra större åtgärder för energieffektivisering är kostsamt. För att underlätta och snabba på omställningen har en modell för incitamentsbidrag beviljats, som församlingar och pastorat kan söka.

En fortsättning av utfasning av fossileldade oljepannor fortsätter. Målet är att återstående mängd fossil eldningsolja för uppvärmning ska vara borta vid utgången av andra etappen i färdplanen. Svenska kyrkan har nu fyra ramavtal för installation av solceller. Hållbarhet har utgjort en fundamental prioritet i upphandlingen och ramavtalen skrivs med leverantörer som kan erbjuda installation av solceller på Svenska kyrkans fastigheter, både byggnader och mindre mark, i effektspannet 20–80 kW. Avtalen ställer krav på att leverantören ska erbjuda församlingar hållbart producerade paneler med högsta möjliga försäkran om kontroll av leverantörskedjan gällande risken för koppling till allvarliga sociala hållbarhetsrelaterade problem.

Kyrkostyrelsen strävar efter komplett klimatrapporering för alla stift och församlingar inom Svenska kyrkan, som exempelvis även omfattar utsläpp från tjänsteresor och inköp.

Beredskapsplanering och säkerhetsfrågor

Ett utvecklingsarbete för att stärka Svenska kyrkans roll i den civila beredskapen har pågått under hela året och fortsätter under kommande år. Frågor som bearbetats är bland annat stiftens samverkan med sina respektive länsstyrelser, utbildning för beredskap, stödmaterial för beredskapssamordnare samt utveckling av stabsorganisation som förstärkt ledningsstöd för att kunna hantera kriser och höjd beredskap och ytterst krig. Även mallar för beredskapsplan för begravningsverksamheten har utarbetats av Linköpings stift.

Några stift har tecknat överenskommelser om samverkan mellan stift och församlingar som kan aktiveras vid kris och krig. Förutsättningarna för att den nationella nivån ska kunna bidra till ett samverkanssystem undersöks och arbetet pågår med att skapa en modell för att församlingar, stift och den nationella nivån ska kunna samverka på ett planerat sätt vid kriser och eventuella krig.

Den digitala utbildningen *Säkerhetskultur i Svenska kyrkan* finns nu tillgänglig för alla medarbetare i Utbildningsportalen på Koronet. Syftet med utbildningen är att höja lägstannivån av kunskap i säkerhetsfrågor. Den skapar en grund för att bygga på med riktade utbildningsinsatser som rör säkerhet utifrån de behov som finns i verksamheten. Till utbildningen knyts webbaserade seminarier och fördjupningsmaterial. Det finns specifika utbildningar inom exempelvis det internationella arbetet, Svenska kyrkan i utlandet och inom informationssäkerhetsområdet som bidrar till fördjupning av det som lyfts i denna utbildning.

I juni undertecknade dåvarande generalsekreterare ett memorandum tillsammans med sina motsvarigheter i Norge och Finland. Syftet är att verka för att stödja varandra i beredskapsplanering och erbjuda hjälp vid incidenter. Vid ett möte i Helsingfors i november deltog även beredskapsprästen i Köpenhamn som observatör med syfte att utverka godkännande från Den Danske Folkekirke att ansluta sig till samarbetet. De nordiska informationssäkerhetssamordnarna, eller respektive kyrkas motsvarighet,

träffas kontinuerligt för att utbyta erfarenheter och information inom området informationssäkerhet. I oktober var huvudpunkterna på agendan bland annat att inleda en dialog om samverkan avseende cyberangrepp.

Begravningsverksamheten

På de allra flesta platser i landet är det Svenska kyrkans församlingar och pastorat som sköter begravningsverksamheten och kyrkostyrelsen ger stöd för arbetet.

Arbetet med att etablera en gemensam syn på ansvarskedjan i omhändertagandet av avlidna fortgår. Samtal förs med Plikt- och prövningsverket om ansvarsförhållanden och uppgiftslämnning och mellan inblandade aktörer, exempelvis Skatteverket, Socialstyrelsen och Försvarsmakten. Fokus ligger på juridiska förutsättningar både utifrån Försvarsmaktens perspektiv och övriga samhällets förutsättningar. Företrädare för bland annat begravningsverksamheten, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Sveriges begravningsbyråers förbund samt Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund har återkommande samrådsmöten.

Under året har kyrkostyrelsen avslutat ett projekt med målet att ta fram ett underlag för begravningshuvudmännens framtida planering av krematorier. Projektet har samlat och analyserat data av betydelse för det framtida behovet av och tillgången till krematorier i olika delar av landet. I den skriftliga rapporten redovisas bland annat hur behovet av kremationer stämmer överens med kremationskapaciteten nu och fram till 2050. Vidare presenteras ett antal kriterier inom områden som miljö, teknik, ekonomi och personal som föreslås vara vägledande vid begravningshuvudmännens strategiska planering av krematorieverksamheten. Kriterierna ska bidra till att nå en effektiv och hållbar förvaltning som säkerställer att begravningslagen och myndighetsutövningen uppfylls på ett tillfredsställande sätt. Slutligen har projektet bearbetat frågan om hur ett utökat nationellt stöd i begravningsfrågor skulle kunna se ut.

2.1.2 Målbild 2

År 2030 har vi stärkt relevansen och engagemanget för Svenska kyrkans arbete, grundat i kristen tro, för ett hållbart samhälle i Sverige och i världen.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftet för utveckling av församlingslivet* och *Företräderskap*.

På samma sätt som under målbild 1 redovisas endast några exempel ur verksamheten.

Det sker täta möten med beslutsfattare och myndigheter i Sverige i olika samhällsfrågor. Ärkebiskopen och övriga biskopars insatser som samhällsaktörer har spelat en viktig roll, inte bara lokalt i stift och församlingar, utan även i det gemensamma nationella påverkansarbetet.

Svenska kyrkan finns bland annat representerad i Migrationsverkets etiska råd och i Regeringens råd för kontakt med trossamfunden. Generalsekreteraren möter regelbundet Riksidrottsförbundet, Rädda Barnen, Svenska Röda Korset och Riksföreningen Sveriges stadsmissioner för strategiska samtal om centrala frågor och gemensamt arbete i olika frågor, exempelvis om samverkan inom krisberedskap och totalförsvar. Svenska kyrkan var värd vid ett möte under året då organisationernas erfarenheter i den aktuella samhällssituationen diskuterades, liksom behovet av fortsatta gemensamma kontakter med regering och myndigheter avseende civilsamhällets förutsättningsfrågor.

På Förintelsens minnesdag i januari deltog ärkebiskopen i flera arrangemang i regi av Forum för levande historia och Judiska församlingen i Stockholm. I april besökte

Act Svenska kyrkans israeliska partnerorganisationer B'Tselem och Breaking the Silence Sverige. De träffade riksdagsledamöter i utrikesutskottet, utrikesdepartementet samt representanter för svenska civilsamhällesorganisationer. En kväll arrangerades ett öppet seminarium i Stockholm som Act Svenska kyrkan, Diakonia, Amnesty och ABF stod värdar för, där omkring 300 personer närvarade. Ärkebiskopen mötte i mitten av maj en palestinsk delegation i Stockholm under ledning av en representant för den palestinska myndigheten. Med i delegationen fanns även den palestinska Sverigeambassadören.

Kyrkostyrelsen har svarat på flera remisser under året. På denna webbsida finns Svenska kyrkans aktuella remissvar och yttranden:

<https://www.svenskakyrkan.se/press/remissvar-och-yttranden>

Ekumenik

De nordiska evangelisk-lutherska kyrkorna har sedan några år fört samtal om hur man skulle kunna ge bättre råd och stöd till de världsvida ekumeniska plattformarna i deras arbete med att forma långsiktigt hållbara arbetssätt och strukturer. Detta också mot bakgrund av att de kyrkor som hittills bidragit substantiellt till dessa plattformars arbete framöver inte kommer att ha samma ekonomiska möjligheter samt att klimatkrisen förutsätter en förändring av mötesformer ur hållbarhetssynpunkt. I ett första skede fokuseras på dialogen med Kyrkornas världsråd. Till arbetet har under hand knutits den protestantiska kyrkan i Tyskland och den engelska anglikanska kyrkan. Det har tagits fram ett samtalsunderlag för kommunikation med aktuella ekumeniska plattformar och företrädare för de ovan nämnda kyrkorna för en inledande dialog med ledningen för Kyrkornas världsråd i Genève, som har tagit emot initiativet väl och ser positivt på att få stöd för olika processer från medlemskyrkor på detta sätt. Inledande kontakter har också tagits med Lutherska världsförbundet för dialog i frågan och till denna del av arbetet kommer även den tyska nationalkommittén till Lutherska världsförbundet liksom den evangelisk-lutherska kyrkan i Amerika att knytas.

Svenska kyrkan ger idag ett ekonomiskt bidrag till fyra lutherska kyrkor som verkar i Sverige, Lettlands evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige, Ungerska Protestantiska Samfundet i Sverige, Estlands evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige samt Norska kyrkan i Stockholm. En dialog med dessa förs regelbundet för att upprätthålla goda relationer och få bättre kunskap om verksamheten i dessa samfund och deras förutsättningar. En fråga som diskuterats är det indragna stödet från Myndigheten för stöd till trossamfund, som alla dessa samfund drabbats av. En fråga som alltid lyfts i dessa samtal är om relationen till Svenska kyrkan kan stärkas ytterligare och närmare band knyts på olika nivåer, i synnerhet vad gäller de samfund vars medlemmar i stor utsträckning också är medlemmar i Svenska kyrkan.

I maj besökte ärkebiskopen Vatikanen vid en privat audiens hos påve Franciskus. Ärkebiskopen själv beskrev mötet både som ett formellt och ett varmt personligt möte som fokuserade på vikten av att be, verka i världen och samtala om teologi. Under besöket i Rom mötte ärkebiskopen även kardinal Kurt Koch, ordförande för Påvliga rådet för främjande av kristen enhet, syster Alessandra Smerilli på Dikasteriet för hållbar mänsklig utveckling samt kardinal Mario Grech, generalsekreterare för biskopssynoden. Ärkebiskopen mötte dagen efter även Sveriges ambassadör i Italien.

Etiopiska Evangeliska Mekane Yesus-kyrkan (EECMY) är till medlemsantalet världens största lutherska kyrka och genom hela sin historia har kyrkan haft starka kopplingar till Svenska kyrkan, inte minst genom EFS (ursprungligen uttytt Evangeliska Fosterlands-Stiftelsen). I juni fattade kyrkostyrelsen beslut om att ingå överenskommelse om fördjupad samverkan med EECMY enligt ett förslag som utarbetats

gemensamt av företrädare från de båda kyrkorna. Efter EECMY:s styrelsemöte i slutet av oktober informerades dock Svenska kyrkan muntligen om att EECMY för sin del inte kommer att ingå överenskommelsen och att samarbetet mellan de båda kyrkorna därför inte kommer att kunna utvecklas som planerat. EECMY går inte heller vidare med den överenskommelse som på ett liknande sätt planerats tillsammans med Evangelical Lutheran Church in America.

Ärkebiskopen besökte Etiopien i juli. Foto: Mikael Stjernberg

Act Svenska kyrkan

I februari fattade regeringen beslut om att strategin för civilsamhällesorganisationer, genom vilken Act Svenska kyrkan och 17 andra partnerorganisationer till Sida kan vidarefördela stöd till partnerorganisationer i utvecklingsländer, ska genomlysas i syfte att möjliggöra direktstöd från Sida till dessa organisationers partner.

Senare i februari uppdrog regeringen till Sida att ta fram förslag till, och redovisa konsekvenserna av, att Sida tar över ansvaret för den vidarefördelning av stöd till civilsamhällesorganisationer som partnerorganisationerna idag utför.

Den 15 mars meddelade Sida att man kommer att säga upp samtliga avtal med partnerorganisationer under våren. Sida meddelade att detta görs på grund av det uppdrag som utrikesdepartementet givit. Avtalet sägs upp per den sista december 2024, vilket innebär att 2024 inte påverkades av detta beslut.

För Act Svenska kyrkan har detta betytt att man under året har behövt prioritera arbetet med de olika stegen i den ansökningsprocess Sida initierat och där även utländska organisationer var välkomna att konkurrera. Ett första förslag på ansökan lämnades redan i maj. Den 1 november meddelade Sida vilka organisationer som inbjöds att skicka en fullständig ansökan till det nya civilsamhällesanslaget. Sida gav i samband med detta också besked om vilka organisationer som kunde ansöka om ett större bidrag, upp till 70 miljoner kronor per år, och vilka som bara kunde söka ett mindre bidrag, upp till 5 miljoner kronor per år. Act Svenska kyrkan hamnade i gruppen som kunde söka upp till 70 miljoner kronor, tillsammans med de flesta

nuvarande samarbetspartner, inklusive Diakonia och Svenska Missionsrådet, men även Erikshjälpen, som inte varit en partner fram tills nu. När Sida fick frågor om beslutet svarade de att de har satt en gräns för hur mycket medel som kan gå till organisationer med kristen grund, vilket Act Svenska kyrkan och flera andra trosbaserade organisationer gick ut och ifrågasatte i media. En liknande gräns hade också satts för barnrättsorganisationer, vilket också ifrågasattes.

Kritiken ledde till att Sida den 18 november ändrade sitt beslut och tog bort de olika grupperna, vilket innebär att samtliga utvalda organisationer får möjlighet att ansöka om valfritt belopp i stället. För Act Svenska kyrkans del innebär detta att man fortfarande befinner sig i stor osäkerhet vad gäller hur mycket medel Svenska kyrkan kan räkna med att få från civilsamhällesanslaget framöver.

Alla ansökningar skulle vara Sida tillhanda senast den 28 februari 2025 och slutgiltiga besked beräknas ges under sommaren 2025.

Stöd till människor i utsatta situationer i världen

Efter tre år av Rysslands anfallskrig är situationen för Ukrainas befolkning fortsatt mycket svår och behoven är enorma. Act Svenska kyrkans partner på plats fortsätter att stödja de drabbade med basala nödvändigheter samt psykosocialt stöd och aktiviteter för att skapa en meningsfull vardag för barn och vuxna på flykt. Under senare delen av hösten arbetade en psykosocial expert på uppdrag av Act Svenska kyrkan i Ukraina för att stödja psykosociala komponenter av partnerprojekt i framför allt Kharkiv. Det huvudsakliga målet för uppdraget var att utbilda partnerorganisationers personal, lokala hjälparbetare samt lärare inom psykosocialt stöd. Målet var också etablering av särskilt skyddade skollokaler där fokus ligger på att skapa en trygg miljö för barn, ungdomar och personal. Uppdraget blev det fjärde av sitt slag i Ukraina under 2024.

I Ivano-Frankivsk, Ukraina, finns ett boende för kvinnor och deras barn. Där bor Davyd och Denys tillsammans med sin mamma och lillasyster.

Foto: Josefin Casteryd/Ikon

Representanter från Kyrkornas världsråd, ACT-alliansen och Caritas International genomförde en digital solidaritetsresa till Israel och Palestina i augusti. Syftet med resan var att ge stöd till svårt utsatta medlemskyrkor och andra samarbetspartner och bidra till ett globalt påverkansarbete för en rättvis och fredlig lösning av konflikten.

Delegationen träffade kyrkoledare och partnerorganisationer inne i Gaza som befinner sig i en extremt utsatt situation, däribland Act Svenska kyrkans samarbetspartner Middle East Council of Churches, Department of Services to Palestinian refugees.

För att lindra patienternas lidande har Augusta Victoria-sjukhuset i Jerusalem, som stöds av Svenska kyrkan, öppnat en klinik i Ramallah för att underlätta tillgång till behandling av människor med cancer- och njursjukdomar på Västbanken. Vägspärrar och reserestriktioner har gjort det allt svårare för patienter utanför Jerusalem att få tillgång till livräddande behandling.

Haiti står inför en av de värsta humanitära kriserna någonsin. Vardagen har länge präglats av utbredd fattigdom och upprepade naturkatastrofer. Över 300 000 människor är på flykt, samtidigt som nästan halva landets befolkning lider av livsmedelsbrist. Den våldsamma utvecklingen i huvudstaden Port-au-Prince har försvårat läget ytterligare. Landet står nu på randen till inbördeskrig. Tillgång till mat, sjukvård och rent vatten är några av de mest akuta behoven bland utsatta människor i huvudstaden. De kriminella gängen har tagit kontroll över flera områden i huvudstaden och cirka 50 000 människor har fördrivits utöver de 314 000 internflyktingar som redan finns. Det råder brist på dricksvatten och priser på varor går upp eftersom de flesta vägarna är blockerade och hamnen har plundrats. Skolor är stängda i huvudstaden, men vissa skolor har digital undervisning. De flesta sjukhusen är stängda och gängen har plundrat tre sjukhus. Act Svenska kyrkans partner kan fortfarande arbeta i provinser med lokala organisationer. Personal har möjlighet till psykologsamtal vid behov och en del har lämnat sina hem för att bo med vänner eller familj i säkrare områden. Act Svenska kyrkan kan tack vare det pågående arbetet, med stöd till många små lokala grupper, fortsätta att få ut kontantstöd och mat till dem som flytt våldet och för att skydda människor från kolerautbrott.

Ärkebiskopen besökte Guatemala i februari för att få ytterligare kunskap om hur Act Svenska kyrkan arbetar i praktiken. I Guatemala sker samverkan med Lutherska världsförbundet, Norska kyrkans nödhjälp och tyska Brot für die Welt genom lokalt anställda medarbetare. Projekt bedrivs också tillsammans med katolska Caritas. Besöket gav exempel på hur ett arbete kan vara effektivt och transparent i ett samhälle som präglas av närmast institutionaliserad korruption samt värdet av kyrkans arbete för att visa på möjligheter i svåra situationer.

Flera av Act Svenska kyrkans partnerorganisationer i södra Afrika har deltagit i kampanjen 16 Days of Activism, som är en kampanj mot könsrelaterat våld och diskriminering mot kvinnor. Tillsammans med lokala religiösa och politiska ledare har ett tydligt budskap förmedlats – våldet måste få ett slut.

Act Svenska kyrkan har under tio år arbetat med masterprogram i teologi, genus och hälsa på fyra lärosäten i Afrika, ett i Tanzania, ett i Etiopien samt två i Sydafrika. I månadsskiftet september-oktober samlade Act Svenska kyrkan tidigare studenter och lärare tillsammans med aktörer inom civilsamhället som alla varit involverade i utformning och genomförande av masterprogrammet. Konferensen var en utvärdering av tio års arbete med framåtblickande reflektioner där Svenska kyrkan fanns representerad. Lärdomar från konferensen analyseras nu och kommer att påverka kommande arbete med Svenska kyrkans strategi för teologisk utbildning i global kontext. Konferensen bidrog också med fördjupad förståelse av hur långsiktigt arbete och teologisk utbildning kan skapa förändringsledare inom kyrka och samhälle och

vikten av teologisk utbildning för att förändra normer och värderingar i relation till genus, hälsa och teologi.

I månadsskiftet oktober-november genomfördes ACT-alliansens generalförsamling i Yogyakarta, Indonesien. Generalförsamlingen samlade drygt 320 deltagare från 76 länder under ACT-alliansens lokala medlem YAKKUM:s värdskap. Act Svenska kyrkan representerades av två medarbetare och en ungdomsrepresentant. Generalförsamlingen valde en ny styrelse och den strategiska inriktningen för perioden 2019–2026 bekräftades att med några justeringar fortsätta fram till 2027. Med på generalförsamlingen var 33 ungdomsrepresentanter.

*Gaza är i spillror. Nuseirat flyktingläger i Deir al-Balah, Gaza, februari.
Foto: Doaa Albaz/Anadolu*

Ett långt internationellt engagemang i Svenska kyrkan

Under ett veckoslut i oktober möttes cirka 850 engagerade personer från Svenska kyrkan i Uppsala till *Göra skillnad-dagar*. Tillsammans med internationella gäster fick deltagarna dela erfarenheter, delta i seminarier med aktuella teman, ta del av föredrag och inspireras. Under lördagens festkväll korades Årets Changemaker i Sverige, som blev Thomas Andersson i Helsingborgs pastorat.

I samband med firandet av 150 år av internationellt engagemang i Svenska kyrkan har Act Svenska kyrkan utarbetat en skrift. Jubileumsboken heter *Vår mission: hopp! – 150 år av internationellt engagemang*. Det är en mosaik av röster och bilder som berättar både om Svenska kyrkans missionshistoria och om Act Svenska kyrkan i dag. Jubileumsboken har skickats till alla församlingar, pastorat och stift som en gåva i slutet av september.

Under adventstiden provade Act Svenska kyrkan för första gången Adoveo, en plattform för digital insamling och engagemang. I samband med julinsamlingen lanserades kampanjen *Tänd ett ljus*, där deltagare kunde tända digitala ljus för 50 kronor styck via Swish. Kampanjen resulterade i att över 6 000 ljus tändes, där varje ljus representerade ett bidrag till arbetet för fred. Julinsamlingen 2024 hade fred som tema, ett tema som kommer återkomma under minst två år till. Under rubriken *Sprid ljus i mörkret* kommuniceras det faktum att var fjärde människa på jorden lever i ett konfliktdrabbat område och att Act Svenska kyrkan arbetar för fred tillsammans med partner i flera av världens mest konfliktdrabbade områden.

Engagemanget i församlingarna har som vanligt varit gott, med insamlingsaktiviteter i form av konserter, lotterier och försäljningar av olika slag. På flera platser hölls ljusmanifestationer, exempelvis på Medborgarplatsen i Stockholm och Domkyrkoplan i Uppsala. I Haninge genomfördes en magnifik ljusinstallation, där varje Swish-gåva startade ett ljusspel på kyrkobyggnaden.

En helg i oktober samlades cirka 850 engagerade från hela landet för att ta del av inspirerande föredrag, musik och seminarier. På bilden syns internationella gäster från Zimbabwe. Foto: Josefin Casteryd/Ikon

Temat för Musikhjälpen 2024 var *Alla har rätt att överleva sin graviditet*. Medarbetare från Act Svenska kyrkan deltog vid två tillfällen, dels för att berätta om partnerorganisationen Siphililes arbete i Eswatini där man arbetar med mentor-mammor, dels för att berätta om situationen för gravida i Gaza och om arbetet som Act Svenska kyrkans partnerorganisation Department of Service to Palestinian Refugees gör med mödravård i mobila kliniker. Act Svenska kyrkan ansöker till Radiohjälpen om medel för flera projekt under årets tema. Ett exempel är till lokal partner i Honduras, Ecuménicas por el Derecho a Decidir, ett projekt som syftar till att underlätta tillgången till mödravård för 1 200 flickor och unga gravida kvinnor.

Cyberangreppet som skedde i slutet av 2023 försvårade för både församlingar och för den nationella nivån och påverkade troligtvis insamlingsarbetet negativt en bit in i 2024. Trots detta uppnåddes det ambitiösa insamlingsmålet på 223 miljoner kronor tack vare ett starkt testamentesår. Att människor väljer att testamentera stora delar av sin kvarlåtenskap till Act Svenska kyrkan visar på ett stort förtroende. Testamentes-intäkterna uppgick till nära 56 miljoner kronor under 2024.

För att kunna behålla och öka dessa insamlingsnivåer behövs ett ökat stöd från församlingarna. Under våren 2025 kommer en undersökning av församlingarnas engagemang för internationell mission och diakoni därför att genomföras.

År 2030 har vi bidragit till utveckling av en effektiv styrning, administration och förvaltning i Svenska kyrkan, så att församlingarna kan fullgöra sitt grundläggande uppdrag.

Denna målbild relaterar i första hand till den nationella nivåns uppdrag *Stöd till stiftet för utveckling av församllingslivet, Stöd till god förvaltning samt Inomkyrklig reglering.*

På samma sätt som för de två övriga målbilderna redovisas endast några exempel ur verksamheten.

Digitalisering och administrativa tjänster

Anslutningstakten till nya kyrknätet har under året varit god. I november passerades 50 procent anslutna kyrkliga enheter och målet var 50 procent till årsskiftet. I nuläget finns färre intresseanmälningar för anslutning än önskat och ansträngningar görs för att kontinuerligt genom stiftet uppmuntra församlingar och pastorat. Särskild kommunikationsinsats riktas nu till de stift som har en lägre grad av intresseanmälningar. Målet är att alla församlingar och pastorat ska vara anslutna under 2026.

I början på året hade alla församlingar, pastorat och stift anslutit sig till Microsoft 365 som en del av den gemensamma it-plattformen och har därmed tillgång till intranätet Kornet.

Svenska kyrkans nya grafiska profil och uppdaterade logotyp började implementeras i april, i samband med Svenska kyrkans digitala kommunikationsdagar. Då började ett mjukt införande av profilen i församlingar, pastorat och stift. Material med den gamla profilen lever kvar tills det tar slut eller av andra skäl behöver bytas ut. Den tidigare profilen och den uppdaterade fungerar tillsammans. Profilen är bindande för den nationella nivån och för alla som använder Svenska kyrkans logotyp. Under våren erbjöds utbildningar, föredrag och praktisk handledning. Stiftens kommunikatörer fick en särskild utbildning för att kunna ge ett bra stöd till församlingar och pastorat. I september gick Svenska kyrkan över till den nya grafiska profilen på externwebben. Inom svenskakyrkan.se-domänen finns över 900 webbplatser som tillhör församlingar, pastorat och stift. Alla dessa gick över till den nya profilen samtidigt och övergången sköttes centralt. Alla delar på webbplatsen har setts över och anpassats till den grafiska profilen, exempelvis layout, färger, ikoner, illustrationer och marginaler. Samma sak gäller tekniken bakom webbplatsen, men där med målet att effektivisera framtida arbete, förbättra användbarheten och minska laddningstiderna.

I december 2024 levererade löneservice 20 246 löner till 227 församlingar, pastorat och stift. Under 2024 levererades 24 procent fler lönespecifikationer jämfört med 2023. Totalt har löneservice välkomnat 60 kyrkliga enheter under 2024. Systembytet för Svenska kyrkans löneservice går enligt tidplan och planeras ske under hösten 2025. Under året har kvalitetshöjande arbete pågått internt på löneservice. Detta i syfte att förbättra och utveckla löneservice leverans och arbetssätt. Arbetet har fokus inom områdena arbetssätt och gränsdragningsfrågor, supporthantering, struktur på uppföljning samt kommunikation.

Projektet Etablera Svenska kyrkans ekonomiservice har startat och utgår från den förstudie som gjordes under 2023. Under våren 2024 låg fokus på att ta fram ett upphandlingsunderlag för ekonomi- och beslutsstödsystem och en finansieringsmodell. Den 1 januari 2025 genomfördes den första verksamhetsövergången i etableringen av Svenska kyrkans ekonomiservice. De 18 medarbetarna i Luleå stifts servicebyrå skiftade då arbetsgivare och är nu en del av kyrkokansliets organisation.

Därmed har leveransorganisationen i ekonomiservice etablerats och sektionen för ekonomiservice har nu 29 medarbetare, Ekonomiservice Norr.

Kyrkostyrelsen beslutade i juni om en policy med principer för användning av artificiell intelligens (AI) och generalsekreteraren beslutade om riktlinjer för nyttjande på den nationella nivån. Kyrkokansliets arbete med AI ska vara effektivt, rättssäkert och enhetligt. Nyttjandet av AI ska vara transparent så att det är tydligt om och på vilket sätt AI har använts och det ska alltid finnas en ansvarig person som har fattat beslut om användandet av AI och som tar ansvar för konsekvenserna av att AI använts i verksamheten. Användningen av känslig information i AI-lösningar ska föregås av medvetna överväganden och användningen av AI ska kännetecknas av ett riskbaserat förhållningssätt.

Personuppgiftsansvarets fördelning inom Svenska kyrkan har alltsedan data-skyddsförordningen trädde i kraft varit föremål för utredning och olika former av reglering. Den rättsliga bedömning som nu görs innebär att den dominerande formen av personuppgiftsansvar inom Svenska kyrkan är ett gemensamt ansvar mellan den nationella nivån och de övriga delarna av trossamfundet. Den personuppgiftsincident som följde av cyberangreppet bekräftade att den nationella nivån tillsammans med stift, församlingar och pastorat behöver upprätta ett så kallat inbördes arrangemang som reglerar personuppgiftsansvaret inom trossamfundet. I december fastställdes ett datadelningsavtal som distribueras till övriga delar av kyrkan för ingående under det första kvartalet 2025.

Höjd kyrkoantikvarisk ersättning

Den kyrkoantikvariska ersättningen kommer från och med 2025 att höjas från tidigare 460 miljoner till 490 miljoner per år. Höjningen är således ett litet steg i rätt riktning, men långt ifrån tillräcklig för att möta behoven och täcka inflationstappet som urholkat bidraget, som legat på samma nivå sedan millennieskiftet. Frågorna kring ersättningens storlek och hur förvaltningen av det kyrkliga kulturarvet ska vara långsiktigt hållbar kommer att vara centrala i fortsatta samtal med statens företrädare och med politiker. Svenska kyrkan föreslog en gradvis höjning till 700 miljoner till 2027 för att täcka de ökande underhållsbehoven och säkerställa långsiktig vård av det gemensamma kulturarvet samt för att den kyrkoantikvariska ersättningen successivt skulle kunna återfå sitt ursprungliga värde. Regeringen bekräftar att det nominella värdet av den kyrkoantikvariska ersättningen urholkats väsentligt och att det får konsekvenser för vården och underhållet av de kyrkliga kulturminnena.

Kyrkobyggnadsprojektet i Svenska kyrkan ska bidra till goda förutsättningar för församlingar och pastorat att utföra sin grundläggande uppgift samtidigt som Svenska kyrkan som organisation stärker det gemensamma ansvarstagandet för förvaltning av alla tillståndspliktiga kyrkobyggnader. Projektet är uppdelat i tre faser där den första har innehållit en bred ansats av olika förslag till hur uppdragets utmaningar kan mötas. I början av 2024 inleddes arbetet med fas två där projektet på ett djupare plan undersökt olika handlingsalternativ som möjliga vägar framåt. Dessa olika vägar har projektet resonerat kring med hjälp av deltagare från samtliga stift och sakkunniga inom bland annat fastighetsförvaltning, kulturarv och teologi för att säkerställa en bred validering och förankring. I början av 2025 inleds fas tre där fortsatt fördjupning sker inom ramen för valda handlingsalternativ.

Vid årsskiftet hade församlingar och pastorat lämnat 456 fastställda lokalför-sörjningsplaner till stiftet, vilket utgör 77 procent av antalet församlingar och pastorat

i landet. I Stockholms stift har samtliga församlingar och pastorat fastställt lokal-försörjningsplaner, vilket var fallet redan för ett år sedan. Redovisning och sammanställning görs varje halvår.

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

Det nominella värdet av den kyrkoantikvariska ersättningen har urholkats väsentligt och får konsekvenser för vården och underhållet av de kyrkliga kulturminnena.

Foto: Nadine Minner/Ikon

Två utredningar presenterade

I april överlämnades den parlamentariska utredningen *Att kroka arm – Om ökad stiftssamverkan* till kyrkostyrelsen. Syftet med utredningen är att stimulera stiftssamverkan och undanröja alla tveksamheter om möjligheter till samverkan i utförandet av stiftets uppdrag. Utredningen betonar skillnaden mellan *ansvar* och *utförande*, att det är skillnad mellan stiftets kyrkoordningsreglerade ansvar och hur stiftet i praktiken väljer att utföra och samverka i sitt uppdrag. Utredningen utgår ifrån nuvarande organisation i Svenska kyrkan och föreslår inga förändringar av den, vilket ingick som en förutsättning i utredningens direktiv. En viktig utgångspunkt i utredningen har varit att det kyrkoordningsreglerade ansvaret bör renodlas och finansieras av respektive nivå. Utredningen har förslag till justeringar i kyrkoordningens bestämmelser som föreslås träda i kraft den 1 januari 2026 efter beslut i kyrkomötet 2025. En remittering till samtliga stift och till ett urval av församlingar och pastorat ägde rum under hösten 2024. Remissvaren visade på stor samstämmighet och en positiv respons till utredningens innehåll och förslag.

I september offentliggjordes utredningen *Kyrkan och skogen – Ansvar, handling och hopp*. Utredningen framhåller att klimatnödläget ställer särskilda krav på förvaltningen av naturresurser och föreslår ett antal ändringar i kyrkoordningen. Utredningen lämnar också förslag på hur Svenska kyrkan kan stärka skyddet för biologisk mångfald och skogens kulturvärden, förbättra uppföljning och tillsyn samt öka lokal delaktighet och samiskt inflytande. Under fyra månader, fram till den 25 februari 2025, fanns det möjlighet att lämna synpunkter på de förslag som har presenterats i utredningen. Förslagen har föranlett en stor diskussion internt i Svenska kyrkan men också i samhället i stort.

Tematiskt kyrkomöte

Kyrkomötets första session genomfördes som planerat den 1–4 oktober i universitetshuset i Uppsala. Ledamöterna och biskoparna fick under dessa dagar möjlighet att fördjupa sig i temat *Kyrkan i det offentliga rummet*. Det tematiska programmet bjöd på diverse inslag, allt från föredrag om hur det står till med demokratin runt om i världen till bibelsmedjor. Intervjuer och annat material från de tematiska delarna finns publicerat på kyrkomötets webbplats. Under veckan pågick som vanligt utskottsarbete som resulterade i 60 betänkanden.

Kyrkomötets andra session genomfördes som planerat den 18–20 november på Uppsala Konsert och Kongress. Ledamöter och biskopar debatterade och beslut i samtliga ärenden som beretts under första sessionen fattades av ledamöterna. Liksom under första sessionen präglades dagarna under andra sessionen av temat *Kyrkan i det offentliga rummet*, både i ärendebehandlingen och i övrigt program.

Kyrkomötet präglades av temat Kyrkan i det offentliga rummet.

Foto: Magnus Aronson/Ikon.

3 Ekonomi

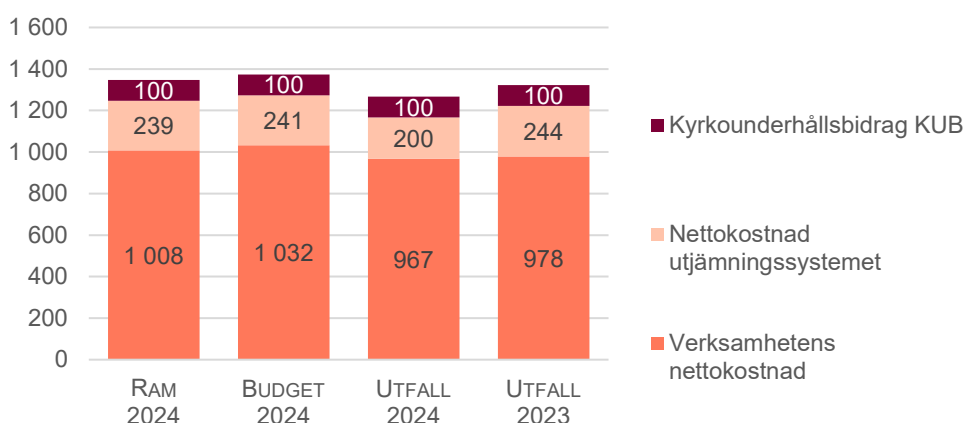
KsSkr 2025:2
Bilaga 1

3.1 Sammanfattning ekonomi

Årets resultat uppgår till 943 miljoner kronor, vilket är 719 miljoner kronor högre än budget. Skillnaden mot budget beror på att avkastningen från kapitalförvaltningen var 1 114 miljoner kronor, eller 10 procent som ska jämföras med budgeterade 5 procent.

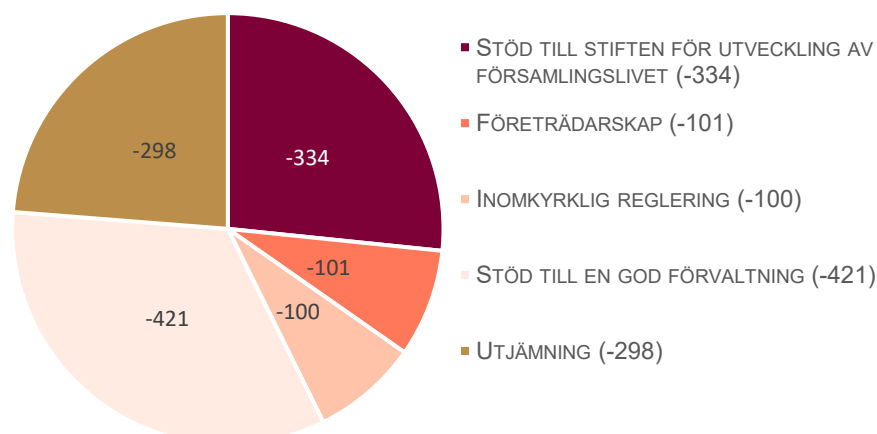
Totala kostnader 2024 uppgår till 3 371 miljoner kronor, vilket är 58 miljoner kronor lägre än den av kyrkomötet beslutade rambudgeten. Verksamhetens nettokostnad (kostnader minus intäkter utom avgift gemensam verksamhet) uppgick till 1 267 miljoner kronor vilket är 80 miljoner kronor lägre än nettokostnadsramen.

DIAGRAM 1. VERKSAMHETENS NETTOKOSTNAD 2024 I JÄMFÖRELSE MED PLANERADE NETTOKOSTNADSRAMAR, BELOPP I MILJONER KRONOR

Skillnaden mellan budgeterad nettokostnad och utfall 2024 förklaras av högre intäkt från prästlönetillgångarna än förväntat och lägre kostnad för strategiska insatser, främst klimatetapp 2 samt outnyttjade reserver. Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem genomfördes inte 2024.

DIAGRAM 2. NETTOKOSTNAD ÅR 2024 FÖRDELAD PER UPPDRAG, BELOPP I MILJONER KRONOR

3.2 Resultaträkning

Verksamhetens resultat för 2024 uppgår till -163 miljoner kronor exklusive finansnetto och kyrkounderhållsbidrag. I budget planerades för ett underskott med -303 miljoner kronor och resultatet är 140 miljoner kronor högre än planerat. Avvikelsen mot budget beror främst på högre intäkter från prästlönstillgångarna än förväntat och att kyrkostyrelsens reserver inte har behövt nyttjas fullt ut. Lämnade bidrag inom den internationella verksamheten, Svenska kyrkan i utlandet och klimatetapp 2 är lägre och Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem, som Svenska kyrkan stödjer, kunde inte genomföras 2024.

I tabellen nedan redovisas samtliga intäkter och kostnader för den nationella nivån med en summeringsrad för verksamhetens resultat.

TABELL 1. RESULTATRÄKNING

Belopp i miljoner kronor	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023
Avgift gemensam verksamhet	1 038	1 038	1 009
Insamlade medel	243	248	220
Erhållna bidrag	170	157	151
Inomkyrkliga tjänster*	174	179	137
Övriga intäkter	3	9	10
Summa intäkter	1 628	1 631	1 525
Utvecklingssamarbete/bistånd	-279	-223	-236
Övriga lämnade bidrag	-138	-118	-104
Externa kostnader	-761	-732	-669
Personalkostnader	-497	-509	-483
Avskrivningar	-14	-13	-14
Summa kostnader	-1 690	-1 595	-1 507
Utgjämning och KAE**	-241	-200	-244
VERKSAMHETENS RESULTAT	-303	-163	-225
Finansnetto	560	1 172	1 175
Kyrkounderhållsbidrag	-100	-100	-100
Förändring ändamålsbestämda medel	68	34	12
Årets resultat	224	943	862

* I inomkyrkliga tjänster ingår löneservice, ekonomiservice och digital infrastruktur

** Se förklaring i tabell 2

3.2.1 Intäkter

Sammanlagda intäkter är 3 miljoner kronor högre än budget. Insamlade medel är 5 miljoner kronor högre än budget och 29 miljoner kronor högre än föregående år. Det beror framför allt på högre testamentsintäkter till Act Svenska kyrkan. Gåvor och kollekter till den internationella verksamheten är däremot lägre än budget.

Erhållna bidrag är 12 miljoner kronor lägre än budget men högre än föregående år. Det beror på lägre bidrag än förväntat från externa givare inom den internationella verksamheten. Under 2024 har Svenska kyrkan fått statliga medel från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor till insatser för människor i socialt särskilt utsatta situationer. Dessa medel har fördelats vidare till församlingar och pastorat.

Inomkyrkliga tjänster är 6 miljoner kronor högre än budget och 43 miljoner kronor högre än 2023. I jämförelse med föregående år har anslutningsgraden till löneservice,

ekonomitjänsten och till gemensam it-plattform ökat. År 2023 kompenserades församlingar/stift för extraordinär situation med anledning av cyberangreppet, vilket minskade intäkterna det året.

I övriga intäkter ingår valutakursvinster och hyresintäkter.

3.2.2 Kostnader

Sammanlagda kostnader är 95 miljoner kronor lägre än budget och 88 miljoner kronor högre än föregående år.

Utvecklingssamarbete och bistånd är 56 miljoner kronor lägre än budget inom den internationella verksamheten. De minskade erhållna bidragen återspeglas i en lägre nivå av lämnade bidrag. Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem, som Svenska kyrkan stödjer, genomfördes av olika skäl inte under 2024 och var budgeterat med 22,5 miljoner kronor.

Övriga lämnade bidrag är 20 miljoner kronor lägre än planerat. Anslag inom klimatetapp 2 kommer att fördelas i större utsträckning från och med 2025 efter inledande planering och utveckling av samarbetsformer. Anslagen inom Svenska kyrkan i utlandet är lägre och personalkostnaderna är högre eftersom omställningen till lokalanställd personal hade en lägre takt än budgeterat 2024.

Externa kostnader är 30 miljoner kronor lägre än budget. År 2024 reserverades medel bland annat för kyrklig beredskap som inte har nyttjats fullt ut. Kostnader till följd av cyberangreppet var 15 miljoner kronor 2024. Kostnaderna är lägre för löneservice- och ekonomiserviceprojekten.

Externa kostnader är 63 miljoner kronor högre än föregående år, framför allt på grund av ökade säkerhetskostnader och ökade kostnader för motståndskraft. Kostnaderna för kyrkovalsarbetet är högre än föregående år och varierar i en fyraårscykel.

Personalkostnaderna är 13 miljoner kronor högre än budget. Kostnader för pensioner och lunchsubventioner är högre än planerat. I personalkostnader ingår 17 miljoner kronor för inhyrd personal som har täckt upp tillfälliga vakanser och annan frånvaro. Kostnader för utsänd personal är högre än planerat inom Svenska kyrkan i utlandet, men lägre inom den internationella verksamheten.

Personalkostnaderna ökar på grund av den årliga lönerevisionen och eftersom verksamheten utökas inom administrativ samverkan.

3.2.3 Utjämning och kyrkoantikvarisk ersättning

Utjämningssystemet är underfinansierat genom att intäkterna är lägre än kostnaderna och den nationella nivån finansierar mellanskillnaden mellan utjämningsavgifter och utjämningsbidrag samt kyrkounderhållsbidraget (se egen rad i resultaträkningen).

Det statliga bidraget kyrkoantikvarisk ersättning används främst till församlingarnas renovering av kyrkobyggnader.

TABELL 2. FÖRKLARING AV UTJÄMNING OCH KYRKOANTIKVARISK ERSÄTTNING (KAE)

Belopp i miljoner kronor	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023
Utjämningsavgifter församlingsnivå	778	779	757
Utjämningsbidrag församlingsnivå	-873	-874	-853
Nettoresultat församlingsnivå	-96	-96	-96
Utjämningsavgift stiftsnivå	220	261	217
Utjämningsbidrag stiftsnivå	-365	-365	-365
Nettoresultat stiftsnivå	-146	-104	-148
Intäkter kyrkoantikvarisk ersättning	460	436	492
Kostnader kyrkoantikvarisk ersättning	-460	-436	-492
Nettoresultat KAE	0	0	0
Resultat utjämning och KAE	-241	-200	-244

Nettoresultatet på stiftsnivå är högre än budget och föregående år. Prästlönетillgångarna uppvisade ett högre årsresultat 2023 än året innan, vilket gav en högre utdelning 2024 än förväntat.

Den kyrkoantikvariska ersättningen används främst till församlingarnas renovering av kyrkobyggnader. Utbetalningarnas storlek varierar mellan åren och 2024 var utbetalningarna lägre än budget och uppgick till 436 miljoner kronor.

3.2.4 Finansnetto

Intäkter från finansnettot var 612 miljoner kronor högre än budget 2024. Avkastningen från kapitalförvaltningen var 1 114 miljoner kronor, eller 10,0 procent, vilket ska jämföras med budgeterade 5 procent.

2024 blev ett starkt år för aktiemarknaden, men med stora skillnader mellan regioner och sektorer. Svenska kronan försvagades under året, vilket bidrog till en positiv resultateffekt från globala aktier. Resultatet från tillgångsslaget aktier blev sammantaget 952 miljoner kronor. Tillgångsslagen räntor, fastigheter och alternativa placeringar gav också en positiv avkastning 2024. Svenska räntor gav 3,5 procent och företagsobligationer 6,8 procent med ett sammantaget resultat på 114 miljoner kronor.

Marknadsvärdet på placeringstillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick den 31 december 2024 till 11 857 miljoner kronor.

Likviditetsförvaltningen genererade en bruttovinst på 345 miljoner kronor 2024. Efter räntenetto (den ränta vi betalar ut till alla underkontohavare) och kostnader landade resultatet för likviditetsförvaltningen på 98 miljoner kronor. Efter det negativa resultatet som uppstod 2022 har förvaltningen nu hämtat i kapp det resultatet och genererat ett överskott som delas ut som extra ränta till underkontohavarna på 59 miljoner kronor.

TABELL 3. FINANSFÖRVALTNING

Belopp i miljoner kronor	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023
Övriga intäkter	0	2	2
Finansnetto	560	1 172	1 175
Kostnader	-2	-3	-3
Resultat	558	1 171	1 174

3.3 Eget kapital

Den nationella nivåns egna kapital utgör det enda gemensamma kapitalet i Svenska kyrkan. Kapitalet möjliggör strategiska insatser för hela Svenska kyrkan och finansierar delar av utjämningsystemet samt årliga utbetalningar av kyrkounderhållsbidrag på 100 miljoner kronor.

Målvärdet för eget kapital var vid utgången av 2021 10 miljarder kronor. Det räknas upp årligen med hänsyn till konsumentprisindex, och målkapitalet är 11 899 miljoner kronor vid utgången av 2024. Sedan 2024 beräknas detta enligt KPIF. Det fria egna kapitalet uppgår till 11 960 miljoner kronor per 31 december 2024, efter ett uttag om 400 miljoner kronor. Det är 61 miljoner kronor högre än målvärdet.

3.4 Ekonomiskt utfall per uppdrag med undernivåer

I tabellen visas nettokostnad (kostnader minus externa intäkter) per uppdrag, vilket visar hur mycket avgiften för gemensam verksamhet, den så kallade 7-öringen, ska finansiera. Viss verksamhet, såsom Act Svenska kyrkan, finansieras till stor del av externa intäkter och därför är nettokostnaden låg.

Resultaträkningar för kyrkostyrelsens internationella råd och kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet visas i tabell 7 och 8. Resultaträkningar för utjämnings och finansförvaltning visas i tabell 2 och 3.

TABELL 4. NETTOKOSTNAD PER UPPDRAG

Belopp i miljoner kronor	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023
Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet			
Utbildningsinstitutet	-59	-61	-55
Svenska kyrkan i utlandet	-77	-72	-76
Diakonal utveckling, forskning, kulturarv (KAE), hållbarhet m.m.	-250	-201	-230
	-386	-334	-360
Företräderskap			
Internationell mission och diakoni	-57	-35	-105
Ekumenisk samverkan, påverkansarbete	-64	-67	-66
	-121	-101	-171
Stöd till en god förvaltning			
Löneservice	-64	-48	-58
Ekonomiservice	-31	-22	-26
It-infrastruktur, support och förvaltning	-221	-249	-194
Övrig förvaltning av gemensamma funktioner	-9	-11	-8
Juridiskt stöd, fastighetsstöd, arkiv m.m.	-99	-92	-78
	-423	-421	-364
Inomkyrklig reglering			
Kyrkoval	-35	-33	-17
Kyrkans böcker, kyrkomöte, kyrkostyrelse, råd	-66	-68	-59
	-100	-100	-77
Utjämnings och Finans			
Utjämnings	-341	-298	-339
Finansförvaltning	558	1 160	1 166
	217	862	826

3.4.1 Stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet

Uppdraget avser stöd till verksamhetsutveckling inom församlingarnas grundläggande uppgift i Sverige och i utlandet. Stödet utgör exempelvis forskning och analys, stöd till diakonal utveckling, hållbarhetsfrågor och till utbildning för tjänst i Svenska kyrkan. I uppdraget ingår även kyrkoantikvarisk ersättning med både intäkter och kostnader.

Kostnaderna för Svenska kyrkans utbildningsinstitut är i nivå med budget men högre än föregående år. Externa kostnader och lämnade bidrag är högre än föregående år. Flera utbildningsalternativ och klasser har krävt tillskott av lärarresurser och det femte utbildningsalternativet för kyrkomusikerutbildning på C-nivå startade under hösten.

Nettokostnaden för Svenska kyrkan i utlandet är lägre än planerat för underhåll av fastigheter i utlandet. En utförligare beskrivning av utfallet för kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet finns under egen rubrik.

Nettokostnaden för resterande delar inom stöd till stiftens för utveckling av församlingslivet är sammantaget lägre än budget. Det beror främst på att kyrkostyrelsens medel för beredskap inte nyttjats fullt ut. Nettokostnader kopplade till cyberangreppet är lägre än föregående år.

I uppdraget ingår projekten klimatetapp 2, närvarande och synlig kyrka, medlemsutveckling samt åtaganden till det samiska folket. Kostnaderna för färdplan för klimatet är lägre än planerat 2024. Anslag inom klimatetapp 2 kommer att fördelas i större utsträckning från och med 2025 efter inledande planering och utveckling av samarbetsformer.

TABELL 5. STRATEGISKA INSATSER

Belopp i miljoner kronor	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023
Färdplan klimat	-30	-9	-9
Försoningsprocess samiska folket	-4	-6	-3
Medlemsutveckling	-12	-16	-12
Närvarande och synlig kyrka	-15	-15	-20
	-61	-46	-44

3.4.2 Företrädarskap

Uppdraget innefattar ekumenisk samverkan, påverkansarbete samt internationell mission och diakoni som samordnas genom Act Svenska kyrkan.

Nettokostnaden för internationell mission och diakoni är lägre då det budgeterade stödet till Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem inte betalades inte ut 2024. Nettokostnaden är också lägre än föregående år, vilket beror på att nationell finansiering av Act Svenska kyrkan minskade 2024. Dessutom fick Act Svenska kyrkan ett bidrag om 30 miljoner kronor från kyrkostyrelsens förfogande-medel 2023, som betalades ut till humanitära insatser. En utförligare beskrivning av utfallet för kyrkostyrelsens internationella råd finns under egen rubrik.

Inom ekumenisk samverkan och påverkansarbete ingår bland annat stöd till ekumeniska internationella samarbetsorganisationer och samarbetskyrkor. Under 2024 har det utöver tidigare planerade anslag lämnats ett bidrag till Sveriges inter-religiösa råd och till Mekane Yesus-kyrkan (EECMY).

Även kostnader för närvaron i sociala medier och kommunikationsinsatser inför kyrkovalet ingår i uppdraget företrädarskap.

3.4.3 Stöd till en god förvaltning

Uppdraget omfattar verksamhet som genom samverkan och digitalisering i gemensamma administrativa arbetssätt möjliggör kostnadseffektiva lösningar. Gemensam it-plattform, gemensamma administrativa system, kyrknätets infrastruktur och Svenska kyrkans löneservice och ekonomiservice ingår i gemensamma funktioner. I stöd till en god förvaltning ingår också bland annat fastighetsförvaltning, administration, arkiv och juridiskt stöd.

Nettokostnaden för löneservice är 16 miljoner kronor lägre än budget och 20 miljoner kronor lägre än föregående år på grund av försening i införande av nytt lönesystem. Anslutningen har ökat med 24 procent under året.

Nettokostnaden för ekonomiservice är 8 miljoner kronor lägre än budget, vilket framför allt beror på att egen personal har nyttjats i projektet i stället för köpta tjänster.

Nettokostnaden för it-infrastruktur, support och förvaltning är 28 miljoner kronor högre än budget, vilket framför allt beror på säkerhetshöjande åtgärder efter cyberangreppet. Jämfört med föregående år har nettokostnaden ökat med 55 miljoner kronor där den största avvikelsen avser kostnader för införande av nytt kyrknät, samt kostnader för utökad säkerhet.

Juridiskt stöd, fastighetsstöd och arkiv har en lägre nettokostnad än budgeterat då reserver inte har nyttjats fullt ut. Nettokostnaden är dock 11 miljoner kronor högre än föregående år främst på grund av högre konsultkostnader.

TABELL 6. STRATEGISKA INSATSER

Belopp i miljoner kronor	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023
Samverkan och digitalisering exkl drift	-49	-41	-64
Digitalisering av valet	-5	-3	-2
	-54	-44	-66

3.4.4 Inomkyrklig reglering

Uppdraget inkluderar verksamhet för Svenska kyrkans styrorgan och genomförande av kyrkoval. Även kvalitetssäkring av Svenska kyrkans böcker, utveckling av kyrkoordningen samt Svenska kyrkans bestämmelser ingår i uppdraget.

Kostnaderna för kyrkovalsarbetet varierar i en fyraårscykel. För 2024 är kostnaderna 2 miljoner kronor lägre än budget eftersom delar av den digitala satsningen har flyttats fram.

Kostnaderna för övrig inomkyrklig reglering är 2 miljoner kronor högre än budget, vilket främst beror på högre kostnader i kyrkostyrelsens utredningar och ökade kostnader för informationssäkerhet. Nettokostnaden är 8 miljoner kronor högre än föregående år eftersom kostnaderna för kyrkomötet är högre vilket främst beror på att mandatstödet varierar mellan åren. Även i projektet för revidering och utökning av den svenska psalmboken är kostnaderna högre än föregående år.

3.5 Sammanfattning ekonomi för råden

3.5.1 Kyrkostyrelsens internationella råd

TABELL 7. RESULTATRÄKNING FÖR KYRKOSTYRELSENS INTERNATIONELLA RÅD

Belopp i miljoner kronor	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023
Insamlade medel	223	223	199
Erhållna bidrag	160	139	135
Övriga intäkter	0	2	4
Förändring ändamålsbestämda medel	65	47	14
Summa intäkter	448	411	352
Utvecklingssamarbete/bistånd	-279	-223	-236
Övriga lämnade bidrag	-4	-10	-7
Externa kostnader	-112	-111	-113
Personalkostnader	-110	-109	-103
Avskrivningar	0	0	0
Summa kostnader	-505	-452	-459
Finansnetto	0	6	3
Resultat	-58	-35	-105

Insamlade medel är i nivå med budget men högre än föregående år, främst på grund av ett stort testamente 2024. De erhållna bidragen är lägre än budget, på grund av lägre intäkter från institutionella givare.

De lägre erhållna bidragen återspeglas i en lägre nivå av lämnade bidrag. Ett antal insatser har försenats eller ställts in och bidrar till att budget underskrids. Dessutom genomfördes inte Lutherska världsförbundets husbyggnadsprojekt i Jerusalem under året.

De externa kostnaderna, som till största del är kopplade till att sprida kännedom om Act Svenska kyrkan och öka insamling är i nivå med budget och föregående år. Personalkostnaderna är också i nivå med budget. Kostnaderna för kanslianställda är högre än budgeterat men kostnader för utsänd personal är lägre, på grund av att de inte kunnat sändas ut i den takt som planerats.

De totalt sett lägre kostnaderna bidrar till att ändamålsbestämda medel inte behöver användas i den utsträckning som budgeterats.

1.1.1 Kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet

TABELL 8. RESULTATRÄKNING FÖR KYRKOSTYRELSENS RÅD FÖR SVENSKA KYRKAN I UTLANDET

Belopp i miljoner kronor	Budget 2024	Utfall 2024	Utfall 2023
Insamlade medel	9	11	10
Erhållna bidrag	6	8	3
Övriga intäkter	2	2	0
Förändring ändamålsbestämda medel	3	-13	-2
Summa intäkter	20	8	10
Övriga lämnade bidrag	-49	-32	-27
Externa kostnader	-21	-16	-18
Personalkostnader	-25	-31	-40
Avskrivningar	-3	-3	-3
Summa kostnader	-98	-83	-88
Finansnetto	0	1	-1

Resultat***-78****-74****-78**KsSkr 2025:2
Bilaga 1

Svenska kyrkan i utlandets insamlade medel och erhållna bidrag är högre än budget och sparas delvis som ändamålsdestinerade medel till kommande år.

Lämnade bidrag är lägre än budget men högre än föregående år. Övergången till lokalanställd personal pågår men var inte fullt genomförd under 2024, vilket påverkar både lämnade bidrag och personalkostnader.

Externa kostnader är lägre för Svenska kyrkan i utlandets fastighetsprojekt. Sammanlagda utgifter för fastighetsprojekt är 8 miljoner kronor mot budgeterade 12 miljoner kronor. Till kostnaderna läggs avskrivningar för tidigare projekt. Eftersom fastighetsbudgeten sträcker sig över fem år så är det väntat med avvikelser mellan åren.

4 Förvaltningsberättelse

4.1 Allmänt om verksamheten

Fördelningen av uppgifter och uppdrag inom Svenska kyrkan regleras i kyrkoordningen. Församlingen är den lokala pastorala nivån inom Svenska kyrkan med grundläggande uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiften, som är den regionala pastorala nivån, främjar och har tillsyn över församlingslivet medan den nationella nivån ger stöd till församlingslivets utveckling i huvudsak via stiftet, och på olika sätt beroende på skiftande behov hos församlingarna i respektive stift.

Den nationella nivån är en sammanhållande kraft för Svenska kyrkan och bidrar till att uppdraget fullgörs rikstäckande och i internationellt samarbete. Det sker genom att den nationella nivån ansvarar för kyrkans gemensamma angelägenheter bland annat i fråga om inomkyrklig normgivning, förvaltning av gemensamma system och administration, överprövning av beslut, gemensam information, utbildning, ekumeniska relationer samt internationell diakoni och mission. Till uppdraget hör också att vara Svenska kyrkans röst såväl i det svenska samhället som internationellt samt bidra till att Svenska kyrkan är en positiv kraft för att samhället ska hålla ihop och inte dras isär.

4.2 Styrning och ledning

Verksamheten på den nationella nivån bedrivs i Trossamfundet Svenska kyrkan, organisationsnummer 252002-6135, med säte i Uppsala. Kyrkomötet är Svenska kyrkans högsta beslutande organ på den nationella nivån och dess 251 ledamöter väljs av medlemmarna, varav 249 väljs i direkta val och de återstående två väljs av de 24 kyrkoråden inom Svenska kyrkan i utlandet. Kyrkostyrelsen är Svenska kyrkans högsta ansvariga organ när kyrkomötet inte är samlat. Ärkebiskopen är ordförande och kyrkomötet utser övriga ledamöter för en period om fyra år. Kyrkostyrelsen leder och samordnar förvaltningen av den nationella nivåns uppgifter. Den handlägger ärenden enligt bestämmelserna i kyrkoordningen, beslutar i alla övergripande och löpande frågor på den nationella nivån och företräder Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen är kyrkomötets beredande och verkställande organ. Det betyder att kyrkostyrelsen kan lägga fram förslag i olika frågor genom skrivelser till kyrkomötet. Den ska också utföra de uppdrag som kyrkomötet ger.

Direkt utsedda av kyrkomötet är även läronämnden, kyrkorättsnämnden, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans överklagandenämnd samt Svenska kyrkans arvodesnämnd. Kyrkostyrelsen utser kyrkostyrelsens dispens- och överprövningskommitté, kyrkostyrelsens internationella råd, kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd, kyrkostyrelsens musikråd, kyrkostyrelsens redovisningsråd för Svenska kyrkan, Samiska rådet i Svenska kyrkan, kyrkostyrelsens råd för samverkan och digitalisering, kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet samt Svenska kyrkans teologiska kommitté. Kyrkostyrelsen ansvarar för all övergripande verksamhet.

Kyrkostyrelsens kansli, kyrkokansliet, i Uppsala är organiserat i elva avdelningar som genomför verksamheten på den nationella nivån. Kyrkokansliets arbete leds av en generalsekreterare. Den årliga styrningen, i relation mellan kyrkomöte, kyrkostyrelse, generalsekreterare och avdelningschefer, består i huvudsak av processer för planering och processer för uppföljning av verksamhet och ekonomi. Årligen upprättas en budget

för en period av tre år och en detaljerad budget för nästkommande år. Uppföljningsprocesserna sker löpande under året, med dialoger och avrapportering till kyrkostyrelsen var fjärde månad. Därtill finns en process för uppföljning i form av generalsekreterarens löpande rapportering till kyrkostyrelsen under året.

4.3 Legal struktur

Svenska kyrkans nationella nivå äger dotterföretaget Svenska kyrkans förvaltningsaktiebolag och det vilande dotterföretaget Svenska kyrkans utbildningsaktiebolag. Förvaltningsaktiebolaget äger och förvaltar fastigheten Fjärdingen i Uppsala, som tillgodoser kyrkokansliets huvudsakliga behov av kontorslokaler. Svenska kyrkans nationella nivå äger också andelar i intresseföretagen Fairtrade Sverige AB och Berling Media AB. Med hänvisning till 7 kap. 3 a § årsredovisningslagen (1995:1554) upprättas ingen koncernredovisning på grund av ovanstående verksamheters ringa omfattning, i förhållande till den totala verksamheten på den nationella nivån.

Inom Svenska kyrkan i utlandet finns ett trettiotal utlandsförsamlingar där de flesta utgörs av självständiga juridiska personer. Men det finns sex filialer som inte betraktas som självständiga juridiska personer och som därmed finns inom ramen för verksamheten på den nationella nivån. Filialerna utgörs av två enheter inom Svenska kyrkan i utlandet vilka är placerade i Thailand och Hongkong, tre enheter inom den internationella verksamheten i Colombia, Jordanien och Uganda samt det Svenska teologiska institutet i Jerusalem (STI) i Israel. Verksamheten i Colombia har inte påbörjat sin verksamhet och filialerna i Hongkong och i Thailand har varit vilande under året.

4.4 Stiftelser

Svenska kyrkan på den nationella nivån förvaltar 45 (2023 var det 48) stiftelser med anknuten förvaltning. Stiftelserna är egna juridiska personer. Separata årsredovisningar eller sammanställningar upprättas för dessa i enlighet med gällande lagstiftning. De ingår därför inte i balans- och resultaträkningen för Svenska kyrkan på den nationella nivån. Tillgångarna i stiftelserna har vid årsskiftet ett redovisat värde på 302 (301) miljoner kronor. Avkastningen från stiftelserna tillförs till stor del den verksamhet som bedrivs inom Svenska kyrkan på den nationella nivån. Vissa stiftelser lämnar bidrag även till mottagare utanför Svenska kyrkan beroende på vilket ändamål som ska främjas. Stiftelserna kan delas upp i följande kategorier: internationell mission och diakoni, utbildning, forskning och kultur och Svenska kyrkan i utlandet.

4.5 Väsentliga händelser under 2024

Årets aktiviteter har på olika sätt främjat trossamfundets ändamål – att levandegöra evangeliet och verka för Guds rike. Här nedan följer några av de mer betydelsefulla händelserna under 2024 och några beskrivs mer detaljerat i verksamhetsuppföljningen i avsnittet Året som gått.

Den 23 november 2023 drabbades Svenska kyrkan av ett cyberangrepp som var en bekräftad ransomware-attack. Angreppet var omfattande och berörde stora delar av Svenska kyrkans it-miljö och verksamhet. Cyberangreppet påverkade verksamheten på kyrkokansliet under början av 2024, men vartefter systemen kunde återställas har verksamheten återgått till det normala.

I juni 2024 gick den nationella nivåns generalsekreterare Helén Ottosson Lovén i pension och i augusti 2024 tillträdde Camilla Asp som ny generalsekreterare.

Svenska kyrkan har under året beviljats 6 miljoner kronor i statliga bidrag från Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor till socialt utsatta.

4.5.1 Utfall och effekter kopplat till verksamhet som finansierats av 90-konton

Svenska kyrkans internationella arbete och Svenska kyrkan i utlandets verksamhet finansieras delvis av gåvor. Gåvorna samlas in via 90-konton som beviljas och kontrolleras av Svensk insamlingskontroll. Svensk insamlingskontroll är en ideell förening som ställer krav på 90-kontohavaren, gör årliga kontroller och säkrar att insamlingen håller hög kvalitet. Ett av kraven från Svensk insamlingskontroll är att i kontoinnehavarens förvaltningsberättelse ange hur ändamålet främjats under året, beskriva måluppfyllelsen samt redovisa vilka resultat och effekter man uppnått med ändamålsarbetet. Se ytterligare beskrivning av Act Svenska kyrkans verksamhet på sidorna 28–32 och Svenska kyrkan i utlandets verksamhet på sidorna 23–24.

Svenska kyrkans internationella arbete genom Act Svenska kyrkan har som utfallsmål att människor lever i rättvisa, hållbara och demokratiska lokalsamhällen förstärkta av global solidaritet, med utgångspunkt i de mänskliga rättigheterna.

Act Svenska kyrkan har en gåvoshop. Samtliga gåvor som givaren uppmanas köpa är prisexempel från verksamhet som Act Svenska kyrkan bedriver och det framgår tydligt att det är prisexempel och inte öronmärkt för den specifika insatsen. Huvudparten av de insamlade medel som Act Svenska kyrkan erhåller är icke öronmärkta och de löften som gavs vad gäller öronmärkning under 2024 var till katastrofinsatser.

Act Svenska kyrkan har under 2024 genomfört omkring 250 insatser i 38 länder. Insatserna omfattar humanitärt stöd såväl som långsiktigt utvecklingsarbete. Act Svenska kyrkan arbetar främst inom de ekumeniska nätverken ACT-alliansen och Lutherska världsförbundet. ACT-alliansen är en koalition av 137 kyrkor och trosbaserade aktörer som arbetar tillsammans i över 100 länder. Act Svenska kyrkan stödjer lokala civilsamhällesorganisationer i Asien, Latinamerika, Mellanöstern och Afrika som arbetar för rättvisa, hållbara och demokratiska samhällen. Vidare stödjer Act Svenska kyrkan såväl lokala organisationer som Lutherska världsförbundets World Service för att kunna agera snabbt och effektivt vid humanitära katastrofer.

Stödet från Act Svenska kyrkan är både monetära insatser och kapacitetsstärkande insatser. Act Svenska kyrkans prestationer har huvudsakligt fokus på att stärka samarbetsorganisationers kapacitet att verka i egen rätt, att arbeta rättighetsbaserat samt att stärka globala och lokala kontaktytor och möjlighet till ansvarsutkrävande. Prestationerna utförs främst i form av utbildningsinsatser, uppföljning och nära dialog. I relation till andra internationella aktörer såväl inom utvecklingsarbetet som inom det humanitära arbetet syftar Act Svenska kyrkans kapacitetsstärkande insatser till att stärka arbetet med lokalsamhällen och lokala organisationer.

Under 2024 har Act Svenska kyrkan fortsatt stött insatser i Ukraina och Gaza för att nå utsatta grupper med matpaket, kontantstöd och mediciner samt traumabearbetning genom, lek, kreativa aktiviteter och samtal för barn

Efter jordbävningen i Filippinerna bidrog gåvorna till utdelandet av kontantstöd och matpaket och särskilt fokus låg på låginkomsttagare, äldre, gravida och personer som lever med funktionsnedsättning. Under 2024 besökte mentormammorna i Eswatini 3 000 kvinnor och gav stöd i form av rådgivning. 800 barn i Sydafrika fick undervisning och två mål mat om dagen. I Libanon har Act Svenska kyrkans samarbetspartner

delat ut 1 324 hygienkit, erbjudit dagliga skolluncher i 16 olika skolor och delat ut 1 100 sänglinnen till människor i mottagningsanläggningar för internflyktingar.

Act Svenska kyrkan bedriver även ett globalt påverkansarbete inom en rad frågor. Bland annat deltog Act Svenska kyrkan i klimatförhandlingarna COP29 som en del av den globala ekumeniska rörelsen för att särskilt lyfta klimaträttvisa.

Sammanställning av 2024 års utfall föreligger inte vid upprättandet av årsredovisningen för 2024. Därför redogörs nedan för några exempel från 2023 års sammanställning. Under 2023 lyckades Act Svenska kyrkans samarbetspartner i Gaza distribuera det allra nödvändigaste, som vatten och dadlar till människor på flykt. Omkring 400 personer per dygn fick hjälp av omkring 30 anställda. Cirka 5 000 barn kunde nås i olika flyktingläger. I Kakuma, Kenya, bidrog Act Svenska kyrkans arbete till att 40 000 barn i lägret fick förutsättningar för lärande och traumabearbetning genom kreativt skapande. Gåvor till Act Svenska kyrkan bidrog till att cirka 25 000 måltider och 1 000 större matpaket samt 200 särskilda sanitetskit för kvinnor och 2 000 anpassade för spädbarn delades ut efter jordbävningen i Syrien. Stödet gick även till sjukvård, mediciner och psykosocialt stöd.

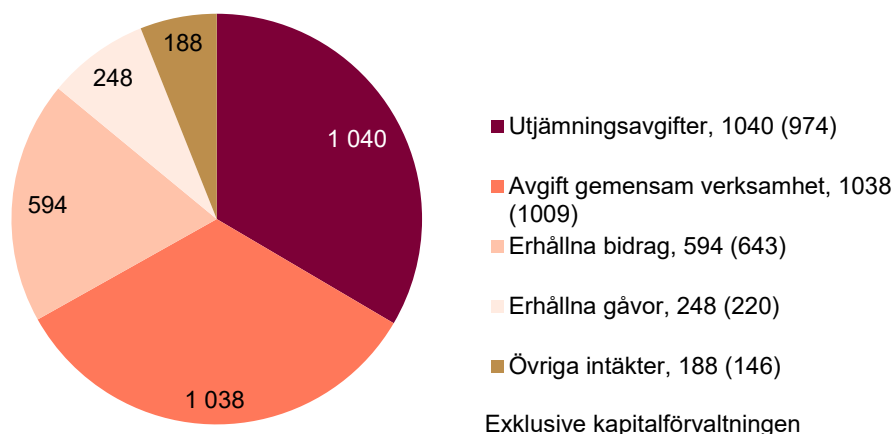
Utan kapacitetstärkande insatser och monetärt stöd hade mottagande organisationers möjlighet att verka begränsats och utfallet reducerats både i kvalitet och omfattning.

4.6 Totala intäkter och kostnader

Resultatet för 2024 blev 943 (862) miljoner kronor.

De totala intäkterna uppgick till 4 221 (4 010) miljoner kronor. Skillnaden i intäkter mot föregående år beror främst på högre avkastning från kapitalförvaltningen, högre utdelning från prästlönstillgångarna och att fler inomkyrkliga tjänster tillhandahölls. 2024 gav kapitalförvaltningen en avkastning på 1 114 (1 018) miljoner kronor vilket motsvarar närmare 10 procent.

DIAGRAM 3. INTÄKTER 2024 EXKLUSIVE KAPITALFÖRVALTNINGEN, BELOPP I MILJONER KRONOR

Den största intäktsposten för den nationella nivån är utjämningsavgifter och avgiften för gemensam verksamhet. Inom ramen för utjämningsystemet omfördelas en del av kyrkoavgiften mellan församlingar, pastorat, stift och den nationella nivån. Detta sker genom att den nationella nivån tar ut utjämningsavgifter av församlingar och pastorat och lämnar utjämningsbidrag till församlingar, pastorat och stift. Syftet med denna omfördelning är att Svenska kyrkan ska kunna bedriva en rikstäckande verksamhet.

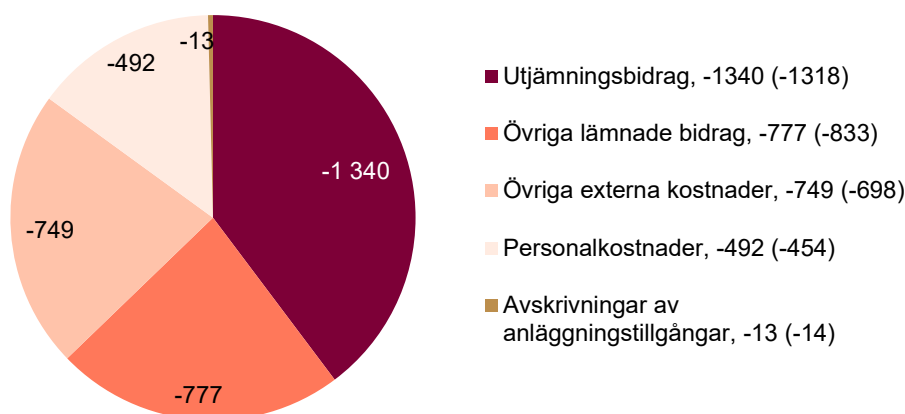
Intäkterna för den nationella nivån avseende avgift för gemensam verksamhet (se not 4) finansierar tillsammans med utdelning från prästlönetillgångar (stiftens förvaltning av skog, jord och fonder) verksamheten på den nationella nivån samt vissa utjämningsbidrag som betalas ut till stiftet.

Den näst största intäktsposten är erhållna bidrag, främst den kyrkoantikvariska ersättningen. Övriga bidrag kommer bland annat från Sida, Världens barn, Radiohjälp och olika stiftelser, och används främst i den internationella verksamheten. År 2024 fick Svenska kyrkan statliga medel till församlingars insatser för socialt särskilt utsatta människor.

Kollekter och gåvor är en annan betydelsefull intäkt, inte minst för den internationella verksamheten. År 2024 var summan av gåvor högre än föregående år, på grund av generösa gåvor och testamenterade medel till Act Svenska kyrkan.

Övriga intäkter är framför allt inomkyrkliga tjänster som den gemensamma digitala infrastrukturen, ekonomitjänsten och löneservice. Löneservice omsättning har ökat i jämförelse med föregående år. Utfallet för inomkyrkliga tjänster var dessutom lägre 2023 eftersom församlingarna fick kompensation på grund av det cyberangrepp som skedde i slutet av året.

DIAGRAM 4. KOSTNADER 2024, BELOPP I MILJONER KRONOR

Verksamheten utgår från kyrkoordningen och från de beslut som kyrkomötet och kyrkostyrelsen fattar. De totala kostnaderna uppgår till 3 371 (3 317) miljoner kronor.

Inom ramen för utjämningsystemet tar den nationella nivån ut utjämningsavgifter av församlingar och pastorat och lämnar utjämningsbidrag till församlingar, pastorat och stift. Till stiftet betalas stiftsbidrag och kyrkounderhållsbidrag. Till församlingar och pastorat betalas inkomst- och kostnadsutjämningsbidrag. Inkomstutjämningsbidraget följer nivån på medlemmarnas inkomster och har ökat från föregående år. Kostnadsutjämnningen omfattar kyrkobyggnadsbidrag, bidrag avseende andel kyrkotillhöriga och andel barn, diakonibidrag samt glesbygdsbidrag. Kostnadsutjämnningen är på samma nivå som föregående år.

Övriga lämnade bidrag avser främst lämnade bidrag för kyrkoantikvarisk ersättning, 436 (492) miljoner kronor, samt lämnade bidrag från den internationella verksamheten, 233 (243) miljoner kronor. De internationella bidragen avser bidrag för utvecklings-samarbete, katastrofbistånd och internationell samverkan. I lämnade bidrag ingår också anslag till utlandsförsamlingar och ekumeniska partners, samt en klimatsatsning inom Svenska kyrkan. Statliga bidrag har vidareförmedlats till stift och församlingar.

Övriga externa kostnader är högre än föregående år inför kyrkovalet 2025 och på grund av en ökad säkerhetsnivå inom gemensam it-infrastruktur. Externa kostnader

ökar också med ökad anslutning till gemensamt kyrknät. Personalkostnader ökar då verksamheten utökas inom administrativ samverkan.

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

4.7 Finansiella instrument

Marknadsvärdet på tillgångarna i kapitalförvaltningen uppgick 31 december 2024 till 11 857 (11 143) miljoner kronor. Resultatet för 2024 inklusive bank- och förvaltningsarvoden uppgick till 1 114 (1 018) miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning på 10,0 (9,9) procent. Det sammanvägda jämförelseindexet för perioden var 11,4 (11,6) procent. Avkastningen på 10,0 procent är 6,2 procentenheter högre än det långsiktiga avkastningsmålet på 3 procent plus inflationen (Konsumentprisindex, KPI), som detta år summerades till 3,8 procent.

I sex av de senaste tio åren har avkastningen överträffat den sammanvägda normalportföljens jämförelseindex men där avkastningen för 2024 blev 1,4 procentenheter lägre än detta index som slutade på 11,4 procent. Den främsta anledningen till detta är att flera aktiemandat underpresterat jämfört med sina respektive index. En taktisk övervikt av tillgångsslaget globala aktier jämfört med normalportföljen var positivt för årets resultat men räckte alltså inte för att överträffa jämförelseindex.

Ur ett tioårsperspektiv står förvaltningen stark. Avkastningen har varit 109,9 procent, motsvarande en genomsnittlig avkastning på 7,7 procent per år, vilket är 1,8 procentenheter högre än det genomsnittliga årliga avkastningsmålet under samma period.

De senaste årens starka utveckling ledde till att avkastningen under 2021 kom i kapp och förbi det ackumulerade avkastningsmålet om man drar ut det sedan starten år 2000. 2022 års negativa utveckling i relation till det årets höga målavkastning (till följd av den kraftiga inflationen) ledde till att det ackumulerade avkastningsmålet återigen gick förbi den faktiska avkastningen sedan start. Den ackumulerade avkastningen uppgick vid årsskiftet till 245,8 procent motsvarande en årlig avkastning på 5,1 procent sedan millennieskiftet, medan det ackumulerade avkastningsmålet under samma period uppgick till 264,7 procent, motsvarande 5,3 procent årligen. De mycket svaga börsåren 2001, 2002 och 2008 är den främsta orsaken till den svaga avkastningen under det första decenniet på 2000-talet.

4.7.1 Aktieförvaltning

Aktieförvaltningen bidrog med 952,3 miljoner kronor. Högst procentuell avkastning stod globala aktier för med 21,5 procent, vilket var 9,4 procentenheter lägre än index.

4.7.2 Ränteförvaltning

Den svenska ränteförvaltningen gav 3,5 procent i avkastning vilket var 1,0 procentenhet bättre än index som slutade på 2,5 procent. Företagsobligationer gav en avkastning på 6,8 procent vilket även det var bättre än index som slutade på 4,5 procent.

4.7.3 Fastighetsfonder

Tillgångsslaget fastighetsfonder genererade en positiv avkastning på 2,1 procent. Avkastningen grundar sig till stor del på årliga externa värderingar av bestånden i de olika fastighetsfonderna som Svenska kyrkan har investerat i.

4.7.4 Alternativa placeringar

Alternativa placeringar gav en positiv avkastning på 1,5 procent, jämförelseindex 3,8 procent (inflationen plus 3 procent). För mer detaljerad information om kapitalförvaltningens resultat, även i ett längre perspektiv, hänvisas till Årsrapport hållbara

investeringar 2024. Där redogörs också i mer detalj för den nationella nivåns arbete med hållbarhet inom kapitalförvaltningen.

Läs hela rapporten Hållbara investeringar: svenskakyrkan.se/hallbarainvesteringar

4.8 Hållbarhetsupplysningar

Den här årsredovisningen beskriver verksamheten för Svenska kyrkans nationella nivå. Den omfattar inte verksamheten i församlingar, pastorat eller stift och därigenom inte förvaltningen av stiftens skog- och markförvaltning. Verksamheten inkluderar Svenska kyrkans internationella utvecklingsarbete genom Act Svenska kyrkan och Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Genom den nationella nivåns uppdrag att stödja Svenska kyrkans stift, pastorat och församlingar, utförs ett arbete inom hela Svenska kyrkan för ökad samverkan som är till gagn för Svenska kyrkans strävan att bidra till en hållbar kyrka och en hållbar utveckling.

Svenska kyrkan arbetar för att integrera andliga och existentiella, sociala, ekologiska och ekonomiska hållbarhetsperspektiv i all verksamhet. Arbetet utgår från uppdraget att värna människovärdet och förvalta såväl ekologiska som ekonomiska resurser på ett ansvarsfullt sätt.

4.8.1 Om hållbarhetsrapport enligt årsredovisningslagens krav

Svenska kyrkans nationella nivåns årsredovisning omfattas av kravet om hållbarhetsrapportering enligt årsredovisningslagen (ÅRL 6:12–14), men kommer inte omfattas av EU:s direktiv om hållbarhetsredovisning och behöver således inte rapportera i enlighet med nya redovisningsstandarden för hållbarhetsredovisning, ESRS. Lagkravet (ÅRL) fastslår att hållbarhetsrapporteringen ska innehålla de hållbarhetsupplysningar som behövs för förståelsen av organisationens utveckling, ställning och resultat och konsekvenserna av verksamheten, däribland upplysningar i frågor som rör miljö, sociala förhållanden, personal, respekt för mänskliga rättigheter och motverkande av korruption.

Hållbarhetsarbetet utgår från en bedömning av de områden där verksamheten har störst risk för negativ påverkan på människa och miljö. Bedömningen identifierar även de områden med störst möjlighet att bidra till förändring i hållbar riktning utifrån uppdraget som kyrka och det arbete den nationella nivån bedriver. 2022 gjordes en förnyad riskanalys inom ramen för framtagandet av en internkontrollplan. Riskanalysen bekräftade de tidigare konstaterade mest väsentliga hållbarhetsriskerna för den nationella nivån utifrån perspektivet risk för negativ påverkan på omvärlden.

Respektive riskområde är framtaget utifrån ett väsentlighetsperspektiv, det vill säga nivån på risk för negativ påverkan på människa och miljö i relation till andra risker, och knyter an till en eller flera hållbarhetsdimensioner. Riskområdenas koppling till de områden som årsredovisningslagen lyfter fram som väsentliga att rapportera om i en hållbarhetsrapport, redogörs för nedan. Se hållbarhetsnoter (sidan 80) för mer detaljerad information om den nationella nivåns hantering av de väsentliga riskerna.

ÅRL 6:12–14	Riskområden	Sidhänvisning
Motverkande av korruption	Antikorruption	91
Personal	God arbetsmiljö	82
Miljö	Miljö- och klimatpåverkan	84
Miljö, sociala förhållanden & respekt för mänskliga rättigheter	Hållbara finanser & inköp	89/90

4.9 Förväntad framtida utveckling samt väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

Den långsiktiga prognosen pekar tydligt på lägre intäkter för Svenska kyrkan i framtiden. Ett sviktande medlemsunderlag med minskade intäkter ställer högre krav på resursplanering och samverkan. En ökad samverkan mellan stiftet är därför angelägen liksom en ansvarsfull budgetering på den nationella nivån. Svenska kyrkan har på samtliga nivåer ett ansvar att förvalta intäkter från medlemmarna väl.

Parallellt görs insatser för att behålla och få nya medlemmar samt att få de människor som lämnat kyrkan att återinträda. Samtidigt som de ekonomiska framtidsutsikterna pekar på ett behov av kostnadsminskningar finns det idag ett upparbetat kapital, både lokalt och på den nationella nivån. Det nationella kapitalet är en gemensam resurs för hela trossamfundet och en ekonomisk buffert vid oförutsägbara händelser. Kapitalets avkastning möjliggör både akuta insatser och strategiska satsningar för ett långsiktigt hållbart kyrkoliv.

Kyrkostyrelsen konstaterar, mot bakgrund av prognoser fram till och med år 2030, att det vikande antalet kyrkotillhöriga kommer att påverka ekonomin negativt på lång sikt. Därför är fokusering och prioritering nödvändigt i kyrkostyrelsens långsiktiga planering.

Svenska kyrkan behöver förbereda sig på att med mindre resurser bygga starka relationer och arbeta med gemensamma lösningar, både för administrativ samverkan och för samverkan i kärnverksamheten. För att uppnå detta krävs både mod till förändring och förmåga att se nya lösningar. Svenska kyrkan behöver också i högre grad tydliggöra sin roll och uppgift i olika sammanhang. Framtida utveckling behandlas bland annat i skriften *Nyckeln till Svenska kyrkan – en skrift om organisation, verksamhet och ekonomi*.

All form av ryktesspridning, desinformation och händelser som underminerar Svenska kyrkan kan få stor inverkan på Svenska kyrkans förtroende. Det kan påverka både medlemsutvecklingen, statliga beslut och för Svenska kyrkan viktiga relationer.

För att hantera risken för minskat förtroende är det viktigt med en god intern kontroll. Detta hanterar den nationella nivån genom ett systematiskt arbetsmiljöarbete, policyer, riktlinjer och utbildningar för personal som ett verktyg för att hantera de risker som kan påverka förtroendet. Det gäller exempelvis uppförandekod för personal, antikorrupsionspolicy, policy mot kränkande särbehandling och riktlinjer kring förebyggande av sexuella övergrepp samt öppenhet och transparens gentemot omvärlden. De verksamhetsrelaterade riskerna är definierade i en internkontrollplan kopplade till åtgärder för att hantera riskerna. Det finns ett lagkrav på visselblåsarssystem inom större organisationer och ett sådant ramavtal är upphandlat av den nationella nivån för hela Svenska kyrkan. Läs mer om arbetet för en god arbetsmiljö på sidorna 82–84 och hantering av hållbarhetsrisker i finansförvaltningen på sidorna 89–90.

Klimatförändringarna är en alltmer ökande risk för Svenska kyrkans verksamhet. De påverkar fastighetsbeståndet och därmed kulturarvet samt förändrar förutsättningarna för skogs- och jordbruksförvaltningen. Åtgärder för klimatanpassning är en strategisk central fråga på alla nivåer för att begränsa skadeverkningarna, men kommer att vara kostnadsdrivande under flera decennier framöver. Kyrkostyrelsen hanterar dessa frågor inom ramen för analysstöd, utbildningar och färdplanen för klimatet, som innehåller konkret arbete till stöd för stift, pastorat och församlingar.

I kyrkostyrelsens skrivelse Verksamhet- och ekonomi 2025–2027 identifieras ännu ett antal utmaningar.

4.10 Eget kapital

I enlighet med kyrkomötets skrivelse 2021:24 Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2022–2024 har kyrkomötet beslutat att målet för storleken på den nationella nivåns egna kapital ska uppgå till lägst 10 000 miljoner kronor vid utgången av 2021. Målnivån uppräknas årligen med hänsyn till konsumentprisindex. Fram till 2023 har uppräkning gjorts med KPI men från och med 2024 görs uppräkningsen med KPIF. Det fria egna kapitalet uppgår vid utgången av 2024 till 11 960 miljoner kronor, varav 4 218 miljoner kronor avser orealiserade vinster inom finansförvaltningen. Per den 31 december 2024 översteg det fria egna kapitalet målskapitalet med 61 miljoner kronor jämfört med den 31 december 2023 då det fria egna kapitalet understeg målskapitalet med 710 miljoner kronor. Återhämtningen under 2024 beror främst på ett gott resultat av kapitalförvaltningen och att inflationen inte har varit lika hög under 2024 som under 2023.

4.11 Resultat och ställning

Resultatet av verksamheten samt ställningen vid räkenskapsårets utgång, framgår i övrigt av efterföljande resultat- och balansräkningar med noter.

5 Fem år i sammandrag

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

FEM ÅR I SAMMANDRAG

Resultaträkning (belopp i miljoner kronor)	2024	2023	2022	2021	2020
Intäkter					
Utgjänningsavgifter	2 078	1 983	2 006	1 965	1 964
Kollekter och gåvor	248	220	259	158	159
Kapitalförvaltning	1 114	1 018	-1 095	1 960	403
Övriga intäkter	781	789	794	872	853
Summa intäkter	4 221	4 010	1 964	4 955	3 379
Kostnader					
Utgjänningsbidrag	-1 340	-1 318	-1 291	-1 345	-1 301
Personal- och övriga kostnader	-2 031	-1 999	-1 826	-1 982	-1 852
Summa kostnader	-3 371	-3 317	-3 117	-3 327	-3 153
Övriga resultatposter	58	157	-168	0	6
Årets resultat	909	850	-1 321	1 628	232
Förändring ändamålsbestämda medel	34	12	-71	10	2
Årets resultat efter omföring	943	862	-1 392	1 638	235
Balansräkning					
Tillgångar	20 989	19 896	18 359	19 990	17 567
Eget kapital inklusive ändamålsbestämda medel	12 187	11 278	10 428	11 750	10 122
Skulder, avsättningar	8 802	8 618	7 930	8 240	7 446
Soliditet*	58%	57%	57%	59%	58%
Personal					
Medelantal anställda					
Sverige**	477	450	452	439	420
Utland	22	31	33	53	63

* Eget kapital i procent av totala tillgångar

** År 2021 etablerades Svenska kyrkans löneservice i Uddevalla vilket inneburit att antal anställda fram till 2024 ökat med ett 60-tal.

6 Resultaträkning

RESULTATRÄKNING

Belopp i tusen kronor	NOT	2024	2023
Verksamhetens intäkter			
Utgjämningssavgifter	4	2 077 682	1 983 055
Erhållna gåvor	5	248 205	219 504
Erhållna bidrag	6	593 618	642 793
Avkastning från kapitalförvaltning	7	1 113 940	1 018 220
Nettoomsättning	8,10	183 973	142 209
Aktiverat arbete för egen räkning			
Övriga verksamhetsintäkter		3 747	3 803
Summa verksamhetens intäkter		4 221 165	4 009 584
Verksamhetens kostnader			
Utgjämningssbidrag	4	-1 339 507	-1 318 120
Övriga lämnade bidrag	9	-776 623	-832 506
Övriga externa kostnader	10,11,12	-748 966	-697 641
Personalkostnader	13	-492 261	-454 325
Av- och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	14	-13 170	-14 090
Summa verksamhetens kostnader		-3 370 528	-3 316 683
Verksamhetens resultat		850 638	692 901
Resultat från finansiella investeringar			
	15		
Resultat från finansiella anläggningstillgångar		21 926	14 447
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter		37 578	143 758
Räntekostnader och liknande resultatposter		-1 261	-1 234
Summa resultat från finansiella investeringar		58 244	156 971
Årets resultat		908 881	849 872
Förändring av ändamålsbestämda medel			
Årets resultat enligt resultaträkningen		908 881	849 872
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel från tidigare år		59 640	12 272
Reservering av ändamålsbestämda medel som erhållits under året men ej utnyttjats under året		-25 506	-216
Årets resultat efter omföringar		943 015	861 927

7 Balansräkning

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

BALANSRÄKNING

Belopp i tusen kronor	NOT	2024-12-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Balanserade utgifter för utveckling av programvaror	16	1 839	4 164
Licenser och liknande rättigheter	17	0	5 501
		1 839	9 664
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	18	92 032	95 894
Inventarier	19	17 548	4 994
		109 581	100 888
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Andelar i koncernföretag	20	55 774	55 774
Fordringar hos koncernföretag		330 000	230 000
Andelar i intresseföretag	21	68 693	64 351
Kapitalförvaltningen	22	11 856 635	11 142 695
Andra långfristiga värdepappersinnehav	23	65 005	63 847
Andra långfristiga fordringar	24	5 402	15 084
		12 381 508	11 571 750
Summa anläggningstillgångar		12 492 928	11 682 303
Omsättningstillgångar			
<i>Varulager</i>		5 076	4 409
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		19 478	25 831
Fordringar hos koncernföretag		7 955	9 068
Kortfristiga fordringar		9 658	119 502
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	25	81 767	102 622
		118 860	257 023
<i>Kortfristiga placeringar</i>	26	6 109 274	6 487 107
<i>Kassa och bank</i>	26, 30	2 263 286	1 465 279
Summa omsättningstillgångar		8 496 495	8 213 818
SUMMA TILLGÅNGAR		20 989 423	19 896 120
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
<i>Eget kapital</i>			
Balanserat kapital		11 017 364	10 155 437
Ändamålsbestämda medel		226 604	260 738
Årets resultat efter omföringar		943 015	861 927
		12 186 984	11 278 102
<i>Avsättningar</i>	27	29 721	32 254
<i>Kortfristiga skulder</i>			
Leverantörsskulder		95 519	119 512
Skuld till underkontohavare i Kyrkkontot	26	8 370 267	8 023 345
Skuld erhållna ej nyttjade bidrag	28	149 611	262 991
Övriga skulder		19 916	45 063
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	29	137 405	134 853
		8 772 718	8 585 764
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		20 989 423	19 896 120

8 Förändring av eget kapital

FÖRÄNDRING AV EGET KAPITAL

Belopp i tusen kronor	Balanserat kapital	Ändamålsbestämda medel	Årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående balans 2023-01-01	11 547 356	272 795	-1 391 920	10 428 231
Disposition av föregående års resultat	-1 391 920		1 391 920	0
Årets resultat före fördelning			849 872	849 872
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2023		-12 272	12 272	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2023		216	-216	0
Utgående balans 2023-12-31	10 155 437	260 738	861 927	11 278 102
Ingående balans 2024-01-01	10 155 437	260 738	861 927	11 278 102
Disposition av föregående års resultat	861 927		-861 927	0
Årets resultat före fördelning			908 881	908 881
Utnyttjande av ändamålsbestämda medel 2024		-59 640	59 640	0
Avsättning till av kyrkostyrelsen ändamålsbestämda medel 2024		25 506	-25 506	0
Utgående balans 2024-12-31	11 017 364	226 604	943 015	12 186 984

Specifikation av ändamålsbestämda medel

	2024	2023
<i>Bundna ändamålsbestämda medel</i>		
Medel bundna i fastigheter	35 319	36 501
Medel bundna i värdepapper	25 034	25 034

Övriga ändamålsbestämda medel

Medel hänförliga till

den internationella verksamheten

- Insamlade medel till projekt att använda kommande år	32 815	26 816
- Ackumulerade överskott i den internationella verksamheten att använda kommande år	72 339	125 189
Ackumulerat överskott i utlandskyrkans verksamhet	52 978	39 451
Medel hänförliga till filialernas eget kapital	2 199	2 139

Av kyrkostyrelsen

beslutade ändamålsbestämda medel

- Medel avsatta för klimatkompensation	5 920	5 608
Summa ändamålsbestämda medel	226 604	260 738

Fritt eget kapital i förhållande till

målet för storleken på kapitalet*

Belopp i miljoner kronor	2024	2023
Fritt (inte ändamålsbestämt) kapital	11 960	11 017
Målet för storleken på kapitalet**	11 899	11 727
Skillnad mot målet för storleken på kapitalet	61	-710

* i eget kapital ingår orealiserade värdeförändringar med 4 218 miljoner kronor (3 501 miljoner kronor)

** Kyrkomötet 2021 beslutade att målet för den nationella nivåns kapital vid utgången av 2021 ska uppgå till lägst 10 000 miljoner kronor. Nivån ska årligen justeras i relation till konsumentprisindex. Sedan 2024 beräknas detta enligt KPIF.

9 Kassaflödesanalys

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

KASSAFLÖDESANALYS

Belopp i tusen kronor	NOT	2024	2023
<i>Den löpande verksamheten</i>			
Verksamhetens resultat		850 638	692 901
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet:			
Avskrivningar och nedskrivningar		13 170	14 090
Försäljning/utrangering av materiella och immateriella anläggningstillgångar		238	-
Ökning/minskning av avsättningar		-2 533	-730
Återinvesterat kapital från kapitalförvaltningen före uttag		-1 113 940	-918 220
Uttag ur kapitalförvaltningen		400 000	100 000
Erhållen ränta	15	575 123	534 855
Erhållen utdelning	15,23	7 952	4 894
Erlagd ränta	15	-583 322	-499 527
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapitalet		147 326	-71 737
Ökning/minskning av varulager		-667	-107
Ökning/minskning av kortfristiga fordringar		138 163	-167 823
Ökning/minskning av skuld underkontohavare		346 922	469 931
Ökning/minskning av övriga kortfristiga skulder		-159 968	218 431
Kassaflöde från den löpande verksamheten		471 776	448 694
Investeringsverksamheten			
Förvärv utgifter för utveckling av programvaror	16,17	-	-
Förvärv materiella anläggningstillgångar	18,19	-14 266	-254
Förvärv filialer	14,19	-8	12
Förvärv andelar i intresseföretag	21	-4 342	-6 611
Förändring långfristiga fordringar		9 682	749
Förändring långfristiga fordringar koncernföretag		-100 000	-200 000
Försäljning övriga finansiella anläggningstillgångar 23		-	527
Netto köp/försäljning kortfristiga placeringar		435 165	59 031
Kassaflöde från investeringsverksamheten		326 231	-146 546
Årets kassaflöde		798 007	302 148
Kassa och bank vid årets början	26	1 465 279	1 163 131
Kassa och bank vid årets slut	26	2 263 286	1 465 279

10 Noter

NOT 1 – REDOVISNINGS- OCH VÄRDERINGSPRINCIPER

Årsredovisningens omfattning

Svenska kyrkan är i enlighet med lag (1998:1593) om trossamfund ett registrerat trossamfund. I lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan anges att Svenska kyrkan framträder som församlingar och stift samt att Svenska kyrkan också har nationella organ. I samma lag anges att, förutom trossamfundet som sådant, Svenska kyrkans församlingar, sammanslutningar av församlingar och stift får förvärva rättigheter och ta på sig skyldigheter, det vill säga är självständiga juridiska personer. Såsom självständiga juridiska personer ska dessa följa bokföringslagen (1999:1078) och avsluta räkenskaperna på det sätt bokföringslagen anger vad avser den verksamhet som bedrivs i dessa juridiska personer. Denna årsredovisning omfattar endast den verksamhet som de nationella organen är ansvariga för, det vill säga Svenska kyrkans nationella nivå, och är således inte en årsredovisning för Svenska kyrkan då det inte finns något lagstadgat krav att upprätta årsbokslut eller årsredovisning för hela Svenska kyrkan. Inom ramen för verksamheten på den nationella nivån finns sex filialer placerade i Colombia, Hongkong, Israel, Jordanien, Uganda och Thailand. Filialen i Colombia har inte påbörjat sin verksamhet och filialerna i Hongkong och Thailand har varit vilande under 2024. Noterna redovisas i tusen kronor om inget annat anges.

Grund för årsredovisningens upprättande

Årsredovisningen har upprättats enligt årsredovisningslagen (1995:1554) och Bokföringsnämndens allmänna råd BFNAR 2012:1 Årsredovisning och koncernredovisning (K3).

Undantag från årsredovisningslagens uppställningsform för resultaträkning har dock gjorts beträffande redovisning av kapitalförvaltningens intäkter och kostnader, där dessa redovisas som en post bland verksamhetens intäkter i stället för bland finansiella intäkter och kostnader. Kapitalförvaltningen anses vara en av nationella nivåns kärnverksamheter och vars avkastning utgör en väsentlig del av de intäkter som finansierar verksamhetens kostnader. Den bedömning som har gjorts av denna kärnverksamhet får till följd att avkastningen från kapitalförvaltningen redovisas som en separat rad under verksamhetens intäkter. Detta för att över tid kunna ge en bättre bild av verksamhetsresultatet då avkastningen från kapitalförvaltningen är en av den nationella nivåns huvudsakliga finansieringskällor. Som framgår av underrubrikerna Kapitalförvaltningen och Kassaflödesanalys har även vissa anpassningar gjorts med avseende på kapitalförvaltningen i balansräkningen och i kassaflödesanalysen.

Intäktsredovisning

Intäkter har tagits upp till verkligt värde av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Detta inkluderar medel som erhållits och förmedlats till andra juridiska personer men där förmedlingen grundas på beslut inom den nationella nivån.

Utjämningsavgifter

Den nationella nivån ansvarar för förmedling av de kyrkoavgifter som Skatteverket uppbär för kyrkans räkning från de som tillhör Svenska kyrkan. I samband med denna förmedling erhåller den nationella nivån en avgift för gemensam verksamhet som motsvarar sju (sju) öre per hundra kronor grundat på de tillhörigas avgiftsunderlag

(taxerad inkomst). Härutöver uppbär den nationella nivån inkomst- och kostnadsutjämningsavgifter som grundas på ett antal komponenter som regleras i 44 kap. kyrkoordningen och där kyrkostyrelsen fastställer de närmare parametrarna för inkomst och kostnadsutjämningsberäkning. Intäkterna erhålls i samband med förmedlingen av kyrkoavgifterna till församlingar och pastorat genom en månadsvis avräkning. Härutöver finns bestämmelser i kyrkoordningen att hälften av utdelningen från förvaltningen av prästlönstillgångar (skog, jord och fonder) som en del i utjämnings-systemet ska inbetalas till den nationella nivån. Denna inbetalning intäktsredovisas hos den nationella nivån när prästlönstillgångarna genomfört betalningen.

Erhållna gåvor, bidrag och offentliga bidrag

Erhållna gåvor redovisas som intäkt i den period de mottagits. Bidrag och offentliga bidrag intäktsredovisas efter hand som villkoren som är förknippade med bidragen uppfylls. Som bidrag räknas även gåvor från allmänheten som av givaren genom villkor destinerats till ett ändamål och där återbetalningsplikt kan aktualiseras om villkoren inte uppfylls.

Finansiella intäkter

Ränteintäkter redovisas enligt effektivräntemetoden. Utdelning redovisas när rätten att erhålla utdelningen är säkerställd. Värdering av finansiella instrument sker med tillämpning av 4 kap.14 § a–e årsredovisningslagen varvid värdeförändringar redovisas det år de avser. Orealiserade värdeförändringar redovisas över resultaträkningen.

Nettoomsättning

Försäljning av varor och tjänster intäktsredovisas normalt vid försäljningstillfället.

Leasing

All leasing redovisas som operationell leasing, det vill säga leasingavgifterna, inklusive en första förhöjd avgift, redovisas som kostnad linjärt över leasingperioden. Uppgifterna om avgifter i not 11 är redovisade i nominella belopp. Med leasingperiod avses den period som leasetagaren har avtalat att leasa en tillgång.

Ersättningar till anställda

Löpande ersättningar till anställda i form av löner, sociala avgifter och liknande kostnadsförs i takt med att de anställda utför tjänster. Eftersom alla pensionsförpliktelser klassificerats som avgiftsbestämda redovisas en kostnad det år pensionen tjänas in.

Inkomstskatt

Den nationella nivåns inskränkta skattskyldighet regleras i 7 kap. inkomstskattelagen (1999:1229). Högsta förvaltningsdomstolen har i en dom den 9 februari 2021 fastställt att den nationella nivåns tillhandahållande av it-tjänster och administrativa tjänster till Svenska kyrkans församlingar, kyrkliga samfälligheter och stift inte utgör näringsverksamhet. Högsta förvaltningsdomstolens domskäl är principiellt utformade och domen har generell räckvidd och kan tillämpas på alla typer av tillhandahållanden som sker mellan olika enheter inom trossamfundet Svenska kyrkan i syfte att bedriva Svenska kyrkans verksamhet. Det innebär att från och med första januari 2021 kan de enheter som fakturerar andra inomkyrkliga enheter göra detta moms- och skattefritt. Det gäller för transaktioner mellan inomkyrkliga enheter (församlingar, pastorat, stift och den nationella nivån).

I den mån den nationella nivån bedriver näringsverksamhet riktad till utomkyrkliga enheter är huvudregeln att näringsverksamheten är skattepliktig. Näringsverksamhet kan undantas från skatteplikt om den har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet eller är hävdvunnen finansieringskälla. Även normalt sett skattepliktig näringsverksamhet kan i vissa fall undantas från beskattning om huvudsaklighetsprincipen är tillämplig.

Vid fastighetsinnehav kan fastighetsinkomsten undantas från beskattning om fastigheten till mer än 50 procent används för att främja det allmännyttiga ändamålet alternativt att hyresinkomsterna har naturlig anknytning till det allmännyttiga ändamålet.

Aktuella skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som gäller på balansdagen. Uppskjutna skatter värderas utifrån de skattesatser och skatteregler som är beslutade före balansdagen. Uppskjuten skattefordran avseende underskottsavdrag eller andra framtida skattemässiga avdrag redovisas i den utsträckning det är sannolikt att avdraget kan avräknas mot överskott vid framtida beskattning. Fordringar och skulder nettoredovisas endast när det finns en legal rätt till kvittning. Eventuell aktuell skatt, liksom förändring i uppskjuten skatt, redovisas i resultaträkningen.

Immateriella anläggningstillgångar

Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Immateriella anläggningstillgångar består av inköp av licenser och liknande rättigheter samt internt upparbetade tillgångar i form av balanserade utgifter för utveckling av programvaror. Den nationella nivån tillämpar aktiveringsmodellen för internt upparbetade immateriella tillgångar. Utgifter för forskningsfasen kostnadsförs i den period då de uppkommer. Utgifter som är direkt hänförliga till ett projekts utvecklingsfas redovisas som immateriell anläggningstillgång förutsatt att de uppfyller följande krav:

- ◆ Det är tekniskt möjligt att färdigställa tillgången så att den kan användas eller säljas.
- ◆ Man har för avsikt att färdigställa tillgången och att använda eller sälja den.
- ◆ Man har förutsättningar att använda eller sälja tillgången.
- ◆ Det är sannolikt att tillgången kommer att generera framtida ekonomiska fördelar.
- ◆ Det finns tillräckliga resurser för att färdigställa tillgången och för att använda eller sälja den.
- ◆ Utvecklingsutgiften kan mätas på ett tillförlitligt sätt.

Utvecklingsutgifter som inte uppfyller dessa kriterier för aktivering kostnadsförs när de uppkommer. Anskaffningsvärdet för balanserade utgifter inkluderar utgifterna för tillgångens framtagande. Direkt hänförliga utgifter inkluderar personalkostnader uppkomna i arbetet med utvecklingen tillsammans med en lämplig andel av indirekta kostnader. Immateriella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Avskrivningar görs linjärt över den bedömda nyttjandetiden. Avskrivningstiden för immateriella anläggningstillgångar uppgår till fyra alternativt fem år.

Materiella anläggningstillgångar

I verksamheten finns materiella anläggningstillgångar redovisade enligt två olika definitioner i K3. Som grundregel gäller att en materiell anläggningstillgång är en fysisk tillgång som innehas för att bedriva näringsverksamhet (ge ekonomiska fördelar eller kassaflöde). För ideell sektor gäller att materiell anläggningstillgång också omfattar fysisk tillgång som innehas för det ideella ändamålet även om grundregeln inte är uppfylld. De flesta anläggningstillgångar har klassificerats utifrån den senare regeln då den nationella nivåns ändamål är religiös verksamhet.

Datorer och inventarier med ett anskaffningsvärde under 50 procent av prisbasbeloppet har utifrån väsentlighetsbedömning redovisats som kostnad. Materiella anläggningstillgångar redovisas till anskaffningsvärde minskat med avskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår utgifter som direkt kan hänföras till förvärvet av tillgången. En materiell anläggningstillgång som har betydande komponenter där skillnaden i förbrukning förväntas vara väsentlig, redovisas och skrivs av som separata enheter utifrån varje komponents nyttjandeperiod. När en komponent i en anläggningstillgång byts ut, utrangeras eventuell kvarvarande del av den gamla komponenten och den nya komponentens anskaffningsvärde aktiveras. Tillkommande utgifter som avser tillgångar som inte delas upp i komponenter läggs till anskaffningsvärdet till den del tillgångens prestanda ökar i förhållande till tillgångens värde vid anskaffningstidpunkten. Utgifter för löpande reparation och underhåll redovisas som kostnader. Realisationsvinst respektive realisationsförlust vid avyttring av en materiell anläggningstillgång redovisas som Övriga verksamhetsintäkter respektive Övriga verksamhetskostnader.

Materiella anläggningstillgångar skrivs av systematiskt över tillgångens bedömda nyttjandeperiod. När tillgångarnas avskrivningsbara belopp fastställs, beaktas i förekommande fall tillgångens restvärde. Linjär avskrivningsmetod används.

Följande avskrivningstider tillämpas:

Byggnader	15–100 år
Orgel	25 år
Installationer	10 år
Kontorsmöbler	5–10 år
Kontorsmaskiner	5 år
Övrig datautrustning	3 år

Nedskrivningar av materiella anläggningstillgångar

När det finns en indikation på att en materiell anläggningstillgångs värde har minskat, görs en prövning av nedskrivningsbehov. För tillgångar som tidigare skrivits ner görs per varje balansdag en prövning av om återföring bör göras. Materiella anläggningstillgångar skrivs ned enligt två huvudmetoder beroende på grunden för klassificering som materiell anläggningstillgång. Materiella anläggningstillgångar som används för att ge ekonomiska fördelar eller kassaflöde skrivs ned enligt reglerna i K3 kapitel 27. De materiella anläggningstillgångar som innehas för det ideella ändamålet skrivs ned enligt kapitel 37 där det finns en grund- och en förenklingsregel. Tillämpad metod för nedskrivningar beskrivs i tilläggsupplysning i förekommande fall.

Finansiella instrument

Finansiella instrument som redovisas i balansräkningen inkluderar värdepapper, långfristiga fordringar, kundfordringar och övriga fordringar, kortfristiga placeringar, leverantörsskulder och låneskulder. Instrumenten redovisas i balansräkningen när den nationella nivån blir part i instrumentets avtalsmässiga villkor. Finansiella tillgångar tas bort från balansräkningen när rätten att erhålla kassaflöden från instrumentet har löpt ut eller överförs och den nationella nivån har överfört i stort sett alla risker och förmåner som är förknippade med äganderätten. Finansiella skulder tas bort från balansräkningen när förpliktelserna har reglerats eller på annat sätt upphört. Värdering sker med tillämpning av 4 kap. 14 § a–e årsredovisningslagen varvid realiserade vinster och förluster redovisas över resultaträkningen.

Värdepappersförvaltningar

Den nationella nivån har definierat två separata värdepappersförvaltningar, en kapitalförvaltning och en likviditetsförvaltning, som förvaltas i enlighet med särskilda policyer och riktlinjer. Samtliga tillgångar inom de båda förvaltningarna har klassificerats som finansiella tillgångar som kan säljas och värderas till marknadsvärde. Den orealiserade värdeförändringen redovisas i resultaträkningen. För noterade aktier och andelar sker värdering till senaste betalkursen under årets sista handelsdag. Obligationer och andra räntebärande tillgångar värderas utifrån balansdagens officiella marknadsnotering (oftast mid-kurs). Innehav som inte har officiell marknadsnotering värderas till noterade priser på en aktiv marknad. I de fall instrumenten inte handlas på en aktiv marknad och tillförlitliga marknadspriser inte finns att tillgå värderas instrumentet med hjälp av allmänt vedertagna värderingsmodeller som innebär att kassaflöden diskonteras till relevant värderingskurva.

Kapitalförvaltningen

Kapitalförvaltningen är en separat förvaltningsmassa där insättningar och uttag ur portföljen grundas på särskilda beslut. Kapitalet i kapitalförvaltningen härstammar i allt väsentligt från ett kapital som Svenska kyrkan övertog från den statliga Kyrkofonden i samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten år 2000. Kapitalet och förvaltningen av detta var till och med år 2006 särskilt reglerad i kyrkoordningen. Kapitalet benämndes då kyrkofonden, men vid 2004 års kyrkomöte beslutades att begreppet kyrkofonden skulle ändras till den nationella nivåns kapital. Kyrkofondens styrelse, som var direkt utsedd av kyrkomötet, förvaltede detta kapital och andra tillgångar på den nationella nivån. År 2006 övertogs de uppgifter som låg på Kyrkofondens styrelse av kyrkostyrelsen och regleringen i kyrkoordningen upphörde att gälla. En förväntad, försiktigt beräknad, långsiktig avkastning på kapitalet ingår i den rambudget som ligger till grund för kyrkomötets beslut om rambudget för den nationella nivåns verksamhet. Kyrkomötet bestämde 2021 att målet för storleken på den nationella nivåns kapital ska lägst uppgå till 10 000 miljoner kronor vid utgången av 2021. Målet för storleken på det egna kapitalet ska årligen justeras med hänsyn till konsumentprisindex. Samtliga tillgångar och eventuella fondlikvidskulder som är relaterade till portföljen inkluderas på raden Kapitalförvaltning i balansräkningen. Då den samlade portföljen har en långsiktig placeringshorisont redovisas portföljen som anläggningstillgång. I posten ingående tillgångar och eventuella skulder värderas var för sig och särredovisas i not 22.

Likviditetsförvaltningen

Likviditetsförvaltningen är förvaltning av de medel som den nationella nivån och trosamfundets organisatoriska delar (stift, pastorat, församlingar och till dessa närstående juridiska personer) satt in på underkonton till ett koncernkonto som benämns kyrkkontot, vilket förvaltas av den nationella nivån. Förvaltningen innebär att den del av medel på kyrkkontot som inte bedöms erfordras för ingående enheters löpande betalningar placeras i räntebärande värdepapper med låg risk i syfte att skapa en avkastning som överstiger en garanterad ränta. I förekommande fall gottskrivs underkontohavarna den överavkastning som genererats. Då merparten av placeringarna inom likviditetsförvaltningen är möjliga att sälja och har ränteförfallodagar som understiger ett år redovisas samtliga placeringar som kortfristiga placeringar trots att löptiderna i vissa fall överstiger tolv månader. Till skillnad från kapitalförvaltningen anses likviditetsförvaltningen inte utgöra en av den nationella nivåns kärnverksamheter och redovisas

därför under Resultat från finansiella investeringar. I balansräkningen redovisas den samlade likviditetsförvaltningen i not 26 för kortfristiga placeringar.

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

Aktier och andelar i dotterföretag

Aktier och andelar i dotterföretag är finansiella instrument som redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I anskaffningsvärdet ingår köpeskillingen som betalats för aktierna samt förvärvskostnader. Eventuella kapitaltillskott och koncernbidrag läggs till anskaffningsvärdet när de lämnas. Utdelning från dotterföretag redovisas som intäkt.

Intresseföretag

Med intresseföretag avses de företag, där den nationella nivån direkt eller indirekt innehar mer än 20 procent av rösterna och innehavet har en varaktig karaktär. Andelar i intresseföretag redovisas enligt anskaffningsvärdemetoden, vilket innebär att andelarna redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. I resultaträkningen ingår som intäkt från intresseföretaget endast erhållen utdelning till den del denna hänför sig till vad som intjänats efter anskaffningstillfället.

Andra långfristiga värdepappersinnehav

Andra långfristiga värdepapper består av andelar i företag som inte är koncernföretag, intresseföretag eller ingår i kapitalförvaltningen. Innehaven består dels av så kallade ideella placeringar, det vill säga placeringar som gjorts inom ramen för verksamheten och där huvudändamålet är annat än ekonomisk avkastning (och där innehaven är av karaktären intresseföretag utan att formellt uppfylla kraven att vara intresseföretag), dels av innehav i noterade värdepapper som är relaterade till placeringar inom ramen för den internationella verksamheten. De ideella placeringarna värderas till anskaffningsvärde efter avdrag för eventuella nedskrivningar. Övriga värdepapper värderas till marknadsvärde i enlighet med de principer som gäller för de värdepapper som ingår i de ovan nämnda särskilda värdepappersförvaltningarna.

Kundfordringar och övriga fordringar

Fordringar redovisas som omsättningstillgångar med undantag för poster med förfallodag mer än 12 månader efter balansdagen, vilka klassificeras som anläggningstillgångar. Fordringar tas upp till det belopp som förväntas bli inbetalt efter avdrag för individuellt bedömda osäkra fordringar.

Låneskulder och leverantörsskulder

Låneskulder och leverantörsskulder redovisas initialt till anskaffningsvärde efter avdrag för transaktionskostnader.

Omräkning av utländsk valuta

Fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagskurs, vilket är avistakursen på balansdagen.

Varulager

Varulagret värderas till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet. Anskaffningsvärdet fastställs med användning av först in-, först ut-principen (FIFU). För varulagret ingår alla utgifter som är direkt hänförliga till anskaffningen av varorna i anskaffningsvärdet.

Avsättningar

Med avsättningar avses förpliktelser på balansdagen som är säkra eller sannolika till sin förekomst men ovissa till belopp eller till den tidpunkt då de ska infrias. Avsättning redovisas med det belopp som motsvarar den bästa uppskattningen av den utbetalning som krävs för att reglera åtagandet.

Ändamålsbestämda medel

I posten ändamålsbestämda medel i eget kapital redovisas ännu inte förbrukade gåvor samt medel som inomkyrkliga organ beslutat reservera för vissa specifika ändamål. Ändamålsbestämda medel delas upp i bundna respektive övriga ändamålsbestämda medel där bundna ändamålsbestämda medel relaterar till investeringar i anläggnings-tillgångar.

Skuld för beslutade ej utbetalda bidrag

I de fall den nationella nivån fattat beslut om bidrag och detta meddelats mottagaren, eller på annat sätt offentliggjorts, men inte verkställt utbetalningen redovisas detta belopp som en kortfristig skuld såvida det inte av beslutet framgår att bidraget ska finansieras med kommande års medel.

Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medfört in- eller utbetalningar. Som likvida medel klassificeras förutom kassamedel, disponibla tillgodohavanden hos banker och andra kreditinstitut inklusive kyrkkontot. För att ge en rättvisande bild av den löpande verksamhetens kassaflöden har en justering gjorts av kassaflöden inom kapitalförvaltningen då avkastningen från denna återinvesteras i portföljen och således inte påverkar redovisade likvida medel. I de fall uttag har gjorts redovisas det på separat rad.

Eventualförpliktelser

En eventalförpliktelse är en sammanfattande beteckning på sådana garantier, ekonomiska åtaganden och eventuella förpliktelser som inte tas upp i balansräkningen. En eventalförpliktelse redovisas när det finns: a) en befintlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser, men som inte redovisas som skuld eller avsättning på grund av att det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas eller att åtagandets storlek inte kan beräknas med tillräcklig tillförlitlighet, eller b) när det finns en möjlig förpliktelse som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser.

NOT 2 – FÖRÄNDRADE REDOVISNINGSPRINCIPER

Under året har inga nya redovisningsrekommendationer trätt i kraft som medfört ändrade redovisningsprinciper.

NOT 3 – UPPSKATTNINGAR OCH BEDÖMNINGAR

När finansiella rapporter upprättas måste styrelsen och generalsekreteraren i enlighet med tillämplade redovisnings- och värderingsprinciper göra vissa uppskattningar, bedömningar och antaganden som påverkar redovisning och värdering av tillgångar, avsättningar, skulder, intäkter och kostnader. De områden där sådana uppskattningar och bedömningar kan ha stor betydelse för organisationen och som därmed kan påverka resultat- och balansräkningarna i framtiden beskrivs nedan.

Pensionsavsättningar

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

Avsättningen för pensionsåtaganden för personal inom Svenska kyrkan annan än på den nationella nivån uppgår till 29,7 miljoner kronor (32,2 miljoner kronor) inklusive särskild löneskatt. Avsättningen baseras på rekommendationer från Pensionskassan från 2006 som då gjorde bedömningen att skulden uppgick till 100 miljoner kronor, vilket även avsattes i bokslutet samma år. Sedan dess har avräkningar skett utifrån verkliga pensionsavgångar. Under 2014 påbörjade Statens pensionsverk en fördjupad genomgång av gjorda åtaganden. Inga indikationer har erhållits under 2024 från Statens pensionsverk eller Pensionskassan på att avsättningens storlek ska justeras. Genomgången fortsätter och kan innebära en förändring av bedömningen av skuldens storlek i kommande års bokslut. Se not 27.

Underskottsavdrag

Skattemässiga underskott föreligger och överskott bedöms inte föreligga inom överskådlig framtid. Därmed redovisas ingen uppskjuten skattefordran.

NOT 4 – UTJÄMNINGSAVGIFTER OCH UTJÄMNINGSBIDRAG*

	2024	2023
Utjämningsavgifter		
Avgift gemensam verksamhet**	1 037 796	1 008 614
Utdelning prästlönetillgångar	261 308	217 137
Inkomstutjämningsavgift	487 976	467 081
<i>Kostnadsutjämningsavgift för</i>		
- Kyrkobyggnader	120 560	120 028
- Andel barn	49 983	50 156
- Andel medlemmar	120 059	120 039
Avgifter inkomst/kostnadsutjämnings	778 578	757 304
Summa utjämningsavgifter	2 077 682	1 983 055
Utjämningsbidrag		
Inkomstutjämningsbidrag	-487 973	-467 091
<i>Kostnadsutjämningsbidrag för</i>		
- Kyrkobyggnader	-120 731	-120 293
- Andel barn	-50 120	-50 029
- Andel medlemmar	-120 600	-120 457
- Diakoni	-50 354	-49 268
- Glesbygd	-44 420	-45 673
Bidrag inkomst/kostnadsutjämnings	-874 197	-852 810
Kyrkounderhållsbidrag	-100 000	-100 000
Stiftsbidrag	-365 310	-365 310
Extra stiftsbidrag	-	-
Summa utjämningsbidrag	-1 339 507	-1 318 120

* Regler om ekonomisk utjämning återfinns i 44 kap. i kyrkoordningen.

** Församlingarna betalar en avgift för gemensam verksamhet som uppgår till 7 öre per 100 kronor av avgiftsunderlaget.

NOT 5 – ERHÅLLNA GÄVOR

<i>Gåvor som är redovisade i resultaträkningen</i>	2024	2023
<i>Kollekter</i>		
Riidskollelter	33 277	33 800
Stiftskollekter	755	807
Församlingskollelter	9 445	14 875
	43 476	49 482
<i>Gåvor</i>		
Testamenten	59 547	26 429
Församlings- och stiftsanslag	24 675	18 808
Övriga	120 507	124 786
	204 729	170 023
Summa kollekter och gåvor	248 205	219 504
<i>Gåvorna har tillförts:</i>		
Internationell verksamhet	223 373	198 647
Svenska kyrkan i utlandet	10 537	9 664
Övrig verksamhet	14 295	11 193
	248 205	219 504
Testamenten med ekonomiskt utfall	60	53

Gåvor som inte redovisats i resultaträkningen
Det förekommer ideellt arbete huvudsakligen på församlingsnivå.

NOT 6 – ERHÅLLNA BIDRAG

	2024	2023
Sidabidrag för		
- Utvecklingssamarbete	101 743	98 638
- Katastrofbistånd	0	-62
- Administration	7 992	7 964
- Övrigt	2 450	2 983
	112 185	109 524
Kyrkoantikvarisk ersättning	436 346	491 868
Stiftelser		
- Förvaltade av Svenska kyrkan på den nationella nivån	12 826	6 457
- Övriga stiftelser	1 050	2 161
	13 877	8 619
Radiohjälpen	6 765	11 542
Europeiska Unionen	-84	3 600
Övriga organisationer och företag	24 529	17 640
Summa erhållna bidrag	593 618	642 793
<i>Fördelning av erhållna bidrag:</i>		
Kyrkoantikvarisk ersättning	436 346	491 868
Internationell verksamhet	138 653	134 991
Svenska kyrkan i utlandet	8 129	2 975
Övrig verksamhet	10 490	12 959
	593 618	642 793

NOT 7 – AVKASTNING FRÅN KAPITALFÖRVALTNINGENKsSkr 2025:2
Bilaga 1

	2024	2023
Aktier och fondandelar		
- Utdelningar	41 762	40 497
- Realiserat resultat vid försäljning	366 282	513 264
- Orealiserad värdeförändring	579 294	318 186
	987 338	871 946
Räntevärdepapper		
- Utdelningar	33 473	37 173
- Räntenetto	21 218	7 858
- Realiserat resultat vid försäljning	-8 317	-20 534
- Orealiserad värdeförändring	80 229	124 510
	126 604	149 007
Provisionskostnader		
- Förvaltningsarvoden*	0	-2 733
- Bankkostnader	-1	0
	-1	-2 734
Avkastning från kapitalförvaltning	1 113 940	1 018 220

* Utöver dessa förvaltningskostnader avseende diskretionära mandat och prestationsbaserade arvoden har 62,9 miljoner kronor (59,5 miljoner kronor) dragits direkt från fondförmögenheten i de fonder Svenska kyrkan är investerade i. Fondernas avkastning och förmögenhet redovisas net-of-fees.

NOT 8 – INTÄKTERNAS FÖRDELNING

	2024	2023
Varor	492	860
Tjänster	2 986	2 792
Hyresintäkter, frakt transport mm	1 279	2 051
Tillhandahållande av varor och tjänster till inomkyrkliga enheter*	179 216	136 506
Summa nettoomsättning	183 973	142 209

*Tillhandahållanden av varor och tjänster till inomkyrkliga enheter betraktas sedan domen från Högsta förvaltningsdomstolen 2021 inte längre som momspliktiga.

Med anledning av cyberangreppet i november 2023 beslöt kyrkostyrelsen att avstå från att fakturera församlingar, pastorat och stift motsvarande två månaders kostnad för den gemensamma it-plattformen. Detta motsvarade 22,3 miljoner kronor i minskade intäkter år 2023.

NOT 9 – ÖVRIGA LÄMNAD E BIDRAG

	2024	2023
Kyrkoantikvarisk ersättning	-436 346	-491 868
Utvecklingssamarbete, katastrofbistånd och kyrkosamverkan i utlandet	-233 019	-243 222
Övrig verksamhet i Sverige	-75 126	-70 554
Svenska församlingar i utlandet	-32 133	-26 863
Summa övriga lämnade bidrag	-776 623	-832 506

NOT 10 – TRANSAKTIONER MED NÄRSTÅENDE

	2024	2023
Inköp och försäljning med koncernföretag		
Av moderföretagets omsättning avser försäljning till andra koncernföretag	1 226	1 226
Av moderföretagets inköp avser inköp från andra koncernföretag	-14 905	-13 993

NOT 11 – OPERATIONELLA LEASINGAVTAL

Nationella nivån som leasingtagare	2024	2023
Framtida minimileaseavgifter som ska erläggas avseende icke uppsägningsbara leasingavtal:		
Förfaller till betalning inom 1 år	-25 837	-26 593
Förfaller till betalning senare än ett men inom 5 år	-18 787	-27 010
Förfaller till betalning senare än 5 år	-4 967	-4 888
Summa	-49 591	-58 491
Under perioden kostnadsförda leasingutgifter	-26 359	-26 119

I nationella nivåns redovisning utgörs den operationella leasingen i allt väsentligt av hyrda fastigheter/lokaler. I beloppen ovan ingår inte kostnader för personalbostäder för utsänd personal. Bokförd kostnad uppgår till 2,4 miljoner kronor för 2024 (2,6 miljoner kronor).

NOT 12 – ERSÄTTNING TILL REVISORERNA

Kostnadsförd ersättning uppgår till:	2024	2023
<i>Auktoriserade revisorer – PwC</i>		
Revisionsuppdraget	-1 984	-1 303
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-449	-
Skatterådgivning	-607	-567
Övrigt	-1 010	-85
<i>Övriga valda revisorer</i>		
Revisionsuppdrag	-335	-286
Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	-	-
Övrigt	-13	-5
Summa	-4 397	-2 245

Med revisionsuppdrag avses arbetsuppgifter som det enligt lag ankommer på den nationella nivåns revisorer att utföra samt rådgivning eller annat biträde som föranleds vid sådana arbetsuppgifter.

NOT 13 – LÖNER MED MERA

Löner, andra ersättningar och sociala kostnader	Löner och andra ersättningar	Sociala kostnader	(varav pensionskostnader)
	2024	2024	2024
Styrelse och generalsekreterare*	-4 434	-1 784	-390
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-6 027	-1 894	0
Övriga anställda	-312 895	-138 553	-40 009
Summa	-323 357	-142 230	-40 399
	2023	2023	2023
Styrelse och generalsekreterare*	-3 461	-2 015	-927
Förtroendevalda som inte ingår i styrelsen	-5 753	-1 807	0
Övriga anställda	-290 063	-126 166	-33 245
Summa	-299 277	-129 988	-34 172

*Den nationella nivån har sedan augusti 2024 en ny generalsekreterare då den tidigare gick i pension per 30 juni 2024. De har under 2024 uppburit lön om 2 052 (1 486) tusen kronor. Inga avtal om avgångsvederlag eller om pensionsavgång föreligger med ledande befattningshavare.

NOT 13 – LÖNER MED MERA, FORTSÄTTNING

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

<i>Medelantalet anställda</i>	2024			2023		
	Kvinnor	Män	Totalt	Kvinnor	Män	Totalt
<i>Afrika</i>						
Etiopien		1	1		1	1
Tanzania		1	1			
Uganda	1		1			
<i>Asien</i>						
Thailand	1	1	2	1	1	2
<i>Australien</i>	1		1	1		1
<i>Europa</i>						
Belgien					1	1
Cypern		1	1	1		1
Frankrike	1	2	3	1	3	4
Italien					1	1
Nederländerna				1		1
Schweiz				1		1
Spanien	1	1	2	3	4	7
Tyskland	2		2	2	1	3
Österrike	1	1	2	1	1	2
<i>Mellanöstern</i>						
Israel	3	2	4	4	2	5
Jordanien	1		1	1		1
<i>Summa utland</i>	12	10	22	17	14	31
Sverige	354	123	477	330	120	450
Summa	366	133	499	347	134	481

Styrelseledamöter och andra ledande befattningshavare, antal på balansdagen

	2024		2023	
	Antal på balansdagen		Antal på balansdagen	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Styrelseledamöter	7	8	7	8
Generalsekreterare	1		1	

NOT 14 – AV- OCH NEDSKRIVNINGAR
AV MATERIELLA OCH IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	2024	2023
Avskrivning datorprogram	-2 324	-2 961
Avskrivning licenser	-5 501	-6 001
Avskrivning byggnader	-3 862	-3 894
Avskrivning inventarier*	-1 484	-1 234
Summa	-13 170	-14 090

* Varav filialer -76 (-79) tusen kronor.

NOT 15 – RESULTAT FRÅN FINANSIELLA INVESTERINGAR

	2024	2023
Räntor	12 815	8 019
Utdelningar	8 715	5 666
Orealiserad värdeförändring	396	763
Summa	21 926	14 447
<i>Varav avseende dotterföretag</i>	12 569	7 659
<i>Varav avseende intresseföretag</i>	7 828	4 769
<i>Varav avseende ideella placeringar</i>	132	132
<i>Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter</i>		
Ränteintäkter	561 250	526 088
Orealiserad värdeförändring	57 332	115 215
Övriga finansiella intäkter	1 058	748
Underkontohavares och bidragsgivares andel av intäkter*	-579 808	-496 360
Bankkostnader	-2 253	-1 933
Summa, nationella nivåns andel	37 578	143 758
<i>* Specifikation av underkontohavares andel av intäkter</i>		
Underkontohavares andel		
- garanterad ränta	-523 214	-496 360
- extra utdelning ränta	-56 594	0
Summa	-579 808	-496 360
<i>Räntekostnader och liknande resultatposter</i>		
Räntekostnader	-781	-815
Övriga finansiella kostnader	-480	-419
Summa	-1 261	-1 234

NOT 16 – BALANSERADE UTGIFTER FÖR UTVECKLING AV PROGRAMVAROR

	2024	2023
Ingående anskaffningsvärden	79 331	85 953
Årets balanserade utgifter	-	-
Årets utrangeringar	-	-6 622
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	79 331	79 331
Ingående avskrivningar	-75 168	-78 829
Årets avskrivningar	-2 324	-2 961
Årets utrangeringar	-	6 622
Utgående ackumulerade avskrivningar	-77 492	-75 168
Utgående redovisat värde	1 839	4 164

NOT 17 – LICENSER OCH LIKANDE RÄTTIGHETER

	2024	2023
Ingående anskaffningsvärden	30 004	30 004
Årets balanserade utgifter	-	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	30 004	30 004
Ingående avskrivningar	-24 503	-18 502
Årets avskrivningar	-5 501	-6 001
Utgående ackumulerade avskrivningar	-30 004	-24 503
Utgående redovisat värde	0	5 501

NOT 18 – BYGGNADER OCH MARKKsSkr 2025:2
Bilaga 1

	2024	2023
Ingående anskaffningsvärden	120 996	154 747
Investering	-	-
Korrigerig föregående år	33 160	
Försäljningar/ utrangeringar	-	-33 751
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	154 156	120 996
Ingående avskrivningar	-25 102	-54 959
Årets avskrivningar	-3 862	-3 894
Korrigerig föregående år	-33 160	
Försäljningar/ utrangeringar	-	33 751
Utgående ackumulerade avskrivningar	-62 123	-25 102
Utgående redovisat värde	92 032	95 894
<i>Bokförda värden per fastighet</i>		
Svenska teologiska institutet i Jerusalem	21 252	21 490
Fastigheten Svenska kyrkan i Paris	31 354	33 020
Ärkebiskopsgården, Fjärdingen 21:1, Uppsala	10 651	11 008
Kyrkobyggnad Bryssel	13 191	14 014
Lägenhet, San Agustin	612	673
Prästgård Torre Vieja	1 593	1 691
Lokal Mallorca	13 379	13 998
Summa	92 032	95 894

Förvaltningsfastigheter

Samtliga fastigheter har förvärvats för att primärt användas i den allmännyttiga verksamheten.

NOT 19 – INVENTARIER

	2024	2023
Ingående anskaffningsvärden	26 183	25 929
Inköp	14 266	254
Korrigerig tidigare år	375	-
Försäljningar och utrangeringar	-394	-
Utgående ackumulerade anskaffningsvärden	40 431	26 183
Ingående avskrivningar	-21 329	-20 174
Årets avskrivningar	-1 407	-1 155
Korrigerig tidigare år	-375	-
Försäljningar och utrangeringar	156	-
Utgående ackumulerade avskrivningar	-22 955	-21 329
Filialers redovisade värden	71	139
Utgående redovisat värde	17 548	4 994

NOT 20 – ANDELAR I KONCERNFÖRETAG

	Organisations- nummer	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Redovisat värde 2024	Redovisat värde 2023
Svenska kyrkans förvaltnings AB	556047-5773	Uppsala	100	1000	55 654	55 654
Svenska kyrkans utbildning AB*	556427-5823	Uppsala	100	100	120	120
Summa					55 774	55 774
Ingående anskaffningsvärde					58 130	58 130
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					58 130	58 130
Ingående nedskrivningar					-2 356	-2 356
Utgående ackumulerad nedskrivning					-2 356	-2 356
Utgående redovisat värde					55 774	55 774
<i>Svenska kyrkans förvaltnings AB</i>						
Omsättning					14 905	13 993
Resultat efter finansnetto					-6 306	121
Eget kapital					36 953	40 979
<i>Svenska kyrkans utbildning AB*</i>						
Eget kapital					141	141

* Vilande företag

NOT 21 – ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	Organisations- nummer	Säte	Kapital- andel %	Antal aktier	Redovisat värde 2024	Redovisat värde 2023
<i>Intresseföretag som ej är ideella placeringar</i>						
Berling Media AB	556191-0521	Stockholm	45	551 244	68 693	64 351
<i>Intresseföretag som är ideella placeringar</i>						
Fairtrade Sverige AB	556554-0415	Stockholm	50	2 000	0	0
Summa					68 693	64 351
Ingående anskaffningsvärde					65 101	58 490
Investering					4 342	6 611
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde					69 443	65 101
Ingående nedskrivningar					-750	-750
Utgående ackumulerad nedskrivning					-750	-750
Utgående redovisat värde					68 693	64 351
<i>Berling Media AB*:</i>						
Omsättning					417 419	436 551
Resultat efter finansnetto					55 366	51 728
Eget kapital					407 782	385 382
<i>Fairtrade Sverige AB*:</i>						
Omsättning					28 982	26 883
Resultat efter finansnetto					1 862	-2 449
Eget kapital					28 769	27 995

* Föregående års siffror är justerade till slutliga siffror för respektive bolag.

NOT 22 – VÄRDEPAPPER I KAPITALFÖRVALTNINGEN

 KsSkr 2025:2
 Bilaga 1

	2024	Andel 2024	2023	Andel 2023
SEB Ethos aktiefond	993 522	8,4%	919 570	8,3%
ODIN Sverige A	745 686	6,3%	685 470	6,2%
Svenska aktier	1 739 208	14,7%	1 605 040	14,4%
RobecoSAM Ethos global	894 367	7,5%	709 698	6,4%
Generation IM Global Equity Fund	2 182 849	18,4%	2 075 176	18,6%
Ownership Capital Global Equity Fund	0	0,0%	391 087	3,5%
Mirova Global Sustainable Equity Fund	382 827	3,2%	307 310	2,8%
Globala aktier	3 460 043	29,2%	3 483 270	31,3%
Stewart Investors Global Emerging Markets Sustainability Fund	814 307	6,9%	759 202	6,8%
Generation IM Asia Fund	341 851	2,9%	292 994	2,6%
Emerging Markets	1 156 158	9,8%	1 052 197	9,4%
Total aktieportfölj	6 355 409	53,6%	6 140 507	55,1%
Nordea Institutionella räntefonden	694 268	5,9%	674 728	6,1%
SEB Ethos räntefond	856 131	7,2%	743 976	6,7%
SPP Grön Obligationsfond	458 483	3,9%	438 212	3,9%
Räntebärande värdepapper	2 008 882	16,9%	1 856 916	16,7%
Nordea 2 – European Cross Credit ESG Fund	681 653	5,7%	639 631	5,7%
Företagsobligationer	681 653	5,7%	639 631	5,7%
Total ränteportfölj	2 690 535	22,7%	2 496 547	22,4%
Domestica Bostäder	220 961	1,9%	215 780	1,9%
Domestica Bostäder II	227 253	1,9%	214 103	1,9%
Domestica Bostäder III	98 105	0,8%	91 997	0,8%
Domestica Bostäder IV	119 320	1,0%	142 267	1,3%
Domestica Bostäder V	249 135	2,1%	192 601	1,7%
Thule Real Estate Fund	550 962	4,6%	538 477	4,8%
Fastighetsfonder	1 465 736	12,4%	1 395 223	12,5%
Luminar Ventures I & II	91 728	0,8%	84 382	0,8%
SEB Impact Opportunity Fund	205 800	1,7%	207 750	1,9%
SEB Microfinance Fund V	0	0,0%	2 008	0,0%
SEB Microfinance Fund VIII	137 400	1,2%	139 600	1,3%
SEB Microfinance Fund X	110 900	0,9%	112 400	1,0%
SEB Nordic Green Energy Fund	276 312	2,3%	70 385	0,6%
Althelia Climate Fund	1 004	0,0%	11 263	0,1%
Triodos Microfinance Fund	105 221	0,9%	97 716	0,9%
Thule Buyout Co-Investment Fund I	218 213	1,8%	189 610	1,7%
Generation IM Sustainable Solutions Fund III	197 533	1,7%	191 946	1,7%
Alternativa placeringar	1 344 110	11,3%	1 107 060	9,9%
Likvida medel	845	0,0%	3 357	0,0%
Summa kapitalförvaltningen	11 856 635	100,0%	11 142 695	100,0%

NOT 23 – ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	2024	2023
Ingående anskaffningsvärde	71 505	71 260
Investering under året	763	772
Försäljning under året	0	-527
Utgående ackumulerat anskaffningsvärde	72 267	71 505
Ingående värdeförändringar	-7 659	-8 422
Årets värdeförändring	396	763
Utgående värdeförändring	-7 263	-7 659
Utgående redovisat värde	65 005	63 847
<i>Ideella placeringar*</i>		
Andelar i Oikocredit Ecumenical Development Co-operative Society U.A.	26 493	26 486
	26 493	26 486
<i>Övriga innehav</i>		
Innehav hos filial	-	-
Andelar i Ethos Räntefond**	38 512	37 360
	38 512	37 360
Summa	65 005	63 847

* Placeringarna har finansierats av medel från den internationella verksamheten.

** Placeringarna är relaterade till ändamålsbestämda medel.

NOT 24 – ANDRA LÅNGFRISTIGA FORDRINGAR

	2024	2023
Ingående anskaffningsvärde	15 084	15 832
Tillkommande fordringar	-	-
Återbetalningar, avgående fordringar	-9 682	-749
Utgående anskaffningsvärde	5 402	15 084
Utgående redovisat värde	5 402	15 084

NOT 25 – FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2024	2023
Upplupna ränteintäkter	22 514	34 214
Övriga upplupna intäkter	13	20 264
Förutbetalad försäkringskostnad	1 930	933
Förutbetalda kostnader hänförliga till IT	44 437	30 839
Förutbetalda hyror	8 416	2 502
Övriga förutbetalda kostnader	4 457	13 870
Summa	81 767	102 622

NOT 26 – KASSA OCH BANK, KORTFRISTIGA PLACERINGAR

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

	2024	2023
Kassa och bank	2 263 286	1 465 279
Varav		
- Medel relaterade till kyrkkontot	8 576 722	8 173 155
- Disponerat av nationella nivån för placeringar	-6 339 155	-6 729 177
Nettosaldo kyrkkonto	2 237 567	1 443 978
Bankmedel filialer	5 323	2 944
Valutakonto	18 011	17 746
Övriga bankkonton	2 385	612
Summa	2 263 286	1 465 279

Kassa och bank disponibelt för den nationella nivån

Kassa och bank enligt balansräkningen	2 263 286	1 465 279
Disponerat av den nationella nivån för placeringar	6 339 155	6 729 177
Räntekonto hänförligt till underkontohavare	6 659	-7 600
Skuld till underkontohavare	-8 370 267	-8 023 345
Kassa och bank disponibelt för den nationella nivån	238 834	163 511

	2024		2023	
	Redovisat värde	Portfölj-andel %	Redovisat värde	Portfölj-andel %
<i>Värdepapper</i>				
Löptid 1–90 dagar	300 196	4,9	439 651	6,8
Löptid 90–365 dagar	1 558 871	25,5	1 812 836	27,9
Löptid 1–3 år	2 773 592	45,4	2 782 352	42,9
Löptid över 3 år	1 476 615	24,2	1 452 267	22,4
Summa redovisat värde	6 109 274	100,0	6 487 107	100,0

Duration 0,3 år 0,3 år

	Redovisat värde	Portfölj-andel %	Redovisat värde	Portfölj-andel %
<i>Emittentkategori</i>				
Bank och bostad	3 664 472	60,0	3 701 485	57,1
Företag	1 903 183	31,2	1 786 100	27,5
Stat och kommuner	154 210	2,5	523 553	8,1
European Bank for Reconstruction & Development	114 807	1,9	113 107	1,7
Världsbanken	272 602	4,5	263 881	4,1
African Development Bank	0	0,0	98 980	1,5
Summa redovisat värde	6 109 274	100,0	6 487 107	100,0

	Redovisat värde	Portfölj-andel %
<i>Fem största innehav 2024</i>		
Swedbank FRN 26/11	300 090	4,9
Int Bank R&D 260316	272 602	4,5
Sparbanken Skåne FRN 281013	222 433	3,6
Hemsö Fastighets AB FRN 280517	205 144	3,4
Husqvarna FRN 280814	201 566	3,3
<i>Andel av den kortfristiga portföljen</i>	1 201 835	19,7
<i>Övrig del av kortfristig portfölj</i>	4 907 439	80,3
Summa redovisat värde	6 109 274	100,0

NOT 27 – AVSÄTTNINGAR

	2024	2023
Åtagande gentemot Kyrkans Pensionskassa för pensionsåtaganden enligt övergångsbestämmelser*		
Avsättning vid årets början	32 254	32 984
Anspråktaget belopp	-2 533	-730
Avsättning vid årets slut	29 721	32 254

* Avser i huvudsak åtaganden för präster och andra anställda avseende intjänad pensionsrätt och avgångsförmåner som enligt övergångsregler har statliga eller kyrkokommunala pensionsvillkor.

NOT 28 – SKULD ERHÅLLNA EJ NYTTJADE VILLKORADE BIDRAG

	2024	2023
Ej nyttjade offentliga bidrag		
Kyrkoantikvarisk ersättning	132 174	108 520
Sidabidrag	960	8 707
EU/ECHO bidrag	6 218	-104
Summa	139 353	117 124
 Övriga ej nyttjade bidrag	 10 259	 145 867
Summa	149 611	262 991

Kyrkoantikvarisk ersättning

Skulden avser fördelade men ej rekvirerade medel per årsskiftet. Fördelade medel kan disponeras under en tvåårsperiod med möjlighet till ett års förlängning.

NOT 29 – UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2024	2023
Konsultarvoden it drift / systemutveckling	8 181	20 059
Övriga konsultarvoden	6 790	25 910
Övriga upplupna kostnader	4 036	9 619
Upplupna semesterlöner/löner	25 176	24 044
Upplupna pensionspremier	22 619	20 022
Upplupna sociala avgifter	13 809	12 793
Upplupna räntekostnader	56 594	-
Förutbetalda intäkter	200	22 406
Summa	137 405	134 853

NOT 30 – STÄLLDA SÄKERHETER

	2024	2023
Spärrade bankmedel som säkerhet för bankgaranti	-	-
Pantsatt värdedepå	-	-
Summa	-	-

NOT 31 – EVENTUALFÖRPLIKTELSE

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

Svenska kyrkan lämnar årligen bidrag och anslag till svenska och utländska samarbetspartner. Svenska kyrkans åtaganden grundas normalt på olika former av samarbetsavtal eller beslut av kyrkomöte eller kyrkostyrelse. Vissa av anslagen är direkt relaterade till en förväntan om att erhålla bidrag från andra organisationer eller myndigheter. Storleken på förväntade lämnade bidrag och anslag fastställs i allt väsentligt i en verksamhetsplan och detaljbudget som beslutas av kyrkostyrelsen året innan bidragsåret. Genom beslut om detaljbudgeten har samarbetsparten en välgrundad förväntan på att Svenska kyrkan ska verkställa beslutade anslag. Bidragen är dock normalt förknippade med sådana villkor att Svenska kyrkan inte anser att de ska skuldföras i samband med beslutet. I 2025 (2024) års beslutade budget uppgår anslag och bidrag till 2 222 miljoner kronor (2 215 miljoner kronor) varav 1 733 miljoner kronor (1 628 miljoner kronor) beräknas kunna finansieras med bidrag från andra organisationer samt myndigheter i enlighet med redan ingångna avtal och beslut. Resterande del av beslutade anslag finansieras med gåvomedel, avgift för gemensam verksamhet samt övriga intäkter.

NOT 32 – VÄSENTLIGA HÄNDELSER EFTER RÄKENSKAPSÅRETS SLUT

Inga väsentliga händelser finns att notera efter balansdagen.

11 Hållbarhetsnoter

11.1 Styrningen av hållbarhetsarbetet på den nationella nivån

Hållbarhetsarbetet på Svenska kyrkans nationella nivå utgår från en bedömning av områden där verksamheten har störst risk för negativ påverkan på människa och skapelse. Arbetet tydliggör även områden med störst möjlighet att bidra till förändring i hållbar riktning utifrån uppdraget som kyrka.

Kyrkostyrelsen beskriver arbetet på den nationella nivån utifrån ekologiska, ekonomiska och sociala hållbarhetsdimensioner med ett eget tillägg i en andlig och existentiell dimension. Svenska kyrkan verkar i samhället och bidrar på så sätt till de globala hållbarhetsmålen i Sverige och globalt, och behöver förhålla sig till de risker för människa och skapelse som verksamheten kan ge upphov till. Kyrkostyrelsen integrerar de olika hållbarhetsdimensionerna i verksamheten, både när den styrs, genomförs och följs upp. Det innebär att hållbarhetsarbetet ska bäras av alla anställda och förtroendevalda på den nationella nivån. Ansvaret för genomförandet av hållbarhetsarbetet ligger på generalsekreteraren.

I årsredovisningen finns en redogörelse för hur kyrkostyrelsen styr och samordnar den nationella nivåns uppdrag och hur arbetet knyter an till hållbarhetsdimensionerna. Verksamheten bedrivs i huvudsak från Uppsala, men även i Lund (Utbildningsinstitutet), Uddevalla (Löneservice), i utlandet genom Act Svenska kyrkan, kyrkans internationella arbete och genom ett visst fastighetsansvar för flera av utlandsförsamlingarna, samt vid det Teologiska institutet, STI, i Jerusalem, STI. Under 2025 kommer ytterligare orter tillkomma i Sverige genom utbyggnaden av tjänsten ekonomiservice.

I hållbarhetsnoterna redogörs för hur kyrkostyrelsen hanterar de hållbarhetsrisker som kan kopplas till den nationella nivåns arbete. Grunden för hållbarhetsarbetet utgörs av två huvudsakliga delar. Den ena är en risk- och väsentlighetsanalys från 2015. Den andra delen består av, och uppstår i, en dialog med intressenter till kyrkostyrelsens uppdrag och den verksamhet det resulterar i. Under 2022 utarbetades en internkontrollplan baserad på en uppdaterad riskanalys som införlivade även risken för negativ påverkan från den nationella nivåns verksamhet, det vill säga det som brukar benämnas den dubbla materialiteten i en riskanalys. Den uppdaterade riskanalysen bekräftar de tidigare konstaterade hållbarhetsriskerna. Under 2024 har arbetet med riskanalyser och intern uppföljning integrerats i tertialrapporteringen för avdelningarna på den nationella nivån och lett till ett mer systematiskt arbetssätt gällande uppföljning av hållbarhetsrelaterade risker.

Till stöd för arbetet finns ett systematiskt förhållningssätt för styrning och uppföljning av hållbarhetsarbetet genom policyer, rutiner, uppföljning och rapportering. Ytterligare kvalitetssäkring sker genom miljödiplomering av den nationella nivån och genom certifiering av det internationella arbetet, Act Svenska kyrkan, mot Core Humanitarian Standards, CHS. Miljödiplomeringen är Svenska kyrkans miljöledningssystem.

År 2022 anslöt sig Act Svenska kyrkan till Röda Korsets klimatprinciper, the Climate Charter. Samma år anslöt sig också finansförvaltningen till klimatinitiativet Paris Aligned Asset Owners. Båda initiativen ställer krav på tydliga klimatstrategier och vetenskapligt baserad klimatrapportering.

Utvecklingen av hållbarhetsredovisningen sker löpande i takt med att strategier och nyckeltal utvecklas. Under 2024 har det klarlagts att Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift inte omfattas av EU-direktiven om hållbarhetsredovisning och tillbörlig aktsamhet, men de principer som ligger till grund för dessa direktiv är vägledande för den nationella nivåns eget hållbarhetsarbete och arbetet med stöd till stift och församlingar gällande hållbarhetsfrågor.

Läs mer om hur hållbarhetsarbetet styrs:

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

svenskakyrkan.se/hallbarhetsredovisning-och-styrning

Läs mer om Core Humanitarian Standards: corehumanitarianstandard.org

Läs mer om Climate Charter: climate-charter.org

Läs mer om PAAO: parisalignedassetowners.org

11.2 Intressentanalys och intressentdialog

En analys av den nationella nivåns intressenter genomfördes i samband med ovan nämnd risk- och väsentlighetsanalys. Analysen identifierar den nationella nivåns viktigaste intressenter och redogör för hur de huvudsakliga dialogerna ser ut i praktiken och vad som är vägledande för dialogen. I årsredovisningens del om verksamhetsuppföljningen beskrivs flera av dialogerna med intressenter. Dialogen med intressenter är en grundläggande del av arbetsmetoden och en viktig förutsättning för att lyckas med uppdraget och kyrkostyrelsens övergripande målsättning.

DEN NATIONELLA NIVÅNS INTRESSENTER

Intressenter som påverkas av den nationella nivåns verksamhet	Intressenter som den nationella nivån relaterar till
Stift och församlingar	Rättighetsbärare
Medarbetare och studenter	Beslutsfattare, lagstiftare & myndigheter
Ekumeniska nätverk	Statliga finansiärer
Andra trossamfund	Kapitalförvaltare och bolag
Bidrags- och gåvogivare	Leverantörer
Partner i andra länder	
Lärosäten och forskningsinstitutioner	
Civilsamhällesorganisationer	
Medlemmar och icke-medlemmar	

Läs mer om dialogen med de olika intressenterna: svenskakyrkan.se/hur-vi-prioriterar

11.3 Risk- och väsentlighetsanalys

Hållbarhetsarbetet på Svenska kyrkans nationella nivå utgår från en uppdaterad bedömning gjord 2022 av områden där verksamheten har störst risk för negativ påverkan på människa och miljö. Dialogen med intressenter och omvärldsfaktorer som påverkar Svenska kyrkan har bidragit och bidrar löpande till prioriteringarna för hållbarhetsarbetet.

RISK- OCH VÄSENTLIGHETSANALYS

Riskområde	Hållbarhetsdimension	Risker
Miljö- och klimatpåverkan	Ekologisk	Negativ miljö- och klimatpåverkan
Hållbara investeringar och inköp	Ekonomisk, Ekologisk, Social	Människorättsrisker Miljö- och klimatpåverkan Finansiell risk. Trovärdighet
Antikorrupktion	Ekonomisk	Ineffektiv och osaklig användning av ekonomiska resurser
God arbetsmiljö	Social, Ekonomisk	Anställdas ohälsa, brist på nyckelkompetens, hot och hat mot anställda

Den nationella nivån har också ett tillsynsansvar för stiftens förvaltning av skog, jord och fonder, de så kallade prästlönetillgångarna. Tillgångarna utgörs av 470 000 hektar skogsmark, 47 000 hektar betes- och åkermark och fondkapital på 4,5 miljarder kronor (2023). Tillsynen sker bland annat genom en årlig tillsynsrapport. Kyrkostyrelsen har ombett prästlönetillgångarna upprätta hållbarhetsredovisning för förvaltningarna.

I kyrkomötet 2021 togs beslut om att utreda hur kyrkoordningens skrivningar kring förvaltningen av Svenska kyrkans prästlönetillgångar ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt samt andligt och existentiellt hållbar skogsförvaltning som möjligt. En delrapport presenterades i december 2023 och under 2024 hölls en rad rundabordsamtal med intressenter. I september 2024 offentliggjordes utredningen *Kyrkan och skogen – Ansvar, handling och hopp*. Under 2025 pågår ett remissförfarande inom kyrkan som ska ligga till grund för förslag till beslut i kommande kyrkomöte.

Läs mer om stiftens arbete med prästlönetillgångarna:
svenskakyrkan.se/prastlonetillgangarna

11.4 Hantering av risk för negativ påverkan på människa och skapelse

11.4.1 God arbetsmiljö

Anställdas villkor, arbetsmiljö och utvecklingsmöjligheter utvärderas regelbundet genom medarbetarsamtal, medarbetarenkäter och undersökningar om organisatorisk och social arbetsmiljö, skyddsronder, statistikinsamling samt samverkan med fackliga företrädare och skyddsombuden i skyddskommittén. Även säkerhet och krisförberedande arbete rymms inom ramen för goda arbetsförhållanden. Bland annat finns avtal med SOS International för att stärka skyddet för medarbetare på resa. Samtliga anställda på den nationella nivån omfattas av kollektivavtal och har tillgång till företagshälso-

vård för arbetsrelaterad ohälsa. Satsningar på friskvård sker i form av ett friskvårdsbidrag på 2 000 kronor per år, en friskvårdstimme i veckan och aktiviteter varje månad som arrangeras av arbetsplatsens hälsoinspiratörer samt en konst- och kulturklubb med månatliga kulturella aktiviteter. Att värna mångfalden är viktigt för att Svenska kyrkan ska ha en samlad bredd av kunskap och erfarenheter. Riktlinjer för hantering av kränkande särbehandling finns.

NYCKELTAL ANSTÄLLDA

	2024	2023	2022	2021	2020
Könsfördelning (procent)					
Fördelning män/kvinnor (samtliga)	35/64	28/72	27/73	29/71	33/67
Fördelning män/kvinnor (chefer)	35/65	35/65	37/63	30/70	34/66
Fördelning anställda/chefer	8	9	15	11	12
Personalomsättning	6,9	9,6	10,5	9,1	7,9
Aldersfördelning anställda (procent)					
Under 30	4,2	3,6	3,8	5,0	4,5
30–49	43,4	42,4	41,5	39,4	37,5
50–65	49,4	53,0	54,1	46,8	49,9
Över 65	3,0	1,0	0,7	8,9	8,0
Medelålder (år)	49	49	49	50	51
Sjuktal (procent)					
Sjukfrånvaro	3,2	3,9	3,5	2,8	2,7
Sjukfrånvaro 1–14 dagar	1,0	1,1	1,2	0,8	0,8
Sjukfrånvaro 15–90 dagar	0,5	0,6	0,6	0,7	0,6
Sjukfrånvaro 90+ dagar	1,6	2,1	1,7	1,9	1,3
Sjukfrånvaro kvinnor/män	3,5/2,2	4,6/2,0	4,0/2,1	3,1/2,0	3,1/1,9

Not: Personalnyckeltal hämtas ur den årliga personalrapporten som ställs till kyrkostyrelsen.

Sjukfrånvaron minskade under 2024 efter att under 2022 och 2023 successivt ha ökat. Den sjukfrånvaro som minskat mest är den över 90 dagar. Arbetet fortsätter med att löpande analysera, åtgärda och förebygga sjukfrånvaro, både kort- och långtidsfrånvaro. Arbetet fortsätter med att löpande analysera, åtgärda och förebygga sjukfrånvaro, både kort- och långtidsfrånvaro.

Personalomsättningen har tidigare år varit i linje med andra jämförbara organisationer eller något lägre. Den ökade personalomsättningen som noterades under slutet av pandemin och året därefter har återgått till mer normala nivåer och landade 2024 på 6,9 procent.

Systematiskt arbetsmiljöarbete och tillbudshantering

Den nationella nivåns arbetsmiljöarbete bedrivs utifrån kraven i arbetsmiljölagstiftningen och arbetstidslagen (1982:673) samt föreskrifter, som exempelvis Arbetsmiljöverkets föreskrift om systematiskt arbetsmiljöarbete (AFS 2023:1). Ett systematiskt arbetsmiljöarbete innebär att kontinuerlig utvärdering och förbättringsarbete ingår. Utvärdering görs därför löpande. Den nationella nivån har en skyddskommitté och ett samverkansråd för samverkan mellan arbetsgivare och arbetstagare i arbetsmiljörelaterade frågor inklusive hälsa och säkerhet. Arbetstagare utser skyddsombud

via de fackliga organisationerna och deltar i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Chefer utbildas om arbetsmiljöfrågor i relation till sitt personalansvar.

Tillbud hanteras i linje med framtagna rutiner. Alla anställda täcks av försäkring för arbetsskada och långvarig sjukdom, som en del av kollektivavtalet. Såväl anställda som uppdragstagare och förtroendevalda omfattas av försäkring för tjänsteresor. Utlandsplacerade och deras familjemedlemmar omfattas av en särskild försäkring.

Arbetet med hälsa och säkerhet styrs av föreskrifterna om organisatorisk och social arbetsmiljö (AFS 2023:2). Arbetsmiljöansvaret är detsamma för anställda och inhyrda medarbetare. Ansvaret omfattar även studenter vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Arbetsskador anmäls till Försäkringskassan och Arbetsmiljöverket. Arbetsskade- och tillbudsanmälningar hanteras enligt framtagna rutiner och följs upp i skyddskommittén. Arbetsrelaterade olyckor inbegriper även mindre allvarliga arbetsskador. Svenska kyrkans nationella nivå bedöms vara en lågriskarbetsplats sett till arbetsplatsrelaterade skador och tillbud.

2024 genomfördes den mer omfattande medarbetarundersökningen som görs vartannat år. Svartfrekvensen var 90 procent, vilket är ovanligt högt. Resultaten är goda, med både medarbetarindex och ledarskapsindex som ligger kvar på höga nivåer.

Stort fokus har under året legat på medarbetarkvaliteter och nya modeller för mer träffsäker rekrytering och introduktion av medarbetare.

Visselblåsning

Genom kollektivavtal har de anställda meddelarrätt motsvarande meddelarfriheten som grundlagarna ger åt offentliganställda. Därutöver omfattas den nationella nivån av lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden. Under 2021 togs en modell fram för anpassning till den nya lagen (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden. Det nya interna visselblåsarsystemet implementerades under våren 2022. Under 2024 inkom tre ärenden i visselblåsarsystemen. Inget ärende har bedömts ha en koppling till den nationella nivån eller utgöra ett missförhållande enligt lagens mening.

11.5 Miljö- och klimatpåverkan

Svenska kyrkans färdplan för klimatet är ett ambitiöst åtagande för hela Svenska kyrkan och inkluderar även kyrkostyrelsens kansli, den nationella nivån. Kyrkostyrelsens målsättning är att minska klimatpåverkan så långt det är möjligt i verksamheten och att ta ansvar för vissa delar av resterande klimatpåverkande utsläpp (utsläpp av växthusgaser) som inte går att undvika, bland annat genom att köpa dubbelcertifierade utsläppskrediter, av både Gold standard och Fairtrade. Kyrkostyrelsen neutraliserar dock inte på detta sätt utsläpp i beräkningarna av den nationella nivåns samlade utsläpp.

Under 2024 uppdaterade kyrkostyrelsen miljöpolicy och antog nya miljö- och klimatmål för den nationella nivån. Dessa tydliggör vad den nationella nivån måste göra för att leva upp till åtagandet i färdplanen för klimatet, både kring utsläpp i den egna verksamheten och i stödet till stift och församlingar rörande klimatarbetet.

Den nationella nivåns totala klimatpåverkan har under 2024 minskat något (5 procent) jämfört med 2023 (se tabell 2 på sidan 87) trots att ytterligare utsläppsområden har lagts till, att vissa utsläppsfaktorer uppjusterats och att utsläpp från större nyinvesteringar av engångskaraktär räknats in. Detta beaktat fortsätter den nationella nivåns utsläpp att minska över tid, där det går att jämföra över åren, se tabell 1 på sidan 86. Orsaken till minskningen ligger främst i att flygresorna minskat kraftigt (19 procent i antal kilometer). Tåg- och bilresor har inte ökat i motsvarande omfattning,

snarare minskat något, vilket ger slutsatsen är att allt fler fysiska möten ersätts av digitala möten. Tjänsteresor står emellertid fortsatt för de klart största utsläppen för den nationella nivån. Jämfört med 2019, normalåret innan pandemin bröt ut och året då förutsättningarna för digitala möten introducerades fullt ut, är flygresandet väsentligt lägre, 60 procent lägre i antal kilometer. Utsläpp från den allt mer digitala arbetsmiljön är inte medräknade ännu, exempelvis molntjänster och mjukvaruanvändning. Dessa utsläpp väntas framöver öka kraftigt, om än från relativt låga nivåer. Bruk av artificiell intelligens som arbetsverktyg väntas påskynda denna ökning.

Utsläppskonsekvenserna av entreprenaden för det nyrenoverade kyrkokansliet i Uppsala kommer redovisas samlat i 2025 års redovisning.

11.5.1 Analys och hantering av väsentliga klimatpåverkande utsläpp

Tabellen nedan (tabell 1) utgår från de klimatpåverkande utsläpp som kyrkostyrelsen har beslutat att en klimatavgift ska beräknas på, och visar de utsläppsområden det finns längre tidsserier på. Avgiften ligger till grund för beräkning av köp av årliga utsläppskrediter och genomförande av andra åtgärder som gynnar den nationella nivåns arbete med sin klimatpåverkan. Dessa fyra utsläppsområden utgör den nationella nivåns utsläpp i Green House Gas-protokollets (GHG) så kallade scope 1, scope 2 och tjänsteresor i scope 3 (logi och konferenser ej inkluderat), som är den rapporteringsstandard kyrkostyrelsen tillämpar för utsläppsberäkningarna. Köp av utsläppskrediter som kompensatorisk åtgärd räknas inte in som utsläppsneutraliserande, i enlighet med GHG-protokollets standard

Kyrkostyrelsen strävar efter att begränsa resornas utsläpp genom att i miljö- och resepolicy förorda videokonferenser samt ersätta mer klimatpåverkande färdsätt, som flyg, med mindre klimatpåverkande färdsätt, som tåg. Detta gäller även för längre sträckor, som exempelvis till och från Europa, och i Europa. På grund av kyrkostyrelsens uppdrag och verksamhetens karaktär, med en omfattande internationell verksamhet och utbyte mellan kyrkor och andra organisationer i andra länder, är vissa flygresor emellertid nödvändiga. Pandemin har dock visat att andra mötesformer än fysiska möten i hög utsträckning är möjliga.

Den verksamhet som svarar för den största andelen av de reserelaterade utsläppen är den internationella biståndsverksamheten, Act Svenska kyrkan. Act Svenska kyrkan skrev 2022 under ett klimatåtagande, Röda Korsets Climate Charter, för organisationer med internationell bistånds- och katastrofverksamhet. Åtagandet innefattar ett strikt åtagande om utsläppsminskning och ett åtagande om att i anslagsverksamheten bidra till både omställningen och anpassningsstöd på grund av klimatförändringar.

TABELL 1: DEN NATIONELLA NIVÅNS KLIMATPÅVERKANDE UTSLÄPP, KLIMATAVGIFTSBERÄKNING

Utsläppsområde	Basår	Utsläpp	Utsläpp	Jämfört med 2023	Utveckling sedan basår
		2024 (ton CO2e)	2023 (ton CO2e)		
Energi	2015	94,0	80,1	+17%	-45%
Flyg	2015	902,4	1 213,9	-26%	-73%
Bil	2016	39,1	40,5	-3%	-53%
Tåg	2015	2,7	3,5	-24%	+32%
TOTAL		1 038,2	1 338,6	-22%	-58%

Se sidan 92 för beräkningsmetoder.
* Energi: Justerad emissionsfaktor inkluderande utsläpp vid produktion och transport för 2024 samt rapporterade faktiska fjärrvärmevärden i stället för schablonvärden för fastigheten i Uddevalla ger högre utsläpp 2024.

Energiförbrukningen ligger på samma nivå som 2023, trots mer kontorsyta. Omräknat till utsläpp innebär det dock en ökning på grund av ett tillägg till utsläppsfaktorn som härrör från utsläpp genererade under produktion och transport av använd energi, som inte tidigare beräknats. Under 2025 väntas effekten av ombyggnationen av kyrkokansliet leda till ytterligare minskningar av energiförbrukningen, men samtidigt öppnas, genom tjänsten ekonomiservice, stiftsnära kontor på flera orter, vilket väntas totalt sett öka den nationella nivåns energirelaterade utsläpp. För Svenska kyrkan som helhet torde förbrukningen inte öka. Från år 2023 är alla lokaler, ägda och hyrda, med i utsläppsberäkningen utom verksamheten på STI i Jerusalem, samt mindre kontorsutrymmen för utsänd personal i den internationella verksamheten. Energiförbrukningen för ägda och hyrda lokaler inom utlandskyrkan är inte medräknade. Läs mer om skälet till denna avgränsning i metodavsnittet.

Den högre graden av arbete från hemmet, det vill säga den utlokaliserade elförbrukningen, finns det ännu inga beräkningar för. Den verkliga energiförbrukningen skulle öka något om dessa beräkningar tas med.

11.5.2 Kyrkokansliets klimatpåverkande utsläpp enligt GHG-protokollet

För 2024 presenterar kyrkostyrelsen utsläppen i sin helhet enligt GHG-protokollets tre så kallade scope, I tabell 2 redogörs för alla utsläpp som den nationella nivåns verksamhet genererar, utifrån vad som 2024 är möjligt och rimligt att beräkna. I scope 1 sorteras direkta utsläpp från ägda tillgångar och verksamhet med hög grad av kontroll över utsläppen, för den nationella nivån begränsar sig det till ägda fordon. Scope 2 handlar om indirekta utsläpp från köpt energi, till exempel el och uppvärmning av fastigheter. Scope 3 omfattar alla övriga utsläpp där organisationen har mindre direkt möjlighet att påverka utsläppen. Rapporteringen enligt GHG-protokollet följer god praxis för utsläppsberäkningar.

Utsläppsdata gällande övriga inköp kommer att utvecklas under kommande år, men beror på leverantörernas kapacitet att rapportera utsläpp och tillgången till tillförlitliga utsläppsfaktorer. Under 2024 genomfördes ett arbete för att kunna presentera alla kvarvarande inköpsrelaterade utsläpp i GHG-protokollets kategoriindelning i scope 3. Relevanta utsläppskategorier sorteras ut för mer noggrann beräkning, medan mindre väsentliga utsläpp bedöms kunna utgå från en mindre precis utsläppsberäkning på inköpskostnad, som hämtas ur den så kallade miljöspendanalys. Sådan analys görs av den nationella nivån årligen för de egna inköpen och för Svenska

kyrkans samlade inköp. I hållbarhetsnoterna för 2025 planeras en första tentativ utsläppsberäkning presenteras på samtliga inköp på den nationella nivån, baserat på inköpen under 2024. Det är kommer då vara en eftersläpning på ett år på grund av det relativt omfattande arbetet med körningar av leverantörsregister, kvalitetssäkring av data och fördelning av utsläppsfaktorer.

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

TABELL 2: KLIMATPÅVERKANDE UTSLÄPP ENLIGT GHG-PROTOKOLLET*

Utsläppsområden enligt GHG-protokollet, marknadsbaserad metod	2024 tCO ₂ e	2023 tCO ₂ e
Scope 1 – Egna fordon	0,2	0,2
Kanslibilen	0,2	0,2
Scope 2 – Energiförbrukning i ägda/hyrda lokaler*	63,6	61,5
Elförbrukning	0,7	1,7
Fjärrvärme/kyla	62,9	59,8
Scope 1 & 2 Direkta och indirekta utsläpp	63,8	61,7
 Scope 3.1 – Inköpta varor och tjänster	 277,4	 225,2
Kopieringspapper	1,6	0,6
Tryckeritjänster	133,8	133,5
It-hårdvara*	109,0	89,2
Posttjänster	7,2	1,9
Kontorsartiklar	25,8	-
Scope 3.2 - Kapitalvaror	60,3	8,0
Inventarier*	60,3	8,0
Scope 3.3 - Uppströms bränsle- och energirelaterat	16,5	15,2
Fjärrvärmeproduktion	6,5	7,1
Elproduktion	9,9	8,0
Bränsleproduktion (Kanslibilen)	0,1	0,1
Scope 3.4 – Uppströms transporter och distribution	0,4	0,3
Transport kontorsmaterial	0,4	0,3
Scope 3.5 – Avfall	5,2	7,8
Avfall	3,8	7,3
Vattenförbrukning	1,4	0,5
Scope 3.6 – Tjänsteresor	1 065,7	1 254,4
Flyg	902,4	1 213,9
Tåg	2,7	3,5
Bil	38,9	40,2
Hotellnätter**	121,7	93,7
Scope 3.8 – Uppströms leasade tillgångar	2,0	-
Kontorsmaskiner, skrivare	2,0	-
Scope 3 – Indirekta utsläpp	1 427,5	1 510,7
Total Scope 1, 2 & 3	1 491,3	1 572,4

Notera att utsläppen från energiförbrukningen skiljer sig något mellan de två tabellerna. Det beror på olika tillämpningar av beräkningar i de olika tabellerna. Skillnaderna är emellertid på totalen små. Enligt GHG-protokollet ska redovisning av utsläpp från elförbrukning göras enligt både en så kallad marknadsbaserad och en geografisk metod. I en marknadsbaserad metod

kan val av elens ursprung och märkning minska utsläppen på pappret, medan den geografiska metoden visar utsläppen oavsett elval. Utsläpp med geografisk metod var 3,6 ton CO₂e högre, vilket ger en total på 1 494,9 tCO₂e, under 2024.

* Ökade utsläpp för engångsinköp av it-hårdvara och inventarier jämfört med 2023 beror på nyinvesteringar till den nyrenoverade kanslibyggnaden i Uppsala.

** Hotellnätter inkluderar ej utsläpp från anordnade konferenser. Justerad emissionsfaktor för 2024 ger högre utsläpp, men antalet hotellnätter har också ökat ca 10 procent. För 2025 är ambitionen att också kunna beräkna utsläpp från konferenser.

Skillnaderna mellan åren för vissa kategorier beror på bättre data, ändrade utsläppsfaktorer eller skillnader i inköp över åren.

Övriga kategorier inom scope 3 har bedömts som inte väsentliga eller ännu inte möjliga att på ett godtagbart sätt beräkna. Det gäller kategori 3.7 (anställdas pendling), 3.13 (nedströms leasade tillgångar), 3.9 (nedströms transport och distribution) 3.10–12 (sålda produkter), 3.14 (franchiser). Den sista kategorin, 3.15, om utsläpp från investeringar redogörs för separat under avsnittet om hållbara investeringar. Se mer under metodavsnittet om beräkningsmetoder och avgränsningar.

Övriga miljöpåverkande faktorer som exempelvis kemikalieutsläpp rapporteras ännu inte, på grund av brist på data. Det bedöms inte att kemikalieutsläpp utgör en väsentlig risk för den nationella nivån.

11.5.3 Kyrkostyrelsen lanserar analysverktyget VISA för stift, pastorat och församlingar

I februari 2025 lanserade kyrkostyrelsen en version två av ett klimatutsläppsverktyg, en modul i Svenska kyrkans statistikvisualiseringsverktyg, VISA. Den är tillgänglig för alla stift och församlingar. I utsläppsverktyget görs en nära nog full utsläppsberäkning per ekonomisk enhet, det vill säga församlingar, pastorat och stift som utgör ekonomiska enheter. Beräkningen grundar sig på av dessa inrapporterade årliga data inom ramen för ekonomisk redogörelse och på schabloner på inköpsdata från deaas leverantörsreskontra. Siffrorna som presenteras är med ett års eftersläpning och kommer under 2025 bearbetas och ytterligare kvalitetssäkras. I VISA kan också den nationella nivåns utsläppsdata hämtas ut. Syftet med möjligheten att hämta ut sin data från VISA är att församlingar, pastorat och stift som inte har resurser att exakt beräkna utsläpp från all sin verksamhet, ändå har möjlighet att nu identifiera sina väsentliga utsläppskällor, till hjälp för beslut i verksamheten. För dessa församlingar, pastorat och stift kan data ur VISA användas för att göra en årlig klimatutsläppsredovisning.

11.5.4 Information och utbildning för minskad miljö- och klimatpåverkan

Informations- och utbildningsstödet till församlingar, pastorat och stift genomförs bland annat med hjälp av webinarier som fokuserar på de olika hållbarhetsdimensionerna och på färdplan för klimatets olika målområden. Under 2024 genomfördes 27 webinarier (36, 2023) med nästan 1000 deltagare (samma antal 2023). Flest webinarier har riktat sig till målområdena för kyrkans uppdrag och konsumtion och investeringar. Majoriteten av deltagarna, 700 personer, anslöt till de tolv webinarier som berörde målområdena kyrkans uppdrag och resor och transporter. Webinarierna genomförs i samverkan med stiftens klimathandläggare och ger deltagarna fördjupad sakkunskap, möjlighet att ställa frågor till avtalsleverantörer och lära sig om hållbarhetsrisker.

11.6 Hållbara finanser

Kapitalförvaltningen präglas av ett långsiktigt och hållbart förhållningssätt, där ekonomisk stabilitet kombineras med ansvarsfulla investeringar. Vid utgången av 2024 uppgick marknadsvärdet på placeringstillgångar till 11 856,6 miljoner kronor, jämfört med 11 142,7 miljoner kronor vid utgången av 2023. Resultatet för 2024 uppgick till 1 113,9 miljoner kronor, vilket motsvarar en avkastning om 10 procent. Kapitalet är avsett att finansiera långsiktiga åtaganden och prioriterade områden inom Svenska kyrkans stift och församlingar.

Kapitalförvaltningen styrs av Finanspolicy för Svenska kyrkans nationella nivå (finanspolicyn), kompletterad av Placeringsanvisningar för etik och hållbarhet samt Finansiella placeringsanvisningar. Dessa dokument, framtagna av kyrkostyrelsens kapitalförvaltningsråd, sätter ramarna för förvaltningen av de 28 upphandlade fonderna. Finanspolicyn är även styrande för andra förvaltningar inom Svenska kyrkan som antagit den. Investeringar styrs mot företag och sektorer som bidrar till en hållbar utveckling, med särskilt fokus på mänskliga rättigheter, miljö och klimat. Samtidigt utesluts investeringar i fossil energi, tobak, alkohol, pornografi, spel samt vapen- och militär verksamhet.

Som en del av den strategin erbjuder den nationella nivån Ethosfonderna, exklusivt framtagna för Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift i samarbete med SEB och Robeco. Dessa fonder är utformade i linje med finanspolicyns krav på etisk och hållbar förvaltning. Vid utgången av 2024 hade cirka 300 stift, pastorat och församlingar investerat i Ethosfonderna och det förvaltade kapitalet uppgick till närmare 8 mdkr.

11.6.1 Ansvarsfulla investeringar och aktiv påverkan

Under 2024 har hållbarhetsarbetet förstärkts genom en rad konkreta insatser och aktiviteter. Totalt deltog i 198 möten med förvaltare, nätverk och bolag för att främja dialog om hållbara investeringar och ansvarsfullt ägarskap. Därutöver omfattade engagemanget 16 event, sju rundabordssamtal och tre paneldebatter där frågor om klimat, social rättvisa och bolagsstyrning lyftes.

Svenska kyrkan är medlem i flera nationella och internationella nätverk som arbetar för en hållbar kapitalmarknad, bland annat Sweden's Sustainable Investment Forum (Swesif), Institutional Investors Group on Climate Change (IIGCC) och FN:s principer för ansvarsfulla investeringar (PRI). Genom engagemanget i Global Network Initiative (GNI) samarbetar den nationella nivån med andra investerare, telekom- och sociala medieföretag, civilsamhällesorganisationer och akademien för att skydda yttrandefrihet och digitala rättigheter globalt.

Under året har arbetet med att bekämpa korruption fortsatt genom deltagande i Transparency International Sveriges Investors Integrity Forum (IIF), där bolagsdialoger och rundabordssamtal har genomförts med aktörer inom samhällsbyggnadssektorn.

11.6.2 Fokus på biologisk mångfald och klimat

Biologisk mångfald har varit ett särskilt fokusområde under året. Genom Hållbart värdeskapande, ett nätverk av investerare som vill lyfta betydelsen av företagens hållbarhetsarbeten, har bolagsdialoger förts med svenska skogsbolag om deras arbete för att skydda och stärka den biologiska mångfalden.

Inom PRI-initiativet SPRING (Sustainable Practices in Responsible Investment in Nature and Governance) har arbete bedrivits i tre arbetsgrupper, med syfte att hantera systemrisker kopplade till förlust av naturresurser och förbättra företagens praxis

inom områden som skogsförlust och markdegradering. SPRING stödjer även de globala biologiska mångfaldsmålen som fastställdes vid COP15. Dialoger har förts med bolag inom fordonsindustrin samt livsmedelsindustrin kring hur dessa identifierar och hanterar sin påverkan på biologisk mångfald och ekosystemtjänster.

Klimatomställning är en central del av kapitalförvaltningen och därför analyseras och mäts klimatavtrycket från investeringar i noterade aktier och företagsobligationer, vilka utgör cirka 57 procent av portföljen. Vid utgången av 2024 uppgick utsläppsintensitet för aktie- och företagsobligationsportföljens till 19 (31, 2023) tCO₂e/miljoner US-dollar. Utsläppsintensiteten är det mått som vanligen används för att bedöma en portföljs klimatpåverkan. Den nationella nivåns samlade portfölj kan klassas som lågt utsläppande, beroende på att innehav i hög utsläppande sektorer utesluts. Variationen i en lågutsläppande portfölj över åren påverkas stort av enskilda innehav i vissa sektorer, vilket gör att det är den långsiktiga utvecklingen som är mest relevant att bevaka.

Investeringarna följs även upp genom anslutning till Science Based Targets (SBTi), som säkerställer att bolagens klimatmål är vetenskapligt förankrade. Vid utgången av året var 60 procent av aktie- och företagsobligationsportföljen ansluten till SBTi, jämfört med 54 procent föregående år. Målet är att 90 procent av innehaven ska ha godkända mål enligt SBTi senast 2030, vilket är en viktig del av strategin för att kapitalförvaltningen ska bidra till en hållbar omställning.

Under året har finanspolicyn och placeringsanvisningar setts över och kommer uppdateras under 2025 för att ytterligare tydliggöra strategin kring klimat och biologisk mångfald.

11.6.3 Granskning av portföljen och hållbarhetsuppföljning

Som en del av uppföljningen av portföljens hållbarhet genomförs årligen en granskning med hjälp av Sustainalytics screeningverktyg kompletterat med andra källor. Vid årets slut identifierades sju (19) allvarliga avvikelser, motsvarande två procent av portföljen. Av dessa var fyra pågående ärenden från tidigare år. Avvikelserna bedöms utifrån finanspolicyns riktlinjer och Sustainalytics modell för flaggning av avvikelser. Dessa rör företag som antingen bryter mot uteslutningskriterierna eller har allvarliga överträdelser av internationella konventioner.

Samtliga avvikelser hanteras av Sustainalytics dialogmodell, och en kontinuerlig dialog förs med förvaltarna av berörda innehav för att säkerställa transparens och åtgärdsplaner. Beroende på utvecklingen kan ärenden eskaleras för vidare hantering eller placeras under bevakning.

11.7 Hållbara inköp

År 2024 köpte den nationella nivån in varor och tjänster till ett värde av cirka 810 miljoner kronor (706 miljoner kronor 2023) och ansvarade även för 67 ramavtal som slutits för hela Svenska kyrkan. Den nationella nivån hade 2024 ungefär 450 leverantörer som fakturerar över 25,000 kronor, varav cirka 130 fakturerar över 500 000 kronor och som står för 95 procent av det totala fakturerade värdet. En betydande del av den nationella nivåns inköp handlar om tjänster från svenska företag, där hållbarhetsrisken bedöms vara låg.

Information samlas också årligen in om hela Svenska kyrkans inköpsvolym och leverantörsregister. Den kategoriseras utifrån lämpligheten för nationell upphandling och därmed gemensamma avtal för hela Svenska kyrkan. Den senaste datainsamlingen skedde i mars 2024 för året 2023 från cirka 85 procent (91, 2023) av

Svenska kyrkans alla församlingar, pastorat och stift och visar att Svenska kyrkan som helhet årligen har över 40 000 unika leverantörer. Uppskattningsvis görs inköp för cirka 7–9 miljarder kronor varje år inom hela Svenska kyrkan.

Genom att låta hållbarhetsfaktorer väga tungt vid investeringar och inköp påverkar Svenska kyrkan näringslivet i en mer hållbar riktning. Det handlar dels om att undvika företag och verksamheter som inte lever upp till Svenska kyrkans krav, dels om att sporra företag i deras hållbarhetssatsningar genom att premiera företag som ligger långt framme. Arbetet utgår från kyrkostyrelsens beslutade inköspolicy och uppförandekod för leverantörer. Uppförandekoden uppdaterades 2021 med ett starkare fokus på att säkerställa hållbara leverantörsled genom mer krav på arbete för ökad spårbarhet i leverantörsled.

11.7.1 Uppföljning leverantörer

Genom att ställa krav på socialt ansvar, miljö- och klimathänsyn, kemikalier samt insatser mot korruption redan i offertförfrågan skickas en tydlig signal om att hållbara produkter och tjänster efterfrågas. Ramavtalsleverantörer, det vill säga leverantörer som alla Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift har möjlighet att avropa tjänster och produkter från, bedöms rutinmässigt utifrån krav om miljöhänsyn, mänskliga rättigheter, inkluderande arbetsvillkor, kemikalieförekomst samt arbetet med att förhindra korruption. Vilka risker bedömningen fokuserar på baseras på riskprofilen för aktuell leverantör, bransch och produkt eller tjänst. Leverantörens positiva bidrag till Agenda 2030-målen är också en del av bedömningen.

Den nationella nivån inköp av produkter och tjänster av större värde utvärderas på samma grunder. Samtliga avtalsleverantörer till den nationella nivån omfattas av uppförandekoden för leverantörer.

Genom en inköpsportal på Svenska kyrkans intranät kan församlingar, pastorat och stift ta del av hållbarhetsbedömningar, vilket kan bidra till att minska den egna miljöpåverkan och negativ påverkan på mänskliga rättigheter. Ramavtalen som sluts för att möta behov i församlingar, pastorat och stift gäller en bredd av produkter och tjänster, som inte sällan är förenade med en högre risknivå avseende hållbarhet. Vid en riskanalys av ramavtalen år 2020 bedömdes att cirka 30 procent av ramavtalen har en risknivå som är hög eller medelhög. Hållbarhetsuppföljningen fokuserar därför på dessa avtal. Under 2022 beslutades av resursskäl att minska antalet ramavtal och i stället fokusera på ramavtal med stor hållbarhetsbetydelse och andra former av stöd till församlingar, pastorat och stift.

Under 2024 genomfördes inte några särskilda stickprov hos leverantörer eller deras underleverantörer.

11.8 Insatser för att förhindra korruption och andra oegentligheter

Medarbetare på Svenska kyrkans nationella nivå omfattas av en antikorrupcionspolicy och uppförandekod för anställda. Uppförandekoden slår fast att det råder nolltolerans mot korruption och att ingen som arbetar för eller representerar verksamheten får utnyttja sin maktposition på ett otillbörligt sätt. Risken för korruption bedöms vara störst inom det internationella arbetet, eftersom insatser och projekt utförs i flera länder där korruptionen är hög enligt Transparency Internationals index. Riskanalyser görs därför i det internationella arbetet för respektive region- eller landprogram. Riskuppföljning görs också baserat på partnerorganisationers årliga räkenskapsrevision.

Andra riskområden gäller upphandlingar och representation. Det finns policyer, riktlinjer och rutiner som adresserar dessa risker. Hantering av avtal och större inköp följs årligen upp. Systeminställningar och rutiner som kräver att det alltid är minst två olika roller som ska godkänna betalningar begränsar möjligheten att göra otillåtna betalningar. Kontot för representation följs upp rutinmässigt.

11.8.1 Act Svenska kyrkans klagomålsfunktion

För den internationella verksamheten, Act Svenska kyrkan, finns en särskild klagomålsfunktion dit misstankar om brott mot uppförandekoder i det internationella arbetet kan anmälas av interna och externa intressenter samtidigt som konfidentialitet upprätthålls. Funktionen gäller de fall där misstankar finns mot en partnerorganisation och dess personal eller mot personal som arbetar för Act Svenska kyrkan.

Anmälningarna har sedan starten 2012 gällt utnyttjande av inflytande och maktställning, sexuellt utnyttjande, trakasserier och övergrepp, korruption och bristande ekonomisk intern kontroll. Arbetet med inkomna ärenden bidrar till viktiga slutsatser och lärande som bidrar till att förbättra ansvar och kvalitet i verksamheten.

Under 2024 gjordes 16 nya anmälningar till klagomålsfunktionen. Motsvarande siffra 2023 var 16. Av dessa omfattades inte sex (fyra 2023) av funktionens ansvarsområde, där anmälaren i de flesta fall kunde hänvisas till andra kyrkliga enheter, såsom församlingar, pastorat eller stift. Återstående tio anmälningar som hanterades inom ramen för klagomålsfunktionen relaterade alla till verksamhet hos internationella partner.

11.9 Metoder för utsläppsberäkningar

Klimatpåverkande utsläpp redovisas för 2024 både enligt den modell som använts tidigare år för att kunna följa trenden över tid och i så kallade scope, enligt Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollet). Redovisning av klimatpåverkande utsläpp under hållbarhetsnoter ingår inte i granskningsuppdraget för den nationella nivåns revisorer.

Utlandsfastigheter omfattas inte av energidatainhämtningen då den nationella nivån inte formellt ansvarar för den verksamhet som bedrivs där energiförbrukningen genereras, med ett undantag i fastigheten vid STI Jerusalem. Utsläppen från energiförbrukningen på STI redovisas emellertid ännu inte på grund av svårigheter med datatillförlitlighet. Utsläppen bedöms emellertid inte vara väsentliga. Inte heller beräknas ännu Act Svenska kyrkans kontorslokaler i utlandet.

För el och fjärrvärme har förbrukningsdata inhämtats från den nationella nivåns leverantörer. I några av de hyrda fastigheterna har fastighetsägaren inte gjort ett aktivt miljöval för energianvändningen. Då används Energimarknadsinspektionens utsläppsfaktor för residual-mix för elanvändning och lokala emissionsfaktorer från respektive fjärrvärmeleverantör, men med avräkning för aktiva val. Energimarknadsinspektionens utsläppsfaktor baseras på nordisk el-mix men omfattar inte livscykelperspektiv eller andra klimatgaser än koldioxid.

Köldmedialäckage beräknas eller rapporteras inte då det för den nationella nivån inte föreligger sådana utsläpp i någon väsentlig mening.

Utsläppsredovisningen och köpet av utsläppskrediter var fram till 2020 begränsad till energiförbrukning, tjänsteresor och post- och trycksakstjänster, då det vid den tidpunkten var det som var möjligt att inhämta data om. Därefter har utsläppsredovisningen utökats gradvis, i syfte att kunna följa standardutveckling för beräkning av en organisations klimatpåverkande utsläpp och kunna vara i linje med nya lagstiftningskrav om hållbarhetsredovisning på EU-nivå. Den nationella nivån omfattas inte

av lagstiftningen men har ambitionen att rapportera i linje med den rapporteringsstandard som EU tagit fram, där så är rimligt, utifrån väsentlighet och relevans kopplat till den nationella nivåns faktiska utsläpp. Den ökande omfattningen av rapportering har dock inte påverkat omfattningen av köp av utsläppskrediter, då beslutet om detta är kopplat till utsläppen i scope 1 och 2 samt resor i scope 3, vilket är den modell som normalt förespråkas, eftersom möjligheten att påverka övriga utsläpp i scope 3 är starkt begränsad.

Den brittiska miljömyndigheten DEFRA:s utsläppsfaktorer används för beräkning av utsläpp från flygresor. Utsläppsberäkningar för flygresorna inkluderar mellanlandningar och så kallade höghöjdsutsläpp. Genom att använda en höghöjdsfaktor (RFI) på 1,7 uppskattas den totala klimatpåverkan av flyget, inte bara koldioxidutsläppen. Värdet på faktorn kommer från Naturvårdsverket (2024) och är förändrad från tidigare år (1,9). Faktorn används för samtliga flygresor.

Network for Transport Measures (NTM) utsläppsfaktorer användes tidigare för att beräkna utsläppen av växthusgaser från milersättning för bil i Sverige, men eftersom uppdateringar av emissionsfaktorer inte gjorts på flera år i NTM, används sedan 2023 i stället Naturvårdsverkets årligen uppdaterade utsläppsfaktorer för bilresor, inklusive taxi i Sverige, med uppströms tillägg från DEFRA. För utsläppsberäkning för hyrbilar används hyrbilsleverantörs data som grund för beräkning då det är data som är mer exakt och som bedöms utgöra ett tillämplbart genomsnitt även för hyrbilar utanför avtal. Fullständiga data saknas idag för vissa av utlandsbilresorna (framför allt taxiresor i utvecklingsländer och taxiresor utanför avtal) medan data för milersättning och nationella bilresor bedöms vara fullständiga. Vid avsaknad av data uppskattas utsläppsberäkningar utifrån kostnad, som inhämtas från reseräkningar och från ekonomisystemet.

Naturvårdsverkets transportberäkningsverktyg (2024) används också för tågresor, där DEFRA:s uppströmsfaktorer adderas till tågresor, då Naturvårdsverket inte har med dessa.

Utsläpp från hotellnätter beräknas med utsläppsfaktor från Klimatsmart semesters metodrapport 4.2 (2024), vilken grundar sig på uträkningar från Chalmers. Svenska kyrkan bearbetar denna beräkningsgrund eftersom den är baserad på semesterbaserad rumskvot (1,5), antalet gäster i ett rum, än vad som är fallet för tjänsteresor (1). Antal hotellnätter beräknas utifrån snittkostnad per hotellnatt. Det är inte en optimal beräkningsmetod, men hotellaktörers data innehåller alltför stora svagheter.

Utsläppsfaktor för posttjänster beräknas från data från PostNord, medan utsläpp från trycksaksproduktion baseras på Intergrafs verktyg Climate Calc för utsläppsberäkningar som den nationella nivåns leverantörer är certifierad för och rapporterar mot. Från och med 2023 är alla väsentliga utsläpp gällande trycksaker på papper inräknade, inklusive köpta trycksaker från Verbum. Beräkningarna inkluderar inte nedströmsfaktorer. Dessa har ännu inte lagts till, på grund av både metod- och beräkningssvårigheter. De bedöms dock inte utgöra ett väsentligt utsläpp (jämför med utsläpp från transporter av kontorsartiklar). Inte heller klimatutsläpp från digitala produktioner är beräknad.

Utsläpp från it-hårdvara utgår från beräkningar från hårdvaruåterförsäljare, som bedöms ha tillräcklig robust data baserat på livscykelanalyser på modellnivå för de varumärken som utgör den huvudsakliga it-hårdvara som den nationella nivån har. Beräkningarna innehåller inte transporter nedströms.

Insamling av data gällande avfall från både ägda och hyrda lokaler är så gott som fullständig, men än så länge sker rapportering från avfallsentreprenörer oftast baserat på kärnvolymer i stället för faktisk vikt, vilket sannolikt överskattar de faktiska utsläppen. Utsläppen gällande avfall handlar med ett undantag endast om transporten av

avfall från kund till avfallshanteringen, vilket är i linje med GHG-protokollet. Endast för avfallsfraktionen restavfall ingår utsläpp från förbränningen, eftersom det i teorin är den enda fraktion som inte återvinns till energi eller nya varor. Tills vidare görs bedömningen att en än mer träffsäker beräkning baserat på faktisk hantering av avfallet per geografi inte är meningsfull förrän data om vikt erhållits från leverantörer.

Utsläppsfaktorer i uppställningen enligt GHG-protokollet för scope 1 och 2, samt scope 3, kategori 3.2, 3.3 och 3.5 kommer från ett upphandlat verktyg för uträkning av klimatpåverkande utsläpp, från företaget Cemasys.

2025 kommer en komplett och samlad rapportering av utsläpp från ombyggnadsprojektet av Kyrkans Hus 2022–2025.

Utsläppsberäkningen för finansportföljen (scope 3.15, finansierade utsläpp) gjordes på noterade bolag och företagsobligationer. Övriga tillgångsslag kommer inkluderas vartefter tillförlitlig data finns. Beräkningarna görs på bolagens utsläpp i GHG-protokollets scope 1 och 2, då utsläppsdata i scope 3 är behäftade med metodproblem och fortfarande till största delen består av uppskattningar och därmed inte ger jämförbar information. Det gör det svårt att tillmäta dessa beräkningar ett praktiskt värde. Samtidigt råder det full enighet om att utsläppen i scope 3 för den stora majoriteten av bolagen utgör de mest klimatpåverkande utsläppen, varför utsläpp i scope 3 i framtiden kommer att inkluderas. Metoden för beräkningarna grundar sig i Net Zero Investors Framework, framtaget av Institutional Investors Group on Climate Change.

För mer information om hållbarhetsrapport, beräkningar och utsläppsfaktorer kontakta: kyrkokansliet.hallbarhet@svenskakyrkan.se.

Styrelsen för Trossamfundet Svenska kyrkan

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

Uppsala den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Martin Modéus
Ärkebiskop, ordförande

Wanja Lundby Wedin
1:e vice ordförande

Håkan Widepalm
2:e vice ordförande

Lars Johnsson

Olof Reichenberg

Erik Sjöstrand

Amanda Carlshamre

Jesper Eneroth

Mona Olsson

Nils Gårder

Marie Johansson

Berth Löndahl

Elisabeth Rydström

Anna Sundberg

Margareta Winberg

Vår revisionsberättelse har lämnats

Uppsala den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Gunvor Hagelberg
Ordförande för revisionen

Claes Johan Bonde

Lars-Ola Dahlqvist

Ola Isacson

Lennart Sacrédeus

Conny Tyrberg

Erik Albenius
Auktoriserad revisor, PwC

Revisionsberättelse

Till kyrkomötet i Trossamfundet Svenska kyrkan, org.nr 25002-6135

Rapport om årsredovisningen

Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2024 med undantag för hållbarhetsrapporten på sidorna 52 samt 80–94. Trossamfundets årsredovisning ingår på sidorna 46–95 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av trossamfundets finansiella ställning per den 31 december 2024 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt årsredovisningslagen. Våra uttalanden omfattar inte hållbarhetsrapporten på sidorna 52 samt 80–94. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att kyrkomötet fastställer resultaträkningen och balansräkningen för trossamfundet.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten *Den auktoriserade revisorns ansvar* samt *De icke-auktoriserade revisorernas ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till trossamfundet enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och återfinns på sidorna 5–45, 52 samt 80–94. Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för den andra informationen.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen är det vårt ansvar att läsa den information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Kyrkostyrelsens ansvar

Det är kyrkostyrelsen som har ansvaret för att årsredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen. Kyrkostyrelsen ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen ansvarar kyrkostyrelsen för bedömningen av trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om kyrkostyrelsen avser att upplösa trossamfundet, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ till att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Jag har att utföra revisionen enligt International Standards on Auditing (ISA) och god revisionssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller våra uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- ♦ identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för att utgöra en grund för mina uttalanden. Risker för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på misstag, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfälskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.
- ♦ skaffar jag mig en förståelse av den del av trossamfundets interna kontroll som har betydelse för min revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala mig om effektiviteten i den interna kontrollen.
- ♦ utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i kyrkostyrelsens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- ♦ drar jag en slutsats om lämpligheten i att kyrkostyrelsen använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om trossamfundets förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att en trossamfundet inte längre kan fortsätta verksamheten.
- ♦ utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.

Jag måste informera kyrkostyrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

De icke-auktoriserade revisorernas ansvar

Vi har att utföra en revision enligt kyrkoordningen och revisionslagen och därmed enligt god revisionssed i Sverige. Vårt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av trossamfundets resultat och ställning.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalande

Utöver vår revision av årsredovisningen har vi även utfört en revision av kyrkostyrelsens förvaltning för Trossamfundet Svenska kyrkan för år 2024.

Vi tillstyrker att kyrkomötet beviljar kyrkostyrelsens ledamöter ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalande

Vi har utfört revisionen enligt god revisionssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet *Revisorernas ansvar*. Vi är oberoende i förhållande till trossamfundet enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för vårt uttalande.

Kyrkostyrelsens ansvar

Kyrkostyrelsen ansvarar för trossamfundets organisation och förvaltningen av trossamfundets angelägenheter enligt kyrkoordningen. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma trossamfundets ekonomiska situation och att tillse att trossamfundets organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och trossamfundets ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon ledamot av kyrkostyrelsen i något väsentligt avseende företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningsskyldighet mot trossamfundet.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningsskyldighet mot trossamfundet.

Som en del av en revision enligt god revisionssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Vilka tillkommande granskningsåtgärder som utförs baseras på den auktoriserade revisorns professionella bedömning och övriga valda revisorers bedömning med utgångspunkt i risk och väsentlighet. Det innebär att vi fokuserar

granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för trossamfundets situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

KsSkr 2025:2
Bilaga 1

Revisorernas yttrande avseende den lagstadgade hållbarhetsrapporten

Det är styrelsen som har ansvaret för hållbarhetsrapporten för 2024 på sidorna 52 samt 80–94 och för att den är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen i enlighet med den äldre lydelsen som gällde före den 1 juli 2024.

Vår granskning har skett enligt FAR:s uttalande RevR 12 Revisorns yttrande om den lagstadgade hållbarhetsrapporten. Detta innebär att vår granskning av hållbarhetsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionssed i Sverige har. Vi anser att denna granskning ger oss tillräcklig grund för vårt uttalande.

En hållbarhetsrapport har upprättats.

Uppsala den dag som framgår av vår elektroniska underskrift

Gunvor Hagelberg
Ordförande för revisionen

Claes Johan Bonde

Lars-Ola Dahlgvist

Ola Isacson

Lennart Sacrédeus

Conny Tyrberg

Erik Albenius
Auktoriserad revisor
PwC

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 15 maj 2025.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Håkan Widepalm, Amanda Carlshamre, Nils Gårder, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Mona Olsson, Olle Reichenberg, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand och Anna Sundberg samt tjänstgörande ersättarna Sebastian Ekeröth Clausson, Johannes Fransson och Carin Jakobsson.

Föredragande: Gustaf af Ugglas.

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2025:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2024.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2025:3

Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 11 juni 2025

Martin Modéus

Camilla Asp

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen redogör kyrkostyrelsen för sin behandling av kyrkomötesärenden fram till halvårsskiftet 2025. Vidare lämnas information om ärenden som inte är återrappor-
tering av direkta uppdrag från kyrkomötet.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Behandlingen av kyrkomötesärenden.....	3
2.1 Skrivelser från kyrkomötet 2024.....	3
2.2 Skrivelser från kyrkomötet 2023.....	10
2.3 Skrivelser från kyrkomötet 2022.....	15
2.4 Skrivelser från kyrkomötet 2021.....	19
2.5 Skrivelser från kyrkomötet 2019.....	21
2.6 Skrivelser från kyrkomötet 2017.....	21
2.7 Skrivelser från kyrkomötet 2016.....	23
3 Övrig rapportering	25
3.1 Arbetet utifrån åtagandena till det samiska folket.....	25
3.2 Information om Kyrkobyggnadsprojektet.....	30
3.3 Information om arbetet för att uppnå ökad kyrkoantikvarisk ersättning.....	31
Bilaga 1 Flygplatskyrkans framtid.....	33
Bilaga 2 Obehörigförklaring av biskop.....	44
Bilaga 3 Sänkt valbarhetsålder i församlingsråd.....	47
Bilaga 4 Diakonins kunskap.....	68
Bilaga 5 Nulägesrapport för psalmboksarbetet	82
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	86

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2025:3

Kyrkomötet beslutar att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

2 Behandlingen av kyrkomötesärenden

Kyrkostyrelsen lämnar i det följande en redogörelse för sin behandling av kyrkomötesärenden. Alla fortfarande öppna ärenden samt ärenden som avslutats till 30 juni 2025 redovisas. Detta är ett uttryck för kyrkostyrelsens övergripande ansvar för verksamheten på Svenska kyrkans nationella nivå och avser att skapa en samlad överblick.

För varje ärende redovisas kyrkomötets uppdrag i sammanfattning, vad som skett eller planerats i ärendets handläggning samt om skrivelsen fortfarande är under behandling eller avslutats sedan föregående redogörelse lämnades.

Följande är vägledande för när en skrivelse anges som slutbehandlad eller inte. En skrivelse är i första hand slutbehandlad när resultatet av vad kyrkomötet begärt finns och i förekommande fall lagts fram för kyrkomötet. Exempel på detta är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska återkomma med ett utarbetat förslag i någon fråga. Skrivelsen är slutbehandlad när kyrkostyrelsens förslag läggs fram för kyrkomötet.

Kyrkostyrelsen betraktar även en skrivelse som slutbehandlad när det uppdrag kyrkomötet gett är omhändertaget i ett sammanhang som i sin tur har i uppdrag att göra en redovisning. Ett exempel är när kyrkomötet begär att kyrkostyrelsen ska tillsätta en utredning i en viss fråga. Skrivelsen anses slutbehandlad i och med att utredningen tillsatts. Kyrkomötet kommer då i en framtid att få ta del av utredningens betänkande samt av eventuella förslag från kyrkostyrelsen med anledning av den. Skrivelser där kyrkomötet ger kyrkostyrelsen något till känna eller informerar kyrkostyrelsen om vad utskottet har anfört, är i regel avslutade när kyrkostyrelsen tagit del av kyrkomötets synpunkter och fört dem vidare till ansvarig verksamhet inom den nationella nivån. Eftersom denna typ av skrivelser inte innebär något uttalat uppdrag och de konsekvenser som de kan medföra inte är budgetprövade i kyrkomötets ekonomiutskott måste kyrkostyrelsen anses ha frihet att själv prioritera bland uppdragen. Däremot kan en sådan skrivelse återspeglas i den årliga redovisningen eller andra skrivelser till kyrkomötet.

Något uppdrag har senarelagts med hänvisning till nödvändiga omprioriteringar i planerad verksamhet.

2.1 Skrivelser från kyrkomötet 2024

Kyrkomötets skrivelse 2024:1 med ekonomiutskottets betänkande 2024:2 Årsredovisning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023 (KS 2024-2384)

Kyrkomötet beslutade 19 november 2024 i enlighet med ekonomiutskottets förslag i betänkande E 2024:2 *dels* att fastställa årsredovisning samt resultaträkning och balansräkning för Svenska kyrkans nationella nivå 2023, *dels* att bevilja kyrkostyrelsen ansvarsfrihet för räkenskapsåret 2023.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:2 med
ekonomiutskottets betänkande 2024:3 Redogörelse för behandlingen
av kyrkomötesärenden
(KS 2024-2385)**

Kyrkomötet beslutade 19 november 2024 i enlighet med ekonomiutskottets förslag i betänkande E 2024:3 att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2024:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:3 med
organisationsutskottets betänkande 2024:1 Valfrågor
(KS 2024-2379)**

Kyrkomötet beslutade 19 november 2024 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2024:1 *dels* att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen om procentspärr m.m., *dels* att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i skrivelse 2024:4, avsnitt 3 om valsedelsdistribution.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2024:5) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2025.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2024:6) har utfärdats och trädde i kraft 19 november 2024.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:4 med
organisationsutskottets betänkande 2024:4 Verksamhetsberättelse
2023 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd
(KS 2024-2380)**

Kyrkomötet beslutade 19 november 2024 i enlighet med organisationsutskottets förslag i betänkande O 2024:4 att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans valprovsningsnämnd till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:5 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2024:1 Jämställdheten i Svenska kyrkan
(KS 2024-2388)**

Kyrkomötet beslutade 19 november 2024 i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag i betänkande KI 2024:1 att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2024:5 Jämställdheten i Svenska kyrkan till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:6 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2024:4 Svenska kyrkan och hbtq-frågor
(KS 2024-2398)**

Kyrkomötet beslutade 19 november 2024 i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag i betänkande KI 2024:4 att med anledning av motion 2024:17, punkt 2, av Linda Sjöo och Ann-Charlotte Miller, Polyamori, asexualitet och hbtqi-begreppet, uppdra åt kyrkostyrelsen att teologiskt fortsätta bearbeta paraplybegreppet hbtqia+ samt göra en teologisk bearbetning av polyamori.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet med externa experter och i samspel med Svenska kyrkans teologiska kommitté. Först tas en översikt av befintligt kunskapsläge fram.

Sedan arbetas fram förslag på ytterligare teologisk kunskapsbearbetning inom områdena. Översikten görs under 2025, för fortsatt beredning 2026. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2027.

KsSkr 2025:3

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2024:7 med kyrkolivsutskottets betänkande 2024:5 Brudöverlämning vid vigsel (KS 2024-2389)

Kyrkomötet beslutade 19 november 2024 i enlighet med kyrkolivsutskottets förslag i betänkande KI 2024:5 att med anledning av motion 2024:24 av Sara Waldenfors och Jesper Eneroth, Brudöverlämning vid vigsel, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att ta fram ett material som ger fördjupad kunskap om vigseltraditioner till stöd i vigelsamtal.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. I beredningen behöver alternativ övervägas hur ett textmaterial ska produceras; enbart webbaserad, tryckt text i egen produktion eller förlagsutgiven skrift. Startfas under våren 2025 med planering och sammansättning av en arbetsgrupp samt skrivfas under hösten 2025 med förslag på form och innehåll vintern 2025–26. Presentation och kommunikation hösten 2026. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2024:8 med gudstjänstutskottets betänkande 2024:4 En liten bok om Den stora Boken (KS 2024-23)

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2024:4 att med anledning av motion 2024:18 av Berth Löndahl m.fl., En liten bok om Den stora Boken, att uppdra till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt uppmärksamma 500-årsjubileet av den första svenska översättningen av Nya testamentet.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. I samband med Bokmässan 2026 med temat bildning samt vid särskild söndag i kyrkoåret uppmärksammas 500-årsjubileet genom teman som bibeltolkning och bibelbruk ur ett lutherskt perspektiv. Uppdraget har ekumeniska perspektiv som ska beaktas. Ärendet bereds under hösten 2025 och början av 2026 för att uppmärksammas 2026. Slutrapporteras till kyrkomötet 2027.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2024:9 med gudstjänstutskottets betänkande 2024:5 Franciskusjubileum 2026 (KS 2024-2395)

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 att bifalla motion 2024:44 punkt 2 av Johan Linnman och Peter Weiderud, Franciskusjubileum 2026, att uppdra åt kyrkostyrelsen att uppmuntra till lokala firanden av den heliga Franciskus samt att samordna spridning av information om de firanden av jubileet som kan komma att ske lokalt på många olika håll i Sverige, så att samordningsvinster kan ske.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. I samband med för, uppdraget, relevanta händelser under 2026 sprids kunskap och uppmuntran för lokalt engagemang. Jubileet har ett tydligt ekumeniskt perspektiv och skapar möjlighet att visa på kyrkans engagemang för skapelsen. Ärendet bereds under hösten 2025 och våren 2026 för genomförande hösten 2026. Slutrapporteras till kyrkomötet 2027.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:10 med
gudstjänstutskottets betänkande 2024:6 Om kyrkohandbok och
kyrkoordning
(KS 2024-2378)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med gudstjänstutskottets förslag i betänkande G 2024:6, att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i skrivelse 2024:4, avsnitt 5.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2024:7) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2025.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:11 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:1 Tematiskt kyrkomöte
2024 – Kyrkan i det offentliga rummet
(KS 2024-2399)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets förslag i betänkande SK 2024:1 att med anledning av kyrkostyrelsens förslag till uttalande i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6 och utifrån den omvärldsbeskrivning och de teologiska resonemang som förts fram i skrivelsen samt med bifall till motion 2024:54 av Lena Arman m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets femte punkt, och med anledning av motionerna 2024:19 av Berth Löndahl m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets första punkt samt 2024:55 av Knapp Anna Eriksson m.fl. Kyrkan i det offentliga rummet – uttalandets fjärde punkt, uttala följande:

1. Svenska kyrkans engagemang i det offentliga rummet utgör en väsentlig del av kyrkans sändning till världen (mission) för skapelsens helande. Kyrkans närvaro i det offentliga rummet syftar till att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.
2. Svenska kyrkan har ett ansvar att verka för ett öppet, inkluderande och rättvist offentligt rum för alla och bidra till det demokratiska samhällets upprätthållande och utveckling.
3. Svenska kyrkan konstaterar att trossamfund och civilsamhällesorganisationer spelar en nyckelroll för ett öppet och rättvist samhälle.
4. Svenska kyrkans rum ska präglas av rättvisa, inkludering, upprättelse och öppenhet. Detta innefattar både utrymme för öppna och respektfulla samtal, men också fysiska rum som ger trygghet och skydd.
5. Svenska kyrkan bidrar till det offentliga rummet genom att sätta fokus på alla människors lika värde och värdighet, rättvisa och delaktighet. Delaktighet förutsätter möjlighet till utbildning och folkbildning. De demokratiska fri- och rättigheterna är centrala utgångspunkter i strävan efter fred och rättvisa.
6. Svenska kyrkans deltagande i det offentliga rummet ska präglas av mod och klarsynthet, tålamod och uthållighet, samt solidaritet och egenmakt. Det ska bland annat innefatta:
 - a) analys av samhällsutmaningar utifrån ett delaktighetsperspektiv
 - b) främjande av tillitsfulla relationer
 - c) utmanande av orättvisor
 - d) upptäckande av hoppets tecken
 - e) förbättrade livsvillkor för och tillsammans med människor i utsatthet

Kyrkostyrelsen har tagit emot kyrkomötets uttalanden. Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:12 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:3 Nationell strategi för
samarbete inom folkbildning
(KS 2024-2400)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 att bifalla motion 2024:5 av Birgitta Axelsson Edström m.fl., Nationell strategi för samarbete inom folkbildning, att uppdra åt kyrkostyrelsen att utforma en nationell strategi med syftet att stärka samverkan mellan Svenska kyrkan och Sensus.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. För att skapa en nulägesbild av samverkan mellan Svenska kyrkan och Sensus förs frågeområde in i enkäten kyrkbussen. Utifrån svaren från församlingar och pastorat, dialog med stiftet samt annat relevant material skapas en översikt. Denna översikt ligger till grund för att tillsammans med Sensus arbeta fram en strategi för den nationella nivån som kan stärka samverkan lokalt, regionalt och nationellt. Ärendet bereds under 2025 och pågår under 2026. Sensus är i stora förändringsprocesser vilket kan komma att påverka tidsplanen. Slutrapporteras till kyrkomötet 2027.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:13 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2024:10 Kulturutredning
(KS 2024-2401)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 att bifalla motion 2024:46 av Sven Milltoft, m.fl., Kulturutredning, att uppdra åt kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som inventerar, analyserar och drar slutsatser av Svenska kyrkans roll och betydelse som kulturaktör och kulturarrangör i det offentliga rummet, utifrån kyrkans egna och unika bidrag till kulturlivet. Utredningen ska vidare ge förslag på en kulturteologi och åtgärder för att trygga och säkerställa framtida resursbehov och kompetensförsörjning.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet med uppdrag till extern utredare. Utredningsdirektiv arbetas fram och beslutas av kyrkostyrelsen. Utredare utses och referensgrupp tillsätts för utredningsuppdraget. Utredningen genomgår gängse rutiner för remissförfarande och behandlas vidare av kyrkostyrelsen. Som en följd av kulturutredningen kvarstår de av kyrkostyrelsen beslutade plattformarna för kultur respektive musik under utredningstiden. Under hösten 2025 skrivs direktiv för utredningen fram och behandlas av kyrkostyrelsen. Arbetet med utredningen beräknas pågå under 2026 och 2027. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2028.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:14 med
ekumenikutskottets betänkande 2024:5 Utlandskyrkan
(KS 2024-2387)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med ekumenikutskottets förslag i betänkande Eu 2024:5, att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2024:8) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2025.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:15 med
ekumenikuskottets betänkande 2024:7 Förverkliga religionsfrihet i ett
mångreligiöst samhälle
(KS 2024-2396)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med ekumenikuskottets förslag i betänkande Eu 2024:7 att bifalla motion 2024:51 punkt 1 av Peter Weiderud och Klas Corbelius, Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle, att uppdra åt kyrkostyrelsen att stärka det nationella arbetet för religionsfrihet, bland annat genom folkbildning och opinionsbildning.

Kyrkomötet beslutade också att bifalla motion 2024:51 punkt 2 att främja framväxten av fler interreligiösa råd, nätverk och mötesplatser.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Initialt görs en översikt av befintligt material och kunskapsunderlag gällande religionsfrihet. Materialet kompletteras utifrån behov, tillgängliggörs och sprids till stift och församlingar. Samverkan med relevanta samverkansparter kommer att ske. Uppdraget bereds tillsammans med ärendet Främja interreligiöst samarbete och kontakter (KmSkr 2024:16). Uppdraget bereds under hösten 2025 och kommer att pågå under 2026. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:16 med
ekumenikuskottets betänkande 2024:10 Främja interreligiöst
samarbete och kontakter
(KS 2024-2397)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med ekumenikuskottets förslag i betänkande Eu 2024:10 att med anledning av motion 2024:66 av Eva-Maria Munck m.fl., Främja interreligiöst samarbete och kontakter, uppmana kyrkostyrelsen att tydliggöra och synliggöra de goda exempel och material som finns för att främja det lokala interreligiösa arbetet.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Nuvarande material samlas och tillgängliggörs och sprids till stift och församlingar. Uppdraget bereds tillsammans med ärendet Förverkliga religionsfrihet i ett mångreligiöst samhälle (KmSkr 2024:15). Uppdraget bereds under hösten 2025 och kommer att pågå under 2026. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:17 med
ekonomiutskottets betänkande 2024:1 Verksamhet och ekonomi för
Svenska kyrkans nationella nivå 2025–2027
(KS 2024-2390, KS 2024-2392)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med ekonomiutskottets förslag i betänkande E 2024:1 att

1. fastställa inriktning för verksamheten på den nationella nivån,
2. fastställa nettokostnadsram för 2025 till 1 408 miljoner kronor,
3. medge nettoplaneringsram för 2026 till 1 262 miljoner kronor,
4. medge nettoplaneringsram för 2027 till 1 222 miljoner kronor,
5. medge kyrkostyrelsen att överskrida beslutade nettokostnadsramar för att vid behov säkra finansieringen för Act Svenska kyrkan,

6. med anledning av motion 2024:40 av Irene Oskarsson och Karl-Gunnar Svensson, Utökat stöd till EFS, uppdra till kyrkostyrelsen att bereda frågan om ett eventuellt utökat anslag till EFS,
7. bidrag till tryckning av valsedlar, som beställs via kyrkostyrelsen vid 2025 års val till kyrkomötet, ska utgå till de nomineringsgrupper som är företrädare i kyrkomötet under innevarande mandatperiod eller som genom valet blir företrädare i kyrkomötet. Bidraget till respektive nomineringsgrupp ska motsvara kostnaden för tryckning av 0,7 valsedel per röstberättigad i respektive valkrets.

Kyrkostyrelsens budget för 2025 har beslutats i enlighet med kyrkomötets beslut. I fråga om första till femte samt sjunde beslutet är skrivelsen lagd till handlingarna.

Uppdraget om kyrkomötets beslut med anledning av motion 2024:40 bereds inom kyrkokansliet. Nuvarande anslagsnivå utreds för att ge förslag på stöd i omställning av statsstöd. Eventuell utvidgning av ekonomiskt anslag ryms inte inom befintlig ram. Ärendet bereds under 2025 och slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är – i fråga om utökat stöd till EFS – inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:18 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2024:1 Förbud mot att
röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap
(KS 2024-2382)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2024:1, att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen i kyrkostyrelsens skrivelse 2024:4, avsnitt 4, Förbud mot att röja uppgifter som avser Svenska kyrkans beredskap.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2024:9) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2025.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:19 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2024:3
Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för
biskopar
(KS 2024-2383)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2024:3 att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2024:20 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2024:4
Verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd
(KS 2024-2383)**

Kyrkomötet beslutade 20 november 2024 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets förslag i betänkande TU 2024:4 att lägga verksamhetsberättelse 2023 för Svenska kyrkans överklagandenämnd till handlingarna.

Skrivelsen är lagd till handlingarna och slutbehandlad.

2.2 Skrivelser från kyrkomötet 2023

Kyrkomötets skrivelse 2023:2 med ekonomiutskottets betänkande 2023:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden (KS 2024-0108, KS 2025-0464)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med ekonomiutskottets betänkande E 2023:3 *dels* att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2023:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden till handlingarna, *dels* att uppdra till kyrkostyrelsen att uppta till förnyad behandling och att verkställa kyrkomötets beslut avseende kyrkomötets skrivelse KmSkr 2018:5 med samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:10 Flygplatskyrkans framtid.

I fråga om kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden är skrivelsen lagd till handlingarna.

Uppdraget om kyrkomötets beslut avseende kyrkomötets skrivelse KmSkr 2018:5, Flygplatskyrkans framtid har slutförts under våren 2025. I beredningen har tidigare kartläggning kompletterats, analyserats och vidareutvecklats gällande organisering, ekonomi och teologisk grund utifrån relevant material för Flygplatskyrkan. Kartläggningen redovisas i *bilaga I*.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:5 med förvaltnarskapsutskottets betänkande 2023:2 Uppföljning av målen i färdplan för klimatet (KS 2024-0111)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med förvaltnarskapsutskottets betänkande F 2023:2 att bifalla motion 2023:6 av Isak Öhrlund och Rebecca Hägg, Uppföljning av målen i färdplan för klimatet, att uppdra till kyrkostyrelsen att införa verktyg för uppföljning av effekt- och etappmål i Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

Uppdraget har färdigställts och färdplanens verktyg för uppföljning av effekt- och etappmål har utvärderats och utvecklats. Insatser har gjorts för att uppföljningen på ett samlat och visualiserat sätt ska göras tillgänglig i relevanta kanaler.

Följande delar har ingått i uppdragets genomförande:

- Vidareutveckling av hållbarhetsrapporten i VisA (Svenska kyrkans verktyg för analys och visualisering av verksamhetsstatistik) med utökad datainsamling. Statistik har lästs in även för stiftskanslier och den nationella nivån. Utsläppsdata för flygresor samt inköp av varor och tjänster har importerats. Utsläppsdata över inköp av varor och tjänster har tagits in via miljöspendanalys, vilken baserats på kategoriserade fakturor. Hållbarhetsrapportens layout har även ändrats för ökad användarvänlighet.
- Planering och genomförande av utbildningsinsatser om användning av VisA Hållbarhetsrapport.
- Planering och publicering av en visuellt tillgänglig rapportering på Kornet över status på etappmål och effektmål baserade på den årliga sammanfattade statusrapporten för etappmålsuppfyllnad.
- Omvärldsspaning Klimatneutralitet gällande pågående utveckling av internationella standarder och regelverk bland annat på EU-nivå.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:6 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2023:6 Teologistipendium och pris för
diakoniuppsats
(KS 2024-0112)**

KsSkr 2025:3

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 att bifalla motion 2023:17 av Fredrik Stiernstedt och Sofija Lazic Pedersen, Teologistipendium, att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta ett stipendium för teologisk fördjupning.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Teologistipendiets instiftande sker i relation till Svenska kyrkans övriga stipendier och priser och handläggningen ska motsvara rutiner för dessa. Handläggning sker inom ramen för en översyn under 2025 av Svenska kyrkans priser och stipendier. Under våren 2025 har handläggning påbörjats och bearbetat frågor om teologistipendiets tematiska inriktning på levande teologiskt samtal och teologisk fördjupning. En första utlysning av teologistipendium kan ske 2026. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:7 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2023:9 Kyrkomusik och
kompetensförsörjning
(KS 2024-0113)**

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2023:9 *dels* att bifalla motion 2023:77 av Fredrik Modéus m.fl., Nationell finansiering av kantorsutbildningen, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att i högre grad än idag finansiera kantorsutbildningen med nationella medel, *dels* att bifalla motion 2023:86 av Lena Petersson, Säkra tillgången på utbildade kyrkomusiker, att uppdra till kyrkostyrelsen att skyndsamt intensifiera och samordna arbetet med att säkra tillgången på utbildade kyrkomusiker i Svenska kyrkan.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Den 8 december 2023 blev nya avtal 2024–26 klara med fyra folkhögskolor (Geijerskolan, Hjo, Mellansel och Oskarshamn) som ger kyrkomusikerutbildning för examen på C-nivå, alltså kantorsutbildning. Avtalen innebär en uppräknig av kyrkostyrelsens stöd med 77 procent från 2 524 000 kronor till 4 487 000 kronor som avtalsram. Inför ny avtalsperiod från 2027 ska en uppföljning göras för en bedömning av kantorsutbildningarnas finansieringssituation. För det fortsatta arbetet att etablera flera utbildningsorter finns en utökad budgetram på ytterligare 750 000 kronor i syfte att göra utbildningen mera tillgänglig geografiskt, och därmed även generera fler sökande. Det har resulterat i att ett nytt utbildningsalternativ har startat under hösten 2024 i samarbete mellan Mellansels folkhögskola och Uppsala stift. Utbildningsort är Uppsala, vilket svarar mot behovet av en kyrkomusikerutbildning på C-nivå i Mälardalen. Till viss del kompenserar den bortfallet av utbildningsplatser på Marie Cederschiölds högskola efter beslutet om avveckling av kyrkomusikerutbildningen där.

I avvägningen som behöver göras mellan tesen att det finns för få utbildningsorter och farhågan att etablerandet av nya utbildningar riskerar att slå undan benen på befintliga skolor har utbildningsinstitutet gjort bedömningen att det finns underlag för en utbildning i Ljungkile som har goda kommunikationer till storstadsregionen Göteborg och som redan har ett flertal välfungerande musikutbildningar med andra profiler än kyrkomusik. Efter startbesked till Ljungkile folkhögskola under våren 2024 sker antagning till en ny kantorsutbildning där under våren 2025 med utbildningsstart hösten 2025. Utrullningen av ovannämnda tillskott av utbildningsplatser behöver utvärderas innan fler alternativ etableras.

Inom ramen för redan etablerade kontakter med landets kyrkomusikerutbildningar har utbildningsinstitutet en förstärkt dialog med musikhögskolorna i Piteå och Göteborg beträffande möjligheter att få fler att påbörja och slutföra en kyrkomusikerutbildning. En förstärkning av kontakten med de folkhögskolor som bedriver kyrkomusikerutbildning har också skett med anledning av den avtalsdialog som har skett. Båda uppdragen slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2027.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:8 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2023:10 Församlingspedagogens
yrkesroll
(KS 2024-0114)**

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2023:10 att bifalla motion 2023:34, punkt 1 och 2 av Linda Sjö och Marie Buhr, Församlingspedagogens yrkesroll, *dels* att tillsätta en utredning som undersöker hur man ska kunna få till en relevant antagningsprocess till församlingspedagogutbildningen, *dels* att utreda hur man kan säkra yrkets framtida kompetens genom titelskydd.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Ett underlag presenterades våren 2024 för kyrkostyrelsens, som begärde in ett yttrande från biskopsmötet för den fortsatta beredningen. Biskopsmötet diskuterade ärendet en första gång 22 oktober 2024 med fortsatt diskussion 22 januari 2025 inför sitt yttrande. Fortsatt behandling skedde i kyrkostyrelsens arbetsutskott 20 mars 2025 med diskussion om inriktning för fortsatt beredning. Under den fortsatta beredningen tas ställning till hur utredningen ska fullföljas. Viktigt är att beakta tidigare utredning från 2002, *Utredning om pedagogernas ställning i Svenska kyrkan*. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2023:9 med
tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:1
Handläggningsregler i domkapitlen m.m.
(KS 2024-0115)**

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2023:1 *dels* att anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, *dels* att med anledning av kyrkostyrelsens skrivelse 2023:4 uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att när bestämmelserna i 9 kap. 5 § andra stycket tillämpas på grund av förhinder för både biskop och domprost ska, vid handläggning av vissa ärenden i domkapitlet, den präst som är deras gemensamma ersättare vara närvarande.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2023:6) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2024.

Uppdraget enligt det andra beslutet har beretts inom kyrkokansliet. En promemoria med förslag till ändring i kyrkoordningen remitterades under 2024 till bland annat stiftet och ett urval av församlingar/pastorat. Förslag till ändrade bestämmelser lämnas i *skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen*.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:11 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2023:3 Diakonin och informationsplikt om papperslösa (KS 2024-0117)

Kyrkomötet beslutade 21 november 2023 att bifalla motion 2023:14 av Roger Olsson, Diakonin och informationsplikt om papperslösa, *dels* att uppdra till kyrkostyrelsen att se över konsekvenserna för den diakonala vigningstjänsten om en angiverilag införs, *dels* att uppmana kyrkostyrelsen att framföra slutsatserna från denna översyn i framtida remissförfaranden.

Ärendet har färdigställts och redovisats till kyrkostyrelsen under våren 2025. Beredningen har anpassats i förhållande till aktuell utredning, Vissa åtgärder för stärkt återvändandeverksamhet och inre utlänningskontroll (SOU 2024:80). Utredningens förslag har analyserats för att bedöma konsekvenserna kopplat till diakoners vigningstjänst. Underlaget från denna analys har använts i framtagande av remissvar för ovanstående utredning i den del utredningen avser den föreslagna informationsplikten. Remissvaret finns tillgängligt på www.svenskakyrkan.se/kyrkostyrelsen.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:16 med organisationsutskottets betänkande 2023:3 Strukturfrågor (KS 2024-0122)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2023 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2023:3 att med anledning av motion 2023: 42 av Sören Olsson m.fl., Församlingars inflytande i pastorat och motion 2023:63 av Sten Janson m.fl., Stärk församlingsrådets ställning, uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till att en fortlöpande uppföljning särskilt inriktad på strukturförändringarnas konsekvenser för församlingarna och församlingsråden genomförs.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Frågor om konsekvenser för församlingarna och församlingsråden förs in i den fortlöpande interna Kyrkbussen med fokus på teman som uppdrag och beslutsmandat. Resultatet analyseras och rapporteras skriftligt i lämpligt format. Ärendet beredd under 2024 och förs in i den interna Kyrkbussen som genomförs under hösten 2025. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:17 med organisationsutskottets betänkande 2023:5 Valfrågor (KS 2024-0123)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2023 i enlighet med organisationsutskottets betänkande O 2023:5 *dels* att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen enligt skrivelse 2023:4, avsnitt 5, *dels* att bifalla motion 2023:95 av Håkan Widepalm, Valdistrikt för församlingar som samverkar i pastorat, att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som gör det möjligt att slå samman flera församlingar inom ett pastorat till ett valdistrikt.

Kyrkomötet beslutade också *dels* att bifalla motion 2023:66 av Bengt Kjellgren m.fl., Valsedeldistribution, att

1. inför kyrkovalet 2025 genomföra en samlad distribution av alla via kyrkostyrelsen tryckta valsedlar direkt från tryckeri till respektive valnämnd för vidare distribution till vallokaler avseende samtliga val till kyrkomöte, stiftsfullmäktige samt kyrkofullmäktige,

2. återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att en begränsning införs när det gäller hur stort bidrag för valsedlar som maximalt kan utgå om församlingar/pastorat, stift och kyrkomötet beslutar om ett sådant bidrag,
 3. säkerställa att kostnaderna för valsedlar och valsedelsdistribution fördelas på nationell nivå, stiftsnivå samt lokal nivå avseende de tre valen,
- dels att bifalla motion 2023:97 av Victor Ramström, Införande av enhetsvalsedlar, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda införandet av enhetsvalsedlar i kyrkovalet.

Svenska kyrkans bestämmelser (SvKB 2023:9) har utfärdats och trädde i kraft 1 januari 2024.

Uppdraget enligt motion 2023:97 bereds inom ramen för den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen om hållbara demokratiska strukturer, som ska slutredovisa sina resultat till kyrkostyrelsen under november 2026. Även uppdraget enligt motion 2023:95 skulle enligt den inledande planeringen beredas inom ramen för nämnda utredning. Efter samråd med utredningen har dock beslutats att uppdraget i stället ska beredas internt på kyrkokansliet. Detta beror på att frågan behöver vara färdigutredd redan till hösten 2025 för att nödvändiga systemutvecklingar ska kunna komma på plats till kyrkovalet 2029.

Vad gäller uppdraget enligt motion 2023:66 punkt 1 har resultatet av detta efter skyndsamt beredning lämnats till och beslutats av kyrkomötet 2024 och Svenska kyrkans bestämmelser utfärdats (SvKB 2024:6). Skrivelsen är i denna del slutbehandlad.

När det gäller uppdragen enligt motion 2023:66 punkterna 2 och 3 relaterar dessa uppdrag till frågan om enhetsvalsedlar, som kommer att beredas inom ramen för utredningen om hållbara demokratiska strukturer. Innan demokratiutredningen är klar är det inte ändamålsenligt att gå vidare och starta upp någon utredning som berör punkterna 2 och 3 i motion 2023:66. Ärendet slutrapporteras i denna del därför tidigast till kyrkomötet 2027.

Skrivelsen är – i fråga om motion 2023:66 punkterna 2 och 3, 2023:95 och 2023:97 – inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2023:19 med samhälls- och kulturutskottets betänkande 2023:1 Svenska kyrkans insatser på SiS-hem (KS 2024-0125)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2023 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2023:1 att med anledning av motion 2023:2 av Lars-Ivar Ericson och Ellionor Moberg, Svenska kyrkans insatser på SiS-hem, uppdra till kyrkostyrelsen att följa frågan utifrån nuläget och skyndsamt planera framåt för att nå fram till en uthållig lösning som omfattar alla viktiga aspekter, och därmed också följa och ta ställning till regeringens förslag om särskilda enheter för unga inom kriminalvården. Kyrkostyrelsen bör också lyfta frågan vid överläggningarna med stiftsstyrelsernas presidier.

Ärendet bereds inom kyrkokansliet. Det finns ingen nationell samordning gällande Svenska kyrkans verksamhet på eller i förhållande till SiS-hem. En kartläggning tas fram över Svenska kyrkans verksamhet i relation till SiS-hemmen. Som en följd av kartläggningen görs en analys av nuläget. I dialog uppmärksammas stiften på att beakta frågan om SiS-hem i sitt främjande. Vid ett eventuellt remissförfarande angående unga inom kriminalvården handläggs detta inom befintliga rutiner för remissarbete. Kartläggning och analys i ett tidigt skede ger goda förutsättningar för en sådan handläggning. Kartläggningen har genomförts under våren 2025 som en förberedelse inför eventuellt remissförfarande. På kartläggningen följer analys av

resultatet. Den 1 februari 2024 uppdrog regeringen åt en särskild utredare (Dir. 2024:13) att se över den statliga barn- och ungdomsvårdens uppdrag och organisation. Syftet är att stärka den statliga barn- och ungdomsvårdens vårdande uppdrag och del i vårdkedjan för att säkerställa att barn och unga ges en trygg och kvalitativ vård, skola och behandling. Översynen är ett led i en reformering av den statliga barn- och ungdomsvården. Utredningens resultat kommer att beaktas inom ramen för beredning av kyrkomötesuppdraget. Tillsammans med Sveriges kristna råd har det under våren 2025 förts samtal med SiS generaldirektör om former för eventuell framtida samverkan. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

2.3 Skrivelser från kyrkomötet 2022

Kyrkomötets skrivelse 2022:3 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:4 Obehörigförklaring av biskop (KS 2022-6434, KS 2022-6435)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2022:4 att bifalla motion 2022:29, punkt 1, av Margaretha Herthelius m.fl., Obehörigförklaring av biskop, att uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av påföljderna vid obehörigförklaring av en biskop.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. Den utredningspromemoria som togs fram aktualiserade ett antal frågeställningar gällande biskopens uppdrag och innehöll förslag till ändringar i kyrkoordningen. Promemorian sändes ut på remiss till stiftet och ett urval av församlingar/pastorat. Remissutfallet var tydligt avvisande till promemorians förslag och kyrkostyrelsen har mot den bakgrunden valt att inte ta förslagen vidare till kyrkomötet. En sammanfattning av promemorians förslag och kyrkostyrelsens bedömning av remissutfallet finns i *bilaga 2* och med detta avrapporteras uppdraget som slutfört.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2022:4 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:9 Tillsättning av domprost (KS 2022-6435)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2022:9 att bifalla motion 2022:59 av Jonas Noréus, Tillsättning av domprost, att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag till en reglering i kyrkoordningen om vem som ska vara biskopens ersättare i tillsättningsnämnden för domprost.

Ärendet har beretts inom kyrkokansliet. En promemoria med förslag till kyrkoordningsändringar togs fram 2024 och remitterades till stiftet och ett urval av församlingar/pastorat. I *skrivelsen om ändringar i kyrkoordningen* lämnas förslag till en reglering i kyrkoordningen om vem som ska vara biskopens ersättare i tillsättningsnämnd för domprost.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2022:5 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:11 Sänkt valbarhetsålder till församlingsråd (KS 2022-6436)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2022:11 att bifalla motion 2022:72 av Klas Corbelius och Jesper Eneroth, Sänkt valbarhetsålder till församlingsråd, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda konsekvenserna av att sänka åldern för valbarhet för församlingsråd till 16 år och återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen.

Med anledning av uppdraget från kyrkomötet har en promemoria tagits fram inom kyrkokansliet, där uppdraget analyseras och konsekvenserna belyses ur framför allt ett rättsligt perspektiv. Av promemorian framgår bland annat vilka uppgifter som åligger ett församlingsråd och hur dessa uppgifter relaterar till minderårigas begränsade rättshandlingsförmåga och inte minst kravet på samtycke från barnets förmyndare/vårdnadshavare. I promemorian belyses även vilket ansvar och därmed vilka konsekvenser och risker – rent rättsligt – som kan följa av ett förtroendeuppdrag, vilket i sin tur också begränsar vilka uppdrag minderåriga bör anförtros inom Svenska kyrkan. Promemorian avslutas med en analys där den sammanfattande slutsatsen är att det varken är ändamålsenligt eller önskvärt att föreslå någon ändring i kyrkoordningen vad gäller valbarhetsåldern utifrån de följdändringar – och konsekvenserna av dessa – som en sänkt valbarhetsålder i församlingsråd skulle resultera i. I stället uppmuntras till att adjungera unga till församlingsråd. Mot bakgrund av det utredningen visat kommer kyrkostyrelsen i nuläget inte föreslå en sänkt valbarhetsålder till församlingsråd. Promemorian finns i *bilaga 3*.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2022:7 med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2022:13 Verksamhetsberättelse 2021 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (KS 2022-6857, KS 2022-6435)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2022:13 *dels* att lägga verksamhetsberättelse 2021 för Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar till handlingarna, *dels* att med anledning av vad som framförs i verksamhetsberättelsens avsnitt fem uppdra till kyrkostyrelsen att göra en översyn av kyrkoordningens bestämmelser.

Skrivelsen är i fråga om verksamhetsberättelsen lagd till handlingarna.

I fråga om uppdraget att se över kyrkoordningens bestämmelser har ärendet beretts vidare inom kyrkokansliet. Översynen avser kyrkoordningens bestämmelser rörande Ansvarsnämndens tillsyn och prövning beträffande biskoparna, mot bakgrund av vad Ansvarsnämnden anför i sin verksamhetsberättelse. Översynen genomfördes under 2024 varefter en promemoria med förslag till ändringar i kyrkoordningen färdigställdes. Promemorian innehöll, såvitt här är aktuellt, förslaget att stiftsstyrelsen, innan den fattar beslut om tidpunkten för ett biskopsval, ska samråda med Ansvarsnämnden för biskopar samt att ingen förändring ska göras i bestämmelserna om att kyrkostyrelsen utfärdar bevis om utnämningen till biskop. Promemorian remitterades till stiftet och ett urval av församlingar/pastorat under vintern 2024/25. Mot bakgrund av remissutfallet har kyrkostyrelsen vid en sammanvägd bedömning beslutat dels att inte föreslå någon förändring i fråga om vilket organ som ska utfärda bevis om utnämning till

biskop, dels att inte gå vidare med förslaget om att i kyrkoordningen ta in en bestämmelse av innebörd att en stiftsstyrelse, innan den fattar beslut om tidpunkten för ett biskopsval, ska samråda med Ansvarsnämnden för biskopar.

KsSkr 2025:3

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:13 med
kyrkolivsutskottets betänkande 2022:10 Jämställdheten i Svenska
kyrkan
(KS 2022-6968)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2022:10 att bifalla motion 2022:64 av Sandra Ryström Signarsdotter och Jesper Eneroth, Jämställdheten i Svenska kyrkan, att uppdra till kyrkostyrelsen att utifrån statistiken i kyrkostyrelsens skrivelse Jämställdheten i Svenska kyrkan analysera och utforma en gemensam strategi för en kyrka som är jämställd.

Skrivelsen om jämställdheten i Svenska kyrkan har analyserats för att identifiera områden där jämställdhet och jämlikhet bör uppnås. Utifrån analysen skrivs en jämställdhetsstrategi fram. I beredningen kommer också ett metodstöd att arbetas fram för att respektive enhet i Svenska kyrkan ska uppfylla lagens krav om främjande och aktiva åtgärder. I ärendet tas kontakt med Diskrimineringsombudsmannen, Jämställdhetsmyndigheten och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation för expertkunskap. I det fall där identifierade områden går utöver det lag föreskriver kan detta komma att bli ärende för kyrkostyrelsen att ta ställning till. Analys av jämställdhetsskrivelsen och framtagande av strategi har skett under första halvåret 2025. Slutrapporteras till kyrkomötet tidigast 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:14 med
förvalterskapsutskottets betänkande 2022:1 Svenska kyrkans
skogsförvaltning
(KS 2022-6969)**

Kyrkomötet beslutade 22 november 2022 i enlighet med förvalterskapsutskottets betänkande F 2022:1 att bifalla motion 2022:49 av Paul Höglund, Avsättningar i Svenska kyrkans skogar, att uppdra till kyrkostyrelsen att påbörja förhandlingar med berörda myndigheter för att möjliggöra avsättningar i kyrkans skogar av virke till kulturrenoveringar av kyrkans fastigheter.

Inom ramen för beredningen har myndighetsdialog genomförts för att möjliggöra och underlätta dokumenterad skogsskötsel för produktion av virke lämpligt för kulturrenoveringar av kyrkans fastigheter utan att avverkningsförbud inträder. Dialog har förts med Skogsstyrelsen för att anpassa myndighetens vägledning (Målbilder för god miljöhänsyn) så att kulturvirke kan avverkas vid så kallad överhållen skärm. Bedömningen är att den policydialog som inletts har haft framgång och utgör god grund för fortsatt dialog. Samverkan har också skett med projektet ”Virke för framtida förvaltning av kyrkobyggnader”, som drivs av Hantverkslaboratoriet, Göteborgs universitet och där även flera stift medverkar.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:22 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2022:2 Varumärke och
kampanj
(KS 2022-6990)**

Kyrkomötet beslutade 23 november 2022 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2022:2 att bifalla motion 2022:35 av Berth Löndahl m.fl., Missionskampanjer inför storhelgerna, att uppdra till kyrkostyrelsen att ta initiativ till nationella missionskampanjer om kristen tro inför storhelgerna.

Ärendet bereds huvudsakligen inom kyrkokansliet. Svenska kyrkans nationella nivå ser sedan tidigare årligen över kommunikationen kring kristna högtider, uppdaterar webbsidor och tar fram nytt redaktionellt material till sociala kanaler och webbplatser. Materialet tillgängliggörs sedan för Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift för vidare delning i lokala kanaler. Exempel på redan befintlig kommunikation om de kristna högtiderna är: informationstexter om högtiderna på svenskakyrkan.se, veckovisa blogginlägg om söndagens texter i sociala medier, filmat material om jul, påsk, Kristi himmelfärdsdag och pingst, filmat material med ärkebiskopen inför större högtider och löpande redaktionellt innehåll om högtiderna i sociala medier. Med anledning av uppdraget görs särskilda insatser för att öka kunskapen om mindre kända högtider. Under 2025 och 2026 görs faktainlägg och filmer för sociala medier för att öka kunskapen om tacksägelsedagen, allhelgona, domsöndagen och änglarnas dag (den heliga Mikael's dag). Filmerna tillgängliggörs för församlingar, pastorat och stift för vidare delning i lokala kanaler. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2022:25 med
ekumenikutskottets betänkande 2022:8 Ekumenisk dialog om
nedrustning
(KS 2022-6993)**

Kyrkomötet beslutade 23 november 2022 i enlighet med ekumenikutskottets betänkande Eu 2022:8 att bifalla motion 2022:61, punkt 1 och 2, av Peter Weiderud och Klas Corbelius, Ekumenisk dialog om nedrustning, dels att uppdra till kyrkostyrelsen att uppmana Kyrkornas världsråd att tillsammans med aktuella medlemskyrkor återuppta dialogen med icke-nukleära medlemmar av Nato, dels att å Svenska kyrkans vägnar ta en aktiv del i en sådan dialog.

En dokumentation av arbetet inom Kyrkornas världsråd i frågan så här långt har genomförts. Kontakter har också tagits med Sveriges kristna råd och Ekumeniakyrkan i deras relation till respektive medlemskap i Kyrkornas världsråd samt med kyrkor och ekumeniska råd i andra aktuella länder. Här har särskilt uppmärksamats kontakten med Evangelisk Lutherska kyrkan i Finland. Dialog med Kyrkornas världsråd har inletts.

Om och när beslut fattas i frågan i Kyrkornas världsråd tillsätts resurser för att delta i dialogen och kunskapsunderlaget fördjupas samtidigt som samspelet med Sveriges kristna råd, Ekumeniakyrkan och kyrkor och ekumeniska råd i andra aktuella länder utvecklas för delande av kompetens och resurser. Arbetet genomförs 2025–2026, beroende på beslut i Kyrkornas världsråd. Uppdraget slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2021:5 med förvaltarshipsutskottets betänkande 2021:1 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk (KS 2021-1610)

Kyrkomötet beslutade 23 november 2021 i enlighet med förvaltarshipsutskottets betänkande F 2021:1 att bifalla motion 2021:48 punkt 1 av Mats Ludvigsson m.fl., Hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna, att uppdra till kyrkostyrelsen att mot bakgrund av hur utvecklingen på skogsförvaltningens område generellt utvecklats, utreda hur kyrkoordningens skrivningar, kapitel 46, angående förvaltningen av prästlönetillgångarna ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt.

Kyrkomötet beslutade också att bifalla motion 2021:48 punkt 2 att uppdra till kyrkostyrelsen att efter utredningen återkomma med förslag på erforderliga förändringar i kyrkoordningen.

Vidare beslutade kyrkomötet i enlighet med samma betänkande att med anledning av motionerna 2021:69 av Sven Gunnar Persson m.fl., Hållbart skogsbruk, 2021:89 av Lars B Andersson m.fl., Biologisk mångfald i Svenska kyrkans skogsinnehav, och 2021:96 av Terence Hongslö m.fl., Direktiv för förvaltning av prästlönetillgångarna, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur kyrkoordningens bestämmelser ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt med beaktande av bland annat mänskliga rättigheter, biologisk mångfald och klimatet samt överväga hur detta bäst redovisas.

Den utredning som tillsattes 2023 har planenligt lämnat sitt slutbetänkande hösten 2024 och därefter sänts på remiss till alla delar av Svenska kyrkan och till ett antal externa aktörer. Remissen har varit öppet även för allmänhet och organisationer som inte fått inbjudan att yttra sig. Slutsatser av remiss och analys av utredningens förslag har beretts under våren 2025 och redovisas i *skrivelsen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk*.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2021:14 med kyrkolivsutskottets betänkande 2021:11 Könsidentitet och könsuttryck (KS 2021-1619)

Kyrkomötet beslutade 24 november 2021 i enlighet med kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2021:11 att bifalla motion 2021:67 av Karin Janfalk m.fl., Könsidentitet och könsuttryck, att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett officiellt teologiskt ställningstagande gällande könsidentitet och könsuttryck.

Ärendet bereds genom att en teologisk analys och reflektion genomförs inom ramen för Svenska kyrkans teologiska kommittés arbete. Under 2022–2023 har kommittén tagit del av aktuell forskning om transpersoners sociala situation samt om medicinska frågor. Under 2024 har kommittén mött transpersoner med anknytning till Svenska kyrkan för att diskutera teologiska perspektiv på ämnet könsidentitet och könsuttryck. Utifrån dessa och andra kunskapskällor arbetar kommittén i samverkan med kyrkokansliet fram ett förslag till ställningstagande. Ärendet bedöms behöva fortsatt bearbetning under hela mandatperioden med redovisning hösten 2025. Under arbetets gång har kommittén fört dialog utifrån ett rättighetsbaserat perspektiv för att säkerställa kvalitet utifrån erfarenheter från rättighetsbärare. Delrapportering sker i

samband med teologiska kommitténs överläggningar med kyrkostyrelsen. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2021:20 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:6 Diakonins kunskap
(KS 2021-1625)**

Kyrkomötet beslutade 24 november 2021 med anledning av samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:6 att bifalla motion 2021:21 av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström, Diakonins kunskap, att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan mer systematiskt kan ta vara på det diakonala arbetets kunskap om samhällssituation, kristen teologi och diakonala arbetsmetoder.

Uppdraget har genomförts under åren 2022–2024. Inom uppdraget har en översyn av kunskapsläget genomförts rörande teologi, teori och metod inom Svenska kyrkans diakonala arbete. En rapport om arbete med statistik, analys och återkoppling av kunskap rörande diakoni i Svenska kyrkan har också tagits fram. Vidare har möjligheterna till systemföljrapportering utretts och en ny webbplats, Utforska diakoni, har lanserats. Resultaten från uppdraget har tillgängliggjorts genom en spridningskonferens under hösten 2024. En rapport om arbetet finns i *bilaga 4*.

Skrivelsen är slutbehandlad.

**Kyrkomötets skrivelse 2021:21 med
samhälls- och kulturutskottets betänkande 2021:8 Nationell
dopkampanj
(KS 2021-1626)**

Kyrkomötet beslutade 24 november 2021 i enlighet med samhälls- och kulturutskottets betänkande SK 2021:8 att bifalla motion 2021:55 av Sofija Pedersen Videke m.fl., Nationell dopkampanj, att uppdra till kyrkostyrelsen att samordna en nationell dopkampanj.

Ärendet har huvudsakligen beretts inom kyrkokansliet, med teologiska perspektiv och har ingått som ett delprojekt inom kyrkomötesuppdraget Medlemsstrategi (KmSkr 2017:2). Projektet har jobbat i nära samarbete med kommunikatörer från församling, pastorat och stift för att ringa in målgrupper för kampanjen och föra dialog om hur olika målgrupper för dopkommunikation kan tas om hand i det löpande kommunikationsarbetet i Svenska kyrkan. Projektet har därefter tagit fram kampanjmaterial, i form av film, bilder och inlägg i sociala medier, och tillgängliggjort detta för inomkyrklig användning. Projektet har också erbjudit praktiskt stöd till församlingarna kring uppdateringar av lokala webbsidor om dopet. De nationella sidorna om dopet har fått nya och uppdaterade texter. Kampanjen visades på annonsplats i TV4, på Facebook, YouTube och Instagram 11–30 april samt 8–17 september 2023. Flera församlingar, pastorat och stift använde samtidigt kampanjmaterialet i lokala kanaler. De uppföljande mätningar som genomfördes tillsammans med Novus visade att kampanjen väckte varma känslor och känslor av glädje, gemenskap och inkludering, särskilt starkt hos åldersgruppen 18–34 år. 45 procent av de som såg kampanjen angav att de påverkades ganska eller mycket positivt i sin bild av Svenska kyrkan. Mätningarna visade att kampanjen går lika bra oavsett vilken tid på året den visas. Under 2024 gjordes en inomkyrklig uppföljning för att se hur församlingarna har använt kampanjmaterialet. Den visade att 44 procent av kyrkoherdarna använt kampanjen under året. De kyrkoherdar som inte använt kampanjen angav två huvudsakliga skäl: att de inte haft resurser att genomföra kampanjen, alternativt att de redan gjorde egna

kampanjer om dopet. Den 10–30 april 2024 gjorde den nationella nivån inlägg på Facebook och Instagram med utgångspunkt i kampanjmaterialet. Dessa sponsrades för att få större räckvidd. Flera församlingar, pastorat och stift använde samtidigt kampanjen i sina lokala kanaler. Kampanjen finns tillgänglig att använda till och med 13 mars 2026, därefter upphör Svenska kyrkans rättigheter till materialet.

Skrivelsen är slutbehandlad.

2.5 Skrivelser från kyrkomötet 2019

Kyrkomötets skrivelse 2019:2 med ekonomiutskottets betänkande 2019:3 Redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden (KS 2020-0052, KS 2020-0924)

Kyrkomötet beslutade 19 november 2019 i enlighet med ekonomiutskottets betänkande E 2019:3 att med godkännande lägga kyrkostyrelsens skrivelse 2019:3 till handlingarna.

Kyrkomötet beslutade också att bifalla motion 2019:31, punkt 1, av Anna Karin Hammar, att uppdra till kyrkostyrelsen att i samband med hågkomsten av det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 (KsSkr 2019:3, KmSkr 2017:15) även högtidlighålla att det 2025 är 1700 år sedan kyrkomötet i Nicaea, samt bifalla motion 2019:43 av Jesper Eneroth m.fl. att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av och ta fram förslag på hur institutionssjälavården, där verksamhet och ansvar vilar på pastorat/församlingar, ska finansieras, med hänsyn till stiftens respektive den nationella nivåns roll och uppgift och i förhållande till utjämnings-/bidragssystem.

I fråga om kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden är skrivelsen lagd till handlingarna.

Uppdraget enligt motion 2019:31 bereds inom kyrkokansliet och inom ramen för pågående beredning av KmSkr 2017:15 Ekumeniskt möte 1925 och 2025. Arbetet sker i samverkan med Sveriges kristna råd och med beaktande av de beslut och processer som finns inom Kyrkornas världsråd när det gäller hur de två viktiga ekumeniska märkesåren ska uppmärksammas. Slutrapporteras till kyrkomötet 2026.

Uppdraget enligt motion 2019:43 har beretts inom kyrkokansliet. I uppdraget har det gjorts en fördjupad översyn av de ekonomiska förutsättningarna för institutions-själavårdsuppdragen och liknande uppdrag, där även det generella utjämnings-systemet från 2016 och bidragsförfarande beaktats. Uppdraget slutrapporterades till kyrkomötet 2023.

Skrivelsen är – i fråga om motion 2019:31 – inte slutbehandlad.

2.6 Skrivelser från kyrkomötet 2017

Kyrkomötets skrivelse 2017:2 med kyrkolivsutskottets betänkande 2017:1 Medlemsstrategi (KS 2018-0078)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2017 med anledning av kyrkolivsutskottets betänkande Kl 2017:1 att bifalla motion 2017:117 av Jesper Eneroth och Mattias Kristenson att uppdra till kyrkostyrelsen att initiera ett brett arbete med att utveckla en medlemsutvecklingsstrategi med relevans för Svenska kyrkans samtliga nivåer.

Kyrkostyrelsen har behandlat ärendet om en medlemsutvecklingsstrategi ett flertal gånger under 2018–2021. En förstudie genomfördes under hösten 2019 i samverkan

med stift och församlingar. Förstudien identifierar ett antal viktiga avgränsade processer som ska stödja stift och församlingar i arbetet att följa medlemmen genom livet. Hit kan höra inbjudan till dop, konfirmation och kontakt med nyinflyttade samt församlingens tillgänglighet. Förstudien behandlades av kyrkostyrelsen under våren 2020 och ärendets beredning har därefter fortsatt. I skrivelsen Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå 2021–2023 fanns ett förslag om att under 2021 initiera en långsiktig särskild satsning för att stärka församlingarnas förmåga att systematiskt följa medlemmen i enlighet med de behov som församlingar och kyrkoherdar efterfrågar. Denna satsning innebär utbildningsinsatser på samtliga nivåer, ett nytt gemensamt digitalt processtöd för församlingarna, förslag på kommunikationsinsatser samt möjlighet att dela goda exempel mellan församlingarna. Ett samlat arbete från den nationella nivån ger möjlighet att säkra aspekter kring juridik, informationssäkerhet och teknik. Kyrkomötet 2020 beslutade om en kartläggning kring församlingars och pastorats framtida it-lösningar och administrativa system, där detta ingick som en del. Kartläggningen resulterade i en plan där ett arbete ska ske 2022–2024 tillsammans med stift, församlingar och pastorat. Arbetet påbörjades under 2022 och under 2023 har arbetet intensifierats med fokus på dop, konfirmation samt arbete med att analysera behovet av it-stöd kopplat till att följa medlemmen genom livet. Under 2023 genomfördes även en stor dopkampanj utifrån kyrkomötesuppdraget En nationell dopkampanj (KmSkr 2021:21), som ett delprojekt i projektet medlemsutvecklingsstrategi. Samtidigt gjordes insatser kopplat till målgruppsanalys och statistik, samt för att öka användningen av verktyget Konfasök, med målet att göra det lättare för ungdomar att hitta och anmäla sig till konfirmationsundervisning. Vidare har uppdraget innefattat trendarbete för samtid och framtid gällande digitalisering och varumärkesarbete. Under 2024 gick beredningen in i en ny fas med fokus att utveckla it-stöd i förhållande till medlemskommunikation genom upphandling av plattform för relationsbyggande kommunikation. Plattformen ger möjlighet till riktade och automatiserade kommunikationsinsatser för att stärka församlingens kontakt med de människor som sällan deltar i verksamhet. Tjänsten kan utöver medlemskommunikationsfunktionalitet erbjuda mina sidor-funktionalitet, självservice-tjänster samt administrativt stöd i form av boknings- och ärendehanteringssystem. Under hösten 2024 rekryterades tre referensgrupper, med administratörer, kommunikatörer och präster för att utveckla de funktioner som ska finnas inom plattformen. Under hösten 2024 och våren 2025 har en version av plattformen utarbetats i nära samverkan med referensgrupperna. Från och med hösten 2025 kan arbetet påbörjas med framtagande av förvaltningsplan, prissättningsmodell, anslutningsplan och demonstration av systemet.

Mot bakgrund av de genomförda insatserna kan kyrkomötesuppdraget slutrapporteras. När det gäller utveckling av medlemskommunikationstjänsten behandlas den frågan fortsättningsvis inom ramen för färdplan för samverkan och digitalisering.

Skrivelsen är slutbehandlad.

Kyrkomötets skrivelse 2017:15 med ekumenikutskottets betänkande 2017:3 Ekumeniskt möte 1925 och 2025 (KS 2018-0091)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2017 i enlighet med ekumenikutskottets betänkande Eu 2017:3 att bifalla motion 2017:22 av Anders Roos m.fl. att uppdraga till kyrkostyrelsen att på lämpligt sätt högtidlighålla det ekumeniska mötet i Stockholm 1925, lämpligen år 2025. Ärendet bereds tillsammans med uppdraget enligt KmSkr 2019:2

om att i samband med hågkomsten av det ekumeniska mötet i Stockholm 2025 även högtidlighålla att det 2025 är 1700 år sedan kyrkomötet i Nicea.

Beredningen genomförs i flera steg. Första steget var att ta reda på vad det ekumeniska mötet i Stockholm 1925 innebar. Ett andra steg var att ta fram underlag med bland annat utvärderingar av tidigare större möten som grund, såsom den ekumeniska helg som Svenska kyrkan genomförde hösten 2018 i samarbete med Sveriges kristna råd. Steg tre var att utifrån nämnda underlag inom ramen för Sveriges kristna rådsarbete ta fram beslutsunderlag för mål, former, omfång och resurser med mera, inför arbetet med den konkreta planeringen av högtidlighållandet. I detta sker också löpande kontakter med Kyrkornas världsråd och deras arbete med fokus på uppmärksammandet av kyrkomötet i Nicea. En samordningsgrupp inom Sveriges kristna råd med representanter från kyrkofamiljerna arbetar med frågan. Under 2022 genomfördes ett idéseminarium som en del av arbetet. Sveriges kristna råds styrelse har beslutat att benämna högtidlighållandet ”Ekumeniska året 2025” med temat ”Tid för Guds fred” och året kommer att alltså ha fokus på fred i olika perspektiv. Under 2023 fattades beslut av Sveriges kristna råds styrelse om hur högtidlighållandet ska ske. 19–23 augusti 2025 genomförs Ekumeniska veckan i Stockholm och veckan får fokus under fredagen och lördagen 22–23 augusti med publikt evenemang ”Hjärta Stockholm” i centrala Stockholm (Kungsträdgården) och högtidsgudstjänst i Storkyrkan. Veckan inleds 19–22 augusti med seminarier på olika fokus i anslutning till Ekumeniska årets tema. Den 21 augusti inbjuds till ”Peace Concert” med interreligiöst fokus. Den 22 augusti inbjuds en trängre krets till ”Ecumenical Celebration”. Samma dag inbjuds till Nobelmingel på Nobelprismuséet i samarbete med Nobelstiftelsen. Den 22 augusti på kvällen inbjuds också till två lovsångsgudstjänster i Storkyrkan. Som en del av firandet genomförs också ett ekumeniskt ungdomsmöte på temat ”Reach Peace”. Detta möte samordnas till del med biskoparnas ungdomsmöte i Stockholm 22–24 augusti. Planeringen sker i nära samspel med Kyrkornas världsråd. Kyrkoledare från olika traditioner och ekumeniska nätverk har bjudits in. Planering sker i nära samspel med Stockholms stift. Pingsthelgen 2025 genomfördes lokala ekumeniska arrangemang på temat ”Tid för Guds fred” då uppmärksamhet också gavs till interreligiösa perspektiv. Varje dag 6–9 juni har ett särskilt ledmotiv. Sveriges kristna råd har vidare varit med och tagit fram boken om Stockholmsmötet 1925 *Detta är bara en begynnelse*. Under året planeras också för en ekumenisk sommarkurs i samspel med Enskilda högskolan. En projektledare har anställts inom Sveriges kristna råd och medlemssamfundet finansierar arbetet tillsammans. Svenska kyrkans nationella nivå bidrar med en heltidstjänst från augusti 2024. Slutrapportering bedöms kunna ske till kyrkomötet 2026.

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

2.7 Skrivelser från kyrkomötet 2016

Kyrkomötets skrivelse 2016:9 med gudstjänstutskottets betänkande 2016:7 Psalmboken (KS 2016-1320)

Kyrkomötet beslutade 22 november 2016 i enlighet med gudstjänstutskottets betänkande G 2016:7 att bifalla motion 2016:47 av Katarina Ramnerö Ödestad och Sven Milltoft att uppdra till kyrkostyrelsen att till kyrkomötet komma med förslag till revidering och utökning av Den svenska psalmboken, så att den kommer att fungera tillsammans med den nya kyrkohandboken.

Den första delen av uppdraget handlade om att tillse att den nya kyrkohandboken och psalmboken fungerar tillsammans. Detta arbete har genomförts under 2018. Den andra delen handlar om att inleda en psalmboksrevision. I gudstjänstutskottets betänkande anges att ”en planering för kommande revision bör inledas”. En sådan planering har genomförts i och med en förstudie med en genomlysning av rättsfrågorna, ekumeniska förutsättningar och ekonomiska aspekter. Vidare har en frekvensanalys samt en kvalitets- och innehållsundersökning påbörjats för att ringa in frågor som önskemål, psalmbehov och psalmbruk. Förstudien rapporterades till kyrkomötet 2021 i skrivelsen Revision av psalmboken (KsSkr 2021:6), då kyrkostyrelsen enligt uppdrag i KmSkr 2018:4 hämtade in kyrkomötets synpunkter på direktiv, tidplan och andra ramar för en kommande revision. Kyrkomötets synpunkter rör de ekonomiska förutsättningarna och konsekvenserna, ekumeniska och internationella aspekter, att revisionsarbetet inkluderar externa experter samt att psalmbokens roll som kulturbärare i kyrka och samhälle tydligt tas tillvara. Vidare ska normkritiska perspektiv beaktas i arbetet, vad gäller såväl innehåll som organisationens sammansättning, för att visa på kyrkans mångfald. Barn och ungas representation är särskilt viktig. I revisionsarbetet ska hänsyn tas till vad som saknas i den nuvarande psalmboken såsom psalmer i kris och katastrof, fler psalmer för kyrkliga handlingar samt fler kyrkoårsanknutna psalmer.

I förstudien föreslogs att arbetet bör ske enligt två spår: spåret Nya psalmer och spåret revision av 1986 års psalmbok. Under 2022 påbörjades arbetet med spår Nya psalmer genom en insamling av förslag till nya psalmer. Under 2023 och 2024 granskades de nästan 10 000 psalmförslag som kommit in av urvalsgrupper bestående av kyrkomusiker, präster och studenter. Dessa träffades vid fyra tillfällen och urvalsarbetet gjordes efter givna direktiv och kriterier. Det urval som grupperna presenterade har under 2024 och inledningen av 2025 förberetts för att kunna testas och sjungas i församlingar i Svenska kyrkan. Utöver dessa sånger har sånger tillkommit genom initiativet Unga skriver psalm, psalmskrivarläger som ägt rum i Göteborgs, Stockholms och Västerås stift. De sånger som komponerats och författats av ungdomar vid dessa läger har sedan granskats på ett likvärdigt sätt av urvalsgrupper som beskrivits ovan. Arbetet med ungas psalmskrivande har varit ett sätt att inom arbetet möta kyrkomötets direktiv att särskilt beakta barns och ungas perspektiv och kyrkomötesuppdraget att värna att en svenskkyrklig teologi präglas material som sjungs med barn och unga (G 2019:4).

Vissa av psalmförslagen har genomgått bearbetning, de har fått koralats och ackordanalys samt notsatts i en gemensam remissutgåva som levereras till remissinstanser i tryckt format och finns tillgänglig för nedladdning på Svenska kyrkans webbplats. Remissperioden sträcker sig mellan 18 maj 2025 till 22 november 2026. Psalmförslagen har under 2025 spelats in tillsammans med körer från olika håll i landet och dessa inspelningar finns tillgängliga på Svenska kyrkans musikbank och Spotify i och med att remissperioden startar. Avtal för användande av psalmförslag har upprättats med alla upphovsrättsinnehavare för tillåtelse att använda verken under remisstiden.

Utöver de sånger som provsungs under remissperioden kommer även tipslådan som var en del av den digitala brevlådan att granskas. Det kan också bli aktuellt att komplettera med psalmer som innehåller teman som kyrkomötet önskat.

När det gäller revisionen av 1986 års psalmbok inleddes arbetet med projektplan, organisation och tidsplan, med beaktande av kyrkomötets synpunkter och önskemål. Det har även genomförts en utredning kring upphovsfrågor och ekonomi som lämnades till kyrkostyrelsen under våren 2024. Utredningen kom fram till att det är ekonomiskt och upphovsrättsligt möjligt att starta revisionen av Den svenska psalmboken. Vidare har en frekvensanalys samt en kvalitets- och innehållsundersökning

påbörjats under 2024 för att identifiera frågor om önskemål, psalmbehov och psalmbruk. Frekvensanalysen genomförs genom att församlingar registrerar vilka psalmer de sjunger i olika verksamheter som en del av den reguljära statistikrapporteringen. Denna registrering kommer att pågå under minst tre år. Slutrapportering av en psalmboksrevision till kyrkomötet är svårbedömd. En närmare beskrivning av arbetet under 2024 finns i *bilaga 5*

Skrivelsen är inte slutbehandlad.

3 Övrig rapportering

3.1 Arbetet utifrån åtagandena till det samiska folket

Bakgrund

Kyrkostyrelsen beslutade i juni 2021, efter hörande av samtliga stiftsstyrelser, om åtta framtidsyftande åtaganden kopplade till ursikten till det samiska folket. De åtta åtagandena kan ses som övergripande mål för det fortsatta utvecklingsarbetet under perioden 2022–2031.

De åtta åtagandena

- A) Förekunna evangelium på samiska och utifrån den samiska kulturella kontexten med respekt för samisk andlig och kyrklig tradition.
- B) Synliggöra samisk andlighet, teologi och kyrklig tradition inom Svenska kyrkan.
- C) Bidra till att stärka och revitalisera de samiska språken i Svenska kyrkans verksamhet.
- D) Öka kunskapen och medvetenheten om kyrkans historiska relationer och övergrepp mot samerna och konsekvenserna av detta.
- E) Öka kunskapen om och respekten för urfolksrättens principer inom Svenska kyrkan och i samhället.
- F) Öka samers inflytande och delaktighet i Svenska kyrkan.
- G) Stärka samiska barn och unga i deras identitet och andliga utveckling.
- H) Främja gränsöverskridande samiskt kyrkoliv.

Första etappen av utvecklingsarbetet, 2022–2026

Det fortsatta försoningsarbetet behöver utformas så att det, dels bidrar till långsiktig social, ekonomisk, ekologisk och andlig hållbarhet även i ett samiskt perspektiv, dels beaktar viktiga principer i urfolksrätten. En sådan central princip är urfolks rätt till självbestämmande. Det innebär att Svenska kyrkans fortsatta utvecklingsarbete förutsätter aktivt samiskt deltagande i samiskt kyrkoliv och de insatser som planeras.

Under den första etappen av utvecklingsarbetet, 2022–2026, läggs särskilt fokus på:

- Insatser för att stärka samiskt inflytande och delaktighet i Svenska kyrkan, bland annat för att öka kunskap och medvetenhet om rätten till inflytande, öka samers faktiska möjligheter till delaktighet och för att hitta nya arbetssätt för att säkerställa samiskt inflytande och delaktighet.
- Insatser för att främja samiskt kyrkoliv, bland annat för att öka kunskapen om samisk andlighet och kyrkoliv, hitta gemensamma former för samverkan inom Svenska kyrkan för att utveckla det samiska arbetet, öka tillgången på samisk kyrkomusik, underlätta samiskt gudstjänstliv samt synliggöra den samiska kulturen i kyrkan.

- Insatser för att stärka samiska barn och unga, bland annat det samiska konfirmentionslägret och att utveckla samisk barnverksamhet, samt öka medvetenheten kring samiska barns och ungas situation.
- Insatser som rör Svenska kyrkans markförvaltning och skogsbruk, bland annat kartläggning av kyrkans historiska agerande i markfrågor och kopplingen mellan kyrkans nuvarande markförvaltning och traditionella samiska marker, undersöka möjligheterna att utveckla en ny samverkans- och dialogmodell för Svenska kyrkans mark- och skogsförvaltning samt att öka kunskapen om urfolksrättigheter i markförvaltningen.
- Insatser för att öka kunskapen om och respekten för urfolksrätten, bland annat inom kyrkans egna utbildningar, att ytterligare sprida vitboksmaterialet inom Svenska kyrkan, samt att genom påverkansarbete bidra till att stärka samer och samiska rättigheter.

Verksamhet under 2024

Utvecklingsmedel för att långsiktigt främja samiskt kyrkoliv

Medel för insatser, som syftar till att uppnå de övergripande målen för försoningsarbetet, kan sökas av stift, församlingar och samiska föreningar, enligt kriterier fastställda av kyrkostyrelsen. Beslut om tilldelning av medel fattas av generalsekreteraren och föregås av beredning i Samiska rådet i Svenska kyrkan.

Följande stift, församlingar, pastorat och samiska föreningar har tilldelats utvecklingsmedel enligt fastställda kriterier:

- Jokkmokks församling
- Arvidsjaur församling
- Samisk föräldraförening i Gárasavvon/Karesuando
- Sydöstra Jämtlands pastorat
- Lunds stift
- Föllingebygdens församlingsråd
- Härjedalens pastorat
- Härnösands stift

Projektmedel för insatser att främja samiskt kyrkoliv

Följande församlingar, pastorat, stift, samiska organisationer och översättare har tilldelats projektmedel för insatser som syftar till att främja samiskt kyrkoliv. Beslut om tilldelning av projektmedel fattas av generalsekreteraren och föregås av beredning i Samiska rådet i Svenska kyrkan.

Projektmedel för att utveckla samiskt kyrkoliv

Professor emeritus Olavi Korhonen och den umesamiska språkkonsulenten Henrik Barruk har beviljats projektmedel för att göra ett förprojekt kring en umesamisk evangelietext från 1600-talet. Förprojektets syfte är att skapa ett lämpligt urval av alla perikoper som evangelieboken består av.

Projektmedel för att utveckla samisk körverksamhet

- Kiruna sameförening och Kiruna pastorat har beviljats ett treårigt verksamhetsbidrag för att finansiera den samiska kören Sámi Goarra i Kiruna pastorat.
- Sundsvalls församling har beviljats projektmedel till musikföreställningen Helig Jord – Maadteraahka Pachamama (Moder Jord på sydsamiska respektive spanska).

- Göteborgs stift har beviljats projektmedel för Luondo Jiena, vilket är ett körverk på lulesamiska.

KsSkr 2025:3

Projektmedel för att utveckla barn- och ungdomsverksamhet

- Luleå stift har beviljats projektmedel för att färdigställa en bönbok av och för barn och unga på samiska och meänkieli.
- Arvidsjaur församling har beviljats projektmedel för ett treårigt projekt kallat Kulia som riktar sig till samiska barn och ungdomar i församlingen.
- Södra Lapplands pastorat har beviljats projektmedel för uppstart av barnverksamhet i pastoratet.
- Luleå stift har beviljats ett treårigt verksamhetsstöd till omstarten av det samiska konfirmationslägret.

Projektmedel till det samiska författarcentret Tjallegoahte

I år var ett tema på bokmässan Sápmi och det samiska författarcentret Tjallegoahte var guest of honours. Tjallegoahte sökte och beviljades projektmedel för planering och genomförande av årets bokmässa i Göteborg. Tjallegoahte och Svenska kyrkan planerade och genomförde några gemensamma seminarier på de stora scenerna och i Tjallegoahtes monter. På Se Människan-scenen uppmärksammades samisk litteratur och några samtal hölls omkring bland annat den pågående försoningsprocessen.

Samiska kyrkodagar i Alta 2025

Under året har diskussioner med de nordiska systerkyrkorna skett i syfte att utveckla samiskt kyrkoliv. Gemensamma planeringar för de kommande samiska kyrkodagarna 27–29 juni 2025 i Alta pågår enligt regleringar i Enare-konventionen.

Konferens Should I stay or should I go

Gränsöverskridande samarbete med Kirkens/Kyrkans SOS kring konferensen Should I Stay or Should I go, selvmordsforebygging i Sápmi i et eksistensielt perspektiv i november i Tromsø, Norge.

Utbildningsinsatser för att öka kunskapen inom Svenska kyrkan

Utbildningsinsats Församlingsliv i Sápmi

Församlingsliv i Sápmi är en utbildningssatsning och är ett samarbete mellan kyrkokansliet, Älvsby folkhögskola och Luleå stift. Utbildningen erbjuds utvalda församlingar och pastorat i Luleå och Härnösands stift under 2024–2025. Syftet med utbildningen är att skapa ökad förståelse och kunskap inom samiskt kyrkoliv för att uppnå långsiktig förändring i samråd med den samiska kontexten lokalt. Målgrupperna är personal, ideella och förtroendevalda. Under 2024 har de fyra utbildarna mött Gällivare och Jokkmokks församling samt Strömsund och Kiruna pastorat. Utvärderingarna har varit mycket positiva. Församlingarna och pastoraten har bland annat lyft att de tycker att utbildningen gett dem ny kunskap men också ett tillfälle att tillsammans få utbyta tankar om svåra frågor.

Studiehandledning Vitboken

Studiehandledning till Vitboksmaterialet håller på att färdigställas och kommer finnas tillgänglig på Kornet, riktar sig till medarbetare i församlingar, pastorat, stift och nationell nivå.

Forskningsuppdrag

Under 2023 påbörjades fyra forskningsuppdrag inom ramen för försoningsprocessen. Under 2024 har två av projekten färdigställts och presenterats och två av projekten har förlängts och kommer presenteras under 2025.

1. Kyrkohistorisk studie om kyrkans historiska agerande i markfrågor i norr

Urban Claesson, professor i kyrkohistoria vid Uppsala universitet, har tilldelats projektmedel att leda arbetet med genomförandet av en vetenskaplig kyrkohistorisk studie och producera en rapport om kyrkans och dess företrädares historiska agerande i markfrågor i norra Sverige. Studien har under hösten 2024 vidgats och därför har även projektet förlängts. Resultatet planeras att presenteras under våren 2025.

2. Forskningsstudie kring utgrävning vid Akamella ödekyrkogård

Carl-Gösta Ojala, universitetslektor vid institutionen för arkeologisk och antik historia vid Uppsala universitet har tilldelats projektmedel att göra en vetenskaplig studie och producera en rapport rörande repatrierade kvarlevor från Muonionalusta ödekyrkogård/Akamella i Pajala församling. Forskningsstudien ska resultera i ett underlag som ska bidra till att ge en tydligare bild av det historiska skeendet. Resultaten av studien kommer att redovisas under 2025.

3. Máhccat – rapport om Svenska kyrkans erfarenheter av återbördanden av samiska mänskliga kvarlevor

Kaisa Huuva, forskare, hade under några månader ett uppdrag att ta fram en kunskaps-sammanställning för stift och församlingar kring hur återbördanden/repatriering av samiska mänskliga kvarlevor kan genomföras. Rapporten Máhccat – rapport om Svenska kyrkans erfarenheter av återbördanden av samiska mänskliga kvarlevor publicerades i april och den har sedan kompletterats med en enklare vägledning för stift och församlingar. Rapport och vägledning finns på Kornet.

4. Följeforskning

Biskop Ulrica Fritzson har under 2023 och 2024 bedrivit följeforskning om försoningsprocessen mellan Svenska kyrkan och det samiska folket. I maj hölls ett digitalt seminarium utifrån biskop Ulricas följeforskning. Under hösten har podden ”Teologi i tiden” spelats in med biskop Ulrica Fritzson och Karin Sarja, om följeforskningen. I december publicerades podden och biskop Ulrica Fritzons rapport från följeforskningen.

Skapande av samiska konstnärliga kulturuttryck

Den 25 oktober skedde ett samtal på ärkebiskopsgården om det nya konstverket Ärrvävnad (till Antje). Samtalet skedde mellan den samiska konstnären Carola Grahn, ärkebiskop emerita Antje Jackelén och tidigare ordföranden i Samiska rådet Ingrid Inga. Samtalet leddes av Karin Sarja, avdelningschef vid avdelningen kyrkoliv.

Insatser för att öka kunskapen om och respekten för urfolksrätten

Digital utbildning om urfolksrätten

Under 2024 påbörjades ett arbete att ta fram en kortare digital utbildning om urfolksrätten. Utbildningen, som kommer att ligga på utbildningsportalen, riktar sig till medarbetare i församlingar, pastorat, stift och nationell nivå. Utbildningen kommer att publiceras under första delen av 2025.

Den 18 augusti skedde ett återbördande vid ödekyrkogården i Akamella, Muodoslompolo. Det var första gången ett återbördande berörde både samiska och tornedalska/kvänska och lantalaisiska kvarlevor. Vid ceremonin deltog bland annat ärkebiskop Martin Modéus. Ceremonin bekostades till viss del av utvecklingsmedel som Luleå stift tilldelades 2023.

Insatser som rör Svenska kyrkans markförvaltning och skogsbruk

Svenska kyrkans skogsbruk och förvaltning av mark och vatten påverkar renskötseln, liksom tillämpningen av de hänsynsregler som rör skogsbruket och annan markanvändning. Inom ramen för Svenska kyrkans försoningsarbete är det därför av betydelse att förstå hur kyrkans agerande kan ha påverkat och påverkar samers liv och möjligheter att bedriva traditionella samiska näringar.

FSC-certifiering

Ett område som lyfts fram i handlingsplanen är att de nordliga stiftet i Svenska kyrkan bör byta skogscertifieringsstandard. Från samiskt håll anføres det att den så kallad FSC-certifiering behöver användas av stiftet för att på ett bättre sätt respektera urfolksrättens principer. Under 2024 har Luleå stift och Härnösands stift gått vidare med arbetet att bli FSC-certifierade och de blev den 18 december dubbelcertifierade.

Kyrkan och skogen – Ansvar, handling och hopp

Samiska rådet i Svenska kyrkan och andra samiska organisationer har ställt sig positiva till betänkandet Kyrkan och skogen – Ansvar, handling och hoppets slutsatser och uttalat sig om vikten av att Svenska kyrkan går vidare med förslagen för att försoningsprocessen med det samiska folket ska fortgå.

Samiska rådet i Svenska kyrkans bedömning av insatser mot antagna mål och åtaganden

Samiska rådet ska enligt § 4 a i instruktionen

- följa verksamhetens genomförande, bedöma resultatet av insatserna och göra uppföljningar mot antagna mål och åtaganden som Svenska kyrkan beslutat om i anslutning till ursäkten till det samiska folket.

Samiska rådets bedömningar under året

Samiska rådet rekommenderade under året att fördela cirka 370 000 kronor i utvecklingsmedel till åtta stift, församlingar, pastorat och samiska föreningar enligt antagna kriterier.

Samiska rådet fick vid novembermötet en redovisning för hur ursäktssmedel använts under 2024.

Samiska rådet har löpande under året informerats om utbildningssatsningen med Älvsbyns folkhögskola och en ledamot från rådet har varit med i referensgruppen kring utbildningssatsningen. Samiska rådets bedömning är att detta är en viktig utbildningssatsning och önskar att den fortsätter efter 2025. De lyfte även detta vid sin årliga avstämning med kyrkostyrelsens arbetsutskott den 6 november.

Samiska rådet lyfte även vid avstämningen med kyrkostyrelsens arbetsutskott vikten av att insatser rörande Svenska kyrkans mark och skogsförvaltning. Samiska

rådet har under året mött utredaren och sekreteraren för Svenska kyrkans skogsutredning och rådet anser att det är av största vikt, för att försoningsprocessen ska fortgå, att förslagen i utredningen antas.

Samiska rådets sammantagna bedömning är att de insatser som är gjorda under 2024 helt är i linje med de åtaganden och fokusområden som Svenska kyrkan beslutat om i anslutning till ursäkten till det samiska folket.

Ekonomi

Under 2024 har drygt 5 miljoner brukats i arbetet med åtaganden till det samiska folket.

3.2 Information om Kyrkobyggnadsprojektet

Kyrkomötet 2016 behandlade utredningen Gemensamt ansvar – fastigheter, kyrkor och utjämningsystem. Kyrkomötet beslutade bland annat om en ordning för överlåtelse av kyrkobyggnader. I en delrapport 2023 fick kyrkomötet information om arbetets status och att kyrkostyrelsen – mot bakgrund av vissa svårigheter med den tänkta lösningen – har vidgat uppdraget för att se om andra lösningar kan vara bättre lämpade för att hantera kyrkobyggnader som inte anses behövas i församlingens verksamhet. Utifrån detta utvidgade uppdrag har generalsekreteraren tillsatt Kyrkobyggnadsprojektet.

Kyrkobyggnadsprojektets mål är att bidra till goda förutsättningar för församlingar och pastorat att utföra sin grundläggande uppgift samtidigt som Svenska kyrkan som organisation stärker det gemensamma ansvarstagandet för förvaltning av tillståndspliktiga kyrkobyggnader. Resultatet från projektet ska vara kostnadseffektivt, långsiktigt, hållbart, brett förankrat samt verka för att det kyrkliga kulturarvet används och utvecklas samtidigt som det bevaras för framtiden.

Projektet är uppdelat i tre faser. Den första fasen fokuserade på att i workshopform samla in olika förslag till hur vi gemensamt kan stärka ansvarstagandet för förvaltning av tillståndspliktiga kyrkobyggnader. Deltagarna i de olika workshoparna var medarbetare från stift, sakkunniga inom bland annat fastighetsförvaltning, kulturarv och teologi samt projektets styrgrupp. Arbetssättet valdes för att säkerställa en bred involvering och förankring. Den första fasen avslutades med en ekonomisk analys som syftade till att skapa en djupare förståelse för Svenska kyrkans ekonomiska situation kopplat till kyrkobyggnader.

I början av 2024 inleddes den andra fasen i projektet där arbetet innefattade en fördjupning av de kategorier av förslag som styrgruppen prioriterat i slutet av fas 1. Fördjupningen beaktade också resultatet från den ekonomiska analysen. Projektgruppen kompletterades med en arbetsgrupp med stiftsmedarbetare för att validera förslagen. Den andra fasen resulterade i ett antal initiativ som bedömdes ha god potential att uppfylla projektets syfte.

Sedan början av 2025 pågår den tredje fasen. Arbetet är just nu inne i en intensiv fas för att dokumentera, fördjupa och förankra initiativen ytterligare vilket sker i samarbete med referensgrupp från stiftet samt sakkunniga i olika konstellationer. Målet är att bearbeta initiativen utifrån förväntade effekter och konsekvenser för att skapa en grund för genomförande.

Fas tre planeras att avslutas med en rekommendation avseende vilka initiativ som bör implementeras för att stärka det gemensamma ansvarstagandet för förvaltning av tillståndspliktiga kyrkobyggnader. Projektet bearbetar just nu ett tiotal initiativ som i huvudsak berör förvaltning, användning och utveckling, finansiering och samverkan,

med det slutgiltiga målet att underlätta förvaltningsarbetet i församlingar och pastorat av tillståndspliktiga kyrkobyggnader.

KsSkr 2025:3

Kyrkobyggnadsprojektets räknar med att leverera slutresultatet till generalsekreteraren i slutet av oktober 2025.

3.3 Information om arbetet för att uppnå ökad kyrkoantikvarisk ersättning

Kyrkomötet 2021 behandlade frågan om den kyrkoantikvariska ersättningen (E 2021:4), med uppdrag till kyrkostyrelsen att se över och förnya påverkan och kommunikation med staten för att uppnå en ökning av kyrkoantikvarisk ersättning för bevarande av kulturarvet. Uppdraget slutrapporterades 2022 med information om att det skulle inlemmas i det då påbörjade arbetet inför kontrollstation 2024.

Kontrollstationsarbetet har skett enligt plan under verksamhetsåren 2022–2024 och inom följande områden: *förberedelse, rapport till regeringen, kommunikation och påverkansarbete* (KAE 2022–0001). Den förberedande fasen syftade till att förankra inriktningen för kontrollstationsarbetet genom en serie workshops internt inom kyrkokansliet samt med stiftet och den kyrkliga representationen i de regionala samrådsgrupperna för det kyrkliga kulturarvet. Denna förberedande fas resulterade i ett förslag till inriktningsdokument för kontrollstationsarbetet delgivet och diskuterat vid möte med kyrkostyrelsens arbetsutskott. En uppdragsbeskrivning för arbetet i sin helhet bilades framställan. Rapporten till regeringen *Att möta förändring – Svenska kyrkans redovisning till regeringen angående de kyrkoantikvariska frågorna inför kontrollstationen 2024* lämnades till kulturdepartementet 30 juni 2023 och innehåller en redogörelse och analys de kyrkoantikvariska frågorna. Rapporten har också utgjort startpunkt och bottenplatta för det kommunikations- och påverkansarbete som skett därefter.

Hösten 2023 vidtog ett strategival för det fortsatta arbetet och framtagande av argumentation och påverkansunderlag utifrån kontrollstationsrapporten. Arbetet resulterade i ett konkret förslag till en hållbar höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen formulerat i en promemoria, en powerpointpresentation, budskap och underlag för svar på kritiska frågor, underlag till gemensamt brev, debattartiklar, intervjuer och innehåll till sociala medier. Materialet erbjöds stiftet och delar av det även till församlingar. Utifrån detta underlag publicerades närmare 270 artiklar om frågan i nationella, regionala och i lokala medier. Materialet användes även vid följande möten och kontakter med beslutsfattare.

Vinter och vår 2023/24 hölls möten mellan Svenska kyrkan med kulturutskottsledamöter från samtliga partier. Vid mötena presenterade Svenska kyrkan underlag som ringade in problembilden och lämnade förslag till en ansvarsfull, successiv höjning av ersättningsnivån. Mötena hölls också med ansvarig statssekreterare på kulturdepartementet samt statssekreterare med ansvar för trossamfundsfrågor på socialdepartementet. Den 16 april föredrog Svenska kyrkan med anledning av regeringsskrivelsen 2023/24:109 sin bild av läget för riksdagens kulturutskott. En debattartikel av ärkebiskopen och Svenska kyrkans generalsekreterare publicerades i slutet av april, vilken pekade mot Svenska kyrkans behov inför den kommande budgetpropositionen. Ett möte mellan Svenska kyrkan och statssekreteraren för budgetfrågor hölls på försommaren, detta efter att förfrågan från ärkebiskopen skickats till finansministern. 1 september 2024 publicerades i Svenska Dagbladet en debattartikel från ärkebiskopen inför budgetpropositionen.

Budgetpropositionen för 2025 offentliggjordes 19 september 2024 och innebar en höjning av den kyrkoantikvariska ersättningen från 460 till 490 miljoner årligen. Ett pressmeddelande från Svenska kyrkan samma dag uttalar besvikelse över regeringens budgetproposition: "... samtidigt tar vi fasta på att det ändå är en rörelse i rätt riktning, och att vi nu satt ett tydligt ljus på frågan" säger ärkebiskopen.

Utifrån kontrollstationsarbetets formulering av syften, mål och arbetsorganisation är måluppfyllelsen god. Arbetet resulterade i en positiv regeringsskrivelse vad gäller Svenska kyrkans förvaltning och kulturarvsarbete samt i en ökning av den kyrkoantikvariska ersättningen med 30 miljoner till 490 miljoner per år. Det motsvarar inte Svenska kyrkans behov, men innebär en bekräftelse från regeringen av Svenska kyrkans syn på det kyrkliga kulturarvet, överenskommelsen med staten samt nödvändigheten av att stärka ersättningen. Det är den första ökningen av kyrkoantikvarisk ersättning sedan den instiftades vid relationsändringen 2000.

Avdelningen för kyrkoliv
Promemoria

Dnr Ks 2025-0464
21 mars 2025

Kyrkomötets skrivelse 2023:2 Flygplatskyrkans framtid

Promemorians huvudsakliga innehåll

Uppdraget och dess syfte är att se över Flygplatskyrkans organisation, ekonomi och teologiska grund utifrån den ursprungliga motionen i kyrkomötet (Motion 2018:67) och bereda ärendet enligt den redovisning som skett till kyrkostyrelsen i februari 2024. I beredningen ska tidigare kartläggning kompletteras, analyseras och vidareutvecklas gällande organisering, ekonomi och teologisk grund utifrån relevant material för Flygplatskyrkan.

Innehåll

1	Inledning.....	35
1.1	Kyrkomötesuppdraget.....	35
1.2	Uppdragsbeskrivning.....	35
2	Tidigare genomlysning och kartläggning med anledning av KmSkr 2018:67 och KmSkr 2019:43	36
2.1	Förstudie	36
2.2	Finansiering av institutionssjälavården.....	36
3	Inventering för nulägesbild.....	37
3.1	Teologiska utgångspunkter	37
3.2	Svenska kyrkans nuvarande närvaro på Sveriges största flygplatser samt förutsättningarna för verksamheten	38
	Swedavias flygplatser	38
	Nulägesbild – Svenska kyrkans närvaro på Sveriges största flygplatser	39
3.3	Kris och beredskap	40
4	Förutsättningar för organisering och finansiering för Flygplatskyrkan	41
4.1	Nulägesbild.....	41
4.2	Olika sätt att organisera arbetet vid Sveriges största flygplats/er avseende kris- och beredskapsperspektivet.....	42
4.3	Sammanfattning.....	43

1 Inledning

1.1 Kyrkomötesuppdraget

Kyrkomötet 2018 beslutade med anledning av motion 2018:67 (av Marie Rydén Davoust med flera) Flygplatskyrkans framtid, att uppdra till kyrkostyrelsen att genomlyska skilda organisatoriska och ekonomiska möjligheter i syfte att säkerställa Svenska kyrkans fortsatta verksamhet på Sveriges största flygplatser.

Rapportering av ovanstående kyrkomötesuppdrag vid kyrkomötet 2023 skedde gemensamt med rapportering av motion 2019:43 (av Jesper Enerot med flera) gällande finansieringen av institutionssjälavården i förhållande till utjämnings-/bidragssystemet där en genomlysning av all institutionssjälavård genomfördes.

Emellertid beslutade kyrkomötet 2023 att återemittera utredningen av Flygplatskyrkan och att uppdra till kyrkostyrelsen att uppta ärendet till förnyad behandling och att verkställa kyrkomötets beslut avseende kyrkomötets skrivelse KmSkr 2018:5 med samhälls- och kulturutskottets betänkande 2018:10 Flygplatskyrkans framtid (KmSkr 2023:2).

I kyrkostyrelsens skrivelse Redogörelse för behandling av kyrkomötesärenden (KsSkr 2024:3) beskrivs uppdraget med anledning av motion 2018:67: I beredningen ska tidigare kartläggning kompletteras, analyseras och vidareutvecklas gällande organisering, ekonomi och teologisk grund utifrån relevant material för Flygplatskyrkan.

1.2 Uppdragsbeskrivning

Kyrkomötets uppdrag handlar således om att genomlyska förutsättningarna för Svenska kyrkans fortsatta verksamhet på Sveriges största flygplatser. De fem största flygplatserna i Sverige är Stockholm Arlanda Airport, Göteborg Landvetter Airport, Stockholm Bromma Airport, Malmö Airport och Luleå Airport.

Utifrån uppdraget har följande punkter utretts och sammanställts i föreliggande promemoria:

- A. Den teologiska grunden för Svenska kyrkans närvaro på flygplatser och syfte enligt kyrkoordningen. Utgångspunkten för denna beskrivning är den tidigare genomförda genomlysningen som gjordes i samband med beredningen av motion 2019:43 gällande finansieringen av institutionssjälavården i förhållande till utjämnings-/bidragssystemet: Kyrkomötesuppdrag om finansiering av institutionssjälavården – rapport (KS 2020 – 0924).
- B. Inventering av Svenska kyrkans nuvarande närvaro på Sveriges fem största flygplatser samt förutsättningarna för verksamheten.
- C. Eventuella krav på säkerhetsklassning av medarbetare som tjänstgör vid flygplatserna samt dess konsekvenser för Flygplatskyrkan.
- D. Inventering av förutsättningarna för ekumeniskt och/eller interreligiöst samarbete genom dialog med Sveriges kristna råd.
- E. Beskrivning av förutsättningarna för organisering och finansiering för Flygplatskyrkan vid Sveriges fem största flygplatser.

Uppdragets utförande tar sin utgångspunkt i tidigare kartläggning som gjorts inom ramen för kyrkomötesuppdraget och den tidigare genomförda genomlysningen som gjordes i samband med beredningen av motion 2019:43 gällande finansiering av institutionssjälavården i förhållande till utjämnings- och bidragssystemet. Kartläggningen har efter behov kompletteras med ett kris- och beredskapsperspektiv med

2 Tidigare genomlysning och kartläggning med anledning av KmSkr 2018:67 och KmSkr 2019:43

2.1 Förstudie

Kyrkomötet beslutade i november 2018 att bifalla motion 2018:67 som gällde att genomlysna skilda organisatoriska och ekonomiska möjligheter i syfte att säkerställa Svenska kyrkans fortsatta verksamhet på de stora flygplatserna.

Den förstudie som genomfördes i samband med utredningen i den tidigare beredningen av uppdraget behandlade Svenska kyrkans verksamhet på flygplatserna Stockholm Arlanda Airport, Göteborg Landvetter Airport och Malmö Airport med utgångspunkt i kyrkoordningens skrivningar om:

1. församlingens grundläggande uppgift, och
2. församlingens ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen.

Stiftsbidragets konstruktion inom det då gällande utjämningsystem från 2016 beskrevs med redovisade omfördelningseffekter.

Studien mynnade ut i åtta tänkbara strategier att förhålla sig till för att säkerställa verksamheten på flygplatsen; analys och strategiarbete, stiftens främjande, samverkan med Swedavia, utbildning av ideella krafter, internationella nätverk, samverkan med andra trossamfund och religiösa aktörer, samt krisberedskap.

Sedan förstudien genomförts har kyrkostyrelsen slutligt behandlat ärendet ”finansiering av institutionssjälavården” i februari 2023. Kyrkostyrelsens beslut innebär att Flygplatskyrkan inte inkluderas i särskilt prioriterade områden för beräkning av institutionssjälavårdsbidrag, se vidare under nästa rubrik Finansiering av institutionssjälavården.

2.2 Finansiering av institutionssjälavården

Kyrkomötesuppdraget utifrån motion 2019:43 har i enlighet med beslutet beretts inom kyrkokansliet och tillsammans med KmSkr 2018:5 Flygplatskyrkans framtid. I uppdraget har det gjorts en fördjupad översyn av de ekonomiska förutsättningarna för institutionssjälavårdsuppdragen och liknande uppdrag, där även det generella utjämningsystemet från 2016 och bidragsförfarande beaktats. I uppdraget har resonemang förts om stiftens och den nationella nivåns uppdrag och roll i relation till de församlingar/pastorat som har stora institutionssjälavårdsuppdrag eller har andra omfattande strukturer, till exempel flygplatser, inom sina gränser.

Arbetet med uppdraget har gjorts med utgångspunkt i och utifrån de förutsättningar som ges i kyrkoordningens skrivning om församlingens ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen (2 kap. 1 §). Under våren 2021 samlades fakta in via en enkät där stiftskanslierna redovisat de olika uppdragen inom institutionssjälavården och andra större strukturer som ryms inom stiftet liksom de främjandeinsatser som är kopplade till dessa. Kyrkostyrelsen har därefter behandlat en rapport över genomförandet av kyrkomötesuppdragen om finansiering av institutionssjälavården och ett förslag att till skapa en ny bidragsdel inom ramen för det nationella finansieringssystemet (KS 2020–0924).

Kyrkostyrelsen beslutade 2021 att arbeta för införandet av en ny bidragsdel inom ramen för det nationella finansieringssystemet och inhämtade synpunkter från stiftet inför kyrkostyrelsens slutliga beslut. Förslaget diskuterades vid en överläggning med stiftsstyrelsernas presidier i mars 2022 och därefter ytterligare en gång av kyrkostyrelsen. En promemoria med ett förslag om ett institutionssjälavårdsbidrag remitterades till stiftet under 2022, varefter kyrkostyrelsen behandlade ärendet ”finansiering av institutionssjälavården” slutligt i februari 2023.

Kyrkostyrelsens beslut innebär att de uppdrag inom institutionssjälavården som särskilt ska prioriteras och ingå i beräkningen av ett framtida institutionssjälavårdsbidrag och för vilka Svenska kyrkan på de tre nivåerna framöver behöver ta ett gemensamt ansvar, inklusive finansiering, främjande och stöd, är *den andliga vården i sjukvården (Sjukhuskyrkan)*, *den andliga vården inom Kriminalvården (Nav)* och *Svenska kyrkans närvaro på Migrationsverkets förvar*. På dessa institutioner befinner sig människor i särskild existentiell utsatthet utan möjlighet att söka upp församlingen i dess ordinarie verksamheter. I denna särskilt prioriterade grupp av uppdrag bör även *militärsjälavården* räknas in. Detta utifrån att Försvarsmakten genom sitt avtal med Svenska kyrkan kring militärsjälavården behöver ses som en väsentlig och strategisk samarbetspart till Svenska kyrkan i uppdrag som rör såväl totalförsvarets uppbyggnad som den gemensamma krisberedskapen.

Kyrkostyrelsens beslut innebär att Flygplatskyrkan inte inkluderas i särskilt prioriterade områden för beräkning av institutionssjälavårdsbidrag, men det innebär att enskilda stift ändå, genom egna prioriteringar, kan välja att ge verksamhetsbidrag till församlingar/pastorat som bedriver exempelvis Universitetskyrka, Flygplatskyrka eller Samverkan Kyrka och Polis.

Föreliggande rapport utgör således inte en utvärdering av nuvarande ekonomiska system i relation till Flygplatskyrkan, utan förda (deskriptiva) resonemang i kommande avsnitt utgår från dessa ramar.

3 Inventering för nulägesbild

3.1 Teologiska utgångspunkter

Vistelsebegreppet

I kyrkoordningens andra kapitel om församlingens uppdrag och uppgifter behandlas vistelsebegreppet och församlingens grundläggande uppgift som är att fira gudstjänst, bedriva undervisning, utöva diakoni och mission. Uppdraget på de arenor där kyrkan verkar utanför sina egna verksamheter, som till exempel på flygplatsen, är ett utflöde av den grundläggande uppgiften och grundar sig ytterst på vistelsebegreppet. Församlingen har ansvar för den kyrkliga verksamheten för alla som vistas i församlingen och man skiljer inte på tillhöriga eller icke-tillhöriga.

Själavård på offentliga institutioner

Svenska kyrkan beskriver församlingens grundläggande uppgift som att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Allt detta sker för att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas.¹ I detta uppdrag har själavården sin plats. Den är ett utflöde av församlingens grundläggande uppgifter

¹ Kyrkoordningens inledning till andra avdelningen: Församlingarna.

(GUDM) och grundar sig i vistelsebegreppet. Grunden är ekumenisk och interreligiös samverkan i tjänst för människor oavsett tillhörighet.

Under senare tid har begreppet ”själavård på offentliga institutioner” börjat användas som alternativt begrepp för den verksamhet som annars benämns som ”institutionssjälavård”, främst för att markera att församlingarnas insatser på dessa arenor bygger på överenskommelse med extern part.² I begreppet ”på offentliga institutioner” kan församlingarnas närvaro på samtliga externa arenor inkluderas. Samtidigt innebär uttrycket en begränsning av det faktiska innehållet i församlingarnas uppdrag på dessa arenor, som utöver själavårdserbjudandet även kan innebära diakonala insatser, kyrkliga handlingar och kris- och beredskapsstöd.

Flygplatskyrkan

Flygplatskyrkan har utgjort benämningen för församlingars närvaro och insatser på de större flygplatserna, det har då handlat om de tre största flygplatserna Stockholm Arlanda Airport, Göteborg Landvetter Airport och Malmö Airport. Resenärer och anställda har utgjort de primära målgrupperna. Ytterligare en grupp som kan omfattas är anhöriga och vänner till resenärerna. Ofta är ett stort antal av de som arbetar på flygplatsen bosatta i den församling där flygplatsen är belägen.

Arbetsuppgifterna för församlingarnas medarbetare på flygplatserna har varierat. Det handlar om nätverksbyggande med anställda och flygplatsens ledning, samtal och själavård med resenärer och anställda, insatser som har karaktären av krishantering samt församlingsarrangemang i flygplatsmiljön i samband med till exempel advent och jul. Förfrågan om kyrkliga handlingar (framför allt vigslar) har utgjort en betydande del av flygplastprästernas arbete. Genom närvaron erbjuds andligt och psykosocialt stöd till personer som drabbats av svåra händelser och behöver någon att prata med eller någon som har problem på sitt arbete.

Pastoraten/församlingen ansvarar för alla som vistas inom dess territoriella område och de prioriteringar som görs utifrån den grundläggande uppgiften som den beskrivs i kyrkoordningen. Med begreppet flygplatskyrka avses, i enlighet med resonemanget ovan, verksamheten på flygplatsen som pastoratet/församlingen bedriver i samverkan med flygplatsledningen.

I den kommande redovisningen av Svenska kyrkans nuvarande närvaro på Sveriges största flygplatser är det bara Stockholm Arlanda Airport som genom pastoratet har en verksamhet på själva flygplatsen. På Göteborg Landvetter Airport och Malmö Airport har pastoratet respektive församlingen ingen verksamhet på själva flygplatsen, men har beredskap och tillsyn enligt vistelsebegreppet genom upparbetade kontakter med respektive flygplatsledning.

3.2 Svenska kyrkans nuvarande närvaro på Sveriges största flygplatser samt förutsättningarna för verksamheten

Swedavias flygplatser

Swedavias uppdrag är att äga, driva och utveckla flygplatser. Tillsammans bildar flygplatserna ett nätverk som knyter samman Sveriges regioner, samtidigt som de också är en bro till och från världen utanför. Bolaget bildades 2010 och är helägt av svenska staten. Under 2023 hade Swedavias flygplatser sammanlagt 32,1 miljoner passagerare, jämfört med 27,6 miljoner 2022.

² [Samtalsstöd - Svenska kyrkan](#) [hämtad 2025-01-20].

Den i särklass största flygplatsen är Stockholm Arlanda Airport, som 2023 räknade till 21,8 miljoner passagerare. Näst största flygplats är Göteborg Landvetter Airport med 5,2 miljoner resenärer 2023. Därefter kommer (i storleksordning) Bromma Stockholm Airport (2023: 1,2 miljoner passagerare), Malmö Airport (2023: 1,3 miljoner passagerare) och Luleå Airport (2023: 1 miljon passagerare).

Swedavias flygplatser är civila skyddsobjekt. Ett skyddsobjekt är samhällsviktig verksamhet som har ett förstärkt skydd utifrån svensk lag för att skyddas mot sabotage, terroristbrott, spioneri och grovt rån.³

Nulägesbild – Svenska kyrkans närvaro på Sveriges största flygplatser

Nedan redovisade nulägesbild avseende Svenska kyrkans närvaro på Sveriges största flygplatser, som avgränsas till att omfatta Sveriges sex största flygplatser, utgör i enlighet med uppdraget endast en deskriptiv redovisning.

På Bromma Stockholm Airport och Luleå Airport har inte Svenska kyrkan någon närvaro eller upparbetade kontakter. Förutsättningarna för Bromma Stockholm Airport har sedan den tidigare genomförda förstudien förändrats, bland annat har Stockholms stad under hösten 2024 beslutat att säga upp avtalet med staten om Bromma flygplats. Med Stockholm Skavsta flygplats, som är en privatägd flygplats där Nyköpings kommun äger 9,9 procent, har församlingen goda kontakter när det behövs, men inte några upprättade kontakter i vardagen. Följaktligen kommer inte dessa tre flygplatser att tas med i nedan redovisade nulägesbild avseende närvaro och/eller upparbetade kontakter med flygplatsledningen.

Göteborg Landvetter Airport

2020 lades flygplatskyrkan ner. Idag har pastoratet (Landvetter och Härryda) beredskap och tillsyn enligt vistelsebegreppet, det vill säga flygplatsens ledning har regelbunden kontakt med pastoratet. Inom ramen för POSOM är pastoratet närvarande vid olika övningar på flygplatsen. Stiftet har sedan några år tillbaka inget åtagande i frågan. Tidigare har det funnits ett bidrag från stiftet för verksamhet på flygplatsen. Stiftets bidrag koncentreras idag till institutionssjälavården och därmed har flygplats, sjömanskyrka och universitetskyrka inget bidrag från stiftet.

Malmö Airport (Sturup)

Församlingen (Svedala) har ett begränsat samarbete med flygplatsen, men inte längre en stationerad flygplatspräst. Det har hänt att någon haft en vigsel på plats vid enstaka tillfällen. Idag är församlingen en resurs till flygplatsledningen i deras krisarbete och håller regelbundet utbildningspass kring detta för flygplatspersonal i enlighet med vistelsebegreppet. Församlingen ingår med medarbetare i kommunens POSOM-grupp och kan därmed bli behjälplig vid en svår händelse på flygplatsen.

En annan effekt av flygplatsens etablerande och förfrågan till Svedala församling var att kontraktet redan på 1970-talet började samarbeta vid olyckor och kriser. Ett avtal upprättades som i regel förnyas vart fjärde år och som i korthet innebär att församlingarna hjälper varandra vid kriser, alltså inte endast relaterade till flygplatsen. Den församling där krisen uppkommer äger ärendet och de som i första hand ska ta hand om krisen. Om kyrkoherden anser att man behöver mer resurser kan kyrkoherden begära hjälp via kontraktsprosten. Främst handlar det om personella resurser för att kunna vara uthålliga över tid, för att vara tillräckligt många på plats vid vissa moment

³ Skyddslagen (2010:305). Ett skyddsobjekt kan bestå av en byggnad, område eller annat objekt. Länsstyrelsen beslutar om civila objekt ska bli skyddsobjekt.

eller helt enkelt för att upprätthålla den vanliga verksamheten i församlingen när de själva är upptagna av arbete med krisen. Det kan handla om att ta hand om ett inbokat dop, vigsel, begravning.

Arlanda Stockholm Airport

Svenska kyrkan Stockholm Arlanda Airport är det begrepp som Märsta pastorat använder för sitt arbete på Arlanda idag. Märsta pastorat har under 2024 haft en flygplatspräst på plats (75 procent).⁴ Kyrkoordningen och församlingsinstruktionen styr vad pastoratet gör. I detta fall styr även ett avtal mellan Swedavia och Märsta pastorat verksamheten. Ett avtal kan bidra till en trygg och säker arbetsmiljö för den församlingsmedarbetare som är aktiv på flygplatsen samtidigt som det finns etablerade strukturer för samråd och dialog mellan parterna.⁵

Flygplatsprästen är verksam bland resenärer och personal och ingår också i flygplatsens krisorganisation. Flygplatsprästen och Märsta pastorat har även fått tillgång till och ansvar för nya lokaler med samtalsrum, vigselkapell och kontor vägg i vägg med det interreligiösa rummet. Det interreligiösa rummet, öppet för bön, andakt och stillhet, ingår i Swedavias kundservice och är därmed inte Svenska kyrkans uppdrag. Fokus har under de senaste åren flyttats från arbetsplatskyrkan till samverkan i de stora processerna kring kris, beredskap, nätverk mot trafficking, skydd av människor i utsatthet. Näringsliv, flygindustri och turism möter skyddsvakter, polis och tullfilter och här verkar flygplatsprästen.

Pastoratet har nyligen signerat ett långsiktigt avtal med Swedavia som anger att pastoratet kommer att ha fortsatt bemanning (om 70 procent) av bland annat präst under hela 2025 och kommande år.

Säkerhetsklassning

För att arbeta på Arlanda Airport behövs en säkerhetsprövning. För de samarbeten som Landvetter Härryda pastorat respektive Svedala församling har med respektive flygplatsledning krävs ingen säkerhetsprövning av den personal från församlingen/-pastoratet som medverkar.

3.3 Kris och beredskap

Under arbetet med innevarande rapport har ett område aktualiserats som bara delvis tas med i tidigare beredning i relation till flygplatskyrkan och det är kris- och beredskapsperspektivet. Detta område behöver också belysas eftersom krisstöd vid en större katastrof kan komma att gå utöver vistelsebegreppet och kan komma att beröra regionala ansvarsområden snarare än lokala.⁶

Vad kan Svenska kyrkans närvaro på flygplatser kopplat till civil beredskap handla om? Medan närvaron av själavårdare (präst) inom regionsjukvården och kriminalvården syftar i viss mån till att säkerställa människors rätt till sin egen religion, kan närvaron på nationell flygplats ta sin utgångspunkt från civil beredskap, krishantering och krisstöd. Utifrån den utgångspunkten kan flygplatsen, och i synnerhet Sveriges största flygplats, Stockholm Arlanda Airport, ses som en särskilt sårbar plats utifrån

⁴ Läs mer om flygplatskyrkan på Arlanda Airport här: [Stockholm Arlanda Airport](#) [hämtad 2025-01-20].

⁵ I synnerhet när en stor del av arbetet (arbeta i rollen på annans mark/andras arenor) utgör ensamarbete (AFS 1982:3) och att arbeta med människor i kris.

⁶ Särskilda händelser och katastrofer utöver det som anges när krisen drabbar oss [Om krisen drabbar oss - Stockholm Arlanda Airport](#) [hämtad 2025-01-20].

allvarliga olyckor och antagonistiska hot/angrepp. Sårbarheten kan till exempel kopplas till:

1. Flygplatsen som en samhällskritisk samhällsfunktion och därigenom ett civil-militärt mål i en väpnad konflikt.
2. Verksamhetens art ökar konsekvenserna av en olycka eller attack.
3. Flygplatsens begränsade yta i förhållande till persontätheten.
4. I en gråzonssituation antas sannolikheten öka för påverkan på olika sätt.

Sverige befinner sig idag i ett nytt nationellt och internationellt läge. Idag är Stockholm Arlanda Airport inte bara centrum för kommunikationer utan nödvändig för näringslivets tillväxt, en plats som berörs av nationella och internationella händelser där människor av olika tro och livssyn möts, ett skyddsobjekt och en av landets största arbetsplatser viktig för beredskap och krisförebyggande arbete. Vissa områden på flygplatsen är strikt avgränsade och uppsamlingsplatser vid särskilda händelser och katastrofer, vilket betyder att de som medverkar i krisstödet behöver behörigheter och för dessa krävs säkerhetsprövning.

I *Plan för psykologiskt och socialt stöd. Stockholm Arlanda Airport*⁷ (Swedavia Airports) anges att Svenska kyrkan kan ge krisstöd samt bistå i frågor rörande existentiella behov. Här står också att flygplatspräst vid behov kan hjälpa till att etablera kontakt med representanter från andra trossamfund. Svenska kyrkan har också möjlighet att bistå med krisstödsresurser i flygplatsens olika mottagningscenter. Vid dessa tillfällen samordnas samtliga krisstödjande resurser i centren av Sigtuna kommun eller region Stockholm.

De aktörer som har en viktig roll i krisberedskapen för psykologiskt och socialt stöd ska ha identifierat konsekvenser av olika typer av händelser samt identifierade behov av åtgärder för att mildra konsekvenserna av dessa. Riskskalan för en flygplats och dess verksamhetsområden omfattar hot och allvarliga risker för kris och katastrofhändelser exempelvis tekniska katastrofer (flygolycka, brand), securityhändelse (kapning, gisslan, terrorattentat, enskilda våldshandlingar). En flygplats kan även få verka som uppsamlings- och mötesplats när en händelse inträffat utanför flygplatsens område inklusive händelser som inträffar utanför Sverige.⁸

Krisstöd vid särskilda händelser och katastrofer handlar om mer än ordinarie själavård för de drabbade (direkt och indirekt), då en viktig del är det förebyggande arbetet i själva krisstödssituationen, såsom att arbeta i stab och samordna delar av krisstödet tillsammans med staben. Det krävs således en gedigen kompetens för att medverka i det förebyggande krisstödsarbetet.

När Swedavia och andra operativa myndigheter behöver agera mer regionalt eller nationellt, under förutsättning att i det här fallet Swedavia önskar krisstöd av Svenska kyrkan, kan det behövas annan kapacitet än församlingen eller pastoratet kan uppbåda. Den aspekten rör stiftens regionala roll snarare än själva flygplatskyrkans eller flygplatsprästernas uppdrag.

4 Förutsättningar för organisering och finansiering för Flygplatskyrkan

4.1 Nulägesbild

Flygplatskyrkan, som nämnts tidigare, inkluderas inte i särskilt prioriterat område för beräkning av institutionssjälavårdbidrag, men det innebär att enskilda stift ändå,

⁷ Plan för psykologiskt och socialt stöd. Stockholm Arlanda Airport version 2024-07-05.

⁸ Plan för psykologiskt och socialt stöd. Stockholm Arlanda Airport version 2024-07-05.

genom egna prioriteringar, kan välja att ge verksamhetsbidrag, eller stötta på annat sätt. I dagsläget är det inte något av berörda stift som ger verksamhetsbidrag för Flygplatskyrkan.

På Göteborg Landvetter Airport och Malmö Airport finns inte någon flygplatskyrka på plats, utan här har pastoratet respektive församlingen upparbetade kontakter med flygplatsledningen som aktiveras vid behov, i stil med en *On Demand*-funktion.

På Arlanda Airport har pastoratet fortsatt en flygplatspräst på plats och har ingått ett långsiktigt avtal med Swedavia som anger att pastoratet har bemanning (motsvarande 70 procent av heltid) av bland annat präst under hela 2025 och kommande år.

Uppsala stift, initierat av stiftsstyrelsen, kommer under 2025 genomföra en utredning som rör stiftets regionala roll med hänsyn tagen till Arlanda.

I nuläget har Svenska kyrkan en närvaro på Stockholm Arlanda Airport och med flygplatserna Göteborg Landvetter Airport och Malmö Airport finns upparbetade samarbeten med flygplatsledningen som aktiveras efter behov.

4.2 Olika sätt att organisera arbetet vid Sveriges största flygplats/er avseende kris- och beredskapsperspektivet

Det är Swedavia som bestämmer om de vill samverka med Svenska kyrkan – om det finns en efterfrågan – utöver den samverkan och upparbetade kontakter som redan existerar på lokal nivå. Det skulle till exempel kunna handla om en beredskapsfunktion som är väl inövad och en del av flygplatsen.

Om en efterfrågan finns och Swedavia önskar krisstöd av Svenska kyrkan bör ett upphandlingsförfarande av krisstöd påbörjas. Ett sådant förfarande skulle kunna bidra till ekonomiska resurser och klargörande och kontinuitet vad gäller själva samarbetet, men också avseende lokala respektive regionala delar. I en framställan skulle andra samverkansmodeller för finansiering kunna komma att aktualiseras, såsom:

Stiftssamverkan och upparbetade stiftskontakter för krisberedskap vid större händelser

Sedan många år samverkar stiftet kring beredskapsfrågor i olika nätverk. Något stift har också tagit täten i någon särskild fråga och delat resultat med övriga, då stiftet i sin beredskapsplanering utvecklat olika kompetenser.

I en alltmer begränsad ekonomi är det inte hållbart för varje stiftsorganisation att ha expertkunskap inom samtliga verksamhetsområden. Svenska kyrkans utredningar 2024:1 *Att kroka arm. Om ökad stiftssamverkan* lyfter också fram att framtiden kommer att kräva både prioriteringar, tydligare ansvarsfördelning och utökad samverkan mellan stiftet.⁹ Redan idag prövar stift att dela på sakkunskap och samarbetar om medarbetare. Några exempel är stift som delar på dataskyddsombud, ekonomtjänst för prästlönstillgångar och regionpastorer. Likaså blir samverkan med andra aktörer i samhället alltmer befogad.¹⁰ Det handlar även då om samverkan för att få såväl resurseffektivisering som ökad kvalitet.

Samverkan mellan stift utifrån en gemensam bedömning av prioritering av krisstöd på flygplats utifrån dagens samhällsläge skulle kunna utgöra part vid ett upphandlingsförfarande med Swedavia.

⁹ Svenska kyrkans utredningar 2024:1 *Att kroka arm. Om ökad stiftssamverkan*.

¹⁰ Svenska kyrkans utredningar 2024:1 *Att kroka arm. Om ökad stiftssamverkan*.

Inom ramarna för föreliggande uppdrag har en kontakt tagits med Sveriges kristna råd (SKR) kring frågor om ekumeniskt och interreligiöst samarbete kopplat till kris- och beredskapsstöd. SKR har ett nationellt råd för ekumenisk samordning av själavård vid institutioner, där representeras flygplatskyrkan idag av flygplatsprästen på Arlanda. SKR är också samordnare för Gemensam utbildning för institutionssjälavårdare. SKR arbetar inte på övergripande nivå med kris- och beredskap i form av nationell krishantering, utan bara inom ramarna för sektorer som SKR samordnar. Det ekumeniska och interreligiösa samarbetet ser olika ut på olika offentliga platser. Inom ramarna för andlig vård i Kriminalvården (inom NAV, nämnden för andlig vård) är uppdraget interreligiöst designat medan inom ramarna för sjukhuskyrkan har SKR partners för muslimska och buddhistiska parter.

Frågor om ekumeniskt och interreligiöst samarbete i en framställan vid ett eventuellt upphandlingsförfarande med Swedavia skulle också kunna aktualisera en dialog med SKR för att undersöka möjligheter och förutsättningar för en samverkansmodell kopplat till kris- och beredskapsstöd på Sveriges största flygplats/er.

4.3 Sammanfattning

Kyrkomötets uppdrag handlar om att genomlysna förutsättningarna för Svenska kyrkans fortsatta verksamhet på Sveriges största flygplatser. Uppdraget har inte inneburit en granskning av nuvarande beräkning av utjämningsystemet i relation till Flygplatskyrkan, utan förda deskriptiva resonemang och nulägesbilder utgår från dessa ekonomiska ramar. Med flygplatserna Göteborg Landvetter Airport och Malmö Airport finns upparbetade samarbeten med flygplatsledningen som aktiveras efter behov. Upparbetade samarbeten om beredskap och tillsyn utgår från vistelsebegreppet. Stockholm Arlanda Airport, som till sitt omfång (personal och resenärer) är betydligt mycket större än övriga större flygplatser i Sverige, har pastoratet genom avtal med Swedavia en fortsatt närvaro med flygplatspräst på själva flygplatsen.

Sverige befinner sig samtidigt i ett nytt nationellt och internationellt läge. Sveriges största flygplatser och i synnerhet Sveriges största flygplats, Arlanda Stockholm Airport, kan ses som en särskilt sårbar plats utifrån allvarliga olyckor och antagonistiska hot/angrepp.

Av den anledningen har i föreliggande rapport följande perspektiv kommit att aktualiseras: När Swedavia och andra operativa myndigheter behöver agera mer regionalt eller nationellt, under förutsättning att i det här fallet Swedavia önskar krisstöd av Svenska kyrkan, kan det behövas annan kapacitet än församlingen eller pastoratet kan uppbåda. Den aspekten rör stiftens regionala roll snarare än själva flygplatskyrkans eller flygplatsprästernas uppdrag. Frågor kopplat till andra samverkansmodeller för finansiering för att möta en sådan förfrågan behöver ta sin utgångspunkt i vad Swedavia efterfrågar vid ett eventuellt upphandlingsförfarande.

Bilaga 2 Obehörigförklaring av biskop

Bakgrund

Bestämmelser om obehörigförklaring av biskop finns i 30 kap. 4 och 5 §§ kyrkoordningen. Dessa bestämmelser överensstämmer i stort med motsvarande reglering för präster respektive diakoner (31 kap. 11 och 12 §§ respektive 32 kap. 11 och 12 §§). Ett beslut om obehörighet avser inte enbart ett visst uppdrag utan behörigheten att utöva kyrkans vigningstjänst. Detta medför, med gällande reglering, att den som vigts till mer än ett uppdrag (vilket alltid gäller för en biskop) inte kan förklaras obehörig att utöva endast ett av dessa uppdrag.

I biskopsbrevet Biskop, präst och diakon i Svenska kyrkan framhålls att om en biskop, präst eller diakon obehörigförklaras innebär detta att hen inte längre har befogenhet att utöva något uppdrag inom vigningstjänsten. Kyrkans sändning återtas på detta sätt, men ämbete eller kyrkans vigningstjänst, som är en förutsättning för sändningen, går däremot inte förlorat. En biskop som obehörigförklaras och sedan efter prövning åter förklaras behörig enligt 30 kap. 6 § kyrkoordningen vigs inte på nytt. Detsamma gäller för präst respektive diakon (31 kap. 13 § respektive 32 kap. 13 §).

En skillnad i regelverket för biskop i jämförelse med vad som gäller för präst och diakon är att för präst och diakon kan beslutas om skriftlig erinran eller att det föreskrivs en provotid. Detta gäller inte för biskop. Konsekvensen av detta är att den som betrotts med uppdraget som biskop kan förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst även i en situation där en präst eller diakon får en sådan mindre ingripande åtgärd än obehörigförklaring.

Uppdraget

I motion 2022:29 till kyrkomötet 2022 föreslogs kyrkomötet uppdra till kyrkostyrelsen att

1. göra en översyn av påföljderna vid obehörigförklaring av en biskop, och
2. återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att en biskop som blir obehörigförklarad ska kunna behålla behörigheten som präst.

Tillsyns- och uppdragsutskottet som beredde motionen anförde att man såg det som angeläget att en utredning i enlighet med motionens första punkt skulle komma till stånd och föreslog därför bifall till den punkten.

När det gällde motionens andra punkt menade utskottet att det fanns en problematik i att redan när ett uppdrag om översyn ges ange vilket förslag som ska lämnas efter genomförd översyn, varför ett sådant yrkande inte kunde bifallas. Mot den bakgrunden föreslog utskottet att motionens punkt 2 skulle avslås. Kyrkomötet följde utskottets förslag (KmSkr 2022:3).

Utredningen

Under 2024 genomfördes en utredning av frågan vilket resulterade i en promemoria med förslag till kyrkoordningsändringar. I promemorian föreslogs en ändring i kyrkoordningen som innebär att en biskop, av Ansvarsnämnden för biskopar, ska kunna förklaras obehörig bara när det gäller att utöva uppdraget som biskop. I ett sådant fall består behörigheten som präst. Därutöver föreslogs nu gällande ordning – att Ansvarsnämnden kan förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst – kvarstå oförändrad. I ett sådant fall avser obehörigförklaringen liksom hittills både

uppdraget som biskop och uppdraget som präst. Vidare föreslogs att en biskop som har förklarats obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst skulle kunna återfå behörigheten som präst.

Utredningen tog fasta på att även om ämbetet är ett (treledat) synes det, med hänsyn till den uttalade skillnaden i fråga om påföljder för en biskop och en präst kopplat till biskopens särskilda uppdrag och ställning, rimligt att det ska vara möjligt att bli förklarad obehörig att utöva uppdraget som biskop och samtidigt kunna ha kvar behörigheten för uppdraget som präst. Enligt utredningen saknades det skäl att i kyrkoordningen ange några särskilda kriterier för ett sådant beslut.

Om det stadgas att en biskop kan förklaras obehörig bara avseende uppdraget som biskop synes det enligt utredningen konsekvent att en biskop som har förklarats obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, alltså alla uppdrag inom vigningstjänsten, kan förklaras åter behörig att utöva bara uppdraget som präst. Om det bara är fråga om att återfå behörigheten som präst menade utredningen att det, även om Ansvarsnämnden svarat för obehörigförklaringen, blir ett domkapitel och dess biskop som prövar en ansökan om den saken. Den reguljära episkopalt bestämda ordningen borde så långt möjligt upprätthållas. För den händelse en ansökan kommer från en tidigare biskopskollega får det ändå förutsättas att den som har betrotts med uppdraget som biskop kan hantera sitt ställningstagande till ansökan utan otillbörliga personliga hänsynstaganden.

Däremot menade utredningen att det kunde ifrågasättas om det ska vara möjligt att förklaras behörig att åter utöva uppdraget som biskop. På samma grunder som det inte kan beslutas om skriftlig erinran eller provotid för en biskop bör en biskop som blivit obehörigförklarad inte kunna återfå behörigheten för uppdraget som biskop. Därmed borde enligt utredningen också gälla att den som återfått behörigheten bara som präst inte kan bli stiftsbiskop på nytt.

Remissutfallet

Promemorian remitterades under vintern 2024/25 till nämnderna på den nationella nivån, samtliga stift, ett urval av församlingar och pastorat (tre per stift) samt Svenska kyrkans arbetsgivareorganisation. 40 remissvar inkom.

En stor majoritet av stift ställde sig avvisande till promemorians förslag. Många stift menade att förslaget skulle komma att få konsekvenser för idén om det treledade ämbetet och motsatte sig den hierarkiska uppdelning av de olika uppdragen inom ämbetet som man ansåg att förslaget gav uttryck för. En del stift efterfrågade ytterligare ämbetsteologisk beredning och fördjupning av förslaget och många såg också behov av en ekumenisk förankring genom en samrådsprocess med kyrkorna inom Borgå. Liknande resonemang fördes av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar medan Svenska kyrkans överklagandenämnd sammanfattningsvis ansåg att det fanns anledning att ifrågasätta behovet av att reglera frågan. Bland församlingar och pastorat var remissutfallet delat.

Kyrkostyrelsens bedömning

Mot bakgrund av remissutfallet och den kritik av ämbetsteologisk natur mot centrala delar av förslaget som inkommit från såväl stiftet som från Ansvarsnämnden och då Överklagandenämnden ifrågasatt behovet av en reglering gör kyrkostyrelsen bedömningen att det inte finns förutsättningar att ta promemorians förslag vidare till kyrkomötet. Mot bakgrund av det svaga stöd en reglering i enlighet med promemorians

KsSkr 2025:3
Bilaga 2

förslag fått bland remissinstanserna gör kyrkostyrelsen vidare bedömningen att det inte finns anledning att göra någon fördjupad ämbetsteologisk utredning eller initiera en samrådsprocess inom ramen för Borgåöverenskommelsen för att ekumeniskt förankra ett sådant förslag.

Rättsavdelningen Promemoria

Dnr Ks 2024-1223
31 januari 2025

Sänkt valbarhetsålder i församlingsråd

Promemorians huvudsakliga innehåll

Kyrkomötet har gett kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda konsekvenserna av att sänka valbarhetsåldern för val till församlingsråd till 16 år. Kyrkostyrelsen har även fått i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen. Uppdraget föranleds av bifall till motion 2022:72 vid kyrkomötet 2022.

Motionen, och uppdraget, har tillkommit som ett steg i att öka ungas delaktighet och inflytande i Svenska kyrkan. Med anledning av uppdraget från kyrkomötet har denna promemoria tagits fram där uppdraget analyseras och konsekvenserna belyses ur framför allt ett rättsligt perspektiv. I promemorian redogörs bland annat för vilka uppgifter som åligger ett församlingsråd och hur dessa uppgifter relaterar till minderårigas begränsade rättshandlingsförmåga och inte minst kravet på samtycke från barnets förmyndare/vårdnadshavare. Vidare redogörs för vilket ansvar – rent rättsligt – som kan följa av ett förtroendeuppdrag, vilket i sin tur också begränsar vilka uppdrag en minderårig kan åta sig.

Promemorian avslutas med en analys där den sammanfattande slutsatsen är att det varken är ändamålsenligt eller önskvärt att föreslå någon ändring i kyrkoordningen vad gäller valbarhetsåldern, utifrån de följdändringar – och konsekvenserna av dessa – som en sänkt valbarhetsålder skulle behöva resultera i. I stället konstateras att det vällovliga syftet kan uppnås genom adjungering av unga i församlingsråden. I promemorian konstateras vidare att den utredning om hållbara demokratiska strukturer som förväntas lämna ett slutbetänkande hösten 2026 (KS 2023-1848) har som övergripande syfte att säkra och utveckla den demokratiska styrningen för framtiden och utreda hur den kan tryggas och upprätthållas. I uppdraget ligger bland annat frågan om en förändrad demografi som utmanar kompetensförsörjningen inom organisationen. Utredningen har således att särskilt titta närmare på hur ungas engagemang i organisationen generellt kan stärkas för framtiden.

Innehåll

1	Inledning.....	49
2	Bakgrund.....	49
2.1	Gällande bestämmelser.....	49
2.1.1	Valbarhet till uppdrag som förtroendevald.....	49
2.1.2	Församlingsrådets uppgifter.....	50
2.1.3	Val av församlingsråd.....	52
2.1.4	Adjungering av minderåriga i församlingsråd.....	52
2.2	Ansvarsfrågor.....	53
2.3	Tidigare behandling av frågan om sänkt valbarhetsålder.....	54
2.4	Rättshandlingsförmåga hos minderåriga.....	55
2.4.1	Allmänt om minderårigas rättshandlingsförmåga.....	55
2.4.2	Minderårigas rättshandlingsförmåga i förhållande till ekonomiska angelägenheter.....	55
2.4.3	Minderårigas rättshandlingsförmåga i förhållande till personliga angelägenheter.....	57
2.4.4	Minderåriga och föreningsfrihet.....	59
2.5	Minderåriga i bolag och enskilda företag.....	62
3	Analys.....	62
3.1	Inledning.....	62
3.2	Minderårigas begränsade rättshandlingsförmåga och frågan om samtycke för förtroendeuppdrag.....	62
3.3	Ansvarsfrågor i förhållande till församlingsrådets uppgifter.....	64
3.4	Sammanfattande slutsats.....	66

1 Inledning

Kyrkomötet har gett kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda konsekvenserna av att sänka valbarhetsåldern för val till församlingsråd till 16 år. Kyrkostyrelsen har även fått i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen. Uppdraget föranleds av bifall till motion 2022:72 vid kyrkomötet 2022. Motionen behandlades av tillsyns- och uppdragsutskottet som i sitt betänkande TU 2022:11 anförde att det är av stor betydelse för Svenska kyrkans trovärdighet att det tas initiativ till att möjliggöra för unga, engagerade personer att aktivt få delta även i organ som har att fatta vissa beslut. Vidare framhölls att sänkt valbarhet för uppdrag i församlingsråd till 16 år skulle kunna bidra till att behålla ungas engagemang även i mer vuxen ålder. Samtidigt konstaterade utskottet att det inser att det finns komplikationer med att personer som inte är myndiga sitter i organ som kan ha ansvar för till exempel församlingarnas ekonomi och arbetsgivarfrågor. Enligt utskottets mening får en utredning behandla och söka lösningar på detta, varvid utskottet föreslog att motionen skulle bifallas, vilket sedermera även blev kyrkomötets beslut.

Med anledning av uppdraget från kyrkomötet har denna promemoria tagits fram där uppdraget analyseras och konsekvenserna belyses ur framför allt ett rättsligt perspektiv. Promemorian inleds med en redogörelse över vad ett församlingsråd har för uppgifter respektive nu gällande valbarhetskriterier för att väljas till ett uppdrag som förtroendevald. Bakgrunden innehåller även ett avsnitt om vilket ansvar – rent rättsligt – som kan följa av ett förtroendeuppdrag. Därefter redogörs allmänt för minderårigas rättshandlingsförmåga och vidare mer specifikt för hur rättshandlingsförmågan relaterar till den föreningsfrihet som råder för såväl barn som vuxna. Promemorian avslutas med en analys utifrån kyrkomötets uppdrag i relation till det som redogjorts för i bakgrunden.

2 Bakgrund

2.1 Gällande bestämmelser

2.1.1 Valbarhet till uppdrag som förtroendevald

Bestämmelser om valbarhet till uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan finns i 33 kap. 4 § kyrkoordningen.¹¹ Av bestämmelsen framgår att valbar till uppdrag som förtroendevald är den som tillhör Svenska kyrkan, är döpt och fyller 18 år senast dagen för valet. Härtill gäller för val till beslutande och verkställande organ på lokal nivå att man ska vara kyrkobokförd i församlingen om det gäller val till en församling som inte ingår i ett pastorat, respektive kyrkobokförd i en församling som ingår i pastoratet, om det gäller val till pastoratet eller till en församling i pastoratet.¹² För att vara valbar till ett församlingsråd behöver en person således vara kyrkobokförd i någon av församlingarna som ingår i pastoratet. Utöver nämnda krav finns det även ett antal valbarhetshinder, vilka regleras i 5–9 §§.¹³

¹¹ Av 33 kap. 1 § kyrkoordningen framgår att med förtroendevald avses i kyrkoordningen personer som vid kyrkliga val har utsetts till ledamöter, ersättare och ordförande i beslutande och verkställande organ inom Svenska kyrkan.

¹² Av bestämmelsen framgår även att om det gäller val till stiftet ska personen vara kyrkobokförd i en församling inom stiftet för att vara valbar. Vidare hänvisas det i 38 kap. 4 § andra stycket till 38 kap. 19 a § respektive 39 kap. 20 § vad gäller valbarhet vid direkta respektive indirekta val till kyrkomötet.

¹³ Valbarhetshindren handlar framför allt om att personer med någon form av ledande ställning inom en enhet – församling, stift eller nationell nivå – inte kan vara förtroendevald i samma enhet.

Som nämnts ovan är åldersgränsen för valbarhet till uppdrag som förtroendevald 18 år, det vill säga samma som myndighetsåldern. Samma åldersgräns gäller för att kunna bli förtroendevald inom kommun, region eller riksdag. För att få rösta i kyrkovalet räcker det dock att man har fyllt 16 år.¹⁴ Före relationsändringen år 2000 var även rösträttsåldern 18 år.¹⁵ Som en följd av att rösträttsåldern sänktes vid relationsändringen sänktes även åldern för att kunna väljas till kyrkvärd till 16 år.¹⁶ En kyrkvärd är dock inte förtroendevald i den mening som anges i 33 kap. 1 §.

2.1.2 Församlingsrådets uppgifter

Församlingsråd inrättades i samband med den så kallade strukturreformen i församlingar som efter reformen inte längre var egna pastorat med egna kyrkoråd. Strukturreformen trädde i kraft 1 januari 2014. Församlingsrådet är enligt 2 kap. 8 § kyrkoordningen styrelse i en församling som ingår i ett pastorat. Närmare bestämmelser om församlingsråd finns i 4 kap. 20–27 §§.¹⁷ Församlingsrådet ska enligt 21 § fullgöra de uppgifter som anges i kyrkoordningen och i församlingsinstruktionen samt de övriga uppgifter som kyrkorådet beslutar. Det finns således tre olika sätt som församlingsrådet kan få sina uppgifter, vilket i sin tur innebär att olika församlingsråd kan ha olika uppgifter.

De uppgifter som ett församlingsråd dock alltid har genom anvisning om detta i kyrkoordningen är följande:

- ◆ Yttranderätt innan kyrkofullmäktige avgör ett ärende som särskilt angår den egna församlingen (3 kap. 22 §)
- ◆ Välja kyrkvärdar (4 kap. 19 §)
- ◆ Välja vice ordförande och om kyrkofullmäktige så beslutar, även ordförande i församlingsrådet (4 kap. 26 §)
- ◆ Besluta om vilka former av huvudgudstjänst utöver högmässa som ska användas i församlingen (17 kap. 6 §)
- ◆ Besluta om ekumenisk huvudgudstjänst (17 kap. 7 §)
- ◆ Samrådsskyldighet för kyrkoherden beträffande huvudgudstjänstens uppbyggnad (17 kap. 8 §)
- ◆ Samrådsskyldighet för kyrkoherden beträffande gudstjänstplan (17 kap. 9 §)
- ◆ Medge att andra texter får användas i kyrkohandbokens huvuddel Måltiden vid församlingens huvudgudstjänst (18 kap. 3 §)
- ◆ Medge att huvudgudstjänst firas enligt annan ordning än kyrkohandbokens (18 kap. 6 §)
- ◆ Medge att annan musik än den som ingår i kyrkohandboken får användas i huvudgudstjänsten (18 kap. 6a §)
- ◆ Medgivande om ekumeniskt nattvardsfirande i församlingen (20 kap. 6 §)
- ◆ Beslut om inventarieansvarig kyrkvärd (40 kap. 2 §)
- ◆ Medgivande – men inte absolut veto – till pastorats beslut om att ett kyrkorum i församlingen ska tas ur bruk (40 kap. 7 §)
- ◆ Medgivande till pastorats beslut om ändringar av en kyrkobyggnad eller i ett kyrkorum i församlingen (40 kap. 9 §)
- ◆ Beslut om upplåtelse av kyrka (41 kap. 3 a § och 4 §)
- ◆ Beslut om församlingskollekt (43 kap. 6 §)

¹⁴ Se 33 kap. 2 § kyrkoordningen. För att få rösta ska man ha fyllt 16 år senast på valdagen.

¹⁵ Se vidare nedan i avsnitt 2.3.

¹⁶ Se 4 kap. 19 § kyrkoordningen.

¹⁷ Bestämmelserna om församlingsråd tillkom genom det beslut om ändringar i den lokala strukturen som trädde i kraft den 1 januari 2014.

- ♦ Lokalt beslut om ändring av kollekttag (43 kap. 7 §)
- ♦ Samrådsskyldighet från pastoratets kyrkoråd inför beslut om församlingsinstruktion (57 kap. 5 §)
- ♦ Rätt att väcka ärende om ändring i församlingsinstruktionen (57 kap. 6 §)
- ♦ Rätt att begära prövning av ett pastorats eller stifts beslut (57 kap. 8 §)

Som nämnts inledningsvis i detta avsnitt ska församlingsrådet även fullgöra de uppgifter som anges i församlingsinstruktionen. Av 57 kap. 5 § framgår att det i församlingsinstruktionen ska redovisas hur ansvaret för församlingens grundläggande uppgift är fördelat mellan församlingarna och pastoratet. Det som anges i församlingsinstruktionen är således ansvarsfördelningen för den grundläggande uppgiften, medan vilka konkreta uppgifter som ska göras i stor utsträckning blir en fråga för församlingsrådet att avgöra om man exempelvis har det fulla ansvaret för konfirmandverksamheten i församlingen. Ett församlingsråd kan även få uppgifter som sträcker sig utanför den egna församlingen. Exempelvis kan en församling få i uppdrag att för hela pastoratets räkning ta hand om en viss uppgift när det bedöms lämpligt. När domkapitlet har fattat beslut om församlingsinstruktionen är den bindande för pastoratet och dess församlingar, vilket gör att församlingsrådet måste fullgöra de uppgifter som framgår av den fastställda ansvarsfördelningen.¹⁸

Även kyrkorådet kan delegera olika uppgifter till församlingsrådet, vilket också nämns uttryckligen i 4 kap. 21 §. Vilka konkreta uppgifter som kan delegeras är dock inte närmare reglerat i kyrkoordningen, som inte heller innehåller några bestämmelser som uttryckligen begränsar delegationsmöjligheten.

I strukturskrivelsen framhöll kyrkostyrelsen att benämningen styrelse signalerar att församlingsrådet är ett verkställande och beredande organ i församlingen och att det också tydliggör församlingen som juridisk person.¹⁹ Vad gäller församlingsrådets uppgifter framhöll kyrkostyrelsen följande.²⁰

Inledningsvis bör påpekas att de bestämmelser om församlingens uppgifter – vad gäller församlingar som ingår i pastorat – som enligt förslaget regleras i kyrkoordningen ska ses som ett minimum. De handlar främst om församlingens gudstjänstliv. Den föreslagna ordningen anger den minsta möjliga omfattningen av uppgifter men lämnar sedan ansvaret för bedömningen av vilka ytterligare uppgifter som ska delegeras till de lokala organen. De kyrkoordningsreglerade uppgifterna omfattar det som är centrum, gudstjänstfirandet. Där förkunnas evangelium och sakramenten delas. Detta markerar att även den lilla församlingen och dess medlemmar bär hela den grundläggande uppgiften i gudstjänstfirandet och i sitt dagliga liv.

När det gäller till exempel anställningar gällde innan 2009 att kyrkonämnden skulle uppdra åt en församlings kyrkoråd att för samfälligheten handlägga arbetsgivarfrågor för sådana anställda som bara tjänstgjorde i den församlingen.²¹ Även om någon sådan

¹⁸ Edqvist m.fl., Kyrkoordning för Svenska kyrkan med kommentarer 2022, Verbum s. 142. Det är endast genom att få till stånd en ändring av församlingsinstruktionen som pastoratet direkt kan fatta beslut om sådan församlingsverksamhet som enligt församlingsinstruktionen hör till församlingens ansvar och församlingsrådets uppgifter.

¹⁹ KsSkr 2012:5 s. 95.

²⁰ KsSkr 2012:5 s. 100.

²¹ Bestämmelsen togs bort med motiveringen att det måste finnas en gemensam arbetsgivarpolicy på olika områden och en samlad hantering av arbetsmiljöfrågor och att det kunde uppstå oklarheter i ansvarsfrågor när kyrkoordningen sa att arbetsgivarfrågor skulle delegeras samtidigt som det stod klart

delegationsmöjlighet inte längre finns kan pastoratens kyrkoråd delegera beslut om tillsättning av vissa befattningar till ett församlingsråd.²² Kyrkorådet kan även delegera olika ekonomiska frågor till ett församlingsråd, inklusive exempelvis stiftelseförvaltning. Det torde även vara möjligt att delegera uppgifter som faller inom ramen för begravningsverksamheten eller en församlings näringsverksamhet till ett församlingsråd. En studie gjord vid Uppsala universitet visar att det finns pastorat som delegerat hela församlingens verksamhet till församlingsråden, vilket bland annat innebär att planera budget och disponera medel för hela den grundläggande uppgiften.²³

2.1.3 Val av församlingsråd

Församlingsrådets ledamöter väljs enligt 3 kap. 2 § och 4 kap. 22 § kyrkoordningen av kyrkofullmäktige.²⁴ Det är även kyrkofullmäktige som bestämmer antalet ledamöter i församlingsrådet. Som minst ska dock antalet valda ledamöter vara fyra. Kyrkofullmäktige beslutar också för vilken tid församlingsrådet ska väljas. Valet får dock inte avse en längre tid än fyra år och ett nytt församlingsråd ska alltid väljas från och med den 1 januari året efter valåret. Det finns dock ingen minsta mandatperiod angiven i kyrkoordningen.

Som redogjorts för ovan i avsnitt 2.1 är den som uppfyller de allmänna valbarhetskriterierna (tillhörig, döpt och minst 18 år) valbar till ett uppdrag i församlingsråd, under förutsättning att vederbörande därtill tillhör någon av församlingarna inom pastoratet. Den som väljs behöver således inte tillhöra just den församling som ska välja församlingsråd. Inför val av ett nytt församlingsråd ska enligt 4 kap. 23 § ett församlingsmöte eller annat öppet nomineringsmöte hållas som säkerställer församlingens inflytande. Vid ett sådant möte nominerar församlingens röstberättigade medlemmar kandidater till församlingsrådet.²⁵

2.1.4 Adjungering av minderåriga i församlingsråd

Församlingsrådets sammanträden är, i likhet med kyrkorådets sammanträden, inte offentliga.²⁶ Däremot har församlingsråd möjlighet att själva besluta om utomstående närvarorätt genom så kallad adjungering. Det kan till exempel gälla anställda, sekreterare och föredragande, men även revisorer och andra experter eller sakkunniga.²⁷ Det

att det egentliga arbetsgivaransvaret låg kvar hos kyrkonämnden som styrelse hos samfälligheten/arbetsgivaren, se KsSkr 2009:5 s. 26 ff.

²² Edqvist m.fl., Kyrkoordning för Svenska kyrkan med kommentarer 2022, Verbum s. 143. Se även KsSkr 2012:5 s. 101.

²³ Hedman Anders, "En känsla av inflytande": En dokumentstudie av församlingsrådets autonomi, Uppsala universitet, Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier, 2019 (examensuppsats).

²⁴ Undantag gäller dock för kyrkoherden som alltid är ledamot i församlingsrådet. Se 4 kap. 22 och 24 §§ kyrkoordningen.

²⁵ Kyrkorådet har enligt 4 kap. 23 § andra stycket ansvar för att ett nomineringsmöte hålls.

²⁶ Att kyrkorådets och församlingsrådets sammanträden inte är offentliga är inte uttryckligt reglerat i kyrkoordningen, men framgår indirekt, dels av bestämmelsen i 3 kap. 28 § kyrkoordningen om offentliga sammanträden i kyrkofullmäktige, dels av bestämmelserna i 4 kap. 14 § andra stycket om ersättarnas närvarorätt vid kyrkorådets sammanträden, Av 4 kap. 27 § framgår att motsvarande närvarorätt för ersättare gäller även vid församlingsrådets sammanträden.

²⁷ I samband med strukturreformen – och att bestämmelserna om kyrkoråd och församlingsråd infördes i 4 kap. kyrkoordningen – anfördes att samma arbetsformer gäller för församlingsrådet som för kyrkorådet. Vidare angavs att detta regleras genom de hänvisningar som görs till bestämmelserna för kyrkorådet, se KsSkr 2012:5 s. 135. En skillnad mellan organen är dock att det saknas ett kyrkoordningsreglerat krav på arbetsordning för församlingsråd samt att församlingsråd inte har någon skyldighet att göra barnkonsekvensanalyser inför beslut.

finns ingen bestämmelse i kyrkoordningen som inskränker församlingsrådets befogenhet i detta avseende, vilket betyder att ett församlingsråd även har möjlighet att adjungera in minderåriga. En adjungerad person har genom särskilt beslut rätt att närvara och yttra sig vid hela eller delar av ett sammanträde. Personen har dock ingen beslutsrätt och bär därmed inte heller något ansvar för beslut som fattas av organet. Om församlingsrådet antagit en arbetsordning är det naturligt att beslut om adjungering finns inskrivet där, men beslut om närvarorätt kan också fattas för enstaka sammanträden eller ärenden.

2.2 Ansvarsfrågor

I och med de ändrade relationerna mellan Svenska kyrkan och staten år 2000 förändrades även de förtroendevaldas ställning. Svenska kyrkan utgör inte längre en offentligrättsligt reglerad verksamhet. Däremot utför Svenska kyrkan fortsatt viss myndighetsutövning inom vissa områden. Den mest omfattande verksamheten av detta slag är begravningsverksamheten, som är reglerad i begravningslagen (1990:1144). Ett annat område är arkivvård, i den utsträckning det förvaras allmänna handlingar från tiden före den 1 januari 2000 i kyrkliga arkiv med stöd av lagen (1999:288) om överlämnande av allmänna handlingar till Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar för förvaring m.m. Vissa ärenden rörande fördelningen av den kyrkoantikvariska ersättningen hör också till det offentligrättsligt reglerade området genom bestämmelser i lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. Förutom denna särskilda lagstiftning gäller också vissa delar av tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen på dessa områden.

I den mån förtroendevalda inom Svenska kyrkan ägnar sig åt myndighetsutövning gäller samma regler som för förtroendevalda i kommunerna. Det innebär att de förtroendevalda kan ställas till ansvar för tjänstefel, mutbrott och brott mot tystnadsplikten.²⁸ När det gäller övrig kyrklig verksamhet – som inte utgör myndighetsutövning – kan det inte komma i fråga att ställa en förtroendevald till ansvar för tjänstefel eller för brott mot tystnadsplikten.²⁹ Vad gäller specifikt mutbrott innefattas dock ledamöter i styrelseorgan även inom privat och ideell sektor av straffansvar, vilket betyder att även ledamöter i exempelvis ett församlingsråd skulle kunna åtalas för mutbrott.³⁰ Straffansvar kan också följa på grund av bestämmelser inom den så kallade ”specialstraffrätten”, det vill säga på grund av straffbestämmelser som är knutna till vissa bestämda lagar som arbetsmiljölagen, miljöskyddslagen etcetera. Vidare kan skadeståndsrättsliga bestämmelser komma att tillämpas på förtroendevalda som exempelvis vållat förmögenhetsskada genom brott.³¹ Det är möjligt att ansvar skulle kunna utkrävas även i andra fall, särskilt för ekonomiska försummelser.

²⁸ Se 10 kap. 5 a § (muta), 20 kap. 1 § (tjänstefel) samt 20 kap. 3 § (brott mot tystnadsplikten).

²⁹ Att anställda enligt kollektivavtal kan komma att åläggas disciplinansvar är en annan fråga. Likaså lyder den kyrkliga verksamheten naturligtvis under den allmänna lagstiftningen.

³⁰ Se prop. 2011/12:79 s. 43. Se även Edqvist m.fl., Kyrkoordning för Svenska kyrkan med kommentar 2022, Verbum, s. 460.

³¹ Se 2 kap. 2 § skadeståndslagen (1972:207). Se även övriga bestämmelser i 2 kap. som gäller skadeståndsansvar på grund av eget vållande. Av 4 § framgår att ersättningskrav kan riktas även mot personer under 18 år. Ersättning kan då komma i fråga om det är skäligt med hänsyn till personen ålder och utveckling, handlingens beskaffenhet, föreliggande ansvarsförsäkring och andra ekonomiska förhållanden samt övriga omständigheter. Se även 3 kap. 5 § som reglerar föräldrars strikta skadeståndsansvar, som innebär att vårdnadshavare är strikt skadeståndsansvariga för skador som deras barn vållat genom en brottslig handling.

Möjligheterna att utkräva förtroendevalda ansvar enligt kyrkoordningens bestämmelser framgår av 33 kap. 11 § i vilken det stadgas att förtroendevalda i *verkställande* och *beredande* organ under vissa förutsättningar kan komma att fråntas sitt uppdrag. Ett uppdrag kan dels återkallas om en förtroendevald vägrats ansvarsfrihet, dels om en ledamot genom dom som vunnit laga kraft dömts för ett brott för vilket det är föreskrivet fängelse i två år eller mer. Vad gäller uppdrag i *beslutande* organ svarar den som är förtroendevald endast inför väljarna.

2.3 Tidigare behandling av frågan om sänkt valbarhetsålder

Redan vid 1984 års kyrkomöte föreslogs i en motion att kyrkomötet skulle uppdra till Svenska kyrkans centralstyrelse att utreda frågan om rösträtts- och valbarhetsålder vid de kyrkliga valen. Motionen resulterade – efter att yrkandet hade justerats i plenardebatten – i den av Centralstyrelsen tillsatta så kallade Delaktighetsutredningen. Denna utredning tog fram olika modeller för delaktighet i församlingens styrelse men lade inte fram några förslag gällande rösträtts- eller valbarhetsålder. Som nämnts ovan i avsnitt 2.1 behandlades frågan om sänkt rösträtts- respektive valbarhetsålder återigen inför relationsändringen efter att det i utredningsbetänkandet *Val, indelning, kyrkobokföring, arkiv*³² föreslagits att kyrkomötet skulle uppdra till Svenska kyrkans centralstyrelse att utreda frågan. Utredningsarbetet resulterade i sänkt rösträttsålder, men inte sänkt valbarhetsålder med motivet att beslutanderätten för kyrkliga organ även efter relationsändringen kommer att innefatta myndighetsutövning i viss utsträckning.³³ I utredningen analyseras inte närmare vare sig ändamålsenligheten eller konsekvenserna av en sänkt valbarhetsålder i relation till övriga uppgifter – det vill säga de inomkyrkligt reglerade uppgifter – som faller på de respektive kyrkliga organen.

Vid kyrkomötet 2015 kom frågan om sänkt valbarhetsålder till 16 år vid val till Svenska kyrkans beslutande organ att behandlas på nytt efter att ett sådant förslag lagts fram i en motion som på olika sätt handlade om ökat inflytande för unga.³⁴ Motionen behandlades av organisationsutskottet som i sitt betänkande O 2015:9 framhöll betydelsen av att barn och unga görs delaktiga i beslutsprocesser i kyrkan, inte minst på den nationella nivån. Att sänka valbarhetsålder till 16 år var dock enligt utskottets uppfattning inte rätt väg att gå för ökad delaktighet och hänvisade till att förutsättningarna inte förändrats sedan år 2000 då frågan sist prövats. Utskottet underströk vidare möjligheten för alla som är döpta och tillhör Svenska kyrkan och har fyllt 16 år att kunna väljas till kyrkvärd.³⁵

Utöver nämnda motion som specifikt berörde sänkt valbarhetsålder har frågor som rör ungas deltagande i förtroendevalda organ – särskilt på den nationella nivån – varit uppe för behandling vid flera kyrkomöten.³⁶

³² SKU 1998:4.

³³ Se SKU 1998:4 s. 81.

³⁴ Se motion 2015:75.

³⁵ Organisationsutskottet anförde i sina överväganden att ”även om kyrkvärden inte är förtroendevald i den mening som avses i 33 kap 1 § kyrkoordningen, har [uppdraget] ansetts vara det viktigaste och förnämsta av kyrkans lekmanuppdrag.” Se även 4 kap. 19 § angående kriterierna för att kunna väljas till kyrkvärd.

³⁶ För en sammanställning se t.ex. O 2015:9.

2.4 Rättshandlingsförmåga hos minderåriga

2.4.1 Allmänt om minderårigas rättshandlingsförmåga

Den som är under 18 år står under förmyndares och vårdnadshavares ansvar och har begränsad förmåga att rättshandla. Med rättshandlingsförmåga avses förmågan och rätten att själva bestämma över sina angelägenheter – såväl ekonomiska som personliga. Generellt sett anses den som är under 18 år sakna den mognad och det förstånd som krävs för att fullt ut behöva ta konsekvenserna av sitt eget handlande. Detta är anledningen till att den som är under 18 år enligt lag är omyndig och inte själv får råda över sin egendom eller åta sig förbindelser, om inte annat framgår av lag.³⁷ Ett barn – en minderårig³⁸ – har således en begränsad rättslig förmåga att fatta beslut rörande förvaltningen av sin egendom och får inte heller ingå avtal som innebär att hen åtar sig att prestera något. Minderårigas begränsade rättshandlingsförmåga gör att de behöver en ställföreträdare, det vill säga någon som kan fatta beslut för deras räkning. I de allra flesta fall är det barnets föräldrar som i egenskap av *förmyndare* och *vårdnadshavare* fullgör den uppgiften. *Förmyndare* är den som i barnets ställe råder över dennes egendom och företräder barnet i angelägenheter som rör tillgångarna, medan barnets *vårdnadshavare* är den som har rätt och skyldighet att bestämma över barnets personliga angelägenheter och att företräda barnet.³⁹ För barn som står under vårdnad av båda sina föräldrar är dessa även förmyndare. Om en förälder har ensam vårdnad om barnet så är dock denne ensam förmyndare.⁴⁰ Barn har dock en förhållandevis långtgående egen bestämmanderätt i olika frågor, både på vårdnadsrättens och på förmynderskapsrättens område, vilket behandlas närmare nedan.

2.4.2 Minderårigas rättshandlingsförmåga i förhållande till ekonomiska angelägenheter

När man talar om minderårigas rättshandlingsförmåga tas ofta utgångspunkt i 9 kap. 1 § föräldrabalken (1949:381) vari följande stadgas:

Den som är under arton år (underårig) är omyndig och får inte själv råda över sin egendom eller åta sig förbindelser i vidare mån än som följer av vad som ska gälla på grund av lag eller villkor vid förvärv genom gåva, testamente förmånstagarförordnande vid försäkring, pensionssparande enligt lagen (1993:931) om individuellt pensionssparande, eller sparande i en sådan PEPP-produkt som avses i Europaparlamentets och rådet förordning (EU) 2019/1238 av den 20 juni 2019 om en paneuropeisk privat pensionsprodukt (PEPP-produkt).

Ovan nämnda bestämmelse tolkas i många sammanhang som om den gäller generellt, alltså att den som är under 18 år är omyndig och aldrig har rätt att bestämma i ekonomiska angelägenheter. Detta är dock inte korrekt utan bestämmelsen innebär

³⁷ Se Föräldrabalken (1949:381) 9 kap. 1 §.

³⁸ I framställningen nedan kommer barn och minderåriga att användas synonymt för personer under 18 år.

³⁹ Se 6 kap. 1–2 §§ föräldrabalken och 12 kap. 1 §.

⁴⁰ Se 10 kap. 2 § föräldrabalken. I vissa fall kan barn ha särskilt förordnade vårdnadshavare eller en tillfällig vårdnadshavare. Om så är fallet blir dessa personer även förmyndare för den minderårige, se 10 kap. 3 §. Ifall omständigheterna är sådana att vårdnadshavaren inte kan ha hand om barnets ekonomi, exempelvis för att den minderåriges förhållanden är så komplicerade att vårdnadshavaren inte förväntas klara av förvaltningen, kan tingsrätten utse en särskild förordnad förmyndare. Se 10 kap. 3 a § samt prop. 1993/94:251 s. 192.

endast att minderårigas rättshandlingsförmåga är inskränkt i vissa situationer som rör barnets ekonomiska angelägenheter.⁴¹

Huvudregeln om att minderåriga har begränsad rättshandlingsförmåga i förhållande till förfogande över sin egendom och att åta sig skyldigheter har undantag, så även i förhållande till ekonomiska frågor och rådande över egendom. Exempelvis får en minderårig själv ingå avtal om arbete. För att avtalet ska bli gällande krävs dock att vårdnadshavaren samtycker till avtalet.⁴² Kravet på samtycke gäller även om barnet har fyllt 16 år.⁴³ Om samtycke till arbete väl lämnats en gång kan dock den minderårige – om denne fyllt 16 år – utan nytt samtycke sluta avtal om annat arbete av liknande art.⁴⁴ Nämnda krav gäller just för olika typer av arbeten. Däremot torde inte ett barn i eget namn kunna bli bunden av ett åtagande att för annans räkning företa rättshandlingar eller uppträda som fullmäktig.⁴⁵ Barn över 16 år råder vidare själv över den egendom som förvärfvas genom arbete. Detsamma gäller för avkastningen av sådan egendom och vad som trätt i egendomens ställe.⁴⁶ Som redogörs för närmare nedan i avsnitt kan minderåriga under vissa förutsättningar även få driva handelsbolag.

Förutom att ingå avtal om arbete kan minderåriga även i övrigt företa andra typer av rättshandlingar med förmyndarens samtycke. Ett sådant samtycke kan antingen lämnas uttryckligen eller så kan det vara fråga om så kallat ”tyst samtycke”.⁴⁷ Samtycke anses inte heller behöva lämnas särskilt för varje enskild rättshandling utan i vissa situationer bör man kunna utgå ifrån att det föreligger ett ”generellt samtycke” från förmyndaren.⁴⁸ Ett exempel skulle kunna vara att förmyndaren skickat med en summa pengar för nödvändiga utgifter till en minderårig som ska åka på en klassresa. I en sådan situation kan förmyndaren anses ha gett sitt generella samtycke till att barnet med bindande verkan kan företa de för resan nödvändiga rättshandlingarna, så som att köpa biljetter, mat etcetera.

I praktiken företar givetvis minderåriga en rad olika rättshandlingar varje dag utan att detta i praktiken ifrågasätts eller vållar några problem. Minderåriga köper olika saker som till exempel mat, godis, tidningar, leksaker, elektronisk utrustning etcetera utan att rättshandlingsförmågan ifrågasätts av vare sig den som säljer något till den minderårige eller dennes förmyndare. Ofta förklaras detta av att det finns ett samtycke från förmyndaren redan vid köpet – vilket oftast förutsätts från exempelvis näringsidkare – alternativt att förmyndaren i efterhand godkänner köpet uttryckligen eller konkludent.⁴⁹ Skulle det vara som så att en minderårig dock ingått ett avtal utan samtycke är dock avtalet enligt bestämmelser i föräldrabalken ogiltigt och t.ex. ett köp

⁴¹ Singer, Barnets bästa – om barns rättsliga ställning i familj och samhälle, sjätte upplagan, Norstedts Juridik s. 274.

⁴² 6 kap. 12 § föräldrabalken.

⁴³ Vårdnadshavarens samtycke binder inte barnet som har rätt att säga upp avtalet, se Walin m.fl., *Föräldrabalken en kommentar*, JUNO version 22, publicerad digitalt 2023-06-02, kommentar till 6 kap. 12 §.

⁴⁴ 6 kap. 12 § föräldrabalken.

⁴⁵ Walin m.fl., *Föräldrabalken en kommentar*, JUNO version 22, publicerad digitalt 2023-06-02, kommentar till 6 kap. 12 §.

⁴⁶ 9 kap. 3 § föräldrabalken.

⁴⁷ Samtycke som t.ex. framgår av ett konkludent handlande.

⁴⁸ Saldeen, Barn- och föräldrarätt, 6:e uppl., Iustus 2009, s. 284.

⁴⁹ Med konkludent godkännande avses i detta sammanhang att förmyndaren underförstått agerar på ett sätt som innebär att samtycke lämnas, vilket är fallet om förmyndaren inte gör några invändningar mot köpet.

ska återgå.⁵⁰ I bedömningen kan dock såväl förmyndarens agerande komma att beaktas, liksom barnets ålder och vad inköpet gäller.⁵¹ Har en förmyndare till exempel gett en 16-åring 1 000 kronor för inköp av ett par skor kan troligen inte förmyndaren i efterhand försöka få köpet ogiltigförklarat även om förmyndaren inte skulle gilla de specifika skorna som köpts.

Sammantaget kan konstateras att även om minderåriga enligt föräldrabalken har en tydligt begränsad rättshandlingsförmåga vad gäller förfogande över egendom och ingående av avtal så har minderåriga i praktiken ändå möjligheter att företa giltiga rättshandlingar på de sätt som redogjorts för ovan. Avsaknaden av rättshandlingsförmåga är således inte ”total” för minderåriga och särskilt inte för minderåriga mellan 16 och 18 år som har en större självbestämmanderätt än yngre barn. Att det finns en tydlig gräns för ökad möjlighet till påverkan –eller i alla fall visst ”tyckande” – framgår även av 12 kap. 7 § föräldrabalken i vilken det stadgas att förmyndaren i viktiga frågor – om det är lämpligt – ska höra barn som har fyllt 16 år. Det finns dock ingen *skyldighet* att höra barnet och således har barnet inte heller någon formell bestämmanderätt undantaget de situationer som nämnts ovan angående exempelvis ingående av avtal om jobb.

Att en minderårig som huvudregel inte får ingå avtal innebär dock inte generellt att barn och unga inte kan åläggas förpliktelser av olika slag, så som exempelvis skadestånd som kan uppstå till följd av avtalsbrott eller som en följd av uppsåtliga eller vårdslösa handlingar. En minderårig är inte heller fredad från att åläggas förpliktelser i förhållande till samhället, vilket skulle kunna handla om att utge böter eller viten samt skatt och avgifter. I dessa sammanhang behandlas barn och unga som vilka medborgare som helst.⁵² Nämda förhållanden är en av de främsta anledningarna till att det i föräldrabalken finns bestämmelser som begränsar minderårigas rättshandlingsförmåga. Det vill säga syftet med bestämmelserna är att skydda barn och unga från ”sitt eget oförstånd”.⁵³

2.4.3 Minderårigas rättshandlingsförmåga i förhållande till personliga angelägenheter

Ofta när man talar om minderårigas rättshandlingsförmåga står förmynderskapsregleringen i fokus. Många rättshandlingar som angår minderåriga berör dock snarare barnets person. Det kan exempelvis handla om hälso- och sjukvård, utbildning eller religiös tillhörighet. Det kan även handla om frågor som på annat sätt rör barnets personliga förhållanden så som sovtider, matvanor och fritidssysselsättningar. Bestämmanderätten i de här frågorna faller inom vårdnadsansvaret. För den minderåriga innebär vårdnadshavarens bestämmanderätt över dess personliga angelägenheter att barnet i princip ska följa vad vårdnadshavaren beslutar om. Vårdnadshavaren ska dock i takt med barnets stigande ålder och utveckling ta allt större hänsyn till

⁵⁰ Se 9 kap. 1 § föräldrabalken. När ett avtal som en minderårig ingått ska vardera part enligt nämnda bestämmelse återbära vad han mottagit, d.v.s. om en minderårig köpt ett par skor utan samtycke från förmyndaren ska skorna lämnas tillbaka och köparen ska ge tillbaka pengarna för köpet. Detta gäller även om den minderåriga skulle ha börjat använda skorna då det inte finns något godtrosskydd för medkontra-henten, d.v.s. säljaren i det här fallet.

⁵¹ SOU 1988:40, Föräldrar som förmyndare, s. 127 ff. I utredningen redogörs även för ett antal fall från Allmänna reklamationsnämnden där förmyndaren krävt att avtalet ska gå tillbaka med hänvisning till bl.a. bristande samtycke. Motparten har bestritt och i flera all åberopat god tro.

⁵² SOU 2009:29 s. 274.

⁵³ Risken för skadestånd till följd av ett avtal begränsas av ungas behörighet att ingå avtal. Dock är det svårare att begränsa ungas risk för att ådra sig skadeståndsansvar enligt skadeståndslagen (1972:207) som en följd av uppsåtliga eller vårdslösa handlingar. Se även avsnittet nedan.

barnets synpunkter och önskemål, vilket stadgas uttryckligen i 6 kap. 11 § föräldrabalken. Några tydliga riktlinjer för att avgöra när ett barn anses tillräckligt moget för att själv fatta beslut i personliga frågor finns dock inte utan ålder och utveckling samspelar, vilket ger en relativ möjlighet för barn till medbestämmande beroende av deras personliga utveckling.⁵⁴

Enligt professor Anna Singer speglar regelsystemets utveckling allt tydligare ett ökat inflytande från barn vad gäller beslut i personliga frågor. Uttryckliga åldersgränser har på vissa ställen i lagstiftningen tagits bort för att i stället ersättas med anvisningar om att hänsyn ska tas till barnets vilja med beaktande av barnets ålder och mognad, för att därigenom öka utrymmet för det individuella barnet att delta i beslut som rör den egna personen. Om ett barn anses ha en självständig bestämmanderätt med stöd av lag eller utvecklad praxis, betyder detta att föräldern är ”bortkopplad” som ställföreträdare.⁵⁵ Samtidigt får inte vårdnadshavaren avstå från sitt ansvar för den minderårige genom att låta barnet bestämma i en omfattning som det inte är moget för och vårdnadshavaren har även en skyldighet att ingripa om ett barn kan komma till skada eller om barnet visar sig inte vara moget att självt fatta beslut.⁵⁶

Enligt Singer är en rimlig tolkning av bestämmelsen i 6 kap. 11 § föräldrabalken – och övriga regler som föreskriver att hänsyn ska tas till barnets vilja – att den gäller situationer då barnet inte *kan* ha självständig bestämmanderätt. I sådana situationer ska den som fattar beslut alltid efterhöra barnets åsikt. Eftersom det inte finns några tydliga riktlinjer för att avgöra när ett barn kan anses tillräckligt moget för att själv fatta beslut i personliga frågor innebär det att frågan om när barnet *enbart ska höras* och när barnet *själv bestämmer* måste avgöras med beaktande av det enskilda barnets ålder och mognad.⁵⁷

Inom hälso- och sjukvården finns en relativt fast praxis rörande när minderåriga själva kan bestämma där det avgörande synes vara att barnet kan antas förstå innebörden av det som frågan rör. I sammanhanget får svårighetsgraden och betydelsen av det beslut som ska fattas tillsammans med barnets ålder, mognad och utveckling vägas samman när det kommer till avgörandet om barnet självt kan bestämma eller inte. En annan situation som på senare år kommit att uppmärksammas är barnets möjligheter att själv tala med olika myndighetsrepresentanter utan vårdnadshavarens tillstånd. Frågan kan till exempel uppstå i samband med vårdnads mål om socialnämnden ska genomföra en vårdnadsutredning eller om ett barn behöver förhöras av polis för att barnet blivit utsatt för ett brott.⁵⁸ Likaså har minderåriga rätt att uttrycka sina åsikter och att utöva sina mänskliga rättigheter genom att till exempel demonstrera.⁵⁹

Sammanfattningsvis kan konstateras att minderåriga har en förhållandevis långtgående bestämmanderätt i frågor som rör dess person. Myndighetsåldern är den ”absoluta åldern” vid vilken rättshandlingsförmåga inträder, men då detta ålderskrav är försett med så många undantag är det snarare mer rättvist att tala om ett *mognadskrav* i förhållandet till när en minderårig har bestämmanderätt i frågor som rör den egna personen. Vad som mer konkret krävs för att en individ – en minderårig – ska

⁵⁴ Fridström Montoya, *Homo Juridicus – Den kapabla människan i rätten*, Iustus förlag 2017, s. 105.

⁵⁵ Singer, *Barnets bästa – om barns rättsliga ställning i familj och samhälle*, sjätte upplagan, Norstedts Juridik s.275

⁵⁶ Walin m.fl., *Föräldrabalken en kommentar*, JUNO version 22, publicerad digitalt 2023-06-02, kommentar till 6 kap. 11 §.

⁵⁷ Singer, *Barnets bästa – om barns rättsliga ställning i familj och samhälle*, sjätte upplagan, Norstedts Juridik s. 276

⁵⁸ Sistnämnda fall blir särskilt aktuellt om det är någon av barnets föräldrar som misstänks för brott mot barnet.

⁵⁹ Bull, *Mötes- och demonstrationsfriheten* s. 249 ff, Iustus 1997.

kunna ta beslut i en särskild fråga är dock som redovisats för ovan oklart, utan en bedömning måste göras från fall till fall.⁶⁰

KsSkr 2025:3
Bilaga 3

2.4.4 Minderåriga och föreningsfrihet

I likhet med vuxna har även barn rätt till föreningsfrihet. I artikel 15 barnkonventionen⁶¹ stadgas att konventionsstaterna erkänner barnets rätt till föreningsfrihet och till fredliga sammankomster. Föreningsfriheten innebär en rätt för minderåriga att bilda, ansluta sig till och lämna föreningar och rätten får endast inskränkas genom lag.⁶² Barn har därtill rätt att uttrycka sina åsikter och rätt till tankefrihet, samvetsfrihet och religionsfrihet.⁶³ Eftersom ett barns föreningsfrihet – i likhet med en vuxens – inte får inskränkas annat än under vissa begränsade förutsättningar betyder det att en minderårig generellt sett själv har rätt att bestämma om medlemskap i en förening om barnet förstår innebörden av detsamma och att medlemskapet inte innebär ett åtagande av en förbindelse på sätt som anges i 9 kap. 1 § föräldrabalken.⁶⁴ För att barns religionsfrihet ska komma till tydligt uttryck har frågan reglerats i 4 § lagen (1998:1593) om trossamfund varav det framgår att barn som fyllt 12 år inte kan inträda i eller utträda ur ett trossamfund utan eget samtycke. Av förarbetena framgår att det inte motsatsvis går att dra slutsatsen att en minderårig inte på egen hand själv kan besluta om inträde eller utträde om han eller hon nått erforderlig mognad.⁶⁵

Att en minderårig har förhållandevis vidsträckta möjligheter att själv bestämma över inträde i en förening – eller trossamfund – begränsar dock inte föräldrarnas skyldighet att i vissa fall ingripa mot medlemskapet i syfte att skydda barnet mot att exempelvis vistas i miljöer som kan anses skadliga för barnet eller om det finns risk för att barnet på andra sätt kan fara illa. Vårdnadshavarens rätt – och skyldighet – att ingripa gör att föräldern får förhindra barnet att medverka i föreningens aktiviteter. Däremot torde det inte finnas någon möjlighet för vårdnadshavaren att säga upp medlemskapet med hänsyn till dess personliga karaktär.⁶⁶

Som nämnts inledningsvis i detta stycke innefattar föreningsfriheten också ett skydd för rätten att *bilda* föreningar. I sammanhanget behöver man skilja mellan ideella och ekonomiska föreningar, varav den senare är reglerad genom lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar (EFL), medan det saknas särskild lagreglering för ideella föreningar. I stället används bland annat rättspraxis, allmänna rättsprinciper och föreningens stadga för att avgöra olika frågor som kan uppstå i samband med

⁶⁰ Jfr Fridström Montoya, *Homo Juridicus – Den kapabla människan i rätten* s. 106, Iustus förlag 2017.

⁶¹ Lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter. Genom lagen ges artiklarna 1–42 i FN:s konvention om de mänskliga rättigheterna (barnkonventionen) ställning som svensk lag.

⁶² Grunderna för en inskränkning anges i artikeln (15.2) där det framgår att inskränkningarna ska anses nödvändiga i ett demokratiskt samhälle med hänsyn till den nationella säkerheten eller den allmänna säkerheten, rättsordningens grunder (ordre public), skyddet av folkhälsan eller den allmänna moralen eller skyddet av andra personers fri- och rättigheter. Se andra punkten artikel 15. Se även 2 kap. 20 § regeringsformen. Jfr även SOU 2020:63 s. 619 ff.

⁶³ Se artikel 12 och 14 barnkonventionen.

⁶⁴ Brattström & Singer, *Rättsliga förutsättningar för underåriga att ingå i ideella föreningars styrelser* s. 287, bilaga 6 i SOU 2009:29. Författarna påpekar även (se not 50) att det möjligen kan finnas skäl att begränsa barns rätt att ansluta sig till en förening i något flera fall än vad som gäller för vuxna med hänvisning till barns rätt till skydd mot exempelvis skadlig indoktrinering.

⁶⁵ Prop. 1997/98:116 s. 182. Lagrådet anför i förarbetena bland annat att "[i] fråga om sådana högst personliga angelägenheter som trostillhörighet får det antas av allmänna rättsgrundsatser följa att exempelvis en 17-åring har möjlighet att träffa avgörandet på egen hand."

⁶⁶ Brattström & Singer, *Rättsliga förutsättningar för underåriga att ingå i ideella föreningars styrelser* s. 288, bilaga 6 i SOU 2009:29.

ideella föreningars verksamhet.⁶⁷ Den grundläggande skillnaden mellan en ideell och en ekonomisk förening är verksamheternas ändamål. En ekonomisk förening ska ha till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom ekonomisk verksamhet som medlemmarna på något sätt deltar i.⁶⁸ Ideella föreningar ska antingen ha ett ideellt syfte alternativt inte driva ekonomisk verksamhet.⁶⁹ När det gäller ekonomiska föreningar framgår det uttryckligen av 7 kap. 10 § EFL att den som är underårig inte får vara styrelseledamot i en sådan förening. Däremot anses det inte finnas något principiellt hinder för att låta minderåriga vara styrelsemedlemmar i en ideell förening.⁷⁰ Däremot råder det delade meningar angående minderårigas möjligheter att utan förmyndarens samtycka bilda en förening.⁷¹ Professorerna Margareta Brattström och Anna Singer menar dock att det inte torde råda någon skillnad mellan att bli medlem i en förening respektive bilda en förening, så länge som den minderårige förstår innebörden av beslutet och att själva bildandet inte innebär ett åtagande av någon förpliktelse.⁷²

Svenska kyrkan och andra trossamfund jämföras i många sammanhang, exempelvis skattemässigt, med ideella föreningar, vilket gör det rimligt att även i förevarande fråga om sänkt valbarhetsålder titta närmare på vad som gäller angående minderårigas möjligheter att bilda och styra ideella föreningar – med eller utan samtycke från förmyndaren. Dock finns det inget entydigt svar. Det saknas vidare i stor utsträckning tydlig vägledning och/eller praxis i frågan. I stället får ledning sökas i de allmänna rättsprinciper som rör minderårigas rättshandlingsförmåga och i ändamålsöverväganden. Brattström och Singer menar att man i sin bedömning får pröva om det finns övertygande argument för att begränsa minderårigas föreningsfrihet med hänvisning till det förhållandet att de har en begränsad rättshandlingsförmåga.⁷³

En följd av att man tillåter unga att på egen hand bilda och styra föreningar är att unga har möjlighet att bilda en juridisk person som har mer långtgående rättshandlingsförmåga än de själva har. En sådan ordning kan möjligen uppfattas som problematiskt. Dessutom kan förstås en ordning enligt vilken tredje man, såsom Skatteverket, banker och

⁶⁷ Hemström, *Organisationernas rättsliga ställning – Om ekonomiska och ideella föreningar* s. 34 ff., 7:e uppl., Norstedts Juridik 2007.

⁶⁸ Se 1 kap. 4 §. Av bestämmelsen framgår att medlemmarna kan delta i verksamheten antingen som konsumenter eller andra förbrukare, som leverantörer, med egen arbetsinsats, genom att använda föreningens tjänster, eller på något annat liknande sätt.

⁶⁹ Ideella föreningar brukar utifrån den här definitionen delas upp i följande kategorier: i). Föreningar som har till ändamål att främja ideella syften genom annan verksamhet än ekonomisk, ii). Föreningar som har till ändamål att ägna sig åt ekonomisk verksamhet, men inte för att främja medlemmarnas ekonomiska intressen, iii) Föreningar som har till ändamål att främja medlemmarnas ekonomiska intressen genom annan verksamhet än ekonomisk.

⁷⁰ Hemström, *Organisationernas rättsliga ställning – Om ekonomiska och ideella föreningar*, s. 63, 7:e uppl., Norstedts Juridik 2007.

⁷¹ Se t.ex. Johansson, *Nials svensk associationsrätt i huvuddrag* s. 53, 7:e uppl., Norstedts juridik samt Brattström & Singer, *Rättsliga förutsättningar för underåriga att ingå i ideella föreningars styrelser* s. 288 f., bilaga 6 i SOU 2009:29

⁷² Brattström & Singer, *Rättsliga förutsättningar för underåriga att ingå i ideella föreningars styrelser* s. 289, bilaga 6 i SOU 2009:29

⁷³ Se Brattström & Singer, *Rättsliga förutsättningar för underåriga att ingå i ideella föreningars styrelser* s. 302, bilaga 6 i SOU 2009:29

avtalsparter, i varje enskilt fall har att avgöra om en ung styrelseledamot besitter tillräcklig mognad, leda till stora praktiska problem.⁷⁴

KsSkr 2025:3
Bilaga 3

Som redovisats ovan har minderåriga en förhållandevis stor rättshandlingsförmåga som begränsas utifrån behovet att skydda dem mot att utnyttjas och mot följderna av oförståndiga rättshandlingar. Även om det inte finns något principiellt hinder mot att låta minderåriga ingå i en styrelse för en ideell förening kan, enligt Brattström och Singer, ett tungt vägande skäl emot vara om deltagande i styrelsen skulle kunna föranleda långtgående ekonomiska risker och förpliktelser. Likaså kan det finnas skäl att begränsa ungas möjligheter att ingå i föreningsstyrelser i de fall föreningen driver näringsverksamhet, i förhållande bland annat till de åtaganden och risker som kan följa av sådan verksamhet.

Det är svårt att finna tydlig information om hur ideella föreningar och trossamfund i praktiken hanterar frågan om minderåriga i olika beslutande och verkställande organ. Vid kontakt med en handfull olika större ideella föreningar/trossamfund framgår det att ingen verkar uppställa något uttryckligt förbud mot att välja in minderåriga i styrelser. I viss utsträckning främjas även ungdomsengagemang i form av styrelsearbete, inte minst i barn- och ungdomsföreningar. Ett sådant exempel gäller Salt – EFS barn- och ungdomsorganisation.⁷⁵ I ett handledningsdokument rörande styrelsearbete i Salt-föreningar framgår att minderåriga kan ta styrelseuppdrag, samtidigt som det tydliggörs att Saltföreningar bör undvika alla former av arbetsgivaransvar och att man nogsamt behöver bestämma i vilken utsträckning föreningen ska hantera ekonomiska frågor eller om detta ska överlåtas till EFS-föreningen.⁷⁶

Inte heller finns det någon åldersgräns för förtroendeuppdrag i Svenska kyrkans unga, vilket gäller på såväl lokal nivå, distriktsnivå som nationell nivå. Förbundsstyrelsen samt två distriktsstyrelser har egen personal och således arbetsgivaransvar. Även i dessa styrelser förekommer personer under 18 år. Minderåriga förekommer också i styrelser med ekonomiskt ansvar. Organisationens förbundskansli uppger att de är medvetna om risken för utkrävande av ansvar, men att de aldrig varit med om en rättslig tvist eller skadeståndsanspråk. Däremot har de upplevt svårigheter med personer under 18 år i styrelseuppdrag i förhållande till andra aktörer och deras interna regler. Exempelvis kräver de flesta banker att firmatecknare är myndiga. För att undvika detta problem brukar kansliet rekommendera att just firmatecknare är över 18 år.⁷⁷

Även i Röda Korsets ungdomsförbund är minderåriga valbara till förtroendeposter, men särskilda överväganden tillkommer för roller som kassör, ordförande och lekmannarevisor.⁷⁸ Sammantaget kan konstateras att det finns organisationer som tillåter minderåriga i styrelser, varav vissa uppger att särskilda överväganden kan behöva göras. Exakt vilka överväganden som ska göras i konkreta fall har dock varit svårt att få något tydligt svar på. Detsamma gäller hur och på vilket sätt organisationerna övervägt eventuella risker med att låta minderåriga åta sig styrelseuppdrag.

⁷⁴ Brattström & Singer, *Rättsliga förutsättningar för underåriga att ingå i ideella föreningars styrelser* s. 303, bilaga 6 i SOU 2009:29

⁷⁵ Salt är juridiskt en självständig barn- och ungdomsorganisation inom Svenska kyrkan.

⁷⁶ Handledning ansvarsfördelning & ekonomi mellan EFS och Salt, www.salt.efs.nu/lokalt/livet-i-foreningen-filer/

⁷⁷ Uppgifterna inhämtade via mailkontakt med Svenska kyrkans ungas förbundskansli.

⁷⁸ Uppgifter inhämtade via mailkontakt med Röda korsets ungdomsförbund (förbundskansliet).

2.5 Minderåriga i bolag och enskilda företag

En minderårig kan inte bilda ett aktiebolag eller ingå i en styrelse för ett sådant bolag, vilket framgår uttryckligen av aktiebolagslagen (2005:551).⁷⁹ Däremot finns det möjlighet för en minderårig att bilda handelsbolag under förutsättning att såväl förmyndaren som överförmyndaren i kommunen som barnet bor i ger sitt tillstånd till detta. Den som inte har fyllt 16 år får dock inte själv vara bolagsman, utan någon av barnets förmyndare måste vara detta för barnets räkning.⁸⁰

Enskild näringsverksamhet kan få bedrivas av en minderårig som fyllt 16 år. Även i dessa fall krävs dock både förmyndarens och överförmyndarens samtycke för rättshandlingen.⁸¹

3 Analys

3.1 Inledning

Svenska kyrkan är beroende av personer som på sin fritid är villiga att lägga sin tid och engagemang i organisationen på olika sätt. Dessa personer – ideella och/eller förtroendevalda – bär tillsammans med Svenska kyrkans 22 000 anställda Svenska kyrkans verksamhet. Tillsyns- och uppdragsutskottet skriver i sitt yttrande över den motion som ligger till grund för förevarande utredning att utskottet anser det ”vara av stor betydelse för Svenska kyrkans trovärdighet att det tas initiativ till att möjliggöra för unga, engagerade personer att aktivt få delta även i beslutande organ.” Engagemang i organisationen behöver byggas underifrån och långsiktigt och tanken om att på fler sätt försöka ta tillvara ungas idéer och engagemang är således generellt positivt och nödvändigt för att bibehålla och säkra den demokratiska struktur som organisationen bygger på.

Som framgått av bakgrunden finns det ingen allmän lagstiftning som principiellt omöjliggör en sänkning av valbarhetsåldern för uppdrag i församlingsråd till 16 år, men frågan är om en sådan reglering vore ändamålsenlig dels utifrån minderårigas begränsade rättshandlingsförmåga och det syfte som ligger till grund för begränsningen – nämligen att skydda minderåriga – dels utifrån de uppgifter som enligt kyrkoordningen åligger församlingsråd. Ytterligare en fråga är om en 16-åring på egen hand skulle kunna bestämma att vederbörande önskar åta sig ett uppdrag som förtroendevald eller om samtycke skulle krävas från barnets förmyndare/vårdnadshavare? Utifrån de uppgifter som åligger församlingsråd är vidare frågan hur en inomkyrklig reglering som tillåter 16-åringar i församlingsråd skulle behöva se ut med hänsyn till bland annat ansvarsfrågor och vilka konsekvenser en sådan reglering skulle kunna tänkas medföra.

3.2 Minderårigas begränsade rättshandlingsförmåga och frågan om samtycke för förtroendeuppdrag

Som redogjorts för ovan saknar den som är under 18 år full rättshandlingsförmåga. Lagens olika regler om bristande rättshandlingsförmåga har uppställts för att skydda personer som på grund av sin omognad eller psykiska tillstånd bedöms sakna förmåga att själv ta tillvara sin rätt och bedöma de rättsliga konsekvenserna av sitt handlande.

⁷⁹ 2 kap. 2 § samt 8 kap. 11 § aktiebolagslagen (2005:551).

⁸⁰ Information från Bolagsverket, www.bolagsverket.se/foretag/handelsbolag

⁸¹ Information från Bolagsverket, www.bolagsverket.se/foretag/enskildnaringverksamhet

Den begränsade rättshandlingsförmågan gör att minderåriga inte fullt ut själva kan eller får bestämma i frågor som rör både personliga och ekonomiska angelägenheter. Bakgrunden visar att ålder och mognad i stor utsträckning samspelar när det gäller vad en minderårig själv kan/får bestämma över även om det finns något fler fast uppställda åldersgränser i förhållande till ekonomiska frågor och rådande över egendom än vad det gör vad gäller beslut som rör personliga frågor. Som redogjorts för i bakgrunden kan till exempel en 16-åring under vissa förutsättningar bilda ett handelsbolag. En minderårig kan också ingå avtal om arbete. Dock krävs alltid förmyndarens samtycke för dessa rättshandlingar. Just förmyndarens och/eller vårdnadshavarens samtycke är centralt vid frågor som rör minderårigas rättshandlingsförmåga. I vissa fall krävs ett uttryckligt samtycke från förmyndaren/vårdnadshavaren, medan det i andra fall kan räcka med ett så kallat ”tyst samtycke” eller att samtycke för en liknande handling tidigare getts, för att den minderårige ska kunna rättshandla på egen hand. Även i de fall där en minderårig själv får anses ha beslutanderätt har dock som redogjorts för vårdnadshavare/förmyndaren en skyldighet att ingripa om en minderårig riskerar att på något sätt fara illa.

Även om det är skillnad mellan vad en tolvåring respektive en 16-åring kan bestämma på egen hand är lagstiftningen ändå tydlig på så sätt att rättshandlingsförmågan *är* begränsad och förmyndarens/vårdnadshavarens ansvar över barnet gäller ända fram till 18-årsdagen – i syfte att skydda den minderårige.

En sänkning av valbarhetsåldern vid val till församlingsråd rör såväl vårdnadsreglerna som den förmynderskapsrättsliga regleringen. Det vill säga frågan handlar både om ett barns personliga förhållanden och barnets möjligheter att åta sig förbindelser. Utifrån att minderåriga har begränsad rättshandlingsförmåga måste övervägas om frågan om engagemang i ett församlingsråd är en fråga som en 16-åring på egen hand skulle kunna besluta om eller inte. Då det inte finns något klart svar på frågan får ledning sökas från såväl det inomkyrkliga regelverket som från offentlig lagstiftning.

Engagemang i Svenska kyrkan relaterar både till frågor om religionsfrihet och föreningsfrihet – mänskliga rättigheter som skyddas av bland annat barnkonventionen. Som redogjorts för ovan i avsnitt 2.4.4 innefattar föreningsfriheten olika moment, varav rätten att ansluta sig till en förening – alltså att bli medlem – utgör den grundläggande delen som endast får inskränkas under vissa begränsade förutsättningar. Föreningsfrihetens starka skydd gör, som också redogjorts för ovan i nämnda avsnitt, att minderåriga har stort utrymme för att själva bestämma om medlemskap i en förening – eller trossamfund – så länge barnet förstår innebörden av medlemskapet och detsamma inte innebär ett åtagande av en förbindelse på sätt som anges i 9 kap. 1 § föräldrabalken. Frågan i sammanhanget är hur mognadsfrågan vad gäller medlemskap i en förening relaterar till frågan om sänkt valbarhetsålder. En 16-åring kan generellt sett anses ha rätt att själv besluta om medlemskap i Svenska kyrkan, men är det lika självklart att en 16-åring på egen hand kan besluta att åta sig ett uppdrag som förtroendevald inom organisationen?

I nuläget finns det en fast valbarhetsålder i kyrkoordningen som är densamma som myndighetsåldern. Samtidigt har Svenska kyrkan valt att sätta rösträttsåldern till 16 år. I sammanhanget görs ingen bedömning av den minderåriges mognad utan röst-rätten relaterar enbart till den uppsatta åldersgränsen på 16 år. En 16-åring har lika rätt till ett fritt och hemligt val som en myndig väljare, vilket betyder att barnets förmyndare eller vårdnadshavare inte får påverka den minderåriges röst eller röstande på något sätt. Att rösta i kyrkovalet kräver att den som röstar är införstådd med hur valet rent praktiskt går till och i någon utsträckning kan förhålla sig till att det finns olika nomineringsgrupper att rösta på. Inga förpliktelser följer av valet och skulle en

väljare göra fel – genom att till exempel lägga flera valsedlar i ett kuvert – kommer rösten endast att bli ogiltig. För den enskilde individen finns det således inga direkta risker med att rösta i kyrkovalet.

Motsvarande resonemang som förts ovan gör sig inte på samma sätt gällande såvitt avser frågan om sänkt valbarhetsålder. Detta har framför allt att göra med att ett församlingsråd är en styrelse som har vissa i kyrkoordningen utpekade uppgifter, vilket i sin tur innebär att de också bär ansvar för det som församlingsrådet gör. Ansvaret kan vara större eller mindre – beroende på vilka uppgifter som tilldelas eller delegeras till församlingsrådet och vilka lagar och andra regler som gäller i förhållande till dessa uppgifter, vilket diskuteras närmare i avsnittet nedan. Eftersom det inte på förhand går att veta vilka uppgifter som kan komma att tilldelas eller delegeras ett församlingsråd går det inte heller att göra någon generell riskbedömning av uppdraget och i vilken utsträckning ett sådant förtroendeuppdrag skulle kunna riskera att leda till en förpliktelse för den minderårige på ett sätt som skulle kunna strida mot 9 kap. 1 § föräldrabalken. En riskbedömning skulle således behöva göras i det enskilda fallet, vilket i sådana fall skulle vara en uppgift som åligger den minderåriges förmyndare. I sammanhanget är det rimligt att jämföra med vad som gäller vid anställning och/eller bildande av exempelvis handelsbolag. I båda dessa fall krävs förmyndarens samtycke även om den minderårige fyllt 16 år, vilket har att göra med just risken för att den minderåriga ska åta sig skyldigheter som vederbörande inte fullt ut kan överblicka konsekvenserna av.⁸² Utifrån det som anförts får det sammantaget anses vara en rimlig bedömning att en sänkt valbarhetsålder skulle behöva kombineras med ett krav på förmyndarens samtycke för att en 16–18 åring skulle kunna åta sig ett sådant uppdrag.

3.3 Ansvarsfrågor i förhållande till församlingsrådets uppgifter

Tillsyns- och uppdragsutskottet anför i sitt yttrande O 2022:11 att det inser att det finns komplikationer med att låta minderåriga sitta i beslutande organ som kan ha ansvar för ekonomi och arbetsgivarfrågor, men menar att detta är något som en utredning får behandla och söka lösningar på. Som redogjorts för ovan i avsnitt 2.1.2 har ett församlingsråd ett visst antal i kyrkoordningen utpekade uppgifter, men ett församlingsråd kan utöver detta även få uppgifter tilldelade genom församlingsinstruktionen eller delegerade från kyrkorådet. Sammantaget medför den öppna skrivningen i 4 kap. 21 § kyrkoordningen om församlingsrådets uppgifter att vad olika församlingsråd rent faktiskt har ansvar för kan skilja sig markant åt. Som också nämnts i avsnitt 2.1.2 finns det pastorat där kyrkorådet delegerat hela ansvaret för församlingens grundläggande uppgift till församlingsråden, samtidigt som det sannolikt finns församlingsråd som inte ålagts några ytterligare uppgifter utöver de som uttryckligen anges i kyrkoordningen.

Att minderåriga har begränsad rättshandlingsförmåga utgör – som tillsyns- och uppdragsutskottet påpekar – en komplikation i förhållande till frågan om att låta minderåriga väljas in i församlingsråd. Minderåriga får enligt 9 kap. 1 § föräldrabalken inte åta sig skyldigheter utöver vad som följer av lag eller vissa i lag angivna villkor. Detta är anledningen till att minderåriga inte får ta vilka anställningar som

⁸² Undantag från samtycke gäller endast om den minderårige tidigare haft en anställning av liknande karaktär. Mot bakgrund av att församlingsråd enbart finns inom Svenska kyrkan samt att organets uppgifter kan skilja sig åt i det enskilda fallet får det inte anses ändamålsenligt att göra en liknande tolkning här.

helst och inte heller får ingå i styrelser för ekonomiska föreningar eller aktiebolag och att det vidare finns krav på samtycke från överförmyndaren för att en minderårig ska kunna bilda handelsbolag eller starta enskild näringsverksamhet. Även om ett församlingsråd inte rakt av kan jämföras med en styrelse i ett aktiebolag eller handelsbolag kan rådet delegeras uppgifter som rör till exempel ekonomi eller anställningar.

Som redogjorts för ovan i avsnitt 2.4.4 finns det inga generella hinder för att låta minderåriga åta sig styrelseuppdrag i ideella föreningar. Samtidigt framhåller Brattström och Singer att det finns övervägande skäl för att begränsa möjligheterna för minderåriga att åta sig sådana uppdrag om detta kan föranleda långtgående ekonomiska risker och förpliktelser. Frågan är således i stor utsträckning inte om minderåriga *kan* åta sig styrelseuppdrag i ideella föreningar, utan huruvida det är lämpligt utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och utifrån omständigheten att minderåriga åtnjuter ett särskilt skydd. Svårigheten i förevarande uppdrag från kyrkomötet handlar om att församlingsrådets uppgifter är ”obestämda” genom den öppna delegationsmöjligheten samt möjligheten att tilldela församlingsrådet uppgifter genom församlingsinstruktionen. Det går som redan nämnts i ovanstående avsnitt inte att på förhand veta exakt vilka uppgifter den minderåriga kommer behandla inom ramen för ett uppdrag som förtroendevald i ett församlingsråd. Utifrån nuvarande regelverk finns det heller inget som hindrar att församlingsråd påläggs uppgifter som utgör myndighetsutövning – inom exempelvis begravningsverksamheten. Sådana uppgifter är uteslutna att åläggas minderåriga, vilket tidigare lagts fram som skäl för att inte sänka valbarhetsåldern så som redogjorts för ovan i avsnitt 2.3. Det får vidare anses uteslutet att delegera stiftelseförvaltning till församlingsråd med minderåriga då det framgår av 2 kap. 10 § stiftelselagen (1994:1220) att en minderårig inte får vara styrelseledamot – och därmed inte heller förvaltare – för en stiftelse.

Som framgår av avsnitt 2.2 åläggs förtroendevalda i Svenska kyrkans olika beslutande organ ett stort rättsligt ansvar för sina handlingar även om Svenska kyrkan inte längre är en statskyrka. Även minderåriga kan ställas till ansvar för sina handlingar i dessa sammanhang, vilket som tidigare nämnts är just en av anledningarna till att minderåriga inte kan åta sig vissa uppdrag eller anställningar. Med hänsyn till det ansvarsutkrävande som kan följa av ett förtroendeuppdrag bör inte minderåriga vara med och behandla/bsluta i frågor som rör exempelvis ekonomi eller anställningar. Som omnämnts ovan i avsnitt 2.4.4 finns det ideella organisationer och trossamfund som låter minderåriga ta plats i styrelser. Vilken avvägning dessa organisationer gjort, respektive gör i enskilda fall, liksom hur omfattande mandat som åligger styrelser där minderåriga valts in är dock svårt att få någon övergripande bild av.

Å ena sidan är det i många sammanhang relevant att göra jämförelser mellan Svenska kyrkan och andra ideella organisationer och trossamfund. Å andra sidan skiljer Svenska kyrkan ut sig jämfört med andra ideella organisationer och trossamfund genom framför allt sin ”storlek”. Det finns ingen annan ideell organisation i landet som kommer i närheten av Svenska kyrkan när det gäller till exempel fastighetsinnehav eller antalet anställda. Även om jämförelser med andra organisationer är intressant, bör den således inte vara avgörande för Svenska kyrkans ställningstagande i frågan. Svenska kyrkan behöver i sammanhanget i stället ta utgångspunkt i vilka uppgifter som åligger eller som genom delegation kan komma att åligga församlingsråd i förhållande till minderårigas begränsade rättshandlingsförmåga och utifrån dessa omständigheter göra en självständig riskbedömning.⁸³

⁸³ Se närmare ovan avsnitt 2.1.2 angående församlingsrådets uppgifter samt möjligheten för kyrkorådet att delegera i princip hela församlingens verksamhet till församlingsrådet, inklusive budget m.m.

3.4 Sammanfattande slutsats

Den enda möjligheten att tillåta inval av minderåriga i församlingsråd vore, med hänsyn till den analys som redogjorts för ovan, att begränsa vilka uppgifter som kan delegeras till ett församlingsråd, alternativt att begränsa minderårigas deltagande i råden vid behandling av vissa frågor/beslut. Medan den förstnämnda ordningen skulle påverka pastoratens möjligheter till självbestämmande skulle det sist nämnda alternativet framför allt försvåra församlingsrådets praktiska arbete. Det finns även en risk för rättsosäkerhet vilket skulle kunna medföra att kyrkoråden inte vågar använda sin delegationsmöjlighet till församlingsråden eller att församlingsråden inte tilldelas uppgifter genom församlingsinstruktionen på grund av osäkerhet rörande församlingsrådets sammansättning och beslutsförhet.

När det vidare gäller frågan om vilka beslut minderåriga skulle kunna få delta i – och vilka beslut som överhuvudtaget inte kan komma i fråga för minderåriga att behandla/besluta om – kan detta diskuteras. I slutändan handlar det om riskbedömningar. Att låta minderåriga vara med och fatta beslut i de frågor som genom kyrkoordningen är direkt tilldelade församlingsrådet – listan ovan i avsnitt 2.1.2 – torde vara förhållandevis riskfritt i förhållande till risken för rättsligt ansvarsutkrävande, medan minderåriga inte bör kunna få delta i beslut som rör ekonomi eller arbetsgivarfrågor så som redan nämnts. Det är möjligt att det skulle gå att föreslå detaljerade bestämmelser som på olika sätt försöker att parera de mest uppenbara riskerna som föreligger i förhållande till vissa frågor/uppgifter, men det skulle sannolikt resultera i en osäker och oförutsägbart situation både för den minderårige – och dennes förmyndare/vårdnadshavare – och för församlingsråden och pastoraten i stort. Även när det gäller till exempel ekonomiska frågor kan det finnas ett visst utrymme för att diskutera när det är en ekonomisk fråga med vilken det följer ett rättsligt ansvar för det som behandlas och/eller beslutas eller inte.

Det får vidare anses uteslutet med en ordning där de rättsliga konsekvenserna vad gäller församlingsrådets mandat inte går att förutse eller som indirekt begränsar församlingarnas/pastoratens självbestämmande, så som exempelvis en reglering som föreskriver att församlingsråden endast kan delegeras uppgifter från kyrkorådet under förutsättning att inga minderåriga finns i församlingsrådet. Inom ramen för uppdraget ligger inte heller att utreda eller föreslå ändringar vad gäller församlingsrådets uppgifter. Likaså är det en försvårande – och oförutsägbart – faktor att ett nytt församlingsråd kan väljas på kortare tid än vad en ny församlingsinstruktion ses över/revideras och sannolikt även oftare än vad kyrkorådets delegationsordning ändras.

Även om det vore rättsligt görbart att föreslå en reglering som gör det möjligt för 16-åringar att väljas in i församlingsråd skulle sammantaget deras plats/roll i rådet behöva skilja sig från övriga – myndiga – ledamöters, på grund av att deras behörighet i organet skulle behöva begränsas för att skydda de minderåriga från risken för ansvarsutkrävande. Även om risken för ansvarsutkrävande av enskilda styrelsemedlemmar är liten, har Svenska kyrkan i sammanhanget ett särskilt ansvar att skydda sina minderåriga medlemmar. Utöver att ett ansvarsutkrävande av en minderårig skulle drabba den enskilde individen, skulle det även kunna få negativa följder för organisationen i stort. För att säkerställa att församlingsråd med minderåriga har beslutsförhet skulle vidare en reglering om sänkt valbarhetsålder rimligtvis behöva kombineras med en begränsning rörande hur stor andel av församlingsrådets medlemmar som kan vara minderåriga och möjligen även en ändring i kyrkoordningen om minst antal ledamöter, för att säkerställa församlingsrådets beslutsförhet.

Av det som redogjorts för inom ramen för denna utredning framgår sammantaget att en sänkt valbarhetsålder skulle behöva kombineras med en rad övriga tillägg och

ändringar i kyrkoordningen som i praktiken skulle betyda att minderåriga i församlingsråd inte blev ”fullvärdiga ledamöter”, utan snarare ”begränsande ledamöter”. I någon utsträckning skulle man med en sänkt valbarhetsålder således även skapa en ny form av förtroendeuppdrag inom organisationen. Det är önskvärt att få fler unga som på olika sätt engagerar sig i Svenska kyrkan och det är viktigt att ta tillvara ungas idéer och engagemang så som lyfts fram i motivskrivningarna till den motion som ligger till grund för förslaget om sänkt valbarhetsålder. Det är dock varken önskvärt eller ändamålsenligt sett utifrån skyddet för minderåriga, förutsägbarhet, respektive hänsyn till församlingsrådets respektive pastoratens uppgifter att föreslå ändringar i kyrkoordningen som i praktiken skulle resultera i ett helt nytt förtroendeuppdrag.

Sammantaget är, mot den angivna bakgrunden, slutsatsen att det varken är ändamålsenligt eller önskvärt att föreslå någon ändring i kyrkoordningen vad gäller valbarhetsåldern. I stället bör den möjlighet som finns att adjungera unga till församlingsråd uppmuntras, så som nämnts ovan i avsnitt 2.1.4. På så sätt kan unga ges möjlighet till inskolning och delaktighet i styrelsearbete på församlingsnivå, men utan risk för den enskilde och dennes vårdnadshavare, liksom för Svenska kyrkans förtroendekapital. Visserligen innebär adjungering att den minderårige inte har någon beslutsrätt. Vid en sammanvägd bedömning måste dock vikten av att skydda minderåriga väga över i förhållande till vikten av att ge minderåriga beslutsrätt. Genom adjungeringsinstrumentet kan motionärernas vällovlige syfte uppnås, genom att unga både får möjlighet att sätta sig in i vad ett förtroendeuppdrag inom Svenska kyrkan innebär och viktiga kunskaper och erfarenheter som senare kan vara avgörande för att den unge vid uppnådd myndighetsålder ska känna engagemang och trygghet i att åta sig uppdrag som förtroendevald i Svenska kyrkan. I sammanhanget kan även nämnas den utredning om hållbara demokratiska strukturer som tillsattes under våren 2024 och som förväntas lämna ett slutbetänkande hösten 2026 (KS 2023-1848). Det övergripande syftet med utredningen är att säkra och utveckla den demokratiska styrningen för framtiden och utreda hur den kan tryggas och upprätthållas även under förändrade omständigheter och minskade medlemsantal, förändrad demografi och ekonomi, där just den förändrade demografen bland annat utmanar kompetensförsörjningen inom organisationen. I utredningens uppdrag ingår således att särskilt titta närmare på hur ungas engagemang i organisationen generellt kan stärkas. Det kan således förväntas att utredningen föreslår ytterligare åtgärder som bidrar till att öka ungas delaktighet i Svenska kyrkan.

Bilaga 4 Diakonins kunskap

2025-04-14 dnr KS 2021-1625

Innehåll

1 Diakonins kunskap – återrapportering av kyrkomötesuppdrag.....	69
2 Sammanfattning av återrapportering Diakonins kunskap	69
3 Bakgrund	70
3.1 Motion till kyrkomötet 2021	70
3.2 Plan för genomförande.....	70
3.3 Genomförande av deluppdragen	70
4 Deluppdragens resultat.....	73
4.1 Resultat deluppdrag 1: Diakoni i Svenska kyrkan – kunskapsläge och metoder	73
4.2 Resultat deluppdrag 2: Utforska diakoni – en ny webbsida.....	75
4.3 Resultat deluppdrag 3: Diakonins kunskap – statistik, analys och återkoppling inom Svenska kyrkan.....	76
4.4 Resultat deluppdrag 4: Systemfelsrapportering – ett arbetssätt för Svenska kyrkan?.....	78
4.5 Resultat deluppdrag 5: Diakonins kunskap – spridningskonferens	78
5 Sammanfattning av lärande	79
5.1 Tema <i>Olika riktningar för kunskap</i>	79
5.2 Tema <i>Samla in mer än siffror</i>	79
5.3 Tema <i>Analys och bearbetning</i>	79
5.4 Tema <i>Tillvaratagande och spridning</i>	80
5.5 Tema <i>Relation akademi – praktik</i>	80
5.6 Tema <i>Ta tillvara kyrkans alla nivåer</i>	80
5.7 Tema <i>Samlande funktion</i>	80
6 Avslutning.....	81

1 Diakonins kunskap – återrapportering av kyrkomötesuppdrag

KsSkr 2025:3
Bilaga 4

Kyrkomötesuppdraget Diakonins kunskap återrapporteras härmed till kyrkostyrelsen. Rapporten har fyra delar som följer detta upplägg:

1. **Sammanfattning** av rapporten.
2. **Bakgrund:** Huvudsakligt innehåll i motionen samt den plan för genomförande av kyrkomötesuppdraget som skapades. Fem deluppdrag planerades för genomförandet vilka listas här samt en kort genomgång av hur de genomförts.
3. **Resultatredovisning:** Centrala resultat från de olika deluppdragen redovisas.
4. **Sammanfattning av lärande:** Några återkommande aspekter i frågan om tillvaratagandet av kunskap från diakonalt arbete tematiseras i denna del.

2 Sammanfattning av återrapportering Diakonins kunskap

Kyrkomötet 2021 beslöt bifalla en motion som lyfte fram behovet av att bättre ta tillvara kunskap från diakonalt arbete inom Svenska kyrkan. Efter uppdrag från kyrkostyrelsen har arbete genomförts enligt en plan med fem deluppdrag.

Del 1: En systematisk genomgång av den kunskap som finns inom området diakoni gällande teori, teologi och metod. Del 2: Sammanställa och presentera material om diakoni på en ny webbplats. Del 3: Följa upp den insamlingsstruktur som har använts för insamling av enkätdata angående diakoni i Svenska kyrkans interna enkät till kyrkoherdar. Del 4: Utredda möjligheten för arbete med systemförsämringsrapportering inom Svenska kyrkan samt del 5: Genomföra en spridningskonferens.

Arbetet har genomförts inom alla fem delar. Som centrala resultat från de olika deluppdragen kan anges en ökad förståelse för diakoni som kunskapsområde där dess bredd bland annat leder till vag akademisk hemvist, en svårighet i metodutveckling då även dess arbetsområde är mycket brett. I deluppdragen framkommer på olika sätt en tydligare bild av det arbete som bedrivs med att ta tillvara kunskap från det diakonala fältet. Det blir också tydligt att Svenska kyrkan just nu inte bedriver eller stöder ett sammanhållet arbete med att ta in kunskap från det diakonala fältet för att analysera och ta tillvara för ett lärande inom organisationen. I resultatdelen anges en del centrala förslag som framkommit gällande utvecklingsarbete.

Några teman sammanfattar lärandet inom arbetet med kyrkomötesuppdraget och återges i rapportens del 4. De utgör både ett lärande och en förståelse för diakoni som kunskapsområde och samtidigt anger de centrala områden för utvecklingsarbete. Temat *Samla in mer än siffror* uppmärksammar till exempel att arbetet inom kyrkomötesuppdraget till viss del fokuserat på insamling av statistik kring det diakonala arbetet och vikten av att lära mer om diakoni och samhälle genom detta. Att ta vara på kunskap från det diakonala fältet när det gäller teologi och metoder kräver dock att fler verktyg än statistik. I flera teman, framför allt *Ta tillvara kyrkans alla nivåer*, framkommer att Svenska kyrkans alla tre nivåer har viktiga roller. Detta gäller inte minst i arbete för att ta tillvara och vidareutveckla metoder inom diakonalt arbete samt i analys och spridning av kunskap från och om diakoni. Samarbete och relationen akademi-praktik tas upp inom många deluppdrag. Ett särskilt fokus behöver läggas på detta när det gäller diakoni som kunskapsområde.

3 Bakgrund

Detta kapitel ger en bild av bakgrund till och planering för kyrkomötesuppdraget Diakonins kunskap. Kapitlet tar upp de deluppdrag som fastställdes i en projektplan samt ger en kort genomgång av vilket arbete som gjorts inom dessa. Genomförande av deluppgifterna redovisas i den ordning uppgifterna beskrevs i uppdragsplanen.

3.1 Motion till kyrkomötet 2021

År 2021 behandlade kyrkomötet motion 2021:21, *Diakonins kunskap* skriven av Anna Karin Hammar och Elisabeth Rydström. I motionen skrivs bland annat att ”medan forskning om social omsorg och välfärd har institutionaliserade former för kunskapsutveckling förblir diakonins kunskap ofta tyst och fragmentiserad”. Motionärerna skriver vidare att kunskap erövrats på lokal nivå men stannar där då tydligt ansvar för att systematisera och metodiskt ta vara på kunskapen saknas. Kyrkomötet biföll motionen. Kyrkostyrelsens beslut i februari 2022 (Sammanträde 2022-02-16/17, §10) att kyrkomötesbeslutet ska beredas enligt förslag vilket enligt bilaga 8 innebär att utreda hur Svenska kyrkan mer systematiskt kan ta vara på det diakonala arbetets kunskap om samhällssituation, kristen teologi och diakonala arbetsmetoder.

Beredningen sker inom områdena diakoni och rättighetsbaserat arbete där en webbplats/resursbank redan finns för att tillgängliggöra material och kunskap för stift, församlingar och pastorat. Denna resursbank kan på så sätt mer systematiskt tillvarata det diakonala arbetets kunskap. För att ytterligare tillgängliggöra metoder och kunskap inom diakonin görs insatser bland annat genom en spridningskonferens i samarbete med relevanta aktörer.

3.2 Plan för genomförande

Utifrån kyrkostyrelsens beslut har kyrkokansliet arbetat utifrån följande omfattning gällande uppdraget.

- **Deluppdrag 1:** Inom ramen för kyrkokansliets diakonala utvecklingsarbete genomföra en **systematisk genomgång** av den kunskap som finns inom området diakoni gällande teori, teologi och metod.
- **Deluppdrag 2:** Sammanställa och presentera material om diakoni på en **ny webbplats**.
- **Deluppdrag 3:** Följa upp den **insamlingsstruktur** som har använts för insamling av **enkätdata** via modellen Diakonimatrisen (använd i den interna enkäten till kyrkoherdar).
- **Deluppdrag 4:** Utreda **möjligheten för systemföljande rapportering** kopplat till diakoni och välfärdsfrågor i församling.
- **Deluppdrag 5:** Genomföra en **spridningskonferens** i syfte att tillgängliggöra resultaten från uppdraget.

3.3 Genomförande av deluppgifterna

3.3.1 Uppdrag 1 – Systematisk genomgång

Uppdrag 1 utfördes i två separata spår. Det huvudsakliga spåret utgjordes av ett utredningsuppdrag om kunskapsläget för Svenska kyrkans diakoni när det gäller teori, teologi och metod. Det andra spåret utgjordes av fyra workshops med grupper aktiva

inom diakonalt arbete. Arbetet inom dessa två spår genomfördes separat men låg båda till grund för utformandet av deluppdrag 3.

KsSkr 2025:3
Bilaga 4

3.3.2 Uppdrag 1 – Rapport om kunskapsläget

Uppdraget genomfördes 1 mars–31 augusti 2023 och resulterade i en första delrapport. Uppdraget genomfördes av Lena Sjöberg, stiftsdiakon i Linköpings stift, teologie master i kyrko- och missionsstudier och tidigare utredare vid kyrkokansliet. Genomgången innehåller en beskrivning av nuläget av den kunskap som finns inom området diakoni gällande teori, teologi och metod. I fråga om metoder aktuella inom diakonalt arbete i Svenska kyrkan gjordes en översyn i samarbete med stiftsdiakoner från samtliga stift.

Inkluderat i den systematiska genomgången låg också att sammanställa uppgifter från verksamhetsstatistik angående församlingars diakonala uppgift samt att sammanfatta läget kring ny litteratur och forskning relevant för Svenska kyrkans diakoni.

Delrapport 1: [Diakoni i Svenska kyrkan: Kunskapsläge och metoder](#)

3.3.3 Uppdrag 1 – Workshops om uppdragets frågor

Under samma period i arbetet med kyrkomötesuppdraget genomförde projektet fyra workshops med grupper aktiva inom Svenska kyrkans diakonala arbete. Syftet var att tillsammans skapa en bild av orsaker till brister i kunskapsutveckling inom Svenska kyrkans diakoni samt bearbeta vilka svårigheter som finns i att ta tillvara erfarenhet från diakonalt arbete. Fyra grupper bjöds in till workshop; *Projekt Kunskapsutveckling diakoni* (Strängnäs, Västerås och Linköpings stift i samverkan), nätverk för stiftsdiakoner i Svenska kyrkan, studenter på diakonprogrammet vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut samt styrgruppen för det fristående *Nätverket för främjande av diakoners ledarskap*.

3.3.4 Uppdrag 2: Ny webbplats

Inom kyrkomötesuppdraget Diakonins kunskap har en ny webbplats tagits fram för att samla kunskap om Svenska kyrkans diakoni. I uppdraget nämndes följande innehåll till sidan: statistik, diakonala metoder, samverkansformer nationellt och internationellt, litteratur och forskning samt samhällsekonomisk konsekvensanalys för diakoni.

Webbplatsen lanserades i samband med spridningskonferensen Diakonins kunskap och ingår nu i ordinarie handläggning inom kyrkokansliet för att stärka det diakonala uppdraget.

Målgrupper är förutom församlingsmedarbetare inom diakoni även kyrkoherdar, chefer och förtroendevalda. Studerande inom universitetens olika program och kurser med sikte inställt på arbete i Svenska kyrkan samt studerande vid Svenska kyrkans utbildningsinstitut är andra centrala målgrupper. Studenter som målgrupp är en av anledningarna till att webbsidan är extern och därmed tillgänglig för fler. Sidan togs fram med hjälp av referensgrupp av studenter samt en referensgrupp med några av stiftsdiakonerna samt andra stiftsmedarbetare.

Webbsidan *Utforska diakoni*: www.svenskakyrkan.se/utforskadiakoni

3.3.5 Uppdrag 3: Följa upp insamlingsstruktur av enkätdata

Deluppdraget 3 innebar att följa upp den insamlingsstruktur som har använts för insamling av enkätdata i Svenska kyrkans interna enkät till kyrkoherdar (den så kallade interna Kyrkbussen) samt ge förslag på relevanta uppgifter att ta in. I arbetet inom det första deluppdraget framkom behov av en bredare översyn av insamling av

uppgifter om diakoni och behov angående arbete med analys och spridning. Till uppdraget tillkom därför, förutom uppföljning av den interna enkäten, att ta fram förslag på hur analys och spridning av inhämtad kunskap om diakoni inom Svenska kyrkan kan stärkas.

Uppdraget gavs till Stig Linde, docent och lektor vid Socialhögskolan i Lund och Elisabeth Christiansson Drake, teologie doktor och lektor vid Marie Cederschiölds högskola, Stockholm. Uppdraget genomfördes september 2023 till februari 2024 och i delrapport 2 *Diakonins kunskap - statistik, analys och återkoppling inom Svenska kyrkan* finns förslag på förbättring av insamling av enkätdata, förslag på metoder och strukturer för lärande, analys, förvaltning och förslag på former av spridning som kan synliggöra och utveckla det diakonala arbetet i Svenska kyrkan.

Delrapport 2: [Diakonins kunskap - statistik, analys och återkoppling inom Svenska kyrkan](#)

3.3.6 Uppdrag 4: Utredda möjligheten för systemfelsrapportering

En modell för arbete med systemfelsrapportering används inom Stockholms stadsmission samt inom delar av verksamheten Personligt ombud (med kommunal huvudman). Miriam Hollmer, tidigare utredare vid kyrkokansliet, fick i uppdrag att under perioden 1 mars-1 maj 2024 utvärdera om den modell av systemfelsrapportering som används av Stockholms stadsmission kan vara användbar för Svenska kyrkans påverkansarbete på lokal och nationell nivå. En referensgrupp av stiftsmedarbetare har bidragit även i detta arbete. I delrapport 3 *Systemfelsrapportering – ett arbetssätt för Svenska kyrkan?* framkommer att modellen inte är applicerbar i Svenska kyrkans arbete. Orsakerna ligger bland annat i annorlunda organisationsform och andra system för målarbete i verksamheten. Rapporten lyfter dock andra möjligheter att systematisera koppling och samarbete mellan kyrkokansliet och lokal nivå för att öka möjligheter för lokal nivå att bidra med kunskap om människors livssituation och samhällsfrågor.

Delrapport 3: [Systemfelsrapportering](#)

3.3.7 Uppdrag 5: Spridningskonferens

En spridningskonferens genomfördes september 2024 i slutfasen av arbetet med kyrkomötesuppdraget Diakonins kunskap. Konferensens syfte var att redovisa och tillgängliggöra resultaten från kyrkomötesuppdraget samt att få inspel till metoder och strukturer för analys, delande och spridande av kunskap för framtiden. Det fanns ett stort utbud av föreläsningar och seminarier att välja mellan på dessa teman. Även i detta deluppdrag har en grupp stiftsmedarbetare bidragit i arbetet med att planera konferensen.

Spridningskonferensen samlade 370 deltagare som utgjordes av medarbetare med uppdrag inom diakoni från församlingar, pastorat, stift och nationell nivå, studenter på Svenska kyrkans utbildningsinstitut, förtroendevalda, forskare samt ledare och chefer inom Svenska kyrkan. Utöver dessa deltog gäster från Norska kyrkan och VID hogskole (Oslo) samt Borgå stift, Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.

Livesändning på Kornet gjordes av storforumpassen. Bland det som sändes fanns ett samtal med ärkebiskop Martin Modéus, redovisning av kyrkomötesuppdragets utredningar, lansering av webbsidan *Utforska diakoni*, fördjupningspass om kunskapsbildande i diakoni med projektet Kunskapsutveckling Diakoni (Linköping, Västerås och Strängnäs stift i samverkan) samt det avslutande panelsamtalet. Sändningarna hade cirka 1 200 visningar.

3.3.8 Referensgruppers medverkan i deluppdragen

Sammantaget kan nämnas att många enskilda medarbetare, framför allt från stiftsnivån, bidragit i olika referensgrupper och workshops och gjort ett stort arbete. Detta har höjt kvalitén i genomförande och därmed i resultaten. Tillsammans med annan spridning av arbete och genom att 370 personer deltog i spridningskonferensen har en förväntan väckts på ett intensifierat arbete med att ta tillvara kunskap från det diakonala arbetet och i att analysera och använda den.

4 Deluppdragens resultat

Efter att ovan ha redogjort för hur deluppdragen utförts följer nu en redovisning av resultat. Dessa redovisas efter samma uppdelning och ordning av deluppdrag som ovan och lyfter kortfattat fram huvudsakliga resultat.

4.1 Resultat deluppdrag 1: Diakoni i Svenska kyrkan – kunskapsläge och metoder

4.1.1 Förslag på kunskapssyn

I rapporten presenterar författaren ett förslag till kunskapssyn, då begreppet ”Diakonins kunskap” kan betraktas som ett alltför komplext samlingsnamn. I rapporten används den föreslagna kunskapssynen som ett verktyg för att synliggöra vilken typ av kunskap som Svenska kyrkans församlingar och pastorat behöver tillgång till för att kunna bedriva och utveckla sitt diakonala arbete.

I förslaget till kunskapssyn ingår dessa fem komponenter:

- *Teoretisk kunskap från akademiska fält* som till exempel omvårdadskunskap, socialt arbete, beteendevetenskap, migration och teologi.
- *Teoretisk och praktisk professionskunskap* exempelvis kring bemötande och metoder.
- *Teologisk lyhördhet och förankring* i Svenska kyrkans tro och dess uttryck i praktik.
- *Aktuell och kontextuell omvärldskunskap*, till exempel gällande samhällsförhållanden, relevant lagstiftning och välfärdssystem.
- *Professionellt omdöme*, som kan omsättas i etiska resonemang och konkret handling.

Utöver dessa fem punkter som kunskapsgrund för diakonalt arbete nämns också struktur, kompetens och mandat för att driva samverkan och utvecklingsarbete, samt kompetens i att leda diakonalt arbete.

4.1.2 Utmaningar för kunskapsutveckling

I delrapport 1 sammanfattas utmaningar angående hållbara arbetsmetoder för att kunskapsutveckling inom diakoni ska kunna ske kontinuerligt. Utmaningarna kan kort presenteras som:

- *Kunskap når inte alltid ut*: Forskning kring diakoni som bedrivs vid svenska lärosäten bearbetas och sprids inte i någon högre grad till det diakonala praktiska arbetet. Detta beror enligt rapportförfattaren bland annat på kunskapsfältets bredd och bristen på enhetlig terminologi. Att den inte tas tillvara innebär i förlängningen en brist på utveckling av diakonalt arbete.
- *Svårigheter att samla in och använda data*: Det diakonala arbetets bredd och lokala karaktär gör det svårt att systematisera och kategorisera på ett enhetligt sätt.

Den verksamhetsstatistik som samlas in, även om den är relevant och viktig, täcker bara vissa delar av det arbete som utförs. Författaren föreslår ett samlat grepp kring såväl verksamhetsstatistik som kompletterande enkätundersökningar, för att ge kunskap om vilka förbättringsåtgärder som är rimliga. Det behöver även utredas om den nedgång som syns i statistiken sedan 2022 beror på någon brist i systemstödet för löpande statistikinsamling eller har andra orsaker.

- *Behov av metoder och innovation:* Utmaningar när det gäller användandet av metoder är flera. Utbud av metoder användbara i församlingsmiljö är begränsat. De få spridda och genomarbetade metoder som finns för församlingsutövad diakoni omvandlas ofta till en lokal praktik vilket kan ha fördelar, men också nackdelar. Vad tas tillvara och vad mister man genom detta? I intervjuer med stiftsdiakoner framkommer också att man lokalt delvis använder gamla arbetssätt/metoder vilket riskerar att försämra kvalitén i det diakonala arbetet. I rapporten efterfrågas processer för att ta metoder ur bruk när ny kunskap kan guida oss till bättre arbetsätt.
- *Brist på nationella riktlinjer:* Det saknas styrdokument som kan ge vägledning och gemensamma mål för diakoni i Svenska kyrkan. Detta är både en fråga för metodutveckling för ett stabilt arbetssätt och en fråga om förtroende. Allmänheten såväl som samarbetspartners ska kunna lita på att Svenska kyrkans diakonala arbete håller en godtagbar kvalitet. Till detta hör också frågor om möjlighet för projekt inom diakonalt arbete med externa medel. Dessa kräver projektkunskap, god förmåga till dokumentation men också innovation, samverkan och förtroende för Svenska kyrkans arbetssätt.

Generationsskifte inom diakonkåren där många närmar sig pensionsålder samt fortbildningsbehov för de som fortsatt finns i tjänst är andra utmaningar rapporten nämner.

4.1.3 Det akademiska kunskapsläget

Rapporten gör en genomgång av det akademiska kunskapsläget kring diakoni och konstaterar att det akademiska intresset för att studera diakoni i församlingens kontext generellt sett varit lågt. En orsak till det kan vara att begreppen *diakoni* och *diaconia* anses både otydliga och smala och att det finns svårigheter i att ringa in ett specifikt diakonalt kunskapsfält.

4.1.4 Inspel från workshops

Som beskrevs i kapitel 2 (Genomförande deluppdrag 1) hölls fyra workshops i inledningen av arbetet med kyrkomötesuppdraget. Ansvariga handläggare på avdelning för kyrkolivgenomförde dem. Material och synpunkter från dessa workshops sammanfattas i dessa synpunkter angående problem, effekter av dessa samt möjliga åtgärder för att motverka problemen.

Synpunkter på problem och dess orsaker:

1. Diakonins kunskap är spridd och tyst, vilket leder till låg status inom akademiska studier.
2. Forskare och utbildare inom diakoni arbetar inte i samklang.
3. Diakoni anses komplext och otydligt.
4. En kultur där praktiskt arbete värderas högre än metodutveckling.

1. Otydlig diakonisyn.
2. Otydlig diakonroll.
3. Brist på forum och nätverk för kunskapsutbyte och formande av kunskap.
4. Svårt att attrahera forskare.
5. Svårt attrahera finansiärer.

Förslag till åtgärder:

- A) Stärka forskning genom finansiering av forskartjänster och skapa en central hubb för kunskapsutveckling.
- B) Utveckla fortbildning inom diakonalt arbete.
- C) Skapa mötesplatser, nätverk och referensgrupper för såväl framtagande av kunskapsmaterial som delande och spridning.
- D) Utveckla samverkansformer för samarbete mellan praktik och forskning.

4.2 Resultat deluppdrag 2: Utforska diakoni – en ny webbsida

Material för och om diakonalt arbete i Svenska kyrkan har samlats och publicerats på webbplatsen Utforska diakoni. Detta är ett resultat av deluppdrag 2. Under arbetet har också lärdomar gjorts som har betydelse för kyrkomötesuppdraget i sin helhet.

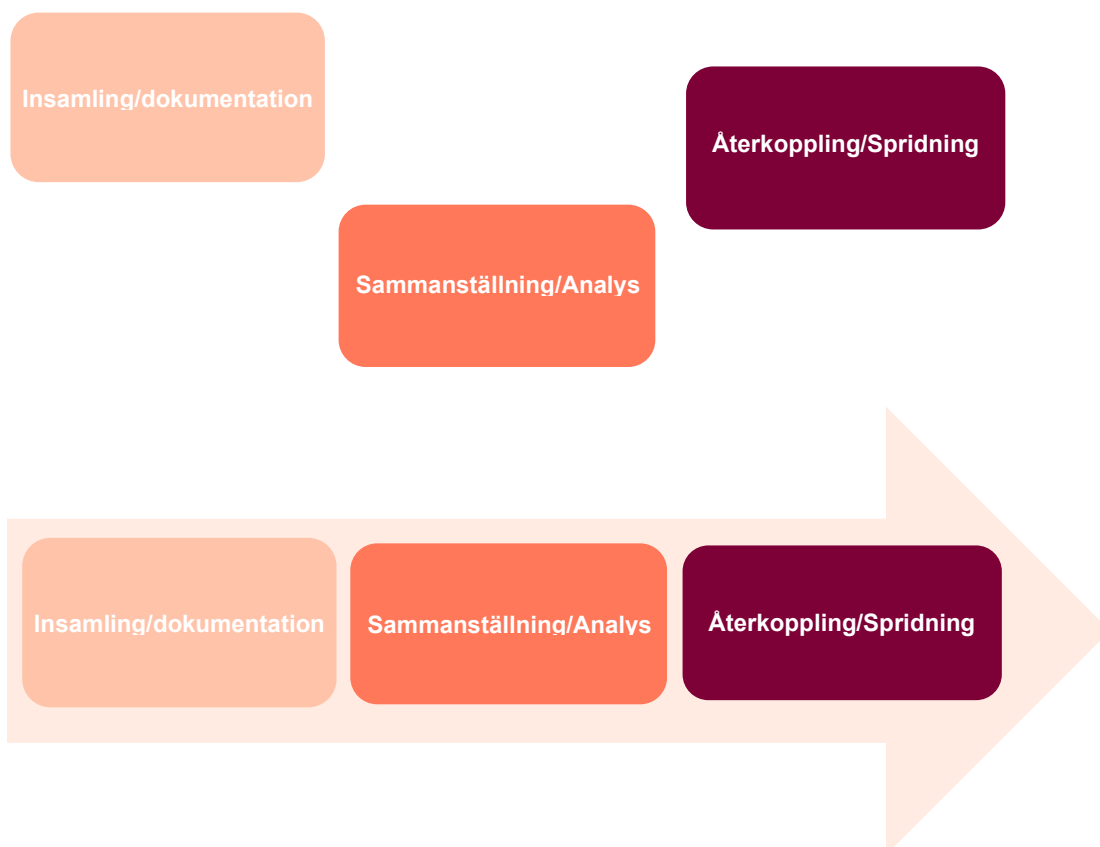
- Kunskapsområden relevanta för diakoni är många och sidan har i sin nuvarande form koncentrerats kring kunskap och material om diakoni i Svenska kyrkan. Mycket annat material och forskning från flera kunskapsfält såsom till exempel folkhälsa eller socialt arbete skulle kunna vara relevant att ta med om sidan ses som en bred resursbank för diakonalt arbete.
- Dokumentation av lokal diakonal praktik sker i låg grad och det saknas material att publicera om de flesta arbetsformer inom församlingsdiakoni. Ett resultat av detta är att sidan också börjar arbeta för att främja dokumentation av lokal praktik.
- Att fortsatt hålla en hög nivå kring spridning av forskning och litteratur relevant för Svenska kyrkans diakoni är ett omfattande arbete. Tills vidare ligger fokus på att sprida kunskap om var man kan hitta till forskning och rapporter.
- Nationella och internationella samverkansformer för diakoni saknas fortfarande på sidan, då det varit svårt att se vilka samverkansformer som direkt kan kopplas till diakoni utövad på församlings- och pastoratsnivå. Tidigare har till exempel internationella samverkanskontakter funnits genom diakoniinstitutionernas arbete. Sidan ska skapas under 2025 som den sista delen i deluppdraget och arbetet kommer att aktualisera nya behov av samverkan.
- Sidan har nu följande teman: *Varför diakoni* (om Svenska kyrkans och den ekumeniska världens utgångspunkter för det diakonala ansvaret och uppgiften), *Metoder och projekt* (indelade under teman som exempelvis existentiell hälsa, inkludering, miljö och skapelseansvar), *Diakoni i siffror* (om statistik, resultat från interna webbenkäten, Rambolls undersökning av samhällsnyttan av diakonalt arbete) samt *Litteratur och forskning*.

4.3 Resultat deluppdrag 3: Diakonins kunskap – statistik, analys och återkoppling inom Svenska kyrkan

Uppdraget i denna del var att i identifiera befintlig insamling av kunskap, bearbetning och vägar för spridning av kunskap från det diakonala fältet samt ge förslag på möjliga förstärkta arbetssätt. Vidare att se över insamling av material via den årliga interna enkäten till kyrkoherdar. Delrapporten innehåller många förslag både med kyrkokansliet som ansvarig och flera där samverkan mellan stift samt mellan stift och nationell nivå betonas.

4.3.1 Tydligare struktur kring insamling, analys, bearbetning och återkoppling

I delrapport 2 föreslås en tydligare struktur kring insamling, analys, bearbetning och återkoppling av kunskap. För att främja ett *organisatoriskt lärande* om diakoni behöver former upprättas för utbyten och kommunikation mellan nationell nivå, stift och församlingar och ske i en sammanhållen sekvens. Författarna konstaterar att Svenska kyrkan endast har lösa kopplingar mellan olika steg i ett organisatoriskt lärande (bild 1) och rapporten ger en rad förslag på möjliga åtgärder för att skapa en tydligare koppling och sammanhållen sekvens av de olika delarna där dessa kan motivera och förstärka varandra (bild 2).

4.3.2 Utvecklingsprojekt i stift

Stiftsorganisationerna erbjuder goda möjligheter att dra nytta av erfarenheter från det diakonala arbetet och bidra till kunskapsbildning och spridning. Stiftet arbetar i varierande omfattning med olika utvecklingsprojekt som syftar till att främja innovativa verksamheter i församlingarna, fördjupa samarbetet mellan stiftens främjandeuppdrag

och församlingars diakonala arbete samt uppmärksamma särskilda områden inom diakoni. Delrapporten beskriver möjliga gemensamma satsningar mellan olika stift och mellan stift och kyrkokansliet för att stärka kunskap *om* diakonalt arbete samt skapa vägar att ta tillvara kunskap *från* diakonalt arbete.

4.3.3 Kunskapsforum för diakoni

För att säkerställa analys, spridning och användning av kunskap från till exempel utvecklingsprojekt, forskningscirklar eller andra kunskapsgenererande verksamheter föreslås i delrapport 2 att det upprättas ett återkommande nationellt Kunskapsforum för diakoni.

Forumet kan utgöra en plattform för dialog och kunskapsutbyte mellan praktiker och forskare.

Ett Kunskapsforum, i kombination med en sammanhållande funktion (se 3.3.4), skulle i förlängningen också kunna stärka utrymme och arbetssätt för ett gott kunskapsflöde även *inom* församling och pastorat då det lokala lärandet också kan tas på allvar utanför sitt lokala sammanhang samt mellan kyrkans olika nivåer.

4.3.4 Sammanhållande funktion för översikt och koordinering

Rapporten föreslår en sammanhållande funktion för att stärka lärande, analys, förvaltning och spridning av kunskap inom församlingsdiakonalt arbete i Svenska kyrkan. Den funktionen benämns ”redaktion” i delrapport 2. Ansvaret bör ligga på kyrkokansliet och redaktionen bör ha i uppgift att ha översikt, koordinera och driva arbetet. Redaktionen bör också ansvara för uppföljning av interna och externa kunskapsprojekt samt att analysera och bearbeta olika kunskapsunderlags betydelse för diakonal praktik samt att samordna spridning. Författarna konstaterar att webbplatsen *Utforska Diakoni* kan ha en funktion för delar av detta arbete (spridning) men täcker i sin nuvarande form inte in övriga funktioner.

4.3.5 Forskningsprojekt

Det saknas idag kunskap om de människor som berörs av och ingår i målgrupper för diakonalt arbete i församlingar och hur de påverkas av det diakonala arbetet. Exempel på sådana studier finns men är ovanliga. Detta utgör en stor kunskapsbrist och ett etiskt dilemma. Delrapport 2 föreslår att Svenska kyrkan skapar möjligheter för forskning om målgruppers erfarenhet av diakonalt arbete och andra teman där fördjupad kunskap behövs för utveckling av församlingsdiakonalt arbete. Detta skulle kunna ske exempelvis genom stöd till doktorandtjänster. Sedan 2022 finns ett partnerskap kring forskarskola inom teologi, detta skulle kunna vara en bra form där forskning om diakoni-nära ämnen kan rymmas. Att skapa fler doktorandtjänster med fokus på det diakonala fältet framhålls som strategiskt viktigt för framtiden.

4.3.6 Den årliga interna enkäten till kyrkoherdar

Delrapport 1 ringade in problem med den frågematris (den så kallade diakonimatrisen) som användes 2019–2022. I delrapport 2 konstateras att denna matris bör tas ur bruk och man ger några inspel för ett förnyat arbete med diakoni inom den årliga enkäten till kyrkoherdar. I arbetet noterades bland annat att stiftsdiakoner efterlyste kunskap om målgrupper inom diakoni och att kunna följa upp detta över tid.

Författarna menar vidare att frågor bör inriktas på arbete vars huvudsyfte är att motverka utsatthet. Detta innebär att enkäten inte försöker täcka in det arbete inom diakoni som syftar till att skapa livskvalité och ett gott samhälle (enligt klassificeringssystemet för diakonalt arbete i *Vägledning för diakoni*) utan bör koncentreras på

de två andra syftena i samma system: arbete som rör allmänmänsklig problematik och arbete som rör svår social problematik.

Rapporten belyser en brist på överblick i arbetet med webbenkäten och understryker behovet av ett samlat grepp där även verksamhetsstatistiken angående den diakonala uppgiften i församling ingår.

Ett arbete för att förbättra Svenska kyrkans interna enkät pågår sedan delrapport 2 blev klar. Den så kallade diakonimatrisen är tagen ur bruk. Önskemålet att följa upp målgrupper i diakonalt arbete och andra frågor om innehåll i den interna webbenkäten är ännu inte omhändertaget under arbetet med kyrkomötesuppdraget men arbete pågår.

4.4 Resultat deluppdrag 4: Systemfelsrapportering – ett arbetssätt för Svenska kyrkan?

I delrapport 3 undersöktes om Stockholms stadsmissions modell för systemfelsrapportering skulle vara möjlig att implementera även i Svenska kyrkan.

Författaren konstaterar att det finns tydliga hinder för att använda samma arbetsform inom Svenska kyrkan. Stockholms stadsmission och Svenska kyrkan skiljer sig markant åt när det gäller organisationsform, bland annat genom att Svenska kyrkans många fristående församlingar har självstyre och själva bestämmer över inriktning i verksamheterna medan Stockholms stadsmissions många olika verksamheter hålls samman i en organisation med gemensamma mål och beslutsvägar. Detta gör till exempel att man kan välja ett antal fokusområden att koncentrera systemfelsrapporteringen kring under en bestämd period.

Arbetet inom Stockholms stadsmission är också möjligt genom att man har mer enhetliga verksamhetsformer och målgrupper. Ett annat huvudsakligt hinder är frånvaro av juridisk kompetens inom lokalt diakonalt arbete och inom kyrkokansliets arbete med policydialog. Sådan behövs inom exempelvis socialförsäkringsfrågor, sociallag och asyl-och migrationsfrågor för att kunna arbeta med att identifiera och lyfta systemfel. Juridisk kompetens utgör en grundförutsättning för arbetet menar Stockholms stadsmission, en bild författaren till delrapporten delar.

Behovet av informationsinhämtning från församlingar som en del i ett aktivt påverkansarbete på kyrkokansliet kvarstår och fortsatt dialog för att finna alternativa former för systemfelsrapportering har diskuterats. Utvecklingsvägar för detta söks ännu.

Referensgruppen med stiftsmedarbetare i detta deluppdrag framhöll ett starkt önskemål att former för sådan samverkan tas fram.

4.5 Resultat deluppdrag 5: Diakonins kunskap – spridningskonferens

Under konferensen lyftes möjliga arbetssätt för att tillvarata och sprida kunskap. Resultat och förslag från kyrkomötesuppdraget redovisades och andra exempel gavs på erfarenheter av delande och spridande. En central fråga under konferensen var vilka kunskapsbehov som finns för att säkra en god fortsatt utveckling av diakonalt arbete och till exempel nämndes behov av ny kunskap och metod inom arbete med sorgegrupper samt inom lokalt nätverkande.

Vid sidan av programmet fördes ett samtal mellan gäster från den Evangelisk-lutherska kyrkan i Finland och Norska kyrkan samt från Enskilda högskolan Stockholm och VID högskole (Oslo) om hur frågor om diakonins kunskap kan drivas vidare

och ett eventuellt samarbete för det. En preliminär projektplan har tagits fram för ett arbete för att stärka forskning inom frågor väsentliga för diakonal praktik och samtidigt ge möjlighet till högre akademiska studier kopplade direkt till diakonalt arbete. Svenska kyrkan är inbjuden att medverka i projektet.

Ett annat resultat är att av konferensen i sig väckte ett stort intresse och visade på ett behov av en arena för delande av kunskap och kompetens för att kunna driva utveckling av diakonalt arbete framåt.

5 Sammanfattning av lärande

I arbetet med och materialet från kyrkomötesuppdraget syns några generella teman. Dessa teman eller frågor påverkar kunskapsutveckling inom Svenska kyrkans diakonala arbete. De kan också ses som utgångspunkter för ett fortsatt arbete för utveckling av det diakonala arbetet och tillvaratagande av den kunskap som genereras i detta arbete.

5.1 Tema *Olika riktningar för kunskap*

Motionen som låg till grund för kyrkomötesuppdraget betonar att kunskap *från* det diakonala fältet ger viktiga bidrag till kyrkans gemensamma kunskap. Detta gäller kunskap om livs- och samhällssituationer, om tolkning av kristen tro samt kunskap om metoder för diakonalt arbete. För att ta tillvara denna behövs system, något stora delar av uppdraget handlar om.

I arbetet med kyrkomötesuppdraget har också frågor om kunskap *om* och *för* det diakonala arbetet inom Svenska kyrkan återkommit. Det vill säga, det diakonala fältet behöver också system för att ta emot och ta tillvara ny kunskap. Dessa två riktningar hör ihop.

5.2 Tema *Samla in mer än siffror*

Arbetet med kyrkomötesuppdraget har i hög grad fokuserat på att ta tillvara kunskap genom att bättre samla in uppgifter i Svenska kyrkans interna enkät till kyrkoherdar och genom verksamhetsstatistik. Problem finns i metoder för denna insamling samt kring tillvaratagande i analys och spridning. Ett arbete pågår för att förbättra detta arbete.

För att bättre ta tillvara kunskap om samhälle, teologi och metoder behövs också *andra* verktyg. I det diakonala arbetet erfar anställda och ideella medarbetare nya sidor av kristen tro i mötet med samhällsfrågor, livsvillkor och människor. De gör också erfarenheter nyttiga för metodutveckling i fler sammanhang än sitt eget. Svenska kyrkan behöver verktyg för att skapa teologi och metoder av intryck från människors livssituationer och erfarenheter från diakonalt arbete och församlingsliv. Det behövs alltså många och olika verktyg för att ta tillvara kunskap från det diakonala fältet och ställa den till förfogande för Svenska kyrkan.

5.3 Tema *Analys och bearbetning*

Analys och bearbetning behöver stå i centrum i lika hög grad som insamling av kunskap. Framför allt i delrapport 2 framkommer att systemen för att ta tillvara kunskap om diakonalt arbete inte har fått tillräckligt tydliga strukturer och ansvar inom Svenska kyrkans olika nivåer. Att diakoni, som en del av den grundläggande uppgiften för

Svenska kyrkans församlingar, är oreglerad enligt kyrkoordningen bidrar till spretighet i arbetsformer och syften. Detta gör i sin tur att analys och bearbetning behöver uppmärksamhet för att ta tillvara kunskap från diakonalt arbete i församlingar och pastorat.

5.4 Tema *Tillvaratagande och spridning*

I arbetet med kyrkomötesuppdraget noteras en del motsägelsefulla bilder. Dels finns en stor kunskap lokalt, dels saknas en övergripande analys av vad denna kunskap består av och berättar för oss. Dels finns en brist på samlad, analyserad och formulerad kunskap om den diakonala uppgiften med församling och pastorat som huvudman så som den utvecklats efter år 2000, dels finns det material skapat på olika nivåer i Svenska kyrkan som inte tas tillvara för en mer samlad analys. Detta gör spridning till en fråga som behöver bearbetas i samverkan.

Intressenter för kunskap från det diakonala arbetet och dess villkor utgörs av flera olika grupper. En är praktiker, i första hand diakoner, men också flera inom församlingsarbetet som präster, pedagoger, diakoniassistenter med flera. Församlings- och pastoratsledning med kyrko- och församlingsherdar samt förtroendevalda är också centrala personer liksom kyrkans ledning nationellt. Att grupperna och deras behov ser olika ut påverkar hur arbete med spridning bör ske.

5.5 Tema *Relation akademi – praktik*

Motionen som låg till grund för kyrkomötesuppdraget nämner att medan forskning om social omsorg och välfärd har institutionaliserats förblir kunskap från och om det diakonala fältet ofta fragmentiserad och riskerar att stanna på församlingsnivå. För att motverka detta behövs samarbete mellan forskare och praktiker och etablerade former för detta samarbete. Då akademisk hemvist för diakonalt arbete är utspritt på olika discipliner, behöver relationen praktik – akademi särskild uppmärksamhet när det gäller diakoni. Diakoner och andra diakoninriktade med intresse för att högre akademiska studier och forskning har svårt att hitta vilket lärosäte eller fakultet de ska vända sig till, vilket ytterligare skadar utveckling av kunskap för och om diakoni.

5.6 Tema *Ta tillvara kyrkans alla nivåer*

Materialet gör tydligt att utvecklingsarbete finns att göra och görs på såväl församlings- och pastoratsnivå som stiftsnivå och nationell nivå. Även i detta tema blir dock samordning ett centralt behov. Både delrapport 1 och 2 konstaterar att mycket material skapas men att det inte blir spritt och inte tillvarataget för verksamheternas lärande i sin helhet. I bland annat delrapport 3 kan vi också konstatera att det finns en vilja från stiftsmedarbetare att bidra till kunskapsöverföring från lokal nivå och stiftsnivå till kyrkokansliet för att lokala erfarenheter ska kunna förbättra förståelsen för människors livsbetingelser och hur de påverkas av samhällssystem. Samordning och samverkan mellan kyrkans alla nivåer torde gynna kunskapsutveckling.

5.7 Tema *Samlande funktion*

Det framkommer en tydlig efterfrågan på en sammanhållande nav-funktion för frågor kopplade till Svenska kyrkans utövande av diakoni. Detta nav är inte bara ett behov för att samla in kunskap utan minst lika mycket för att bearbeta kunskap som uppstår,

det vill säga att tillvarata, analysera och sprida. Stiftsorganisationerna samt församlingar och pastorat skulle ha bättre möjligheter att bidra om det fanns ett sammanhållande nav.

KsSkr 2025:3
Bilaga 4

6 Avslutning

Efter genomgång av resultat från uppdragets olika delar samt de teman som framkommer kan konstateras att det framkommit förslag på utvecklingsområden. För att bättre ta tillvara kunskap från och om Svenska kyrkans diakonala arbete har en del förslag redan kunnat tas om hand inom kyrkokansliet. Andra lämnas inom ramen för uppdraget utan åtgärd.

Bilaga 5 Nulägesrapport för psalmboksarbetet

Som tidigare informerats om är arbetet med psalmboken indelat i två spår:

- Nya psalmer
- Revision av 1986 års psalmbok

Spår Nya psalmer

De sånger som valts ut från den digitala brevlådan i spåret Nya psalmer remitteras och provsjungas i församlingar runt om i Svenska kyrkan under 2025–2026.

Efter att den digitala brevlådan, dit allmänheten uppmuntrades att skicka in sånger, stängde 31 december 2022 stod det klart att ca 9500 psalmförslag hade inkommit. Under 2023 och 2024 samlades 24 personer – präster, kyrkomusiker och studenter, för att under fem urvalskonferenser på Sigtunastiftelsen och Rättviks stiftsgård gå igenom hela materialet. De kategoriserade materialet enligt alternativen ja, ja med revidering eller nej. Deras arbete mynnade ut i att ca 240 sånger valdes ut för att gå vidare till att sjungas och testas i församlingar i Svenska kyrkan.

När urvalsgrupperna hade gjort sitt urval förbereddes sångerna för remiss. De psalmförslag som hamnat i kategorin ja med revidering bearbetades i samråd mellan upphovspersoner och en redaktionsgrupp. Vidare skrevs en koralsats, om sådan inte fanns, för att psalmförslaget ska kunna spelas på orgel som huvudsakligt instrument. Alla sånger har även fått en ackordanalys för att förenkla att spela på andra instrument, såsom gitarr. Sångerna har notsatts så att alla sånger ser likadana ut. Detta arbete har varit stort och involverat flera externa parter. De sånger som har valts ut för att sjungas har även spelats in tillsammans med körer runt om i landet. En omfattande avtalsprocess har skett, som har involverat både privatpersoner och förlag. Allt detta arbete sammantaget innebär att ca 233 sånger skickas ut på remiss. Differensen mellan urvalsgruppernas urval och det urval som skickas ut på remiss grundar sig i att vissa sånger har behövt dras tillbaka på grund av upphovsrättsliga skäl.

Vid samtal i gudstjänstutskottet i kyrkomötet så har det betonats att barn och unga särskilt ska beaktas i arbetet med psalmboken. Därför har samordningsgruppen involverat de psalmskrivarläger för unga som pågår i Sofia församling i Stockholms stift, på Åh stiftsgård i Göteborgs stift och på Rättviks stiftsgård i Västerås stift. Av de sånger som skrivits där (både text och musik) ingår elva stycken i remissen för provsjungning i församlingar. Dessa elva har valts ut efter granskning och genomsjungning av urvalsgrupp. Dessa sånger har vidare fått koralsats, ackordanalys samt notsatts. De flesta av de ungdomar som medverkat är i åldrarna 16–18 år.

Remissens formella startdatum är söndag 18 maj 2025. Sångerna kommer att kunna provsjungas fram till 22 november 2026. Sista svarsdatum är 30 november 2026. Det innebär att det inom perioden ryms dels ett helt kyrkoår för att hinna med både centrala högtider och verksamheter i församlingarna, dels ryms två trefaldighetstider vilket tematiskt passar för en del av psalmförslagen.

Det är en lång remisstid men en ganska begränsad tid för att hinna sjunga igenom sångerna. Därför har varje remissinstans fått en kvot om ca 45 sånger, efter överväganden tillsammans med stiftens gudstjänsthandläggare. Det är dessa 45 sånger vi ber om återkoppling på, längs en graderad skala, om sången ska gå vidare in i det fortsatta arbetet med psalmboken eller inte. Om församlingarna önskar sjunga fler sånger än den tilldelade kvoten får de gärna göra det. Utöver det står det alla församlingar fritt att använda materialet under provperioden, antingen för att inkomma med spontanremisser eller för att provsjunga utan att ge återkoppling. Församlingarna uppmuntras till att sjunga materialet i så många sammanhang som möjligt, inte enbart

gudstjänster utan gärna i flera verksamheter. Dock är det centrala kriteriet för urval att sången ska passa att sjunga gemensamt i gudstjänsten.

Alla psalmförslag kommer att finnas tillgängliga på Svenska kyrkans externwebb (svenskakyrkan.se/psalmboken) och gå att ladda ner som digitala filer. Där kommer det att för varje psalmförslag finnas text (för att den ska vara sökbar i olika sökmotorer), notbild samt inspelning. Materialet är tillgängligt på webben från och med 14 maj. Sångerna kommer att vara kategoriserade utifrån de huvudrubriker som finns i 1986 års psalmbok för att underlätta användningen. För att bistå i arbetet med att reflektera kring psalmförslagen kommer det att till materialet finnas en vägledning med principer och kriterier för urval. Psalmförslagen kommer att finnas tillgängliga i dels en församlingsupplaga, dels en upplaga med koralssatser. Remissinstanserna får dem i tryckt remissutgåva.

Cirka 25 procent av Svenska kyrkans församlingar och pastorat (ca 145 enheter) har fått frågan om att vara remissinstanser. Enheten för forskning och analys vid kyrkokansliet har tagit fram ett representativt urval av församlingar och pastorat, så att olika typer av gemenskaper är representerade såsom glesbygd och förort, storstad och landsbygd, skärgårdsö och småstad.

Efter remissperioden kommer svaren att sammanställas. Remissinstansernas urval kommer även att ställas bredvid det urval som expertgruppen för Nya psalmer har gjort, för att ett slutgiltigt urval ska kunna presenteras och behandlas i den vidare processen.

Inom spåret Nya psalmer och för framtida arbete inom spåret Den svenska psalmboken 1986 behövs en expertgrupp. Denna har så här långt endast rådfrågats inom spåret Nya psalmer, och för det ändamålet lyfte generalsekreteraren expertgruppens funktion under sitt samråd med kyrkostyrelsens arbetsutskott 20 april 2023 (§ 52). För att säkra expertis också i kommande arbete med 1986 års psalmbok behövs gruppens sakkunskap och bedömningar av exempelvis det musikteologiska grunddokumentet.

Då generalsekreterarens delegation rör tillsättning av denna typ av grupper redovisas här namnen som information:

- Biskop Åsa Nyström, 62 år, biskop i Luleå stift,
- Robert Bennesh, 37 år, masterexamen i kyrkomusik från Musikhögskolan i Malmö, en examen från musikkonservatoriet i Köpenhamn samt ett solistdiplom i orgel från det nordamerikanska universitetet Yale. Domkyrkoorganist i Lunds domkyrka. Ledamot av musikerådets musikkommitté.
- Anna Evertsson, 54 år, kyrkoherde i Glimåkra-Hjärsås pastorat, disputerad inom praktisk teologi/hymnologi. Avhandlingen rör psalmers funktion i begravningsgudstjänster. Ordförande i Laurentius Petri-sällskapet. Vice ordförande i Britt G Hallqvist-sällskapet.
- Mattias Lundberg, 47 år, musikvetare och hymnolog. Professor i musikvetenskap vid Uppsala universitet. Disputerad på avhandlingen *The tonus peregrinus in the polyphony of the Western church*. Ledamot av kyrkomötet och musikaliska akademien. Har gjort folkbildande radio- och TV-program i ämnet.
- Sara Lövestam, 42 år, författare, lärare och språkvetare. Har en bakgrund som SFI-lärare och har skrivit flertalet böcker om grammatik förutom romaner inom olika genre. Folkbildare som bland annat deltar i inslaget språkakuten i TV4 Nyhetsmorgon.
- Håkan Möller, 63 år, litteraturvetare, teolog och professor. Disputerad i både kyrkovetenskap och litteraturvetenskap i ämnet Johan Olof Wallin. Vice preses i Kungliga Vitterhetsakademien, Filosofisk-filologiska klassens ordförande samt ledamot i Svenska kyrkans läronämnd.

- Richard Pleijel, 37 år, präst och organist, utbildad vid Göteborgs musikhögskola. Disputerad i Gamla testamentets exegetik vid Teologiska fakulteten vid Uppsala universitet. I sin avhandling analyserar han arbetet som gjordes med Bibel 2000, särskilt avseende Psaltaren.
- Sofia Östling, 31 år, kyrkomusiker i Lunds Allhelgonaförsamling. Utbildad dirigent. Körledare för Lunds kammarkör. Vice ordförande i kyrkostyrelsens musikråd. Ordförande i Skånes spelmansförbund. Även verksam som pianist och kompositör.

Arbete gällande 1986 års psalmbok

Inför arbetet med revision av Den svenska psalmboken 1986 tas – i enlighet med kyrkostyrelsens beslut 30 september 2024 (§ 86) – ett musikteologiskt grunddokument, ett reflektionsdokument, fram om grundprinciper och urvalskriterier för revisionen. Dokumentet författas av teologiskt och musikaliskt sakkunniga enligt följande:

- Susanne Wigorts Yngvesson, professor i systematisk teologi vid Enskilda Högskolan Stockholm.
- Per Högberg, lektor vid Musikhögskolan i Göteborg och organist.
- Per Harling, präst och psalmförfattare.

Detta är ett reflektionsdokument som tas fram tidigt i arbetet med 1986 års psalmbok vilket kommer att stämmas av i flera instanser, såsom expertgrupp, biskopsmöte och kyrkostyrelse.

Reflektionsdokumentet kommer att vara grund för kommande inventering av psalmer inom särskilda fokusområden (barn och unga, ekumenik och internationell utblick, kyrkoåret och kyrkliga handlingar samt centrala texter ur den kristna traditionen). Inventeringen kommer att utföras av fyra fokusgrupper som bemannas med forskare, praktiker ifrån församlingsliv och kulturliv samt övriga med relevant kompetens.

Vidare när det gäller arbete gällande 1986 års psalmbok har en registrering av sjungna psalmer i församlingarna påbörjats. Genom det digitala verktyget SAMLA, som en stor del av församlingarna använder för att registrera sin gudstjänststatistik, kan de nu också registrera vad de sjunger för psalmer. De är uppmuntrade att rapportera in från så många verksamheter som möjligt, inte endast huvudgudstjänsten. Registreringen har inget slutdatum och beräknas pågå minst under tre år. Resultatet kommer att användas inom den fortsatta avtalsprocessen angående upphovsrätt för psalmer och som en pusselbit i urvalsarbetet inom ramen för psalmboksarbetet gällande 1986 års psalmbok.

I tidigare rapport om psalmboksarbetet under 2024 nämns att ett arbete kommer att påbörjas gällande inventering av 1986 års psalmbok, Verbums tillägg, Psalmer i 2000-talet samt andra relevanta sångsamlingar som används i Svenska kyrkans verksamheter. Denna breda inventering kommer, tillsammans med remissvar gällande spåret Nya psalmer, att utgöra grund för fortsatt beredning om behov av ytterligare psalmer som kan beställas. Frågan om beställning av psalmer, som framgår av tidigare rapport, ingår alltså i det bredare sammanhanget av alla olika arbetsdelar inom psalmboksarbetet och ligger därav längre fram i tiden.

Sammanfattningsvis redovisas här de större insatser som gjorts inom arbetet med 1986 års psalmbok sedan kyrkomötets beslut 2016 om revidering och utökning av Den svenska psalmboken (KS 2016-1320):

- Juridisk genomgång gällande upphovsrätt etc. för Den svenska psalmboken 1986.
- Förstudie som resulterat i arbetet med de två spåren: Nya psalmer och Den svenska psalmboken 1986.
- Framtagande av ett musikteologiskt grunddokument har påbörjats.

KsSkr 2025:3
Bilaga 5

Utöver dessa tre större insatser gällande 1986 års psalmbok har kyrkokansliets arbete fokuserats på spåret Nya psalmer.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 11 juni 2025.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Mona Olsson, Olle Reichenberg och Elisabeth Rydström samt tjänstgörande ersättarna Anders Brunnstedt, Sebastian Ekeroth Clausson, Johannes Fransson, Ingvar Jonsson och Xerxes Carlsén Åkerfeldt.

Föredragande: Erika Brundin, Karin Sarja, Emma Hansen Dahlqvist.

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2025:3 redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden.

Särskilt yttrande av Amanda Carlshamre

I beredningen av ärendet har jag argumenterat för att det hade gått att hitta en reglering som möjliggjorde en sänkt valbarhetsålder till 16 år för församlingsråden. I stället för att försöka hitta möjligheterna uppfattar jag att beredningen har fokuserat på svårigheterna och hindren.

I SOU 2009:29 konstateras, baserat på Brattström och Singers kartläggning av rättsläget, att ”varken föräldrabalkens regler om barns rättshandlingsförmåga eller regler om skadeståndsskyldighet utgör övertygande argument för att begränsa underårigas föreningsfrihet. Det skydd för den unga som skulle uppnås genom ett förbud för unga att sitta i ideella föreningars styrelser väger lätt i jämförelse med den nytta som uppnås när underåriga genom styrelsearbete aktivt deltar i föreningsverksamhet.” (SOU 2009:29, sid 201)

Jag menar att kyrkostyrelsen i sitt avvägande överdriver riskerna på och låter nyttan som kan uppnås med en sådan här reform väga allt för lätt.

Särskild mening av Lisa Gerenmark

Jag instämmer i Amanda Carlshamres särskilda yttrande.

Särskild mening av Marie Rydén Davoust

Jag instämmer i Amanda Carlshamres särskilda yttrande.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2025:4

Ändringar i kyrkoordningen

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 11 juni 2025

Martin Modéus

Camilla Asp

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I skrivelsen, som är uppdelad i två separata avsnitt, föreslås följande ändringar:

- ♦ I det *första avsnittet* behandlas förslag om ändring i kyrkoordningen som gäller beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall. För att domkapitlet ska vara beslutsfört föreslås att den präst som är biskopens (ordförandens) och domprostens (vice ordförandens) ersättare i domkapitlet ska vara närvarande i de fall både biskopen och domprosten har förhinder. Syftet är att säkerställa att det alltid finns teologisk kompetens i domkapitlet. När ordföranden och vice ordföranden har förhinder gäller för beslutsförhet att den ledamot som är eller har varit ordinarie domare (domarledamoten) eller dennes ersättare tjänstgör som ordförande enligt nuvarande bestämmelse i 9 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen. Förslaget till ändring i kyrkoordningen följer av ett uppdrag från kyrkomötet 2023.
- ♦ I det *andra avsnittet* behandlas två frågor avseende ersättare för biskopar. Den ena frågan gäller hanteringen av en situation när det blir en längre tids vakans. Den andra frågan avser ersättare för biskopen i tillsättningsnämnden vid tillsättning av domprost. Gällande den första frågan föreslås att vid en längre tids vakans på befattningen som biskop ska en biskop kunna tillförordnas av stiftsstyrelsen under förutsättning att stiftsstyrelsen och domkapitlet är överens om beslutet. Beträffande den andra frågan föreslås att den diakon eller präst som är ledamot i domkapitlet ska vara biskopens ersättare som ledamot i den tillsättningsnämnd som utser en domprost. Det senare förslaget till ändring i kyrkoordningen följer av ett uppdrag till kyrkostyrelsen från 2022 års kyrkomöte.

Innehåll

1 Beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall	3
1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	3
1.3 Ärendet och dess beredning	4
1.4 Bakgrund.....	5
1.5 Överväganden och förslag	7
1.6 Ikraftträdande	9
1.7 Konsekvenser	9
1.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	9
 2 Ersättare för biskopen	 10
2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	10
2.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	10
2.3 Ärendet och dess beredning	12
2.4 Bakgrund.....	13
2.5 Överväganden och förslag	17
2.6 Ikraftträdande	23
2.7 Konsekvenser	23
2.8 Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen.....	23
 Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	 25

1 Beslutsföret i domkapitlet i vissa fall

KsSkr 2025:4

1.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

1.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 9 kap. 5 § kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.

5 §

Domkapitlet är beslutsfört när minst sex eller, om samtliga är ense om beslutet, minst fem ledamöter eller tjänstgörande ersättare är närvarande. Ordföranden eller vice ordföranden måste dock vara närvarande för att domkapitlet ska vara beslutsfört.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden är domkapitlet – när fråga är om handläggning av ärenden enligt 57 kap. 8–18 §§, 31 kap. 11–14 §§, 32 kap. 11–14 §§ och 58 kap. – beslutsfört med den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare som tjänstgörande ordförande.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden är domkapitlet – när fråga är om handläggning av ärenden enligt 57 kap. 8–18 §§, 31 kap. 11–14 §§, 32 kap. 11–14 §§ och 58 kap. – beslutsfört med den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare som tjänstgörande ordförande.
Den präst som är ordförandens och vice ordförandens gemensamma ersättare måste dock vara närvarande för att domkapitlet ska vara beslutsfört.

Den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller den ledamotens ersättare ska alltid vara beslutande vid handläggningen av de ärenden som anges i andra stycket.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2026.

1.3 Ärendet och dess beredning

Uppdraget om handläggningsregler m.m.

Kyrkomötet beslutade 2015, i enlighet med tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande TU 2015:17, att lägga Svenska kyrkans överklagandenämnds verksamhetsberättelse för år 2014 till handlingarna. Dessutom uppdrog utskottet till kyrkostyrelsen att lägga fram förslag till ändringar i kyrkoordningen så att domkapitlet kan vara beslutsfört i alla typer av ärenden, även om såväl ordföranden som vice ordförande är jäviga (KmSkr 2015:5). Frågan diskuterades även vid domkapitelsöverläggningen i oktober 2014.

Frågan om beslutsförhet kom att hanteras tillsammans med frågan om att införa fler förfaranderegler i kyrkoordningen för domkapitlens hantering av ärenden rörande obehörighet att utöva kyrkans vigningstjänst för präster och diakoner, erinran eller provotid enligt 31 kap. 11–14 §§ och 32 kap. 11–14 §§ (nedan kallat obehörighetsärenden). Det resulterade i att det 2020 tillsattes en utredning med uppdrag att överväga fler förfaranderegler för domkapitlen och lämna förslag i några närliggande frågor (KS 2020-1620). Utredningen skulle även föreslå regler för beslutsförhet i domkapitlet när både ordföranden och vice ordföranden är jäviga. I promemorian *Handläggningsregler i domkapitlen m.m.* presenterade utredningen förslag till bestämmelser om handläggningen, beslutsförhet i domkapitlet när ordföranden och vice ordföranden har förhinder, ett slopat krav på egenhändigt undertecknande och beslutsfattande på distans. Promemorian remitterades under 2022.

Kyrkostyrelsen föreslog i sin skrivelse till kyrkomötet 2023 (KsSkr 2023:4) ett antal ändringar i kyrkoordningen som rör handläggningen i obehörighetsärenden och andra närliggande frågor. Ett förslag var en ändring i 9 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen som innebar att den ledamot som är eller har varit ordinarie domare (nedan kallad domarledamoten) eller dennes ersättare skulle tjänstgöra som domkapitlets ordförande i vissa typer av ärenden när både ordföranden och vice ordföranden har förhinder. Bestämmelserna om beslutsförhet och beslutanderätt gäller domarledamoten eller dennes ersättare. I skrivelsen används ”domarledamot” även i situationer där båda avses för att förenkla språket.

Läronämnden yttrade sig över kyrkostyrelsens skrivelse och såg inga läromässiga hinder i förslagen, men ville betona vikten av att prästerlig ersättare för biskop och domprost är närvarande när domarledamoten inträder som ordförande (Ln 2023:27). Tillsyns- och uppdragsutskottet föreslog att kyrkomötet skulle anta utskottets förslag till ändringar i kyrkoordningen, bland annat ändringen i 9 kap. 5 § andra stycket om domarledamoten som tjänstgörande ordförande. Vidare föreslog utskottet att kyrkostyrelsen skulle få i uppdrag att återkomma till kyrkomötet med förslag som innebär att när domarledamoten är ordförande i domkapitlet på grund av förhinder för både biskop och domprost vid handläggning av vissa ärenden, ska den präst som är deras gemensamma ersättare vara närvarande (TU 2023:1). Kyrkomötet beslutade i enlighet med detta förslag (Kyrkomötets protokoll 21 november 2023 102 §).

Tillsyns- och uppdragsutskottet motiverade uppdraget till kyrkostyrelsen med att det föranleddes av läronämndens yttrande. Utskottet anslöt sig till läronämndens syn på vikten av att den präst som är ordförandens och vice ordförandens gemensamma ersättare är närvarande vid handläggningen när domarledamoten träder in i ordförandens ställe när de båda har förhinder. Utskottet ansåg att detta bör regleras i kyrkoordningen. Enligt utskottet kommer det då alltid att vara någon av de tjänstgörande som har teologisk kompetens i domkapitlet när bestämmelsen i 9 kap. 5 § andra stycket tillämpas. Vidare var det utskottets mening att domkapitlen bör tillämpa en sådan ordning redan från den 1 januari 2024.

Mot bakgrund av kyrkomötets beslut med efterfrågade förslag till ändringar av kyrkoordningen togs promemorian *Beslutsförhet i domkapitlet i vissa fall* fram inom kyrkokansliet under 2024. Promemorian remitterades till stift, Ansvarsnämnden för biskopar, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Arvodesnämnden för den nationella nivån, Överklagandenämnden samt 37 församlingar och pastorat. Remissvar har kommit in från samtliga stift, Överklagandenämnden, Ansvarsnämnden, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Valprövningsnämnden, samt 18 församlingar och pastorat. Remissvaren finns i ärendet KS 2024-2420.

Av de 35 remissinstanser som svarat på remissen tillstyrker 30 av dem förslagen. Tre av remissinstanserna har ingen erinran. *Valprövningsnämnden* avstår från att lämna synpunkter eftersom förslaget inte rör nämnden. *Hjo församling* avstyrker förslaget, eftersom det är ottydligt vad gäller diakonens roll.

Visby och Stockholms stift tillstyrker förslaget, men saknar dock att det inte har övervägts att domarledamoten eller dess ersättare skulle kunna inträda som ordförande i även andra typer av ärenden om både ordföranden och vice ordföranden är frånvarande, oavsett anledning.

1.4 Bakgrund

1.4.1 Gällande bestämmelser

Domkapitlets sammansättning

Domkapitlets sammansättning framgår av 9 kap. 1–2 c §§ kyrkoordningen. Domkapitlet ska bestå av

1. biskopen, som är ordförande,
2. domprosten som är vice ordförande,
3. en ledamot som är anställd som präst eller diakon i stiftet eller i någon av dess församlingar eller pastorat,
4. en domarledamot, och
5. tre övriga ledamöter.

De ledamöter som avses i punkterna 4 och 5 och deras ersättare får inte vara vigda till biskop, präst eller diakon. För biskopen och domprosten utses en gemensam ersättare som ska vara präst. För den ledamot som är präst eller diakon utses en ersättare som är präst eller diakon. Om den ordinarie ledamoten är präst ska ersättaren vara diakon. Det omvända gäller om den ordinarie ledamoten är diakon. För domarledamotens ersättare gäller samma kvalifikationskrav som för den ordinarie ledamoten.

Det har ansetts viktigt att det finns en balans i domkapitlet mellan ledamöter i vinningstjänsten och lekmän (CsSkr 1999:3 s. 2–372). Med kyrkoordningen tillkom dock domarledamoten som inte har någon motsvarande vigd ledamot. Det ansågs nödvändigt att förstärka den juridiska kompetensen på grund av att domkapitlet skulle få utvidgade överprövningsuppgifter efter relationsändringen (CsSkr 1999:3 s. 2–135).

Det finns även särskilda bestämmelser om domkapitlet i Uppsala respektive Visby stift. Sammansättningen i Uppsala stift har anpassats efter att det i stiftet finns två biskopar, ärkebiskopen och biskopen i Uppsala stift. Ärkebiskopen är ordförande i domkapitlet, biskopen i Uppsala stift är första vice ordförande och domprosten är andre vice ordförande. För dessa ska det utses två gemensamma ersättare som ska vara präster. Dessutom har domkapitlet i Uppsala stift fyra övriga ledamöter, för att behålla jämvikten mellan vigda och lekmän. Domkapitlet i Visby stift har en särskild sammansättning när ärenden som rör Svenska kyrkan i utlandet handläggs.

Beslutsförhet i domkapitlet

För att domkapitlet ska vara beslutsfört måste ordföranden (biskopen) eller vice ordföranden (domprosten) vara närvarande enligt 9 kap. 5 § första stycket kyrkoordningen. Enligt 9 kap. 2 b § kyrkoordningen gäller i Uppsala stift att ärkebiskopen är ordförande i domkapitlet, biskopen i Uppsala stift första vice ordförande och domprosten andre vice ordförande. När domkapitlet hanterar sina domstolsliknande uppgifter måste domarledamoten vara närvarande enligt 9 kap. 2 b § och 5 § tredje stycket. Det gäller obehörighetsärenden, ärenden om beslutsprövning och överklaganden. Domarledamoten har rösträtt endast vid handläggningen av dessa ärenden, men har rätt att delta i domkapitlets överläggningar i alla ärenden.

Vid förhinder för både ordföranden och vice ordföranden kan domkapitlet ändå vara beslutsfört, genom att domarledamoten eller dennes ersättare tjänstgör som ordförande med stöd av 9 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen. Bestämmelsen är tillämplig vid handläggning av ärenden om beslutsprövning och sedan den 1 januari 2024 även vid obehörighetsärenden och överklaganden. Undantaget är avsett att tillämpas vid förhinder på grund av jäv, men är enligt sin ordalydelse tillämplig även vid förhinder i allmänhet (se vidare t.ex. Kr 2001:3, KmSkr 2001:31 och Edqvist m.fl., *Kyrkoordning för Svenska kyrkan med kommentarer och angränsande lagstiftning*, Verbum, 2022, s. 236 f. med hänvisningar).

När domarledamoten tjänstgör som ordförande enligt 9 kap. 5 § andra stycket är alltså kravet på ordförandens närvaro för beslutsförhet enligt första stycket uppfyllt. Att den tjänstgörande ordföranden också är en av dem som fattar beslut framgår av tredje stycket (jfr 9 kap. 2 b § kyrkoordningen om rösträtt i andra fall). Domarledamotens rösträtt som tjänstgörande ordförande överensstämmer med den rösträtt domarledamoten har i övrigt.

Bakgrunden till den ändring som beslutades av kyrkomötet 2023 var bland annat Överklagandenämndens beslut 2014/38. I beslutet accepterade nämnden att domarledamoten gick in som ordförande i ett ärende om obehörighet, trots att bestämmelsen i 9 kap. 5 § andra stycket då endast gällde ärenden om beslutsprövning. Överklagandenämnden ansåg att den lämpligaste lösningen var en analog tillämpning av bestämmelsen och uttalade följande.

För denna lösning talar att domarledamoten eller ersättaren vid handläggningen av ärenden enligt bland annat 31 kap. 12 § kyrkoordningen ska vara närvarande och beslutande även i fall då det inte föreligger hinder för biskopen eller domprosten, se 9 kap. 5 § sista stycket kyrkoordningen. I dessa ärenden, då domkapitlet har en mer domstolsliknande funktion, har det vid besluten varit viktigt att trygga att domarledamotens juridiska kompetens finns tillgänglig vid beslutsfattandet (CsSkr 1999:3 s. 2–136). Vid den intresseavvägning som, enligt vad som uttalats i 12/2000, ska göras, finner Överklagandenämnden att domarledamotens deltagande garanterar objektivitet och opartiskhet vid behandlingen av ärendet i sådan mån att det bör kunna accepteras att denne går in som ordförande i fall som det aktuella.

I beslut 2000/12 vägrade Överklagandenämnden syftet att i största möjliga utsträckning garantera objektivitet och opartiskhet vid behandlingen av ett ärende, mot vikten av att beslutet fattas i enlighet med reglerna om beslutsförhet. Detta tillvägagångssätt godtog i Överklagandenämndens beslut 2018/16.

Kyrkostyrelsens förslag: När den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller dennes ersättare tjänstgör som ordförande måste den präst som är ordförandens och vice ordförandens gemensamma ersättare vara närvarande för att domkapitlet ska vara beslutsfört.

Ändrad paragraf: 9 kap 5 § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget. Tre av remissinstanserna har ingen erinran mot förslaget. *Valprövningsnämnden* avstår från att svara, eftersom förslagen inte avser nämndens verksamhet. *Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation* har ett förslag till redaktionell ändring. *Hjo församling* avstyrker förslaget, eftersom församlingen anser att det är otydligt vad gäller diakonens roll.

Visby och Stockholms stift tillstyrker förslaget, men saknar dock att det inte har övervägts att domarledamoten eller dess ersättare skulle kunna inträda som ordförande i även andra typer av ärenden om både ordföranden och vice ordföranden är frånvarande av vad skäl som det vara månde.

Askims församling efterfrågar biskopsmötet som remissinstans.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkomötet 2023 beslutade om en ändring av 9 kap. 5 § kyrkoordningen som innebär att domarledamoten eller dennes ersättare kan tjänstgöra som ordförande i domkapitlet när ordföranden (biskopen) och vice ordföranden (domprosten) har förhinder i handläggningen även av obehörighetsärenden och överklaganden. Bestämmelsen avsåg tidigare endast ärenden om beslutsprövning. Inför denna ändring, yttrade sig läronämnden som bejakade förslaget och betonade vikten av att den prästerlige ersättaren för biskopen samt domprosten ska vara närvarande i dessa fall. Kyrkomötet fattade beslut enligt förslaget. Kyrkomötet gav också kyrkostyrelsen uppdraget att återkomma till kyrkomötet med ett förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att när domarledamoten är ordförande i domkapitlet på grund av förhinder för både biskop och domprost vid handläggning av vissa ärenden, ska den präst som är deras gemensamma ersättare vara närvarande (TU 2023:1, kyrkomötets protokoll 21 november 2023 102 §). Syftet är att säkerställa att teologisk kompetens alltid finns i domkapitlet.

Mot denna bakgrund föreslås i den remitterade promemorian att 9 kap. 5 § om beslutsföret i domkapitlet kompletteras med ett krav på att den präst som är ersättare för biskop och domprost är närvarande när domarledamoten tjänstgör som ordförande. En sådan komplettering bör göras i 5 § andra stycket som anger när domarledamoten eller dennes ersättare kan tjänstgöra som ordförande. Det gäller vid handläggning av ärenden om obehörighet, beslutsprövning och överklagande, när ordföranden och vice ordföranden har förhinder. Den föreslagna nya bestämmelsen innebär alltså att den präst som är ordförandens och vice ordförandens ersättare måste vara närvarande i sådana fall, för att domkapitlet ska vara beslutsfört. Därigenom kommer det alltid finnas teologisk kompetens i domkapitlet. Kyrkostyrelsen delar bedömningen i promemorian.

Den föreslagna bestämmelsens placering innebär att 9 kap. 5 § andra stycket – som redan i dag är relativt långt – förlängs med ytterligare en mening. Detta motiveras dock av att den nya bestämmelsen endast gäller när domarledamoten är tjänstgörande

ordförande, alltså just i de ärenden som redan regleras i andra stycket. Det är en fördel att ha en samlad bestämmelse för den aktuella situationen. Ordalydelsen i förslaget är avsedd att harmoniera med 9 kap. 5 § första stycket som har en liknande uppbyggnad, där styckets två meningar – var för sig – utgör förutsättningar för beslutsförhet i domkapitlet. Kyrkostyrelsen instämmer med övervägandena i promemorian, och anser liksom *Luleå stift* den föreslagna formuleringen i kyrkoordningen harmonierar med befintliga skrivningar på ett gott sätt.

För Uppsala stift finns en ordförande (ärkebiskopen) och två vice ordförande (biskopen respektive domprosten) i domkapitlet. Det är två präster utsedda som deras gemensamma ersättare. Förslaget är givetvis avsett att gälla även domkapitlet i Uppsala stift, även om ordalydelsen talar om ”den präst som är ordförandens eller vice ordförandens ersättare”. Förslaget innebär för Uppsala stifts domkapitel att en av de två gemensamma ersättarna måste vara närvarande för att domkapitlet ska vara beslutsfört i den aktuella situationen, när ordföranden och de vice ordförandena har förhinder.

Visby och *Stockholms stift* efterfrågar en bestämmelse som innebär att domarledamoten eller dennes ersättare alltid ska kunna inträda som ordförande i även andra typer av ärenden om både ordföranden och vice ordföranden är frånvarande, oavsett skäl därtill. Stiftet motiverar detta med att det kan vara beslut som behöver fattas skyndsamt trots att både ordföranden och vice ordföranden har förhinder. Stiftet ger exempel på situationer där det kan bli aktuellt, såsom jävsskäl som inte går att undvika, som till exempel vid tvåinstansjäv eller beviljande av ansvarsfrihet för en stiftelse i vars styrelse både biskopen och domprosten sitter. Stiftet anför vidare att även om Överklagandenämnden i ett avgörande har konstaterat att det fick accepteras att biskopen trots jäv deltagit, skulle det underlätta handläggningen om domkapitlet skulle kunna lösa denna fråga med stöd av en bestämmelse i kyrkoordningen.

Frågan om i vilka ärenden domarledamoten kan tjänstgöra som ordförande diskuterades i KsSkr 2023:4 s. 39 f. mot bakgrund av att utredningens förslag var att det skulle kunna ske i alla ärenden i domkapitlet. Kyrkostyrelsen förordade inte det förslaget, utan föreslog att domarledamoten skulle kunna tjänstgöra som ordförande i de ärenden där domkapitlet har en mer domstolsliknande roll. Detta motiverades av att det ansågs saknas beredningsunderlag för en bestämmelse som omfattade samtliga ärenden. En begränsning till domkapitlets domstolsliknande roll föreföll följa befintlig praxis och ansågs överensstämma med de överväganden som gjorts tidigare om vilka situationer domarledamoten bör ha beslutanderätt. Kyrkostyrelsen ansåg att det var avgörande skäl att domarledamoten när denne tjänstgör som ordförande ska ha rösträtt, eftersom detta annars skulle kunna komma i strid med regler om ordförandens utslagsröst. När frågan behandlades av andra kyrkolagsutskottet föreslogs att den ordinarie domaren bara skulle ha rösträtt i ärenden som specificerades i 9 kap. 5 § andra stycket i dess dåvarande lydelse, det vill säga i sådana ärenden där det också fanns en obligatorisk närvaroplikt föreslagen för domarledamoten. En motivering till detta var att inte rubba balansen mellan vigda och icke vigda i domkapitlet (2KL 1999:1 s. 110). Kyrkostyrelsen anser att stiftens förslag inte kan omhändertas inom ramen för denna skrivelse, utan skulle behöva utredas vidare bland annat utifrån beslutanderätten och balansen mellan vigda och icke vigda i domkapitlet.

*Håbo församling*s synpunkter synes gälla för det fall ersättaren är den ledamot som är anställd som präst eller diakon. Avsikten med bestämmelsen är emellertid att den ska gälla biskopens och domprostens gemensamma ersättare som ska vara präst enligt 9 kap. 1 § femte stycket kyrkoordningen. Även om Biskopsmötet inte är en remissinstans, som *Askims församling* efterfrågar, kommer läronämnden kunna ta del av förslaget under beredningen i kyrkomötet.

1.6 Ikraftträdande

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser. I betänkandet TU 2023:1 angav tillsyns- och uppdragsutskottet att domkapitlen bör tillämpa en sådan ordning redan från den 1 januari 2024.

1.7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Barnet intar en särställning i kristen tro. Mot den bakgrunden ska barnkonsekvensanalys göras inför avgörande beslut. Förslaget till aktuell ändring gäller kyrkoordningens bestämmelser om vissa fall av beslutsförhet i domkapitlen, med syfte att säkerställa teologisk kompetens. Förslaget bedöms inte ha några direkta konsekvenser specifikt för barn.

Övriga konsekvenser

Den främsta konsekvensen av förslaget är att teologisk kompetens säkerställs i domkapitlet, även i de ärenden som handläggs när ordföranden och vice ordföranden har förhinder. I den mån domkapitlet har följt uppmaningen att ha en sådan ordning sedan 2024, blir det ingen praktisk skillnad för dem när bestämmelsen träder i kraft.

1.8 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen

9 kap.

5 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om beslutsförhet i domkapitlet.

Genom ändringen, en ny mening i *andra stycket*, gäller att om den ledamot som är eller har varit ordinarie domare eller dennes ersättare går in som tjänstgörande ordförande i domkapitlet när ordföranden (biskopen) och vice ordföranden (domprosten) har förhinder, måste den präst som är gemensam ersättare för ordföranden och vice ordföranden närvara för att domkapitlet ska vara beslutsfört. Ändringen gäller när fråga är om handläggning av ärenden om beslutsprövning, obehörighet eller överklagande. Genom ändringen säkerställs att det alltid finns teologisk kompetens i domkapitlet.

Första och tredje styckena kvarstår oförändrade.

Övervägandena finns i avsnitt 1.5.

2 Ersättare för biskopen

2.1 Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

2.2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar att 8 kap. 5 § och 34 kap. 12 § kyrkoordningen ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

8 kap.

5 §

När biskopen är förhindrad att utöva sin tjänst eller när biskopstjänsten är ledig får domkapitlet besluta om vem som ska fullgöra biskopens uppgifter, såvida detta inte är särskilt reglerat i kyrkoordningen.

Vid förhinder för biskopen får domkapitlet besluta om vem som ska fullgöra biskopens uppgifter, såvida detta inte är särskilt reglerat i kyrkoordningen. Det samma gäller när befattningen som biskop är vakant.

Vid en längre vakans får stiftsstyrelsen, i samråd med domkapitlet, som stiftets biskop tillförordna någon som är behörig att fullgöra uppdraget som biskop.

I Uppsala stift ska dock vad som sägs i första stycket gälla först när båda biskoparna är förhindrade.

I Uppsala stift ska dock vad som sägs i första och andra stycket gälla först när båda biskoparna är förhindrade *respektive vid en längre vakans på båda befattningarna som biskop.*

Uppgiften att viga präster och diakoner får bara ges åt en annan biskop.

34 kap.

12 §

En befattning som domprost ska tillsättas av en tillsättningsnämnd.

Biskopen är ordförande i tillsättningsnämnden. Nämnden utser bland sina valda ledamöter en vice ordförande.

Stiftsstyrelsen utser tre ledamöter i tillsättningsnämnden. Domkyrkoförsamlingens kyrkoråd utser tre ledamöter i nämnden. Om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat utser i stället pastoratets kyrkoråd tre ledamöter i nämnden. Om en ändring i den lokala strukturen som omfattar domkyrkoförsamling har beslutats och interimisdelegerade har utsetts ska interimisstyrelsen i stället för kyrkorådet utse ledamöter i tillsättningsnämnden. För ledamöterna utses lika många ersättare. *Stiftsstyrelsen utser även*

Stiftsstyrelsen utser tre ledamöter i tillsättningsnämnden. Domkyrkoförsamlingens kyrkoråd utser tre ledamöter i nämnden. Om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat utser i stället pastoratets kyrkoråd tre ledamöter i nämnden. Om en ändring i den lokala strukturen som omfattar domkyrkoförsamling har beslutats och interimisdelegerade har utsetts ska interimisstyrelsen i stället för kyrkorådet utse ledamöter i tillsättningsnämnden. För *de valda* ledamöterna utses lika många ersättare. *Ersättare för*

en ersättare för biskopen som ledamot.

biskopen som ledamot är den präst eller diakon som är ledamot i domkapitlet. I Uppsala stift är den biskop som inte är ordinarie ordförande ersättare även som ordförande.

KsSkr 2025:4

Ledamöter och ersättare i tillsättningsnämnden ska väljas bland ledamöter och ersättare i det organ som förrättar valet.

Följande bestämmelser om kyrkorådet ska i tillämpliga delar gälla för tillsättningsnämnden:

- 4 kap. 13 § om när sammanträdena ska hållas,
- 4 kap. 14 § om ersättarnas tjänstgöring,
- 4 kap. 15 § om beslutsföret,
- 4 kap. 15 a § om deltagande på distans,
- 4 kap. 16 och 17 §§ om jäv, och
- 4 kap. 18 § om ärendenas avgörande och protokollet.

Beslut om deltagande på distans enligt 4 kap. 15 a § fattas av stiftsfullmäktige.

Kungörelser och tillkännagivanden ska anslås på domkyrkoförsamlingens eller, om domkyrkoförsamlingen ingår i ett pastorat, pastoratets anslagstavla.

Inför beslut om uppsägning, avskedande eller omplacering och beslut om disciplinär åtgärd som avser domprost ska, innan ansökan görs om befogenhetsprövning enligt 31 kap. 14 §, kyrkorådet samråda med stiftsstyrelsen.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2026.

2.3 Ärendet och dess beredning

Under början på 2020-talet medförde två händelser och beslut diskussioner beträffande biskopens uppdrag och ställning. I det ena fallet upphävde Svenska kyrkans överklagandenämnd ett stiftsstyrelsebeslut (ÖN 1/2021) som bland annat gällde att verkställa uppsägning av biskopens anställning om en överenskommelse om avslut av anställningen inte kunde uppnås. Det andra fallet gällde ett beslut av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar (i det följande Ansvarsnämnden) att förklara en biskop obehörig att utöva kyrkans vinningstjänst (AN 1/2022).

Ansvarsnämnden tog även upp några frågeställningar som berör biskopen i sin verksamhetsberättelse för 2021. Det gjordes i ett avsnitt med rubriken "Behov av översyn av vissa bestämmelser i kyrkoordningen". Med anledning av verksamhetsberättelsen uppdrog 2022 års kyrkomöte till kyrkostyrelsen att göra en översyn av bestämmelser i kyrkoordningen rörande biskopens uppdrag med koppling till detta (TU 2022:13, KmSkr 2022:7). Tillsyns- och uppdragsutskottet, vars betänkande bifölls av kyrkomötet, menade att det som Ansvarsnämnden framförde kunde fungera som grund för direktiv för en utredning.

Därutöver medförde ett par motioner uppdrag till kyrkostyrelsen från 2022 års kyrkomöte. Kyrkomötet uppdrog till kyrkostyrelsen dels att göra en översyn av påföljderna vid obehörigförklaring av en biskop (motion 2022:29, TU 2022:4, KmSkr 2022:3), dels att återkomma till kyrkomötet med förslag till en reglering i kyrkoordningen om vem som ska vara ersättare i tillsättningsnämnden för tillsättning av domprost (motion 2022:59, TU 2022:9, KmSkr 2022:4).

Med utgångspunkt i Överklagandenämndens beslut 1/2021 och de tre uppdragen från 2022 års kyrkomöte (Obehörigförklaring av biskop, Biskopens ersättare i tillsättningsnämnden för tillsättning av domprost samt Ansvarsnämndens verksamhetsberättelse) har kyrkostyrelsen låtit utreda ett antal frågor om biskopens anställning, behörighet med mera. Utredningen resulterade i promemorian *Vissa frågor om biskopens anställning, behörighet m.m.*, med förslag till kyrkoordningsändringar. I promemorian togs också upp vissa frågor som inte var omedelbart kopplade till de ovan nämnda besluten utan i stället föranledda av faktiska situationer som hade uppenbarat brister i regelverket.

Promemorian sändes ut på remiss i december 2024 till samtliga stift, Ansvarsnämnden för biskopar, Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation, Arvodesnämnden för den nationella nivån, Överklagandenämnden samt 39 församlingar och pastorat. 40 remissvar inkom. Bland annat mot bakgrund av remissutfallet har kyrkostyrelsen valt att gå vidare med två av förslagen, vilka nu läggs fram för kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen. Det ena förslaget gäller att vid en längre tids vakans på befattningen som biskop ska en biskop kunna tillförordnas av stiftsstyrelsen under förutsättning att stiftsstyrelsen och domkapitlet är överens om beslutet.

Det andra förslaget avser att den diakon eller präst som är ledamot i domkapitlet ska vara biskopens ersättare som ledamot i den tillsättningsnämnd som utser en domprost.

Remissvaren finns i ärendet KS 2022-6435.

Ersättare för biskopen

Allmänt om ersättare för biskopen

En befattning som kyrkoherde kan inte vara vakant i den meningen att ingen fullgör uppdraget som kyrkoherde. Det ska alltid finnas någon som är ordinarie innehavare av befattningen eller en vikarie. En befattning som biskop kan bara ha en ordinarie innehavare. För några av de uppgifter som tillkommer en stiftsbiskop finns bestämmelser om vad som gäller om biskopen är förhindrad och som då också kommer att tillämpas vid en vakans.

Det anges i 8 kap. 5 § kyrkoordningen att domkapitlet beslutar vem som ska fullgöra biskopens uppgifter när biskopen är förhindrad att utöva sin tjänst eller när biskopstjänsten är ledig. Det gäller dock inte om det är särskilt reglerat vem som i olika uppgifter ersätter biskopen. Det finns bestämmelser om vice ordförande i de fall det är reglerat att det hör till biskopens uppgift att vara ordförande. Bortsett från att det finns valda vice ordförande i stiftsstyrelsen och tillsättningsnämnden är det domprosten som träder in i uppgifter som tillkommer biskopen i beslutande och verkställande organ i stiftet samt i domkapitlet. Det är en uppgift för domkapitlet att utse kontraktsprostar om biskopen inte kan göra detta. Det är reglerat att det alltid ska vara en biskop som leder vigningar av präster och diakoner. Vidare finns viss reglering som anger en begränsning i vem som biskopen kan anlita för att fullgöra ett uppdrag om hen inte själva kan göra det. Det gäller att biskopen får utse en präst för att leda vissa särskilda gudstjänster. Även i fråga om visitationer finns en reglering av motsvarande slag. I det följande finns en genomgång med exempel av biskopens kyrkoordningsreglerade uppgifter som fullgörs enligt särskilda föreskrifter och vad som gäller beträffande ersättare. Det som tas upp i det första stycket nedan avser sådant som är särskilt reglerat i kyrkoordningen. Det efterföljande stycket ger exempel på sådant där det finns viss reglering av vem som kan ersätta och stycket därefter handlar om sådant utan särskild reglering.

I 7 och 9 kap. kyrkoordningen finns flertalet bestämmelser vilka reglerar när domprosten är biskopens ersättare. En sådan bestämmelse är att domprosten är biskopens ersättare som ledamot i stiftsstyrelsen enligt 7 kap. 12 § kyrkoordningen. 9 kap. 1 § kyrkoordningen stadgar att biskopen är ordförande i domkapitlet och att domprosten är vice ordförande. 8 och 25 kap. kyrkoordningen innehåller bestämmelser om när domkapitlet kan fatta beslut i stället för biskopen. Som exempel kan nämnas 8 kap. 40 § kyrkoordningen enligt vilken domkapitlet kan utse en kontraktsprost eller vikarie för kontraktsprosten om biskopen är förhindrad. Bestämmelserna i 7 kap. 14 § och 34 kap. 12 § kyrkoordningen reglerar biskopens ersättare som ordförande i stiftsstyrelsen respektive tillsättningsnämnden för tillsättning av domprost.

Viss reglering av vem som kan ersätta biskopen finns i 8, 26, 27 och 40 kap. kyrkoordningen. Ett exempel är att biskopen kan uppdra åt kontraktsprostar och domprost att visitera enligt 8 kap. 2 § kyrkoordningen. Ett annat exempel är 26 kap. 3 § där biskopen eller en präst som biskopen utser leder mottagningsgudstjänst för ny kyrkoherde.

Slutligen finns en grupp bestämmelser avseende biskopens uppgifter utan särskild reglering gällande ersättare. Dessa bestämmelser finns i 8, 9, 17, 20, 31, 32, 37 och 53 kap. kyrkoordningen. Ett par exempel är att utfärda kallelse till val av diakoner och präster i domkapitlet enligt 9 kap. 11 § kyrkoordningen och att besluta om kontraktsindelning enligt 37 kap. 20 § kyrkoordningen. Det som ingår i denna grupp bestämmelser samt den gruppen i stycket ovan kan domkapitlet utse någon att svara för.

Bestämmelsen i 8 kap. 5 § kyrkoordningen om att domkapitlet beslutar om vem som fullgör biskopens uppgifter vid förhinder för biskopen eller vakans på tjänsten hade sin motsvarighet i kyrkolagen (1992:300). Där angavs dock att domkapitlet fick besluta om vem som skulle fullgöra ”de uppgifter som biskopen får lämna över till någon annan”, 4 kap. 28 § kyrkolagen. Det framgår av förarbeten till den bestämmelsen att den avsåg ”de andliga ämbetsuppgifter som biskopen får överlåta till annan”. Som exempel angavs invigning av kyrka och installation av kyrkoherde i församling, (prop. 1987/88:31 s. 198). I 1992 års kyrkolag fanns inte kvar en punkt som hade funnits i 19 § i 1988 års domkapitelslag, nämligen ”att anlita annan biskop för prästvigning och de övriga ämbetsuppgifter som måste fullgöras av biskop”. Den punkten ströks med motiveringen att det hörde till kyrkomötets normgivning att besluta om prästvigning. I kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte sägs att den bestämmelse som fanns i 1992 års kyrkolag om fullgörande av biskopens uppgifter i kyrkoordningsskrivelsen hade ”generaliserats och avser nu alla de uppgifter som är biskopens och som måste fullgöras även om han eller hon har förhinder”.

Vid remissbehandlingen av kyrkoordningsskrivelsen, som på den aktuella punkten i huvudsak överensstämde med förslaget i kyrkoordningsskrivelsen, menade några domkapitel att domprostens roll i sammanhanget behövde klargöras och dåvarande Göteborgs kyrkliga samfällighet menade att biskopens uppgifter bara skulle få fullgöras av en präst. Detta föranledde inga ändringar från Svenska kyrkans centralstyrelsens sida.

Till 1999 års kyrkomöte väcktes också en motion i vilken föreslogs att det i kyrkoordningen skulle regleras att domprosten skulle fullgöra biskopens uppgifter vid förhinder för biskopen eller vid vakans (motion 1999:220). Först om domprosten också var förhindrad eller domproststjänsten inte hade ordinarie innehavare skulle domkapitlet få besluta vem som skulle fullgöra biskopens uppgifter. Detta motiverades med att om domkapitlet utsåg någon annan än domprosten att fullgöra biskopens uppgifter skulle det, eftersom domprosten ersatte biskopen i vissa funktioner enligt särskild reglering, bli en tudelning av biskopens uppgifter och det kunde ifrågasättas då biskopsämbetet är enhetens ämbete. Andra kyrkolagsutskottet delade motionärernas uppfattning att det är domprosten som normalt ska ersätta biskopen men menade att detta torde kunna ske utan särskilt stöd i kyrkoordningen. Därför föreslogs avslag på motionen vilket också blev kyrkomötets beslut.

En stiftsbiskop har också i kyrkoordningen givna uppdrag på nationell nivå. Biskoparna deltar i kyrkomötets arbete, 11 kap. 1 § och i Biskopsmötet, som är ett av Svenska kyrkans nationella organ och består av stiftens biskopar, 13 kap. 1 §. Biskopen i Visby stift är vidare ledamot i kyrkostyrelsens råd för Svenska kyrkan i utlandet, 10 kap. 5 §. Förarbetena berör inte domkapitlets rätt att vid förhinder eller vakans besluta vem som fullgör biskopens uppgifter skulle gälla för annat än uppgifter i stiftet. Eftersom det är stiftens biskopar som deltar i kyrkomötets arbete och tillsammans utgör Biskopsmötet kan inte den som bara fullgör biskopens uppgifter ha dessa särskilt reglerade uppgifter. Motsvarande bör gälla i fråga om rådet för Svenska kyrkan i utlandet.

Vakans på befattningen som biskop

I regel sker skifte på befattningen som biskop när en stiftsbiskop går i pension och en ny biskop väljs. Detta kan hanteras så att det inte behöver uppstå någon längre vakans. Det kan ställa sig annorlunda i vissa situationer som när någon avlider, blir obehörig-förklarad eller av annat skäl mindre planerat lämnar befattningen. Eftersom det är en relativt omfattande process innan en ny biskop kommer på plats kan det i en sådan

situation ta upp till ett år innan det finns en ny biskop i stiftet. I Visby stift gällde detta under 2022. Nedan följer en redogörelse för hur situationen hanterades i Visby stift och på nationell nivå.

Domkapitlet i Visby stift utsåg den 2 mars 2022 med stöd av 8 kap. 5 § kyrkoordningen en biskop emeritus, som tidigare var biskop i stiftet, att fullgöra biskopens uppgifter till dess ny biskop hade tillträtt. Samtidigt beslutade domkapitlet att adjungera honom att delta i domkapitlets sammanträden med yttranderätt. Ett motsvarande beslut fattade även stiftsstyrelsen för sin del. På Visby stifts webbplats omnämndes biskopen emeritus som ”tjänstgörande biskop tills ny biskop är på plats” och på Biskopsmötets webbplats fanns biskopens namn med i uppräknningen av stiftens biskopar. Det som kommunicerades externt gav närmast bilden av att det fanns en vikarierande biskop i Visby stift.

Även på andra sätt kan man få uppfattningen att det var fråga om inträde som vikarierande biskop med uppgifter utöver dem som följer av bestämmelserna om fullgörande av biskopens uppgifter enligt bestämmelserna i kyrkoordningen. Det var vid den tiden också aktuellt i Visby stift att utse en ny domprost. När stiftsstyrelsens arbetsutskott utsåg ledamöter i tillsättningsnämnden konstaterades i protokollet att biskopen är självskriven ledamot och ordförande. Arbetsutskottet utsåg en ersättare för biskopen som ledamot i tillsättningsnämnden. Den biskop som avses i kyrkoordningens bestämmelser om tillsättningsnämndens sammansättning är den som innehar befattningen som biskop i stiftet. I detta fall fanns ingen som innehade befattningen. Det förhållandet att domkapitlet hade beslutat att en biskop emeritus skulle fullgöra biskopens uppgifter medförde inte att det fanns en vikarierande biskop.

Även hanteringen av biskopens delaktighet i 2022 års kyrkomöte ger exempel på otydlighet med nuvarande ordning. I 11 kap. 1 § anges att utöver de valda ledamöterna deltar också ”stiftens biskopar” i kyrkomötets arbete, alltså de som innehar en befattning som biskop i ett stift. Kyrkomötet beslutade att biskopen emeritus fick närvara i organisationsutskottet på motsvarande sätt som beslut fattades om i vilka utskott stiftsbiskoparna fick närvara.

Redovisningen ovan visar att det uppstår frågor av särskilt slag vid en lång tids vakans på en befattning som stiftsbiskop. Det framstår med nu gällande bestämmelser inte alltid som självklart hur dessa ska hanteras.

Tillsättningsnämnden

Tillsättning av domprost vid kyrkoordningens tillkomst

I betänkandet Förslag till kyrkoordning (Svenska kyrkans utredningar 1998:1) fanns inga andra bestämmelser om tillsättning av domprost än de som föreslogs beträffande kyrkoherdar i övrigt. Det innebar att beslutet om tillsättning skulle fattas på lokal nivå. Förslaget till kyrkoordning innefattade dock bestämmelser om det som kallades reell behörighetsprövning. Det innebar att domkapitlets behörighetsprövning inte endast skulle avse att vissa formella villkor var uppfyllda. Alla som skulle anställas som präster och diakoner skulle också av domkapitlet ha förklarats uppfylla de särskilda krav som den sökta befattningen ställde. I kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte fanns inte ordningen med reell behörighetsprövning kvar. I stället skulle domkapitlet bara yttra sig över de i formell mening behöriga sökandena utifrån de särskilda krav som befattningen ställer.

Svenska kyrkans centralstyrelse angav i kyrkoordningsskrivelsen (CsSkr 1999:3) att den i avvägningen mellan de olika intressen som gör sig gällande i frågan om vem som ska tillsätta en domprost hade kommit till ett annat resultat än i utredningsarbetet.

Som en viktig förändring mellan utredningsförslaget och skrivelsen avseende präst-anställningen pekade man på att det inte skulle ske en reell behörighetsprövning. I fråga om domprosten skulle ett genomförande av det förslaget ha inneburit att domkapitlet skulle ha fastställt särskilda kriterier gentemot vilka behörighetsprövningen skulle ha gjorts. Vidare pekade Centralstyrelsen på att den då gällande ordningen innebar att regeringen tillsatte domprostar. Mot den redovisade bakgrunden och med hänsyn till domprostens ställning i stiftet föreslog Centralstyrelsen att tillsättningen av domprost skulle ligga hos stiftet genom stiftsstyrelsen. Domkyrkoförsamlingen skulle, liksom enligt då gällande ordning, få utöva sitt medinflytande genom att yttra sig över behöriga sökande.

Vid 1999 års kyrkomöte förelåg tre motioner med förslag om att domprost i likhet med övriga kyrkoherdar skulle utses på lokal nivå. I två av motionerna (motion 1999:26 och 1999:78) föreslogs att stiftets inflytande skulle utövas genom yttranden från stiftsstyrelsen och domkapitlet före tillsättningen. I den tredje motionen (motion 1999:220) föreslogs att ordningen med ”reell behörighetsprövning” skulle gälla vid tillsättning av domprost. Andra kyrkolagsutskottet (2KL 1999:1 s. 133) fann i avvägningen mellan olika intressen att en befattning som domprost borde tillsättas av stiftsstyrelsen på det sätt som Centralstyrelsen hade föreslagit. Kyrkomötet avtog motionerna och beslutade i enlighet med förslaget i skrivelsen.

Tillsättningsnämnden – nytt organ för samverkan

När de nya bestämmelserna om tillsättning av domprost skulle tillämpas första gången ledde detta till konflikter när en stiftsstyrelse utsåg en sökande och domkyrkoförsamlingen anställde en annan. Denna tvist löstes med tiden och någon motsvarande situation har därefter inte uppstått. Dessa tvistigheter men även vissa motsättningar i övrigt mellan stiftsstyrelse och domkyrkoförsamling fanns som en bakgrund när 2000, 2001 och 2007 års kyrkomöten behandlade motioner om tillsättning av domprost. Det fanns förslag av något varierande slag, bland annat om översyn av de gällande bestämmelserna. Det var detta som kom till stånd när den s.k. demokratiutredningen fick i uppdrag att se över bestämmelserna om hur domprostar utses. Frågan behandlades i betänkandet *Styra och leda – Samverkan och ansvarsfördelning i Svenska kyrkan* (Svenska kyrkans utredningar 2008:1).

I sina överväganden angav demokratiutredningen inledningsvis (s. 154) att ”det finns en uppenbar intressekonflikt när någon ska utses till en befattning som avser dels att vara kyrkoherde i ett lokalt pastorat, dels att ha vissa självskrivna funktioner i stiftet.” Lösningen som föreslogs var inrättande av en tillsättningsnämnd sammansatt av företrädare för såväl kyrkorådet i domkyrkoförsamlingen/pastoratet som för stiftsstyrelsen.

Biskopen föreslogs bli självskriven ordförande i tillsättningsnämnden. Utgångspunkten för det förslaget var ett yttrande från läronämnden (Ln 2008:13y). Ärendet som yttrandet gällde avsåg ersättare för kyrkoherden i kyrkorådet vid tillsättning av ny kyrkoherde. Utredningen menade att det som läronämnden hade anfört var av principiell betydelse utöver den specifika fråga som föranledde yttrandet. Läronämnden anförde följande.

Bestämmelserna om kyrkorådets sammansättning speglar Svenska kyrkans syn på ansvaret inom kyrkan och att alla frågor inom församlingens styrelse ska belysas gemensamt av kyrkans vinningstjänst och de demokratiskt valda. Inga frågor bör avgöras utanför denna teologiskt motiverade ram.

De valda ledamöterna i tillsättningsnämnden skulle vara tre vardera från stiftsstyrelsen och det organ på lokal nivå (nu kyrkorådet) som hade att tillsätta befattningar för domkyrkoförsamlingen. Det skulle vara personer med styrelseuppdrag, alltså ledamöter eller ersättare i stiftsstyrelsen och kyrkorådet, som valdes till ledamöter och ersättare i tillsättningsnämnden. Något undantag från valbarhetsvillkoret att vara ledamot eller ersättare i stiftsstyrelsen gjordes inte när det angavs att stiftsstyrelsen skulle utse en ersättare för biskopen som ledamot. Tillsättningsnämnden skulle inom sig utse en vice ordförande.

I skrivelsen KsSkr 2009:5 Styrning och ledning m.m. anslöt sig kyrkostyrelsen till utredningens förslag vilket också blev kyrkomötets beslut. Därmed infördes bestämmelser i 34 kap. 12 § kyrkoordningen i enlighet med det här redovisade förslaget. I skrivelsen uppmärksammade kyrkostyrelsen särskilt situationen i Uppsala stift (KsSkr 2009:5 s. 50). Det gällde frågan om ärkebiskopen eller biskopen i Uppsala ska vara självskriven ledamot och ordförande i tillsättningsnämnden. Stiftsstyrelsen och domkapitlet i Uppsala menade att det borde vara ärkebiskopen eftersom Uppsala domkyrkoförsamling ligger inom ärkebiskopens pastorala område. Kyrkostyrelsen angav att den inte hade något att erinra mot detta. Vidare står i skrivelsen att kyrkostyrelsen föreslog en justering av bestämmelsen i enlighet med detta. Vari den justeringen bestod är oklart. Det finns ingen särskild reglering av vad som gäller för Uppsala stift. Den bestämmelse som då blir tillämplig är det som sägs i 8 kap. 3 § sista stycket, nämligen att när det inte är särskilt reglerat avgör de båda biskoparna i samråd hur olika uppgifter ska fördelas.

2.5 Överväganden och förslag

2.5.1 Tillförordnad biskop

Kyrkostyrelsens förslag: Vid en längre vakans får stiftsstyrelsen, i samråd med domkapitlet, som stiftets biskop tillförordna någon som är behörig att fullgöra uppdraget som biskop. I Uppsala stift ska detta gälla först vid en längre vakans på båda befattningarna som biskop.

Ändrad paragraf: 8 kap. 5 § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med kyrkostyrelsens förslag. Jämfört med promemorians förslag föreslår kyrkostyrelsen en ändrad terminologisk utformning av paragrafen samt ett tillägg avseende de särskilda förhållandena i Uppsala stift.

Remissinstanserna: Sex stift tillstyrker promemorians förslag om förändrad skrivning i 8 kap. 5 § kyrkoordningen, liksom domkapitlet i ytterligare två stift. Bland församlingar och pastorat som har lämnat yttranden har samtliga, med något undantag, tillstyrkt eller inte haft något att erinra mot förslaget. Samtidigt har ett flertal stift synpunkter på utformningen av ändringsförslaget till bestämmelsen. Flera stift menar att domkapitlet ska vara det beslutande organet i frågan, i stället för som promemorians förslag där stiftsstyrelsen fattar beslutet. Några stift menar även att ändringsförslaget till bestämmelsen behöver formuleras så att det tydligt framgår att stiftsstyrelsen och domkapitlet ska vara eniga om beslutet. Fyra stift och ytterligare två stiftsstyrelser avstyrker förslaget. *Linköpings stift* anger att det inte lämnar några synpunkter.

Överklagandenämnden och Ansvarsnämnden avstyrker, utan att redovisa några närmare skäl härför, förslaget medan Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation tillstyrker förslaget.

Närmare om remissvarens innehåll

Stockholms, Visby, Uppsala, Lunds, Skara och Karlstads stift, liksom *domkapitlen i Strängnäs och Härnösands stift* tillstyrker förslaget om att införa en möjlighet att anställa en vikarierande biskop vid en längre vakans på befattningen som biskop. Flera av dem tillstyrker under vissa förutsättningar eller med vissa tillägg.

Göteborgs, Visby och Stockholms stift anser att det bör vara domkapitlet i stället för stiftsstyrelsen som är beslutsfattande organ gällande att utse en vikarierande biskop. *Göteborgs* och *Visby stift* menar därutöver att det skulle vara en rimlig ordning att domkapitlet utser en vikarie ”efter hörande” respektive ”i samråd” med stiftsstyrelsen och Biskopsmötet. *Stockholms stift* menar att två alternativa uttryck till ”vikarie” som bör övervägas för den biskopsvigde person som fullgör en biskops uppgifter är ”ställföreträdande biskop” eller ”tillförordnad biskop”.

Flera stift betonar att det är en förutsättning för förslaget att stiftsstyrelsen och domkapitlet är överens. *Domkapitlet i Härnösands stift* menar att den i promemorian föreslagna lydelsen av 8 kap. 5 § kyrkoordningen inte helt tydligt anger att enighet ska råda i frågan mellan stiftsstyrelse och domkapitel för att beslut ska kunna fattas. Stiftet föreslår därför att ett förtydligande görs så att det anges att vid en längre vakans får stiftsstyrelsen ”efter samråd och i samförstånd med domkapitlet”, eller liknande uttryck, fatta beslut i frågan.

Domkapitlet i Uppsala stift poängterar att det av promemorian framgår att det är en förutsättning att det råder enighet mellan stiftsstyrelse och domkapitel. Däremot anser de att den föreslagna formuleringen i bestämmelsen inte ger uttryck för kravet på enighet på ett tydligt sätt. Domkapitlets förslag på lydelse till 8 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen är: ”Vid en längre vakans får stiftsstyrelsen, om domkapitlet godkänner det, som vikarierande biskop anställa någon som är behörig att fullgöra uppdraget som biskop.” Domkapitlet konstaterar att det förekommer andra bestämmelser i kyrkoordningen där det talas om ”samråd” utan att det föreligger krav på enighet. Vidare menar domkapitlet att det blir otydligt om stiftsstyrelsen och domkapitlet ska fatta beslutet ”tillsammans” eller om det är stiftsstyrelsen som ska fatta beslutet efter samråd med domkapitlet, dock att de måste vara eniga.

Domkapitlet i Strängnäs stift tillstyrker förslaget med tillägg om att ett förordnande vid en sådan vakans ska kunna vara högst ett år.

Göteborgs, Växjö, Västerås och Luleå stift, samt *stiftsstyrelserna i Härnösands och Strängnäs stift* avstyrker promemorians förslag. *Stiftsstyrelsen i Västerås stift* avstyrker förslaget i dess nuvarande formulering. Stiftsstyrelsen ser behovet av en reglering av vikariat vid vakans, men anser att den föreslagna formuleringen är för vag. Stiftsstyrelsen poängterar att begreppet ”längre vakans” saknar en tydlig definition som kan skapa osäkerhet. Vidare framhålls att stift i praktiken har klarat sig utan en biskop under längre perioder, vilket aktualiserar frågan om det överhuvudtaget behövs en reglering. Stiftsstyrelsen efterfrågar därför en tydligare gränsdragning mellan domkapitlets och stiftsstyrelsens ansvar i dessa situationer. *Linköpings stift* har i sitt remissvar angivit att stiftet inte lämnar några synpunkter på här aktuellt förslag.

Överklagandenämnden avstyrker promemorians samtliga förslag, med ett undantag som inte är relevant för skrivelsen. Nämnden behandlar inte förslaget specifikt, men konstaterar att när det gäller övriga förslag, med ett undantag, i promemorian är

de till övervägande del följdändringar till de två huvudförslagen och bör därför inte införas i kyrkoordningen om inte huvudförslagen införs.

Ansvarsnämnden avstyrker förslaget. Nämnden ser det i och för sig inte som problematiskt att en ersättare för biskopen utses vid vakans, men menar att det skulle kunna bli problem om stiftsstyrelsen och domkapitlet har olika uppfattningar. Frågan uppkommer då om vilket organ som kan fatta det avgörande beslutet.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation tillstyrker förslaget.

De församlingar och pastorat som har svarat är i stort positiva till förslaget i promemorian, där samtliga, med något undantag, tillstyrker eller inte har något att erinra mot förslaget.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Vid en längre vakans på befattningen som stiftsbiskop uppstår särskilda frågor. Det blir i dessa situationer tydligt att biskopens uppdrag och uppgifter går utöver de uppgifter som domkapitlet kan utse någon annan att fullgöra enligt 8 kap. 5 § i de situationer då biskopen har förhinder. Biskopen förbinder sitt stift med kyrkan som helhet. När biskopen fullgör vad som kan kallas uppgifter på nationell nivå är det inte fråga om uppgifter så att säga åt den nationella nivån utan ett utflöde av att vara biskop för ett stift. Det hör samman med att biskopens uppdrag inte bara avser ett visst stift och att biskopen vigs till biskop i Svenska kyrkan. Organisatoriskt tar sig detta i uttryck, såvitt gäller sådant som är reglerat i kyrkoordningen och avser alla stiftsbiskopar, i Biskopsmötet och i delaktigheten i kyrkomötets arbete.

I promemorian konstateras vidare att det torde stå Biskopsmötet fritt att adjungera någon till sina sammanträden. Gällande en stiftsbiskops ersättare i kyrkomötets arbete enligt nuvarande ordning kan det formellt sett ses som mer tveksamt, eftersom det anges i 11 kap. 1 § kyrkoordningen att ”stiftens biskopar” deltar i kyrkomötets arbete. Det finns inte någon som har ställning som ”stiftets biskop” i formell mening när det inte finns en ordinarie innehavare av befattningen som biskop. Det finns en möjlighet enligt etablerad praxis i kyrkomötet för adjunktion när det gäller utskottens arbete vilket beslutas av utskotten själva. I det aktuella fallet från 2022 beslutade dock kyrkomötet om utskottsplaceringen.

Det får dock ses som önskvärt att det som uppfattas som reellt gällande och det som är formellt reglerat står i samklang. Uppgifterna på den nationella nivån är inte de primära i biskopens uppdrag. Det kan naturligtvis uppstå kortare vakanser utan att detta skulle kräva andra bestämmelser än de som redan finns i kyrkoordningen. Vid en längre vakans blir stiftets ställning som biskopens ämbetsområde och bland annat uppgifterna att ”svara för ledning och tillsyn” och att ”vårda och värna kyrkans enhet” inte omhändertagna på det sätt som är avsett.

Enligt gällande ordning kan domkapitlet utse någon att i viss utsträckning fullgöra biskopens uppgifter. Kyrkostyrelsen kan konstatera att domkapitlet i Visby stift 2022 utsåg en biskop emeritus att fullgöra biskopens uppgifter enligt 8 kap. 5 § kyrkoordningen. Mycket talar dock för att biskopen emeritus i praktiken betraktades och fungerade som stiftets biskop.

Utifrån vad som har redovisats i bakgrunden och med anledning av det som anförts ovan anser kyrkostyrelsen att det finns goda skäl att införa möjligheten att i vissa fall kunna ha en tillförordnad biskop som helt och fullt svarar för de uppgifter och det ansvar som tillkommer en stiftsbiskop. Det måste då naturligtvis vara fråga om en person som är behörig att utöva uppdraget som biskop. Behörig att utöva uppdraget som biskop är den som har vigts till biskop i Svenska kyrkans ordning, enligt 30 kap. 1 § kyrkoordningen.

I den remitterade promemorian föreslogs att det nya andra stycket i 8 kap. 5 § skulle ha följande lydelse: "Vid en längre vakans får stiftsstyrelsen, i samråd med domkapitlet, som vikarierande biskop anställa någon som är behörig att fullgöra uppdraget som biskop." Kyrkostyrelsen har, i likhet med vad *Stockholms stift* har efterfrågat, övervägt alternativa uttryck till "vikarierande biskop". Kyrkostyrelsen har valt formuleringen "som stiftets biskop tillförordna", vilket bäst får anses svara mot den aktuella situationen, det vill säga när befattningen som biskop under en längre tid är vakant.

Det kan övervägas om det borde sättas en tidsgräns för när ett tillförordnande får ske. I likhet med förslaget i promemorian menar kyrkostyrelsen att det kan vara rimligt att ett tillförordnande sker om en vakans förväntas sträcka sig över längre tid än fyra till sex månader. Detta kan bli fallet om en biskop avlider under sin tjänstgöringstid, av någon anledning måste lämna befattningen eller för den händelse det sker en obehörigförklaring. Med andra ord är det aktuellt när ett biskopsval måste hållas utan möjlighet till tillräcklig framförhållning. Detta är dock inget som närmare behöver regleras i kyrkoordningen, liksom inte heller hur länge ett tillförordnande får ske. Hur länge ett förordnande behöver fortgå är beroende av biskopsvalets genomförande, varför en reglerad tidsgräns, på det sätt som *domkapitlet i Strängnäs stift* föreslagit, inte framstår som en ändamålsenlig ordning.

Kyrkostyrelsen anser, i likhet med förslaget i promemorian, att det är en fråga för stiftet att avgöra om det blir aktuellt att tillförordna en biskop. Det ska då råda bred enighet i stiftet om dels att detta ska göras, dels om vem som ska tillförordnas. Om en biskop ska tillförordnas ska stiftsstyrelsen fatta beslut om detta i *samråd* med domkapitlet. Det ska alltså råda enighet mellan domkapitlet och stiftsstyrelsen om att ett tillförordnande ska ske och om vem som ska få den uppgiften. Några stift menar att det bör vara domkapitlet, i stället för stiftsstyrelsen, som fattar det formella beslutet i den nu aktuella frågan. Mot bakgrund av att det är en avgörande förutsättning att enighet råder mellan stiftsstyrelsen och domkapitlet, menar kyrkostyrelsen dock att det saknas anledning att närmare överväga förslagen om att frångå förslaget om att det är stiftsstyrelsen som fattar det formella beslutet. Formellt blir det alltså stiftsstyrelsen som, i sin egenskap av arbetsgivare, fattar beslutet om tillförordnandet. För den händelse enighet mellan domkapitel och stiftsstyrelse inte kan uppnås kvarstår, liksom vid förhinder för biskopen och kortare vakans på befattningen, nuvarande reglering i 8 kap. 5 § första stycket kyrkoordningen. Det vill säga möjligheten för domkapitlet att utse någon annan att fullgöra vissa av biskopens uppgifter enligt 8 kap. 5 § kyrkoordningen.

Flera remissinstanser menar att den i promemorian förslagna lydelsen av 8 kap. 5 § andra stycket, "i samråd med domkapitlet", är vag eller otydlig i förhållande till skälen för ändringsförslaget. Kyrkostyrelsen ser dock inte anledning att ändra den föreslagna formuleringen "i *samråd*" eftersom uttrycket, enligt kyrkostyrelsens mening, innebär att enighet ska råda. Detta blir inte minst tydligt i de överväganden som redovisas i detta sammanhang.

Vad gäller den särskilda situationen i Uppsala stift, vilken redan i dag är särskilt reglerad i 8 kap. 5 § andra stycket kyrkoordningen, anser kyrkostyrelsen att det först vid en längre vakans på *båda* befattningarna som biskop ska bli möjligt att tillförordna en annan biskop. Kyrkostyrelsen föreslår därför ett sådant tillägg. Även om sannolikheten för att en sådan situation uppstår i Uppsala stift är mycket liten får det ses som självklart att det i så fall blir fråga om att tillförordna någon i *biskopen i Uppsala stifts* ställe. Detta gäller inte minst med anledning av hur ärkebiskopen väljs och med tanke på de särskilda uppgifter som ärkebiskopen har.

Kyrkostyrelsens förslag: Ersättare för biskopen som ledamot i tillsättningsnämnden för tillsättande av domprost ska vara den präst eller diakon som är vald till ledamot i domkapitlet. I Uppsala stift ska den andra biskopen vara ersättare även som ordförande.

Ändrad paragraf: 34 kap. 12 § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: Sju stift tillstyrker promemorians förslag till ändring i kyrkoordningen, varav två av stiftet tillstyrker med tillägg och ett stift tillstyrker förslaget med viss justering. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* och *domkapitlet i Härnösands stift* tillstyrker förslaget. Ett stift har inte något att erinra mot förslaget. Tre stift avstyrker promemorians förslag.

Karlstads stift tillstyrker förslaget och konstaterar att stiftet delar utredningens uppfattning att biskopens ersättare inte ska ses som företrädare för stiftsstyrelsen utan för kyrkans vinningstjänst. Likaså tillstyrker *Stockholms stift* förslaget och framhåller att kyrkans vinningstjänst bör vara företrädd i tillsättningsnämnden.

Visby och *Göteborgs stift* anser att om det finns en biskop utsedd som ersättare bör det vara den som sitter med i tillsättningsnämnden.

Lunds stift tillstyrker förslaget men ser det dock, till skillnad från promemorian, som mest naturligt att låta den präst som är vald till ersättare för biskop och domprost i domkapitlet få rollen som biskopens ersättare i tillsättningsnämnden. Stiftet menar att även den här personen har en särskild ställning som företrädare för vinningstjänsten i stiftet, en koppling till domkapitlet och därtill en särskild koppling till just biskopen.

Strängnäs stift menar att det inte framgår av promemorians förslag om ersättare för biskopen som ledamot i tillsättningsnämnden ska träda in som ordförande. Stiftet poängterar att den person som ersätter biskopen som ordförande i tillsättningsnämnden måste vara en person i vinningstjänsten.

Överklagandenämnden och *Ansvarsnämnden* avstyrker förslaget utan att närmare redovisa motiven härför.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation tillstyrker förslaget.

De församlingar och pastorat som har svarat är i stort positiva till förslaget i promemorian, där samtliga, med något undantag, tillstyrker eller inte har något att erinra mot förslaget.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

2022 års kyrkomöte uppdrog åt kyrkostyrelsen att ge förslag till en reglering i kyrkoordningen om vem som ska vara biskopens ersättare i tillsättningsnämnden för domprost (motion 2022:59, TU 2022:9, KmSkr 2022:4). Som har framgått tidigare i avsnitt 2.4 finns redan bestämmelser i kyrkoordningen om vem som är ersättare för biskopen i tillsättningsnämnden. Kyrkomötets uppdrag kan då förstås som att det ska vara förslag till en ändrad reglering. I betänkandet från tillsyns- och uppdragsutskottet ses det som angeläget att få en tydlighet i vem som ska vara biskopens ersättare i tillsättningsnämnden. Där anges att det kan skifta mellan stiftet hur nuvarande bestämmelser förstås och tillämpas.

I promemorian konstateras att det som kan medföra oklarhet i fråga om biskopens ersättare som ledamot i tillsättningsnämnden är att motivskrivningar vid tillkomsten av bestämmelserna om tillsättningsnämnden står i viss motsättning till det som är

stadgat. I bestämmelsen sägs, utan inskränkning, att ersättare som väljs av stiftsstyrelsen ska väljas bland ledamöter och ersättare i stiftsstyrelsen/"i det organ som väljer". Det är stiftsstyrelsen som har att välja ersättare för biskopen som ledamot. Vice ordförande utser tillsättningsnämnden själv bland sina valda ledamöter.

I promemorian konstateras vidare att när förslaget om tillsättningsnämnden tillkom hänvisades såvitt gällde biskopen som ordförande till det tidigare redovisade yttrandet från läronämnden. Nämnden anförde att bestämmelserna om kyrkorådets sammansättning speglar Svenska kyrkans syn på ansvaret inom kyrkan och att alla frågor inom församlingens styrelse ska belysas gemensamt av kyrkans vigningstjänst och de demokratiskt valda. Vidare anförde nämnden att inga frågor bör avgöras utanför denna teologiskt motiverade ram. I promemorian betonas att det kan ses som inkonsekvent när inte detsamma gäller om biskopen har förhinder och en ersättare måste inträda. Ordförandeskapet i stiftsstyrelsen var av viss betydelse när biskopen blev ordförande i tillsättningsnämnden. Principiellt sett har dock ordförandeskapet i såväl stiftsstyrelsen som i tillsättningsnämnden sin grund i uppdraget som stiftets biskop. Kyrkostyrelsen anser, i likhet med vad som anges i promemorian, att det talar för att den som är biskopens ersättare som ledamot inte heller ska ses som företrädare för stiftsstyrelsen utan som företrädare för kyrkans vigningstjänst. Det finns då inte skäl för att en ersättare behöver väljas inom eller av stiftsstyrelsen.

I promemorian betonas att utifrån tidigare redovisade överväganden om ersättare för biskopen i tillsättningsnämnden finns behovet av att det införs en ny bestämmelse i kyrkoordningen om den saken. I motionen till 2022 års kyrkomöte som ledde fram till uppdraget till kyrkostyrelsen pekas på möjligheten att låta den präst eller diakon som ingår i domkapitlet få rollen som biskopens ersättare i tillsättningsnämnden, vilket är den ordning som har föreslagits i promemorian. *Lunds stift* lyfter i sitt remissyttrande att det skulle vara mest naturligt att låta den präst som är vald till ersättare för biskop och domprost i domkapitlet få rollen som biskopens ersättare i tillsättningsnämnden. Stiftet menar att även den här personen har en särskild ställning som företrädare för vigningstjänsten i stiftet, en koppling till domkapitlet och därtill en särskild koppling till just biskopen. Kyrkostyrelsen konstaterar att den ledamot som är präst eller diakon, enligt 9 kap. 1 § första stycket tredje punkten respektive 9 kap. 2 § första stycket andra punkten kyrkoordningen i Uppsala stift, representerar vigningstjänsten i domkapitlet. I likhet med vad som anges i promemorian anser kyrkostyrelsen att denna ledamot ska vara biskopens ersättare. Den personen har genom att vara vald som ledamot av stiftets präster och diakoner en särskild ställning som företrädare för vigningstjänsten i stiftet. Det innebär också, liksom då biskopen tjänstgör, en koppling mellan domkapitlet och tillsättningsnämnden.

Två remissinstanser påpekar att om det finns en biskop utsedd som ersättare, i promemorian benämnd den vikarierande biskopen, bör det vara den som sitter i tillsättningsnämnden. Avseende det påpekandet kan kyrkostyrelsen konstatera följande. Den person som tillförordnas som biskop enligt kyrkostyrelsens förslag till ändring av 8 kap. 5 § kyrkoordningen är stiftets biskop fullt ut och kan fullgöra alla biskopsuppgifter såväl i stiftet som på den nationella nivån. Det innebär att den tillförordnade biskopen är ledamot och ordförande i tillsättningsnämnden och det behövs därmed inte i dessa fall en specialreglering för den tillförordnade biskopens närvaro i tillsättningsnämnden.

I linje med vad som enligt 8 kap. 5 § kyrkoordningen generellt gäller i Uppsala stift vid förhinder för en av biskoparna bör därför den biskop som inte är ordförande i tillsättningsnämnden vara den biskopens ersättare både som ledamot och ordförande i tillsättningsnämnden. De båda biskoparna i Uppsala stift kan tillsammans sägas uppehålla biskopsämbetet i stiftet. Kyrkostyrelsen anser, i likhet med vad som anges

i promemorian, att det då är konsekvent och i överensstämmelse med grunden för biskopens uppgift att vara ordförande i tillsättningsnämnden att den biskop som träder in som ersättare gör detta fullt ut, alltså även som ordförande. Det är de båda biskoparna som avgör vem av dem som ska vara ordinarie ordförande.

2.6 Ikraftträdande

Förslagen föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

2.7 Konsekvenser

Konsekvenser för barn

Barnet intar en särställning i kristen tro. Mot den bakgrunden ska barnkonsekvensanalyser göras inför avgörande beslut. Förslaget till aktuell ändring gäller kyrkoordningens bestämmelser om möjligheten att kunna tillförordna en biskop och att ersättaren för biskopen i tillsättningsnämnden för tillsättande av biskop ska vara en teologisk ledamot. Förslagen bedöms inte ha några direkta konsekvenser specifikt för barn.

Övriga konsekvenser

Övriga konsekvenser av de föreslagna kyrkoordningsändringarna återfinns under respektive avsnitt under överväganden och förslag. Sammanfattningsvis kan följande konsekvenser framhållas.

Förslaget om att vid en längre vakans får stiftsstyrelsen, i samråd med domkapitlet, som stiftets biskop tillförordna någon som är behörig att fullgöra uppdraget som biskop innebär följande. Vid en längre vakans på befattningen som biskop ska en person kunna tillförordnas som biskop för att möjliggöra att biskopsuppgifterna kan fullgöras fullt ut, såväl i stiftet som på nationell nivå. Enligt gällande ordning kan domkapitlet utse någon att endast i viss utsträckning fullgöra biskopens uppgifter och detta förslag ger möjlighet att i vissa fall kunna ha en tillförordnad biskop som helt och fullt svarar för de uppgifter och det ansvar som tillkommer en stiftsbiskop.

Förslaget om att ersättare för biskopen som ledamot i tillsättningsnämnden för tillsättande av domprost ska vara den präst eller diakon som är vald till ledamot i domkapitlet syftar till att skapa en tydlighet i vem som ska vara biskopens ersättare i tillsättningsnämnden. Förslaget säkerställer även att kyrkans vinningstjänst är representerad i tillsättningsnämnden. Förslaget innebär också, liksom då biskopen tjänstgör, att kopplingen mellan domkapitlet och tillsättningsnämnden upprätthålls.

2.8 Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen

8 kap.

5 §

Bestämmelsen reglerar fortsatt vissa särskilda förhållanden när biskopen har förhinder eller när befattningen som biskop är vakant, men har givits ett delvis nytt innehåll för att reglera vissa fall där en biskop kan tillförordnas som stiftets biskop när befattningen som biskop är vakant.

I *första stycket* görs en terminologisk ändring. Genom ändringen av första meningen klargörs att vid förhinder för biskopen får domkapitlet besluta om vem som

ska fullgöra biskopens uppgifter, såvida detta inte är särskilt reglerat i kyrkoordningen. Ändringen innebär att formuleringen ”när biskopstjänsten är ledig” utgår. En ny andra mening införs genom vilken det klargörs att detsamma som sägs i första meningen gäller när befattningen som biskop är vakant.

Ett nytt *andra stycke* införs genom vilket det klargörs att vid en längre vakans får stiftsstyrelsen, i samråd med domkapitlet, som stiftets biskop tillförordna någon som är behörig att fullgöra uppdraget som biskop. Uttrycket ”i samråd” innebär att enighet ska råda mellan domkapitlet och stiftsstyrelsen om att ett förordnande ska ske och om vem som ska få den uppgiften.

I det nya *tredje stycket*, nuvarande andra stycket, ändras så att det motsvarar det nuvarande andra stycket med tillägg avseende vad som ska gälla i Uppsala stift i den situation som avses i andra stycket, det vill säga att detta ska gälla först vid en längre vakans på båda befattningarna som biskop. Regleringen tar sikte på biskopen i Uppsala stift. Den är inte avsedd att gälla ärkebiskopen. Detta inte minst med anledning av hur ärkebiskopen väljs och med tanke på de särskilda uppgifter som ärkebiskopen har.

Fjärde stycket motsvarar det nuvarande tredje stycket i bestämmelsen.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.

34 kap.

12 §

Bestämmelsen ändras dels genom att nuvarande sista meningen i *tredje stycket* ändras på så sätt att den anger att ersättare för biskopen som ledamot är den präst eller diakon som är ledamot i domkapitlet, dels genom att det införs en ny sista mening i tredje stycket i vilken det klargörs att i Uppsala stift är den biskop som inte är ordinarie ordförande ersättare även som ordförande.

Övriga stycken kvarstår oförändrade.

Övervägandena finns i avsnitt 2.5.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2025:4

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 11 juni 2025.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Mona Olsson, Olle Reichenberg och Elisabeth Rydström samt tjänstgörande ersättarna Anders Brunnstedt, Sebastian Ekeröth Clausson, Johannes Fransson, Ingvar Jonsson och Xerxes Carlsén Åkerfeldt.

Föredragande: Mattias Thalén, Migelle Wikström, Evelina Kaarme och Mathias Brink.

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2025:4 Ändringar i kyrkoordningen.

Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2025:5

Ökad stiftssamverkan

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 3 april 2025

Martin Modéus

Camilla Asp

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

I denna skrivelse tar kyrkostyrelsen hand om innehållet i utredningen *Att kroka arm – Om ökad stiftssamverkan* samt remissinstansernas respons.

I skrivelsen finns förslag till justeringar i kyrkoordningen för att undanröja tveksamheter och otydlighet om möjligheter för samverkan i utförandet av stiftets uppdrag.

Innehåll

1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	3
2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen.....	3
3 Att kroka arm.....	4
3.1 Ärendet och dess beredning	4
3.2 Utredningens innehåll	4
3.3 Remittering av utredningen.....	5
4 Kyrkostyrelsens stöd för stiftssamverkan.....	7
4.1 Stiftsdialog på förtroendemannanivå	7
4.2 Stiftssamverkan på chefsnivå.....	8
4.3 Överenskommelser mellan stift	8
4.4 Samverkan genom resurstift	9
4.5 Samverkan genom stiftsnoder.....	9
4.6 Information om stiftssamverkan	10
5 Överväganden och förslag.....	11
5.1 Förslag om stiftets resurser	11
5.2 Stiftssamverkan.....	15
5.3 Stöd från kyrkostyrelsen	17
5.4 Ikraftträdande	19
5.5 Stiftssamverkans konsekvenser för barn.....	19
5.6 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen.....	19
Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	21

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2025:5

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen,

dels att en ny bestämmelse, 6 kap. 4 a §, ska införas av följande lydelse,

dels att 6 kap. 4 § och 10 kap. 4 § ska ha följande lydelse,

dels att det närmast före 6 kap. 4 a § ska införas en ny rubrik av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 kap.

4 §

Stiftet ska främja och ha tillsyn över församlingarnas uppgift att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Stiftet ska också främja en god förvaltning i stiftets församlingar, pastorat och samfälligheter för särskilda uppgifter och ha tillsyn över förvaltningen och över hur uppdraget som huvudman för begravningsverksamheten fullgörs. Det finns närmare bestämmelser om stiftets tillsyn i 57 kap.

Stiftet får lämna bidrag till internationell diakoni och mission.

Det finns särskilda bestämmelser i kyrkoordningen om övriga uppgifter som stiftet, biskopen, domkapitlet och stiftsstyrelsen ska fullgöra.

Stiftet ska anställa *och avlöna* den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för stiftets verksamhet.

Stiftet ska anställa *eller anlita* den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för stiftets verksamhet. *Stiftet kan också tillgoda-göra sig resurser och kompetens på annat sätt.*

Stiftet ska i sitt främjandearbete beakta domkyrkans roll som stiftskatedral som en särskild resurs i relation till församlingens grundläggande uppgift och därvid verka för stiftskatedralen som en konkret gestaltning av Svenska kyrkan som episkopal kyrka i enlighet med Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Stiftssamverkan

4 a §

Stiftet ska vid fullgörandet av sitt uppdrag beakta möjligheterna till samverkan med andra stift.

Stiftet får med beaktande av sitt uppdrag även tillhandahålla stöd till andra stift.

10 kap.

4 §

Kyrkostyrelsen får på uppdrag av en församling, ett pastorat, en kyrklig samfällighet för särskilda uppgifter eller ett stift tillhandahålla administrativa tjänster till en sådan enhet.

Kyrkostyrelsen får på uppdrag av ett stift tillhandahålla stöd för genomförandet av stiftets uppdrag.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2026.

3 Att kroka arm

3.1 Ärendet och dess beredning

I de senaste årens skrivelser till kyrkomötet om verksamhet och ekonomi har kyrkostyrelsen betonat att det är hög tid för omställning i Svenska kyrkan. Kyrkomötet har ställt sig bakom det faktum att den ekonomiska prognosen för framtiden kräver långsiktighet och ansvarsfullt agerande. Likaså att de arbetsformer som finns i dag behöver vidareutvecklas. Svenska kyrkan har hittills haft gott om ekonomiska resurser och har därför kunnat utföra liknande parallella arbetsinsatser i 13 stift. Kyrkomötets ekonomiutskott har specifikt uttryckt stor förväntan på arbetet för ökad stiftssamverkan och menar att det är nödvändigt att samverka mera och utarbeta nya arbetsformer.

I december 2022 tillsatte därför kyrkostyrelsen en parlamentarisk utredning med fokus på ökad stiftssamverkan. Utredningen tillkom för att stimulera stiftssamverkan och undersöka om det finns generella hinder för samverkan i utförandet av stiftens uppdrag som bör undanröjas. Utredningen skulle också identifiera det som kan underlätta och stärka stiftssamverkan.

I utredningens direktiv framgår vikten av att Svenska kyrkan utvecklas till en hållbar kyrka som hushållar väl med sina resurser, såsom medlemmarnas pengar. Därtill betonades hur verksamheten kan berikas av de perspektiv som tillkommer i samarbeten med andra. Det finns alltså både kvalitetsmässiga och ekonomiska grundvalar för samverkan, vilket var utgångspunkter för utredningen.

Utredningen överlämnade i april 2024 rapporten *Att kroka arm – Om ökad stiftssamverkan* (SKU 2024:1) till kyrkostyrelsen. Under hösten 2024 remitterades utredningen till stiftet, församlingar och några övriga remissinstanser. En remiss-sammanställning har upprättats och finns sparad i ärendet Ks 2024-1243.

3.2 Utredningens innehåll

Utredningen konstaterar att det inte finns några hinder för stiftssamverkan i dag – om stiftet vill samverka. Det finns redan förutsättningar för samverkan mellan stiftet utifrån dagens kyrkoordning. Men kyrkoordningen uppmuntrar inte uttryckligen till gemensamma lösningar varför utredningen föreslår nya formuleringar i kyrkoordningen för att undanröja de otydligheter, tveksamheter och den ängslighet som kan hindra samverkan mellan stiftet.

I utredningsrapporten beskrivs bakgrund, utgångspunkter och förutsättningar för stiftssamverkan och överväganden för utredningen förslag. Utredningen betonar skillnaden mellan *ansvar* och *utförande*, att det är skillnad mellan stiftets kyrkoord-

ningsreglerade ansvar och hur stiftet i praktiken väljer att utföra och samverka i sitt uppdrag. En viktig utgångspunkt i utredningen har också varit att det kyrkoordningsreglerade ansvaret bör renodlas och finansieras av respektive nivå.

Utredningen utgår ifrån nuvarande organisation i Svenska kyrkan och föreslår inga förändringar av den, vilket ingick som en förutsättning i utredningens direktiv. De juridiska och läromässiga utgångspunkter som ligger till grund för ökad stiftssamverkan presenteras i utredningsrapporten.

Utredningen månar om frivilligheten vid stiftssamverkan, men betonar samtidigt allvaret i behovet av att dela på resurser i en alltmer ansträngd ekonomisk situation. Utredningen visar på att resurserna är ojämnt fördelade inom Svenska kyrkan och stiftens förutsättningar är olika. Utredningen menar att det inte är rimligt att varje stift ska ha samma uppsättning expert- och specialkompetens för främjande, stöd och kvalitetssäkring inom alla verksamhetsområden. I dag sker dessutom dubbelarbete inom flera områden vilket inte är hållbart på sikt med hänsyn till minskade intäkter och resurser i framtiden. Framtiden kommer att kräva antingen hård prioritering eller/och ökad samverkan genom exempelvis någon form av arbetsfördelning mellan stiftet. Utredningen betonar också hur stiftssamverkan samtidigt kan möta behovet av kvalitetsutveckling inom flera verksamhetsområden.

Rapporten rymmer en omvärldsbeskrivning och prognoser för stiftens ekonomiska förutsättningar att stärka det lokala församlingsarbetet i framtiden.

Utredningen har undersökt och beskriver en del av den stiftssamverkan som redan äger rum i dag och har valt att lyfta fram 15 aktuella exempel med olika karaktär. De framgångsfaktorer som utredningen menar har störst betydelse för en hållbar stiftssamverkan lyfts också fram, faktorer som bland annat förtroendevalda i stiftsstyrelsernas presidier och kyrkostyrelsens arbetsutskott har medverkat till att identifiera.

Utredningen slår fast att Svenska kyrkan behöver kroka arm internt och med andra i det omgivande samhället för att vara en långsiktigt bärkraftig kyrka som klarar sig med mindre ekonomiska resurser än i dag.

I utredningsrapporten redogörs vidare för det resonemang som leder fram till utredningens slutsatser och förslag. Utredningen i sin helhet finns publicerad på Svenska kyrkans webb: www.svenskakyrkan.se/utredningar.

3.3 Remittering av utredningen

Resultatet av remitteringen visar en samstämmighet bland remissinstanserna samt att det finns ett stöd för utredningens innehåll och konkreta förslag.

Inbjudan att lämna synpunkter på utredningen skickades till samtliga 13 stift den 20 augusti 2024. Sista svarsdatum var den 1 december 2024. Inbjudan att lämna synpunkter skickades även till 37 församlingar och pastorat, tre i varje stift, samt till ett pastorat i Visby stift. Enheterna valdes ut i syfte att få ett så brett underlag som möjligt utifrån olika förutsättningar. Parametrarna i urvalet har varit geografi, demografi, storlek och kyrklighet. Av dessa enheter har 15 svarat, varav ett storpastorat och en domkyrkoförsamling.

Fyra av kyrkostyrelsens nämnder erbjöds möjlighet att lämna remissvar, tre av dessa har svarat att de antingen avstår att svara eller inte har några invändningar eller synpunkter. Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (Skao) har avgett ett yttrande som redovisas kortfattat nedan.

Sammanfattningsvis uttrycker stiftet att de finner utredningen väl genomförd och att intentionerna för ökad stiftssamverkan är bra och att ökad stiftssamverkan är önskvärd. Flera stift uttrycker vikten av fortsatt gemensamt arbete och fördjupade

strategiska samtal. Motiven för att stiften tillstyrker är samstämmiga, det handlar om att Svenska kyrkan behöver utveckla resurseffektiva samverkansformer mellan stiftet och samverkan med den nationella nivån. Om enheterna i Svenska kyrkan hjälps åt med kompetens- och resurskrävande uppgifter ökar möjligheten att kunna satsa mer på stöd till gudstjänstliv, diakoni samt barn- och ungdomsverksamhet. Det nämns att den utökade digitaliseringen har möjliggjort att medarbetare kan arbeta mer stiftsövergripande i dag än mot tidigare.

Stiftet välkomnar således en gemensam fortsatt strävan för ökad samverkan. *Strängnäs stift* och *Uppsala stift* uttrycker till och med att man tycker att utredningen borde ha gått längre i sina förslag. Uppsala stift uttrycker att de gärna hade sett en tydligare vision och strategi för utökad stiftssamverkan. Strängnäs stift saknar överväganden för hur stiftets kompetens kan delas och vilka förutsättningar som krävs för att säkra hållbara strukturer för framtiden, samt hur detta skulle kunna komma till uttryck i kyrkoordningen.

Flera stift menar att en ökad samverkan är möjlig redan nu med befintliga formuleringar i kyrkoordningen. De uttrycker att de konkreta förslagen är okontroversiella och oproblematiska och att en hel del samverkan redan sker och att nuvarande kyrkoordning inte hittills har hindrat önskad samverkan, men att justeringarna förtydligar och visar på möjligheter och kan undanröja eventuella tveksamheter till samverkan.

Flera stift anser att den exempelsamling på olika sorters samverkan som finns i utredningen är bra och intressant, samt glädjande och inspirerande. Några stift påpekar att det finns många fler exempel än dessa. Vidare lyfts resonemanget i utredningen om Svenska kyrkans episkopala struktur både som bra och tydligt och att det på ett övertygande sätt visar hur stiftssamverkan inte förändrar det ansvar som varje stift har var för sig.

Samtliga 13 stift finner utredningens förslag till kyrkoordningsändringar och tillägg som positiva och stiftet tillstyrker förslagen i sin helhet utan förslag till förändringar, förutom Linköpings stift som förordar att ordet *ska* i utredningens förslag till ny bestämmelse om stiftssamverkan i 6 kap. ska bytas ut till ordet *bör*. Stiftet ser en risk att ordet ska uppfattas som ett formellt krav likt barnkonsekvensanalyser och att det ökar den administrativa bördan. Kyrkostyrelsen bemöter denna fråga i avsnitt 5.2 Stiftssamverkan.

I avsnittet 5 finns en detaljerad redogörelse för remissinstansernas respons vad gäller förslagen till justeringar i kyrkoordningen.

Slutligen välkomnar Skao utredningens förslag och har i sitt remissvar erbjudit sina tjänster till stöd vid samverkan. Skao erbjuder att med sin samlade kompetens och erfarenhet bidra till att bland annat visa på hur olägenheter för de enskilda arbetstagaren som ska arbeta för flera stift kan undanröjas. Man menar vidare att det finns möjlighet till samverkan inom de flesta främjandeyråden, tillika även inom tillsynsverksamheten och nämner flera befattningar som exempel. Skao nämner slutligen sin utbildningsverksamhet och att ytterligare samverkan kan utvecklas inom utbildningsområdet.

Samverkan bör växa fram lokalt där arbetet genomförs. Likaså tilliten till att ett annat stift kan utföra en del av stiftets främjandeuppdrag och göra det bra. Det är angeläget för kyrkostyrelsen att understödja de insatser som främjar tillit och sammanhållning i Svenska kyrkan och den nationella nivån bör därför bidra till att skapa goda förutsättningar för ökad stiftssamverkan. Kyrkostyrelsen finner den centrala fråga som utredningen ställer i sitt slutord som mycket angelägen i den tid som är: Vill vi möta framtiden tillsammans eller möta den var för sig?

Formerna för stiftssamverkan behöver kontinuerligt utvecklas. Kyrkostyrelsen, liksom utredningen, förespråkar inte någon särskild samverkansmodell eller specifik form för stiftssamverkan i nuläget. Stiftet kan på egen hand utarbeta goda arbetsformer för samverkan, vilket också framgår av de exempel på stiftssamverkan som lyfts fram i utredningen. Kyrkostyrelsen menar dock, precis som utredningen, att det kan behövas stöd för de former och strukturer som utvecklas, inte minst i processen för hur ett stift kan få medgivande från andra stift att bära ett särskilt ansvar inom något verksamhetsområde eller få mandat att företräda Svenska kyrkan, exempelvis vid ansökan om ekonomiska medel från andra aktörer, som EU. Flera stift anför områden där stiftssamverkan är särskilt meningsfull, exempelvis stöd till församlingar och pastorat i klimatfrågorna och i fastighetsfrågorna.

Frågor som renodling av uppdragen av de olika nivåerna i Svenska kyrkan nämns som positivt i remissvar, men detta innebär inte att den nationella nivån förskjuter kostnader till stiftet för de stödjande insatser som i dag görs på den nationella nivån.

Kyrkostyrelsen planerar att även fortsättningsvis understödja stiftssamverkan med några insatser som beskrivs i följande avsnitt.

4.1 Stiftsdialog på förtroendemannanivå

Kyrkostyrelsen initierade år 2018 den så kallade *stiftsdialogen* för att i strukturerad form stärka dialogen med stiftet på förtroendemannanivå. Stiftsdialogen, som bland annat rymmer presidieöverläggningar mellan kyrkostyrelsens arbetsutskott och stiftsstyrelsernas presidier, har till syfte att stärka samarbete och samverkan. Biskoparna ingår naturligt i dialogen i sin egenskap av ordförande i respektive styrelse. Frågan om ökad samverkan har även aktualiserats separat i samtal inom biskopsmötet.

I en utvärdering av presidieöverläggningarna hösten 2021 angavs fortsatt arbete för samverkan som angeläget. Allt för att hushålla med gemensamma resurser och på bästa sätt tillvarata kompetens. Många menade att utvecklad stiftssamverkan är en grund för en långsiktigt hållbar kyrka och god kvalitet i främjandeuppdraget.

Presidieöverläggningarna är ingen formell struktur i Svenska kyrkan, utan stiftsstyrelserna fattar beslut var för sig, men mötesplatsen är av stor betydelse för erfarenhetsutbyte, inspiration och som stöd för kyrkostyrelsens och stiftsstyrelsernas utvecklingsarbete. Presidieöverläggningarna har hittills bland annat haft betydelse för framväxten av Svenska kyrkans färdplan för klimatet, Svenska kyrkans löneservice, för kommunikation och de nödvändiga beslut som krävdes under covidpandemin.

Kyrkostyrelsen menar att nästa steg skulle kunna vara att tillsammans med stiftet identifiera de områden som är bäst lämpade att utföras av den nationella nivån respektive av stiftsnivån. I något remissvar nämns exempelvis att forskning, statistik och utbildning är områden som den nationella nivån bäst kan bidra till, medan stiftet exempelvis kan samverka kring fortbildning och externa ekonomiska bidragsansökningar. I ett annat remissvar nämns den kursverksamhet som bedrivs i stiftet som något fördelaktigt att koordinera och samverka kring i stiftet.

I remissvar uttrycks också i positiva ordalag hur andra aktörer skulle kunna utföra verksamhet för att främja församlingar, exempelvis inom fortbildningsområdet och nämner Sensus studieförbund, folkhögskolor och andra aktörer inom den ideella sektorn.

Kyrkostyrelsen menar att den erfarenhet som finns av samverkan i stiftet och på nationell nivå är värdefull, men att samverkanskompetens behöver utvecklas ytterligare. Kyrkostyrelsen menar att en vitalisering av stiftsdialogen är en möjlighet för att stärka konkret ökad stiftssamverkan.

4.2 Stiftssamverkan på chefsnivå

Stiftens direktorer ingår i ett kollegium tillsammans med Svenska kyrkans generalsekreterare. Överläggningar för informationsutbyte har ägt rum i många år, men en mer strukturerad samverkan har utvecklats de senaste åren. Syftet är att samordna, bereda och verkställa beslut fattade av kyrkostyrelse och stiftsstyrelser inom gemensamma prioriterade ansvarsområden. Stiftsdirektorernas samverkan bidrar till förbättring och effektivisering inom områden som ligger i linje med beslut i styrande organ samt utgör ett forum för kollegialt samråd, utbyte av kunskap och erfarenheter.

Detta kollegium är inte heller ett beslutande organ i Svenska kyrkan. Varje medlem i kollegiet kan enbart fatta beslut utifrån sitt mandat och befogenheter i respektive stift eller på den nationella nivån. Varje stiftsdirektor måste säkerställa att stiftets biskop och stiftsstyrelse hålls informerad om arbetet och generalsekreteraren informerar på motsvarande sätt på den nationella nivån.

Den strukturerade samverkan i kollegiet inleddes efter ett gemensamt utvecklingsprogram i kollegiet åren 2013–2015, med stöd i stiftsstyrelser och kyrkostyrelse samt förankrat i biskopsmöte och kyrkomöte. Under årens gång har samverkan mellan stiftsdirektorskollegiet och biskopsmötet stärkts och så sent som i maj 2025 bjöd ärkebiskopen in till ett gemensamt samtal för att fördjupa relationen ytterligare och diskutera formerna för arbetet med Kristen tro i nästa generation. Varje stiftsdirektor och biskop har ett eget ansvar i sina stift utifrån det uppdrag stiftsstyrelsen givit, men deras samverkan är också av stor betydelse för hela Svenska kyrkan.

Vid de större händelser som inträffat i Sverige de senaste åren har kollegiets samverkan också haft stor betydelse, exempelvis vid flyktingmottagandet 2015, den långvariga pandemin som utbröt våren 2020, vid cyberangreppet i november 2023 samt för det pågående arbetet med att stärka Svenska kyrkans säkerhets- och beredskapsarbete.

Flera av de exempel på stiftssamverkan som lyfts fram i utredningsrapporten är ett resultat av stiftsdirektorernas tillitsfulla relationer.

4.3 Överenskommelser mellan stift

Det går i de flesta fall alldeles utmärkt att samverka stift emellan utan stöd av avtal, på juristspråk kallat formlöst. Men avtal är däremot en angelägen fråga när resursallokering blir aktuell, av ett eller annat slag, såsom personal, ekonomi och lokaler. Utredningen har identifierat att skriftliga överenskommelser är en framgångsfaktor vad gäller långsiktighet för en samverkan. Skriftliga överenskommelser underlättar när osäkerhet uppstår i olika situationer och det minskar skörheten vid medarbetarskiftet. Det finns flera exempel på goda samarbeten som upphört när engagerade och drivande medarbetare avslutat sin tjänst eller fått andra arbetsuppgifter. När person-

beroendet på centrala poster är alltför stort kan goda samarbeten lätt sänkas om det inte finns avtal eller andra skriftliga överenskommelser förankrade i organisationen.

I något remissvar betonas också vikten av avtalsreglerade överenskommelser för att få till stånd ökad samverkan, exempelvis behöver arbetsgivaransvaret vid tjänster som stiftens finansierar tillsammans tydliggöras. Stiftssamverkan tryggas av avtalsreglering, blir tydligare samt minskar sårbarheten och blir inte beroende av enskilda medarbetares engagemang. En annan remissinstans lyfter exempelvis arbetsmiljöaspekter vid delade tjänster som viktig att beakta.

Beroende på vilken stiftssamverkan som är aktuell kan det finnas ett behov av att reglera samverkan med avtal för att tydligt reglera mål, förväntningar, tid, ersättningar och liknande. Detta är också aktuellt vid samarbeten med stiftsgårdar och kompetenscentra inom Svenska kyrkan. Reglering gäller även vid samverkan med andra aktörer i samhället, till exempel studieförbund, folkhögskolor och civilsamhällets organisationer.

Stift med erfarenheter av att samverka med andra stift kan vara behjälpliga i detta utvecklingsarbete. Redan under utredningsarbetet framförde flera stift behovet av juridiskt stöd i utformningen av samverkansavtal och kyrkostyrelsen ska därför utveckla arbetsformer där kyrkokansliet kan bidra med stöd tillsammans med de stift som har erfarenhet inom detta område. Som nämns i avsnittet ovan erbjuder också Skao sina tjänster.

4.4 Samverkan genom resurstift

Stockholms stift har utvecklat resursförsamlingar där några församlingar med kunskap inom ett särskilt område utgör stöd till övriga församlingar i stiftet. Stockholms stift liknar i sitt remissvar sitt pågående arbete med resursförsamlingar med de kompetenscentra som skulle kunna etableras och vidareutvecklas i olika stift till gagn för hela Svenska kyrkan. Luleå stift är också ett stift som samarbetar med församlingar på liknande sätt som Stockholms stift. Kyrkostyrelsen tror att det finns mycket att lära från de stift som arbetar enligt sådana modeller och understödjer gärna utvecklingen av resurstift och kompetenscentra.

I dag tar exempelvis Skara stift ett särskilt avtalsreglerat ansvar för arbetshandledning och medarbetarstöd för några andra stift, Göteborgs stift har en central roll i arbetet med Bokmässan och Uppsala stift hårbärgerar en telefoniplattform där flera stift nu samverkar. Ett annat exempel är att stiftsgården i Rättvik i Västerås stift sedan en tid tillbaka leder Act Svensk kyrkans program Ung i den världsvida kyrkan. Inom exempelvis kommunikationsområdet finns också flera goda exempel på stiftssamverkan.

År 2019 påbörjades ett konkret arbete i presidieöverläggningarna där stiftsstyrelserna identifierade områden som de olika stiftens vid det tillfället hade särskild kunskap om och ville ta ett särskilt ansvar för. Den processen avstannade främst på grund av att pandemin tog all uppmärksamhet i de följande överläggningarna. Men arbetet är förstås möjligt att återuppta.

4.5 Samverkan genom stiftsnoder

Arbetet med Svenska kyrkans färdplan för klimatet innebär ett annat intressant sätt att samverka. Redan i arbetet med färdplanens första etapp var samverkan en viktig framgångsfaktor. Det ekonomiska tillskottet från kyrkostyrelsen till kapacitetsförstärkning för främjandearbetet i andra etappen innebär en väsentlig resursökning som

särskilt riktas mot de målområden i färdplanen där målen har varit särskilt svåra att nå och där främjandet tidigare har varit begränsat. Det gäller särskilt områdena resor, transporter och konsumtion. Kapacitetsstärkningen sker genom bildande av samverkansnoder på fyra stiftskanslier som anställer flera medarbetare inom utpekade målområden, vars kompetens ska komma till nytta i hela Svenska kyrkan och bidra i främjandet i flera stift. Fyra stift arbetar således åt övriga stift i denna del av stiftets främjandearbete.

Medarbetarna i de så kallade nodstiften deltar aktivt i främjandet av klimatarbetet i såväl det egna stiftet som i andra stift inom dessa områden. Nodmedarbetarna ska också ingå i de operativa grupperna för gemensam planering och genomförande av insatser. På så sätt kommer kompetensen från nodmedarbetarna hela Svenska kyrkan till godo. Enligt beslut i kyrkostyrelsen om kriterier för medelsfördelning ska främjandet huvudsakligen vara kostnadsfritt för församlingar i Svenska kyrkan.

Främjandet förväntas, åtminstone delvis, baseras på insatser planerade av de operativa grupperna. I vilken utsträckning dessa insatser kan tillämpas beror på förutsättningarna i olika stift, inklusive hur långt församlingarna har kommit i sitt arbete. Samtidigt förväntas olika insatser planerade av operativa grupper möta behov och kunna tillämpas i församlingar och pastorat i flera olika stift.

Samverkansstiften, de stift som inte är nodstift, har möjlighet att ta ansvar för genomförande av insatser som planeras av de operativa grupperna, och få verksamhetsmedel för detta.

För flera av de övriga målområdena i färdplanen finns också samordningsresurser anställda i nodstiften. Dessa samordningsresurser har som uppdrag att samordna de operativa gruppernas arbete och samla kompetens inom målområdet nationellt, men inte att främja flera stift. Detta främjande förutsätts genomföras av varje stifts ordinarie personal och genom särskilda insatser.

Göteborgs stift ska främja Lund, Skara, och Karlstad stift.

Linköpings stift ska främja Växjö och Visby stift

Luleå stift ska främja Härnösands stift.

Stockholms stift ska främja Strängnäs, Västerås och Uppsala stift. Uppsala stift är en så kallad ren energinod, som ska stödja främjanderesurserna i samtliga stift och behöver därför främjande inom områdena konsumtion och resor och transporter.

Dessa olika grupper av stift har olika förutsättningar exempelvis när det gäller geografisk yta, antal enheter samt hur långt församlingarna har kommit i sitt klimatarbete. Stiften har också delvis olika praxis för sitt främjande, exempelvis när det gäller graden av uppsökande verksamhet för främjande. Dessa skillnader i förutsättningar väcker frågor om hur främjandet i samverkan mellan flera stift kan utformas för att tillgodose olika behov och förutsättningar samtidigt som det upplevs som tillräckligt sammanhållet.

I detta större utvecklingsarbete utarbetas både modeller för samverkan och samverkanskompetens, som ska tas tillvara längs vägen.

4.6 Information om stiftssamverkan

Kyrkostyrelsen kan bidra till att olika former av stiftssamverkan kommuniceras och att erfarenheter delas, i stiftsdialogen med de förtroendevalda och i stiftsdirektorsnätverket. Men informationen om samverkan behöver även kommuniceras brett i Svenska kyrkan för ökad transparens och naturligtast sker detta på Kornet.

5 Överväganden och förslag

KsSkr 2025:5

5.1 Förslag om stiftets resurser

Kyrkostyrelsens förslag: Bestämmelsen i 6 kap. 4 § fjärde stycket kyrkoordningen kompletteras för att förtydliga att stiftet även kan tillgodogöra sig resurser eller kompetens på annat sätt än vad som sägs i bestämmelsens första mening, det vill säga genom att anställa eller anskaffa sådan. Det förtydligas även att stiftet kan såväl anställa som anlita den personal som behövs för dess verksamhet. Dessutom föreslås att begreppet avlöna utmönstras ur bestämmelsen.

Ändrad paragraf: 6 kap. 4 § fjärde stycket kyrkoordningen.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens förslag.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget. Några lämnar det utan erinran. *Härnösands stift* tillstyrker samtliga förslag till ändringar i kyrkoordningen och anger att de är oproblematiska, samt att de förtydligar och visar på möjligheten till samverkan med andra stift. Ur ett läromässigt perspektiv lyfter *Härnösands stift* bland annat fram att man vid diskussioner och överväganden kring stiftssamverkan tar hänsyn till den episkopala strukturen samt det regionala och lokala självstyret. *Karlstad stift* håller med om att förslagen till ändringar i kyrkoordningen är okontroversiella. *Stockholms stift* tillstyrker förslaget, även om ändringen är onödig eftersom det redan i dag kan läsas in att stiftet kan tillgodogöra sig resurser genom samverkan. Även *Skara stift* håller med om att den föreslagna ändringen egentligen inte behövs.

Göteborgs stift tillstyrker förslaget, men föreslår att kyrkostyrelsen kan överväga om ordet ”anskaffa” ska ändras på motsvarande sätt som ”avlöna” eftersom anskaffa kan förstås som att stiftet måste äga egendomen. *Göteborgs stift* uttrycker viss tveksamhet till att göra ändringar i kyrkoordningen om det inte behövs.

Luleå stift tillstyrker i huvudsak utredningens förslag, men önskar ge några medskick samt förslag till kompletteringar. Stiftet anser att de föreslagna formuleringarna bör ses över ytterligare, och lämnar förslag på ny lydelse. Vidare anger stiftet att kyrkostyrelsen bör ta ställning till om motsvarande ändring ska göras i likalydande bestämmelser, så som 2 kap. 1 § kyrkoordningen.

Uppsala stift anger att utredningen är klok, angelägen och väl utförd. Stiftet har inga synpunkter på de föreslagna ändringarna i kyrkoordningen, men anför synpunkter av regelteknisk karaktär.

Örnsköldsviks norra pastorat ser med glädje och tillförsikt till utredningens intention och de förslag som presenteras. Pastoratet föreslår ett tillägg att tjänster kan ”köpas” från de lokala enheterna för att fullgöra uppdraget på stiftsnivå.

Nylöse pastorat tillstyrker förslaget under förutsättningen att 2 kap. 1 § fjärde stycket kyrkoordningen som avser församlingens grundläggande uppgift ändras på motsvarande sätt, för att undvika missförstånd i fråga om att anställa eller anlita samt tillgodogöra sig resurser och kompetens på annat sätt. Pastoratet förutsätter också att den utökade samverkan inte används till att lägga ytterligare arbetsuppgifter eller administrativa pålagor för församlingarna.

Järfälla församling avstyrker förslaget eftersom det är otydligt gällande ansvar och resursbesättning, exempelvis om stiftet kan få mandat att anlita oavlönade resurser ur en församling på församlingens bekostnad.

Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation (Skao) välkomnar utredningens förslag och ambitioner, samt lyfter fram förutsättningarna för samverkan gällande bland annat personell samverkan och begravningsverksamheten.

Bakgrund

Varje stift ska anställa en biskop, det antal präster och diakoner som stiftsstyrelsen bestämmer, minst en stiftsjurist och den personal i övrigt som behövs för verksamheten enligt 34 kap. 4 § kyrkoordningen. Minimibemanningen är en biskop och en stiftsjurist. Präster, diakoner, kyrkomusiker och annan personal får beslutas av stiftet (CsSkr 1999:3 2–405). Regleringen ansågs inte utgöra någon ändring gentemot tidigare ordning och Centralstyrelsen ville inte minska det lokala självbestämmandet, exempelvis genom att ange ett visst antal befattningar (CsSkr 1999:3 2–235).

Enligt 6 kap. 4 § fjärde stycket kyrkoordningen ska stiftet anställa och avlöna den personal samt anskaffa och underhålla den egendom som behövs för stiftets verksamhet. När bestämmelsen infördes angav Centralstyrelsen att stiftet får, för att fullgöra sina uppgifter, anskaffa och underhålla det som behövs av fast och lös egendom, samt att stiftet också får anställa den personal som behövs för att sköta verksamheten (CsSkr 1999:3 2–359). Motsvarande bestämmelse finns för församlingar i 2 kap. 1 § fjärde stycket kyrkoordningen. Det redogörs inte detaljerat för dessa bestämmelser i förarbetena, men det hänvisas till vad som i kyrkolagen ansågs som församlings- respektive stiftssamfällighetsangelägenheter (se vidare 11 kap. 4 § respektive 23 kap. 2 § kyrkolagen [1992:300]). I kommentaren till kyrkoordningen noteras det att bestämmelsen tagits in i kyrkoordningen även om det är en självklarhet att församlingen för att kunna utföra sin uppgift behöver resurser i form av fastigheter, inventarier och personal. Ansvar för detta är en konsekvens av församlingens grundläggande uppgift (se Edqvist et al., *Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2022 med kommentarer och angränsande lagstiftning* s. 58, jfr även SKU 1998:3 s. 64).

Möjligheten för församlingar att anlita resurser för att utföra tjänster diskuterades ingående med anledning av Svenska kyrkans löneservice och kyrkomötets beslut 2022 om en ny bestämmelse i 10 kap. 4 § kyrkoordningen som ger den nationella nivån ett mandat att tillhandahålla administrativa tjänster direkt till församlingar och pastorat. I kyrkostyrelsens skrivelse (KsSkr 2022:4 s. 55) beskrivs bland annat att syftet med löneservice är att minska kostnaderna för församlingarna genom att de inte längre behöver ha egen personal som hanterar löner och arvoden. Dessutom anges i skrivelsen:

att församlingen har det yttersta ansvaret för exempelvis lönehantering för sin personal, betyder dock inte att församlingen också måste ha egen personal som hanterar församlingens löner och arvoden, utan församlingen har en möjlighet att anlita någon annan till att utföra uppdraget. Det finns således enligt kyrkoordningen inget hinder för en församling att anlita en annan aktör för att utföra församlingens löne- och arvodeshantering.

I kyrkokansliets promemoria från 2013, Stiftets främjande- och tillsynsansvar inom förvaltningsområdet, diskuteras bland annat om ett stift får utföra vissa av församlingarnas uppgifter. I nämnda promemoria framgår att kyrkoordningens förarbeten betonar att församlingarna alltid har ansvar för den grundläggande uppgiften, samtidigt som det kan finnas uppgifter som på grund av sin karaktär och de resurser som finns tillgängliga är särskilt lämpliga att hantera på stiftsnivå. Exempelvis angavs i

promemorian att den verksamhet som bedrivs genom stiftens servicebyråer kunde falla inom stiftets uppgift att främja församlingslivet:

KsSkr 2025:5

Redan i Centralstyrelsens kyrkoordningsskrivelse nämns vissa exempel där stiftet i sin främjanderoll, på uppdrag av församlingarna kan utföra vissa uppgifter som ligger på församlingarna och även ha personal anställd för uppgifterna. [...] Centralstyrelsen har dock betonat att det i sådana fall är viktigt att det sker genom ett nära samarbete med församlingarna och att det är tydligt att det ytterst är församlingarna som är ansvariga för de uppgifter som utförs av stiftet. Det handlar alltså inte om att ansvaret i sig överflyttas till stiftet.

Så även om det i 2 kap. 1 § fjärde stycket kyrkoordningen, på motsvarande sätt som för stiftet, anges att församlingarna ska anställa och avlöna den personal som behövs för verksamheten, finns det alltså utrymme för församlingarna att anlita någon annan för att utföra tjänster.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Utredningen för i rapporten *Att kroka arm – Om ökad stiftssamverkan* (SKU 2024:1) en diskussion huruvida det finns en risk att bestämmelsen i 6 kap. 4 § fjärde stycket kyrkoordningen kan missförstås som ett hinder för stiftet att tillgodogöra sig resurser eller kompetens på annat sätt än genom anställning och anskaffning. Utredningen ser en risk att bestämmelsen kan tolkas som ett hinder *mot* samverkan, till exempel om samverkan innebär att ett stift kan dra nytta av resurser eller kompetens från andra stift eller andra aktörer. Det kan till exempel gälla samverkan med studieförbund, folkhögskolor, civilsamhällets organisationer eller andra aktörer. Utredningen menar dock att bestämmelsen inte bör tolkas så snävt, vilket bland annat diskussionen kring bestämmelsen om administrativa tjänster i 10 kap. 4 § kyrkoordningen visar. Kyrkostyrelsen delar utredningens bedömning.

Enligt utredningen kan bestämmelsen i 6 kap. 4 § även förstås som att den främst klargör stiftens ansvar, dels jämfört med de övriga kyrkliga nivåerna (som ett uttryck för subsidiaritetsprincipen), dels för att säkerställa nödvändiga resurser för verksamheten. Stiftet kan redan i dag tillgodogöra sig resurser på olika sätt, exempelvis genom samverkan med andra stift eller genom att anlita en annan aktör att utföra tjänster. Det stöds även av kraven i 49 kap. 1 § kyrkoordningen som anger att stiftet ska ha en god ekonomisk hushållning, menar utredningen.

Utredningen föreslår – för att undvika varje tveksamhet att 6 kap. 4 § fjärde stycket kyrkoordningen skulle tolkas som ett hinder – ett förtydligande av bestämmelsen. Ett förtydligande föreslås därför, att stiftet även kan tillgodogöra sig resurser eller kompetens på annat sätt än vad som sägs i bestämmelsens första mening. Dessutom föreslås att det uttryckligen bör anges att personal kan anlitas, inte enbart anställas. Enligt förslaget bör begreppet avlöna utmönstras som överflödigt, främst eftersom det framstår som en självklarhet och redan följer av villkoren för anställning. Ingen egentlig ändring i sak är avsedd menar utredningen.

De flesta remissinstanser är positiva till förslaget. Kyrkostyrelsen delar också utredningens bedömning att ett förtydligande är lämpligt, även om det i och för sig redan i dag är möjligt för stiftet att tillgodogöra sig resurser och kompetens på olika sätt efter vad som behövs för stiftets verksamhet. Syftet med ändringen är att uppnå ett förtydligande och en uppdatering av bestämmelsen så att det uttryckligen framgår att det finns alternativ. Begreppet ”tillgodogöra sig” är nytt i kyrkoordningen, som *Luleå stift* påpekar. Kyrkostyrelsen finner att det är ett lämpligt ordval för att beskriva

de situationer bestämmelsen avser. Under vilka förutsättningarna stiftet kan tillgodogöra sig resurser eller kompetens behöver givetvis utgå från situationen i det enskilda fallet och vara förenligt med övrig reglering, exempelvis arbetsrätten när det är frågan om personal. Skao har i sitt remissvar beskrivit vissa av förutsättningarna för personell samverkan mellan stiftet.

Luleå stift föreslår även en alternativ skrivning "[s]tiftet får också på annat sätt tillgodogöra sig de resurser och den kompetens som behövs för fullgörande av stiftets uppdrag". Kyrkostyrelsen ser emellertid fördelar med utredningens förslag, främst eftersom det är kortare och enklare i en redan lång paragraf. Vidare riskerar det att bli otydligt att, som stiftet föreslår, lägga till en mening som avser resurser och kompetens för stiftets *uppdrag* när bestämmelsen i 6 kap. 4 § fjärde stycket gäller stiftets *verksamhet*. Rubriken för paragrafen är dessutom *Stiftets uppgifter*. Det finns alltså goda skäl att inte lägga till ytterligare begrepp.

Göteborgs stift föreslår att det även kan övervägas om ordet "anskaffa" i den nu aktuella bestämmelsen bör ändras, så att det inte missförstås som att stiftet måste äga all egendom den behöver i sin verksamhet. Kyrkostyrelsen håller med om att en sådan risk för missförstånd inte helt kan uteslutas med begreppet anskaffa. Samtidigt finner kyrkostyrelsen inte några lämpliga alternativa begrepp. Innebörden i bestämmelsen bör ändå vara tydlig, det vill säga att stiftet ansvarar för att ha tillräckliga resurser för sin verksamhet – oavsett om det är med äganderätt eller inte. Kyrkostyrelsen anser dessutom att det föreslagna tillägget till bestämmelsen – om möjligheten att tillgodogöra sig resurser på annat sätt – syftar till att undvika varje sådant eventuellt missförstånd.

Som utredningen, *Luleå stift* och *Nylöse pastorat* påtalat finns en liknande bestämmelse för församlingarna i 2 kap. 1 § fjärde stycket kyrkoordningen om församlingens grundläggande uppgift. Utredningen fann att en översyn av denna bestämmelse låg utanför utredningens uppdrag. Pastoratet anger att denna bestämmelse borde förtydligas på motsvarande sätt som för stiftet i 6 kap. 4 § fjärde stycket kyrkoordningen, bland annat för att undvika missförstånd kring församlingarnas möjlighet att tillgodogöra sig resurser och kompetens. *Järfälla församling* uttalar bland annat en farhåga att bestämmelsen kan medföra att stiftet kommer att kunna anlita församlingars personal utan ersättning.

Kyrkostyrelsen anser att en sådan ändring i 2 kap. 1 § kyrkoordningen bör göras, men att det i så fall bör ske i särskild ordning. Fram till att ett sådant förslag kan presenteras för kyrkomötet, är risken för eventuella missförstånd låg eftersom det redan i dag står klart att det finns alternativa sätt för en församling att tillgodogöra sig resurser och kompetens. Som tidigare beskrivits kan församlingarna exempelvis använda sig av löneservice i stället för att anställa personal för den uppgiften. Kyrkostyrelsen håller med utredningen om att förtydligandet i bestämmelsen inte är avsedd att göra någon egentlig ändring i sak, utan främst är ett förtydligande och en uppdatering. Bestämmelsen ger inte heller stiftet några utökade befogenheter jämfört med i dag, exempelvis vad gäller att anlita församlingarnas personal. *Örnsköldsviks norra pastorats* förslag om att reglera tjänster mellan stift och församling kan inte omhändertas inom ramen för denna skrivelse.

Kyrkostyrelsens förslag: Stiftet ska, vid fullgörandet av sitt uppdrag, beakta möjligheterna till samverkan med andra stift. Stiftet får även, med beaktande av sitt uppdrag, tillhandahålla stöd till andra stift.

Ny paragraf: 6 kap. 4 § a kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens.

Remissinstanserna: De flesta remissinstanser tillstyrker förslaget eller lämnar det utan erinran. En remissinstans avstyrker förslaget. Flera stift har angett att en ökad stiftssamverkan är möjlig redan med befintliga bestämmelser. *Västerås stift* ser fördelar med att tydliggöra möjligheten till samverkan mellan stiften, inte minst som en väg mot att förbättra resursutnyttjande och säkerställa tillgång till nödvändig kompetens. Stiftet anför vidare att förändringarna i kyrkoordningen är välkomna då de formellt tydliggör och understryker vikten av stiftssamverkan, vilket innebär att de också bidrar till en mild men konstruktiv påtryckning för att uppmuntra ett effektivt och resursdelande samarbete. Förutom att tydliggöra stiftens handlingsutrymme i gemensamma frågor, kan dessa ändringar dessutom ge ett juridiskt och organisatoriskt stöd när större samarbeten och omorganisationer genomförs menar stiftet.

Härnösands stift anger att förslagen är oproblematiska ur juridisk synpunkt, men att de föreslagna justeringarna i kyrkoordningen förtydligar och visar på möjligheter. *Västerås stift* menar att förslagen kan undanröja eventuella tveksamheter till möjligheter för samverkan, eftersom förslagen understryker vikten av samverkan samt även ökar stiftens flexibilitet i sina uppdrag.

Karlstads stift menar att förslagen till ändringar i kyrkoordningen är okontroversiella, samt att den nuvarande formuleringen i kyrkoordningen redan ger mycket goda möjligheter till samverkan utifrån stiftens uppdrag att främja en god förvaltning i stiftens församlingar, pastorat och samfälligheter.

Uppsala stift stödjer utredningens förslag och har inga synpunkter på förslagen till kyrkoordningsändringar, men lämnar synpunkter av regelteknisk karaktär som innebär att en omformulering kan övervägas om förslaget riskerar att tolkas som ett åläggande att göra en formell bedömning, även om utredningen talar om bedömning i relevanta fall.

Luleå stift tillstyrker föreslaget, men föreslår en alternativ ordalydelse till andra stycket.

Linköpings stift föreslår att ”ska” i förslaget byts mot ”bör”.

Forshaga-Munkfors församling tillstyrker förslaget och anger att det är bra med en bestämmelse som gör det ”tvingande” för stiftet att beakta möjligheterna till samverkan.

Järfälla församling avstyrker förslaget med hänsyn bland annat till att det krävs ytterligare utredning kring ökad stiftssamverkan för att tydliggöra syfte och konsekvenserna av det. Församlingen lyfter även att samverkan mellan stiften bör ha som syfte att främja församlingarnas liv och verksamhet.

Överklagandenämnden har, utifrån de aspekter nämnden har att beakta, inga synpunkter på utredningens förslag och konstaterar i likhet med utredningen att kyrkoordningens nuvarande lydelse inte uppställer några hinder för en ökad stiftssamverkan.

Skaö välkomnar utredningens förslag och ambitioner, samt lyfter fram förutsättningarna för samverkan gällande bland annat personell samverkan och begravningsverksamheten.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Samverkan mellan stiftet regleras inte uttryckligen i kyrkoordningen i dag. Som angivits ovan, finns det i regel inget hinder mot stiftssamverkan. Enligt utredningens bedömning är en ny bestämmelse i kyrkoordningen önskvärd, för att bidra till en ökad samverkan på ett långsiktigt och hållbart sätt. Förslaget om samverkan har ett brett stöd hos remissinstanserna och få som motsätter sig det. Kyrkostyrelsen delar utredningens bedömning om att en bestämmelse bör införas i kyrkoordningen att stiftet ska, vid fullgörandet av sitt uppdrag, beakta möjligheterna till samverkan och överväga om samverkan är lämplig i den aktuella situationen. Sådant övervägande ska ske när det är relevant och inte överflödigt.

Linköpings stift föreslår att ”ska” i förslaget byts mot ”bör”, eftersom stiftet ser en risk att ordet ska uppfattas som ett formellt krav likt barnkonsekvensanalyser och att det ökar den administrativa bördan, samt att ”bör” främjar ett mer flexibelt arbetssätt. Kyrkostyrelsen menar att verbet ”ska” är motiverat. Kyrkostyrelsen vill här särskilt framhålla att förslaget ger stiftet ett ansvar att de ska beakta stiftssamverkan i alla situationer när det är relevant, men alltså inte när det framstår som överflödigt. Det stärker avsikten med bestämmelsen, alltså att beakta samverkan är en naturlig del i stiftets arbetssätt.

Kyrkostyrelsen vill dock betona att bestämmelsen inte är avsedd att medföra något nytt formaliakrav. Någon särskild redovisning av om och hur samverkan eventuellt har beaktats krävs alltså inte. Jämförelsen med barnkonsekvensanalyser är inte helt rättvisande. Kyrkostyrelsen anser därtill att verbet ”beakta” ger en ändamålsenlig frihet när det kommer till om, i vilken utsträckning och på vilket sätt som stiftssamverkan kan vara ändamålsenlig (jfr KsSkr 2023:4 Ändringar i kyrkoordningen m.m, s. 73). Om samverkan är lämplig blir alltså en fråga för respektive stift utifrån dess förutsättningar och behov, vilka kan variera över tid och sett till vilket område som är aktuellt.

Genom att förslaget innehåller rekvisitet ”vid fullgörande av sitt uppdrag” tydliggörs det att stiftets samverkan sker inom ramen för stiftets egna uppdrag och att samverkan ska övervägas för aktiviteter inom uppdraget. Vidare understryker detta rekvisit också att stiftet inte överlåter sitt uppdrag, utan behåller ansvaret för sin grundläggande uppgift. Denna uppgift regleras ytterst i lagen 1998:1591 om Svenska kyrkan.

Förslagets andra stycke innebär att stiftet, med beaktande av sitt uppdrag, kan samverka med och tillhandahålla stöd till andra stift. Avsikten är bland annat att det ska framgå att territorialprincipen inte utgör hinder för samverkan mellan stiftet, exempelvis där ett eller ett par stift utför en uppgift som andra stift eller ytterst hela trossamfundet kan ta del av. Redan i dag finns ett undantag från territorialprincipen i 6 kap. 4 § andra stycket kyrkoordningen, som anger att stiftet får lämna bidrag till internationell diakoni och mission. I likhet med huvuddelen av remissinstanserna är kyrkostyrelsen positiv till utredningens förslag även i denna del.

Beroende på vilken samverkan som blir aktuell kan det finnas ett behov av att reglera samverkan med avtal för att tydligt reglera mål, förväntningar, tid, ersättningar och liknande förutsättningar. Bestämmelsens syfte är att stärka stiftssamverkan, men inte på bekostnad av eller för att ändra förutsättningarna för samverkan med andra i samhället, till exempel studieförbund, folkhögskolor, civilsamhällets organisationer eller andra aktörer. *Skao* lyfter i sitt remissvar fram under vilka förutsättningar stiftsövergripande samverkan kan ske, exempelvis arbetsrättsligt. *Skao* är berett att delta i det fortsatta arbetet med sin kompetens, erfarenhet och kunskap.

Luleå stift har föreslagit en alternativ språklig utformning av det andra stycket bland annat för att undvika en uppredning av verbet ”beakta”. Stiftet föreslår i stället ”inom ramen för sitt uppdrag”. Kyrkostyrelsen ställer sig frågande till stiftets förslag, främst eftersom ”inom ramen för sitt uppdrag” har en annan betydelse än ”med beaktande av sitt uppdrag”. Det är en grundläggande förutsättning att stiftet inte agerar utanför sitt uppdrag, varför det inte bör vara nödvändigt att ange att samverkan ska ske inom ramen för stiftets uppdrag. Däremot är det av vikt att stiftet beaktar, alltså tar hänsyn till, eller visar tillbörlig omtanke och respekt för sitt uppdrag, när det tillhandahåller stöd till andra stift. Som kyrkostyrelsen angav ovan ger verbet ”beakta” en ändamålsenlig frihet för stiftet att ta hänsyn till sitt eget uppdrag inom ramen för stiftssamverkan.

Precis som utredningen anger är det en fråga för stiftet, om och i vilken omfattning ett stift har möjlighet att ge stöd åt andra stift, vilket är beroende av olika faktorer, exempelvis behovet av expertkunskap och möjligheten till finansiering. Stiftet har ett krav på en god ekonomisk hushållning i 49 kap. 1 § kyrkoordningen, vilket bland annat innebär väl vårdade och underhållna fastigheter och andra tillgångar, en medelsförvaltning som tillgodoser krav på både säkerhet och avkastning, och i övrigt en effektiv organisation för den verksamhet som ska bedrivas (Edqvist et. al. Kyrkoordning för Svenska kyrkan 2022 med kommentarer och angränsande lagstiftning, en kommentar s. 748).

Kyrkostyrelsen delar utredningens bedömning att den föreslagna bestämmelsen inte ändrar Svenska kyrkans struktur eller stiftens grundläggande uppgift eller uppdrag. Stiftens beslutanderätt påverkas inte heller. Samverkan innebär att stiftet delar med sig och tar del av kunskap och andra resurser. Det huvudsakliga syftet med förslaget är att bidra till en ökad samverkan på ett långsiktigt och hållbart sätt. Förslaget syftar även till att Svenska kyrkan ska kunna göra mera med sina begränsade resurser genom samverkan.

5.3 Stöd från kyrkostyrelsen

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsen får på uppdrag av ett stift tillhandahålla stöd för genomförandet av stiftets uppdrag.

Ändrad paragraf: 10 kap. 4 § kyrkoordningen.

Utredningens förslag överensstämmer i stort med kyrkostyrelsens förslag, vilket har ändrats på så sätt att stift anges i singular i stället för plural.

Remissinstanserna: Det flesta remissinstanser tillstyrker utredningens förslag. Några remissinstanser lämnar förslaget utan erinran. En remissinstans avstyrker förslaget. *Uppsala stift* har inga synpunkter på kyrkoordningsändringarna, men lämnar som regeltekniska synpunkter att stift bör anges i singular i likhet med i första stiftet om det inte var avsikten att minst två stift tillsammans står bakom uppdragsförfrågan.

Även *Luleå stift* föreslår att stift anges i singular för att undvika tolkningen att alla stift behöver vara överens om att begära stöd. Vidare menar *Luleå stift* att bestämmelsen ändå inte förpliktigar kyrkostyrelsen att tillhandahålla det efterfrågade stödet.

Göteborgs stift tillstyrker förslaget till ändring i kyrkoordningen och föreslår att en motsvarande bestämmelse som den föreslagna 10 kap. 4 § kyrkoordningen bör övervägas, som innebär att stiftet på uppdrag av kyrkostyrelsen kan tillhandahålla stöd till den nationella nivån.

Järfälla församling avstyrker förslaget med hänsyn bland annat till att det skapar en starkare och tyngre överbyggnad av Svenska kyrkan som riskerar att missgynna församlingarnas självbestämmande och underminera församlingarnas mandat.

Bakgrund

Den nationella nivåns uppdrag regleras närmare i kyrkoordningens kapitel 10, där det i 3 § i punktförmer mer specifikt stadgas vad kyrkostyrelsen ska göra. Exempelvis framgår av första punkten att kyrkostyrelsen ska stödja stiftens arbete för utveckling av församlingslivet och av en god förvaltning i församlingar och pastorat. Beslut som fattas av kyrkostyrelsen ska ha stöd i någon av punkterna i 10 kap. 3 § eller i de efterföljande bestämmelserna eller kapitlen där uppdraget preciseras. Finns det inte något stöd för ett förslag eller beslut krävs en ändring av kyrkoordningen. Lagen om Svenska kyrkan och bestämmelserna om de olika nivåernas uppdrag utgör ramen för vilka ändringar avseende kyrkostyrelsens mandat som kyrkomötet kan besluta om.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkoordningen innehåller inget uttryckligt mandat för kyrkostyrelsen att på uppdrag av ett stift tillhandahålla stöd för stiftens uppdrag och ansvar. Utredningen har därför föreslagit en bestämmelse att kyrkostyrelsen, på uppdrag av stiftens, får ge stöd i frågor som gäller deras uppdrag och ansvar. Förslaget avser alltså att ge kyrkostyrelsen en möjlighet att bistå stiftens med stöd även i uppgifter som stiftens ansvarar för. Vidare ger det stiftet ett incitament att lyfta frågor om möjlig samverkan. Utredningens förslag har fått ett brett stöd bland remissinstanserna.

Kyrkostyrelsen håller med utredningen om att den föreslagna bestämmelsen är bra och behövs eftersom det går utöver vad kyrkostyrelsen *ska* göra enligt 10 kap. 3 § kyrkoordningen och vad kyrkostyrelsen *får* göra enligt 10 kap. 4 § kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen finner det därför lämpligt att, i enlighet med utredningens förslag, ta in en sådan ny bestämmelse i 10 kap. 4 § kyrkoordningen som ett andra stycke, eftersom den på liknande sätt som i första stycket innebär ett mandat för vad kyrkostyrelsen får göra, till skillnad från uppräkningslistan i 3 § som anger vad kyrkostyrelsen har ansvar för.

Förslaget innebär ingen skyldighet för kyrkostyrelsen, utan det anger att stöd får tillhandahållas till stiftens. Ett sådant stöd grundas i en ömsesidig överenskommelse. Det behövs en dialog mellan stiftens och den nationella nivån, avseende vilken typ av stöd som framstår som lämpligt och möjligt. Rekvisitetet klargör också att det stöd som lämnas sker på stiftens uppdrag och därmed för deras räkning. Kyrkostyrelsen bör även ha möjlighet att ta ut ersättning för sådant stöd. Det stöd som kyrkostyrelsen kan tillhandahålla kan utgöra en del av stiftssamverkan, exempelvis genom att bistå med en utbildning i en fråga som flera stift har intresse för men har svårt att genomföra på egen hand, exempelvis i informationssäkerhet. Det kan alltså finnas uppgifter, vilka på grund av sin karaktär och den kompetens som finns tillgänglig, är särskilt lämpliga att den nationella nivån stöttar stiftens i.

Utredningens förslag har vissa likheter med den nationella nivåns drivande av Svenska kyrkans löneservice. I förarbetena till beslutet om löneservice och i kyrkokansliets promemoria från 2013 lyfts kravet på frivillighet fram, för att det ska anses tillåtet för den nationella nivån eller ett stift att ”ta över” och utföra en uppgift som i grunden åvilar annan.

Kyrkostyrelsen håller med *Uppsala stift* och *Luleå stift* om att bestämmelsen bör ändras för att undvika att det missförstås att alla stift gemensamt behöver uppdraga åt kyrkostyrelsen att tillhandahålla stöd. Avsikten är att detta stöd kan lämnas åt fler stift,

men inget krav på att alla stift deltar. Om ett sådant stöd är möjligt och lämpligt behövs en överenskommelse. Av överenskommelsen bör det framgå vilka stift som avses och andra relevanta förutsättningar för stödet.

Göteborgs stifts förslag till en ny bestämmelse som grund för att stiften ska kunna tillhandahålla stöd till nationell nivå kan inte omhändertas inom ramen för denna skrivelse.

5.4 Ikraftträdande

Förslaget föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

5.5 Stiftssamverkans konsekvenser för barn

Kyrkostyrelsen gör ingen annan barnkonsekvensanalys än den utredningen genomfört. Stiftssamverkan bidrar till en långsiktigt hållbar kyrka och resurser frigörs på stiftsnivå som innebär att stiften kan prioritera att stärka arbetet med barn och unga ytterligare. Samverkan med Svenska Kyrkans Unga är självklar, inom de verksamhetsområden som särskilt berör barn och unga.

5.6 Kommentar till bestämmelsen i kyrkoordningen

6 kap.

4 §

Bestämmelserna ändras genom att fjärde stycket kompletteras med en andra mening för att förtydliga att stiftet även kan tillgodogöra sig resurser eller kompetens på annat sätt än vad som sägs i styckets första mening, det vill säga anställa eller anskaffa. Vidare förtydligas det att stiften kan såväl anställa som anlita den personal som behövs för stiftets verksamhet. I bestämmelsen utmönstras också ordet avlöna som överflödigt.

4 a §

Bestämmelsen är ny och anger i det första stycket att stiftet ska vid fullgörandet av sitt uppdrag beakta möjligheterna till samverkan med andra stift. Rekviritet ”vid fullgörande av sitt uppdrag” tydliggör att stiftens samverkan sker inom ramen för stiftets egna uppdrag och att samverkan ska övervägas för aktiviteter inom detta uppdrag. Vidare understryker rekviritet att stiftet inte överlåter sitt uppdrag utan behåller ansvaret för sin grundläggande uppgift som ytterst regleras i lagen om Svenska kyrkan. Om samverkan är lämplig blir alltså en fråga för respektive stift. Bestämmelsen innebär inga krav i fråga om någon särskild redovisning av stiftets överväganden.

Bestämmelsens andra stycke innebär att stiftet med beaktande av sitt uppdrag, får samverka med andra stift. Det är ett uttryckligt mandat för stiftssamverkan.

Bestämmelsen innebär vidare att territorialprincipen inte utgör hinder för samverkan mellan stiften.

10 kap.**4 §**

Bestämmelsen ändras genom att ett andra stycke läggs till som innebär att kyrkostyrelsen, på uppdrag av ett stift, får tillhandahålla stöd för genomförandet av stiftets uppdrag. Ett sådant stöd får tillhandahållas till ett eller flera stift efter en ömsesidig överenskommelse.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

KsSkr 2025:5

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 3 april 2025.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Håkan Widepalm, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Mona Olsson, Olle Reichenberg, Elisabeth Rydström, Erik Sjöstrand, Anna Sundberg samt tjänstgörande ersättarna Sebastian Ekeröth Clausson, Johannes Fransson.

Föredragande: Erika Brundin, Marie Nordström, Evelina Kaarme.

Kyrkostyrelsen beslutade

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2025:5 Ökad stiftssamverkan.

**Kyrkomötet
Kyrkostyrelsens skrivelse 2025:6**

Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Kyrkostyrelsen överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 11 juni 2025

Martin Modéus

Camilla Asp

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

En hållbar skogsförvaltning för framtiden

En gudstjänst i Svenska kyrkan kan inledas med dessa ord:

Fjällens och det öppna landskapets Gud,
skogarnas och den rika mångfaldens Gud,
sjöarnas, havens och det pulserande livets Gud,
du som är med oss där vi lever och bor,
i din närhet vill vi vara,
i ditt namn vill vi be.

Inledningsordet låter oss ana storheten i Guds skapelse. Vi får stanna upp med tacksamhet och förundran inför skapelsens rikedom. Skapelsens årstidsskiftningar är en ständig påminnelse om den kristna livsförståelsen i Jesu Kristi liv, död och uppståndelse. Inledningsordet manar oss också till ansvar. I gudstjänster följs ofta inledningsordet av bön om förlåtelse. Då får vi rannsaka oss själva, se vår del av ansvaret och inse att vi både gör gott för skapelsen och att vi alltid kan förbättra oss. Rörelsen från liv till död och liv igen, återkommer. Klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald är tydliga signaler om vårt misslyckande i att förvalta Guds skapelse. Genom en fortsatt ansvarsfull och medvetet utvecklad förvaltning av Svenska kyrkans prästlönetillgångar agerar vi här och nu, och vi kan därmed bidra till livsmod och framtidshopp för både oss nu levande och kommande generationer.

Denna skrivelse tar sikte mot framtiden. Arbetet med den inleddes med ett kyrkomötesbeslut 2021 och bygger på förslagen i en utredning som lämnades i september 2024. Den lägger grunden för det viktiga arbetet med att utveckla förvaltningen av prästlönetillgångarna för att på bästa möjliga sätt bidra till den omställning som krävs av samhället. En förvaltning för framtiden som agerar långsiktigt och klokt, med ut-

gångspunkt i Svenska kyrkans grundläggande värderingar, där bland annat människovärdesprincipen och förvaltarsskapstanken samspelar. Förvaltningen av prästlönetillgångarna utgör en *viktig del i Svenska kyrkans arbete för hållbar utveckling och uppfyllandet av de åtaganden som åtföljer ursäkten till det samiska folket.*

En bärande utgångspunkt i skrivelsen är att församlingen, med lokalt självstyre, är i centrum i Svenska kyrkan, samtidigt som församlingen är en del av ett stift och av Svenska kyrkan som trossamfund. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbredas och skapelsen återupprättas. Den framtida förvaltningen av prästlönetillgångarna är en möjlighet att ta ansvar för att tro och handling hör ihop, med fortsatt nödvändiga omställningar för skapelsens återupprättande. Prästlönetillgångarna kommer ursprungligen från församlingarna och att förvaltningen är känd och förankrad på lokal nivå innebär en styrka. Det är i församlingarna som skog och mark finns och det är till församlingarna som avkastningen återförs.

Stiften har ansvar för att förvalta skog och mark på ett sätt som lever upp till de höjda ambitioner som föreslås i skrivelsen. Med utgångspunkt i god lokal kännedom om utgångsläge och förutsättningar ska förvaltningen utvecklas med hänsyn till Svenska kyrkans samtliga fyra dimensioner av hållbarhet och med prästlönetillgångarnas skogsinnehav över hela landet i åtanke. De föreslagna ändringarna ger ramar och inriktning för en förändrad balanspunkt där stiftens ges ett tydligare uppdrag att prioritera andra värden än bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Skogen och skogsbruket ska därmed än mer bidra till klimatarbetet och den biologiska mångfalden. Inriktningen framåt kommer att innebära arbete med nya avsättningar och en ökad mångfald av bruksmetoder, i syfte att skapa ett varierande landskap där flera värden värnas och främjas. Svenska kyrkan ska ha höga ambitioner när det gäller förvaltningen av skog och mark.

Kyrkostyrelsen har ansvaret att utöva tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. Denna tillsyn utvecklas och föreslås få ett större inslag av uppföljning än idag. Förändringen innebär att kyrkostyrelsens engagemang i tillsynen kommer att öka. Kyrkostyrelsen har även möjlighet att öka sitt engagemang genom att utfärda närmare bestämmelser om prästlönetillgångarna, till exempel gällande skogsbrukets hänsyn till urfolk.

Denna skrivelses förslag utgör ett viktigt steg på vägen mot en mer hållbar skogsförvaltning, ett arbete som kyrkostyrelsen vill fortsätta att prioritera. Den process som nu tar vid behöver involvera kyrkans samtliga nivåer, inte minst den stora kompetens som i dag finns inom stiftens när det gäller skog, markförvaltning och klimatfrågor. Flera av de förslag som utredningen *Kyrkan och skogen - Ansvar, handling och hopp* har föreslagit innebär inte kyrkoordningsändringar och är därför inte aktuella som förslag i denna skrivelse. Dessa handlar bland annat om hur skogen ska förvaltas, på en mer verksamhetsnära nivå. Förslagen kommer i stället att hanteras i den fortsatta stegvisa processen med att utveckla förvaltningen av prästlönetillgångarna för framtiden. Tillitsfull dialog, såväl internt som externt, samt hög kompetens, transparens och kommunikation är ledord i arbetet.

Kyrkostyrelsens förslag

- ♦ Kyrkoordningen föreslås innehålla **nya ramar för förvaltningen av prästlönetillgångarna**. De fyra hållbarhetsdimensionerna – andlig, ekologisk, social och

ekonomisk hållbarhet – ska balanseras i förvaltningen och flera olika värden ska finnas med i den sammanvägda bedömningen inför beslut.

KsSkr 2025:6

- ♦ Rambestämmelsen konkretiseras genom förslag att i kyrkoordningen införa **en gemensam inriktning för Svenska kyrkans förvaltning av prästlönefastigheter**. Inriktningen innebär att förvaltningen av prästlönefastigheterna utifrån lokala förutsättningar ska bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder. Förvaltningen ska värna och främja flera värden samtidigt, såsom andliga värden, biologisk mångfald, kulturmiljö, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt, social välfärd och uthållig totalavkastning. Kyrkoordningen innehåller idag en bestämmelse som handlar om att beakta naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen i skälig omfattning. Förslaget innebär att den bestämmelsen byts ut, dels för att undvika otydlighet och överlappande reglering jämfört med allmän lagstiftning (främst miljöbalken, kulturmiljölagen och skogsvårdslagen), dels till förmån för inriktningen som ger ett landskapsperspektiv och tydliggör att det finns många värden, vilka bör främjas och värnas.
- ♦ Kyrkostyrelsen anser vidare att **urfolksrättens principer ska få genomslag i Svenska kyrkans markförvaltning**. Kyrkostyrelsen föreslår därför att det i kyrkoordningen införs en ny principiell bestämmelse om hänsyn till urfolk. Denna bestämmelse innebär att det vid förvaltningen av prästlönefastigheter ska vidtas särskilda åtgärder för att främja dels *renskötselrätten och koncessionsrenskötseln*, dels den rätt urfolk har till att utöva sina andliga och kulturella traditioner i de områden där de traditionellt har bott och verkat. Bestämmelsen innebär att på principiell nivå reglera ramarna för förvaltningen av prästlönefastigheter, men innehåller inte detaljerade bestämmelser om exempelvis bruksmetoder. Bestämmelsen ger vidare stöd för olika former av åtgärder och hänsyn.
- ♦ Som en ytterligare del av hänsynen till urfolk förs även en bestämmelse in om att **den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke ska tillämpas** vid markanvändningsåtgärder som har en direkt *och* betydande påverkan *för renskötselns bedrivande*. Under förutsättning att kyrkomötet beslutar i enlighet med detta förslag avser kyrkostyrelsen att så snart möjligt – och i samråd med bland annat samiska företrädare – utfärda närmare bestämmelser om den samplanering eller samråd som behöver ske för att leva upp till urfolksrättens princip om fritt och informerat förhandssamtycke.
- ♦ Kyrkostyrelsen föreslår att det i kyrkoordningen införs en bestämmelse som innebär att stiften vid övergripande planering som avser förvaltningen av en prästlönefastighet av särskild betydelse för en församling ska föra **dialog med berörd församling**. Syftet med denna bestämmelse är att etablera processer för dialog redan i planeringsstadiet som kan ge en ökad förståelse för församlingarnas behov och intressen.
- ♦ Förslagen förutsätter att stiften utifrån lokala förutsättningar utarbetar verksamhetsnära mål för förvaltningen, som möjliggör den ambitionshöjning som denna skrivelse syftar till. Kyrkostyrelsen avser att genom samråd vara delaktig i framtagandet av dessa mål. För att säkerställa att den samlade förvaltningen av prästlönetillgångarna över hela landet sker i enlighet med hållbarhetsdimensionerna och inriktningen ska kyrkostyrelsen **utveckla sin tillsyn till att omfatta både samråd och uppföljning av förvaltningen**. Kyrkostyrelsen föreslår också att **iakttagelser från tillsynen årligen redovisas till kyrkomötet**, som är ytterst ansvarigt för Svenska kyrkans förvaltning av prästlönetillgångarna. För att skapa

tydliga förutsättningar för kyrkostyrelsen att vidareutveckla tillsynen av förvaltningen föreslås även ett klargörande i kyrkostyrelsens bemyndigande om att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

- ♦ Kyrkostyrelsen ska vidare tillämpa **nya konsolideringsregler**, i enlighet med utredningens förslag, för prästlönetillgångarna från och med bokslutet på 2025 års förvaltning av tillgångarna. Kyrkostyrelsens avsikt är att detta ska medföra förenklingar och ökad flexibilitet i tillämpningen samt underlätta stiftens förvaltning. Kyrkostyrelsen gör i övrigt bedömningen att finansieringen av omställningen mot ett mer hållbart skogsbruk behöver utredas vidare innan ett förslag kan läggas fram vid kyrkomötet. Stiftens ansvarar för att fördjupa arbetet med att utveckla en mer hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna. Hänsyn kommer att tas till finansieringsfrågan inom ramen för uppföljningen av detta arbete.

Skrivelsens huvudsakliga innehåll.....	1
En hållbar skogsförvaltning för framtiden	1
Kyrkostyrelsens förslag.....	2
1 Förslag till kyrkomötesbeslut.....	7
2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	7
3 Ärendet och dess beredning	9
4 Inledning och kyrkostyrelsens utgångspunkter	10
4.1 Styrning och ansvarsfördelning	10
4.2 Samhällets krav på förvaltningen.....	12
4.2.1 Lagstiftningen styr.....	12
4.2.2 Nationell skogspolitik.....	12
4.2.3 Miljömålssystemet följer upp de svenska miljökvalitetsmålen	13
4.2.4 Övriga politiska mål	13
4.2.5 Aktuella politiska processer som påverkar skogsbruket.....	13
4.3 Förhållande till inomkyrkliga processer.....	14
4.3.1 Svenska kyrkans färdplan för klimatet	14
4.3.2 Ursäkten till det samiska folket	14
5 Bakgrund	15
5.1 Prästlönetillgångarnas reglering och förvaltning	15
5.1.1 Ett arv från en annan tid.....	15
5.1.2 Prästlönetillgångarnas förvaltning idag	16
5.1.3 Särskilt om förvaltningen av skog	18
5.2 Kyrkostyrelsens tillsyn över förvaltningen	20
5.3 Jämkning av kostnader och intäkter genom utjämningssystemet	20
5.3.1 Nuvarande utjämningssystem	20
5.4 Kyrkomötets behandling av frågor med relevans sedan 2000	21
6 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag	23
6.1 Förändrad balanspunkt i prästlönetillgångarnas förvaltning	23
6.1.1 Fyra hållbarhetsdimensioner ska genomsyra förvaltningen	23
6.1.2 En gemensam inriktning för förvaltningen av prästlönefastigheterna	29
6.2 Delaktighet i och inflytande på markförvaltningen	35
6.2.1 Hänsyn till urfolk	35
6.2.2 Dialog med berörda församlingar	41
6.3 Verksamhetsnära mål, tillsyn och uppföljning av förvaltningen	44
6.3.1 Verksamhetsnära mål ska beslutas av stiftet.....	44
6.3.2 Kyrkostyrelsens tillsyn ska innebära att genom samråd och uppföljning ge råd, stöd och hjälp	47
6.3.3 Årlig tillsynsredovisning från kyrkostyrelsen till kyrkomötet.....	49
6.3.4 Skapa förutsättningar för det fortsatta arbetet genom att tydliggöra att kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelse om tillsynen av förvaltningen.....	50

KsSkr 2025:6	6.4 Ekonomisk utjämning	51
	6.4.1 Hållbarhetsavgift och möjlighet för kyrkostyrelsen att besluta om utdelningens fördelning mellan andelsägande församlingar och utjämningssystemet.....	51
	6.4.2 Konsolideringsregler.....	52
	7 Kyrkostyrelsens fortsatta arbete	54
	7.1 Stiften sätter mål utifrån kyrkoordningen	54
	7.1.1 Utredningens förslag om skogsförvaltningen	54
	7.1.2 Kyrkostyrelsens reflektioner.....	55
	7.2 Kyrkostyrelsen stödjer genomförandet	55
	7.2.1 Utredningens förslag för att stärka genomförandet	56
	7.2.2 Kyrkostyrelsens reflektioner.....	56
	7.2.3 Utveckling av Svenska kyrkans hemsida för kommunikation om förvaltningen av prästlönetillgångarna	58
	8 Ikraftträdande.....	58
	9 Barnkonsekvensanalys.....	58
	10 Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen.....	59
	Bilaga 1 Utredningsdirektiv	63
	Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll.....	68

1 Förslag till kyrkomötesbeslut

KsSkr 2025:6

Kyrkomötet beslutar att anta kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen.

2 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen att 46 kap. 3, 5 c, 5 d, 8, 8 a och 9 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

3 §

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Prästlönetillgångarna ska förvaltas *så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras*. Tillgångarna ska *förvaltas i enlighet med kristen etik och kyrkans grundläggande värderingar. Förvaltningen ska vara ändamålsenlig och resurseffektiv*.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna *och om tillsynen över förvaltningen*.

5 c §

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, ska kyrkostyrelsen genom en skrivelse till kyrkomötet föreslå de åtgärder som föranleds av stiftets agerande. Till skrivelsen ska fogas ett yttrande från stiftet.

Kyrkostyrelsen ska årligen till kyrkomötet redovisa iakttagelser från tillsynen av förvaltningen.

5 d §

Kyrkostyrelsen ska minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för samråd om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Kyrkostyrelsen ska minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för samråd *och uppföljning av förvaltningen av prästlönetillgångarna*.

8 §

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skälig omfattning.

Förvaltningen av prästlönefastigheterna ska utifrån lokala förutsättningar bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av brukningsmetoder. Förvaltningen ska värna och främja flera värden samtidigt, såsom andliga värden, biologisk mång-

fald, kulturmiljö, klimatnytta, ekosystem-tjänster i övrigt, social välfärd och uthållig totalavkastning.

8 a §

Vid förvaltningen av prästlönefastigheter ska särskilda åtgärder vidtas för att främja renskötselrätten, koncessionsrenskötsel och den rätt urfolk har att utöva sina andliga och kulturella traditioner i de områden där de traditionellt har bott och verkat.

Den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke ska tillämpas vid markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan för renskötsels bedrivande.

9 §

Om stiftet avser att sälja en prästlönefastighet, ska församlingen där fastigheten är belägen ges tillfälle att yttra sig i frågan.

Vid övergripande planering som avser förvaltningen av en prästlönefastighet av särskild betydelse för en församling ska stiftet föra dialog med berörd församling.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2027 i fråga om 46 kap. 8 a § andra stycket och i övrigt den 1 januari 2026.

3 Ärendet och dess beredning

KsSkr 2025:6

Inför kyrkomötet 2021 inkom flera motioner om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk. Läronämnden påpekade i sitt yttrande (Ln 2021:11y) att medvetenheten om skapelsens integritet och människans förvalterskap har ökat, vilket motiverade en översyn av kyrkoordningens kapitel 46, i syfte att uppnå långsiktig ekologisk, ekonomisk, social och andlig hållbarhet. Förvalterskapsutskottet avtog i betänkande F 2021:1 de flesta motionerna men ansåg att kyrkoordningen behövde en tydligare inriktning mot hållbart skogsbruk i linje med kyrkans värderingar och stödde därmed läronämndens slutsats att en teologiskt motiverad översyn av kyrkoordningen behövdes.

Med bifall till Förvalterskapsutskottets hemställan beslöt 2021 års kyrkomöte att ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur kyrkoordningens bestämmelser ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt. I uppdraget ingick att beakta bland annat mänskliga rättigheter, biologisk mångfald och klimatet, samt överväga hur detta bäst kan redovisas. Kyrkomötet uppdrog vidare till kyrkostyrelsen att med anledning av uppdraget återkomma till kyrkomötet med förslag på ändrade kyrkoordningsbestämmelser.

Kyrkostyrelsen beslutade om direktiv för en utredning i december 2022 (dnr KS 2021-1610), *bilaga 1*. Till särskild utredare utsågs den 20 april 2023 Göran Enander, tidigare landshövding i Uppsala län.

Utredningen *Kyrkan och skogen – ansvar, handling och hopp* (Svenska kyrkans utredningar 2024:02, nedan kallad "utredningen") lämnades till kyrkostyrelsen i september 2024. Utredningen sändes på remiss till ordinarie remissinstanser i november 2024. De ordinarie remissinstanserna är samtliga stift, samtliga pastorat, samtliga församlingar som inte ingår i pastorat, Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar, Svenska kyrkans valprovsnämnd, Svenska kyrkans överklagandenämnd, Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån och Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation. Vidare bjöds samiska organisationer in att yttra sig. Utredningen skapade ett stort engagemang och när remisstiden gick ut i februari 2025 hade 285 församlingar/pastorat och alla stift inkommit med yttranden. Därutöver hade 989 spontanyttranden inkommit. En tredjedel av dessa kom från organisationer som exempelvis Svenska Kyrkans Unga, Sáminuorra, Sametinget, Svenska Samernas Riksförbund (SSR), Greenpeace, Naturskyddsföreningen, Världsnaturfonden (WWF), Svenska PEFC, Sveriges Jordägareförbund och GS-facket. Två tredjedelar av spontanyttrandena kom från enskilda, såväl i egenskap av privatpersoner som forskare inom akademien.

Kyrkostyrelsen har beaktat remissvaren i sina överväganden. I denna skrivelse redovisas stiftens remissvar under respektive förslag till ändring i kyrkoordningen i avsnitt 6. Vidare redovisas inställningen till utredningens förslag från de remissinstanser som svarat via frågeformuläret. Med *remissinstans* avses i denna skrivelse de instanser som utredningen formellt remitterats till. Övriga yttranden har kategoriserats som spontanyttranden, även om de inkommit via frågeformuläret. Spontanyttrandena har också utgjort underlag för kyrkostyrelsens beredning och redovisas i skrivelsen i valda delar.

4 Inledning och kyrkostyrelsens utgångspunkter

En gudstjänst i Svenska kyrkan kan inledas med dessa ord:

Fjällens och det öppna landskapets Gud,
skogarnas och den rika mångfaldens Gud,
sjöarnas, havens och det pulserande livets Gud,
du som är med oss där vi lever och bor,
i din närhet vill vi vara,
i ditt namn vill vi be.

Inledningsordet låter oss ana storheten i Guds skapelse. Vi får stanna upp med tacksamhet och förundran inför skapelsens rikedom. Skapelsens årstidsskiftningar är en ständig påminnelse om den kristna livsförståelsen i Jesu Kristi liv, död och uppståndelse. Inledningsordet manar oss också till ansvar. I gudstjänster följs ofta inledningsordet av bön om förlåtelse. Då får vi rannsaka oss själva, se vår del av ansvaret och inse att vi både gör gott för skapelsen och att vi alltid kan förbättra oss. Rörelsen från liv till död och liv igen, återkommer. Klimatförändringarna och förlusten av biologisk mångfald är tydliga signaler om vårt misslyckande i att förvalta Guds skapelse. Genom en fortsatt ansvarsfull och medvetet utvecklad förvaltning av Svenska kyrkans prästlönetillgångar agerar vi här och nu, och vi kan därmed bidra till livsmod och framtidshopp för både oss nu levande och kommande generationer.

Nedan följer kyrkostyrelsens centrala utgångspunkter och bedömningar för en hållbar skogsförvaltning, som ligger till grund för förslagen i denna skrivelse.

4.1 Styrning och ansvarsfördelning

Församlingen, med lokalt självstyre, är i centrum i Svenska kyrkan. Samtidigt är församlingen en del av ett stift och av Svenska kyrkan som trossamfund. Församlingens grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska komma till tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas. Den framtida förvaltningen av prästlönetillgångarna är en möjlighet att ta ansvar för att tro och handling går hand i hand, och att fortsatt nödvändiga omställningar för skapelsens återupprättande sker.

För att förstå och förhålla sig till vad kyrkostyrelsen tar upp i denna skrivelse är det viktigt att känna till hur Svenska kyrkan styrs. Det är kyrkomötet som beslutar om ändringar i kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen har möjlighet att, på delegation från kyrkomötet (genom bestämmelse i kyrkoordningen), besluta om närmare bestämmelser. Dessa är ofta på en högre detaljeringsnivå än kyrkoordningen, men kan inte gå utöver eller strida mot vad som gäller enligt kyrkoordningen eller andra av kyrkomötet beslutade bestämmelser.

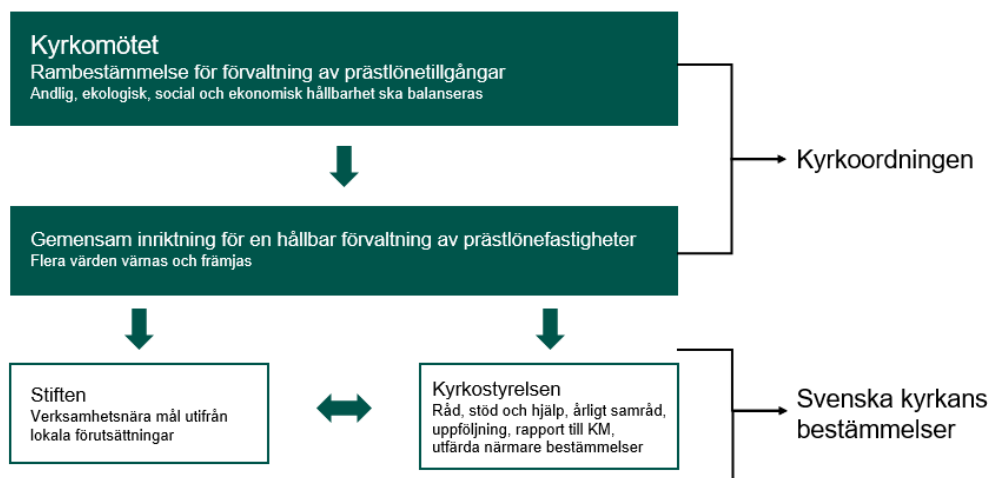
Denna skrivelse svarar på uppdraget från kyrkomötet till kyrkostyrelsen att föreslå ändringar i kyrkoordningen för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt samt andligt och existentiellt hållbar skogsförvaltning som möjligt. De föreslagna ändringarna ger ramar och inriktning för en förändrad balanspunkt där stiftens ges ett tydligare uppdrag att även prioritera andra värden än bästa möjliga uthålliga totalavkastning.

Även om en del av utredningens förslag inte tagits vidare som förslag i denna skrivelse har samtliga beaktats i beredningen. Anledningen till att en del förslag inte tagits vidare är i några fall att de inte avser kyrkoordningsändringar och därför inte är aktuella som förslag till kyrkomötet. Andra förslag till ändringar i kyrkoordningen,

vilka bland annat handlar om att ge kyrkostyrelsen mandat att sätta mer verksamhetsnära mål, har inte bedömts vara i linje med Svenska kyrkans kyrkosyn, det vill säga att kyrkan byggs underifrån med församlingarna som grund.

KsSkr 2025:6

Bild 1. Schematisk bild över förvaltningen

Figuren visar schematiskt hur de ändringar som föreslås sätter nya **ramar för förvaltningen** och att det införs en ny bestämmelse i kyrkoordningen som pekar ut en **gemensam inriktning för ett hållbart skogsbruk**. I kapitel 6 redovisas kyrkostyrelsens förslag till hur kyrkans markförvaltning bör utvecklas framöver. Ovanstående figur syftar till att ge en övergripande beskrivning av hur dessa förslag förhåller sig till mandat och roller inom kyrkan.

Stiften har, enligt kyrkoordningen, delegerats ansvar för förvaltningen och bör därför besluta om verksamhetsnära mål. Det är på stiften som kompetensen i förvaltningsfrågor finns och det är också där som avvägningar utifrån lokala förutsättningar bäst görs. Av figuren framgår att stifstens mål kommer att behöva relatera till den i kyrkoordningen givna gemensamma inriktningen samt till ramarna för förvaltningen (de fyra hållbarhetsdimensionerna). Exempel på lämpliga sådana mål eller indikatorer kan vara omfattning av olika skogsbruksmetoder, insatser kopplade till biologisk mångfald och kulturmiljö samt klimatanpassning. Utredningen har här förslagit ett antal nationella inriktningsmål som kan tjäna som underlag i det fortsatta arbetet med stifstens verksamhetsnära mål (se 7.1).

Figuren visar också att kyrkostyrelsen ger råd, stöd och hjälp samt ansvarar för årliga samråd och uppföljning av förvaltningen. Kyrkostyrelsen vill understryka sin avsikt att öka sitt engagemang i prästlönstillgångarnas förvaltning. Avsikten är att göra det genom att utveckla tillsynen som utöver samråd i mera verksamhetsnära förvaltningsfrågor alltså även kommer att innefatta uppföljning av förvaltningen.

Kyrkostyrelsen kan för att stödja tillämpningen av bestämmelserna i kyrkoordningen i den fortsatta processen, då det är lämpligt, använda den befintliga möjligheten att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Flera av de förslag som presenterades av utredningen bedöms vara lämpliga att tas om hand inom ramen för andra styrnings- och samverkansprocesser, såsom befintlig samverkansstruktur samt kyrkostyrelsens tillsyn och möjlighet att utfärda Svenska kyrkans bestämmelser.

Stegvist arbete

Arbetet med att utveckla förvaltningen av prästlönetillgångarna behöver ske stegvis. I ett första steg hanteras sådant som ska regleras genom kyrkoordningsändringar. Därefter följer arbete med verksamhetsnära mål samt utveckling av metoder och praxis i förvaltning, uppföljning och tillsyn.

I arbetet med att utveckla tillsynen bör egendomsförvaltningarna i de tretton stiftin involveras tillsammans med övriga närmast berörda med relevant kompetens inom såväl stift som den nationella nivån inom Svenska kyrkan. Processen ska präglas av dialog och tillit samt innefatta strategisk återkoppling mot målen. Kyrkostyrelsen välkomnar, liksom utredningen, fortsatt ökad samverkan och dialog mellan stiftin samt mellan den nationella nivån, stift och församlingar och pastorat. Förutom att det bedöms underlätta genomförandet av förslagen till kyrkoordningsändringar och de intentioner i övrigt som kyrkostyrelsen har enligt denna skrivelse bedöms det leda till en större förståelse för varandras roller och minska risken för konflikter orsakade av missförstånd eller olika tolkningar.

4.2 Samhällets krav på förvaltningen

Förvaltningen av prästlönetillgångarna ska, enligt kyrkostyrelsen, vara ansvarstagande och ambitiös i förhållande till såväl lagstiftning som mål och intentioner som samhället sätter genom politiska beslut. Eftersom skogsförvaltningen utgör den dominerande delen av prästlönetillgångarna, redovisas här samhällets krav och förväntningar på skogsbruket.

4.2.1 Lagstiftningen styr

Den allmänna lagstiftningen sätter ramarna för förvaltningen av prästlönetillgångarna. När det gäller skogsbruket lyder det under skogsvårdslagen (1979:429) och miljöbalken (1998:808). Det styrs även av annan svensk lagstiftning som exempelvis reglerar kulturmiljö och artskydd, liksom av direkt gällande EU-lagstiftning.

Skogsvårdslagens 1 kap. 1 § är en viktig utgångspunkt för all skogsförvaltning. Där föreskrivs att skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden beålls. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen.

Enligt miljöbalken finns det bland annat möjlighet att ställa krav på åtgärder som behövs för att begränsa eller motverka skada på naturmiljön. Om sådana åtgärder inte är tillräckliga och det är nödvändigt för skyddet av naturmiljö kan verksamheten förbjudas, vilket ger markägaren rätt till ersättning.

4.2.2 Nationell skogspolitik

Svensk skogspolitik har sedan 1993 vilat på två jämställda mål: 1) att skogen ska ge hög och värdefull virkesproduktion och 2) att skogens miljövärden ska bevaras och utvecklas (jfr prop. 1992/93:226 s. 27 ff.). Skogspolitikens produktionsmål innebär att skogen och skogsmarken ska utnyttjas effektivt och ansvarsfullt så att den ger en uthålligt god avkastning. Skogsproduktionens inriktning ska ge handlingsfrihet i fråga om användningen av vad skogen producerar.

Skogspolitikens miljömål innebär att skogsmarkens naturgivna produktionsförmåga ska bevaras. En biologisk mångfald och genetisk variation i skogen ska säkras. Skogen ska brukas så att växt- och djurarter som naturligt hör hemma i skogen ges förutsättningar att fortleva under naturliga betingelser och i livskraftiga bestånd. Hotade

arter och naturtyper ska skyddas. Skogens kulturmiljövärden samt dess estetiska och sociala värden ska värnas.

KsSkr 2025:6

Svenska kyrkan är genom stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna del av den svenska skogssektorn som inom ramen för det så kallade sektorsansvaret ska bidra till att skogspolitikens mål uppnås. Skogsvårdslagstiftningen innehåller ganska få styrande och tvingande regler, men för att de politiska målen ska nås krävs att skogssektorn gör betydligt mer än vad lagen kräver. Därför brukar den svenska skogspolitiken ofta sammanfattas i devisen *frihet under ansvar*.

4.2.3 Miljömålssystemet följer upp de svenska miljökvalitetsmålen

Sveriges miljömålssystem beslutades av riksdagen år 1999 och har sedan dess varit styrande för det svenska miljöarbetet. Systemet består av ett generationsmål, 16 miljö-kvalitetsmål och ett antal etappmål. Dessa följs upp årligen och minst vart fjärde år görs en fördjupad utvärdering av förutsättningarna att nå målen. Flera av miljökvalitetsmålen har kopplingar till skog, däribland Levande skogar, Ett rikt växt och djurliv och Storslagen fjällmiljö, men även Levande sjöar och vattendrag, Myllrande våtmarker, Bara naturlig försurning samt Begränsad klimatpåverkan.

Miljö-kvalitetsmålet Levande skogar lyder: ”Skogens och skogsmarkens värde för biologisk produktion ska skyddas samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras samt kulturmiljövärden och sociala värden värnas.”

I den senaste fördjupade utvärderingen av miljö-kvalitetsmålet Levande skogar från 2023 konstaterades att de fem viktigaste problemen att lösa för att nå målet är:

1. Brist på viktiga livsmiljöer i skogslandskapet. Flera typer av livsmiljöer minskar och blir alltmer fragmenterade.
2. Ogynnsam status eller negativ utveckling för många skogslevande arter. Många hotade och känsliga arter minskar och populationerna blir alltmer fragmenterade.
3. Flera av skogens ekosystemtjänster har otillräcklig status.
4. Kulturmiljöer förstörs i skogslandskapet i samband med skogsbruksåtgärder.
5. Negativ påverkan på skogslandskapets vattendrag.

4.2.4 Övriga politiska mål

De politiska målen för skogen fastställs i huvudsak av den gällande skogs- och miljöpolitiken men även andra politikområden påverkar skogen i hög grad såsom näringsliv, landsbygdsutveckling, sysselsättning och energi. Inte minst under de senaste två decennierna har den EU-gemensamma politiken inom miljö och energi kommit att indirekt påverka skogen även om skogspolitiken är en nationell angelägenhet. Därutöver har Sverige att följa internationella mål och åtaganden utanför EU-samarbetet som berör skogsförvaltningen.

4.2.5 Aktuella politiska processer som påverkar skogsbruket

För närvarande pågår flera skogspolitiska processer som kan påverka lagstiftningen för skogsbruket. Den skogspolitiska utredningen *En robust skogspolitik som ser skogen som en resurs*, slutrapporterar den 31 augusti 2025. Miljömålsberedningen presenterade i februari 2025 förslag som ska bidra till att Sverige lever upp till EU:s åtaganden inom biologisk mångfald respektive nettoupptag av växthusgaser från markanvändningssektorn enligt EU-förordning (EU) 2018/841 (vanligen benämnd LULUCF). Vidare har artskydd i skogen utretts särskilt och ytterligare frågor kopplat till genomförande av olika EU-lagstiftningar bereds och utreds på myndighetsnivå.

Regeringen har emellertid uttalat att skogspolitikens inriktning ligger fast. Denna inriktning, med de jämställda produktions- och miljömålen, samt principen med sektorsansvar och ”frihet under ansvar” har gällt sedan 1993. Men inom ramen för den kan de processer som pågår leda till förändrad politik som påverkar förvaltningen av prästlönetillgångarna. Det gäller till exempel svensk skogspolitik i förhållande till den lagstiftning som utvecklas på EU-nivå.

4.3 Förhållande till inomkyrkliga processer

4.3.1 Svenska kyrkans färdplan för klimatet

Svenska kyrkans färdplan för klimatet (2019) är en gemensam klimatstrategi för hela Svenska kyrkan och svarar på biskoparnas uppmaningar i *Ett biskopsbrev om klimatet* (2014). Förvaltning av skog och mark spelar en viktig roll i klimatomställningen och bidrar till genomförandet av färdplanen. Därmed utgör Svenska kyrkans skogsbruk, och således den här skrivelsen, en viktig del av klimatarbetet. Förslagen i den här skrivelsen ska, enligt kyrkostyrelsen, vara i linje med och stödja det som stiftet åtagit sig enligt färdplanens etapp 2, samt utgöra inriktning i arbetet med framtagande av etapp 3. I en vidare mening är utvecklingen av Svenska kyrkans skogsbruk en viktig del av hela kyrkans hållbarhetsarbete.

Hur Svenska kyrkan förvaltar skog och jord har stor betydelse för att begränsa vår klimatpåverkan. Växande skog binder koldioxid från atmosfären och skogarnas råvaror kan användas för att ersätta fossila bränslen och material. I färdplanen finns särskilda etappmål för förvaltning av skog och mark som ska uppnås till 2027. Bland annat ska den brukade skogens produktionspotential tas tillvara för ökad klimatnytta på kort och lång sikt. Aktiva åtgärder ska också vidtas för klimatanpassning av jord- och skogsbruket. Ett tredje mål handlar om att öka den hållbara produktion av förnybar energi, såväl från skogsbiomassa som från sol och vind, samt att verka för ökat träanvändande i byggnationer och klimatsmart byggande. Färdplanen innehåller även mål som handlar om att bidra till kompetensutveckling, erfarenhetsutbyten och gemensamma projekt för fossilfritt och hållbart jordbruk för gårdsarrendatorer. Vidare ska skogsbruket sträva efter fossilfrihet i skötsel och transporter.

Färdplanen innehåller flera mål som syftar till att bevara och utveckla skogarnas biologiska mångfald, stärka sociala och kulturella värden samt säkerställa skogsekosystemens stabilitet och anpassningsförmåga till ett förändrat klimat. Den anger också att kunskap om hur markförvaltning och skogsbruk påverkar samiska näringar ska vidareutvecklas, och att nödvändiga anpassningar ska genomföras i enlighet med den handlingsplan som är kopplad till Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket.

4.3.2 Ursäkten till det samiska folket

Förslagen i den här skrivelsen ska bidra i arbetet med Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket och de åtaganden som fastställts inom ramen för ursäkten.

Svenska kyrkans försoningsarbete med det samiska folket har pågått sedan 1990-talet. Samiska rådet i Svenska kyrkan tillkom 1996 och till kyrkomötet 2000 inkom biskoparna i Härnösands, Luleå och Västerås stift med en motion om att ytterligare steg behövde tas i den försoningsprocess som påbörjats med det samiska folket. Konferensen *Ságastallamat 1* i Kiruna 2011 blev sedan startskottet för det försoningsarbete som ledde till Svenska kyrkans officiella ursäkt till det samiska folket i Uppsala domkyrka den 24 november 2021, och senare i Luleå den 23 oktober 2022, *Ságastallamat 2*. Svenska kyrkan har efter *Ságastallamat 1* tagit viktiga steg för att rannsaka

dess historiska agerande och delaktighet i statsmaktens koloniala strävanden och genomfört ett omfattande vetenskapligt gransknings- och kartläggningsarbete.

I juni 2021 beslutade kyrkostyrelsen, efter samråd med samtliga stiftsstyrelser, att anta åtta framtidsytande åtaganden kopplade till ursäkten. Åtagandena kan ses som övergripande mål för det fortsatta utvecklingsarbetet under perioden 2022–2031.

Tre av åtagandena har en direkt koppling till markfrågor:

- Öka kunskapen och medvetenheten om kyrkans historiska relationer och övergrepp mot samerna och konsekvenserna av detta.
- Öka kunskapen om och respekten för urfolksrättens principer inom Svenska kyrkan och i samhället.
- Öka samers inflytande och delaktighet i Svenska kyrkan.

Därutöver finns det en indirekt koppling till åtagandet *Bidra till att stärka och revitalisera de samiska språken i Svenska kyrkans verksamhet* samt åtagandet om att *synliggöra samisk andlighet*. De samiska språken är en viktig bärare av traditionell kunskap starkt sammankopplad med biologisk mångfald.

Den nationella nivån har i dialog med stiftet tagit fram en handlingsplan för perioden 2022–2031 med konkreta insatser samt arbets- och förhållningssätt i det fortsatta försoningsarbetet.

I den första etappen, 2022–2026, prioriteras fem fokusområden varav ett handlar om att öka kunskapen om hur Svenska kyrkans nuvarande markförvaltning och skogsbruk påverkar samiska näringar.

Kyrkostyrelsen konstaterar att handlingsplanen sammanfattningsvis handlar om att utveckla såväl en ny modell för dialog och samverkan, som specifika mål och hänsynsregler i skogs- och markförvaltning i relation till renskötseln baserat på urfolksrättens principer och en hållbar skogsförvaltning. I slutet av etapp 1 ska en utvärdering göras av hur arbetet fortlöper. I avvaktan på resultaten av den vidare hanteringen av utredningen sker inget överlappande arbete inom insatsen som rör Svenska kyrkans markförvaltning och skogsbruk.

5 Bakgrund

5.1 Prästlönetillgångarnas reglering och förvaltning

5.1.1 Ett arv från en annan tid

Prästlönetillgångarna består av skog- och jordbruksmark (prästlönefastigheter) och fond (prästlönefond). Den fasta egendomen har i huvudsak tillkommit genom gåvor och donationer från enskilda eller genom andra tillskott från församlingsbor för detta särskilda kyrkliga ändamål. Prästen fick disponera avkastningen från den fasta egendomen. Eftersom avkastningen var en del av prästens lön kom egendomen, som avkastningen kom ifrån, att kallas för prästlönetillgångar (jfr SKU 1998:5 s. 62 och prop. 1997/98:116 s. 98). Prästlönefonden har tillkommit genom försäljning av den fasta egendomen.

Historiskt uppfyllde prästlönetillgångarna bäst ändamålskravet genom att avkasta produkter till den då rådande naturhushållningen. I och med att penninghushållning successivt infördes, och varor och tjänster värderades i pengar, har förvaltningen av prästlönetillgångarna haft en ekonomisk inriktning. Under vissa tider har detta dock inte alltid understrukits. Exempelvis var reglerna för jordbrukens förvaltning länge inriktade på att mer tillgodose behovet av byggnationer och att vårda dessa än att sikta mot uppsatta ekonomiska mål. Däremot var skogens förvaltning inriktad mot ”bästa möjliga ekonomiska resultat” (SKU 1998:5 s. 62).

Prästlönetillgångarna förvaltades, även före relationsändringen, på regional nivå genom de i dåvarande kyrkolagen reglerade egendomsnämnderna. Ursprungligen låg dock förvaltningen av egendomen på prästen och senare på olika myndigheter i varierande omfattning. Både domkapitel och länsstyrelse har haft sådana uppgifter. Genom 1932 års boställsordning uppdrogs förvaltningen åt pastoraten. Med pastorat avses här pastoratssamfällighet. Före 2014 definierades ett *pastorat* som en kyrkoherdes tjänstgöringsområde och kunde bestå av en församling (enförsamlingspastorat) eller flera församlingar (flerförsamlingspastorat). Pastoratet som sådant hade inte några förtroendevalda organ och var inte heller en juridisk person. Ofta användes dock benämningen pastorat på det som i formell mening var en pastoratssamfällighet, alltså en samfällighet som omfattade församlingarna i ett pastorat. År 1972 överfördes ansvaret för förvaltningen av skogsmarken till stiftsnämnderna (senare egendomsnämnderna). Pastoraten förvaltede fortsatt jordbruksmarken och prästlönefonden fram till 1995, när även de tillgångsslagen överläts till egendomsnämnderna (SKU 1998:5 s. 62).

Specialreglerad egendom efter separationen mellan kyrka och stat

Inför relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten, som inträdde den 1 januari 2000, övervägdes olika lösningar för den kyrkliga egendomen. I stället för att bilda en stiftelse eller ge Svenska kyrkan äganderätt till egendomen, valde staten att lagstifta om prästlönetillgångarna.

Beslutet fattades mot bakgrund av prästlönetillgångarnas ursprung, karaktär och omfattning. Eftersom de byggts upp under lång tid och under medverkan av hela befolkningen ansågs det vara ett allmänt intresse att egendomens ändamål fullföljdes. I syfte att bibehålla egendomens stiftelseliknande karaktär fastslogs därför genom lag att prästlönetillgångarna ska förvaltas av Svenska kyrkan såsom självständiga och självägande förmögenheter (prop. 1997/98 s. 97).

Egendomen regleras i lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan och lagen (1998:1592) om införande av lagen om Svenska kyrkan. Däri framgår att prästlönetillgångarna har till ändamål att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse och att Svenska kyrkan ska förvalta tillgångarna. Det innebär att det är kyrkomötet som enligt lag är ansvarig för förvaltningen. Vidare framgår att staten får besluta om tillsyn av förvaltningen. Endast avkastningen från förvaltningen får användas och ska gå till den kyrkliga verksamheten.

Det är viktigt att notera att Svenska kyrkan även innehar andra marker än de som ingår i prästlönetillgångarna. Bland annat ingår det marker i den egendom som är avsatt att finansiera Lunds domkyrka. En del församlingar och pastorat äger också marker som de förvaltar självständigt. Dessa egendomar har i regel tillfallit kyrkan genom donationer eller köp med full äganderätt. De behandlas inte i denna skrivelse och omfattas inte av bestämmelserna om prästlönetillgångar i kyrkoordningen – och inte heller av de i denna skrivelse föreslagna ändringarna i dessa bestämmelser.

5.1.2 Prästlönetillgångarnas förvaltning idag

Svenska kyrkans uppdrag att förvalta prästlönetillgångarna har reglerats närmare genom kyrkoordningen. Enligt kyrkoordningen ska prästlönetillgångarna, mot bakgrund av dess historiska perspektiv, förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt så att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Förvaltningen ska ske på ett etiskt försvarbart sätt och vara förenlig med kyrkans grundläggande värderingar. I förvaltningen ska även naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen beaktas.

Vidare har förvaltningen av egendomen, genom kyrkoordningen, delegerats från kyrkomötet till stiftet. Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna och ska årligen samråda med stiftet om denna förvaltning. Kyrkostyrelsen får också utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Styrningen av förvaltningen av prästlönetillgångarna varierar mellan de tretton stiftet beroende på vilken styrmodell som efter relationsändringen valts i respektive stift. I sju av stiftet har stiftsfullmäktige inrättat en egendomsnämnd som självständigt ansvarar för förvaltningen och fattar de styrande besluten.

I sex av stiftet är förvaltningen i stället uppdragen åt stiftsstyrelsen som i sin tur har inrättat ett beredande utskott för egendomsfrågor. Utskottets befogenhet att självständigt besluta i frågor om prästlönetillgångarnas förvaltning framgår av stiftsstyrelsens delegationsordning. De styrande besluten för förvaltningen av prästlönetillgångarna i dessa stift fattas således antingen av stiftsstyrelserna eller dess utskott på delegation av stiftsstyrelsen.

Därtill har egendomsnämnderna och stiftsstyrelserna i varierande omfattning delegerat beslutanderätten i olika frågor till tjänstepersoner inom stiftets operativa egendomsförvaltning.

Kyrkostyrelsen utgår i denna skrivelse från delegationen av förvaltningsuppdraget i kyrkoordningen från kyrkomötet till stiftet. Oaktat vilken styrmodell som stiftet i sin tur har valt för förvaltningen av prästlönetillgångarna avser kyrkostyrelsen att med ”stiftet” adressera såväl egendomsnämnden, stiftsstyrelsen och stiftskansliets egendomsförvaltning beroende på var de styrande besluten fattas i respektive stift.

I samband med att förvaltningen av skogsmarken 1972 överfördes från pastoraten till stiftsnämnderna inleddes ett stiftsöverskridande samarbete i gemensamma förvaltningsfrågor, vilket idag är Egendomsförvaltningarnas samarbetsorgan (ENSO). ENSO utgör formellt inte en del av Svenska kyrkans organisationsstruktur.

Prästlönetillgångarnas avkastning

Skogen har varit en viktig resurs för Svenska kyrkan sedan medeltiden och därvid skapat stora värden och bidragit till förkunnelsen. Den förvaltade arealen skogsmark motsvarar ungefär en yta stor som Vänern. Totalt uppgår den förvaltade markarealen till cirka 530 000 hektar, vilket utgör 1,3 procent av Sveriges landareal. Av denna areal är cirka 403 000 hektar produktiv skogsmark och cirka 46 000 hektar betes- och åkermark. År 2024 uppgick marknadsvärdet för den totala prästlönefonden till cirka 4,8 miljarder kronor.

Prästlönetillgångarna har årligen under de senaste tio åren i genomsnitt bidragit med 536 miljoner kronor till kyrkans verksamhet och dess totala marknadsvärde uppskattas idag till 43 miljarder kronor. Av det utdelningsbara resultatet som delas ut går hälften till församlingar – det vill säga de ursprungliga mottagarna av de gåvor och donationer som utgör prästlönetillgångar – som har andel i egendomens avkastning. Andelstalen är baserade på värdet vid den värdering av egendomarna som gjordes 1995 i samband med att förvaltningen i sin helhet överfördes från pastoraten till stiftens egendomsnämnder. Den andra hälften av utdelningen bidrar till finansieringen av det kyrkliga utjämnningssystemet, vars syfte är att alla församlingar ska ha möjlighet att fullgöra sin grundläggande uppgift och kunna ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

5.1.3 Särskilt om förvaltningen av skog

Skogens brukande, råvarans förädling och dess marknader

Skogen växer långsamt, men förändras ständigt. I Sverige är det främst människan som påverkar skogslandskapet och så har det varit under lång tid. Sedan den första moderna skogsvårdslagen infördes 1903 har skogslandskapet i hög grad formats av planerat skogsbruk med ökande virkesförråd som ett mer eller mindre uttalat mål. Därmed har avverkningsnivå kunnat öka, samtidigt som volymen växande skog idag är mer än dubbelt så stor som för 100 år sedan. Tillväxten, liksom upptaget av koldioxid, har dock sedan den var som högst för cirka tio år sedan avtagit. Över längre tid gäller trenderna även för skogsbruket inom prästlönetillgångarna, vars årliga avverkningsvolym de senaste åren i genomsnitt varit cirka 1,6 miljoner kubikmeter. Det motsvarar cirka 70–80 procent av den årliga tillväxten på produktiv skogsmark inom prästlönetillgångarna.

Naturvård var länge relativt lågt prioriterat inom skogsbruket men sedan den nuvarande skogsvårdslagen trädde i kraft 1994 har naturvårdsinsatserna intensifierats, vilket har lett till en gradvis förbättring av flera faktorer som indikerar miljövärden i skogen. Utvecklingen sker emellertid från en låg utgångsnivå, och flera utmaningar kopplade till biologisk mångfald, ekosystemfunktioner och habitatkvalitet återstår. Förbättringen går långsamt då skogsbruket fortfarande präglas av de skogar – ofta monokulturer – som anlades före den nuvarande skogspolitikens tid.

Andelen av den produktiva skogsmarken inom prästlönetillgångarna som är avsatt för naturvårdsändamål ökar och var 14 procent 2024. Av detta var en procent formellt avsatt, till exempel som naturreservat. Arealen där det bedrivs hyggesfritt skogsbruk ökar och 2024 uppgick den till 18 procent av totalt avverkad areal (exklusive gallring).

Sverige är en av världens största exportörer av skogsindustriprodukter och över 80 procent av den inhemska produktionen går på export. Den globala efterfrågan på produkter såsom byggmaterial, förpackningar, papper av olika slag, vedbaserade textilier med mera är därmed den grundläggande drivkraften och orsaken till att skogsbruk bedrivs i Sverige. De förnybara skogsbaserade produkterna kan i många fall ersätta fossilbaserade material som stål, betong och plast och kan därigenom bidra till att beroendet av klimatskadliga fossilbaserade material och energi upphör.

Enligt Skogsindustrierna sysselsätter skogsnäringen totalt cirka 140 000 personer i Sverige (*Skogsnäringens betydelse för välfärden*, 2025). Beräknat utifrån prästlönetillgångarnas andel av den skogsråvara som förädlas i Sverige sysselsätter därmed Svenska kyrkans skogsförvaltning, längs förädlingskedjan, cirka 2 500 personer i Sverige. I denna siffra ingår allt från stiftens skogliga personal och underleverantörer inom skogsbruket (inklusive den utländska arbetskraft som sysselsätts inom främst skogsvård) till sysselsatta inom produktion av slutprodukter såsom trävaror och pappersprodukter. Huvuddelen av slutprodukterna exporteras. Prästlönetillgångarnas andel av skogsnäringens exportvärde blir därmed 3,3 miljarder kronor (2024).

Skogsbruk är en konjunkturkänslig verksamhet och lönsamheten varierar relativt mycket över tiden. Det har direkt påverkan på avkastningen från prästlönetillgångarna, vilken i genomsnitt till cirka 60 procent kommer från skogsbruk. Virkespriserna har ökat kraftigt under de senaste åren och är idag på de högsta nivåerna, i reala termer, sedan åtminstone 50 år. Samtidigt har kostnaderna reellt sett ökat varför den totala lönsamheten inte ökat på motsvarande sätt. Det är ett komplext orsakssamband som påverkar lönsamheten i skogsbruket. Viktiga faktorer är den globala efterfrågan på förädlade skogsprodukter och konkurrenskraften för svensk skogsnäring. Även utbudet av virke, vilket bestäms av skogstillstånd, skogsägarnas avverkningsvilja i övrigt, skogspolitik med mera spelar in.

Utredningens förslag om övergripande mål för skogsförvaltningen handlar om att stärka ett hållbart skogsbruk. Som tidigare nämnts är förvaltningen av prästlönetillgångarna uppdelad på samtliga tretton stift. Dessa samarbetar om till exempel skogsbrukscertifiering, forskningsprojekt och vissa utbildningar.

Alla stift är certifierade, antingen genom FSC® (Forest Stewardship Council®) eller både PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification) och FSC. De flesta av stiftens har sin certifiering via Stiftens Egendomsförvaltnings Förening (STEF), medan några har hela (Göteborgs stift) eller delar (Linköping och Lunds stift, PEFC) av sin certifiering via Södra Skogsägarnas certifieringsparaply.

STEF är en ideell förening där alla stiftens egendomsförvaltningar är medlemmar. Syftet med föreningen är att möjliggöra stiftens skogsbrukscertifiering samt att samordna stiftens medlemskap i branschorganisationer och deltagande i olika projekt.

Aktuella standarder och mer information om certifieringssystemen finns på FSC:s och PEFC:s webbplatser, se [FSC Sverige | Forest Stewardship Council](#) och [Svenska PEFC](#). Genom STEF har stiftens tillgång till ett ledningssystem som är certifierat enligt ISO 14001. Det innehåller gemensamma rutiner, system för uppföljning och en skötselhandbok. Standarderna och skogsbrukets branschgemensamma målbilder för god miljöhänsyn (tas fram av Skogsstyrelsen) finns inarbetade i rutiner och uppföljningar och ledningssystemet utgör ett ramverk för stiftens skogsskötsel. Utöver gemensamma rutiner och dokument finns lokala rutiner och instruktioner för de delar som inte lyfts in i det gemensamma systemet eller där det behövs lokala eller regionala anpassningar. Stiftens är genom STEF aktiva i båda systemen och är engagerade i både FSC® Sverige och Svenska PEFC.

Arbetet med naturvård och biologisk mångfald sker på flera olika sätt, till exempel genom olika former av skydd, genom riktade åtgärder och genom generell hänsyn vid skogsbruksåtgärder. De riktade åtgärderna kan vara arbete med specifika arter, till exempel vitryggig hackspett eller sanddöda, som ingår i åtgärdsprogram. Det kan också handla om naturvårdsbränning eller återställande av våtmarker.

Vid alla skogsbruksåtgärder arbetar stiftens med generell hänsyn, vilket innebär att olika hänsynskrävande biotoper, kantzoner och trädgrupper lämnas, att naturvärdesträd och andra träd med förutsättningar att bli naturvärdesträd sparas samt att död ved lämnas och skapas. Den generella hänsynen anpassas efter platsen för att förstärka hänsyn till en viss art eller som hänsyn till särskilda markförhållanden.

Skogsbruket är ståndortsanpassat, vilket betyder att trädslag som är lämpliga för markförhållandena på platsen gynnas. Eftersom viltbete försvårar etablering av framför allt tall och lövträd så har man över tid sett att andelen gran, som planterats på marker som egentligen är mer lämpliga för tall eller lövträd, har ökat. Med anledning av detta är stiftens engagerade i olika projekt för att i större utsträckning kunna etablera det för platsen bästa trädslaget.

Genom att arbeta med skogsbrukscertifiering och med målbilder för god miljöhänsyn kan arbetet med hänsyn till naturvård och biologisk mångfald ske på ett systematiskt sätt. Ett certifierat skogsbruk handlar också om att ta hänsyn till sociala värden. Det görs exempelvis genom samverkan med andra intressenter vid olika skogsbruksåtgärder och hänsynstagande till rennäringen där den finns.

5.2 Kyrkostyrelsens tillsyn över förvaltningen

Kyrkostyrelsen har enligt kyrkoordningen sedan 2010 i uppdrag att utöva tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna och kan vid behov utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen. Tillsynen har bland annat tagit sig uttryck i samordning i skattefrågor, tolkning av lagar och bestämmelser, rådgivning i kapitalförvaltningsfrågor och sedan ett par år tillbaka finns en senior policyrådgivare i skogsfrågor anställd på den nationella nivån. Kyrkostyrelsen har också utfärdat bestämmelsen SvKB 2012:4 om kyrkostyrelsens beslut om placering av balanserade vinstmedel från förvaltning av prästlönetillgångar, som föreskriver att sådana vinstmedel ska placeras med iakttagande av största möjliga trygghet mot nominella förluster och marknadsmässig avkastning.

Prästlönetillgångarna ska enligt kyrkoordningen förvaltas så effektivt som möjligt så att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning och förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt. Mot den bakgrunden sammanställs på nationell nivå den årliga rapporten *Samråd och tillsyn PLT 20xx*, som kyrkostyrelsen fastställer. Rapporten, som årligen också delges kyrkomötets ekonomiutskott, återger bland annat det ekonomiska utfallet samt vilket miljömässigt och socialt ansvar som tagits i stiftens förvaltning under det senaste året.

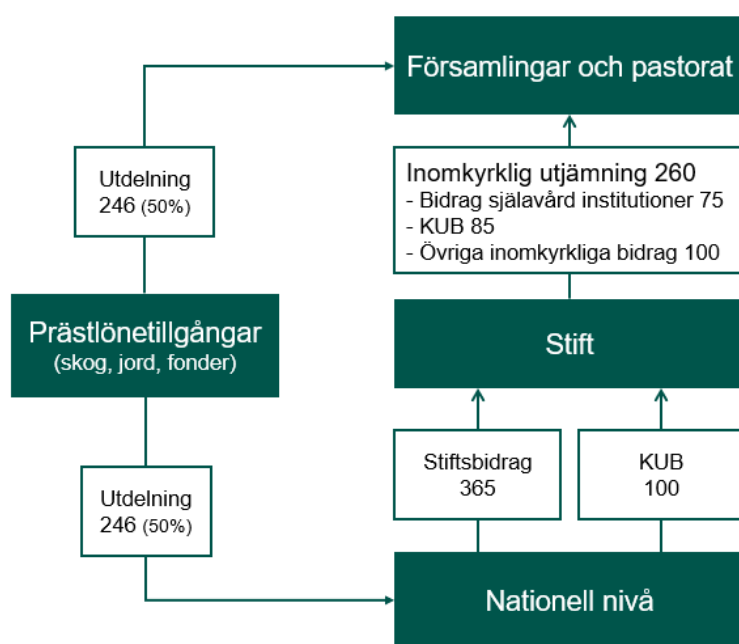
En viktig förutsättning för kyrkostyrelsens tillsyn är det kyrkoordningsreglerade årliga samråd som äger rum mellan kyrkostyrelsen och stiftens företrädare gällande förvaltningen av prästlönetillgångarna. Under samrådet redovisas bland annat utveckling inom aktuell forskning och andra förändringar i omvärlden som stiftens behöver beakta i förvaltningen.

5.3 Jämknings- och intäkter genom utjämnings-systemet

Svenska kyrkans interna utjämningsystem är en ekonomisk modell som omfördelar ekonomiska resurser så att Svenska kyrkan kan bedriva verksamhet i hela landet. Målet med utjämnings- och intäkter genom utjämnings-systemet är att alla församlingar ska kunna fullgöra sin grundläggande uppgift och ta ansvar för sina kyrkobyggnader.

5.3.1 Nuvarande utjämnings-system

Nuvarande utjämnings-system består av en del som avser utjämnings- och intäkter på församlingsnivå och en del som avser utjämnings- och intäkter på stiftsnivå. Det är endast utjämnings-systemet på stiftsnivå som berörs av ett förändrat skogsbruk enligt utredningens förslag. Bild 2 nedan beskriver hur utjämnings-systemet på stiftsnivå ser ut idag.

Enligt 46 kap. 5 § kyrkoordningen får andelsägande församlingar och pastorat 50 procent av den utdelning som belöper på det ekonomiska utfallet från fjolårets förvaltning av prästlönetillgångarna. Den andra hälften tillfaller utjämningsystemet och betalas in till den nationella nivån. Utdelningen till andelsägande församlingar och pastorat bidrar direkt till de ekonomiska förutsättningarna för församlingarnas verksamhet. Den del av utdelningen som tillfaller utjämningsystemet bidrar till finansieringen av det årliga stiftsbidrag som stiftet enligt kyrkoordningen får. Utdelningen från prästlönetillgångarna finansierar cirka två tredjedelar av stiftsbidraget, resten finansieras av den nationella nivån.

Att notera är också att ett kyrkounderhållsbidrag (KUB), som även det är reglerat i kyrkoordningen, ingår i utjämnningen på stiftsnivå. KUB finansieras av avkastningen från det gemensamma kapital som förvaltas på den nationella nivån och fördelas årligen av kyrkostyrelsen mellan stiftet, som i sin tur använder det till kostnader för underhåll av församlingarnas kyrkobyggnader.

5.4 Kyrkomötets behandling av frågor med relevans sedan 2000

Frågan om förvaltningen av prästlönetillgångarna har återkommande varit uppe i kyrkomötet. Mellan 2005 och 2009 behandlades ett antal kyrkomötesärenden med fokus på hur stiftet övergripande följde kyrkoordningens bestämmelser och om det fanns anledning att utöva någon form av tillsyn över förvaltningen. Ekonomi- och egendomsutskottet anförde 2008 ett yttrande från 2005 i vilket utskottet framhöll att det är Svenska kyrkan som tilldelats förvaltningsuppdraget och att kyrkomötet delegerat förvaltningen till stiftet men ytterst är ansvarig för hur förvaltningen bedrivs. ”Den delegation av förvaltarskapet som kyrkomötet har lämnat till stiftet bygger på ett förtroende och en samsyn i frågan om hur det goda förvaltarskapet skall utövas.” (EE 2008:10, s. 4). På förslag av ekonomi- och egendomsutskottet gav 2008 års kyrkomöte kyrkostyrelsen i uppdrag att återkomma året därpå med förslag till ändring i

kyrkoordningen avseende tillsyn av stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen återkom till kyrkomötet 2009 med ett förslag till nya kyrkoordningsbestämmelser där det tydliggörs att kyrkostyrelsen har ett tillsynsansvar över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna samt en möjlighet att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen.

Sedan 2010 har kyrkomötet åter behandlat frågan om prästlönetillgångarnas förvaltning vid flera tillfällen. Det har då varit fråga om hur skogsförvaltningen faktiskt utformas, ofta utifrån olika hållbarhetsaspekter och inte minst gällande biologisk mångfald. Kyrkomötet har återkommande hänvisat till att skogsförvaltningen är delegerad till stiftet och att frågan om hur den bedrivs därmed är en fråga för stiftet. Kyrkomötet har avslagit motionerna mot bakgrund av sitt förtroende för stiftens kompetens och för den tillsyn som kyrkostyrelsen bedriver.

Kyrkomötet har även behandlat motioner om förvaltningen av prästlönetillgångarna kopplat till relationen med det samiska folket. Från framför allt samiska företrädare, har det med jämna mellanrum ställts krav på Svenska kyrkan att driva på staten i frågan om en svensk ratificering av ILO:s konvention nr 169 om ursprungsfolk och stamfolk i självstyrande länder (ILO 169).

I en motion till kyrkomötet 2014 (M 2014:4) föreslogs att uppdra till kyrkostyrelsen att uppvakta regering och riksdag till stöd för en ratificering av ILO 169. Kyrkomötet avslog motionen på förslag av kyrkolivsutskottet (Kl 2014:1) och kyrkomötets avslag kom att uppfattas som att Svenska kyrkan inte ställde sig bakom kravet på ratificering av ILO 169 och stärkta samiska rättigheter.

I september 2015 publicerades rapporten *Samernas rätt att bruka Svenska kyrkans marker*, författad av juristen Marie B. Hagsgård på uppdrag av Svenska kyrkan. Rapporten redovisar hur svensk lagstiftning och Sveriges redan gällande internationella åtaganden inom urfolksrätten påverkar Svenska kyrkan som förvaltare av marker.

År 2015 inkom en ny motion till kyrkomötet om att uppmana regering och riksdag att anta ILO 169 (M 2015:21). I kyrkolivsutskottets betänkande (Kl 2015:5) menade utskottet att Svenska kyrkan ska bidra ytterligare till att påskynda processen med en svensk ratificering av ILO 169. Utskottet konstaterade också att Svenska kyrkan är en stor markförvaltare och att hänsyn ska visas för samernas renskötselrätt inom kyrkans eget skogsbruk. Kyrkomötet biföll utskottets förslag att bifalla motionen.

6 Kyrkostyrelsens överväganden och förslag

6.1 Förändrad balanspunkt i prästlönetillgångarnas förvaltning

I detta avsnitt redogörs för kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen avseende ett förändrat ställningstagande för förvaltningen av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen har i sina överväganden utgått ifrån de förslag som presenteras i utredningen och beaktat de synpunkter på utredningen som inkommit under remissbehandlingen.

6.1.1 Fyra hållbarhetsdimensioner ska genomsyra förvaltningen

Kyrkostyrelsens förslag: Prästlönetillgångarna ska förvaltas så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras. Tillgångarna ska förvaltas i enlighet med kristen etik och kyrkans grundläggande värderingar. Förvaltningen ska vara ändamålsenlig och resurseffektiv. Nuvarande skrivning om att prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning utgår.

Ändrad paragraf: 46 kap. 3 § första stycket kyrkoordningen

Utredningens förslag överensstämmer delvis med kyrkostyrelsens förslag. Utredningen har föreslagit att prästlönetillgångarna ska förvaltas ändamålsenligt och resurseffektivt. Vidare har den föreslagit att andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska säkerställas i förvaltningen och att den nuvarande skrivningen om bästa möjliga uthålliga totalavkastning därmed ska utgå.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 267 yttrat sig över förslaget. Av dessa är det 96 som tillstyrker och 77 som tillstyrker delvis, medan 84 avstyrker förslaget. Därutöver är det 10 som inte har någon uppfattning.

Av stiftet är det fyra som tillstyrker utredningens förslag, medan sex stift tillstyrker delvis. Tre av stiftet avstyrker förslaget. En majoritet av stiftet ser positivt på att inkludera hänsyn till samtliga hållbarhetsdimensioner. Nästan alla stift har dock synpunkter på ordval, innebörd och formuleringen i utredningens förslag. *Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift* menar bland annat att en balansering är viktig för att förstå att alla perspektiv inte kan säkerställas i ett enskilt beslut. Vidare menar *stiftsstyrelserna i Lunds och Skara stift* att det nuvarande kravet på en uthållig totalavkastning borgar för en uthållig och därmed hållbar förvaltning. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* konstaterar också att ”uthållig” finns med i skogsvårdslagens portalparagraf och används i kyrkoordningen för att betona långsiktigheten i förvaltningen. Även *stiftsstyrelsen i Karlstad stift* lyfter vikten av att behålla ”uthållig”. *Stiftsstyrelsen i Visby stift*, som avstyrker utredningens förslag, menar att nuvarande lydelse bättre motsvarar utredningens bakomliggande intentioner om hållbarhet än utredningens föreslagna lydelse och att uttrycket ”kyrkans grundläggande värderingar” innehåller alla hållbarhetsdimensioner. Även *stiftsstyrelsen i Uppsala stift* anser att den av utredningen föreslagna bestämmelsen inte tjänar sitt syfte. *Stiftsstyrelsen i Stockholms stift* anför att de önskar se ett förtydligande av andlig hållbarhet. Enligt *stiftsstyrelsen i Härnösands stift* är långsiktighet och uthållighet kännetecknen för Svenska kyrkans förvaltning av prästlönetillgångarna. Vidare påtalar *stiftsstyrelserna i Lunds, Skara och Göteborgs stift* att ändamålet med prästlönetillgångarna enligt 9 § lagen om Svenska kyrkan är att ”bidra till

de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse” och ställer sig kritiska till utredningens förslag om en ”ändamålsenlig” förvaltning.

Svenska Kyrkans Unga (SKU) tillstyrker förslaget och anför att det är positivt att hållbarhetsaspekterna förstärks och att förvaltningen av skogen lyfts som en central fråga för kyrkan. *SKU* anser att hållbarhet måste ses som en helhet där de olika dimensionerna – ekologisk, ekonomisk, social och andlig – inte ställs mot varandra, utan kompletterar varandra. De lyfter särskilt att ekonomisk hållbarhet inte enbart handlar om att generera så hög avkastning som möjligt här och nu, utan om att bygga ett förvaltarskap som håller över tid. Prästlönetillgångarna måste kunna bidra till kyrkans förkunnelse även i framtiden. *SKU* uppmuntrar därför till hållbarhetsanalys inför beslut, där samtliga dimensioner ges verklig tyngd, och efterlyser tydliga riktlinjer för detta arbete.

Världsnaturfonden (WWF) ser positivt på förslagen och betonar att de är nödvändiga för att säkerställa att samtliga hållbarhetsdimensioner respekteras och att försiktighetsprincipen i miljöbalken beaktas. Ett antal *lokala naturskyddsföreningar* har påtalat samma sak och menar att utredningen har en stor potential att göra Svenska kyrkan till ett verkligt föredöme för hållbar skogsförvaltning i Sverige. *Svenskt Friluftsliv* uttalar också sitt helhjärtade stöd för utredningen och förslagen att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt och andligt hållbar skogsförvaltning som möjligt. Flera spontanyttranden har också kommit in från representanter för *Birdlife Sweden* som tillstyrker införande av de fyra hållbarhetsdimensionerna.

GS-facket, som organiserar medlemmar i skogsbruket, trä- och grafisk industri, har bland annat kommenterat social hållbarhet och anført att Svenska kyrkan borde utveckla metoder för att värna social hållbarhet med en tydlig definition som inkluderar schyssta villkor och sysselsättning. Skarpa regler kring kollektivavtal och upphandling anser *GS-facket* är bra, men inte tillräckligt, eftersom problemet är att kollektivavtal sällan efterlevs.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Ett förändrat ställningstagande

Ordet förvalta antyder att ta hand om och sköta om något värdefullt som ska bestå över tid, ofta för någon annans räkning. Till hjälp för att ta ansvar har Svenska kyrkan inom vår evangelisk-lutherska tradition etik i vilken människovärdesprincipen och förvaltarskapstanken samspelar. Den är förankrad i det som är gemensamt för människor av olika trosuppfattningar och ideologier samtidigt som Jesu kärleksbudskap, liv och gärning har avgörande betydelse.

Människovärdesprincipen bygger på övertygelsen om människans värde och okränkbarhet, ett unikt värde som varje människa har just i egenskap av att vara människa. Den teologiska grunden för denna princip är tron på att varje människa är skapad till Guds avbild.

Förvaltarskap är ett viktigt teologiskt tema med stark relevans för skog- och markförvaltning. De tillgångar Svenska kyrkan förfogar över är gåvor från Gud, som ska användas i tjänst för medmänniskor och skapelsen. Förvaltarskapstanken innebär både att använda naturtillgångar för att tillgodose människors och samhällets behov och att vårda naturen med tanke på dess egenvärde och framtida generationers behov. Som kyrka kan vi ta det ansvar som behövs för att trygga kommande generationers och hela skapelsens möjlighet till liv och överlevnad.

Ändamålet med prästlönetillgångarna är att avkastningen från dess förvaltning ska bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Detta framgår av 9 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan och återges även i 46 kap. 1 §

kyrkoordningen. Prästlönetillgångarnas lagstadgade ändamål relaterar därmed till *varför* Svenska kyrkan förvaltar denna egendom och innebär vidare att den avkastning som prästlönetillgångarna genererar ska användas för ändamålet med förvaltningen och inget annat.

Kyrkostyrelsen konstaterar dock att det i lag inte är reglerat att avkastningen ska uppnå någon viss nivå. Vidare har staten överlämnat till Svenska kyrkan att närmare reglera förvaltningen av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen menar att detta innefattar *hur* egendomen förvaltas, det vill säga vad som görs och hur det görs.

Oaktat hur respektive stift har tolkat kyrkoordningen och utifrån detta utformat sin förvaltning, anser kyrkostyrelsen att det i ljuset av det förändrade ställningstagande som krävs av hela samhället i miljö- och klimatfrågor behövs en förändrad balanspunkt i prästlönetillgångarnas förvaltning. Kyrkostyrelsen föreslår därför att 46 kap. 3 § kyrkoordningen bör innehålla nya ramar för förvaltningen av prästlönetillgångarna. Dessa ska bygga på Svenska kyrkans fyra hållbarhetsdimensioner och grundläggande värderingar. Mot denna bakgrund bör nuvarande huvudfokus på ekonomisk avkastning från förvaltningen tonas ned i rambestämmelsens lydelse.

Fyra hållbarhetsdimensioner

Utredningen har föreslagit att andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska *säkerställas* i förvaltningen. Utredningen angav att begreppet *säkerställa* exempelvis innebär att se till att den beslutade hänsynen som ska visas i samband med olika skogsbruksinsatser faktiskt tas av den som utför åtgärden.

Med anledning av det stora antalet kommentarer från remissinstanser om ordval, innebörd och formuleringen i utredningens förslag gör kyrkostyrelsen följande bedömning. Att skriva ut de fyra hållbarhetsdimensionerna i kyrkoordningen tydliggör en förändrad balanspunkt i förvaltningen av prästlönetillgångarna och skapar nya ramar för utveckling mot en mer hållbar markförvaltning.

Kyrkostyrelsen menar dock, i likhet med flera remissinstanser, att det i ett enskilt beslut kan vara en utmaning att säkerställa hållbarhet utifrån samtliga fyra dimensioner, eftersom begreppet *säkerställa* ger uttryck för ett så kallat resultatkrav. I det enskilda fallet kan det på samma sätt vara en utmaning att göra en så jämn avvägning som möjligt mellan de olika dimensionerna av hållbarhet. Kyrkostyrelsen vill emellertid, i likhet med utredningen, framhålla att alla fyra hållbarhetsdimensioner ska bedömas såväl självständigt som tillsammans, samtidigt som andlig hållbarhet ska genomsyra tolkningen av de övriga hållbarhetsdimensionerna.

I *Svenska kyrkans färdplan för klimatet* är ett av etappmålen om skog och mark att prästlönetillgångarna ska tillvarata den brukade skogens produktionspotential för ökad klimatnytta på kort och lång sikt. Vidare ska samtliga åtgärder för klimatnytta inom förvaltningen av skog och mark ha en balans mellan ekologiska, sociala, ekonomiska och andliga värden. Kyrkostyrelsen föreslår därför, i likhet med förslag som framförts av remissinstanserna, att en lämpligare formulering är att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet ska *balanseras* i förvaltningen.

Detta innebär att hållbarhetsdimensionerna ska utgöra en utgångspunkt för stiftens överväganden och beslutsfattande och tydliggör att flera olika värden ska finnas med i den sammanvägda bedömningen. Det kan exempelvis påverka vilka underlag som inhämtas inför beslut och vilka kompetenser som deltar i beredningen.

Kyrkostyrelsen instämmer vidare i utredningens beskrivning av de överväganden som behöver göras till följd av att hållbarhetsdimensionerna skrivs in i kyrkoordningen. Vid förvaltningen av skogsmark innebär det att en avvägning alltid behöver göras av det specifika skogsbeståndets olika värden i relation till beslutade mål och

inriktning, dess geografiska läge, placering i ett större landskap och förutsättningar för att värna olika värden på platsen.

Exempelvis kan skogens ickemonetära värde för biologisk mångfald – som habitat för en hotad art eller ett geografiskt områdes betydelse för sammanhängande livsmiljöer för djur och växter i landskapet – ges företräde framför ekonomisk avkastning vid avverkning. Stiften kan då välja att betona hänsynen till ekologiska värden. Det kan också handla om att tätortsnära skog brukas och sköts på ett sätt som i första hand värnar sociala värden och främjar den lokala församlingens behov och församlingsbors tillgång till natur, trots att marken exempelvis skulle kunna säljas och nyttjas för bebyggelse.

Närmare innebörd av andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet

I *Ett biskopsbrev om klimatet* skriver biskoparna följande: ”Klimatkrisen är sannolikt den största gemensamma utmaningen som mänskligheten någonsin stått inför. Den påverkar oss alla som lever under samma himmel, på samma jord [...] Vi måste alla ompröva vårt sätt att tänka kring livsstil, välfärd, hållbarhet och rättvisa: för skapelsens skull, för livets skull, för våra barnbarns och deras barnbarns skull.” (s. 13). I slutet av biskopsbrevet uppmanar biskoparna Svenska kyrkans församlingar, stift och den nationella nivån att ”låt[a] en teologiskt reflekterad syn på skapelsen prägla den ekonomiska förvaltningen av aktier, skog och mark för att minska klimatpåverkan och påskynda klimatomställningen.” (s. 95).

Denna teologiskt reflekterade syn på skapelsen fångas i uttrycket *andlig hållbarhet*. Talet om andlig hållbarhet är rotat i Bibelns sätt att beskriva skapelsen och människan. Till denna teologiska grund hör att allt som finns är skapat och älskat av Gud, att skapelsen är en gåva från Gud genom vilken Gud möter oss och ger sig till känna, att människan har ansvar att förvalta jorden men inte är dess centrum. För att vår förvaltning ska vara andligt hållbar behöver därför ett antropocentriskt perspektiv, där människan är alltings centrum, ersättas av ett bibliskt förankrat skapelseorienterat perspektiv, vilket fogar oss samman med den övriga skapelsen och med kommande generationer.

Andlig hållbarhet handlar om det som görs på lång sikt. Det innebär en kritik av kortsiktiga intressen och en kallelse till livsstilsförändringar och till ett förvalterskap som gagnar det gemensamma goda. En andligt hållbar förvaltning föds ur ett förhållningssätt gentemot skapelsen präglad av vördnad och varsamhet, förundran och tacksamhet.

Med andlig hållbarhet avses i denna bestämmelse en förvaltning som med varsamhet brukar egendomen utan att det sker på ett sätt som äventyrar kommande generationers livsförutsättningar eller andra arters livsvillkor. Att finna en långsiktig balans mellan dimensionerna kan också vara ett uttryck för andlig hållbarhet.

Utredningen angav att andlig hållbarhet i förvaltningen påverkar bedömningar, beslut och handlande, och att så kallade mjuka värden uppmärksammas än mer i förvaltningen. Utredningen förespråkade åtta principer som vägledning vid beaktande av andlig hållbarhet i relation till ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet: 1. *Långsiktighet* i vilken förvaltningen har framtidsperspektiv som värnar skapelsen, stärker naturens resiliens mot klimatförändringar, främjar både den biologiska mångfalden och klimaträttvisa. 2. *Flexibilitet* i betydelsen att kyrkan alltid kan ompröva och hitta nya vägar framåt i förvaltningen i linje med insikten om att vi människor gör gott för skapelsen och samtidigt kan förbättra oss. 3. *Respekt och måttfullhet* som gör att förvaltningen visar stor respekt för skapelsen med måttfullt nyttjande av densamma. 4. *Försiktighet* som ger förvaltningen hjälp att stanna upp vid osäkerhet om huruvida

åtgärder som planeras är andligt hållbara. 5. *Ödmjukhet och mod* som ger förvaltningen vägledning i att vara ödmjuk inför att vi både har ett klimatnödläge och en hotad biologisk mångfald, och mod att ställa om och söka nya vägar framåt för att bidra till skapelsens överlevnad. 6. *Dialog och försoning* bör präglade samtal och arbetsätt i förvaltningen, med främjande av förståelse och samverkan mellan olika sammanhang. 7. *Barns och ungas andlighet* ska värnas i relation till skog och mark. 8. Slutligen lyfte utredningen fram att förvaltningen ska bidra till att främja människors *hopp* för framtiden, stärka människors livsmod och bidra till engagemang för den omställning vi alla behöver vara en del av som skapande medskapare.

Mot bakgrund av resonemanget om andlig hållbarhet ovan, som vilar på viktiga teologiska resonemang i utredningen, begränsat återgivet i denna skrivelse, samt biskopsbrevet om klimatet, och som arbetats fram tillsammans med biskopsmötet, bedömer kyrkostyrelsen att andlig hållbarhet är avgörande för omställningen av förvaltningen. Kyrkostyrelsen menar vidare att den mest lämpliga ordningen för hållbarhetsdimensionerna i bestämmelsen bör vara *andlig, ekologisk, social och ekonomisk* hållbarhet, vilket speglar den bibliska berättelsen och Svenska kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen vill vidare tillägga att andlig hållbarhet är ett dynamiskt och levande begrepp som kan omprövas och utvecklas över tid, i pågående samtal och reflektion. Denna hållbarhetsdimension ger både uttryck för metoden (en inställning som präglar hur arbetet i stiftet bör ske) och för uppgiften (ett ansvarskännande över generationsgränserna som präglar inställningen till övriga hållbarhetsdimensioner).

Med *ekologisk hållbarhet* avses bland annat värnande av livskraftiga habitat och livsmiljöer för olika arter och naturtyper, kvaliteter inom dessa habitat och livsmiljöer, främjande av sammanhängande livsmiljöer och stärkande av strukturer för att upprätthålla ekosystemtjänster. Hållbarhet, ur det ekologiska perspektivet, förutsätter att det finns en kontinuerlig tillgång över tid till sådana livsmiljöer som behövs, det vill säga utan stora avbrott i skogsekosystemen med dess strukturer och funktioner. I den ekologiska hållbarheten ingår klimatnytta som en ekosystemtjänst, genom att öka kolinlagringen och därmed begränsa klimatförändringarna.

Med *social hållbarhet* avses, enligt utredningen, ett nyttjande som bidrar till att stärka människor och social välfärd, och som stärker delaktighet och social inkludering. Kyrkostyrelsen vill tillägga att inom den sociala dimensionen faller även sådant som ibland kallas för sociala värden. Skogen är värdefull för människors livskvalitet, hälsa och personliga välfärd, men även för att främja företagande, sysselsättning och goda arbetsvillkor. Inom denna dimension ryms även hänsyn till berörda lokalsamhällen, såsom samebyar, och hänsyn till kulturmiljövärden. Social välfärd, som ingår i den sociala hållbarheten, speglar att skogen är värdefull för att främja företagande, sysselsättning och goda arbetsvillkor för såväl svensk som utländsk inhyrd arbetskraft.

Med *ekonomisk hållbarhet* menas ett väl avvägt och uthålligt nyttjande av resurser så att de kan komma till nytta både på kort och lång sikt utan att äventyra framtida generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Det innebär också att nyttja och sköta resurserna på ett sätt så att de skapar nya värden på sikt.

Kristen etik och kyrkans grundläggande värderingar

I bestämmelsen framgår idag att prästlönetillgångarna ska förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar. Till hjälp för att ta ansvar har Svenska kyrkan inom vår evangelisk-lutherska tradition etik i vilken människovärdesprincipen och förvaltarskapstanken samspelar. Den är förankrad i det som är gemensamt för människor av olika trosuppfattningar och ideologier samtidigt som

Jesu kärleksbudskap, liv och gärning har avgörande betydelse. Kyrkostyrelsen föreslår därför att bestämmelsens lydelse förtydligas så att det som avses är att tillgångarna ska förvaltas i enlighet med kristen etik och kyrkans grundläggande värderingar.

Ändamålsenligt och resurseffektivt

Det är centralt för kyrkostyrelsen att prästlönetillgångarna förvaltas på ett effektivt sätt. Detta behov uttrycks i nuvarande lydelse, och dess förarbeten, genom uttrycket ”så effektivt som möjligt”. Det innebär att prästlönetillgångarna ska förvaltas sakkunnigt, att förvaltningsorganisationen utformas på ett ändamålsenligt sätt och att resurser används ansvarsfullt.

Utredningen föreslog i stället formuleringen att prästlönetillgångarna ska förvaltas ”ändamålsenligt och resurseffektivt”, vilket skulle ersätta den nuvarande skrivningen ”så effektivt som möjligt”. Utredningen menade att en ändamålsenlig förvaltning innebär att det sker på ett lämpligt och funktionellt sätt så att tillgångarna kommer till nytta med beaktande av att det kan finnas olika nyttor. Det innebär också att stiftens nyttjar den samlade sakkunskapen rörande hållbarhet som finns hos stiftens och att berörda församlingars synpunkter om markens användning och lokala behov beaktas.

Flera remissinstanser har framfört synpunkten att begreppet *ändamålsenligt* medför en otydlighet om vad som menas, eftersom detta kan blandas ihop med det ändamål som prästlönetillgångarna har i lag, det vill säga att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Kyrkostyrelsen har förståelse för denna synpunkt, men menar i likhet med utredningen att *ändamålsenlig* bör förstås som en lämplig metod, eller ett sätt att arbeta, för att uppnå något avsett.

Mot bakgrund av att rambestämmelsen i 46 kap. 3 § kyrkoordningen föreslås ändras så att de fyra hållbarhetsdimensionerna ska balanseras i förvaltningen instämmer kyrkostyrelsen i utredningens beskrivning av en ändamålsenlig förvaltning. Begreppet *ändamålsenlig* ger uttryck för att förvaltningen sker på ett lämpligt och funktionellt sätt så att tillgångarna kommer till nytta med beaktande av att det kan finnas olika värden.

Kyrkostyrelsen anser vidare att den av utredningen föreslagna lydelsen, ”ändamålsenligt och resurseffektivt”, samlat ger ett tydligare uttryck för vikten av en ändamålsenlig, sakkunnig och ansvarsfull förvaltningsorganisation. Mot bakgrund härav föreslår kyrkostyrelsen att den nuvarande formuleringen, ”så effektivt som möjligt”, byts ut mot de begrepp som utredningen har föreslagit.

Kyrkostyrelsen vill också betona att dessa begrepp därmed relaterar till utformningen av förvaltningen av prästlönetillgångarna och inte till tillgångarna som sådana. För att det ska framgå föreslår kyrkostyrelsen därför formuleringen att det är *förvaltningen* som ska vara ändamålsenlig och resurseffektiv.

6.1.2 En gemensam inriktning för förvaltningen av prästlönefastigheterna

KsSkr 2025:6

Kyrkostyrelsens förslag: En gemensam inriktning införs i kyrkoordningen för förvaltningen av prästlönefastigheter. Förvaltningen av prästlönefastigheterna ska utifrån lokala förutsättningar bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder. Förvaltningen ska värna och främja flera värden samtidigt, såsom andliga värden, biologisk mångfald, kulturmiljö, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt, social välfärd och uthållig totalavkastning. Inriktningen ger uttryck för en förändrad balanspunkt och konkretiserar de fyra hållbarhetsdimensionerna i markförvaltningen.

Bestämmelsens nuvarande lydelse som föreskriver att naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen ska beaktas i skälig omfattning vid förvaltningen av prästlönefastigheterna utgår.

Ändrad paragraf: 46 kap. 8 § kyrkoordningen

En gemensam inriktning för förvaltningen av prästlönefastigheterna införs i kyrkoordningen

Utredningens förslag överensstämmer delvis med kyrkostyrelsens förslag. Utredningen har föreslagit att kyrkostyrelsen ska anta en målformulering för Svenska kyrkans skogsbruk och att lydelsen ska vara följande: ”Svenska kyrkans skogsbruk ska bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder där fler värden kan levereras samtidigt, såsom andliga värden, ekonomisk avkastning, biologisk mångfald, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt och social välfärd.”

Utredningens ambition med en målformulering var bland annat att en sådan bidrar till en samlad, enig, och i förlängningen starkare kyrka, där barn och ungas perspektiv ges en framträdande roll. Utredningen uttryckte förhoppningen att förvaltningen av prästlönetillgångarna ska integreras i den samlade verksamheten och bli hela kyrkans ansvar och skapa en kraftsamling för hållbarhet där också församlingarna ges en aktiv roll i förvaltningen av naturresurser. Utredningen angav vidare att det handlar om att rusta för framtiden, inte att döma det som varit, och att genom *ansvarstagande* och aktiv *handling* bidra till *hopp*. Utredningen konstaterade att en ansvarstagande aktör måste hantera pågående kriser inom klimat och biologisk mångfald genom att bidra till att minska klimatavtrycket, genomföra klimatanpassningsåtgärder och att minska påverkan på den biologiska mångfalden. Den fann att Svenska kyrkan behöver förvalta skogen varsammare och mer naturnära så att den biologiska mångfalden kan återhämta sig, att habitat inte ytterligare försvagas och spridningsvägarna mellan habitat kan förbättras. Det skulle, enligt utredningen, innebära att större sammanhängande geografiska områden bör skyddas, ett varsammare brukande med mer varierade skötselmetoder och ökad grad av hänsyn, ett systematiskt arbete med inventering av arter, restaurering och återskapande av habitat samt att verka för att ett landskapsperspektiv används i brukandet.

Utredningen har dock inte föreslagit att målformuleringen ska införas i en kyrkoordningsbestämmelse, utan i stället beslutas av kyrkostyrelsen. Som skäl för kyrkostyrelsen att besluta om ett mål angav utredningen att det finns ett stort värde i att Svenska kyrkan har ett samlat förhållningssätt i sitt skogsbruk, som bygger på en ny balanspunkt mellan de fyra hållbarhetsdimensionerna. Utredningen ansåg att målet bör gälla även den skogsmark som ägs av Svenska kyrkan (till exempel av församlingar).

Utöver målformuleringen föreslog utredningen ett antal kvantitativa (procentsatta) indelningar i olika brukningsmetoder. I samband med detta la utredningen fram ett förslag om ändring i 46 kap. 3 § andra stycket kyrkoordningen som innebär att kyrkostyrelsen ska ges möjlighet att fatta beslut om mål och inriktning.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 257 yttrat sig över förslaget om mål och inriktning för förvaltningen. Av dessa är det 98 som tillstyrker och 49 som tillstyrker delvis, medan 94 avstyrker förslaget. Därutöver är det 16 som inte har någon uppfattning.

Av stiftet är det tre som tillstyrker förslaget och ett stift som tillstyrker ”med kommentar”, medan två stift tillstyrker delvis. Sju stift avstyrker förslaget. *Stiftsstyrelserna i Strängnäs och Linköpings stift* ställer sig bakom den övergripande målsättningen. *Stiftsstyrelsen i Luleå stift* menar att det föreslagna målet är bra och ligger väl i linje med hur stiftet arbetar redan idag. De anför samtidigt att olika tolkningar av de begrepp som föreslås har bidragit till att skapa konflikter kring skogsbruk i stort. Begreppet ”klimatnytta” kan betyda både att skogen ska stå kvar ”för alltid” och att den tvärtom ska brukas ganska intensivt. Detta ställer därmed stora krav på ett gemensamt arbete med uttolkning och metodutveckling. *Stiftsstyrelsen i Skara stift* har kommenterat att det är kyrkomötet som ska besluta om inriktning för förvaltningen av prästlönnetillgångarna och av kyrkan ägd skog, inte kyrkostyrelsen. Delegationen ska gå från kyrkomötet till stiftet, där brukningsmetoder anpassas efter de lokala förutsättningarna. Målet är att öka ambitionsnivån och främja den biologiska mångfalden, inte att detaljstyra brukningsmetoder. Dessa brukningsmetoder är inte mål utan medel för att uppnå de effekter som Skara stift strävar efter. *Stiftsstyrelserna i Visby, Växjö, Karlstad, Uppsala och Lunds stift* anser inte att kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning utan att beslut ska fattas på stiftsnivå. Det av utredningen föreslagna målet är naturliga delar av dagens skogsförvaltning. Alla värden ska balanseras utifrån de geografiska förutsättningarna. I liknande ordalag har *stiftsstyrelsen i Härnösands stift* kommenterat att ett sådant mål inte behöver regleras i kyrkoordningen. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift*, som avstyrker förslaget, anför vidare att det inte är en rimlig ordning att ett tillgångsslag särbehandlas genom att kyrkostyrelsen fastställer detaljerade nationella mål för skogen, men inte för andra tillgångsslag, när samtliga tillgångsslag behöver ställas om, inte bara skogsbruket. *Stiftsstyrelsen i Göteborg stift* kommenterar att Svenska kyrkans skogsbruk bidrar med en mångfald av nyttor, idag och för framtiden, vilket kännetecknar en långsiktig förvaltning. Vilka nyttorna är och hur de prioriteras förändras och utvecklas över tid. I en långsiktig förvaltning ställs olika nyttor ibland emot varandra och avvägningar och vägval behöver göras. Stiftet anser att mål för förvaltningen, avvägningar och beslut görs bäst på stiftsnivå genom de styrdokument, verksamhetsplaner och budgetar som styr förvaltningen av prästlönnetillgångarna. Att ställa om för fort skulle få för negativa ekonomiska konsekvenser.

Världsnaturfonden (WWF) har anført att om kyrkostyrelsen beslutar om mål och inriktning för förvaltningen av prästlönnetillgångarna så ger det en möjlighet till överblick och landskapsperspektiv, något som WWF ser som viktigt i förvaltningen av Svenska kyrkans skogar. Vidare har *SLU Artdatabanken* anført följande: ”Att sträva efter ett mer varierat och multifunktionellt landskap kommer bidra till både biologisk mångfald, klimatnytta, långsiktig hållbar avkastning, klimatanpassning, andra ekosystemtjänster inklusive sociala, kulturella, estetiska och andliga värden.”

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkoordningen bör innehålla nya ramar för förvaltningen av prästlönnetillgångarna, genom att utgå ifrån andlig, ekologisk, social och ekonomisk

hållbarhet. Kyrkostyrelsen bedömer att det är viktigt att de fyra hållbarhetsdimensionerna omsätts i praktiken utifrån ett gemensamt förhållningssätt. Kyrkostyrelsen menar därför att denna förändrade balanspunkt för förvaltningen medför ett behov av att konkretisera hållbarhetsdimensionerna för markförvaltningen av prästlönefastigheterna. Detta särskilt mot bakgrund av att förvaltningen sker inom tretton självständiga stift. Kyrkostyrelsen instämmer därmed i utredningens uppfattning om behovet av en samlad och enig kyrka gällande vad Svenska kyrkans markförvaltning står för.

Utredningen föreslog att kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen av skog. Utredningens föreslagna målformulering är i det närmaste en kodifiering av det förhållningssätt till förvaltningen som många av stiftet ger uttryck för i sina remissvar. Kyrkostyrelsen föreslår därför, med beaktande av remissvaren, att en omarbetad version av utredningens målformulering bör antas som en i kyrkoordningen gemensam inriktning som omfattar all markförvaltning, det vill säga såväl skog som jord och övrig mark. Inriktningen ska syfta till att skapa en gemensam utgångspunkt som uttrycker vad Svenska kyrkans markförvaltning strävar efter.

Den föreslagna inriktningen tydliggör att många olika värden är viktiga, däribland biologisk mångfald och kulturmiljö, och att dessa ska *värnas och främjas*. Inriktningen ger vidare exempel på några av de värden som är viktiga, men ska inte uppfattas som en uttömmande lista. Det är därmed naturligt att förutsättningarna på platsen får betydelse för vad som blir relevant för respektive stift. Finns det till exempel fornlämningar får det betydelse jämfört med om så inte är fallet. Är det en tätortsnära skog med högt rekreativt värde kan det få betydelse för valda bruksmetoder jämfört med om skogen inte är tätortsnära.

Förslaget innebär inte någon detaljreglering om hur skog och jord ska brukas. Kyrkostyrelsen betonar att stiftet även fortsättningsvis, med hållbarhetsdimensionerna och inriktningen som utgångspunkt, ska besluta om detaljerna i förvaltningen utifrån *lokala förutsättningar*.

Med ett *varierande och multifunktionellt landskap* menas landskap som tjänar flera syften eller ändamål samtidigt. Där finns plats för olika miljöer och olika former av markanvändning, såväl jordbruk och skogsbruk, som exempelvis bebyggelse och energiproduktion.

En *mångfald av bruksmetoder* relaterar till den del av marken som brukas, det vill säga genom jordbruk eller skogsbruk. Bruksmetoder är ett brett begrepp som ska omfatta olika sätt att bruka marken. Detta mosaikartade landskap, som inriktningen ger uttryck för, bidrar också till större motståndskraft mot klimatförändringar och minskad påverkan på den biologiska mångfalden och höjer generellt kvalitén på ekosystemen.

Andliga värden har här ingen annan innebörd än i den föreslagna 46 kap. 3 § kyrkoordningen.

Med *biologisk mångfald* avses såväl mångfald av ekosystem som mellan och inom arter. Vad som omfattas av begreppet *kulturmiljö* ska inte ha någon annan innebörd än vad som gäller enligt allmän lagstiftning.

Ekosystemtjänster kan definieras på flera sätt och får här förstås som ett brett begrepp som omfattar olika produkter och tjänster som ekosystemen ger människan och som bidrar till vår välfärd och livskvalitet. Ekosystemtjänster omfattar allt ifrån att bidra med råvaror, ge en stabil och hälsosam naturmiljö, jämna ut effekterna av störningar och extremväder genom exempelvis vattenreglering och kolbindning, ge oss upplevelserikedom och livskvalitet i form av friluftsliv, rekreation och upplevelser av natur- och kulturarv samt mer allmänt ge utrymme för ekosystemen och livsmiljöer.

Klimatnytta är en av flera ekosystemtjänster som är värd att lyfta fram särskilt i och med skogens potential för att begränsa klimatförändringarna, exempelvis genom

att öka kolinlagringen. Svenska kyrkans intention här är att göra gott och eftersträva bästa klimatnytta grundat på bästa tillgängliga forskning och vetenskap.

Social välfärd, som ingår i den sociala hållbarheten, speglar att skogen är värdefull för att främja företagande, sysselsättning och goda arbetsvillkor för såväl svensk som utländsk inhyrd arbetskraft.

Uthållig totalavkastning relaterar till ekonomisk hållbarhet och därmed ett väl avvägt och uthålligt nyttjande av resurser så att de kan komma till nytta både på kort och lång sikt utan att äventyra framtida generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Detta innebär bland annat att sträva efter en något snär jämn nivå på totalavkastningen över tid, vilket bidrar till en förutsebarhet för församlingarna vid utdelning av avkastningen.

För tydlighetens skull vill kyrkostyrelsen betona att denna inriktning, till skillnad från utredningens förslag, endast gäller prästlönefastigheterna, som är prästlönetillgångar och som regleras av 46 kap. kyrkoordningen. Inriktningen är inte bindande för annan markförvaltning, till exempel skog- och jordbruksmark som ägs av en församling och som därigenom inte regleras av 46 kap. kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen menar dock att detta förstås inte hindrar att inriktningen också tillämpas på eget initiativ även vid denna markförvaltning som bedrivs av Svenska kyrkans församlingar, pastorat och stift.

Lagkrav om kulturmiljö och biologisk mångfald gäller före kyrkoordningen

Utredningens förslag överensstämmer inte med kyrkostyrelsens förslag. Utredningen har föreslagit att nuvarande lydelse justeras och kompletteras, så att biologisk mångfald ska skyddas i förvaltningen och kulturmiljövårdens intressen beaktas. Nuvarande skrivning om ”skälighetsomfattning” ska enligt utredningens förslag utgå. Utredningen har även föreslagit att införa ett andra stycke i bestämmelsen innebärande att förvaltningen ska vidta de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs för att motverka skada för naturmiljö- och kulturmiljövården.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 267 yttrat sig över förslagen att stärka skyddet av biologisk mångfald och kulturmiljö. Angående förslaget att skyddet av biologisk mångfald stärks är det 98 som tillstyrker och 43 som tillstyrker delvis, medan 112 avstyrker förslaget. Därutöver är det 14 som inte har någon uppfattning. Angående förslaget att skyddet av kulturmiljö stärks är det 100 som tillstyrker och 40 som tillstyrker delvis, medan 115 avstyrker förslaget. Därutöver är det 12 som inte har någon uppfattning.

Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 277 yttrat sig över förslaget att införa en försiktighetsprincip. Av dessa är det 104 som tillstyrker och 36 som tillstyrker delvis, medan 122 avstyrker förslaget. Därutöver är det 15 som inte har någon uppfattning.

Angående förslagen att stärka skyddet för biologisk mångfald och kulturmiljö är det ett av stiftet som tillstyrker utredningens förslag och ett stift som tillstyrker ”med kommentar”, medan tre av stiftet tillstyrker förslaget delvis. Sex stift avstyrker förslaget. *Stiftsstyrelsen i Luleå stift* ställer sig bakom förslagets syfte och inriktning och menar att det utifrån dagens klimatnödläge, och insikten om att många arter av både djur och växter är hotade, är bra att skyddet för biologisk mångfald stärks. Stiftet påpekar dock att det är viktigt att en sådan bestämmelse utformas på ett sätt som inte ökar gapet mellan förväntningarna på hur förvaltningen ska ske och vad som är praktiskt genomförbart. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift*, som är ett av stiftet som avstyrker förslaget, tar fasta på risken för detta gap och menar att ordet ”ska” inte kan användas

i detta sammanhang då det omöjliggör åtgärder i skogen överhuvudtaget eftersom biologisk mångfald finns på all mark och i alla miljöer. Något som även *stiftsstyrelserna i Skara, Karlstad, Uppsala och Stockholms stift* betonar. *Stiftsstyrelserna i Lunds, Göteborgs och Skara stift* menar att det är rimligt att hänsyn till naturvården tas i skälig omfattning. *Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift* betonar därtill att begreppet ”naturvårdens intresse” i nuvarande bestämmelse även rymmer hänsyn till biologisk mångfald. Ett perspektiv som även *stiftsstyrelsen i Härnösands stift* lyfter. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* ställer sig frågande till om denna extra reglering behövs och avstyrker därför förslaget. Stiftet menar att skrivningen ”bästa möjliga uthålliga totalavkastning” i praktiken innebär att det är nödvändigt att säkerställa att naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen beaktas. *Stiftsstyrelsen i Strängnäs stift* anför att det finns en risk att de olika hållbarhetskriterierna kommer i andra hand i förhållande till den biologiska mångfalden. Även *stiftsstyrelsen i Visby stift* ser risker med att den föreslagna skrivningen kan omöjliggöra en balansering av perspektiven eftersom det kan tolkas som att biologisk mångfald alltid ska prioriteras framför övriga värden.

Angående förslaget att införa en försiktighetsprincip i förvaltningen är det ett stift som tillstyrker utredningens förslag och ett stift som tillstyrker ”med kommentar”, medan tio stift avstyrker förslaget. Ett av stiften uppger att de saknar uppfattning. Flera stift anför att skogsbruk alltid, i någon mån, medför påverkan på naturmiljön och att en reglering i kyrkoordningen motsvarande utredningens förslag i praktiken skulle innebära att ett aktivt skogsbruk omöjliggörs. Majoriteten av stiften betonar också att detta i hög utsträckning är något som regleras i gällande lagstiftning, certifieringsregler och andra bestämmelser. *Stiftsstyrelsen i Luleå stift* menar att de inte har något att invända i sak, men ställer sig samtidigt frågande till om denna bestämmelse verkligen tillför något. Enligt stiftet bör det ligga i den föreslagna formuleringen, om att skydda biologisk mångfald och beakta kulturmiljövårdens intressen, att detta inbegriper att iakttä försiktighet och vidta de åtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som detta kräver.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen konstaterar inledningsvis att det i den allmänna lagstiftningen finns bestämmelser som ger uttryck för skydd av kulturmiljö och biologisk mångfald. I 1 § skogsvårdslagen anges att skogen är en nationell tillgång och en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning samtidigt som den biologiska mångfalden ”behålls”. Vid skötseln ska hänsyn tas även till andra allmänna intressen (med vilket avses rennäringens, kulturmiljövårdens, rekreations- och friluftsinteresset samt naturvårdens intresse i vidare betydelse).

I 1 kap. 1 § kulturmiljölagen (1988:950) anges vidare att det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön. Kulturmiljölagen syftar till att tillförsäkra nuvarande och kommande generationer tillgång till en mångfald av kulturmiljöer. Ansvar för kulturmiljön delas av alla. Enligt kulturmiljölagen ligger ett särskilt ansvar bland annat på markanvändare att ”se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas”.

I 1 kap. 1 § miljöbalken anges att miljöbalken ska tillämpas så att bland annat ”värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas”. Vidare anges i 2 kap. 3 §, den så kallade försiktighetsprincipen, bland annat att ”[a]lla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iakttä de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.” Försiktighetsprincipen gäller, enligt 2 kap. 7 §

miljöbalken, ”i den utsträckning det inte kan anses orimligt att uppfylla [den]. Vid denna bedömning ska särskild hänsyn tas till nyttan av skyddsåtgärder och andra försiktighetsmått jämfört med kostnaderna för sådana åtgärder.” Utöver miljöbalken finns en lång rad andra krav, till följd av artskyddsbestämmelser eller EU:s naturrestaureringsförordning (EU) 2024/1991, som kan innebära begränsningar i valfriheten i brukningsmetoder på olika sätt.

Vid en jämförelse av vad som anges i allmän lag bedömer kyrkostyrelsen att det kan vara otillräckligt att föreskriva att naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen ska beaktas i skälig omfattning, vilket är den nuvarande lydelsen av 46 kap. 8 § kyrkoordningen. Kyrkostyrelsen anser därför att bestämmelsen, i sin nuvarande lydelse, ska utgå. Kyrkostyrelsen bedömer vidare att utredningens föreslagna lydelse inte heller är lämplig då den kan skapa en otydlighet om hur den ska tolkas och vad som gäller, på grund av likheten med försiktighetsprincipen i 2 kap. 3 § miljöbalken.

I förarbetena till kyrkoordningen framgår bland annat att Svenska kyrkan som fastighetsförvaltare har att rätta sig efter många regler som samhället ställer upp för markägare i allmänhet. Eftersom kyrkans markinnehav är betydande och spritt över hela landet är det dessutom viktigt på vilket sätt efterlevnaden sker eftersom detta i vissa fall kan ha opinionsbildande effekt. Vidare konstaterades som exempel på detta att hänsynen till naturvården och kulturmiljövården hade blivit allt viktigare och att Svenska kyrkan hade en hög ambition i dessa frågor. Kyrkoordningen skulle därför innehålla klart formulerade förvaltningsmål och det var viktigt att kyrkoordningens regler karaktäriserades av en nutida syn på såväl kapitalförvaltning som jord- och skogsbruksförvaltning (SKU 1998:5 s. 97).

Kyrkostyrelsen menar att detta visar på vikten av en närmare reglering av dessa frågor i kyrkoordningen, men att den behöver utformas både utifrån dagens förutsättningar och utifrån förslaget om införande av de fyra hållbarhetsdimensionerna. Kyrkostyrelsen vill också framhäva att Svenska kyrkan ska hålla en hög ambitionsnivå och inte enbart utgå ifrån lagens minimikrav.

Vidare anser kyrkostyrelsen, i likhet med flera av remissinstanserna, att biologisk mångfald och kulturmiljö ryms inom ekologisk och social hållbarhet som föreslagits genomsyra förvaltningen genom de fyra hållbarhetsdimensionerna. Enligt kyrkostyrelsens förslag om gemensam inriktning, som redogjorts för ovan, ska därigenom biologisk mångfald och kulturmiljö – jämte andra värden – värnas och främjas i förvaltningen av prästlönefastigheter. Utifrån detta finns det ett stort utrymme för stiftet att utforma verksamhetsnära mål som omsätter kyrkoordningens ambitionsnivå i praktiken. Kyrkostyrelsen kommer också, genom förslag i denna skrivelse, i sin uppföljning inom tillsynen kunna följa på vilket sätt stiftet arbetar med att värna och främja de olika värden som anges i den gemensamma inriktningen.

Mot denna bakgrund bedömer kyrkostyrelsen, som redogjorts för ovan, att i stället för att ändra lydelsen i befintlig bestämmelse om natur- och kulturmiljövård, byta ut den mot en omarbetad version av utredningens föreslagna målformulering. Kyrkostyrelsen menar att inriktningen ger ett landskapsperspektiv och tydliggör att det med beaktande av de fyra hållbarhetsdimensionerna finns många värden, vilka bör värnas och främjas.

6.2 Delaktighet i och inflytande på markförvaltningen

KsSkr 2025:6

I detta avsnitt redogörs för kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen avseende delaktighet och inflytande i förvaltningen av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen har i sina överväganden utgått ifrån de förslag som presenteras i utredningen och beaktat de synpunkter på utredningen som inkommit under remissbehandlingen.

6.2.1 Hänsyn till urfolk

Kyrkostyrelsens förslag: I kyrkoordningen införs en ny principiell bestämmelse om hänsyn till urfolk. Vid förvaltningen av prästlönefastigheter ska särskilda åtgärder vidtas för att främja renskötselfrågan, koncessionsrenskötsel och den rätt urfolk har att utöva sina andliga och kulturella traditioner i de områden där de traditionellt har bott och verkat. Den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke ska tillämpas vid markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan för renskötselfrågan bedrivande.

Under förutsättning att kyrkomötet beslutar i enlighet med detta förslag avser kyrkostyrelsen att skyndsamt påbörja arbetet med och – efter samråd med bland annat samiska företrädare och berörda stift – utfärda närmare bestämmelser om den samplanering eller samråd som behöver ske för att leva upp till urfolksrättens princip om fritt och informerat förhandssamtycke.

Bestämmelsens andra stycke, om den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke, ska träda i kraft den 1 januari 2027.

Ny paragraf: 46 kap. 8 a § kyrkoordningen.

Utredningens förslag överensstämmer delvis med kyrkostyrelsens förslag. Utredningen har föreslagit att den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke (*free, prior and informed consent*, vanligen förkortat FPIC) ska införas i kyrkoordningen och att den nya bestämmelsen ska få följande lydelse: ”En åtgärd i förvaltningen av en prästlönefastighet som innebär en direkt och betydande påverkan för renskötselfrågan bedrivande, får inte påbörjas eller genomföras innan ett fritt och informerat samtycke lämnats av den berörda samebyn. Överenskommelse som ingås med en berörd sameby ska dokumenteras.”

Utredningen förtydligade att bestämmelsen ska tolkas i ljuset av principen om fritt och informerat förhandssamtycke i FN:s urfolksdeklaration. Med begreppen ”direkt och betydande påverkan för renskötselfrågan bedrivande” avsåg utredningen att åtgärden påverkar utövandet av eller förutsättningarna för renskötselfrågan på ett påtagligt sätt. Det ska, enligt utredningen, vara utövandet av renskötsel som har tolkningsföreträde, och kumulativa effekter ur deras perspektiv ska beaktas.

Bestämmelsen som utredningen har föreslagit innebär att ett fritt och informerat förhandssamtycke från samiska rättighetsbärare krävs innan insatser som påverkar rennäringens förutsättningar genomförs inom Svenska kyrkans skogsbruk och markförvaltning. Det skulle i praktiken innebära att dialog ska fortsätta tills man når samtycke, likaså att överenskommelser ska dokumenteras. Utredningen har även nämnt projekt att etablera vindkraft, där bestämmelsen skulle innebära att man ska inhämta samtycke före beslut om att initiera en vindkraftsetablering (det vill säga på planeringsstadiet).

Utredningen har även lämnat ytterligare förslag om hänsyn och anpassning av skogsbruksmetoder utifrån rennäringens behov, bland annat att alla bestånd av contortatall ska avvecklas inom en 10-årsperiod.

Utredningen bedömde att samtliga dimensioner av hållbarhet berörs i relation till rennärningen. Det kan noteras att utredningen i relation till dimensionen andlig hållbarhet har föreslagit åtta vägledande principer. En av dessa, ”dialog och försoning”, beskrivs bland annat med att förvaltningen bör ske i dialog med dem som berörs lokalt och att samsyn bör eftersträvas i insatser som görs. Svenska kyrkan behöver, enligt utredningen, förhålla sig till rennärningen utifrån ett bredare människorättsperspektiv, eftersom Svenska kyrkan är en skyldighetsbärare i relation till samerna. Därför ansåg utredningen att Svenska kyrkan måste säkerställa efterlevnad av mänskliga rättigheter i markförvaltningen, och att den i de nordliga stiften bör utformas på ett sådant sätt att det bidrar till Svenska kyrkans åtaganden kopplade till ursäkten till det samiska folket. Utredningen nämnde även att man bör söka försoning och en gemensam hållbar väg framåt.

Utredningen bedömde att Svenska kyrkan aktivt ska främja det samiska folkets tillgång till religiösa och kulturella platser av betydelse. Sådana platser ska förvaltas med stor respekt för traditionell samisk kunskap och samisk andlighet. Svenska kyrkan behöver utveckla former för hur sådana platser och områden kan förvaltas tillsammans med det samiska folket. Samförvaltning ska ske i enlighet med urfolksrättens principer.

Utredningen menade att uttag av slöjdvirke ur Svenska kyrkans skogar bör möjliggöras för samiska organisationer efter avtal med Härnösands, Luleå och Västerås stift.

Utredningen konstaterade vidare att Svenska kyrkans förvaltning av prästlönetillgångar även berör koncessionsrenskötseln i Tornedalen – en särskild sorts renskötsel som bedrivs av åtta koncessionssamebyar och som delvis skiljer sig från fjäll- och skogssamebyarnas rättsliga förutsättningar. Eftersom den nationella minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset indirekt utövar denna typ av renskötsel behandlar utredningen även minoriteten i viss mån. Utredningen uppmärksammande att Svenska kyrkan har påbörjat en planerings- och analysfas för ett försoningsarbete med minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset med utgångspunkt i slutsatserna från den statliga sannings- och försoningskommissionen.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 264 yttrat sig över förslaget att införa principen om fritt och informerat förhandssamtycke i kyrkoordningen. Av dessa är det 85 som tillstyrker och 37 som tillstyrker delvis, medan 68 avstyrker förslaget. Därutöver är det 74 som inte har någon uppfattning.

Angående förslaget att införa principen om fritt och informerat förhandssamtycke i kyrkoordningen är det två av stiften som tillstyrker förslaget och fyra stift som tillstyrker delvis. Sex stift avstyrker förslaget. Ett stift har inte någon uppfattning. Generellt uttrycker stiftet att frågan är viktig och att de står bakom Svenska kyrkans ursäkt till samerna. Likaså ställer sig stiftet positiva till att urfolksrättens principer tillämpas i Svenska kyrkans skogsbruk. Flera stift nämner att dialog är viktig och menar att det är tillräckligt att följa den svenska FSC-standarden för att uppfylla det inflytande som efterfrågas. *Stiftsstyrelsen i Luleå stift* uttrycker att de är tveksamma till att principen om fritt och informerat förhandssamtycke (FPIC) bör införas i kyrkoordningen. Om principen införs bör den följa reglerna enligt FSC-standarden för att undvika osäkerhet i vad regleringen innebär. *Stiftsstyrelsen i Härnösands stift* hänvisar till att FSC innehåller gemensamt framtagna regler om samplanering mellan skogsbruket och samebyarna. Om FPIC förs in i kyrkoordningen finns, enligt stiftsstyrelsen, inget system eller regelverk för hur principen ska tillämpas. Då FPIC vänder sig till hela urfolket finns inte heller någon given företrädare för urfolket i stort. Andra stift påpekar även att utredningens förslag har otydliga definitioner och att det är oklart vem som ska

företräda samerna. Flera stift lyfter även att förslaget kan orsaka konflikter mellan olika samiska grupper.

När det gäller förslaget om avveckling av bestånd av contortatall finns en samstämmighet bland stiftet att detta bör ske. Flera har dock invändningar mot tidsgränsen på tio år och menar att avvecklingen bör ske i annan lämplig takt, antingen i den takt bestånden blir avverkningsmogna eller att man i stället anger att det ska ske skyndsamt. *Stiftsstyrelsen i Luleå stift* ser hellre ett mål baserat på åtgärdad areal årligen än att klassa stora arealer inom några år som sen ska åtgärdas under en lång tid.

Sametinget har anfört att Svenska kyrkans skogsbruk är avgörande för trovärdigheten i försoningsprocessen med samerna. Därför är bland annat införandet av FPIC i kyrkoordningen ett centralt förslag. *Sametinget* påpekar att det är viktigt att renbetesmarkerna ges ett varaktigt skydd, som inte kan åsidosättas genom enskilda beslut eller lokalpolitisk inriktning. Likaså *Svenska samernas riksförbund (SSR)* anser att efterlevnaden av FPIC är central för att säkerställa att samebyarna får ett reellt inflytande. Det krävs att berörda samebyar bereds möjlighet till inflytande och delaktighet tidigt och under hela processen. Vidare förutsätts att de berörda samebyarna kan delta på jämlika villkor som förvaltarna av markerna. *SSR* anför vidare att den svenska FSC-standarderna inte fullt ut lever upp till FPIC så som den uttrycks i FN:s urfolksdeklaration. FSC räcker därför inte utan det krävs ytterligare insatser för att Svenska kyrkan ska leva upp till de internationella krav som ställs inom urfolksrätten. Flera av de samiska företrädarna som yttrat sig över utredningen är tveksamma till begreppen *direkt* och *betydande* i utredningens förslag. Dessa begrepp ger ett visst tolkningsutrymme om vilka situationer som avses. *Sáminuorra* (den samiska riksmyndighetsorganisationen i svenska Sápmi) påpekar att alla åtgärder som påverkar samiska marker och rättigheter, oavsett om påverkan är direkt eller indirekt, ska kräva samtycke enligt FPIC-principen. *Samiska rådet i Svenska kyrkan (Samiska rådet)* anser vidare att samiska rättighetshavare måste ges reellt inflytande från processens början. Svenska kyrkan bör därför säkerställa att resurser finns för att samiska rättighetshavare ska kunna delta på jämlika och rättvisa villkor i beslutsprocessen och att information till samiska rättighetshavare och dokumentation av samråd och överenskommelser ska vara obligatoriska. *Samiska rådet* menar även att Svenska kyrkan bör implementera andra internationella åtaganden, såsom artikel 8 (j) i FN:s konvention om biologisk mångfald, som erkänner vikten av urfolks traditionella kunskaper för att bevara biologisk mångfald och främja resilienta ekosystem och integrera detta i samtliga beslut.

Svenska Tornedalingars Riksförbund har inte yttrat sig särskilt över den föreslagna ändringen av kyrkoordningen och införandet av en urfolksrättslig princip däri, men noterar att utredningens fokus varit på samer och anförde att man saknar synliggörande av minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset. I det fortsatta arbetet med utredningen förutsätter de att det beaktas och rättas till.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Urfolksrättens principer bör få genomslag i Svenska kyrkans markförvaltning

Kyrkostyrelsen bedömer, i likhet med utredningen, att urfolksrättens principer behöver få ett tydligare genomslag i Svenska kyrkans markförvaltning. Kyrkostyrelsen instämmer därför i att samer har rätt att delta i användningen, förvaltningen och bevarandet av naturtillgångar inom marker som berör samerna. Samernas deltagande bör ske genom samråd eller samplanering som syftar till att nå överenskommelser mellan Svenska kyrkan och samerna om sådan markanvändning. Syftet är att skydda samer mot diskriminering och vidta särskilda åtgärder för att samer som urfolk ska kunna fortsätta bruka och leva på den mark där de traditionellt har bott och verkat.

Enligt nationell lagstiftning ska skogsbruket ta hänsyn till rennäringens behov, främst med utgångspunkt i skogsvårdslagen. Skogsstyrelsen har även utfärdat allmänna råd på området. Det handlar framför allt om hur rennäringen och skogsbruket ska kunna verka parallellt på samma marker och hur åtgärder inom skogsbruket kan behöva anpassas så att rennäringens förutsättningar inte försämras.

Som utredningen redogör för finns även principer inom internationell urfolksrätt och mänskliga rättigheter som Svenska kyrkans skogsbruk behöver förhålla sig till och respektera. Rennäringen och den bruksrätt som renskötselrätten innebär är därför inte enbart en markanvändningsfråga. Rätten att utöva renskötsel är även en kulturell rättighet. Rörande samerna har FN uttalat att renskötsel är en bärande del av den samiska kulturen och därmed en del av de mänskliga rättigheterna.

Vidare, som redogjorts för i tidigare avsnitt, ska förvaltningen av prästlönetillgångarna bidra i arbetet med den officiella ursäkten till samerna och de åtaganden som fastslagits inom ramen för ursäkten. I Svenska kyrkans handlingsplan utifrån åtagandena kopplade till Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket 2022–2031 anges att ”Svenska kyrkan behöver i högre grad respektera och säkerställa dels folkrättsliga principer till skydd för urfolks mänskliga rättigheter och samers livsvillkor, dels folkrättsliga principer som berör specifikt urfolk”. Rätten till inflytande och möjligheten att påverka utformningen av kyrkans skogsbruk är också centrala frågor, då försökningsarbetet till stor del fokuserar på att omförhandla tidigare maktrelationer och att aktivt verka för upprättelse för kyrkans tidigare övergrepp och kränkningar.

En principiell bestämmelse i kyrkoordningen

Skydd av urfolk, liksom deras inflytande i förvaltningen, är enligt kyrkostyrelsen av en sådan principiell natur att detta är något som bör införas i kyrkoordningen. En princip bör utformas så att den ger stöd för olika former av åtgärder och hänsyn, genom ett krav på att *särskilda åtgärder vidtas*. Sådana särskilda åtgärder skulle exempelvis kunna omfatta samråd, samplanering och hänsyn, men begränsar inte möjligheten att inkludera även ytterligare åtgärder.

Syftet med principen är dels att främja renskötselrätten och koncessionsrenskötsel, dels att främja den rätt urfolk har att utöva sina andliga och kulturella traditioner i de områden där de traditionellt har bott och verkat. Dessa formuleringar befäster budskapen i Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket och tydliggör vad de särskilda åtgärderna är avsedda att främja. Genom att införa denna bestämmelse i kyrkoordningen skapas också förutsättningar för att exempelvis reglera eller utarbeta närmare former och förutsättningar för de samråd eller den samplanering som krävs för att leva upp till den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke (FPIC), men även andra hänsynsåtgärder.

Med *renskötselrätten och koncessionsrenskötsel* avses inte något annat än vad som framgår av rennärlagslagen (1971:437). Det är endast samer som har rätt att bedriva båda dessa former av renskötsel. Inom koncessionsrenskötsel kan dock samer driva skötesrenar som ägs av personer som tillhör minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset. Minoritetens rättigheter i detta avseende berörs därmed indirekt genom denna princip.

Det som menas med *rätten att utöva andliga och kulturella traditioner* handlar om att synliggöra och respektera samiska andliga och kyrkliga traditioner i områden där det bor samer och är alltså inte begränsat till renskötande samer. Att främja denna rätt omfattar exempelvis hänsyn för att freda samiska heliga platser. Att främja bevarandet av, och underlätta tillgången till, samiska heliga platser är något som kyrkostyrelsen bedömer att stiftet aktivt bör arbeta med.

Några remissinstanser har uttryckt att heliga platser är ett otydligt begrepp. Kyrkostyrelsen noterar i detta sammanhang att vägledning kan hittas i den definition som hänvisas till i förhållande till FN:s konvention om biologisk mångfald – där hänvisning i flera bestämmelser görs till urfolksrätten. Enligt den definitionen kan en helig plats vara antingen en plats, ett föremål, bygge, (natur)område eller ett särdrag i naturen, som anses vara av särskild vikt enligt urfolks eller lokalsamhällens traditioner på grund av dess religiösa och/eller andliga betydelse.

Kyrkostyrelsen konstaterar därför att en grundläggande förutsättning för att kunna vidta särskilda åtgärder med anledning av heliga platser är att stiften tillsammans med samiska företrädare gemensamt identifierar särskilt viktiga områden lokalt. Detta tas även upp i handlingsplanen för Svenska kyrkans ursäkt till det samiska folket 2022–2031. Kyrkostyrelsen betonar att det är viktigt att detta arbete fortsätter inom berörda stift.

Den urfolksrättsliga principen om fritt, informerat förhandssamtycke införs i kyrkoordningen

Tillämpning av den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke (*free, prior and informed consent*, FPIC) är centralt för markanvändning inom ett urfolks traditionella marker.

Grundvalen för FPIC-principen är dels urfolks rätt till självbestämmande, dels principen om icke-diskriminering. I självbestämmandet ingår bland annat rätten till ett värdigt liv, rätten till likvärdighet, rätten att kunna styra sin egen framtid och att vara delaktiga i beslut som rör urfolket inklusive beslut om nyttjande av naturresurser.

I FPIC ingår vidare rätten att bli konsulterad, rätten till deltagande och rätten till marker och resurser. För att principen ska anses respekterad behöver samtliga tre delar finnas med. Det innebär att urfolk ska kunna påverka en beslutsprocess och inte bara ges möjlighet att delta i processen eller bli hörda.

Med *fritt* menas bland annat att det inte förekommer några påtryckningar, att dialogen innehåller tillit och sker i god anda, att urfolket själv får välja hur den är representerad, samt att urfolket faktiskt kan påverka utformningen och uppföljningen av dialogen. Det ingår i begreppet *på förhand* att urfolket ska ges förutsättningar att komma med så tidigt som möjligt i en beslutsprocess och ges tillräcklig tid för att kunna ta ställning till ett förslag. Den information som lämnas ska vara tillräcklig, tydlig och saklig och urfolket ska också ges tillräckliga resurser för att kunna delta på ett likvärdigt sätt i processen. Informationen ska även vara tillräcklig för att belysa de frågor som är relevanta för att kunna ta ställning. Detta ingår i begreppet *informerat*.

I tolkningen av FPIC har en proportionalitetsprincip utvecklats. Den innebär att för nyttjande av naturresurser på urfolkets traditionella marker som innebär *en direkt, betydande påverkan* på urfolket, krävs ett fritt och informerat förhandssamtycke. För åtgärder som bedöms få mindre påverkan är kravet inte lika långtgående. För att kunna bedöma en föreslagen åtgärds påverkan behöver man beakta åtgärdens natur, dess omfattning, konsekvenser på kort och lång sikt och även graden av påverkan på urfolkets kultur (FN:s råd för mänskliga rättigheter, 2018, A/HRC/39/62, punkt 35).

En fråga som väckts i tolkningen av FPIC är huruvida det innebär en vetorätt för urfolket att säga nej till åtgärder. FN:s urfolksrapportör har särskilt kommenterat denna frågeställning. Principen innebär inte en kategorisk vetorätt, men ställer krav på konsultationer som ger urfolket en reell möjlighet att påverka resultatet av beslutsprocesser. Syftet med dialog med urfolk är således att etablera ett samtycke och en process för att uppnå en överenskommelse som båda parter kan acceptera.

Skogscertifieringen FSC har i sin skogsbruksstandard gjort en tolkning av FPIC för svenska förhållanden. Enligt FSC ska markägaren identifiera och upprätthålla urfolks lagliga och hävdvunna rättigheter att äga, nyttja och förvalta landområden, besittningar och tillgångar som påverkas av brukandet. Vidare innehåller FSC en process för hur dialog ska utföras med urfolk genom samplanering.

I remissvaren har det av samiska organisationer anförts att den modell för dialog som FSC i Sverige har valt att tillämpa inte lever upp till innebörden av FPIC fullt ut. Kyrkostyrelsen konstaterar att enligt internationell rätt är syftet med dialogen att etablera ett samtycke och en process för att uppnå en överenskommelse som båda parter kan acceptera. Mot bakgrund härav instämmer kyrkostyrelsen i utredningens bedömning att Svenska kyrkans markförvaltning behöver leva upp till intentionerna i FPIC, såsom principen tolkas i internationell rätt.

Kyrkostyrelsen bedömer därför att det bör framgå av kyrkoordningen att FPIC ska tillämpas vid markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan för renskötselns bedrivande. I Svenska kyrkans skogsbruk ska därigenom gälla att överenskommelse eller samtycke ska nås med berörd sameby vid sådana markanvändningsåtgärder. Kyrkostyrelsen bedömer vidare att detta kan regleras utan hinder av att stift är certifierade enligt FSC. Kyrkostyrelsen menar därtill att kyrkoordningsbestämmelsen i denna del kan, och ska, komplettera den process för samplanering som stiftet använder genom FSC.

Att införa FPIC i kyrkoordningen ger uttryck för en ambitionshöjning för Svenska kyrkans markförvaltning. Vilken förändring detta innebär i praktiken för de berörda stiftet och vilka konsekvenser detta kan medföra, beror på vilka anpassningar som behöver göras. Tydligt är dock att stiftet kommer att behöva lägga tid på samtal och dialog och att valfriheten i hur marken brukas kan inskränkas. Kyrkostyrelsen förutsätter här att samtliga parter i denna dialog har ett förhållningssätt som aktivt bidrar till att parterna kan komma överens.

I det fortsatta arbetet har kyrkostyrelsen möjlighet att utfärda närmare bestämmelser om den praktiska tillämpningen av FPIC

Som framgår av utredningen kan FPIC beskrivas som en rättighet, en princip och som en process. Det som avser FPIC som process handlar om en metod för att i tillämpningen fylla den urfolksrättsliga principen med innehåll, genom att exempelvis reglera hur dialog genom samråd eller samplanering bör gå till.

Under förutsättning att kyrkomötet beslutar i enlighet med detta förslag avser kyrkostyrelsen att inom den fortsatta processen ta fram närmare bestämmelser om formerna för det praktiska arbetet i förvaltningen, bland annat efter samråd med bland annat samiska företrädare och berörda stift samt i dialog med minoriteten tornedalingar, lantalaiset och kväner.

Bestämmelserna skulle exempelvis kunna reglera hur samråd ska hållas med lämplig företrädare för berörd sameby med målet att uppnå överenskommelse eller samtycke, när det gäller markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan för renskötselns bedrivande. Det är möjligt att även i Svenska kyrkans bestämmelser reglera vilka åtgärder som ska omfattas av samrådskrav. Även en begränsning att inte plantera främmande trädslag, vilket inkluderar contortatall, skulle kunna ingå där. Eftersom detta utgår ifrån ett lyhört arbetssätt kan kontinuerlig uppföljning bli en naturlig del i tillämpningen av sådana bestämmelser.

Kyrkostyrelsen konstaterar att utredningens gensvar hos samiska företrädare har varit stort, liksom de samiska företrädarnas engagemang. Det har visat att samtal med samiska företrädare måste fortsätta. Det är svåra frågor och arbetet framåt är en process som endast kan fungera i dialog så att samiska företrädare får ökat inflytande jämfört med tidigare.

Kyrkoordningens bestämmelse med den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke behöver åtföljas av närmare detaljbestämmelser som tydliggör och kompletterar hur principen ska tillämpas i relation till FSC-standardens process för samplanering. Sådana bestämmelser kan kyrkostyrelsen besluta om. Därför bedömer kyrkostyrelsen att den föreslagna ändringen i denna del ska träda i kraft ett år senare än övriga bestämmelser.

6.2.2 Dialog med berörda församlingar

Kyrkostyrelsens förslag: Vid övergripande planering som avser förvaltningen av en prästlönfastighet av särskild betydelse för en församling ska stiftet föra dialog med berörd församling.

Ändrad paragraf: 46 kap. 9 § andra stycket kyrkoordningen.

Utredningens förslag överensstämmer inte med kyrkostyrelsens förslag. Utredningen har föreslagit att stiftet ska informera en berörd församling om insatser och den hänsyn som planeras i förvaltningen. Vid övergripande planering av förvaltningen ska berörd församlings synpunkter inhämtas och beaktas.

Enligt utredningen framkom att stiftens förvaltning av skogar kan vara en källa till konflikter i relation till en del församlingar. Det förekommer att församlingar får ta emot församlingsbors missnöje över åtgärder inom skogsbruket som stiftet utför.

Utredningens förslag har syftat till att kunna ta hänsyn till lokala behov i relation till nyttjande av marker och att i högre utsträckning undvika konflikter. Därför menade utredningen att stiftet behöver vara lyhörda för lokala synpunkter. Utredningen har föreslagit att församlingar ska informeras om planerade avverkningar. Enligt utredningen skulle sådan information ge församlingarna bättre förutsättningar att bemöta frågor från församlingsbor. Likaså har utredningen framfört att det finns skäl att inhämta synpunkter från församlingar, särskilt från barn och unga, vid övergripande planering av den fortsatta förvaltningen. Det skulle ge stiftet bättre kännedom om hur marker nyttjas av allmänheten och av församlingen, och därmed ge vägledning i bedömningar.

Med ”beaktas” avsågs, enligt utredningen, att de synpunkter som inhämtas ska utgöra en del i beslutsunderlaget.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 265 yttrat sig över förslaget. Av dessa är det 140 som tillstyrker och 49 som tillstyrker delvis, medan 64 avstyrker förslaget. Därutöver är det 12 som inte har någon uppfattning.

Av stiftet är det åtta stift som avstyrker förslaget. Ett stift tillstyrker förslaget medan tre stift tillstyrker delvis. Ett stift har inte valt något svarsalternativ. *Stiftsstyrelsen i Stockholms stift*, som tillstyrker förslaget, noterar att förslaget delvis innebär en återgång till tidigare ordning som fanns i jordbruksfrågorna före år 2000. *Stiftsstyrelsen i Luleå stift* är positiv till att dialogen stärks mellan stiftet och församlingarna på denna punkt och uppskattar att barn och unga särskilt nämns. *Stiftsstyrelsen i Strängnäs stift* tillstyrker förslaget men anser att detta inte behöver regleras i kyrkoordningen, då

prästlönетillgångarna styrs i en demokratisk ordning och att församlingarna därför inte kan ha ett ”veto”. *Stiftsstyrelserna i Visby och Lunds stift* nämner de tätortsnära skogarna som viktiga att samråda om, även om stiftens avstyrker förslaget. Flera stift (Lund, Växjö, Karlstad, Skara) är positiva, alternativt inte negativa, till arbetet med samråd, även om de avstyrker förslaget. Det framförs att det är positivt att relationen mellan förvaltningen och berörda församlingar stärks. De flesta stift avstyrker en skrivning i kyrkoordningen om att förvaltningen ska inhämta och beakta berörd församlings synpunkter. *Stiftsstyrelsen i Lunds stift* anger att varje stift måste kunna göra sin egen avvägning, ta hänsyn till lokala förutsättningar och regler, hantera och besluta angående samråd. Tre stift (Lund, Karlstad och Göteborg) anger att det fungerar bra som det är idag. Några stift efterfrågar att om det ska införas en bestämmelse i kyrkoordningen så måste den preciseras med tid och omfattning eller konkretiseras inom ramen för det lokala arbetet i varje stift.

Många församlingar och pastorat har yttrat sig över förslaget. *Kyrkorådet i Ljungskile församling* anser att det är viktigt att församlingen kan påverka stiftets skogsbruk, eftersom det är församlingen och dess församlingsmedlemmar som bor i och vid skogen. Församlingen menar att de som inte har så mycket kontakt med kyrkan, kan se stift och församling som ett och samma. Detta har betydelse för församlingen, när allmänheten protesterar emot en oönskad hantering av prästlönетillgångarnas skogar. Likaså har *kyrkorådet i Fristads församling* anfört att de gärna ser att en församling kan få en möjlighet att påverka förvaltningen, utifrån lokalkännedom och intressen utöver de rent ekonomiska, i de fall de ser att insatser inkräktar på lokalsamhället och församlingens intressen. Vidare har *kyrkorådet i Essunga pastorat* uttryckt att utredningens förslag inte löser problemet om stiftet och församlingen har olika uppfattning, och ställer de retoriska frågorna: ”Vem bestämmer?” och ”Har församlingen veto?”. Kyrkorådet hänvisar för tolkningen även till förarbetena till 46 kap. 9 § kyrkoordningen om församlingens rätt till yttrande vid försäljning av en prästlönefastighet. Utöver ovan nämnda har många församlingar och pastorat anfört liknande synpunkter angående förankring på lokal nivå, vikten av hänsyn till församlingarnas verksamhet, behovet av dialog och information och att det för församlingsborna ytterst är församlingen som representerar Svenska kyrkan – och därmed likställs med ansvariga för Svenska kyrkans markförvaltning. Flera församlingar och pastorat har också anfört att de har en god dialog med stiftet och, som *kyrkorådet i Traryd-Hinneryd Pastorat*, att det utöver en lokal förankring även är viktigt att beslut fattas av sakkunniga.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen delar utredningens och remissinstansernas bedömning att den lokala förankringen i förvaltningen av prästlönетillgångarna bör stärkas. Det är inte minst viktigt i församlingar med tätortsnära skog. Flera remissinstanser beskriver att dialogen mellan församlingarna och stiftet i många fall fungerar bra. Utmaningar finns dock vid såväl skogsbruk som exploaterande verksamheter som exempelvis solenergi, vindkraft, gruvverksamhet och bebyggelse.

Kyrkostyrelsen konstaterar vidare att Svenska kyrkans nationella nivå och stiftet har till uppdrag att stödja och främja församlingarna i den grundläggande uppgiften. Församlingen är därmed den centrala och grundläggande enheten i kyrkans organisationsstruktur. Därtill är församlingarna mottagare av förvaltningens avkastning. Det talar för att församlingarnas behov och intressen bör ha ytterligare inflytande i markförvaltningen, vilket även stämmer väl överens med prästlönетillgångarnas historiska ursprung från församlingarna.

Kyrkostyrelsen noterar att församlingarnas inflytande i markförvaltningen idag till viss del regleras genom 46 kap. 9 § kyrkoordningen. Bestämmelsen innebär att en församling har rätt att få tillfälle att yttra sig, när fråga om att sälja en prästlönefastighet inom församlingen uppstår.

Tidigare har det även funnits en rätt till yttrande vid förändring av användningen av en prästlönefastighet, ombyggnad på denna eller antagande av en ny arrendator. Enligt kyrkoordningsskrivelsen som föreslog den nuvarande lydelsen skulle denna ändring inte hindra att stiftet ändå ger berörd församling tillfälle att yttra sig i sådana frågor. Vidare uttalas att det är naturligt att tillfälle till yttrande ges i fråga om fastigheter som är av särskild betydelse för församlingen eller pastoratet (CsSkr 1993:3 s. 2–430).

Kyrkostyrelsen menar att dessa uttalanden från 1993 ger uttryck för vikten av en god dialog mellan församlingarna och stiftet vid förvaltningen av prästlönefastigheter. Med beaktande av att det i flera remissvar framförts att det ytterst är församlingen som representerar Svenska kyrkan i lokalsamhället – och därmed likställs med ansvariga för Svenska kyrkans markförvaltning – gör kyrkostyrelsen vidare bedömningen att det är lämpligt att en sådan dialog regleras i kyrkoordningen.

Utredningen föreslår dels att införa en informationsskyldighet för planerade insatser, dels att stiftet ska inhämta och beakta berörd församlings synpunkter vid den övergripande planeringen av förvaltningen. Kyrkostyrelsen bedömer dock att församlingarnas delaktighet i markförvaltningen inte bör omfatta hela markinnehavet inom en församling eller ett pastorat, utan bör avgränsas till områden som är av särskild betydelse för en församling i dess verksamhet. Vidare anser kyrkostyrelsen att en informationsskyldighet för planerade insatser inte behöver regleras särskilt. Kyrkostyrelsen menar att information om beslut och insatser i markförvaltningen skulle kunna vara en naturlig del av återkopplingen i den dialog med berörd församling som bör göras redan i planeringsstadiet. Mot bakgrund härav går kyrkostyrelsen inte vidare med utredningens förslag, utan föreslår i stället att ett andra stycke införs i 46 kap. 9 § kyrkoordningen där det regleras att stiftet, vid övergripande planering som avser förvaltningen av en prästlönefastighet av särskild betydelse för en församling, ska föra dialog med berörd församling.

Syftet med detta tillägg är att etablera processer för dialog redan i planeringsstadiet som kan ge en ökad förståelse för församlingarnas behov och intressen. Detta kan ge ökade förutsättningar för lokalförankrade beslut och transparens under planeringen av förvaltningen av prästlönefastigheter. Sådana dialoger blir också en naturlig del av de underlag som stiftet behöver inhämta för att kunna balansera de fyra hållbarhetsdimensionerna. Kyrkostyrelsen bedömer att det även innebär en möjlighet att lyfta barnperspektivet och barn och ungas behov, vilket kan stärka barn och ungas inflytande i markförvaltningen.

En prästlönefastighet av särskild betydelse för en församling skulle exempelvis kunna vara områden runt en kyrkobyggnad eller områden som församlingen använder i sin verksamhet, såsom för pilgrimsvandring, friluftsgudstjänst eller i barn- och ungdomsverksamhet. Det skulle också kunna finnas andra särskilda skäl för att en församling kan anses vara berörd eller vara fråga om tätortsnära områden med höga rekreationsvärden för församlingsbor.

Med uttrycket *dialog* avser kyrkostyrelsen att det finns ett utrymme att utforma delaktighet utifrån de aktuella omständigheterna och på olika sätt i stiftet. Kyrkostyrelsen vill dock understryka vikten av att stiftet redan i det initiala planeringsstadiet identifierar vilka områden som kan medföra behov av dialog och etablerar kontakt med berörd församling. Vidare anser kyrkostyrelsen att den närmare tillämpningen

och omfattningen av bestämmelsen får utformas i förvaltningen över tid och genom samråd och uppföljning inom ramen för kyrkostyrelsens tillsynsansvar.

6.3 Verksamhetsnära mål, tillsyn och uppföljning av förvaltningen

I detta avsnitt redogörs för kyrkostyrelsens förslag till ändringar i kyrkoordningen avseende styrning, tillsyn och uppföljning av förvaltningen av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen har i sina överväganden utgått ifrån de förslag som presenteras i utredningen och beaktat de synpunkter på utredningen som inkommit under remissbehandlingen.

6.3.1 Verksamhetsnära mål ska beslutas av stiftet

Kyrkostyrelsens bedömning: Verksamhetsnära mål för förvaltningen bör utarbetas av varje stift, vilket ger utrymme för nödvändiga överväganden och anpassningar utifrån lokala förutsättningar. Samtidigt bör kyrkostyrelsen, utifrån sitt tillsynsansvar, bidra till en nationell samordning så att den samlade förvaltningen av prästlönetillgångarna över hela landet sker i enlighet med hållbarhetsdimensionerna och inriktningen.

Utredningens förslag överensstämmer inte med kyrkostyrelsens förslag. Utredningen har föreslagit att kyrkostyrelsens styrning av förvaltningen ska förtydligas och att tillsynen ska utvecklas och stärkas för att säkerställa en hållbar förvaltning av tillgångarna. Ett av förslagen i detta syfte är att kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen, genom tillägg i 46 kap. 3 § andra stycket kyrkoordningen. Ett annat är att kyrkostyrelsens nuvarande tillsyn ska utvidgas till att även inkludera möjligheten att ställa krav på vidtagande av åtgärd, genom ändring av 46 kap. 5 a § kyrkoordningen. Utredningen har vidare föreslagit att kyrkostyrelsen, genom ändring av 46 kap. 5 c § kyrkoordningen, vid allvarliga brister i förvaltningen av prästlönetillgångarna ska ges möjlighet att hålla inne del av stiftsbidraget enligt 44 kap. 14 §, till dess att åtgärd vidtagits.

Utredningen har baserat sina förslag bland annat på bedömningen att Svenska kyrkan bör utveckla en tillitsbaserad styrning i förvaltningen av prästlönetillgångarna. Den framtida fortsatta uppföljningen och tillsynen skulle i så fall kunna bidra till ökad tillit. Målskrivningar för förvaltningen av prästlönetillgångarna och intentionerna i kyrkoordningen skulle följas upp och ständiga förbättringar eftersträvas. Utredningen bedömde att förslagen skulle stödja utvecklingen av ett arbets- och förhållningssätt i linje med en tillitsbaserad styrning och ledning av stiftens uppdrag. Ett sådant arbets- och förhållningssätt bedömdes kunna stärka det gemensamma ansvarstagandet och öka tilliten inom Svenska kyrkan och på sikt innebära färre konflikter rörande skogsförvaltningen.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 254 yttrat sig över förslaget att kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen. Av dessa är det 57 som tillstyrker och 39 som tillstyrker delvis, medan 148 avstyrker förslaget. Därutöver är det 10 som inte har någon uppfattning.

Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 252 yttrat sig över förslagen att öka möjligheten för kyrkostyrelsen att ställa krav på åtgärd och att hålla inne stiftsbidrag. Av dessa är det 58 som tillstyrker och 22 som tillstyrker delvis, medan 155 avstyrker. Därutöver är det 17 som inte har någon uppfattning.

Angående förslaget att kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen är det tio stift som avstyrker förslaget. Två stift tillstyrker förslaget och ett stift tillstyrker delvis. *Stiftsstyrelserna i Stockholm och Linköping* anser att det är lämpligt att kyrkostyrelsen beslutar om mål och riktning för förvaltningen. *Stiftsstyrelserna i Växjö, Lunds, Göteborgs, Skara, Luleås, Visby, Karlstad, Uppsala och Härnösands stift* avstyrker dock från att stärka den nationella styrningen över förvaltningen. De anför att förvaltningen av prästlönstillgångarna görs bäst av stiftet. Detta stämmer även överens med kyrkans ordning att beslut ska fattas på lägsta möjliga nivå. Flera stift nämner bland annat Egendomsförvaltningarnas samarbetsorgan (ENSO), Stiftens Egendomsförvaltningars Förening (STEF) och *Svenska kyrkans färdplan för klimatet* som exempel på att det redan finns ett väl utvecklat samarbete mellan stiftet. *Stiftsstyrelserna i Lunds, Växjö, Strängnäs, Skara, Göteborgs, Luleå, Karlstad och Uppsala stift* påpekar att det redan idag finns möjligheter för kyrkostyrelsen att enligt kyrkoordningen besluta om närmare bestämmelser om förvaltningen. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* anser att kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning, men att det är viktigt att införandet sker stegvis med hänsyn till olikheterna i landet. Det måste vidare finnas en rimlig tidsram i införandet och stiftet måste förbli viktiga i processen. De anser att det även är viktigt att införande får ta tid och åtföljs av utbildning.

Angående förslaget att öka möjligheten för kyrkostyrelsen att ställa krav på åtgärd är det tio stift som avstyrker förslaget. Ett stift tillstyrker delvis, medan ett stift tillstyrker ”med kommentar”. Ett stift har inte valt något svarsalternativ. *Stiftsstyrelserna i Lunds, Växjö, Skara och Härnösands stift* anser att den föreslagna ändringen saknar skäl eftersom stiftet har skött förvaltningen utmärkt utifrån nuvarande förutsättningar i kyrkoordningen. De flesta stift avstyrker vidare förslaget med hänvisning till att det skulle innebära centralisering av förvaltningen. *Stiftsstyrelserna i Strängnäs och Göteborgs stift* anser att den nuvarande regleringen är tillräcklig, eftersom kyrkostyrelsen enligt den redan har ett tillsynsansvar. *Stiftsstyrelserna i Karlstad och Härnösands stift* menar att förslaget inte ger uttryck för vad kyrkostyrelsens tillsynsansvar bör innebära. *Stiftsstyrelsen i Uppsala stift* delar utredarens uppfattning om att det behöver finnas möjlighet för kyrkostyrelsen att ställa krav på åtgärder. De menar dock att den föreslagna bestämmelsen ger uppdragen att bidra med råd, stöd och hjälp en underordnad betydelse. Därför föreslår de i stället ett tillägg till den befintliga formuleringen där det efter ”råd, stöd och hjälp” läggs till att kyrkostyrelsen kan ställa krav på vidtagande av åtgärd. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* anser också att det måste finnas en tydlighet i vad som krävs för att nå målen. De förutsätter en proaktivitet i kyrkostyrelsens agerande som förekommer uppkomsten av större avvikelser mot uppställda mål. Utgångspunkten är dock att råd och stöd bör räcka.

Angående förslaget att göra det möjligt för kyrkostyrelsen att hålla inne stiftsbidrag är det elva stift som avstyrker förslaget. Ett stift tillstyrker förslaget delvis. Ett stift har inte valt något svarsalternativ. *Stiftsstyrelserna i Lunds, Skara och Göteborgs stift* anser att förslaget inte är i linje med Svenska kyrkans organisationsstruktur och *stiftsstyrelserna i Strängnäs och Linköpings stift* ser förslaget som ett främmande element inom Svenska kyrkan eftersom det idag i princip saknas ekonomiska sanktioner i kyrkoordningen. Förslaget bör därför inte införas. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* anser att det bör vara kyrkomötet som, efter skrivelse från kyrkostyrelsen, fattar beslut om lämpliga åtgärder.

Skälen för kyrkostyrelsens bedömning

I lagen om Svenska kyrkan anges att det är trossamfundet Svenska kyrkan som ska förvalta prästlönetillgångarna. Av lagens förarbeten framgår att syftet med att uppdra förvaltningen till trossamfundet Svenska kyrkan, och inte direkt till stiftens som ansvarade för förvaltningen även före relationsändringen, var att ge förutsättningar för en enhetlig förvaltning i hela landet. Detta mot bakgrund av att prästlönetillgångarna bedömdes ha en stor betydelse för Svenska kyrkan och att de ingår som en viktig del i utjämningsystemet. I propositionen uttalas vidare att detta inte hindrar att den praktiska förvaltningen fortsatt kunde skötas på stiftsnivå om Svenska kyrkan fann detta lämpligt (prop. 1997/98:116, s. 97).

Förvaltningen av prästlönetillgångarna har genom 46 kap. 2 § första stycket kyrkoordningen delegerats till stiftens. Det avgörande motivet för detta var, enligt kyrkoordningens förarbeten, önskemålen om en lokal och regional förankring eller som det också uttrycktes: hänsynen ”till den utbredda känslan hos kyrkotillhöriga att förvaltningen av jord och skog hör hemma i den egna bygden” (SKU 1998:5 s.122).

Kyrkostyrelsen konstaterar att en grundläggande princip i detta sammanhang är att det endast är beslutanderätten som har delegerats. Ansvar för de fattade besluten ligger alltid kvar på den som har beslutat om delegationen. En konsekvens av detta är att den nationella nivån alltid i sista hand måste ta ansvar för den förvaltning som kyrkomötet har tilldelat stiftens. Det blir därmed också trossamfundet Svenska kyrkan som inför staten är ansvarig för hur den samlade förvaltningen av prästlönetillgångarna sköts. Mot bakgrund av detta förutsattes det vid relationsändringen att Svenska kyrkan, i egenskap av förvaltare, skulle besluta om de närmare regler för förvaltningen av prästlönetillgångarna som behövs och som före relationsändringen framgick av lag (prop. 1997/98:116, s. 97).

Som redogjorts för i avsnitten ovan föreslår kyrkostyrelsen att utvecklingen mot en mer hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna ska eftersträvas i enlighet med de fyra hållbarhetsdimensionerna som införs i 46 kap. 3 § kyrkoordningen. Vidare föreslås, genom kyrkostyrelsens förslag till ny lydelse av 46 kap. 8 § kyrkoordningen, också en gemensam inriktning för förvaltningen av prästlönefastigheterna.

Även om kyrkostyrelsen inte föreslås sätta detaljerade mål för stiftens förvaltning av prästlönefastigheterna förutsätter kyrkostyrelsen att varje stift i sin förvaltning arbetar fram verksamhetsnära mål som relaterar till inriktningen och hållbarhetsdimensionerna. Utan tydligt satta mål blir det svårt för kyrkostyrelsen att följa upp förvaltningen på ett meningsfullt sätt.

Målen bör utarbetas av respektive stift, vilket ger utrymme för nödvändiga överväganden och anpassningar utifrån lokala förutsättningar. Kyrkostyrelsen anser, som tidigare redogjorts för, även att beslut om detaljerna i förvaltningen för uppfyllelse av inriktningen ska överlåtas åt respektive stift. Samtidigt behöver kyrkostyrelsen, utifrån trossamfundets yttersta ansvar för den förvaltning som delegerats till stiftens, också genom samråd vara delaktig i framtagande och uppföljning av målen. Detta för att säkerställa att den samlade förvaltningen av prästlönetillgångarna över hela landet sker i enlighet med den gemensamma inriktningen och hållbarhetsdimensionerna.

Kyrkostyrelsen konstaterar att den redan idag har möjlighet att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna genom det bemyndigande som finns i 46 kap. 3 § andra stycket kyrkoordningen. Exempelvis skulle det kunna regleras i Svenska kyrkans bestämmelser att stiftens ska samråda med kyrkostyrelsen när de utarbetar målen eller redovisa de mål som de har satt upp. I och med detta gör kyrkostyrelsen bedömningen att det inte finns några övervägande skäl för att i 46 kap.

3 § kyrkoordningen lägga till att kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning på det sätt som utredningen har föreslagit.

När det sedan gäller frågan om kyrkostyrelsens tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna, enligt 46 kap. 5 a § kyrkoordningen, ska utökas till att – utöver råd, stöd och hjälp – även omfatta krav på vidtagande av åtgärd gör kyrkostyrelsen följande överväganden i sin bedömning. Kyrkostyrelsen kan idag – om det uppmärksammas allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna – föreslå till kyrkomötet vilka åtgärder som bör vidtas med anledning av stiftets agerande. Kyrkomötet beslutar om sådana åtgärder ska vidtas. Detta framgår av 46 kap. 5 c § kyrkoordningen.

Utredningen har föreslagit en möjlighet för kyrkostyrelsen att hålla inne stiftsbidrag som ett ytterligare verktyg för att ställa krav på vidtagande av åtgärd. Kyrkostyrelsen konstaterar att det finns både bindande och icke bindande former av styrning som tillämpas inom Svenska kyrkan. Det sätt som finns för att binda stift, församlingar och pastorat är antingen genom bestämmelser eller avtal. Den icke bindande formen av styrning är råd och riktlinjer. Den tillsynsmodell som tillämpas inom Svenska kyrkan, inom olika områden, bygger på icke bindande medel som råd och riktlinjer. Denna typ av styrning vilar på Svenska kyrkans kyrkosyn och organisationsstruktur – att beslut ska fattas lokalt. Kyrkostyrelsen vill betona att det idag därför redan finns en tillitsbaserad styrning för förvaltningen av prästlönetillgångarna. Trots vad som anförs i utredningen om att dagens tillsynsmodell saknar möjligheter för att åstadkomma rättelse, gör kyrkostyrelsen bedömningen att övervägande skäl talar för att behålla den tillsynsmodell som finns idag. Detta innebär att de förändringar som utredningen föreslagit i ovan nämnda bestämmelser i kyrkoordningen inte införs i dagsläget. Detta innebär dock inte att tillsynsarbetet inte kan vidareutvecklas på annat sätt.

6.3.2 Kyrkostyrelsens tillsyn ska innebära att genom samråd och uppföljning ge råd, stöd och hjälp

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsens tillsynsansvar tydliggörs genom att den nuvarande skrivningen om samråd kompletteras med ”uppföljning” avseende förvaltningen av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen ska alltså minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för samråd *och uppföljning* av förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Ändrad paragraf: 46 kap. 5 d § kyrkoordningen

Utredningens förslag överensstämmer delvis med kyrkostyrelsens förslag. Utredningen har föreslagit att ersätta ordet *samråd* med ordet *uppföljning* i 46 kap. 5 d § kyrkoordningen, så att bestämmelsen får följande lydelse: ”Kyrkostyrelsen ska minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för uppföljning av förvaltningen av prästlönetillgångarna.”

Utredningen konstaterade att dagens årliga samråd mellan stiftens egendomsförvaltningar och kyrkostyrelsen snarare har karaktären av ett informationsmöte. Utredningen ansåg att den årliga överläggningen i stället borde utformas så att resultat följs upp och strategiska frågor diskuteras med utgångspunkt i stiftens årliga redovisningar av förvaltningen av prästlönetillgångarna. Uppföljningen borde också bidra till att skapa en gemensam bild av erfarenheter och utmaningar i det fortsatta arbetet, menar utredningen och framhåller att stiftens redovisningar, tillsammans med föreslagen årlig redovisning från kyrkostyrelsen till kyrkomötet, bör utgöra viktiga delar i redovis-

ningen av förvaltningens hållbarhetsarbete. Uppföljning av arbetet utgör, enligt utredningen, också en viktig grund för kyrkostyrelsens fortsatta styrning. Utredningen ansåg att kyrkostyrelsen i större utsträckning behöver möta de frågeställningar som väcks av stiftet. Det finns, enligt utredningen, en tydlig önskan från stiftet att den årliga överläggningen ska bli ett mer strategiskt möte än det är idag.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 265 yttrat sig över förslaget. Av dessa är det 94 som tillstyrker och 23 som tillstyrker delvis, medan 128 avstyrker förslaget. Därutöver är det 20 som inte har någon uppfattning.

Av stiftet är det sex stift som avstyrker förslaget. Tre stift tillstyrker förslaget, medan tre stift tillstyrker delvis. Ett stift har inte valt något svarsalternativ.

Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift anser att det är positivt med en organiserad årlig uppföljning och *Stiftsstyrelsen i Strängnäs stift* anser att *uppföljning* är ett bättre begrepp. *Stiftsstyrelserna i Uppsala och Växjö stift* anser tvärtom, som en följd av att kyrkostyrelsen inte bör överta stiftens nuvarande beslutanderätt över förvaltningen av prästlönetillgångarna i detalj, att begreppet *samråd* bör vara kvar. *Stiftsstyrelsen i Visby stift*, som avstyrker den föreslagna ändringen, menar att samrådsformen är bra, men kan och behöver utvecklas i sin nuvarande form. Stiftet har idag en välfungerande förvaltning med ett lokalt anpassat skogsbruk, vilket även *stiftsstyrelsen i Lunds stift* ger uttryck för i sitt svar. *Stiftsstyrelsen i Härnösands stift* anser att det finns en stor potential att utveckla det årliga samrådet, utan att en ändring av kyrkoordningen behöver ske. Samråden kan till exempel omfatta uppföljning inom valda områden. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* anser att det bör finnas en tydlig uppföljning och att samråd, som omfattar mer än ren måluppföljning, också är viktigt. Samråd inrymmer även möjlighet till överläggningar, kompetensutveckling, gemensam analys och diskussion. *Stiftsstyrelsen i Stockholms stift*, som tillstyrker förslaget, anser att kyrkostyrelsen har alla möjligheter att utveckla den årliga tillsynen. *Stiftsstyrelsen i Luleå stift* påpekar att kyrkostyrelsen möter stiftsstyrelsernas presidier regelbundet för samtal om verksamhetsutveckling och anser att en liknande överläggningsmodell bör utvecklas för förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Kyrkostyrelsen delar utredningens och den av flera remissinstanser understödda uppfattningen att dagens årliga samråd mellan stiftet och kyrkostyrelsen bör vidareutvecklas. Kyrkostyrelsen instämmer vidare i utredningens bedömning att dessa överläggningar skulle kunna utformas så att de blir mer av ett samtal, en uppföljning, där resultaten i olika delar följs upp och strategiska frågor diskuteras. Därtill konstaterar kyrkostyrelsen att stiftens årliga redovisningar om förvaltningen av prästlönetillgångarna kommer att behöva vidareutvecklas och kompletteras till följd av det förändrade ställningstagandet med utgångspunkt i de fyra hållbarhetsdimensionerna och den gemensamma inriktningen. Stiftet bör redovisa hur man arbetar med detta, och kyrkostyrelsen behöver inom ramen för sitt tillsynsansvar följa den utvecklingen. Kyrkostyrelsen menar därför att det tillsynsarbete som krävs inte återspeglas fullt ut inom begreppet *samråd*. Uppföljning av arbetet är en viktig grund i kyrkostyrelsens fortsatta tillsynsarbete. Kyrkostyrelsen behöver också i större utsträckning möta de frågeställningar som väcks av stiftet. Kyrkostyrelsen har i remissvaren uppfattat att det finns en tydlig önskan från stiftet om att den årliga överläggningen utvecklas till ett mer strategiskt möte än vad som sker idag. Kyrkostyrelsen noterar att remissinstanserna har angett fördelar både med att behålla begreppet *samråd* i bestämmelsen och att

ändra till *uppföljning*. Vidare har ett stort antal remissinstanser föreslagit att inkludera båda orden. Med beaktande av ovan och de remissvar som lämnats bedömer kyrkostyrelsen att det är lämpligt att *uppföljning* läggs till i 46 kap. 5 d § kyrkoordningen som reglerar samråd mellan kyrkostyrelsen och stiftet.

6.3.3 Årlig tillsynsredovisning från kyrkostyrelsen till kyrkomötet

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkomötet ansvarar ytterst för Svenska kyrkans förvaltning av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen ska årligen till kyrkomötet redovisa iakttagelser från tillsynen av förvaltningen.

Ändrad paragraf: 46 kap. 5 c § andra stycket kyrkoordningen

Utredningens förslag överensstämmer delvis med kyrkostyrelsens förslag. Utredningen har föreslagit en mer utvecklad bestämmelse, innebärande att kyrkostyrelsen genom en årlig skrivelse till kyrkomötet ska redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av förvaltningen. Utredningen har föreslagit att redovisningen ska innehålla en redogörelse rörande insatser för att säkerställa andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

Syftet med förslaget var att ytterligare stärka hållbarhetsarbetet och bidra till den gemensamma kraftsamling som efterfrågas inom Svenska kyrkan. Ett återrapporteringskrav kan, enligt utredningen, ses som en del i att säkerställa efterlevnad av uppsatta normer och ge en tydlighet och transparens i hållbarhetsarbetet. Det skulle stärka Svenska kyrkans trovärdighet och också ge en tydlighet i ansvarsfördelningen mellan de olika organen inom Svenska kyrkan. Genom sådan tydlighet och öppenhet kan konflikter inom kyrkan motverkas. Utredningens krav på redovisningen syftar till att ge kyrkomötet en tydligare bild av helheten, hur väl delegeringen av förvaltningen till stiftet fungerar och hur arbetet med kyrkans fortsatta inriktning inom skogsbruket fortskrider.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 266 yttrat sig över förslaget. Av dessa är det 103 som tillstyrker och 36 som tillstyrker delvis, medan 108 avstyrker förslaget. Därutöver är det 19 som inte har någon uppfattning.

Av stiftet är det ett stift som tillstyrker förslaget, medan sex stift tillstyrker delvis. Fem stift avstyrker förslaget. Ett stift har inte valt något svarsalternativ. Kyrkostyrelsen skriver idag en tillsynsrapport baserad på kyrkostyrelsens genomgång och analys av de svar som stiftet lämnat på de frågor som utgör underlaget. Detta lyftes fram av *stiftsstyrelserna i Stockholms och Luleå stift* som argument för förslaget och av *stiftsstyrelserna i Lunds, Uppsala och Visby stift* som argument emot förslaget. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* menar att förslaget innebär mer administration. *Stiftsstyrelsen i Härnösands stift* anser att förslaget är en märkbar urvattning av det regionala och lokala självstyret som är karaktäristiskt och grundläggande för Svenska kyrkan. *Stiftsstyrelsen i Skara stift* föreslår i stället formuleringen: ”Kyrkostyrelsen ska årligen genom en skrivelse till kyrkomötet redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av förvaltningen”. *Stiftsstyrelsen i Göteborgs stift* föreslår å sin sida som lämplig formulering: ”Kyrkostyrelsen ska årligen rapportera resultatet av uppföljningen av förvaltningen till kyrkomötet”, och tillägger att en årlig uppföljning av förvaltningen bör hållas på våren så att resultaten kan redovisas till kyrkomötet. Stiftsstyrelsen anser vidare att det är rimligt att de överläggningar som idag sker mellan stiftet och kyrkostyrelsen utvecklas. *Stiftsstyrelsen i Växjö stift* anser att det är mer rimligt att en sådan

redovisning endast ska lämnas en gång per mandatperiod, medan *stiftsstyrelsen i Linköpings stift* föreslår minst en gång per mandatperiod. Stiftet tillägger att frekvensen måste diskuteras för att inte skapa onödigt merarbete och att kyrkostyrelsen får bedöma den lämpliga frekvensen, som eventuellt också kan ändras när de nya målen har satt sig.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Som beskrivits ovan är det alltid den nationella nivån som ytterst ansvarar för den förvaltning av prästlönetillgångarna som kyrkomötet har tilldelat stiftet. Därför behöver stiftet rapportera om förvaltningen till kyrkostyrelsen som ansvarar för tillsynen. Mot bakgrund av att stiftens arbete bör följas upp i förhållande till hållbarhetsdimensionerna och den gemensamma inriktningen föreslår kyrkostyrelsen även, som redogjorts för i avsnitten ovan, att uppföljningen av stiftens arbete vidareutvecklas. För att kyrkomötet, som är ytterst ansvarig för Svenska kyrkan, ska ha möjlighet att följa förvaltningen bedömer kyrkostyrelsen att det även krävs en återkoppling till kyrkomötet. Kyrkostyrelsen instämmer därför i utredningens bedömning i denna del. Det bör därför i 46 kap. 5 c § kyrkoordningen föras in att kyrkostyrelsen årligen till kyrkomötet ska redovisa iakttagelser från tillsynen av förvaltningen.

6.3.4 Skapa förutsättningar för det fortsatta arbetet genom att tydliggöra att kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelse om tillsynen av förvaltningen

Kyrkostyrelsens förslag: Kyrkostyrelsens bemyndigande att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna förtydligas så att det tydligt framgår att kyrkostyrelsen även får utfärda närmare bestämmelser om tillsynen över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna.

Ändrad paragraf: 46 kap. 3 § andra stycket kyrkoordningen

Utredningens förslag överensstämmer inte med kyrkostyrelsens förslag eftersom utredningen inte innehöll något förslag om förtydligt bemyndigande.

Remissinstanserna: Eftersom utredningen inte innehöll något motsvarande förslag har remissinstanserna inte yttrat sig om detta, utöver vad som framgår av ovan redovisade förslag om tillsyn och uppföljning.

Skälen för kyrkostyrelsens förslag

Inom kyrkostyrelsens fortsatta arbete ligger att vidareutveckla en tillitsbaserad tillsyn, i enlighet med önskemål och synpunkter som framförts i remissvaren och även, i viss mån, i enlighet med utredningens bedömningar. Kyrkoordningen innehåller redan idag ett bemyndigande för kyrkostyrelsen att utfärda närmare bestämmelser ”om förvaltningen” av prästlönetillgångarna i 46 kap. 3 § kyrkoordningen. I det fortsatta arbetet skulle detta bemyndigande kunna tillämpas. En utvecklad tillsyn skulle därför kunna innefatta att utfärda närmare bestämmelser som förtydligar exempelvis den uppföljning som föreslagits åligga kyrkostyrelsen. Det är dock inte tydligt utskrivet att kyrkoordningens bemyndigande i 46 kap. 3 § andra stycket kyrkoordningen även inkluderar att utfärda närmare bestämmelser ”om tillsyn”. Kyrkostyrelsen gör därför bedömningen att detta förtydligande bör införas.

Syftet med den föreslagna ändringen är att förtydliga innebörden av kyrkostyrelsens bemyndigande och att undanröja oklarheter i det praktiska tillämpningsarbetet. Ett otydligt formulerat bemyndigande kan innebära osäkerhet om mandat att utfärda

närmare bestämmelser i det fortsatta arbetet, vilket kan resultera i fördröjning av vidareutvecklingen av tillsynen.

Kyrkostyrelsen vill betona att ändringen endast är avsedd att undanröja eventuella tvivel om att kyrkostyrelsen har möjlighet att utveckla innehållet i, och formerna för, den tillsyn som redan idag åligger kyrkostyrelsen, särskilt med hänvisning till det föreslagna tillägget i 46 kap. 5 d § kyrkoordningen – att det ska ske både samråd och uppföljning av förvaltningen av prästlönetillgångarna. Innebörden av kyrkostyrelsens tillsyn, som regleras i 46 kap. 5 a § första stycket, kan däremot inte ändras genom reglering i Svenska kyrkans bestämmelser. Kyrkostyrelsen vill därför betona att tillsynens ramar kvarstår, det vill säga att ge råd, stöd och hjälp.

6.4 Ekonomisk utjämning

I detta avsnitt redogörs för kyrkostyrelsens bedömningar avseende ändringar i utjämningsystemet till följd av omställningen av förvaltningen av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen har i sina överväganden utgått ifrån de förslag som presenteras i utredningen och beaktat de synpunkter på utredningen som inkommit under remissbehandlingen.

6.4.1 Hållbarhetsavgift och möjlighet för kyrkostyrelsen att besluta om utdelningens fördelning mellan andelsägande församlingar och utjämningsystemet

Kyrkostyrelsens bedömning: Frågan om finansiering av ett mer hållbart skogsbruk behöver utredas vidare innan ett förslag kan läggas fram till kyrkomötet. Inga förslag till ändringar föreslås därför.

Stiften ansvarar för att fördjupa arbetet med att utveckla en mer hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen vill därför betona att hänsyn kommer att tas till finansieringsfrågan inom ramen för uppföljningen av detta arbete.

Utredningens förslag överensstämmer inte med kyrkostyrelsens förslag. Utredningen har föreslagit att ett solidariskt kyrkligt ansvar för ett hållbart skogsbruk införs genom en obligatorisk hållbarhetsavgift. Enligt förslaget ska församlingar och pastorat med andelstal i prästlönetillgångarna kunna kompenseras vid en omställning av Svenska kyrkans skogsbruk. Syftet är att värna de ekonomiska förutsättningarna för de församlingar och pastorat som kan få mindre utdelning från prästlönetillgångarna, som ett resultat av omställningen. Församlingar och pastorat i stift som tar stort ansvar för att ställa om sitt skogsbruk enligt den inriktning som kyrkostyrelsen beslutar, har också föreslagits kunna få särskild compensation i syfte att premiera ansvarstagande. Utredningen har föreslagit att kostnaden för compensationen ska bäras solidariskt inom Svenska kyrkan. För att möjliggöra en sådan modell har utredningen föreslagit dels införandet av en hållbarhetsavgift för samtliga församlingar i Svenska kyrkan, dels en möjlighet att minska den andel av avkastningen från förvaltningen av prästlönetillgångar som stiften ska betala in till den nationella nivån.

Utredningen bedömde att modellen skulle innebära ett långsiktigt ekonomiskt hållbart system och möjliggöra både upprätthållande av nivåer i stiftsbidrag från den nationella nivån, samt bibehållen utdelning till församlingar och pastorat med andelar i prästlönetillgångarna. Utredningens analys indikerade att en hållbarhetsavgift på mellan 0,4 och 0,8 öre per skattekrona finansierar den föreslagna compensationen. Nivån på hållbarhetsavgiften föreslogs beslutas av kyrkomötet årligen.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 255 yttrat sig över förslaget. Av dessa är det 53 som tillstyrker och 36 som tillstyrker delvis, medan 140 avstyrker förslaget. Därutöver är det 26 som inte har någon uppfattning.

Av stiftens är det nio stift som avstyrker förslaget, medan ett stift tillstyrker med kommentarer och ett stift som tillstyrker delvis. Två stift har inte valt något svarsalternativ. *Stiftsstyrelsen i Linköpings stift* förtydligar i sitt tillstyrkande att man tillstyrker principen om solidariskt ansvar, men att det här finns behov av vidareutveckling med djupare analys av hur detta ska gå till.

Det är således en övervägande del av remissinstanserna som ställer sig negativa till utredningens förslag om ändringar i utjämningssystemet. Många av de svarande befarar att hållbarhetsavgiften kommer att belasta församlingarnas ekonomi och komplicera administrationen. Andra är oroliga för att avgiften skulle minska tillgängliga medel för kyrkans grundläggande uppgift och i förlängningen leda till höjda kyrkoavgiftssatser, vilket i sin tur kan påverka människors beslut om medlemskap. Vanligt förekommande bland remissvaren är också en att en detaljerad konsekvensanalys och tydligare information om hur avgiften skulle påverka enskilda församlingarna efterfrågas. En del av remissinstanserna föreslår slutligen att eventuella ekonomiska konsekvenser av en omställning till ett mer hållbart skogsbruk hanteras inom befintligt utjämningssystem, alternativt finansieras av avkastningen från det gemensamma kapital som förvaltas på nationell nivå.

Skälen för kyrkostyrelsens bedömning

Kyrkostyrelsen delar den uppfattning som en del av remissinstanserna ger uttryck för om att det krävs en betydligt mer detaljerad konsekvensanalys av utredningens förslag om ändringar i utjämningssystemet. Därutöver behöver alternativa finansieringsmöjligheter till hållbarhetsavgiften identifieras och analyseras innan ett väl avvägt beslut i finansieringsfrågan är möjligt att fatta.

Kyrkostyrelsen bedömer mot denna bakgrund att frågan om finansiering av ett mer hållbart skogsbruk behöver utredas vidare innan ett förslag kan läggas fram till kyrkomötet. Stiftens ansvarar för att fördjupa arbetet med att utveckla en mer hållbar förvaltning av prästlönstillgångarna. Kyrkostyrelsen vill därför betona att hänsyn kommer att tas till finansieringsfrågan inom ramen för uppföljningen av detta arbete.

6.4.2 Konsolideringsregler

Kyrkostyrelsens bedömning: Kyrkostyrelsen ska tillämpa nya konsolideringsregler för prästlönstillgångarna från och med bokslutet för 2025 års förvaltning av tillgångarna.

Utredningens förslag överensstämmer med kyrkostyrelsens bedömning. Utredningen har föreslagit att schablonskatteavdraget i konsolideringstakets fastighetsdel tas bort. Vidare har utredningen föreslagit att det sker en trappstegsvis höjning av högsta konsolideringsgrad i takets fonddel vid hög allokering mot fond, där (1) förvaltningar som är allokerade mot fond¹ till mer än 50 procent får en högsta tillåtna konsolideringsgrad i fonden om 150 procent, och (2) förvaltningar som är allokerade mot fond till mer än 75 procent får en högsta tillåtna konsolideringsgrad i fonden om 160 procent.

¹ För att mäta allokeringen mot fond dividerar man det bundna prästlönefondskaptalet med det totala bundna kapitalet (den del av eget kapital som inte får tas i anspråk för utdelning) under Eget kapital.

Därtill har utredningen föreslagit att kyrkostyrelsen ger generalsekreteraren beslutsrätt om tillfälligt avsteg från konsolideringsreglerna, i de fall fondkapitalet hos ett stift tillfälligt sänks över ett årsskifte till följd av fastighetsaffärer i samma förvaltning.

Att schablonskatteavdraget i modellen föreslås tas bort sker mot bakgrund av att de flesta egendomsförvaltningarna gör skogsavdrag i deklarationen, vilket gör att den faktiska inkomstskatt som varje egendomsförvaltning betalar inte stämmer överens med schablonskatteavdraget i konsolideringstakets fastighetsdel. Förändringen skulle innebära en förenkling i beräkningen av konsolideringstaket.

Ändringarna i nivån på konsolideringstakets fonddel föreslås av utredningen i syfte att ge stift vars egendomsförvaltningen har en hög andel fond, möjlighet att kunna lämna en jämnare utdelning till andelsägarna mellan åren än vad som kan bli fallet idag. Sammantaget skulle dessa föreslagna förändringar leda till att det samlade konsolideringstaket för prästlönetillgångar skulle höjas med 13 procent eller drygt 270 miljoner kronor, där större delen av höjningen koncentreras till ett fåtal stift där prästlönetillgångarna till största delen består av fondförvaltning.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som svarat via frågeformuläret har 254 yttrat sig över förslaget. Av dessa är det 70 som tillstyrker och 8 som tillstyrker delvis, medan 31 avstyrker förslaget. Därutöver är det 145 som inte har någon uppfattning.

Av stiftet är det tolv stift som tillstyrker förslaget, medan ett stift inte har valt något svarsalternativ. *Stiftsstyrelsen i Stockholms stift* nämner att den föreslagna delegationen av beslutanderätt om tillfälligt avsteg från konsolideringsreglerna till generalsekreteraren kanske borde utvidgas till att avse extraordinära åtgärder för ett eller alla stift.

Det är en övervägande del av församlingarna och pastoraten som saknar uppfattning om utredningens förslag i denna del. Det kan bero på att många av enheterna inte känner till att konsolideringsreglerna finns. Alla stift som svarat tillstyrker dock utredningens förslag om ändringar i dessa regler.

Skälen för kyrkostyrelsens bedömning

De årliga utdelningar som blir resultatet av föregående års förvaltning av prästlönetillgångarna ingår som en del i Svenska kyrkans utjämningsystem. Det är mot den bakgrunden som kyrkostyrelsen årligen beslutar om konsolideringsreglerna för tillgångarna som anger hur mycket vinstmedel varje förvaltning maximalt kan ansamla. Syftet med konsolideringsreglerna är att säkerställa att så mycket som möjligt av avkastningen delas ut till församlingar och utjämningsystem, samtidigt som det över tid även ska finnas möjlighet att upprätthålla en stabil nivå på utdelningen.

Nuvarande konsolideringsregler, som tillämpats sedan år 2000, anvisar att varje förvaltning vid tidpunkten för årsbokslut får ansamla vinstmedel till ett belopp ”som högst motsvarar ett genomsnitt av årets resultat över fem år från fastighetsförvaltningen, plus ett belopp som motsvarar 40 procent av bundet prästlönefondskapital” (där orealiserat resultat från värdepapper ingår i den ansamlade vinsten). I samband med att definitivt besked om stiftsbidrag lämnas till stiftet (juni varje år) görs en kontroll av att aktuell ansamlad vinst i förvaltningen enligt senaste bokslut inte överstiger framräknat konsolideringstak enligt beskrivningen ovan. Eftersom nuvarande konsolideringsregler har tillämpats under en mycket lång tid, ville kyrkostyrelsen att utredningen i sina analyser även skulle beakta dessa regler.

Kyrkostyrelsen välkomnar förslag till ändringar i reglerna som medför förenklingar och ökad flexibilitet i tillämpningen, samt underlättar stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. Kyrkostyrelsen har mot den bakgrunden för avsikt att tillämpa de nya reglerna från och med bokslutet som görs för 2025 års förvaltning av tillgångarna.

7 Kyrkostyrelsens fortsatta arbete

Denna skrivelse till kyrkomötet ger förslag till ändringar i kyrkoordningen. Utredningen innehåller både förslag till ändringar i kyrkoordningen som kyrkomötet beslutar om, och förslag som kan beslutas av annan än kyrkomötet. Detta innebär att arbetet med de förslag som inte tas upp av denna skrivelse kan fortsätta inom ramen för kyrkostyrelsens utvecklade tillsyn.

Kyrkostyrelsens bedömning: Utredningens föreslagna mål utgör ett gott underlag för stiftens arbete med utarbetandet av verksamhetsnära mål när de ska omsätta den gemensamma inriktningen i praktiken och på så sätt dels bidra till ett varierande landskap med en variation av bruksmetoder, dels bidra positivt till de värden som ska värnas och främjas i förvaltningen.

Arbetet med att stödja genomförandet bör ske med en hög grad av transparens och involvera olika kompetenser inom Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen bedömer att arbetet med en utvecklad tillsyn bland annat kommer att kräva att ytterligare expertkunskap knyts till kyrkostyrelsen.

7.1 Stiftens sätter mål utifrån kyrkoordningen

Kyrkostyrelsen föreslår att kyrkomötet ska besluta om en gemensam inriktning för prästlönefastigheter, formulerad med utgångspunkt i utredningens förslag om mål för skogsförvaltningen. Detta bedöms vara i linje med att stiftens har delegerats ansvar för förvaltningen av kyrkomötet. Det är utifrån kyrkoordningens rambestämmelse för förvaltning av prästlönstillgångar och den nya inriktningen i kyrkoordningen som stiftens förväntas utforma verksamhetsnära mål för markförvaltningen. I denna process kan utredningens föreslagna inriktningar komma att aktualiseras. Därför kommenteras här kort de förslag om skogsbrukets inriktning som utredningen presenterade.

7.1.1 Utredningens förslag om skogsförvaltningen

Utredningen föreslog att 20 procent av den produktiva skogsmarken ska avsättas för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder (kolinlagring). Målet ska vara uppnått 2030. Vid uppnående av denna nivå får nya frivilligt avsatta områden bytas mot andra tidigare avsatta områden med lägre naturvårdskvalité (max 1 procent).

Utredningen har vidare föreslagit att anpassat trakthyggesbruk bedrivs inom 47 procent av arealen. Omloppstiden förlängs i hälften av denna areal till 20 procent över lägsta slutavverkningsålder för kolbindning i skogen (ökad kolsänka) och senare bättre substitution. Vidare har utredningen föreslagit att alla contortabestånd avvecklas inom en tioårsperiod och ersätts med tall, liksom att den generella hänsynen förstärks och fortsättningsvis omfattar 15 procent hänsynsyta och virkesvolym.

Utredningen har också föreslagit att 33 procent av skogsinnehavet brukas med naturnära skogsbruk och underindelas enligt följande: Anpassning till rennäringens behov 8 procent, blädning 10 procent och hyggesfritt i övrigt (luckor, överhållen skärm) 15 procent.

7.1.2 Kyrkostyrelsens reflektioner

I likhet med ett stort antal yttranden ser kyrkostyrelsen positivt på den riktning och ambition som utredningen ger uttryck för. Kyrkostyrelsen delar utredningens uppfattning att kyrkans markförvaltning, i enlighet med den gemensamma inriktningen, bör bidra till att skapa ett varierande och multifunktionellt landskap med en mångfald av bruksmetoder och ökade avsättningar. Utredningens föreslagna mål kan utgöra ett gott underlag för stiftens arbete med utarbetandet av dessa mål när de ska omsätta den gemensamma inriktningen i praktiken.

Det är vidare en trovärdighetsfråga för Svenska kyrkan att genom förvaltningen av prästlönetillgångar kunna visa gott miljö- och klimatledarskap, fullfölja färdplan för klimatet och bli en ledande kraft i arbetet med att uppnå de hållbarhetsmål som världens länder enats om (Agenda 2030), samt att Parisavtalets mål för klimatet och det globala avtalet för biologisk mångfald efterlevs.

Arbetet framåt med avsättningar inom markförvaltningen bör utgå från en gedigen nulägesanalys, lokala förutsättningar och vara baserad på bland annat god ekologisk kunskap. Kyrkostyrelsen anser att utredningens föreslagna inriktning för avsättningar ger uttryck för en rimlig ambitionsnivå för prästlönetillgångarna totalt. Förvaltningen av prästlönetillgångarna bör vidare ligga i framkant när det gäller att bidra till att blädningsbruk, hyggesfria metoder i övrigt samt anpassningen till rennärings behov ökar. Samtidigt som de lokala förutsättningarna är en utgångspunkt för dessa insatser bör varje stift ha prästlönetillgångarnas skogsinnehav i hela landet i beaktande vid prioriteringar.

Utredningens beskrivna mål innebär en hög ambitionsnivå gällande miljöinsatser och en i genomsnitt mer omfattande miljöhänsyn än idag. Kyrkostyrelsen förväntar sig att stiftet fortsätter att utveckla sitt arbete i denna riktning. Stiftet har härvid möjlighet att undersöka möjligheterna att få ekonomisk ersättning för miljö- och klimatåtgärder, både genom marknadslösningar (till exempel bio- och kolkrediter) och genom statliga medel (till exempel överhållningsavtal, naturvårdsavtal och ersättning vid formellt skydd).

Kyrkostyrelsen noterar att stiftet idag arbetar och utvecklar arbetet inom bland annat de områden som berörts ovan. Exempelvis tillämpar flera stift redan omloppstider motsvarande utredningens förslag, eller i vissa fall betydligt längre än så. I synnerhet tall avverkas ofta betydligt senare än lägsta tillåtna ålder enligt skogsvårdslagen. Kyrkostyrelsen vill vidare lyfta att det är angeläget att äldre tall kan avverkas för syftet kopplade till Svenska kyrkans kulturmiljövård, såsom produktion av stavspån för kyrktak. Detta har vidare behandlats av kyrkostyrelsen i kyrkomötesuppdraget Virke till kulturrenoveringar av kyrkans fastigheter (KmSkr 2022:14).

Stiftet ansvarar, utifrån hållbarhetsdimensionerna och inriktningen, för att utarbeta verksamhetsnära mål för markförvaltningen som kyrkostyrelsen avser att följa upp.

7.2 Kyrkostyrelsen stödjer genomförandet

Utredningen har föreslagit ett antal insatser för att stärka genomförandet av utredningens förslag om mål och inriktning för skogsförvaltningen.

Inom ramen för den utvecklade tillsynen ska kyrkostyrelsen, genom en tillitsfull dialog, följa upp de fyra hållbarhetsdimensionerna och den nya gemensamma inriktningen. Kyrkostyrelsens avsikt är härvid att understödja och underlätta för stiftet i utarbetandet av verksamhetsnära mål och i arbetet med att utveckla egendomsförvaltningen enligt den föreslagna inriktningen i kyrkoordningen.

Denna utvecklade tillsyn innebär ett åtagande för kyrkostyrelsen och kommer sannolikt att innebära behov av ökade resurser och kompetens på den nationella nivån. Kyrkostyrelsen ser fram emot att kunna prioritera detta arbete för ett mer hållbart skogsbruk. I vilken omfattning detta kan innebära behov av utökade resurser på den nationella nivån behöver analyseras närmare.

7.2.1 Utredningens förslag för att stärka genomförandet

För att underlätta genomförandet av den nya inriktningen i Svenska kyrkans markförvaltning har utredningen föreslagit följande insatser:

- Kyrkostyrelsen inrättar ett råd för markförvaltning från den 1 januari 2026.
- Särskilda omställningsmedel anslås för att underlätta omställningen.
- Omfattande utbildningsinsatser görs inom området naturnära skogsbruk.
- Ett nytt uppföljningsprogram för generell hänsyn implementeras.
- En befattning med hög skogsekologisk kompetens inrättas.
- Samverkan med omgivande samhälle utvecklas.
- Svenska kyrkans hemsida utvecklas för kommunikation om förvaltningen av prästlönetillgångar.

7.2.2 Kyrkostyrelsens reflektioner

Ett råd för markförvaltning

Utredningen har föreslagit att kyrkostyrelsen ska inrätta ett särskilt råd för markförvaltning, vilket inte finns idag. Kyrkostyrelsen noterar att en majoritet av remissinstanserna avstyrker utredningens förslag om ett råd för markförvaltning. Kyrkostyrelsen har idag till sin hjälp flera råd inom olika områden. För att på ett konstruktivt sätt kunna bidra till en utvecklad tillsyn av förvaltningen bedömer kyrkostyrelsen att ytterligare kompetens kan behöva knytas till kyrkostyrelsen. Ett särskilt stort behov bedöms finnas i det inledande arbetet med att tillsammans med stiftens ta fram formerna för samråd och uppföljning.

Kyrkostyrelsen ser därför att det kan finnas ett behov av att för sin roll som ansvarig för tillsynen till sin hjälp inrätta ett expertråd för markförvaltning som kan vara av tillfällig eller av mer permanent karaktär. Det behöver utredas närmare vilken roll ett eventuellt expertråd skulle ha samt vilka ledamöter rådet skulle bestå av. Kyrkostyrelsen avser vidare att utreda i vilken utsträckning ökad kompetens kan behövas på den nationella nivån.

Särskilda omställningsmedel för att underlätta omställningen

När det gäller de ekonomiska konsekvenserna för stiftens anser kyrkostyrelsen att det inte är möjligt att bedöma omfattningen eftersom skrivelsen inte i detalj föreslår *hur* den nya inriktningen ska genomföras. När det gäller *utredningens* förslag så bedömde SLU, på uppdrag av utredningen, att intäkterna initialt minskar med ca 100 miljoner kronor per år. Bedömningen innehöll flera osäkerhetsfaktorer. Frågan om hur de ekonomiska konsekvenserna av en omställning bäst hanteras behöver därför utredas vidare.

Förutom minskade intäkter på grund av lägre avverkningsvolym och avverkningsnetton bedömer kyrkostyrelsen, liksom utredningen, att utredningens förslag rörande skogsförvaltningen skulle innebära ökade kostnader. Det handlar bland annat om ökade personalkostnader och ökade kostnader kopplat till skogsskötseln.

Kyrkostyrelsen noterar att de flesta stift anser att den nationella nivån bör stå för ökade kostnader under en övergångsperiod. Kyrkostyrelsen ifrågasätter dock principiellt om kyrkoavgifter ska finansiera omställning av det skogsbruk som är avsett att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans verksamhet.

Omfattande utbildningsinsatser inom naturnära skogsbruk

Kyrkostyrelsen noterar och välkomnar att utbildningssatsningar görs kontinuerligt inom stiftet och att även anlitade entreprenörer utbildas regelbundet. Det gäller inte minst inom områden som är relevanta för att genomföra så kallat naturnära skogsbruk. Kyrkostyrelsen delar utredningens uppfattning att utbildning och ökad kunskap inom till exempel naturnära skogsbruk kan vara avgörande för att få till stånd en verklig förändring i önskad riktning. Kyrkostyrelsen uppmuntrar stiftet att fortsätta vidareutbilda personal och entreprenörer och ligga i framkant kunskapsmässigt.

Ett nytt uppföljningsprogram för generell hänsyn

Kyrkostyrelsen noterar att det inom ramen för samverkan inom Stiftens Egendomsförvaltningars Förening (STEF) görs kontroller och uppföljning av verksamheten, bland annat av miljöhänsyn, på flera sätt. Uppföljningen görs av såväl extern som intern revisor. Uppföljningen sker dels inom ramen för skogsbrukets certifiering dels med egna för alla stift gemensamma metoder. Olika stift gör därtill egna uppföljningar. Inom ramen för den föreslagna utvecklingen av tillsynen avser kyrkostyrelsen att tillsammans med stiftet undersöka eventuellt ytterligare behov av uppföljning av hänsyn.

En befattning med hög skogsekologisk kompetens

Kyrkostyrelsen bedömer att ett förändrat agerande i skogsförvaltningen för att säkerställa en så hållbar förvaltning som möjligt innebär att det behövs ytterligare skogsekologisk kompetens inom Svenska kyrkan. Kyrkostyrelsen noterar att flera stift uttrycker att det inte kan vara den nationella nivåns uppgift att centralt tillhandahålla denna kompetens. Den roll som utredningen beskriver och har föreslagit är av relativt operativ karaktär. Sådan kompetens skulle kunna tillhandahållas av stiftet. Det kan dock finnas skäl att analysera behovet av ökad skogsekologisk kompetens på den nationella nivån kopplad till kyrkostyrelsens tillsynsansvar. Frågeställningen hör åtminstone delvis ihop med frågan om ett eventuellt expertråd för markförvaltning.

Utveckling av samverkan med omgivande samhälle

Kyrkostyrelsen vill understryka vikten av samverkan och dialog med omgivande samhälle. Kyrkostyrelsen ser att detta är en naturlig del av markförvaltning och att det även utgör en betydande del av prioriterade uppgifter för stiftet idag. Kyrkostyrelsen ser en möjlighet att tillsammans med stiftet undersöka hur och vad som kan göras ytterligare eller annorlunda framåt. En utvecklad samverkan bedöms kunna leda till nya perspektiv, ökad förståelse, ökad kunskap och därmed ett skogsbruk som bidrar till ökade värden av olika slag. Enligt kyrkostyrelsen finns möjligheter kopplad till ökad samverkan med aktörer inom många områden, till exempel civilsamhälle, forskning och övrig skogsnäring. Behovet av samverkan behöver utredas vidare och eventuellt utvecklas inom den fortsatta processen.

7.2.3 Utveckling av Svenska kyrkans hemsida för kommunikation om förvaltningen av prästlönetillgångarna

Kyrkostyrelsen delar utredningens uppfattning att kommunikation om förvaltningen av prästlönetillgångarna är viktigt. Det bidrar till transparens och trovärdighet. Även om vart och ett av de tretton stiftet har sin egen förvaltning kan kyrkostyrelsen konstatera att samarbetet under de senaste åren har ökat när det gäller kommunikationsinsatser. En gemensam informationsfilm om prästlönetillgångarna har producerats och den gemensamma hemsidan för prästlönetillgångarna har utvecklats ([Prästlönetillgångarna](#)). Under det senaste året har på hemsidan en gemensam förvaltningsberättelse för förvaltningarna publicerats med redogörelser för bland annat uppgifter över skyddad natur, ekonomiskt resultat, hållbarhetsarbete, satsningar inom förnybar energiproduktion, certifiering samt andra kontroller och uppföljningar av verksamheten. Under våren har en kommunikörstjänst tillsatts inom Svenska kyrkan som från och med hösten 2025 kommer att arbeta med den gemensamma kommunikationen kring skogsförvaltningen.

Kyrkostyrelsen bedömer att betydelsen av samverkan kring kommunikation kan komma att öka ytterligare när förvaltningens nya inriktning ska kommuniceras. Kyrkostyrelsen förväntar sig att den positiva utvecklingen på området fortsätter och kommer att följa det fortsatta arbetet.

8 Ikraftträdande

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2027 i fråga om 46 kap. 8 a § andra stycket kyrkoordningen och i övrigt den 1 januari 2026. Det bedöms inte nödvändigt med några övergångsbestämmelser.

9 Barnkonsekvensanalys

Kyrkoordningen anger att barnen intar en särställning i kristen tro och att de därför särskilt behöver uppmärksammas i Svenska kyrkans verksamhet. Barnets bästa ska vara en ledstjärna i prioriteringar, strategier och beslut.

Skrivelsen lämnar förslag på hur förvaltningen av prästlönetillgångarna inom Svenska kyrkan ska bli mer hållbar. En gemensam inriktning för förvaltningen av prästlönefastigheter införs i kyrkoordningen som innebär att flera värden ska värnas och främjas samtidigt, däribland biologisk mångfald, kulturmiljö, klimatnytta, social välfärd och uthållig totalavkastning. Dessa frågor berör dagens barn och unga och påverkar deras samt kommande generationers livsförutsättningar.

Skogsbruk är en långsiktig verksamhet. Ett gott förvaltarskap innebär att värna, ta om hand och utveckla så att något bättre kan lämnas över till kommande generationer. Enligt det svenska generationsmålet, fastslaget av riksdagen, ska ansvariga agera så att det samhälle som lämnas över till nästa generation ska ha löst de stora miljöproblemen, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser. Kyrkostyrelsen bedömer att förslagen i skrivelsen bidrar till generationsmålet och att det gynnar förutsättningar för våra barn och deras barn.

Kyrkostyrelsen bedömer vidare att flera av barnkonventionens bestämmelser berörs av skrivelsens förslag. I konventionen lyfts barns rätt till inflytande (artikel 12), rätten till andlighet (artikel 14), rätten till bästa möjliga hälsa (artikel 24, där skydd mot miljöförstöring ingår), rätten till sin egen kultur för barn som tillhör urfolk och minoriteter (artikel 30, att bedriva rennärning är en kulturell rättighet), samt rätten till fritid, lek och rekreation (artikel 31).

Det bedöms också finnas socioekonomiska aspekter kring tillgång till natur för rekreation. Barn i familjer med begränsade ekonomiska resurser kan sannolikt i mindre utsträckning ta sig till orörd natur långt från hemmet i rekreationssyfte. För dessa barn är tätortsnära natur av särskild betydelse. I mål 11.7 i Agenda 2030 anges att senast 2030 ska universell tillgång finnas för barn till säkra, inkluderande och tillgängliga grönområden. Tillgängliggörande av natur bedöms vara viktigt för folkhälsan, inte minst för barn.

Skrivelsens förslag i sin helhet, men särskilt förslaget om utvecklad tillsyn med uppföljning av förvaltningen av prästlönetillgångar, bedöms bidra till ett tydligare ansvarstagande och ett stärkt strukturerat hållbarhetsarbete i Svenska kyrkan. Förslagen bedöms öka förutsättningarna för den kyrkliga skogens klimatnytta att öka, bidra till klimatanpassningar samt skydda och främja den biologiska mångfalden. Förslagen bedöms gynna skogens och markernas resiliens och förutsättningar att upprätthålla ekosystemtjänster. Detta bedöms skapa bättre livsvillkor för barn, unga och kommande generationer.

Församlingar föreslås få större möjligheter att påverka stiftens förvaltning av skog och mark, vilket innebär en möjlighet att lyfta barnperspektivet och barns behov. Kyrkostyrelsen bedömer att det även borde stärka barns inflytande.

I skrivelsens tolkning av andlig hållbarhet i förvaltningen av prästlönetillgångar lyfts att förvaltningen ska värna barns och ungas andlighet i relation till skog och mark. Urfolks rätt till andliga och kulturella traditioner lyfts särskilt i skrivelsen genom den principbestämmelse som förlås om detta.

Skrivelsens förslag bedöms gynna rennäringens förutsättningar. Detta kommer att kunna gynna barn och unga i familjer som bedriver rennäring och även ge unga bättre hopp om att kunna bedriva rennäring i framtiden.

10 Kommentar till bestämmelserna i kyrkoordningen

46 kap.

3 §

I *första stycket* tydliggörs att förvaltningen av prästlönetillgångarna ska utgå ifrån andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet. Bakgrunden till ändringen är att möta den omställning som nu krävs av hela samhället i miljö- och klimatfrågor.

Bestämmelsen innebär att de fyra hållbarhetsdimensionerna ska *balanseras* i förvaltningen och tydliggör att flera olika värden ska finnas med i den sammanvägda bedömningen inför beslut.

Med *andlig hållbarhet* avses i denna bestämmelse en teologiskt reflekterande syn på skapelsen. Det innebär en förvaltning som med varsamhet brukar egendomen utan att det sker på bekostnad av kommande generationers livsförutsättningar eller andra arters livsvillkor. Det är ett dynamiskt och levande begrepp som kan omprövas och utvecklas över tid.

Med *ekologisk hållbarhet* avses i denna bestämmelse en förvaltning som värnar livskraftiga habitat och livsmiljöer för olika arter och naturtyper. Det innebär också att främja sammanhängande livsmiljöer och stärka strukturer för att upprätthålla ekosystemtjänster. Även klimatnytta ingår här.

Med *social hållbarhet* avses i denna bestämmelse en förvaltning som bidrar till att stärka människor och social välfärd, och som stärker delaktighet och social inkludering. Det innebär också att främja sociala värden som människors livskvalitet, hälsa och personliga välfärd, men även för att främja företagande, sysselsättning och goda

arbetsvillkor. Här ryms även hänsyn till berörda lokalsamhällen, såsom samebyar, och hänsyn till kulturmiljövärden.

Med *ekonomisk hållbarhet* avses i denna bestämmelse ett väl avvägt och uthålligt nyttjande av resurser så att de kan komma till nytta både på kort och lång sikt utan att äventyra framtida generationers möjligheter att tillgodose sina behov. Det innebär också att nyttja och sköta resurserna på ett sätt så att de skapar nya värden på sikt.

Ordet ”försvarbart” utgår ur formuleringen om att tillgångarna ska förvaltas på ett etiskt sätt. Ändringen tydliggör att det som avses är etik som vilar på kristen grund, förankrad i det som är gemensamt för människor av olika trosuppfattningar och ideologier, i vilken människovärdesprincipen och förvalterskapstanken samspelar.

Ändringen innebär även en precisering att förvaltningen ska vara *ändamålsenlig* och *resurseffektiv*. Detta ger ett tydligare uttryck för vikten av en ändamålsenlig, sakkunnig och ansvarsfull förvaltningsorganisation. Dessa begrepp relaterar till utformningen av förvaltningen av prästlönetillgångarna och inte till tillgångarna som sådana. Därmed utgår lydelsen om att prästlönetillgångarna ska förvaltas ”så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning”.

I *andra stycket* görs ett tillägg med innebörden att kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om tillsynen över förvaltningen av prästlönetillgångarna. Tillägget tydliggör kyrkostyrelsens bemyndigande att även, inom ramen för sitt tillsynsuppdrag, utfärda närmare bestämmelser om tillsynen över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. Detta innebär dock inte att ramarna för kyrkostyrelsens tillsyn, som regleras i 46 kap. 5 a §, ändras.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.1 respektive i avsnitt 6.3.4.

5 c §

Ett tillägg i form av ett *andra stycke* görs i paragrafen med innebörden att kyrkostyrelsen årligen till kyrkomötet ska redovisa iakttagelser från tillsynen av förvaltningen.

Tillägget syftar till att kyrkomötet, som ytterst ansvarar för Svenska kyrkans förvaltning av prästlönetillgångarna, ska ges möjlighet att följa den förvaltning av prästlönetillgångarna som delegerats till stift.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.3.

5 d §

Ett tillägg med lydelsen ”och uppföljning av” görs i paragrafen i syfte att möjliggöra ett mer strategiskt möte än vad som ryms inom begreppet samråd.

Ändringen är ett led i att vidareutveckla kyrkostyrelsens tillsynsarbete och innebär att de årliga samråden mellan stiftet och kyrkostyrelsen även ska kunna inkludera uppföljning, där resultat följs upp och strategiska frågor diskuteras. Tillägget är en följd av det nya ställningstagandet med utgångspunkt i de fyra hållbarhetsdimensionerna och en gemensam inriktning.

Övervägandena finns i avsnitt 6.3.2.

8 §

Paragrafens lydelse ändras, i syfte att konkretisera andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet i förvaltningen av prästlönefastigheterna.

Den nya lydelsen innebär en inriktning för vad Svenska kyrkans markförvaltning strävar efter. Bestämmelsen ger exempel på några av de värden som är viktiga och som ska värnas och främjas, men innehåller inte en uttömmande lista. *Lokala förutsättningar* får därmed betydelse för vad som blir relevant inom respektive stift.

Med *varierande och multifunktionellt landskap* avses i denna bestämmelse ett landskap som tjänar flera syften samtidigt. Där finns plats för flera olika miljöer och olika former av markanvändning, såväl jordbruk och skogsbruk, som exempelvis bebyggelse och energiproduktion. En *mångfald av bruksmetoder* avser i denna bestämmelse olika sätt att bruka mark och relaterar till den mark som brukas genom jordbruk och skogsbruk.

Med *andliga värden* avses i denna bestämmelse samma innebörd som andlig hållbarhet i 46 kap. 3 §.

Begreppen *biologisk mångfald*, *kulturmiljö*, *klimatnytta*, *ekosystemtjänster* och *social välfärd* får anses vara vedertagna begrepp och ska i denna bestämmelse inte tolkas på annat sätt än enligt begreppens vanliga betydelser. Vad som ska utgöra bästa klimatnytta ska vara grundat på bästa tillgängliga forskning och vetenskap.

Med *uthållig totalavkastning* avses i denna bestämmelse samma innebörd som ekonomisk hållbarhet i 46 kap. 3 §.

Den nuvarande lydelsen om att ”vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska naturvårdens och kulturmiljövårdens intressen beaktas i skälighetsomfattning” utgår för att undvika otydlighet och överlappande reglering jämfört med allmän lagstiftning. Bestämmelser om skydd av biologisk mångfald och kulturmiljö bland annat, finns i miljöbalken (1998:808), kulturmiljölagen (1988:950) och skogsvårdslagen (1979:429) och därtill hörande förordningar, föreskrifter och bindande EU-lagstiftning.

Övervägandena finns i avsnitt 6.1.2.

8 a §

Paragrafen är ny. Bestämmelsen innebär att särskilda åtgärder ska vidtas i förvaltningen för att främja renskötselrätten, koncessionsrenskötsel och den rätt urfolk har att utöva sina andliga och kulturella traditioner.

Bestämmelsen införs för att urfolksrättens principer ska få genomslag i Svenska kyrkans markförvaltning, genom att inkludera samer och vidta särskilda åtgärder för att samer som urfolk ska kunna fortsätta bruka och leva på den mark där de traditionellt har bott och verkat.

Bestämmelsen innebär att på principiell nivå reglera ramarna för förvaltningen av prästlönstillgångarna, men innehåller inte detaljerade bestämmelser om exempelvis bruksmetoder. Bestämmelsen ger stöd för olika former av åtgärder och hänsyn, genom ett krav på att särskilda åtgärder vidtas. Sådana särskilda åtgärder skulle exempelvis kunna omfatta samråd, samplanering och hänsyn, men begränsar inte möjligheten att inkludera ytterligare åtgärder.

Syftet med principen är dels att främja renskötselrätten och koncessionsrenskötsel, dels att främja den rätt urfolk har att utöva sina andliga och kulturella traditioner i de områden där de traditionellt har bott och verkat. Med renskötselrätt och koncessionsrenskötsel avses detsamma som i rennäringslagen (1971:437). Det som menas med rätten att utöva andliga och kulturella traditioner handlar om att synliggöra och respektera samiska andliga och kyrkliga traditioner i områden där det bor samer och är alltså inte begränsat till renskötande samer. Att främja denna rätt innebär exempelvis hänsyn för att freda samiska heliga platser.

I *andra stycket* tydliggörs att den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke ska tillämpas vid markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan för renskötselns bedrivande.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.1.

Ett tillägg i form av ett *andra stycke* görs i paragrafen med innebörden att stiftens vid övergripande planering som avser förvaltningen av en prästlönefastighet av särskild betydelse för en församling ska föra dialog med berörd församling.

Tillägget syftar till att stärka den lokala förankringen och församlingarnas delaktighet i förvaltningen av prästlönefastigheter samt att inkludera församlingarnas behov och intressen i planeringen och beslut.

Omfattningen av delaktigheten avgränsas till områden som är av särskild betydelse för en församling.

En prästlönefastighet av särskild betydelse för en församling skulle exempelvis kunna vara områden runt en kyrkobyggnad eller områden som församlingen använder i sin verksamhet, såsom för pilgrimsvandring, friluftsgudstjänst eller i barn- och ungdomsverksamhet. Det skulle också kunna vara fråga om tätortsnära områden med höga rekreativvärden för församlingsbor eller finnas andra särskilda skäl för att en församling kan anses vara berörd.

Bestämmelsen ger uttryck för att redan initialt i planeringsstadiet identifiera områden som medför behov av dialog och därmed etablera kontakt med berörd församling. Det finns ett utrymme att utforma delaktighet utifrån de aktuella omständigheterna och på olika sätt i stiftens. Den närmare tillämpningen och omfattningen av bestämmelsen får utformas i förvaltningen över tid och genom samråd och uppföljning inom ramen för kyrkostyrelsens tillsynsansvar.

Övervägandena finns i avsnitt 6.2.2.

DOKUMENT			DIARIENUMMER
Kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet			KS 2021-1610
BESLUTAT AV	DATUM	DOKUMENTTYP	VERSION
Kyrkostyrelsen	19 december 2022	Utredningsdirektiv	Final, rättad 2023-01-10

Utredningsdirektiv Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Inledning

Kyrkomötets skrivelse 2021:5 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk

Kyrkomötet beslutade 23 november 2021 i enlighet med förvaltarens utredningsdirektivs betänkande F 2021:1 att bifalla motion 2021:48 punkt 1 av Mats Ludvigsson m.fl., Hållbar förvaltning av prästlönetillgångarna, att uppdra till kyrkostyrelsen att mot bakgrund av hur utvecklingen på skogsförvaltningens område generellt utvecklats, utreda hur kyrkoordningens skrivningar, kapitel 46, angående förvaltningen av prästlönetillgångarna ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt samt andligt och existentiellt hållbar skogsförvaltning som möjligt.

Kyrkomötet beslutade också att bifalla motion 2021:48 punkt 2 att uppdra till kyrkostyrelsen att efter utredningen återkomma med förslag på erforderliga förändringar i kyrkoordningen. Vidare beslutade kyrkomötet i enlighet med samma betänkande att med anledning av motionerna 2021:69 av Sven Gunnar Persson m.fl., Hållbart skogsbruk, 2021:89 av Lars B Andersson m.fl., Biologisk mångfald i Svenska kyrkans skogsinnehav, och 2021:96 av Terence Hongslo m.fl., Direktiv för förvaltning av prästlönetillgångarna, ge kyrkostyrelsen i uppdrag att utreda hur kyrkoordningens bestämmelser ska utformas för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt samt andligt och existentiellt hållbar skogsförvaltning som möjligt med beaktande av bland annat mänskliga rättigheter, biologisk mångfald och klimatet samt överväga hur detta bäst redovisas.

Prästlönetillgångarna

Prästlönetillgångarna (PLT) består av skog, jord och fonder. Det är reglerat i lag att tillgångarna ska förvaltas av Svenska kyrkan och att regeringen får besluta om tillsyn av förvaltningen. Tillgångarna har medeltida ursprung och syftet var från början att dessa tillgångar skulle avlöna prästen i församlingen. Idag formuleras ändamålet i lagregleringen enligt följande: Att tillgångarna ska bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse, där endast avkastningen får användas till nämnda ändamål. Ändamålet uppfylls årligen genom att utdelning av vinstmedel görs till församlingar och pastorat som har andelar i avkastningen, samt till nationell nivå som del i utjämnningssystemet. Idag förvaltas PLT av de tretton stiftens medan kyrkostyrelsen ansvarar för tillsynen av förvaltningen. Vid utgången av 2021 förvaltades totalt 465 000 hektar skogsmark, 46 000 hektar jordbruksmark och ett fondkapital om 4,3 miljarder kronor.

Utredningsuppdraget

Uppdraget handlar om utformningen av kyrkoordningens bestämmelser för att säkerställa en så ekologiskt, ekonomiskt, socialt samt andligt och existentiellt hållbar

skogsförvaltning som möjligt, där vikten av aspekter som mänskliga rättigheter, biologisk mångfald och klimatet ska förtydligas.

Utredningen ska leda till ett förändrat ställningstagande eller agerande från Svenska kyrkan för att möta den omställning som nu krävs av hela samhället.

Utredningen ska behandla bestämmelserna i kapitel 46 i kyrkoordningen, där flera paragrafer ingår, men där särskilt tredje paragrafen är viktig:

3 § Prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

I de bifallna motionerna begränsas uppdraget till att gälla skogsmark, inte de övriga två huvuddelarna i prästlönetillgångarna, vilka är jord och fond. Eftersom kapitel 46 i kyrkoordningen reglerar förvaltningen av samtliga tillgångsslag kan en revidering emellertid inte enbart avse skogen. Utredningen av hur kapitel 46 i kyrkoordningen ska utformas måste följaktligen omfatta samtliga tillgångsslag, det vill säga skog, jord och fond. Likväl intar skogen en särställning till följd av dess relativa storlek och betydelse för den årliga utdelningen, vari närmare 60 procent, drygt 300 miljoner kronor, kommer från just skogen.

Resultatet av utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk kan utmynna i en kyrkoordningsändring. Då kyrkoordningen inte är någon detaljreglering behöver utredningen dock arbeta på en mer övergripande nivå utifrån de bifallna motionerna. Kyrkoordningen ska innehålla vägledning för hur den framtida förvaltningen ska vara ekologiskt, ekonomiskt, socialt samt andligt och existentiellt hållbar och följaktligen inte inbegripa detaljer om hur skog och jord ska brukas. Utredningen ska därför även ta fram exempel på praktiker som kan leda i önskvärd riktning tillsammans med sakkunniga. Det kan handla om att lyfta fram goda exempel som görs, men även att initiera något eller några pilotprojekt i stiftet.

Förvaltningen av prästlönetillgångar är vidare reglerad av ett antal lagar. I lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan återfinns följande av vikt för denna utredning:

9 § Prästlönefastigheter och prästlönefonder (prästlönetillgångar) har till ändamål att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Endast avkastningen får användas för ändamålet.

Prästlönetillgångarna skall förvaltas av Svenska kyrkan såsom självständiga förmögenheter. Regeringen får besluta om tillsyn av förvaltningen.

Förmögenheten skall vara placerad på ett godtagbart sätt.

Avkastningen från prästlönetillgångarna är således en viktig lagreglerad inkomstkälla för Svenska kyrkans församlingar och pastorat, samt för kyrkans utjämnings-system. I kyrkoordningens 46 kapitel, 1 §, framgår att prästlönetillgångarna har till ändamål att bidra till de ekonomiska förutsättningarna för Svenska kyrkans förkunnelse. Intäkterna från prästlönetillgångarna på närmare 500 miljoner kronor per år motsvarar fler än 600 anställda medarbetare i Svenska kyrkan. Utredningen måste därför beakta korrelationen mellan prästlönetillgångarnas avkastning och möjligheten till anställda medarbetares löner i Svenska kyrkan.

Vidare måste skogsvårdslagen (1979:429) beaktas i utredningen. I den lagen anges att skogen är en förnybar resurs som ska skötas så att den uthålligt ger en god avkastning. Samtidigt ska hänsyn tas till naturen, kulturmiljön, rennäringen samt andra intressen. Vid sidan av skogsvårdslagen är Skogsstyrelsen också tillsynsmyndighet

för delar av miljöbalken, vilken måste beaktas av utredningen. Dessutom bör utredningen bearbeta Svenska kyrkans förvaltning med hänsyn till klimatlagen (2017:720) och kulturmiljölagen (1988:950).

KsSkr 2025:6
Bilaga 1

EU-lagstiftning kring handel, inre marknad, klimat, energi och biologisk mångfald påverkar direkt förutsättningarna för svenskt skogsbruk med exempelvis hållbarhetskrav för bioenergi, eller genom krav på hur skogarna får eller kan skötas, till exempel fågel- och habitatdirektiven. Att följa arbetet inom EU i skog- och markfrågor blir också ett uppdrag för utredningen.

Skapelsen

Utredningen om hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk är insatt i det större sammanhanget av globala utmaningar som klimatkrisen, och de praktiska förutsättningarna avseende behov av ekonomi för att Svenska kyrkan ska kunna fortsätta med sitt grunduppdrag, att räcka evangelium vidare i ord och handling. Utredningen behöver därför beakta både den inre och den yttre kraftsamling som behövs för en hållbar förvaltning. En inre samling för att begrunda det ömsesidiga beroendet mellan allt levande. En yttre kraftsamling för att förstärka och skynda på de insatser som vi vet är nödvändiga avseende en hållbar förvaltning: för skapelsens skull, för livets skull, för våra barnbarns och deras barnbarns skull.

Som kristna lever vi i förvisningen om att Guds nåd är större än våra bästa prestationer och våra största misslyckanden. I Guds kärlek frigörs vår kraft att bli ansvarsfulla medmänniskor och skapande medskapare i världen. Vi står i relation till allt som Gud skapat, och frågor om förvaltarens roll rör frågor om vår relation till Gud, vår roll i skapelsen och vårt ansvar för varandra och rättvisa mellan generationerna. Därför har Svenska kyrkan en färdplan för klimatet, och därför ska Svenska kyrkan utreda frågor om en hållbar förvaltning.

Som människor har vi ett ansvar att förvalta allt det som vi har fått till låns. Vi behöver mobilisera vår gemensamma kreativitet för att bygga en hållbar och hoppfull framtid, där allt i Guds skapelse kan leva i samspel med varandra, där klimatkrisens utmaningar möts med goda insatser, och där kyrkans stora uppdrag konkret kan fortsätta att gestaltas i församlingarnas verksamheter som förutsätter ekonomiska resurser.

Utredningen ska bidra till att möta utmaningarna i klimatkrisen och hotet mot den biologiska mångfalden.

Utredningen ska ta hänsyn till och balansera Svenska kyrkans fyra hållbarhetsdimensioner: ekologisk, ekonomisk, social samt andlig och existentiell hållbarhet. Se vidare här om de fyra dimensionerna: <https://www.svenskakyrkan.se/hallbarutveckling>

Färdplan för klimatet

Ur Ett biskopsbrev om klimatet: ”Tillsammans med kyrkor, organisationer, näringslivet, engagerade individer och politiken vill vi verka för en omställning som sker i sådan takt att livet värnas. Vårt engagemang börjar inte nu och stannar inte här. Vårt engagemang kommer att fortsätta eftersom vi vet att de närmaste åren är helt avgörande för mänsklighetens möjlighet att hejda de värsta klimatförändringarna”. Svenska kyrkans färdplan för klimatet skapar en gemensam klimatstrategi för hela Svenska kyrkan och svarar på biskoparnas uppmaningar i Ett biskopsbrev om klimatet. Den första etappen innehåller mål för förvaltningen av prästlönetillgångarna och snart kommer målen för etapp två att beslutas och gälla åren 2024–2027. Utredningen ska bidra till genomförandet av Svenska kyrkans färdplan för klimatet och särskilt de gemensamma mål som förvaltningen av prästlönetillgångarna antar och som svarar mot delar av motionerna i utredningen.

Urfolksfrågor

Utredningen måste beakta och bearbeta urfolksfrågor och urfolksrätt, och för Svenska kyrkan är det av vikt att inkludera samers rätt som urfolk.

Som en del av Svenska kyrkans officiella ursäkt till det samiska folket, har Svenska kyrkan åtagit sig åtta åtaganden som ska förverkligas under perioden 2022–2031. I åtagandena återfinns bland annat att synliggöra samisk andlighet, öka kunskapen och respekten för urfolksrättens principer inom Svenska kyrkan och i samhället samt att öka samers inflytande och delaktighet i Svenska kyrkan.

Utredningen ska bidra i arbetet med den officiella ursäkten till samerna och de åtaganden som är gjorda inom ramen för ursäkten.

Se: <https://www.svenskakyrkan.se/default.aspx?id=2468915>

Kulturarv

För utredningen är det centralt att beakta skogen som kulturarv. Skogens kulturarv delas in i två kategorier utifrån vilket lagskydd de har: Fasta fornlämningar och övriga kulturlämningar. Målet är att skogsmark ska brukas på ett sådant sätt att fornlämningar inte skadas och att skador på övriga kända kulturhistoriska lämningar är försumbara.

Utredningen ska bidra till kulturarvsfrågorna i arbetet med att se över formuleringarna i kapitel 46 i kyrkoordningen.

Värdesäkring och konsolideringsregler

Utredningen ska bidra till att säkerställa Svenska kyrkans långsiktiga finansiering.

Prästlönetillgångarna skyddas årligen mot värdeminskning på grund av inflationen genom att en viss del av årets resultat från förvaltningen avsätts. De belopp, efter vilka tillgångarna på detta vis värdesäkras, kan därför inte delas ut till församlingar och utjämnningssystem. Dessa regler för skydd av kapitalet har varit oförändrade sedan bestämmelserna om prästlönetillgångarna tillkom i kyrkoordningen i samband med relationsändringen mellan Svenska kyrkan och staten. Svenska kyrkans ekonomiska förutsättningar och det sätt på vilket ekonomin i samhället i övrigt förändras ser olika ut i olika tider. Mot den bakgrunden bör utredningen säkerställa ändamålsenligheten i kyrkoordningens nuvarande bestämmelser om kapitalskydd av tillgångarna och vid eventuellt behov föreslå ändringar.

Prästlönetillgångarnas avkastning ingår som del av det nationella ekonomiska utjämnningssystemet inom Svenska kyrkan. Detta sker genom att stiftet betalar ut hälften av utdelningen från tillgångarna till andelsägande församlingar, och hälften till nationell nivå. Mot bakgrund av detta finns konsolideringsregler för tillgångarna, som anger hur mycket vinstmedel stiftet maximalt kan ansamla i respektive förvaltning. Konsolideringsreglerna har varit oförändrade sedan tiden för relationsändringen och därför bör utredningen säkerställa ändamålsenligheten även i detta avseende och vid eventuellt behov föreslå ändringar i konsolideringsreglerna.

Barnperspektiv

Skogen är en viktig plats för många barn och ungdomar. Tillgången till skog är en förutsättning för att barn, oavsett boendeort, ska kunna ta del av det rum som skogen erbjuder. Likaså är tillgången till gammal skog som är skyddad viktig för barn och ungdomar för att öka förståelsen för vår natur. Barnperspektivet, både i ett samtids- och ett framtidsperspektiv med värnandet av kommande generationer, är således viktigt i denna utredning, och som alltid inom Svenska kyrkan ska utredningens förslag före beslut genomgå en barnkonsekvensanalys.

Metod, kommunikation, sammanhang för samråd och tidplan

KsSkr 2025:6
Bilaga 1

En utredare ska utses vilken ska arbeta med stöd från en eller två utredningssekreterare samt en parlamentarisk referensgrupp.

I uppdraget ingår att samordna kommunikationen av utredningen med det arbete som görs inom ramen för de åtaganden som finns för Svenska kyrkans officiella ursäkt till det samiska folket och Svenska kyrkans färdplan för klimatet. Utredningen ska ta fram förslag och goda exempel på sätt att kommunicera kring dessa frågor, som en hjälp till stiftet.

Ett antal intressenter och sammanhang finns för samråd och samarbete för utredningen. Här kan nämnas de stiftsvisa förvaltningarna av prästlönetillgångarna, miljörelsen, Skogsstyrelsen, samt forskningsinstanser som Skogforsk och Sveriges Lantbruksuniversitet samt andra för utredningen relevanta forskningsinstitutioner vid högskolor och universitet. Ytterligare instanser är bland annat Samiska rådet i Svenska kyrkan, stiftsstyrelserna i Svenska kyrkan och Svenska Kyrkans Unga.

Redovisning av uppdraget ska ske löpande i kyrkostyrelsens arbetsutskott och kyrkostyrelsen och kan på grund av omfattningen redovisas i olika delbetänkanden. Utredningen kan också utmynna i en kyrkoordningsändring, vilket kräver ett remissförfarande.

Såväl utredningens delbetänkanden, varav det första till 30 november 2023, som slutbetänkande kommer att tas in i serien Svenska kyrkans utredningar (SKU), som ges ut digitalt via publicering på Svenska kyrkans webbplats.

Utdrag ur kyrkostyrelsens protokoll

Utdrag ur protokoll fört vid kyrkostyrelsens sammanträde den 11 juni 2025.

Beslutande: Martin Modéus, ordförande, ledamöterna Wanja Lundby-Wedin, Amanda Carlshamre, Jesper Eneroth, Nils Gårder, Marie Johansson, Lars Johnsson, Berth Löndahl, Mona Olsson, Olle Reichenberg och Elisabeth Rydström samt tjänstgörande ersättarna Anders Brunnstedt, Sebastian Ekeroth Clausson, Ingvar Jonsson och Xerxes Carlsén Åkerfeldt.

Föredragande: Camilla Asp, Gustaf af Ugglas, Magnus Niklasson, Fredrik Nilsson, Erika Brundin, Karin Sarja, Caroline Strömbäck, Christine Öhrlund, Ida Sennström Agering, Marie Nordström, Mattias Thalén, Stefan Håkansson, Margareta Furberg.

Kyrkostyrelsen beslutade i enlighet med arbetsutskottets förslag

att till kyrkomötet lämna skrivelsen 2025:6 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk.

att förklara beslutet omedelbart justerat.

Särskilt yttrande av Mona Olsson

ViSK anser att det bör förtydligas vilken utgångspunkt stiftens ska ha i dialog med församlingarna. Det bör framgå att det är de fyra hållbarhetsprinciperna som är utgångspunkten och det är mot målen i Enanders utredning som vi strävar.

Särskilt yttrande av Olle Reichenberg och Ingvar Jonsson

Undertecknade ställer sig bakom förslagen i skrivelsen. Då det gäller formuleringen i kyrkoordningen kap 46 § 5 c om att "kyrkostyrelsen ska årligen till kyrkomötet redovisa iakttagelser från tillsynen av förvaltningen" vill vi dock tydliggöra att vi anser det vara tillräckligt om en sådan redovisning görs en gång per mandatperiod. Utifall att redovisningen ändå görs årligen bör den kopplas till årsredovisningen, tillsammans med övrig verksamhetsuppföljning.

Särskild mening av Lisa Gerenmark

Utredningen "Kyrkan och skogen – ansvar, handling och hopp" har väckt ovanligt mycket engagemang ute i våra församlingar och bland våra medlemmar och andra (för detta är en fråga som inte bara påverkar kyrkans medlemmar) vilket också ställer extra stora krav på oss som förtroendevalda. Jag hade velat se fler av utredningens förslag i skrivelsen redan nu. En viktig del i utredningens förslag var den om att social, ekologisk, andlig och ekonomisk hållbarhet ska säkerställas. Detta har i skrivelsen ändrats till balanseras vilket blir en svagare formulering som riskerar att göra att ekonomiska perspektiv fortsatt kommer att väga tyngre än de andra perspektiven. Jag saknar också utredningens förslag om biologisk mångfald där skrivelsens förslag leder till en försämring i stället för en förbättring. Jag tycker även att skrivelsens beskrivning av hur viktig skogen är för att binda kol är för tunn, det hade behövts bli tydligare vilken klimatnytta som skogen har jämfört med den klimatnytta skrivelsen lyfter fram i relation till de produkter som skogsindustrin skapar som i sig skapar ett beroende då

enbart 20 % av produkterna ur skogsindustrin går till långlivade produkter. Gällande utredningens förslag till mål så är jag kluven till om mål för skogen ska sättas av stiftens eller av nationell nivå, av princip anser vi i Öppen kyrka att beslut fattas bäst nära verksamheten, och bör därför vara stiftens ansvar. Processen under utredningen och remisstiden har dock inte stärkt förtroendet utan snarare tvärtom. Att vi som kyrkostyrelse nu inte sätter några mål alls är mindre bra, jag hade önskat några övergripande mål där stiftens sedan hade kunnat specificera utifrån sin lokala kontext. Jag vill också lyfta fram urfolksperspektivet, jag är glad att principen om fritt och informerat förhandssamtycke (fpic) skrivs in i kyrkoordningen men vi måste komma ihåg att frågan om markerna är mycket större än så för det samiska folket. Det räcker inte med fpic och sen svika på övriga punkter som t.ex genom att inte göra tillräckliga avsättningar för skydd av den biologiska mångfalden och klimatåtgärder. Här blir det verkligen upp till bevis för stiftens sen också i relation till försoningsprocessen.

Särskild mening av Marja-Sandin-Wester

Jag instämmer i Mona Olssons särskilda yttrande.

Särskild mening av Bengt Kjellgren

Jag instämmer i Olle Reichenbergs och Ingvar Jonssons särskilda yttrande.

Kyrkomötets presidiums skrivelse

PSkr 2025:1

Kyrkomötets presidiums skrivelse

PSkr 2025:1 Arbetsordning för kyrkomötet m.m.

Kyrkomötet
Presidiets skrivelse 2025:1

Arbetsordning för kyrkomötet m.m.

Kyrkomötets presidium överlämnar denna skrivelse till kyrkomötet.

Uppsala den 16 juni 2025

Karin Perers

Levi Bergström

Carina Etander Rimborg

Skrivelsens huvudsakliga innehåll

Skrivelsen innehåller förslag på en ny arbetsordning för kyrkomötet. Till största del motsvarar förslaget nu gällande arbetsordning i sak, men strukturen har ändrats och språket moderniserats.

Därutöver föreslås ett tillägg till kyrkoordningen som berör innehållet i kyrkomötets protokoll. Kyrkoordningsändringen innebär ingen förändring i förhållande till hur protokollen förs idag, utan är snarare en kodifiering av redan gällande ordning.

Innehåll

1 Presidiets förslag till kyrkomötesbeslut	3
1.1 Förslag till ändringar i kyrkoordningen	3
1.2 Förslag till arbetsordning för kyrkomötet	4
1.3 Ärendet och dess beredning	12
1.4 Bakgrund.....	12
1.4.1 Inledning	12
1.5 Överväganden och förslag	13
1.5.1 Kyrkomötets protokoll.....	13
1.5.2 Ansvarsfördelningen mellan kyrkomötet och kyrkostyrelsen	13
1.5.3 Kyrkomötets debattregler	14
1.5.4 Läronämnden	15
1.5.5 Kyrkorättsnämnden.....	16
1.5.6 Ordningen för röstning vid kyrkomötet.....	16
1.5.7 Utseende av auktoriserad revisor	17
1.5.8 Motionstidens påbörjande.....	17
1.5.9 Antalet ledamöter i utskotten.....	17
1.5.10 Fortsatt beredning	18
1.5.11 Övriga bestämmelser och remissynpunkter	19
1.6 Ikraftträdande	21
1.7 Konsekvenser	21
1.7.1 Allmänt	21
1.7.2 Konsekvenser för barn	21
1.8 Kommentarer till bestämmelserna	22
1.8.1 Förslaget till ändring i kyrkoordningen	22
1.8.2 Förslaget till ny arbetsordning för kyrkomötet	22
Utdrag ur presidiets protokoll	27

1 Presidiets förslag till kyrkomötesbeslut

PSkr 2025:1

Kyrkomötet beslutar att

1. anta presidiets förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. anta presidiets förslag till arbetsordning för kyrkomötet.

1.1 Förslag till ändringar i kyrkoordningen

Kyrkomötet beslutar i fråga om kyrkoordningen att 11 kap. 21 § ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

11 kap.

21 §

Vid sammanträden i plenum ska föras fullständiga protokoll. För varje ärende ska redovisas

1. namnen på dem som yttrat sig,
2. i vilken ordning ordföranden har lagt fram förslag till beslut,
3. genomförda omröstningar och hur de har utfallit,
4. vilka beslut som har fattats, *och*
5. vilka reservationer som har anmälts
4. vilka beslut som har fattats,
5. vilka reservationer som har anmälts
6. vilka ledamöter och biskopar som har instämt i ett anförande.

mot besluten.

mot besluten, *och*

Protokoll, skrivelser, motioner, yttranden och utskottsbetänkanden ska tryckas. Kyrkostyrelsen ska svara för tryckningen.

Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2026.

1.2 Förslag till arbetsordning för kyrkomötet

Kyrkomötet beslutar följande.

1 kap. Inledande bestämmelser

1 § I arbetsordningen avses med

kyrkomötets presidium: kyrkomötets ordförande och två vice ordförande

sekreteraren: kyrkomötets sekreterare.

2 § Kyrkomötet utser för varje mandatperiod en sekreterare. Endast den som är döpt och tillhör Svenska kyrkan får vara sekreterare i kyrkomötet.

3 § Kyrkomötets presidium beslutar efter samråd med kyrkostyrelsen och företrädare för nomineringsgrupperna om tid, plats och lokaler för kyrkomötets sammanträden.

4 § Kyrkomötets presidium utser sekreterare till kyrkomötets utskott och valberedning, samt övrig personal. Kyrkostyrelsen ansvarar för att de resurser som är nödvändiga för kyrkomötets genomförande tillhandahålls.

5 § Kyrkomötet kan på förslag av ordföranden besluta att för särskilt fall avvika från bestämmelser i arbetsordningen.

Ett förslag enligt första stycket prövas genom omröstning utan föregående beredning i utskott. För beslut krävs att minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av kyrkomötets ledamöter ansluter sig till förslaget.

6 § En ledamot som är förhindrad att delta i ett kyrkomötessammanträde ska så tidigt som möjligt anmäla det till ordföranden eller den ordföranden bestämmer.

7 § Kyrkomötets ordförande ska

1. leda kyrkomötets arbete och sammanträden i plenum,
2. kalla ledamöter och övriga som har rätt att delta till kyrkomötets sammanträden,
3. offentliggöra när och var kyrkomötets sammanträden äger rum,
4. tillse att ersättare kallas när en ledamot är förhindrad att delta i ett kyrkomötes-sammanträde,
5. upprätta en föredragningslista för varje sammanträdesdag i plenum,
6. besluta om gudstjänster och andaktsstunder i samband med kyrkomötets sammanträden, och
7. kalla företrädare för kyrkomötets nomineringsgrupper till överläggningar om kyrkomötets arbete.
8. kalla till samråd med utskottens presidier inför kyrkomötet.

8 § Kyrkomötet utser på förslag av kyrkomötets ordförande auktoriserad revisor för kyrkomötet.

2 kap. Sammanträden i plenum

1 § I plenisalen tar ledamöterna plats i den ordning som kyrkomötets presidium bestämmer.

Särskilda platser ska finnas för biskoparna och för de ledamöter i kyrkostyrelsen, läronämnden och kyrkorättsnämnden som inte är ledamöter av kyrkomötet samt för kyrkomötets revisorer.

2 § Kyrkomötet samlas till sammanträde i plenum enligt vad som framgår av kallelsen till kyrkomötets sammanträde.

3 § Kyrkomötet beslutar på förslag av kyrkomötets presidium om de *debattregler* som ska gälla vid kyrkomötets sammanträde.

Av debattreglerna ska bland annat framgå hur begäran om ordet ska göras och i vilken ordning anmälda talare får tala.

3 kap. Ärendenas väckande

1 § Skrivelser från kyrkostyrelsen eller kyrkomötets presidium ska senast två månader innan årets kyrkomötessammanträde inleds sändas till alla som har rätt att delta i kyrkomötets överläggningar.

2 § Motioner ska senast två månader innan årets kyrkomötessammanträde inleds lämnas till kyrkomötet via det system som tillhandahålls för ändamålet.

Kyrkomötets presidium får besluta att motioner med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen eller från kyrkomötets presidium får väckas senare.

3 § Motionstiden påbörjas i samband med att kallelsen till årets kyrkomötessammanträde skickas ut. Detta ska ske senast fyra månader innan årets kyrkomötessammanträde inleds.

4 § Kyrkomötets presidium ska tillse att inkomna motioner skickas till alla som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden.

5 § Ett utskott får väcka förslag i ett ämne som enligt 4 kap. 9–16 §§ hör till utskottets beredningsområde (*utskottsinitiativ*).

Tematiskt kyrkomötessammanträde

6 § Kyrkomötet får hålla sammanträde som behandlar ett eller flera särskilda ämnen (*tematiskt kyrkomötessammanträde*). Förslag om att hålla ett tematiskt kyrkomötessammanträde och vilket eller vilka särskilda ämnen som ska behandlas vid det sammanträdet läggs fram av kyrkomötets presidium.

Kyrkomötet får fatta beslut om att hålla ett tematiskt kyrkomötessammanträde och om tema för ett sådant sammanträde senast vid kyrkomötet året innan sammanträdet ska hållas.

7 § Vid ett tematiskt kyrkomötessammanträde ska kyrkomötet endast ta upp motioner till behandling som

1. berör det eller de särskilda ämnen som kyrkomötet ska behandla, eller
2. har inlämnats med anledning av en skrivelse från kyrkostyrelsen eller kyrkomötets presidium.

4 kap. Ärendenas beredning

Utskotten

1 § För beredning av kyrkomötets ärenden finns följande fasta utskott.

1. Gudstjänstutskottet,
2. Organisationsutskottet,
3. Tillsyns- och uppdragsutskottet,
4. Ekonomiutskottet,
5. Ekumenikutskottet,
6. Kyrkolivsutskottet,
7. Samhälls- och kulturutskottet, och
8. Förvaltarskapsutskottet.

Kyrkomötet kan för beredning av ett visst ärende eller vissa slag av ärenden tillsätta ett eller flera tillfälliga utskott.

2 § Varje utskott ska ha femton ledamöter och lika många ersättare som väljs av kyrkomötet.

En kyrkomötesledamot kan vara ersättare i fler än ett utskott. En kyrkomötesledamot som är ledamot i ett utskott kan dock inte vara ledamot eller ersättare i något annat utskott.

Val av utskott gäller från det att utskottsvalen har skett till och med den 31 december nästkommande valår.

För varje utskott väljer kyrkomötet en ordförande och en vice ordförande.

3 § Ersättarna har rätt att närvara vid utskottets sammanträden och delta i överläggningarna, men inte i besluten.

4 § En inkallad ersättare för en kyrkomötesledamot får tjänstgöra i det eller de utskott där kyrkomötesledamoten är ledamot eller ersättare.

5 § En eller flera biskopar får enligt kyrkomötets beslut delta i ett utskotts överläggningar, men inte i besluten.

Sammanträden inom stängda dörrar

6 § Utskotten ska sammanträda inom stängda dörrar.

Utskotten får medge att även någon annan än en ledamot, en ersättare eller en sekreterare i utskottet får närvara vid ett sammanträde inom stängda dörrar.

Valberedning

7 § För beredning av frågor om val inom kyrkomötet finns kyrkomötets valberedning. Valberedningen ska ha 15 ledamöter. För valberedningen väljer kyrkomötet en ordförande och en vice ordförande.

8 § Valberedningen väljs vid kyrkomötets sammanträde enligt 11 kap. 6 a § i kyrkoordningen. Valet gäller till dess att kyrkomötet har valt en ny valberedning under nästa mandatperiod.

9 § Gudstjänstutskottet bereder ärenden om Svenska kyrkans böcker, gudstjänster, sakrament och övriga handlingar (kyrkoordningens 5 avdelning).

10 § Organisationsutskottet bereder ärenden om den kyrkliga organisationen avseende församlingarna, stiftet och den nationella nivån, om församlingstillhörighet och indelning och om val (kyrkoordningens 2, 3, 4, 8 och 9 avdelningar).

Organisationsutskottet bereder också ärenden om lagen om Svenska kyrkan (1998:1591), lagstiftningsfrågor om Svenska kyrkan som registrerat trossamfund, begravningsverksamheten samt kyrkomötets arbetsordning och instruktionen för kyrkostyrelsen.

Härutöver bereder organisationsutskottet också verksamhetsberättelser överlämnade av Svenska kyrkans valprovsnämnd och Svenska kyrkans arvodesnämnd för den nationella nivån.

11 § Tillsyns- och uppdragsutskottet bereder ärenden om Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, om kyrkotillhörighet, om kyrkliga uppdrag, om handlingar och register samt om tillsyn och överklagande (kyrkoordningens 1, 6, 7, 12 och 13 avdelningar).

Tillsyns- och uppdragsutskottet bereder också verksamhetsberättelser överlämnade av Svenska kyrkans ansvarsnämnd för biskopar och av Svenska kyrkans överklagandenämnd.

12 § Ekonomiutskottet bereder ärenden om Svenska kyrkans ekonomi och egendom (kyrkoordningens 10 och 11 avdelningar) fränsett ärenden om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen som enligt 16 § bereds av förvaltarskapsutskottet. Ekonomiutskottet bereder också ärenden om prästlönstillgångarnas förvaltning ur ett ekonomiskt perspektiv, ärenden om verksamhetsinriktning och budget för den nationella nivån, ärenden om kyrkostyrelsens redogörelse för behandlingen av kyrkomötesärenden samt ärenden om kyrkostyrelsens årsredovisning. Ekonomiutskottet yttrar sig över vissa förslag enligt 4 kap. 29 §.

13 § Ekumenikutskottet bereder ärenden om mellankyrkliga och ekumeniska frågor (kyrkoordningens 14 avdelning), om Svenska kyrkans arbete bland svenskar i andra länder samt om internationell mission och internationell diakoni.

14 § Kyrkolivsutskottet bereder ärenden om kyrkolivets utveckling, ärenden om jämställdhet och mångfald samt ärenden om tillgänglighet.

15 § Samhälls- och kulturutskottet bereder ärenden om Svenska kyrkans roll i samhället och sociala frågor. Samhälls- och kulturutskottet bereder också ärenden om Svenska kyrkans kulturarbete samt kyrklig kommunikation och Svenska kyrkans förhållande till massmedia.

16 § Förvaltarskapsutskottet bereder ärenden om förvaltning av Svenska kyrkans byggnader, mark och skog ur ett hållbarhetsperspektiv. Utskottet bereder också frågor om den kulturhistoriskt värdefulla egendomen. Förvaltarskapsutskottet bereder även ärenden som på ett övergripande plan berör mänsklighetens samspel med naturen, fattigdoms- och fredsfrågor samt andra perspektiv på hållbar utveckling.

17 § Ärenden som rör forskning bereds av det utskott till vilket området för forskningen hör.

18 § Kyrkomötet beslutar om ärendenas fördelning till utskotten efter förslag från kyrkomötets presidium.

Kyrkomötet kan för beredning av ett visst ärende besluta att frångå den fördelning av ärenden på utskott som framgår av 9–16 §§.

19 § Utskotten sammanträder första gången på kallelse av kyrkomötets ordförande. Därefter sammanträder utskotten på kallelse av utskottsordförandena.

Läronämnden

20 § För att särskilt granska och yttra sig över förslag som rör lärofrågor finns *läronämnden*. Närmare bestämmelser om läronämnden finns i 11 kap. 16–18 §§ kyrkoordningen.

Läronämnden sammanträder på kallelse av dess ordförande eller om minst fyra ledamöter begär det.

21 § Åtta ledamöter i läronämnden väljs för fyra år räknat från och med den 1 januari året efter valåret. Om en ledamot avgår under tjänstgöringstiden ska ett fyllnadsval hållas för den tid som återstår.

Om ett utskott lämnar ett förslag som rör en lärofråga som läronämnden inte redan har yttrat sig över enligt 11 kap. 17 § kyrkoordningen ska nämnden yttra sig eller beredas tillfälle att yttra sig. Detsamma gäller om ett sådant förslag läggs fram i en reservation.

Kyrkorättsnämnden

22 § För att särskilt granska och yttra sig över förslag till ändringar i bestämmelser som beslutas av kyrkomötet finns *kyrkorättsnämnden*. Kyrkorättsnämnden sammanträder på kallelse av dess ordförande.

23 § Kyrkorättsnämnden ska bestå av följande nio ledamöter:

1. fem ledamöter av kyrkomötet,
2. tre ledamöter som har avlagt juris kandidatexamen eller juristexamen och som har dokumenterad erfarenhet inom det kyrkorättsliga området, samt
3. en ledamot som har anställning som biskop.

De ledamöter som avses i första stycket punkt 2 ska inte vara ledamöter av kyrkomötet.

24 § Ledamöter i kyrkorättsnämnden väljs av kyrkomötet. Valen gäller för fyra år räknat från den 1 januari året efter valåret. Om en ledamot avgår under tjänstgöringstiden ska ett fyllnadsval hållas för den tid som återstår.

Kyrkomötet väljer också bland de ledamöter som avses i 23 § första stycket punkt 1 en ordförande och en vice ordförande i kyrkorättsnämnden.

Bestämmelserna för förtroendevalda i 33 kap. kyrkoordningen om valbarhet, valbarhetshinder och uppdragets upphörande ska gälla för ledamöterna som avses i 23 § första stycket punkt 2.

25 § Det som sägs om utskotten i 5 kap. 1–3 §§ ska i tillämpliga delar även gälla kyrkorättsnämnden.

26 § Kyrkorättsnämnden får handlägga ett ärende bara om minst tre av de ledamöter som avses i 23 § första stycket punkt 1 samt två av de ledamöter som avses i 23 § första stycket punkt 2 är närvarande. PSkr 2025:1

27 § Kyrkorättsnämnden ska yttra sig över förslag till ändringar i kyrkoordningen och i andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet och som finns i en skrivelse från kyrkostyrelsen eller kyrkomötets presidium eller i en motion.

Om ett utskott avser att föreslå en ändring i kyrkoordningen eller i andra bestämmelser som beslutas av kyrkomötet och som kyrkorättsnämnden inte redan har yttrat sig över enligt första stycket, ska nämnden yttra sig. Detsamma gäller om ett sådant förslag läggs fram i en reservation.

Utskottens betänkanden

28 § Utskotten ska avge betänkanden i de ärenden som har lämnats till utskotten för beredning. Betänkandena ska utmynna i förslag till kyrkomötesbeslut.

29 § Ett utskott får ge andra utskott tillfälle att yttra sig i ett ärende som berör deras beredningsområden.

Innan ett utskott avger ett betänkande i ett ärende av betydelse för verksamhetsinriktning för den nationella nivån ska utskottet inhämta yttrande av ekonomiutskottet.

Förenklad motionsbehandling

30 § Om en motion väcks i ett ärende som kyrkomötet tidigare under samma mandatperiod har behandlat och motionen därvid har avslagits kan kyrkomötets presidium besluta att förenklad motionsbehandling får tillämpas avseende motionen.

Om presidiet har beslutat om förenklad motionsbehandling enligt första stycket kan utskottsbetänkandet innehålla endast en hänvisning till tidigare betänkande samt en upplysning om att förenklad motionsbehandling tillämpas.

Fortsatt beredning

31 § Om ett utskott finner att ett ärende inte hinner beredas under det första kyrkomötessammanträdet under året och att utskottet därför behöver tid för ytterligare beredning mellan det första och det andra sammanträdet enligt 11 kap. 12 § andra stycket kyrkoordningen, ska utskottet så snart som möjligt anmäla detta till kyrkomötets ordförande. En sådan anmälan ska innehålla förslag om ärendets beredning.

Kyrkomötets presidium ska lämna förslag till kyrkomötesbeslut om ärendets beredning.

5 kap. Ärendenas avgörande i utskott och andra beredande organ

1 § När ett utskott ska avgöra ett ärende tillämpas bestämmelserna i 3 kap. 31–34 §§ kyrkoordningen.

2 § Den som har deltagit i avgörandet av ett ärende får reservera sig mot beslutet eller lämna ett *särskilt yttrande*.

En biskop eller en ersättare som har deltagit i utskottets överläggningar får anteckna en *särskild mening*.

Rätten att reservera sig eller lämna ett särskilt yttrande gäller även ledamöterna i läronämnden, kyrkorättsnämnden och valberedningen.

Reservationer och särskilda yttranden av en ledamot samt särskilda meningar av en biskop eller en ersättare som har deltagit i utskottets överläggningar ska fogas till

betänkandet. Till betänkandet ska även fogas yttranden av läronämnden, kyrkorättsnämnden och andra utskott.

Även till yttranden från läronämnden, kyrkorättsnämnden och utskott ska fogas reservationer och särskilda yttranden. Reservationer och särskilda yttranden från ledamöter i valberedningen ska fogas till valberedningens protokoll.

3 § En reservation, ett särskilt yttrande eller en särskild mening ska *anmälas* i samband med att ärendets avgörs. En reservation, ett särskilt yttrande eller en särskild mening som avfattas skriftligen ska lämnas senast vid den tidpunkt som ordföranden bestämmer.

4 § Kyrkomötets presidium ska tillse att de betänkanden som ska behandlas vid det andra kyrkomötessammanträdet under året sänds till alla som har rätt att delta i kyrkomötets överläggningar. Betänkandena ska vara utsända senast en vecka innan sammanträdet inleds.

6 kap. Ärendenas avgörande i plenum

1 § Om ordföranden finner att en viss fråga enligt kyrkoordningen eller arbetsordningen inte ska behandlas av kyrkomötet, ska ordföranden tillkännage det vid ett sammanträde i plenum med angivande av skälen för sitt ställningstagande. En sådan fråga kan därefter behandlas av kyrkomötet, bara om kyrkomötet på yrkande av någon ledamot förklarar att det inte godkänner ordförandens bedömning.

2 § Vill någon inför avgörandet av ett ärende framställa ett förslag som inte redovisas i utskottets betänkande, men som ligger inom ramen för utskottets beredning av ärendet, ska ledamoten snarast underrätta ordföranden om förslaget. Förslaget ska göras tillgängligt för alla ledamöter innan ärendet avgörs.

3 § När ett ärende ska avgöras upprättar ordföranden en omröstningsproposition som läses upp för godkännande. Röstning sker via acklamation såvida inte någon ledamot begär omröstning.

Omröstning förrättas med handuppräckning med röstkort.

Om ordföranden efter en omröstning med handuppräckning är tveksam om omröstningens resultat eller om en ledamot begär rösträkning, verkställs rösträkning med namnupprop eller med omröstningsapparat.

4 § När ett ärende har avgjorts genom rösträkning ska voteringslistor som visar hur var och en har röstat fogas till protokollet.

5 § När ett val genomförs med slutna sedlar utser kyrkomötet två ledamöter att ta plats vid ordförandebordet för att tillsammans med sekreteraren föra anteckningar över valet.

Upprop verkställs i följande ordning: vice ordförandena ropas upp först och därefter övriga ledamöter efter platsnummer. Ordföranden ropas upp sist. En ledamot som ropas upp ska gå fram till ordförandebordet och lämna sin valsedel till ordföranden.

När alla har avlämnat sina valsedlar öppnas och läses de av ordföranden. Om kyrkomötet beslutar det kan sammanräkningen i stället genomföras separat. Den leds då av ordföranden eller en vice ordförande med biträde av de båda i första stycket nämnda ledamöterna och sekreteraren.

Sammanräkningen ska vara offentlig. Ordföranden meddelar resultatet av valet, så snart som detta har fastställts. PSkr 2025:1

6 § Kyrkomötets skrivelser och andra expeditioner skrivs under av kyrkomötets ordförande och kontrasigneras av sekreteraren.

-
1. Detta beslut träder i kraft den 1 januari 2026.
 2. Genom beslutet upphävs kyrkomötets beslut (SvKB 1999:3) om arbetsordning för kyrkomötet.

1.3 Ärendet och dess beredning

Kyrkomötets presidium beslutade efter kyrkomötet 2024 att inför mandatperiodens sista år göra en översyn av gällande arbetsordning i syfte att bättra strukturera arbetsordningen, tydliggöra intentionen med vissa bestämmelser samt införa vissa förändringar i sak på områden där den nu gällande arbetsordningen inte stämmer överens med hur kyrkomötet har arbetat de senaste åren.

I samband med arbetet med arbetsordningen har det uppmärksammats att regleringen avseende kyrkomötets protokoll i 11 kap. 21 § kyrkoordningen inte överensstämmer med kyrkomötets faktiska och etablerade arbetssätt vad avser dokumentationen av instämmanden. Av denna anledning föreslås därför även en ändring av kyrkoordningen. Då även denna ändring avser reglering av kyrkomötets arbetsformer har det bedömts lämpligt att föreslå en sådan ändring i samband med förslag om ny arbetsordning.

En promemoria som innehöll ett förslag till ny arbetsordning, med övervägandetexter och kommentarer, delades till kyrkomötets gruppledare den 29 april, med uppmaning om att dela förslaget med gruppens ledamöter och inkomma med synpunkter senast den 25 maj. När remisstiden hade gått ut fick de grupper som inte svarat en påminnelse om att inkomma med svar snarast. Förslaget till ny arbetsordning presenterades även för gruppledarna på gruppledaröverläggning den 5 maj.

Remissvar inkom från nomineringsgrupperna Partipolitiskt obundna i Svenska kyrkan (POSK), Sverigedemokrater i Svenska kyrkan (SDSK), Centerpartiet (C), Vänstern i Svenska kyrkan (ViSK), Öppen Kyrka (ÖKA), Miljöpartister i Svenska kyrkan de gröna (MPSK), Kristdemokrater i Svenska kyrkan (KR), Fria liberaler i Svenska kyrkan (FiSK), Alternativ för Sverige (AFS) samt från företrädare för utlandskyrkan.

Nomineringsgrupperna Socialdemokraterna (S), Borgerligt alternativ (BA), Frimodig kyrka (FK) och Himmel och Jord (HoJ) inkom inte med några remissvar.

1.4 Bakgrund

1.4.1 Inledning

Nu gällande arbetsordning antogs kring sekelskiftet genom SvKB 1999:3. Sedan dess har kyrkomötet beslutat om förändringar i arbetsordningen vid 10 tillfällen i och med antagandet av SvKB 2002:11, 2009:5, 2010:7, 2011:11, 2012:10, 2013:5, 2013:11, 2017:6, 2018:4 samt 2022:8.

1.5 Överväganden och förslag

PSkr 2025:1

1.5.1 Kyrkomötets protokoll

Presidiets förslag: Regleringen i kyrkoordningen om att det vid sammanträden i plenum ska föras fullständiga protokoll kompletteras med att det för varje ärende även ska redovisas vilka ledamöter och biskopar som har instämt i ett anförande.

Ändrad paragraf: 11 kap. 21 § kyrkoordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Samtliga tillstyrker den föreslagna ändringen.

Skälen för presidiets förslag: I kyrkoordningens 11 kap. 21 § regleras vad som ska redovisas i kyrkomötets protokoll. Nuvarande reglering innehåller alla delar som idag ingår i protokollet, utom instämmanden. Rätten att instämma i ett anförande omnämns i nu gällande arbetsordning, men det framgår inte att instämmanden ska noteras till protokollet. Att i arbetsordningen klargöra att instämmanden *ska* ingå i protokollet skulle dock innebära att reglera olika delar av protokollet i olika dokument. Därför föreslår presidiet i stället att den reglering av protokollets innehåll som redan finns i kyrkoordningen kompletteras.

1.5.2 Ansvarsfördelningen mellan kyrkomötet och kyrkostyrelsen

Presidiets förslag: Ansvarsfördelningen mellan kyrkomötets presidium och kyrkostyrelsen justeras så att det framgår att kyrkomötets presidium utser sekreterare till kyrkomötets utskott och valberedning, samt övrig personal. Kyrkostyrelsen ansvarar för att de resurser som är nödvändiga för kyrkomötets genomförande tillhandahålls.

Motioner ska senast två månader innan årets kyrkomötessammanträde inleds lämnas till kyrkomötet via det system som tillhandahålls för ändamålet.

Kyrkomötets presidium ska tillse att inkomna motioner sänds till alla som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden.

Kyrkomötets presidium ska även tillse att de betänkanden som ska behandlas vid det andra kyrkomötessammanträdet under året sänds till alla som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden. Betänkandena ska vara utsända senast en vecka innan sammanträdet inleds.

Paragraf: 1 kap. 4 §, 3 kap. 2 §, 3 kap. 4 § och 5 kap. 4 § arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Samtliga tillstyrker de föreslagna ändringarna.

Skälen för presidiets förslag: Gällande arbetsordning anger i 1 kap. 3 § andra stycket att kyrkomötets presidium utser sekreterare i utskotten och valberedningen, medan kyrkostyrelsen utser personal i övrigt efter samråd med kyrkomötets presidium. Denna uppdelning mellan presidiets och kyrkostyrelsens mandat att utse personal återspeglar dock inte hur processen faktiskt ser ut. Kyrkomötets personal utses i dag av kyrkomötets administrativa chef, i dialog med de chefer på kyrkokansliet vars personal tas i anspråk. Kyrkomötets administrativa chef är anställd på kyrkokansliet, som är ett kansli *både* för kyrkostyrelsen och för kyrkomötet. Det är på uppdrag av kyrkomötets presidium som den administrativa chefen säkerställer personalförsörjningen till kyrkomötet, och presidiet får inför varje år en redogörelse för vilka som ska tjänstgöra. Det principiella ansvaret för kyrkomötets bemanning bör därför lämp-

ligen ligga på presidiet. Eftersom kyrkostyrelsen råder över den nationella nivåns budget inom de ramar som kyrkomötet har beslutat bör det dock framgå att styrelsen ska säkerställa att kyrkomötet erhåller de resurser som är nödvändiga för dess genomförande.

Vad gäller bestämmelsen i 3 kap. 2 § är den föreslagna förändringen jämfört med nuvarande arbetsordning att det anges att det är till kyrkomötet som motioner ska lämnas och inte till kyrkostyrelsen. Kyrkostyrelsen svarar visserligen för motionshanteringen på så sätt att de som hanterar motionerna är anställda av kyrkostyrelsen. Det är dock kyrkomötet som har att hantera och besluta i de ärenden som har väckts till kyrkomötet, däribland motionerna och det är således till kyrkomötet motionerna lämnas.

Ett motsvarande resonemang har föranlett ändringar i 3 kap. 4 § respektive 5 kap. 4 § om att motioner respektive betänkanden ska sändas till alla som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden. Den personal som sammanställer och skickar handlingarna arbetar på både kyrkostyrelsens och kyrkomötets uppdrag. Eftersom det är kyrkomötet som är mottagare av handlingarna och kyrkomötets presidium som har störst insyn i kansliets process vid mottagande och utskick av handlingarna, är det lämpligt att ansvaret för att de sänds ut till kyrkomötets ledamöter ligger på presidiet.

1.5.3 Kyrkomötets debattregler

Presidiets förslag: Kyrkomötet ska, på förslag av kyrkomötets presidium, besluta om de *debattregler* som ska gälla vid kyrkomötets sammanträde.

Av debattreglerna ska bland annat framgå hur begäran om ordet ska göras och i vilken ordning anmälda talare får tala.

Paragraf: 2 kap. 3 § arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Nomineringsgruppen POSK anför att en ordning som innebär att presidiet, vid behov, kan sätta streck i debatten bör utredas och föras in i arbetsordningen. Övriga remissinstanser tillstyrker presidiets förslag.

Skälen för presidiets förslag: I nu gällande arbetsordning 2 kap. 3–6 §§ finns vissa regler för vad som ska gälla vid debatter under kyrkomötet. I många år har dock praxis varit att kyrkomötet varje år beslutar om debattregler. I vissa fall går debattreglerna in på frågor som inte nämns i arbetsordningen, i andra fall överensstämmer debattreglerna med det som står i arbetsordningen och i ytterligare några fall anger debattreglerna något annat än det som framgår av arbetsordningen. Exempelvis anger nu gällande arbetsordning att repliker inte får överstiga två minuter, medan de debattregler som kyrkomötet har beslutat om de senaste två mandatperioderna har begränsat replikerna till maximalt en minut. Arbetsordningens reglering har då betraktats som en slags högstanivå medan debattreglerna har fastställt den exakta begränsningen. Debattreglerna har dock inte överhuvudtaget nämnts i arbetsordningen.

Presidiet anser att den ordning som finns idag, där debattregler beslutas inför varje session, är god. Den innebär att kyrkomötet snabbt kan anpassa sina arbetsformer efter ändrade förutsättningar och att detaljregleringen av debattreglerna hålls utanför arbetsordningen. Därför innebär presidiets förslag att regler kring debatt tas bort från arbetsordningen, och att gällande praxis där kyrkomötet fattar beslut om debattregler på förslag av presidiet i stället kodifieras.

Vad gäller nomineringsgruppen POSK:s förslag om att införa en möjlighet att sätta streck i debatten erfar presidiet att sådana bestämmelser inte leder till kortare debatter

i plenum, vilket torde vara syftet. I stället finns det en risk för att ledamöter, för att vara säkra på att inte gå miste om möjligheten att tala, ”garderar” sig genom att anmäla sig tidigt till talarlistan, vilket snarare förlänger såväl talarlistan som debatten. Vidare vidhåller presidiet att detaljreglering av kyrkomötets regler för debatt och beslut ska ske i kyrkomötets debattregler, snarare än i arbetsordningen.

1.5.4 Läronämnden

Presidiets förslag: Av arbetsordningen ska framgå att läronämnden finns för att särskilt granska och yttra sig över förslag som rör lärofrågor. Vidare görs en hänvisning till de närmare bestämmelserna om läronämnden i 11 kap. 16–18 §§ kyrkoordningen.

Läronämnden ska sammanträda på kallelse av dess ordförande eller om minst fyra ledamöter begär det.

Liksom tidigare ska det framgå att åtta ledamöter i läronämnden väljs för fyra år räknat från och med den 1 januari året efter valåret. Därutöver ska det framgå att om en ledamot avgår under tjänstgöringstiden ska ett fyllnadsval hållas för den tid som återstår.

Det förtydligas att om ett utskott lämnar ett förslag som rör en lärofråga som läronämnden inte redan har yttrat sig över enligt 11 kap. 17 § kyrkoordningen ska nämnden yttra sig eller beredas tillfälle att yttra sig. Detsamma gäller om ett sådant förslag läggs fram i en reservation.

Paragraf: 4 kap. 20–21 §§ arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Samtliga tillstyrker de föreslagna ändringarna.

Skälen för presidiets förslag: I nu gällande arbetsordning är läronämnden reglerad i 3 kap. 3 § samt 4 kap. 4 och 17 §§. Presidiets förslag sammanfogar dessa bestämmelser till två paragrafer, vilket förbättrar läsbarheten, samt innebär vissa klargöranden enligt nedan.

Det inledande stycket i 4 kap. 20 § är nytt och erinrar vad läronämndens uppgift i kyrkomötet är. I paragrafens andra stycke förtydligas, jämfört med 4 kap. 17 § i nu gällande arbetsordning, att det är läronämndens ordförande som kallar nämnden till sammanträde.

Den andra meningen i den nya lydelsen av 21 § tydliggör att fyllnadsval ska hållas i det fall en ledamot avgår. Detta är gällande praxis men är inte reglerat idag. Det andra stycket i samma paragraf är hämtat från 3 kap. 3 § i nuvarande arbetsordning men med en ändrad ordalydelse. Den tidigare skrivningen kunde tolkas som att kravet på beredning av läronämnden i lärofrågor endast gäller förslag som utskotten väcker på eget bevåg, så kallade utskottsinitiativ, vilket inte varit avsikten.

1.5.5 Kyrkorättsnämnden

Presidiets förslag: Bestämmelserna om kyrkorättsnämnden överförs i stort i oförändrat skick från tidigare arbetsordning, men samlas på ett gemensamt ställe. Dessutom ska det uttryckligen framgå att det är nämndens ordförande som kallar till sammanträde.

Paragraf: 4 kap. 22–27 §§ arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Samtliga tillstyrker de föreslagna ändringarna.

Skälen för presidiets förslag: Bestämmelserna rör kyrkorättsnämnden och dess beredning av ärenden till kyrkomötet.

I nuvarande arbetsordning regleras kyrkorättsnämnden i 4 kap. 1 a, 2 a, 2 b, 21 och 23 a §§. Presidiets förslag samlar dessa bestämmelser till sex paragrafer i följd för att öka läsbarheten och göra vissa klargöranden enligt nedan.

- ◆ Första meningen i 4 kap. 22 § motsvarar nu gällande 4 kap. 1 a §.
- ◆ 4 kap. 22 § andra meningen är ny och förtydligar att det är nämndens ordförande som kallar till sammanträde, vilket är rådande praxis.
- ◆ 4 kap. 23 och 24 §§ motsvarar helt 4 kap. 2 a § i nu gällande arbetsordning.
- ◆ 4 kap. 25 § motsvarar 4 kap. 23 a § i nu gällande arbetsordning och är oförändrad fränsett paragrafhänvisningen.
- ◆ 4 kap. 26 § motsvarar nu gällande 4 kap. 2 b § och är oförändrad fränsett paragrafhänvisningen.
- ◆ 4 kap. 27 § är tagen från 4 kap. 1 a och 21 §§ i nu gällande arbetsordning.

1.5.6 Ordningen för röstning vid kyrkomötet

Presidiets förslag: Liksom tidigare gäller att när ett ärende ska avgöras ska ordföranden upprätta en omröstningsproposition som läses upp för godkännande. Det förtydligas att röstning sker via acklamation såvida inte någon ledamot begär omröstning.

Omröstning ska förrättas med handuppräckning med röstkort.

Om ordföranden efter en omröstning med handuppräckning är tveksam om omröstningens resultat eller om en ledamot begär rösträkning, ska rösträkning verkställas med namnupprop eller med omröstningsapparat.

Paragraf: 6 kap. 3 § arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Samtliga tillstyrker de föreslagna ändringarna.

Skälen för presidiets förslag: Nu gällande arbetsordning beskriver i 5 kap. 3 § hur röstning ska gå till vid avgörandet av ett ärende i kyrkomötet. Bestämmelsen som den ser ut idag beskriver två steg, där det första är omröstning som ”kan förrättas med röstkort”. Det andra är rösträkning som ”verkställs med namnupprop eller omröstningsapparat”. I verkligheten röstar dock kyrkomötet idag i maximalt tre omgångar, där den första är acklamation, i praktiken bifallsrop. Presidiets förslag kodifierar alltså gällande ordning.

Vidare har andra meningen i första stycket i nämnda bestämmelse helt strukits. Där anges idag att propositionsordningen ska läsas upp ännu en gång, ”sedan ledamöterna intagit sina platser”. Under de arbetsformer som råder idag, där kyrkomötet

debatterar ett ärende vid ett tillfälle och beslutar vid ett annat tillfälle, förväntas samtliga ledamöter sitta på sina platser under hela beslutspasset.

PSkr 2025:1

1.5.7 Utseende av auktoriserad revisor

Presidiets förslag: Kyrkomötet ska, på förslag av kyrkomötets ordförande, utse auktoriserad revisor för kyrkomötet.

Paragraf: 1 kap. 8 § arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Samtliga tillstyrker de föreslagna ändringarna.

Skälen för presidiets förslag: Nu gällande arbetsordning saknar reglering avseende rutinerna för utseende av revisor för kyrkomötet. Etablerad praxis är dock att revisor föreslås av kyrkomötets ordförande. Den nya bestämmelsen fastställer att denna ordning ska gälla även i fortsättningen.

1.5.8 Motionstidens påbörjande

Presidiets förslag: Motionstiden påbörjas i samband med att kallelsen till årets kyrkomötessammanträde skickas ut. Detta ska ske senast fyra månader innan årets kyrkomötessammanträde inleds.

Paragraf: 3 kap. 3 § arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Samtliga tillstyrker de föreslagna ändringarna.

Skälen för presidiets förslag: I nuläget finns ingen bestämmelse i arbetsordningen eller i kyrkoordningen som anger när motionstiden senast ska påbörjas. Det kan tolkas antingen som att det inte finns något datum då en motion tidigast kan lämnas in eller som att det står presidiet fritt att bestämma datum. Inget av dessa alternativ är önskvärda. Gällande praxis är dock att det går att lämna in motioner först efter det att kallelsen till kyrkomötet har skickats ut, vilket i regel sker kring månadsskiftet april/maj. Eftersom kyrkomötet vanligtvis inleds kring månadsskiftet september/oktober skulle den föreslagna bestämmelsen innebära att kallelsen måste skickas senast kring slutet av maj, vilket möjliggör för ordförande och kansli att justera datumet vid behov. Den föreslagna bestämmelsen innebär, tillsammans med den föreslagna bestämmelsen i 3 kap. 2 § som anger att sista dagen att lämna en motion är två månader innan årets kyrkomötessammanträde inleds, att ledamöter och biskopar alltid kommer ha minst två månader på sig att lämna motioner.

1.5.9 Antalet ledamöter i utskotten

Presidiets förslag: Varje utskott ska ha femton ledamöter och lika många ersättare som väljs av kyrkomötet.

Paragraf: 4 kap. 2 § arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Nomineringsgruppen POSK anför att kyrkomötets 251 ledamöter är valda med samma mandat, och att arbetsordningen borde återspegla detta genom

att ge alla samma status i utskotten, det vill säga att alla kyrkomötesledamöter även ska vara ledamöter i ett utskott och äga rösträtt i utskottet. Övriga remissinstanser tillstyrker presidiets förslag.

Skälen för presidiets förslag: Presidiet instämmer med nomineringsgruppen POSK i fråga om att alla kyrkomötets ledamöter är valda med samma mandat och att allas röst således ska väga lika i kyrkomötet. Detta kommer till uttryck i plenum där kyrkomötet fattar beslut. När det gäller valet till kyrkomötets utskott konstaterar presidiet att detta är ett indirekt val. Precis som vid andra indirekta val, exempelvis val till kyrkostyrelsen, bör fördelningen av ledamötsplatser i så hög utsträckning som möjligt motsvara mandatfördelningen i kyrkomötet i stort. En ordning där samtliga valda till ett utskott är ordinarie ledamöter skulle kunna leda till att majoritetsförhållandet i ett utskott skiljer sig från majoritetsförhållandet i plenum, vilket inte vore önskvärt. Den närvaro- och yttranderätt som ersättarna i utskotten har enligt arbetsordningen ger dem möjlighet att delta i överläggningarna och på så sätt påverka utskottets ställningstagande. Enligt presidiet är detta en god ordning som det inte finns skäl att ändra.

1.5.10 Fortsatt beredning

Presidiets förslag: Om ett utskott finner att ett ärende inte hinner beredas under det första kyrkomötesammanträdet under året och att utskottet därför behöver tid för ytterligare beredning mellan det första och det andra sammanträdet enligt 11 kap. 12 § andra stycket kyrkoordningen, ska utskottet så snart som möjligt anmäla detta till kyrkomötets ordförande. En sådan anmälan ska innehålla förslag om ärendets beredning.

Kyrkomötets presidium ska lämna förslag till kyrkomötesbeslut om ärendets beredning.

Paragraf: 4 kap. 31 § arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Nomineringsgruppen Centerpartiet anför att möjligheten att, vid behov, hålla utskottssammanträde mellan kyrkomötets båda sessioner är bra, men menar att det i praktiken är svårt att verkställa och att möjligheten för utskott att sammanträda *inför* den första kyrkomötes-sessionen därför bör skrivas in i arbetsordningen. Som exempel nämner nomineringsgruppen att höstens arbete med skogsfrågorna och den kommande revideringen av psalmboken kan komma att kräva extra tid för de utskott som ska bereda ärendena.

Övriga remissinstanser tillstyrker presidiets förslag.

Skälen för presidiets förslag: Presidiet konstaterar att utgångspunkten i kyrkomötets arbete är och ska vara att alla inkomna ärenden ska hinna beredas under session 1. Det är också detta som regleringen i 11 kapitlet i kyrkoordningen utgår från.

Samtidigt ser presidiet, precis som nomineringsgruppen Centerpartiet, att det i vissa fall kan finnas skäl att avvika från den ordningen. Presidiets erfarenhet är dock att sådana fall är ytterst sällsynta. Redan nu gällande regelverk möjliggör för kyrkomötet att såvitt nu är i fråga avvika från såväl kyrkoordningen (se 11 kap. 15 §) som arbetsordningen (se 1 kap. 4 §, föreslagna 1 kap. 5 §). Kyrkomötet har vid några tillfällen tidigare beslutat om sådana avvikelser just för att möjliggöra för utskott att sammanträda på förhand. 2016 beslutade kyrkomötet exempelvis att tillåta gudstjänstutskottet att under 2017 sammanträda inför session 1 för att förbereda det stora arbetet med kyrkohandboken. Presidiet ser en risk med att som en reguljär ordning införa en

möjlighet att sammanträda före session 1 då det skulle kunna leda till att sådana sammanträden börjar ses som norm snarare än undantag. Därför anser presidiet att nuvarande undantagsmöjlighet, i de få fall där detta kan bli aktuellt, är tillräcklig.

PSkr 2025:1

1.5.11 Inkallade ersättares roll i utskotten

Presidiets förslag: En inkallad ersättare för en kyrkomötesledamot får tjänstgöra i det eller de utskott där kyrkomötesledamoten är ledamot eller ersättare.

Paragraf: 4 kap. 4 § arbetsordningen.

Promemorians förslag anger att den inkallade ersättaren får tjänstgöra *som ersättare* i det eller de utskott där kyrkomötesledamoten är ledamot eller ersättare, vilket även är lydelsen i nu gällande arbetsordning.

Remissinstanserna: Den föreslagna ändringen har tillkommit efter det att promemorian skickats ut på remiss. Eftersom ändringen är av detaljartad karaktär, och dessutom syftar till att kodifiera gällande praxis, bedömer presidiet att förslaget kan läggas fram utan remittering.

Skälen för presidiets förslag: Gällande praxis är att en inkallad ersättare som tjänstgör i ett utskott träder in sist i ersättarordningen för sin nomineringsgrupp i det eller de utskott som den ordinarie kyrkomötesledamoten är vald till. Nu gällande arbetsordning syftar till att reglera detta genom att ange att den inkallade ersättaren kan tjänstgöra som ersättare i utskottet eller utskotten. Underförstått är att den inkallade ersättaren inte kan tjänstgöra som ledamot i utskottet eller utskotten. Presidiet anser att denna ordning är god i normalfallet. Situationer kan dock uppstå, och har uppstått, där en nomineringsgrupp endast har en ledamotsplats och ingen ersättarplats i ett utskott. Om kyrkomötesledamoten som innehar denna ledamotsplats lämnar återbud till kyrkomötet bör dennes inkallade ersättare äga rätt att träda in i utskottet som ledamot. Detta är gällande praxis men kan anses strida mot formuleringen i nu gällande arbetsordning, varför presidiet föreslår denna justering av bestämmelsen.

1.5.12 Övriga bestämmelser och remissynpunkter

Presidiets förslag: Övriga bestämmelser ska med vissa språkliga och författnings tekniska ändringar fortsatt gälla.

Paragraf: 1 kap. 1–3 §§, 1 kap. 5–7 §§, 2 kap. 1–2 §§, 3 kap. 1 §, 3 kap. 5–7 §§, 4 kap. 1 §, 4 kap. 3 §, 4 kap. 5 §, 4 kap. 7–19 §§, 4 kap. 28–30 §§, 5 kap. 1–4 §§, 6 kap. 1–2 §§, 6 kap. 4–6 §§ arbetsordningen.

Promemorians förslag överensstämmer med presidiets förslag.

Remissinstanserna: Nomineringsgruppen POSK anför att kyrkomötets möjlighet att, med en klar motivering, avvisa motioner bör regleras i arbetsordningen eller i en annan bestämmelse. Övriga remissinstanser tillstyrker de föreslagna ändringarna.

Skälen för presidiets förslag: Till största delen motsvarar förslaget till ny arbetsordning den nu gällande arbetsordningen då gällande bestämmelser bedöms vara ändamålsenliga. I flera delar har dock strukturen ändrats och språket moderniserats utan att någon ändring i sak har avsetts. Avsikten med ändringarna är att öka förståelsen och läsbarheten.

Vad gäller synpunkten från remissinstansen POSK önskar presidiet utförligt förklara sitt resonemang i frågan. I 11 kap. 10 § kyrkoordningen anges att kyrkomötet ska besluta bland annat i ärenden som har väckts av en ledamot eller en biskop genom en motion. Indirekt säger detta att en ledamot eller en biskop har en rätt att väcka motioner. Att det finns en begränsning i den rätten framgår av regleringen om tematiska kyrkomötet i kyrkomötets arbetsordning till vilken sista stycket i nämnda paragraf hänvisar.

Någon närmare reglering om i vilka ämnen som motioner får väckas finns inte här. Detta konstaterades också i presidiets skrivelse PsSkr 2022:1 till 2022 års kyrkomöte:

Det sägs inget direkt om vad motioner får avse, men det ligger i sakens natur att det gäller allt sådant som kyrkomötet kan fatta beslut om. Före relationsändringen år 2000 angavs i 29 kap. 10 § kyrkolagen (1992:300) att kyrkomötet skulle behandla kyrkliga ärenden som hade väckts genom en motion av en ledamot eller en biskop. Vad som rymdes i begreppet ”kyrkliga ärenden” var inte närmare reglerat och ibland omtvistat. En viss praxis hade dock utvecklats i fråga om vilka ämnen som låg inom kyrkomötets kompetens att ta upp. När kyrkoordningen tillkom kunde inte samma reglering gälla. Det kan snarast sägas att det förhållandet att kyrkomötet behandlar ett visst ärende visar att det är ett kyrkligt ärende. Detta hindrar inte att det kan finnas olika syn på vad kyrkomötet bör ta upp för ärenden. Bestämmelserna om att kyrkomötet ska behandla ärenden som väckts av en ledamot eller en biskop genom en motion får anses innebära en motsvarande motionsrätt för ledamöter och biskopar. Den motionsrätten avser att väcka motioner i alla frågor där kyrkomötet kan fatta beslut.

I vilka frågor kan då kyrkomötet inte besluta? När det gäller den formella beslutskompetensen anges i 10 kap. 1 §, 2 st i kyrkoordningen att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som det är en församlings eller ett stifts uppgift att besluta i. Detta i sin tur motsvarar vad som står i 6 § lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan och som motiverades på följande sätt i propositionen (prop. 1997/98:116 s. 58).

För att trygga den lokala och regionala självstyrelsen bör det dock klargöras att kyrkomötet inte får besluta i sådana enskilda frågor som faller inom församlingarnas eller stiftens ansvarsområden. Detta bör komma till uttryck i lagen. Av en sådan bestämmelse följer dessutom indirekt att beslut inte skall fattas på en högre nivå än nödvändigt, dvs. det skapas en subsidiaritetsprincip. Utredningens förslag i detta hänseende har fått ett starkt stöd. En formulering i mer positiva termer, exempelvis på det sätt som Stiftsjuristernas förening förespråkade, skulle inte innebära någon skillnad i sak. Att formulera bestämmelsen mer allmänt skulle däremot föra alltför långt. Kyrkomötet måste nämligen kunna besluta generella bestämmelser på områden som hör till stiftens och församlingarnas grundläggande uppgifter, t.ex. när det gäller gudstjänster och diakoni.

Mot denna bakgrund har gällande tolkning och praxis inneburit att en motion till kyrkomötet, så länge den handlat om mer generella frågor och inte enskilda frågor, inte har kunnat avvisas, bara avslås (undantaget vid tematiska kyrkomöten). I stället har den i citatet ovan nämnda subsidiaritetsprincipen kommit till uttryck i utskotts- och betänkanden där det ibland som motiv för avslag har angetts att frågan snarare är en fråga för stift eller församling.

För att ändå ge möjlighet till avvisning finns i nu gällande arbetsordnings 5 kapitel, paragraf 1 en möjlighet för kyrkomötet att, efter tillkännagivande av ordföranden, avstå från att ta upp en viss fråga till behandling. Samma reglering återfinns i presidiet här aktuella förslag till ny arbetsordning. Bestämmelsen har i praktiken använts för att avvisa nya förslag som framförts under överläggningen vid kyrkomötets andra session när de har ansetts ligga utanför ramen för utskottets beredning och alltså inte uppfyllt beredningskravet i 11 kap. 11 § kyrkoordningen.

Önskemål om det borde vara möjligt att avvisa fler motioner som i sak inte anses höra till den nationella nivåns/kyrkomötets uppgifter har nu och då framförts till presidiet.

Presidiet har dock gjort bedömningen att det inom den mycket vida ram som nu finns för kyrkomötets kompetens enligt gällande lag, inte är möjligt, eller i vart fall ytterst svårt, att formulera en bestämmelse som tillräckligt tydligt skulle ge stöd för en sådan begränsning utan att det skulle inkräkta på kyrkomötets funktion som högsta beslutande organ. Till det kommer att en begränsning av ledamöters och biskopars motionsrätt till kyrkomötet är ett stort ingrepp i den demokratiska processen som, om den alls är lämplig, inte bör göras utan en noggrann analys och utredning om dess konsekvenser som inte har varit möjlig att göra inom ramen för den här aktuella översynen av arbetsordningen.

Slutligen vill presidiet i sammanhanget erinra om att det för frågor av läromässig karaktär finns en särskild ordning genom läronämndens granskning och den särskilda beslutsordningen i kyrkomötet (biskoparnas "vetorätt"). Den innebär att förslag som biskoparna anser stå i strid med kyrkans tro, bekännelse och lära hejdas, och att beslut i sådana frågor kan fattas först vid det andra kyrkomötessammanträdet året efter att ett nytt val till kyrkomötet har ägt rum. Dessutom krävs då tre fjärdedelars majoritet för bifall.

1.6 Ikraftträdande

Förslaget till ändring i kyrkoordningen liksom den nya arbetsordningen för kyrkomötet föreslås träda i kraft den 1 januari 2026. Genom beslutet upphävs kyrkomötets beslut (SvKB 1999:3) om Arbetsordning för kyrkomötet.

Det bedöms inte finnas något behov av övergångsbestämmelser.

1.7 Konsekvenser

1.7.1 Allmänt

Den föreslagna arbetsordningen bedöms innebära en tydligare reglering av hur kyrkomötets arbetsformer ska se ut jämfört med nuvarande bestämmelse.

1.7.2 Konsekvenser för barn

Den föreslagna arbetsordningen bedöms inte medföra några särskilda konsekvenser för barn.

1.8 Kommentarer till bestämmelserna

1.8.1 Förslaget till ändring i kyrkoordningen

11 kap. 21 §

I kyrkoordningens nuvarande 11 kap. 21 § regleras vad som ska redovisas i kyrkomötets protokoll. Nuvarande reglering innehåller alla delar som idag ingår i protokollet, utom instämmanden. Tillägget innebär att uppräknningen över vad protokollet ska innehålla kompletteras med detta.

1.8.2 Förslaget till ny arbetsordning för kyrkomötet

1 kap.

1 §

Paragrafen är oförändrad jämfört med motsvarande bestämmelse i nuvarande arbetsordning förutom att *kyrkomötets presidium* och *sekreteraren* kursiverats, för att tydliggöra att syftet är att definiera termer.

2 §

Paragrafen är i sak identisk med nuvarande 1 kap. 2 §.

3 §

Bestämmelsen om tid, plats och lokaler för kyrkomötets sammanträden är oförändrad jämfört med nuvarande 1 kap. 3 §. Bestämmelsen om utseende av sekreterare i utskott och valberedning samt övrig personal är flyttad till 1 kap. § 4.

4 §

Paragrafen ersätter motsvarande reglering i 1 kap. 3 § andra stycket i nuvarande arbetsordning, med vissa förändringar. Det formella mandatet att utse kyrkomötets personal läggs nu helt på kyrkomötets presidium. Samtidigt tydliggörs kyrkostyrelsens ansvar att avsätta resurser för att möjliggöra kyrkomötets genomförande.

5 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 1 kap. 4 §.

6 §

Paragrafen är, med undantag för viss språklig justering, identisk med nuvarande 1 kap. 5 §.

7 §

Paragrafen motsvarar i huvudsak nuvarande 1 kap. 6 §, men punkten 5 – av vilken idag framgår att kyrkomötets ordförande ska besluta när kyrkomötets sammanträden i plenum ska äga rum – föreslås utgå. Beslut om när kyrkomötets sammanträden ska äga rum ingår i det mandat som kyrkomötets presidium har enligt den nuvarande, och föreslagna, lydelsen av 1 kap. 3 §. Den särskilt angivna beslutanderätten för ordföranden bör därför utgå. Därutöver är ordalydelsen i punkten 4 ändrad för att tydliggöra att ordföranden själv inte är den som kallar ersättare. Detta görs för det mesta av kyrkokansliet på delegation från presidiet men kan också, i vissa fall, delegeras till gruppledare. Därtill har ordet ”sammanträde” i punkten 5 (tidigare 6) ändrats till ”sammanträdesdag”. Punkten 8 är ny och innebär enligt sin ordalydelse att ordföranden även ska samråda med utskottens presidier, vilket är gängse ordning idag.

Regleringen är ny. Tidigare har ingen bestämmelse funnits avseende vem som föreslår auktoriserad revisor. I praktiken har det dock gjorts av ordföranden.

2 kap.

1 §

Paragrafen är oförändrad med undantag för ordet ”beslutar”, som har ersatts av ”bestämmer” i första stycket. Syftet är att skilja på sådant som presidiet fattar ett skriftligt beslut om, ett så kallat ”presidiebeslut” som ska skrivas under och diarieföras, och sådant som bestäms under vanliga sammanträdesformer eller genom delegation exempelvis till någon i kansliet.

2 §

Motsvarar nuvarande paragraf i sak, men ordalydelsen är något förenklad. Innebörden i sak är densamma.

3 §

Paragrafen innehåller, liksom nuvarande paragraf, en reglering avseende kyrkomötets debattregler. Paragrafen innebär en kodifiering av nuvarande praxis och i sak att de debattregler som ska gälla beslutas inför varje session. Se allmän motivering under 1.5.3 Kyrkomötets debattregler.

3 kap.

1 §

Ordningen på paragraferna i 3 kap. har flyttats om så att skrivelserna nämns först. Paragrafen motsvarar nuvarande 3 kap. 2 §. Vidare har presidiets möjlighet att sända skrivelser till kyrkomötet beaktats.

2 §

Förslaget tydliggör att det finns en särskild ordning enligt vilken motioner ska skickas in till kyrkomötet och motsvarar nuvarande 3 kap. 1 § första och andra stycket. Dessutom har tydliggjorts att motioner lämnas till kyrkomötet via det system som tillhandahålls för ändamålet.

3 §

Paragrafen reglerar när motionstiden senast ska påbörjas. Paragrafen har ingen tidigare motsvarighet.

4 §

Paragrafen motsvarar 3 kap. 1 § tredje stycket. Ansvaret för att tillse att motioner sänds till alla som har rätt att delta i kyrkomötets sammanträden har dock flyttats från kyrkostyrelsen till kyrkomötets presidium. Ordet ”skickas” bedöms innefatta både fysisk och digital post.

5 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 3 kap. 3 §. Bestämmelsen om läronämnden har dock flyttats till 4 kap. 21 § andra stycket.

6–7 §§

Regleringen i dessa bestämmelser, som avser tematiskt kyrkosammanträde, återfinns i nuvarande 1 kap. 3 a och 3 b §§. Innehållet i bestämmelserna har flyttats om, men innebörden i sak är densamma. En kodifiering av gällande praxis har gjorts vad gäller möjligheten att lämna motioner med anledning av en skrivelse från kyrkomötets presidium.

4 kap.**1 §**

Paragrafen är oförändrad, förutom att nuvarande 4 kap. 14 § har lagts till som ett andra stycke.

2 §

Paragrafen innehåller de regler om antal ledamöter och ersättare i utskotten som även framgår av nuvarande 4 kap. 2 §. Det andra stycket i förslaget är nytt i sak och har till syfte att fastställa gällande praxis vad gäller ”dubbla” utskottsplaceringar. Paragrafens fjärde stycke motsvarar nuvarande 4. kap. 15 §.

3 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 2 § andra stycket.

4 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 2 § tredje stycket fast med orden ”som ersättare” strukna. Vidare har ordalydelsen förenklats något.

5 §

Paragrafen är identisk med nuvarande 4 kap. 3 §.

6 §

Paragrafen är ny och anger att utskottens sammanträden som huvudregel ska vara slutna. Någon motsvarande bestämmelse har inte funnits tidigare, men det är gällande praxis i utskotten. Ordalydelsen motsvarar vad som gäller för riksdagen.

7 §

Den första meningen i paragrafen är ny och definierar valberedningens uppdrag. Den andra meningen, om antalet ledamöter i valberedningen, är identisk med den tredje meningen i nuvarande 4 kap. 5 §. Den tredje meningen är ny och reglerar att valberedningens ordförande samt vice ordförande väljs av kyrkomötet, vilket är gällande praxis.

8 §

Paragrafen är identisk med de två första meningarna i nuvarande 4 kap. 5 §.

9–17 §§

Paragraferna är identiska med nuvarande 4 kap. 6–13 a §§.

18 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 18 §, förutom att paragrafhänvisningen skiljer sig åt vilket är en följdändring med anledning av ändrad struktur i arbetsordningen.

19 §

Paragrafen är identisk med nuvarande 4 kap. 16 §.

20–21 §§

I bestämmelserna regleras läronämnden och dess arbete. Regleringen, som återfinns i nuvarande 3 kap. 3 § och 4 kap. 4 respektive 17 §§, har getts en något annorlunda ordalydelse än i nuvarande 3 kap. 3 §, eftersom den tidigare skrivningen kunde tolkas som att kravet på beredning av läronämnden i lärofrågor endast gäller förslag som utskotten väcker på eget bevåg, så kallade *utskottsinitiativ*. Därutöver tydliggör den nya ordalydelsen att det är läronämndens ordförande (inte kyrkomötets) som kallar till sammanträde samt att fyllnadsval ska ske i det fall en ledamot lämnar sitt uppdrag. Första meningen i 4 kap. 20 § är ny och anger läronämndens uppgift i kyrkomötet.

22–27 §§

I bestämmelserna regleras kyrkorättsnämnden och dess arbete.

Den nuvarande regleringen återfinns i 4 kap. 1 a, 2 a, 2 b, 21 samt 23 a §§. I första meningen i 22 § förtydligas syftet med kyrkorättsnämnden. I sista stycket i den föreslagna 27 § har ordalydelsen ändrad ändrats från ”Innan ett utskott föreslår en ändring ...” till ”Om ett utskott avser föreslå en ändring ...” jämfört med lydelsen i nuvarande 4 kap. 21 §.

28 §

Motsvarar nuvarande 4 kap. 19 § första stycket.

29 §

Paragrafen är hämtad från nuvarande 4 kap. 20 §, ordet ”bereda” är dock utbytt till ”ge” för att undvika förvirring kring begreppet bereda, som har en annan vedertagen betydelse. Dessutom har ”ett annat utskott” ändrats till ”andra utskott” för att förtydliga att yttranden kan begäras in från fler än ett annat utskott.

30 §

Paragrafen är identisk med nuvarande 4 kap. 19 a §.

31 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 22 §, med en tillagd referens till kyrkoordningen.

5 kap.**1 §**

Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 23 § första stycket.

2 §

Paragrafens första till tredje stycke motsvarar tidigare i 4 kap. 23 § andra stycket, med tillägget att även kyrkorättsnämndens ledamöter omnämns. Bestämmelsens fjärde

respektive femte stycke är omskrivningar av nuvarande 4 kap. 19 § andra respektive tredje stycket.

3 §

Paragrafen är identisk med nuvarande 4 kap. 23 § tredje stycket, med undantag för att ordet *anmälas* är kursiverat.

4 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 4 kap. 24 §, med den skillnaden att ansvaret för överlämnandet av betänkanden flyttats från kyrkostyrelsen till kyrkomötets presidium.

6 kap.

1 §

Paragrafen är identisk med nuvarande 5 kap. 1 §.

2 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 5 kap. 2 §, med tillägget ”men som ligger inom ramen för utskottets beredning av ärendet”. Ett förslag som inte ligger inom ramen för den beredning av ärendet som utskottet har gjort kan enligt 11 kap. 11 § kyrkoordningen inte tas upp för beslut i plenum.

3 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 5 kap. 3 § men är förändrad med syfte att beskriva omröstningsprocessen så som den faktiskt ser ut idag. I kyrkomötet sker omröstning i, som mest, tre steg där det första är acklamation, det andra är handuppräckning med röstkort och det tredje är rösträkning med hjälp av omröstningsapparat. Kyrkomötet går vidare till nästa steg endast om någon ledamot begär det.

Skrivningen ”Sedan ledamöterna har intagit sina platser läses omröstningspropositionen upp ännu en gång” har ansetts överflödigt och har därför utgått.

4 §

Paragrafen motsvarar nuvarande 5 kap. 4 § med några förändringar. Den föreslagna lydelsen innebär att voteringslistor ska fogas till protokollet, snarare än att det ska anges i protokollet hur var och en har röstat. Dessutom har skrivningen om att detta behöver begäras för att det ska ske strukits.

5 §

Paragrafen är identisk med nuvarande 5 kap. 5 §.

6 §

Paragrafen är identisk med nuvarande 5 kap. 6 §.

Utdrag ur presidiets protokoll

PSkr 2025:1

Utdrag ur protokoll fört vid sammanträde med kyrkomötets presidium den 16 juni 2025.

Beslutande: Karin Perers, Levi Bergström och Carina Etander Rimborg.

Presidiet beslutade

att till kyrkomötet lämna skrivelsen PSkr 2025:1 Arbetsordning för kyrkomötet m.m.

Särskilt yttrande av Carina Etander Rimborg

Jag vill till protokollet föra att min uppfattning om ordinarie och ersättare i utskotten inte har ändrats sedan jag reserverade mig i samband med PsSkr 2017:1. POSK:s synpunkt till arbetsordningen att ta bort uppdelningen i ordinarie och ersättare i utskotten är ett annat sätt att se på ledamöternas mandat de får när de i kyrkovalet blir valda. Jag tror att det är bra när allas röster får höras på samma premisser utan en uppdelning i ordinarie och ersättare och alla måste ta ansvar för det utskottet föreslår kyrkomötet att besluta. Det tror jag är bra för demokratin. Trots mina invändningar vill jag inte reservera mig mot presidiets förslag.

Motioner 2025
Mot 2025:1–129

Motioner

- 2025:1 Dop av konfirmand innan myndighetsåldern
av Sören Olsson
- 2025:2 Effektiviseringskrav på Verksamhet och ekonomi
av Fredrik Ottesen m.fl.
- 2025:3 Värna demokratin i kyrkomötet
av Petter Nilsson m.fl.
- 2025:4 Motion 2025 004 Religionsdialog och djurhållning
av Robert Fredriksson m.fl.
- 2025:5 Värna samvetsfriheten
av Petter Nilsson m.fl.
- 2025:6 En årlig rikskollekt
av Petter Nilsson m.fl.
- 2025:7 Välkomna alla i Svenska kyrkan
av Petter Nilsson m.fl.
- 2025:8 Dataskyddsförordningen vid gudstjänst
av Hanna Hesser Nordin och Suzanne Fredborg
- 2025:9 Tak på kyrkoavgiften
av Jonas Noréus
- 2025:10 Ersättares rätt till protokollsanteckning
av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk
- 2025:11 Ökat beslutsmandat till församlingsråd och församlingsherdar
av Marcus Romedahl
- 2025:12 Digitalt in- och utträde
av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius
- 2025:13 Ledamöters rätt till protokollsanteckning
av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk
- 2025:14 Fördelning av antal elektorerna vid ärkebiskopsval
av Marcus Romedahl m.fl.
- 2025:15 Jämförelsetal vid mandatfördelning
av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius
- 2025:16 Kontraktsprostens roll i kyrkoordningen
av Marcus Romedahl och Olov Lindquist
- 2025:17 Kyrkan och skogen
av Birgitta Axelsson Edström m.fl.
- 2025:18 Motioner i plenum
av Mikael Sandén och Jonas Larsson
- 2025:19 Tillbakadragen motion
av Mikael Sandén

2025:20	Avveckla Regnbågsnyckeln av Daniel Engström m.fl.
2025:21	Nollvision för förstörelse av Svenska kyrkans kulturlämningar av Daniel Engström m.fl.
2025:22	Hjälpcenter för förföljda konvertiter av Daniel Engström m.fl.
2025:23	Introduktion till kristendomen på flera språk av Daniel Engström m.fl.
2025:24	Revidera färdplanen för klimatet av Daniel Engström m.fl.
2025:25	Verktyg för extern finansiering av församlingar av Daniel Engström m.fl.
2025:26	Upphör med involvering av bojkottsrelser mot Israel av Daniel Engström m.fl.
2025:27	Utbildning för förtroendevalda av Daniel Engström m.fl.
2025:28	Åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott av Daniel Engström m.fl.
2025:29	Bristandeandel av Roger Olsson och Ulf Bjereld
2025:30	En friare kyrka av Anders Åkerlund
2025:31	Utträden av Peter Laufer m.fl.
2025:32	Svenska kyrkans värdegrund av Berth Löndahl m.fl.
2025:33	Ekumenisk konsekvensanalys av Berth Löndahl m.fl.
2025:34	Prästutbildningens sista år på Johannelund av Berth Löndahl m.fl.
2025:35	Rekrytering av kyrkomusiker av Berth Löndahl och Leif Nordlander
2025:36	Titulaturen på arbetsledande präster av Berth Löndahl och Leif Nordlander
2025:37	Svenska kyrkans egen prästutbildning av Berth Löndahl m.fl.
2025:38	Alternativ prästutbildning av Anders Lundberg

2025:39	Gudstjänster i hela landet av Anna-Karin Åström m.fl.
2025:40	Församlingars och pastorats bolagsbildningar av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius
2025:41	Policy för omstrukturering av tillgångar av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius
2025:42	Upptagningsområde för Karlskrona amiralitetsförsamling av Birger Wernersson
2025:43	Inrätta ett kyrkohistoriskt museum av Anna Sundberg m.fl.
2025:44	Bryt samarbetet med Islamic Relief av Anna Sundberg m.fl.
2025:45	Stoppa bojkott av företag med kopplingar till israeliska bosättningar av Anna Sundberg m.fl.
2025:46	Fader Vår är inget experiment av Jan-Åke Isaksson m.fl.
2025:47	Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna av Jan-Åke Isaksson m.fl.
2025:48	Rätten att tillhöra Finska församlingen i Stockholms stift av Britt Björneke och Marja Hillerström
2025:49	Uthålligt gudstjänstliv av Anders Brunnstedt m.fl.
2025:50	Relevanta barnkonsekvensanalyser av Åsa Rehndell
2025:51	Ersättares yttranderätt av Åsa Rehndell
2025:52	Hållbar skogsförvaltning – målen av Åsa Rehndell
2025:53	Hållbar skogsförvaltning – hänsyn av Åsa Rehndell
2025:54	Hållbar skogsförvaltning – församlingen av Åsa Rehndell
2025:55	Hållbar skogsförvaltning – tillsyn av Åsa Rehndell
2025:56	Hållbar skogsförvaltning – solidarisk omställning av Åsa Rehndell
2025:57	Hållbar skogsförvaltning – FPIC av Åsa Rehndell

2025:58	Hållbar skogsförvaltning – uppdrag till kyrkostyrelsen av Åsa Rehndell
2025:59	Hållbar jordbruksförvaltning av Åsa Rehndell
2025:60	Hållbar skogsförvaltning – genomförandet av Åsa Rehndell
2025:61	Utred målkapital av Leif Nordlander och Elisabeth Sandlund Gäfvert
2025:62	Konsultation om Guds mission i världen av Leif Nordlander och Håkan Sunnliden
2025:63	Missionsstrategi av Leif Nordlander m.fl.
2025:64	Intäkterna från krematoriernas återvunna metaller av Sten Janson m.fl.
2025:65	Stiftsstyrelsens samråd med domkapitlet om prästorganisation av Sten Janson m.fl.
2025:66	Andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter av Britt Björneke och Margaretha Herthelius
2025:67	Missionscertifiering av församlingar av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.
2025:68	Studentmedbestämmande på Svenska kyrkans utbildningsinstitut av Marcus Romedahl
2025:69	Gemensamma gravplatser för människor och husdjur av Marcus Romedahl
2025:70	Mandatstödet storlek av Marcus Romedahl
2025:71	Ta ställning för hbtqia+-personers rättigheter av Vicktoria Bagi m.fl.
2025:72	Medlemsutvecklingsprojektet av Nils Gårder
2025:73	Diakonala undantag från kyrkoavgift av Johan Linnman
2025:74	Uttryck stöd för alla könsstypade av Lennart Matikainen
2025:75	Hållbar, rättvis och naturnära skogsförvaltning av Mona Olsson m.fl.
2025:76	Svenska kyrkans offentlighetsprincip av Johanna Andersson

2025:77	Bidrag till Svenska Kyrkans Unga av Lisa Gerenmark m.fl.
2025:78	Bevara immateriella kulturarv med koppling till kyrkolivet av Britt Fält och Lars B Andersson
2025:79	Stärk pilgrimsrörelsen i Sverige av Mona Olsson m.fl.
2025:80	Förvaltning av kulturgravar av Jonas Noréus och Margaretha Herthelius
2025:81	Svenska kyrkans närvaro på barn- och ungdomsfängelser av Mona Olsson och Lisa Wallenstein
2025:82	Stärkt episkopal roll i teologiska perspektiv av Mats Ershammar
2025:83	Mall till policy om artificiell intelligens av Roger Larsson
2025:84	Kyrkostyrelsen tar valsedelskostnaderna för församlingar och pastorat av Jonas Larsson m.fl.
2025:85	Utlandskyrkans organisation av Åke Marcusson m.fl.
2025:86	Begravningskostnad för icke kyrkotillhöriga av Johan Linnman m.fl.
2025:87	Digitala medlemsansökningar av Anna Sundberg m.fl.
2025:88	Nationellt mål för skogsförvaltningen och inrättande av råd av Lisa Tegby m.fl.
2025:89	Ordning för välsignelse av hem av Stefan Aro m.fl.
2025:90	Prästutbildningen och samkönade äktenskap av Lisa Gerenmark m.fl.
2025:91	Svenska kyrkans regnbågsfond av Ann-Charlotte Miller m.fl.
2025:92	Andlig vård hos Statens institutionsstyrelses institutioner av Ann-Charlotte Miller m.fl.
2025:93	Inga politiska ställningstaganden av Anders Skogberg m.fl.
2025:94	Svenska kyrkans mest spelade kyrkomusikaliska verk av Marcus Romedahl
2025:95	Motverka sammanslagningen av församlingar av Marcus Romedahl

2025:96	Skydda 30 procent av den produktiva skogsmarken av Åsa Rehndell
2025:97	Kyrkans arbete med bevarande och restaurering av våtmarker av Lena Östholm Munkberg m.fl.
2025:98	Svenska kyrkans framtida skogsförvaltning av Lena Östholm Munkberg m.fl.
2025:99	Evangeliekonsekvensanalys av Sara Waldenfors och Johannes Imberg
2025:100	Främja grunduppdraget av Sara Waldenfors och Johannes Imberg
2025:101	Bestämmelser om vinningstjänsten av Peter Lundborg
2025:102	Nämnder i stiftet av Peter Lundborg m.fl.
2025:103	Inkludera laestadianska väckelserörelsen i försoningsprocessen av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.
2025:104	Konferens om reformationen i Malmö 1527–1533 av Anders Lundberg
2025:105	Fred och solidaritet – riktlinjer för kapitalförvaltning av Lena Östholm Munkberg m.fl.
2025:106	Inga solenergiparker på kyrkans skogsmark av Lena Östholm Munkberg m.fl.
2025:107	Tillåt krematoriesamfälligheter av Jonas Noréus
2025:108	Hållbarhetsindex för skogsförvaltningen av Jonas Noréus
2025:109	Uppmuntringspris inom skogsbruket av Åsa Öckerman m.fl.
2025:110	Krav på goda arbetsvillkor vid upphandlingar av Isak Vencu Öhrlund m.fl.
2025:111	Skogsvårdstjänster i egen regi av Isak Vencu Öhrlund m.fl.
2025:112	Handlingsplan mot den pågående islamiseringen av Anders Skogberg
2025:113	Krav på öppenhet för vigsel av alla par vid tillsättning av prästtjänst av Jesper Eneroth
2025:114	Inga finansiella placeringar i Svenska Cellulosa Aktiebolaget av Åsa Rehndell

2025:115	Mål för skogsbruket av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.
2025:116	Höjd kyrkoantikvarisk ersättning av Anders Skogberg
2025:117	Justerad finanspolicy av David Lång m.fl.
2025:118	Det ekonomiska utjämnningssystemet av Jerker Schmidt m.fl.
2025:119	Diakonats uppgifter av Axel W Karlsson
2025:120	Biskopars ämbetstid av Axel W Karlsson
2025:121	Uttalande mot könsstympning av Axel W Karlsson
2025:122	Värna och stärk Jourhavande präst av Johannes Imberg och Sten Janson
2025:123	Israel/Palestina och folkrätten av Ann-Charlotte Miller m.fl.
2025:124	Avbryt samarbetet med Expo av Lennart Matikainen
2025:125	Lämna ACT-alliansen av Anders Skogberg
2025:126	Säkra återväxt av gamla träd av Anders Skogberg m.fl.
2025:127	Prästkläder vid gudstjänst av Anders Skogberg och Jonas Larsson
2025:128	Sanningskommission av Anders Skogberg
2025:129	Överskottsprodukter vid kremering av Anders Skogberg

Kyrkomötet
Motion 2025:1
av Sören Olsson

Dop av konfirmand före myndighetsåldern

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att klargöra problematiken kring ungdomars möjlighet att bli döpta då målsmännen inte delar deras vilja.

Motivering

Vi lever i en tid då den tidigare homogena familjestrukturen mer och mer utsuddas.

Många vårdnadshavare separerar och kontakten mellan dem kan vara liten men de har gemensam vårdnad och därmed är båda vårdnadshavare ansvariga för sina barn. Till detta kommer att Sverige blir ett alltmer mångkulturellt samhälle där många familjer lever i olika religioner eller ingen religion alls.

Barnkonventionen, som idag upphöjts till lag i Sverige, stadgar

- ◆ att barn har rätt att utöva vilken religion de vill,
- ◆ att barn har rätt till yttrandefrihet,
- ◆ och rätt att delta i vilka föreningar de vill.

Vi ser idag i samhället hur man alltmer ger barn efter tolv års ålder större och större inflytande över det liv de lever. Det blir allt tydligare ju högre upp i tonåren ungdomarna kommer. Då kan det upplevas besynnerligt att ungdomar i 15-årsåldern inte kan välja dop om de inte får tillstånd av båda vårdnadshavarna.

Vi vill att problematiken kring detta klargörs. Det kan hända att det framkommer saker som måste ses över inför framtiden. För det är ganska uppenbart att de nya familjesituationerna och det mångkulturella samhället bara kommer att öka och det kommer att vara viktigt att fundera över hur Svenska kyrkan ska hantera det när de erbjuder konfirmation till ungdomar.

Sävar den 12 maj 2025

Sören Olsson (C)

Kyrkomötet
Motion 2025:2
av Fredrik Ottesen m.fl.

Effektiviseringskrav på Verksamhet och ekonomi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att införa ett två procents effektiviseringskrav på Verksamhet och ekonomi för Svenska kyrkans nationella nivå.

Motivering

Svenska kyrkan, som en av Sveriges största och mest etablerade organisationer, har en lång tradition av att kombinera andlig verksamhet med ett starkt samhälls-engagemang. För att kunna fortsätta detta arbete på ett hållbart sätt och för att anpassa sig till ett förändrat samhälls- och ekonomiskt landskap, bör Svenska kyrkan införa ett effektiviseringskrav på två procent för sin nationella nivå. Detta krav innebär att kyrkans verksamhet och ekonomiska struktur ska göras mer kostnadseffektiva utan att förlora på kvalitet eller det grundläggande uppdraget.

Effektiviseringskravet syftar till att frigöra resurser som kan användas mer effektivt i den långsiktiga planeringen. Det handlar inte bara om att minska kostnader, utan även om att optimera arbetsprocesser, digitalisera tjänster och säkerställa att de administrativa strukturerna är så smidiga som möjligt. I och med att Svenska kyrkan också verkar på en nationell nivå, innebär det att ett stort fokus läggs på att hitta lösningar som kan tillämpas på hela organisationen, samtidigt som den lokala förankringen beaktas.

De administrativa kostnaderna ska minskas utan att det påverkar de lokala församlingarnas arbete med människor i behov, eller de viktiga diakonala uppdrag som kyrkan bedriver. Samtidigt ska kyrkans förvaltning inte bli så centraliserad att den tappar förmågan att agera flexibelt på lokal nivå. För att genomföra effektiviseringarna bör det vara en kombination av interna och externa åtgärder.

Det är dock viktigt att påpeka att effektiviseringarna inte enbart handlar om att spara pengar. Målet är att skapa en långsiktigt hållbar kyrka som är mer anpassad till de utmaningar som framtiden kommer att medföra, samtidigt som man fortsätter att vara en närvarande aktör i samhällslivet.

Sammanfattningsvis innebär de två procentens effektiviseringskrav på Svenska kyrkans nationella nivå både en möjlighet och en utmaning. Genom att optimera verksamheten och anpassa ekonomin till dagens realiteter ska Svenska kyrkan kunna fortsätta sitt viktiga arbete, utan att förlora den anda och de värderingar som har varit fundamentala för organisationen i generationer.

Mot 2025:2

Marieholm den 2 juni 2025

Fredrik Ottesen (SDSK)

David Lång (SDSK)

Petter Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:3
av Petter Nilsson m.fl.

Värna demokratin i kyrkomötet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag på ändringar i kyrkoordningen som innebär att spärren för att erhålla mandat i kyrkomötet avvecklas.

Motivering

Med undantag av Sverigedemokraterna beslutade övriga nomineringsgrupper att införa en procentspärr under förra årets kyrkomöte. En procentspärr som innebär att nomineringsgrupper behöver få tillräckligt många röster för att kunna erhålla mandat i kyrkomötet.

Detta är något som kommer att få allvarsamma konsekvenser.

Konsekvenser i form av att kyrkans medlemmar får det svårare att finna representation i linje med ens egna perspektiv och andliga hemvist. Konsekvenser i form av ett försvagat förtroende för demokratin inom Svenska kyrkan.

Argumenten för en procentspärr tycks lyfta utskottsrepresentation som det särskilt viktigaste – om inte det enda – argumentet för att gå vidare med kyrkostyrelsens förslag. Utskottsrepresentationen är förstås något som påverkas av flera faktorer. Diskussioner och samarbete mellan nomineringsgrupperna, antal utskott – och annat. Men därtill är utskottssessionen något som präglas av indirekta val. Valet till kyrkomötet är den direkta medlemsdemokratin, vilket gör argumentet väldigt svagt.

Det finns helt enkelt andra delar att skruva på för att få bukt med utskottsrepresentationen, i stället för att skruva på medlemmarnas möjlighet att kunna välja enligt sitt hjärta.

Övriga nomineringsgrupper valde alltså att avveckla ett minoritetsskydd i enighet med kyrkostyrelsens förslag. Detta kommer påverka kyrkan negativt.

De medlemmar som inte får representation, eller inte väljer att rösta på det för dem närmaste alternativet på grund av risken att de inte får representation, riskerar att tappa förtroendet för kyrkan.

Hela kyrkans demokratikultur påverkas negativt.

När så nomineringsgrupperna i Svenska kyrkan med enig röst lyfter vikten av demokratin är det rimligt att vi tillsammans också faktiskt verkar för att stärka demokratin.

Mot 2025:3

Umeå den 4 juni 2025

Petter Nilsson (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK,

Daniel Engström (SDSK)

Per Carlberg (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:4
av Robert Fredriksson m.fl.

Religionsdialog och djurhållning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. ställa sig bakom svenska djurskyddslagar som förbjuder de former av religiös slakt som innebär onödigt lidande för djuret,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att lyfta detta ställningstagande i interreligiösa och, i förekommande fall, ekumeniska sammanhang.

Motivering

Religiös slakt, ofta kallad halal eller kosher, reglerar metoder för att slakta djur i enlighet med religiösa föreskrifter. De går i korthet ut på att djuret ska avblodas innan det avlivas. Används inte bedövning i samband med religiös slakt leder detta till ökat lidande för djuret. Kosher och halal-slakt i Sverige måste följa svenska lagar där det är obligatoriskt att bedöva djuren före slakt för minskat lidande vilket vissa tolkningar av halal-slakt inte tillåter. Flera slakterier har anpassats för att på ett tillfredsställande sätt kunna tillgodose behovet av kosher och halal-slaktat kött där djuret först bedövas.

Tolkning av halal-slakt som inte tillåter föregående bedövning är således inte förenligt med våra svenska djurskyddslagar. En djurskyddslagstiftning som syftar till att säkerställa att djur i Sverige har ett gott djurskydd. Den syftar också till att främja en god djurvälstånd och respekt för djuren. I jämförelse med de flesta andra länder har vi i Sverige strängare djurskyddskrav för att säkerställa att djurens behov tillgodoses.

Det får inte finnas utrymme för villfarelser i stil med att Svenska kyrkan står bakom en förlegad teori som anspelar på att våra djurskyddslagar infördes under 1900-talet för att vi då inte var öppna för andra religioners seder och bruk.

Ur teologisk synpunkt är det tydligt att matregler inte är bindande för oss kristna (Markusevangeliet 7:19). Det finns inget teologiskt stöd för att kräva särskilda slakt-metoder.

Därför är det rimligt att fokusera på att minska onödigt lidande för djur.

Flybo den 4 juni 2025

Robert Fredriksson (SDSK)

Petter Nilsson (SDSK)

Daniel Engström (SDSK)

Per Carlberg (SDSK)

Peter Laufer (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Jan-Åke Isaksson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:5
av Petter Nilsson m.fl.

Värna samvetsfriheten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att skärpa bestämmelserna för anställdas rätt till samvetsfrihet i enighet med motivtexten.

Motivering

Samvetsfriheten återfinns i flera internationella människorättsdeklarationer och erkänner rätten för människor att fritt välja, utöva och uttrycka sin tro.

Den uppmärksammade rapporten – hanterad av kyrkostyrelsen – avseende den juridiska möjligheten att ställa krav på nyanställda präster att viga samkönade har fått stor uppmärksamhet under året.

Rapporten tycks lägga särskilt stort fokus på EU-domstolens avgöranden, som av förståeliga skäl har en viktig betydelse strikt juridiskt. Detta då Sverige ingår i EU.

Samtidigt har EU-domstolen – i avgöranden – tydligt gröpt ur samvetsfriheten. Mål som tydliggör att bolag ofta får rätt att köra över anställdas samvetsfrihet.

I ett väl sekulariserat land – i en något mindre sekulär omvärld är det förstås svårt att vänta sig att statliga aktörer väljer att värna samvetsfrihet. Än mindre att överstatliga aktörer som klart påverkas av lobby från stora arbetsgivare gör det.

För ett kristet samfund är det förstås viktigt att våra anställda är kristna. När det kommer till präster är det av central betydelse. Det är viktigt att samvetsfriheten värnas.

Om man – rent juridiskt – skulle tolka exempelvis avgörandet Eweida mot Storbritannien skulle man alltså kunna dra slutsatsen att det vore juridiskt rimligt att från kyrkostyrelsen kräva av nyanställda präster att inte bära kors. Det hade troligtvis kunnat anses som en rimlig avvägning. Men det innebär inte att det är önskvärt.

Svenska kyrkan kan således omöjligen anpassa vår inställning till krav på prästers rätt till tro utifrån EU-domstolen. Av den anledningen behöver regelverken skärpas för att tillåta präster ett större mått av samvetsfrihet.

Rätten att utifrån vår lära, som beskriven i 1 kap. 1 § kyrkoordningen ha rätt till samvetsfrihet. Detta ska inkludera väjningsrätt oberoende av pars sexuella läggning.

Att-satsen föreslår att kyrkomötet ges uppdraget att säkerställa detta, och utifrån resonemanget i EU-domstolen tycks policydokument, arbetsbeskrivningar och arbetsannonser kunna innebära en förstärkning av samvetsfriheten, givet att man också skriver in detta i enighet med motivtexten ovan.

Mot 2025:5

Umeå den 4 juni 2025

Petter Nilsson (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Daniel Engström (SDSK)

Per Carlberg (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:6
av Petter Nilsson m.fl.

En årlig rikskollekt

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att det endast ska tas upp en rikskollekt per år,
2. i samband med beslut om rikskollekt säkerställa att ändamålet för den har en bred förankring.

Motivering

Svenska kyrkan har genom sin historia burits av en teologisk förståelse av kyrkan som både lokal och allmänlig. Den kristna gemenskapen uttrycks främst i församlingen, där människors liv delas och där diakonala och pastorala behov blir synliga i vardagen. Kollekten i gudstjänsten är en helig handling där församlingens ansvar för sina egna och sin närmiljö manifesteras i tacksamhet inför Gud.

I Nya testamentet bärs kollektens syfte av en vilja att stödja de troende och utsatta i den egna gemenskapen (Apg 2:44–45, 1 Kor 16:1–4), inte som ett politiskt eller ideologiskt verktyg utan som ett uttryck för kristen barmhärtighet och omsorg.

Det här innebär bland annat att kollekterna bör ske så nära församlingsmedlemmarna som möjligt, vilket får följden att man verkligen bör undvika att urholka församlingarnas möjligheter att själva välja ändamål för kollekt.

Det är därför teologiskt problematiskt när rikskollekter och stiftskollekter i Svenska kyrkan återkommande riktas till organisationer vars verksamhet i väsentliga delar drivs av politiska och aktivistiska agendor, ibland i direkt strid med en klassisk kristen antropologi. Med detta avses en människosyn som vilar på insikten om människan som skapad till Guds avbild, syndig men frälsningsbehövande, med ansvar för sin nästa i ordnad gemenskap och i lydnad inför Guds ord. En sådan antropologi bejakar människans unika värde samtidigt som den erkänner behovet av ordning, måttfullhet och ett gemensamt ansvar för den närmaste gemenskapen, utifrån de förutsättningar som Gud själv gett.

Exempelvis har rikskollekter stött organisationer som Asylrättscentrum, som verkar för en vänsterliberalt präglad migrationspolitik, eller verksamheter inom Act Svenska kyrkan, som fokuserar på projekt som miljövandringar, vilket riskerar att splittra församlingen och urholka kollektens andliga syfte.

En kyrka som i gudstjänstens ram anmodar sina medlemmar att ge till ändamål som vilar på sekulära, aktivistiska eller ideologiska grundvalar, riskerar att förlora sin andliga trovärdighet och sin enhet som bekännargemenskap. Kollekten bör i första

Mot 2025:6

hand användas till församlingens arbete, samt till tydligt kristet präglade verksamheter. Därmed stärks församlingens gemenskap och engagemang i dess diakonala och missionella arbete.

Mot denna bakgrund föreslår jag att kyrkomötet beslutar att endast tillåta en rikskollekt vart år – samt att säkerställa att ändamålet för den har en bred förankring.

Umeå den 4 juni 2025

Petter Nilsson (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Daniel Engström (SDSK)

Per Carlberg (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:7
av Petter Nilsson m.fl.

Välkomna alla i Svenska kyrkan

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uttala att alla är välkomna i Svenska kyrkan oavsett ideologisk hemvist,
2. ta avstånd från uttalanden som har gjorts av företrädare för Svenska kyrkan som syftade till att exkludera människor ur den kristna gemenskapen på grund av deras ideologiska hemvist.

Motivering

Vår kristna syskonskara utgörs av kristna människor med väsentligt skild ideologisk ingång. Allt från vänster till höger. Samtidigt har Svenska kyrkan kommit att få en klar ideologisk slagsida, och olyckligtvis har det även lett till att kyrkan kommit att exkludera människor utifrån åsikter. Detta är en väldigt olycklig utveckling, oavsett vilka man exkluderar.

Svenska kyrkan är en av de mest progressiva kyrkorna i världen. Progressiv i betydelsen att man sökt samtidens godkännande i en rad olika frågor. Vissa annorlunda religiösa inslag har fått fokus i Svenska kyrkan, i kristendomens ställe.

Politiskt präglade rörelser såsom pride-, klimat- och miljö- samt andra rörelser grundade i vänsterliberal ideologi. Rörelser vilka liknats med religioner i sig.¹

Rörelser med exkommunikation (social uteslutning) av medlemmar efter att man kommit på dem med att häda mot dem (inte dela ett – inte sällan det mest extrema – ställningstagandet).

Ledande profiler i Svenska kyrkan har – i likhet med dessa organisationers motsvarighet till exkommunikation – under många år aktivt sökt exkludera medlemmar i Svenska kyrkan, på premissen att de inte passar in i de alltmer sekulära normer som kommit att råda i Svenska kyrkan.

Ledande profiler har bland annat uttryckt att de ”mest konservativa bör lämna svenska kyrkan.”²

Självklart, givet att Svenska kyrkan vore någon annan gemenskap än ett kristet samfund, vore det kanske inte orimligt att begränsa gemenskapen till dem med en samstämmig ideologisk grund.

Svenska kyrkan måste emellertid fortsätta vara just ett kristet samfund. Vi behöver fortsätta vara en kyrka. En kyrka där alla är välkomna.

¹ Woke Racism: How a New Religion Has Betrayed Black America, John McWhorter.

² <https://www.dagen.se/nyheter/2005/02/03/de-mest-konservativa-bor-lamna-svenska-kyrkan/>

Mot 2025:7

Umeå den 4 juni 2025

Petter Nilsson (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Daniel Engström (SDSK)

Per Carlberg (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:8
av Hanna Hesser Nordin och Suzanne Fredborg

Dataskyddsförordningen vid gudstjänst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att entydigt klargöra vad dataskyddsförordningen innebär avseende tillkännagivanden och tacksägelser för döpta, vigda och avlidna i samband med gudstjänst, så att församlingarna ges möjlighet till ett korrekt förfarande som sker med samma uttolkning som grund i hela Svenska kyrkan.

Motivering

Kyrkan har sedan århundraden varit en betydelsefull del av staten och därmed samhället. Svenska kyrkan har sedan relationsförändringen aktivt agerat för att behålla sin position som en betydelsefull del av samhället.

Kungörelse av händelser med angivande av skeenden och namn, i kyrkan såväl som på kyrkbacken, har skett sedan urminnes tider. Detta håller på att förändras. Olika tolkningar av GDPR med vitt skiftande resultat ger oklara beslutsunderlag för församlingar vad gäller kungörelse av döpta, vigda och avlidna.

I en del församlingar läses endast förnamn på döpta upp, i andra församlingar är man rådvill vad som gäller och i vissa församlingar fortsätter man att läsa för- och efternamn på döpta, vigda och avlidna som tidigare.

Får man läsa upp hela namnen och vad behövs för eventuella medgivanden? Räcker det inte med att vederbörande är/blir medlem i Svenska kyrkan eller måste det finnas skriftligt medgivande? Vi tycker att det är olyckligt att oklarhet i detta råder och vill att kyrkostyrelsen klargör för församlingarna vad som gäller. Då får både församlingarna och deras medlemmar rätt information.

Stockholm den 10 juni 2025

Hanna Hesser Nordin (BA)

Suzanne Fredborg (BA)

Kyrkomötet
Motion 2025:9
av Jonas Noréus

Tak på kyrkoavgiften

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda möjligheten att införa ett tak på uttag av kyrkoavgift från enskilda medlemmar,
2. i utredningen beakta vilken deklarerad årsinkomst som vore ett lämpligt tak för avgiftsuttag.

Motivering

Systemet med kyrkoavgift innebär en solidarisk betalning efter förmåga. Avgiften sätts som en procentsats av den beskattningsbara inkomsten och fungerar tekniskt på samma sätt som en skatt, med skillnaden att avgiften öronmärks till Svenska kyrkan.

Principen om betalning efter förmåga följer inarbetade principer med rötter långt tillbaka när man betalade ”tionde”, tio procent av det man tjänade eller skördade, till sin arrendator eller till kungen. Vårt skattesystem bygger alltså på att var och en betalar efter förmåga. Kyrkoavgiften till Svenska kyrkan har ju sina rötter i skattesystemet genom den förutvarande relationen med staten som statskyrka, och är därmed uppbyggd på samma sätt. Kyrkoavgiften är Svenska kyrkans medlemsavgift.

I en modern kontext kan man se medlemskap i Svenska kyrkan som en organisation man väljer att vara med i, eller avstå från. Då är det även rimligt att den som väljer att vara med inte ska behöva betala en orimligt hög avgift enbart för sitt medlemskap. En höginkomsttagare har å ena sidan antagligen råd att betala en hög medlemsavgift, men å andra sidan kan det i dag uppfattas orimligt att det inte finns någon övre gräns för denna medlemsavgift. Den kan teoretiskt bli oändligt hög för den enskilde.

Om ett tak sätts på hur hög årsinkomst som används för uttag av kyrkoavgift kan man vinna tillbaka höginkomsttagare som valt att avstå medlemskap av ekonomiska skäl, och kanske även bromsa vissa utträden. Om taket sätts på ett väl avvägt sätt kan det vara i stort sett kostnadsneutralt på kort sikt och därför heller inte budgetpåverkande för församling/pastorat i negativ mening. På längre sikt kan det finnas mer att vinna än att förlora med denna förändring. Samtidigt bibehålls principen om solidarisk betalning efter förmåga upp till den nivå där det inte längre bedöms vara rimligt att tillämpa denna princip.

I sammanhanget kan det vara värt ett förtydligande att ett avgiftstak enligt ovan inte alls påverkar varje församlings rätt att själv bestämma nivån på kyrkoavgiften, alltså den procentsats som beslutas och rapporteras in till central nivå varje år.

Varberg den 11 juni 2025

Jonas Noréus (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:10
av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk

Ersättares rätt till protokollsanteckning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att ersättare i samtliga beredande och beslutande organ på nationell nivå, stiftsnivå och lokal nivå utom direktvalda fullmäktigeförsamlingar får möjlighet att få sin mening antecknad till protokollet.

Motivering

Uppdraget som ersättare i beredande och beslutande indirekt valda organ behöver få en enhetlig reglering i hela den kyrkliga organisationen. På vissa håll kan man som ersättare få sin mening antecknad till protokollet medan det på andra håll är omöjligt. Vi menar att det sistnämnda fallet innebär en begränsning av det demokratiska arbetet som är onödigt och som ger upphov till frustration. Att vara ersättare medför självklart begränsningar i förhållande till vad som är möjligt för en ordinarie ledamot exempelvis när det gäller förslagsrätt och beslutanderätt. Det behöver dock inte betyda att deltagandet i debatten som föregår beslutet är vare sig mindre aktivt eller av mindre vikt än de inlägg som ordinarie ledamöter gör.

Dessutom är just ersättarplatser ofta de första påverkans- och insynsmöjligheter som mindre nomineringsgrupper får tillgång till. Det kan uppfattas som både ett meningslöst uppdrag och som en nedvärderande behandling om det inte finns något sätt att som ersättare offentligen markera sin ståndpunkt. Om möjligheten att få sin mening förd till protokollet som särskild mening eller som protokollsanteckning finns så minskar risken för en debatt i onödigt högt tonläge i forum utanför sammanträdesrummen. Det vore en ordning som kyrkan skulle vara väl betjänt av.

Kalmar den 10 juni 2025

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2025:11
av Marcus Romedahl

Ökat beslutsmandat till församlingsråd och församlingsherdar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda församlingsrådets nuvarande funktion och återkomma med förslag på kyrkoordningsändringar som innebär utökad delegation till församlingsråden,
2. utreda en definierad församlingsherdefunktion i kyrkoordningen.

Motivering

Församlingsråd finns sedan 2014 i de församlingar som samverkar i ett pastorat. Församlingsråd är en god modell, i teorin. I praktiken har det fungerat på olika sätt. Det finns pastorat där harmoni råder och församlingsrådet, på grund av frivillig delegation ovanifrån, fungerar som forna tiders kyrkoråd. Men det finns också stora pastorat där församlingsråden blivit partipolitiserade, och fungerar som en sekulär stadsdelsnämnd, med stark ordförandemakt, eller att kyrkorådet upplever sig som att de står över församlingsrådet. Kyrkorådet ska ha omsorg om församlingens liv, men tyvärr är det ibland som biskop Fredrik Modéus noterade i Kyrkans tidning: Det finns en risk att pastoratet styr församlingarna istället för tvärtom.

Det åligger, enligt rådande ordning, pastoratet att delegera makten till församlingarna istället för tvärtom. Församlingsråden har när det kommer till kritan egentligen inte mer att säga till om, annat än kollekt. Samrådsskyldighet finns inte i fastighetsfrågor, utan församlingsrådets rådgivande funktion var väl för femton år sedan något som var självklart att pastoren skulle respektera (se till exempel kyrkoordningen 41 kap. 3 a §). Liknande finns i 17 kap. 6–9 §§ frågor om gudstjänstplan, där församlingsrådet skall vara rådgivande. Mer delegation hade varit önskvärt, och en samrådsskyldighet beträffande personal- och organisationsfrågor hade varit av värde. Problematiken förtjänar belysas och fördjupas, särskilt i storpastorat.

Två konkreta saker: kyrkoherden kan utse en komminister eller motsvarande att vara kyrkoherdens representant i församlingsrådet. Detta kan vinna på att formaliseras. Församlingsherden/pastor loci har en ställning i sitt församlingsråd som är helt beroende av kyrkoherden. Att stärka och definiera församlingsherdens roll och formella mandat (eller motsvarande) vore därför värt att beakta, exempelvis genom att församlingsrådet formellt väljer sin representant, på samma sätt som kyrkorådet väljer sin kyrkoherde. Annan lågt hängande frukt är att ordförande i församlingsrådet väljs av församlingsrådet själva, istället för att kyrkofullmäktige tar det beslutet, och att detta formaliseras i kyrkoordningen.

Malmö den 17 juni 2025

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:12
av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius

Digitalt in- och utträde

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda en förenklad möjlighet att träda in i och ut ur Svenska kyrkan digitalt.

Motivering

För att gå ur Svenska kyrkan krävs det att en blankett skrivs ut, och lämnas över per post eller i handen till den lokala pastorsexpeditionen. Likaså, vill man gå med i Svenska kyrkan, om man tidigare varit medlem, måste detta också ske via pappersformat. Detta har utnyttjats av ljusskygga aktörer som skickat en dyr räkning till dem som velat gå ur Svenska kyrkan av ekonomiska skäl.

Kyrkostyrelsen arbetar just nu på sitt digitala medlemsutvecklingsprojekt i flera år, på något som kallas "Mina sidor", men frågan är om det inte skjuter lite över målet med tanke på de avancerade funktioner, och de omfattande kostnader, som presenterats i detta projekt. Det hade varit en stor förenkling om det fanns möjlighet att träda in i och träda ut ur Svenska kyrkan helt digitalt, exempelvis genom bankID eller e-post. Naturligtvis bör detta ske på ett rättssäkert sätt, varför kyrkostyrelsen bör utreda hur det bäst går till.

Malmö den 17 juni 2025

Marcus Romedahl (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:13
av Birgitta Axelsson Edström och Karin Janfalk

Ledamöters rätt till protokollsanteckning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att ledamöter i samtliga direktvalda fullmäktigeförsamlingar har rätten att få sin mening antecknad till protokollet.

Motivering

Att ha rätten att få sin mening antecknad till protokollet är något som är självklart inom de flesta fullmäktigeförsamlingar utanför Svenska kyrkan. En så kallad protokollsanteckning eller en särskild mening är en möjlighet till markering och klargörande av en egen ståndpunkt utan att för den skull vara lika skarp som en reservation där man ju ställer sig helt utanför det aktuella beslutet. Att öppna en sådan möjlighet skulle medföra att kyrkan skulle få ännu ett verktyg för det demokratiska och parlamentariska arbetet samt öka nyanseringarna i diskussionerna.

Vi anser att denna möjlighet bör skrivas in i kyrkoordningen så att den kommer alla fullmäktigeledamöter till del.

Kalmar den 11 juni 2025

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2025:14
av Marcus Romedahl m.fl.

Fördelning av antal elektoror vid ärkebiskopsval

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda om stiftens ska ha ett fixerat antal elektoror per stift i kommande ärkebiskopsval.

Motivering

Antalet elektoror i ärkebiskopsvalet per stift är inte proportionerligt. Under 2013 års ärkebiskopsval hade stiftsstyrelser och domkapitel sammanlagt 243 elektoror. Dessa elektoror är olika dimensionerade per stift. På grund av hur kyrkoordningen är skriven får de stift som valt ett större antal ledamöter till stiftsstyrelsen och domkapitlet fler elektorsröster. I ärkebiskopsvalet 2013 fick exempelvis Västerås stift 21 elektoror, medan Lunds stift fick 19. Det är inte proportionerligt.

De stift som väljer att, enligt vad vissa menar är ta ansvar, ha en mindre politisk förtroendemannaorganisation i stiftsstyrelsen och domkapitel belönas med färre elektoror. Frågan kanske har en marginell betydelse, men den dag ett ärkebiskopsval råkar bli väldigt jämnt kan det finnas principiella skäl att ha en proportionerlig fördelning av antal elektoror.

Malmö den 17 juni 2025

Marcus Romedahl (FiSK)

Olov Lindquist (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:15
av Marcus Romedahl och Margaretha Herthelius

Jämförelsetal vid mandatfördelning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag på ändringar i kyrkoordningen som innebär att ett mer proportionerligt jämförelsetal används vid tillämpning av den jämkade uddatalsmetoden inför 2029 års kyrkoval.

Motivering

I kyrkovalet används den jämkade uddatalsmetoden, precis som i svenska kommunal- och riksdagsval (kyrkoordningen 38 kap. 85 §). Den jämkade uddatalsmetoden används för att uppnå proportionerlig fördelning av mandat. I kommun- och riksdagsval används numera delningstalet 1,2 istället för det historiska 1,4 vid första divisionen (följt av 3,5, 7 etc). Det historiska 1,4 var mer gynnsamt för de största grupperna (exempelvis Socialdemokraterna) på bekostnad av de mindre. I kyrkovalet finns dock fortfarande 1,4 kvar vid första division för skapande av jämförelsetal. Detta kan ha stora konsekvenser i mindre kyrkofullmäktige/stiftsfullmäktige, där det inte finns mandat nog att skapa proportionalitet. En stor grupp kan gynnas väldigt kraftigt på bekostnad av de mindre nomineringsgrupperna, som kämpat hårt i en valrörelse. Därför vore det lägligt, för rättvisans skull, om kyrkostyrelsen återkommer med förändringar, som gör att Svenska kyrkan får ett nytt jämförelsetal inför 2029 års kyrkoval. Det behöver inte nödvändigtvis vara 1,2 som i svenska kommunal- och riksdagsval, utan kan också vara 1,0 för att uppnå en ännu högre proportionalitet i fördelningen.

Malmö den 17 juni 2025

Marcus Romedahl (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:16
av Marcus Romedahl och Olov Lindquist

Kontraktsprostens roll i kyrkoordningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att komma med förslag på kyrkoordningsändringar som förtydligar kontraktsprostens tillsättning och uppdrag.

Motivering

Kontraktsprostar sägs ibland vara biskopens förlängda arm. Historiskt var kontrakten mindre än vad de är idag och kontraktsprosten hade en viktig funktion att bistå stiftet i tillsynen men blev också en brygga mellan de kyrkoherdar som fanns inom kontraktet. I och med att det bildas fler större pastorat blir det vanligare idag att kontraktets enda kyrkoherde också är kontraktsprost. I Härnösand och Luleå stift kan det måhända bli nästan helt uteslutande så. Ett antal problem finns.

För det första, prostens roll som ”inspiratör” och ”chef” smälter samman. Om kontraktsprosten samtidigt är chef för alla blir det traditionella uppdraget, att avlasta biskopen med tillsyn, något begränsat. Att vara inspiratör, chef och utföra tillsyn på samma gång är en svår ekvation att få ihop. I ett större pastorat blir det svårt för den enskilde att gå till sin prost och tala om problem som mycket väl kan uppstå med den egna kyrkoherden, om det råkar vara samma person, utan istället måste dessa frågor direkt till biskopen. Det kan i sin tur skapa en tystnadskultur och att församlingarna blir ”pastoratsstyrda”, och att oegentligheter i ett kontrakt inte kommer till biskopens eller stiftets kännedom.

För det andra, kontraktsprosten som skall vara ”biskopens förlängda arm”, blir de facto inte tillsatt av biskopen utan enbart pro forma. En kontraktsprost som är kyrkoherde över kontraktets enda ekonomiska enhet kommer väljas till prostuppdraget, såvida inte kontraktsindelningen görs om. Det blir kyrkorådet i det aktuella större pastoratet som väljer vem som blir prost, inte biskopen. Det blir också en större obekvämlighet för en biskop att plocka bort en prost från sin funktion.

För det tredje, om det blir en lösning med kyrkoherdar över stora pastorat, som samtidigt är kontraktsprostar, skapas de facto en ny ledningsmodell. Kyrkoherdar i stora pastorat har en stor arbetsbörda och själva tillsynsuppdraget äventyras. Principiellt kan även frågan ställas om kontraktsuppdraget och prostuppdraget fortfarande fyller den historiskt viktiga funktion det en gång hade.

I och med att kontraktsprostens roll förändras, behövs det tydliggörande i kyrkoordningen om dess tillsättning. Biskopen bör möjligen kunna utse en kontraktsprost, som ej är kyrkoherde i det aktuella kontraktet.

Malmö den 17 juni 2025

Marcus Romedahl (FiSK)

Olov Lindquist (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:17
av Birgitta Axelsson Edström m.fl.

Kyrkan och skogen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra åt kyrkostyrelsen att på nationell nivå ställa upp övergripande mål för skogsförvaltningen som stiftens kan specificera utifrån sin lokala kontext,
2. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
3. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

3 §

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så *effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning*. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Prästlönetillgångarna ska förvaltas så *att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet säkerställs*. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna *och om tillsynen över förvaltningen*.

5 a §

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen.

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår, *utöver krav på vidtagande av åtgärd, även* råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen.

5 c §

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, *ska* kyrkostyrelsen genom en skrivelse till kyrkomötet *föreslå de åtgärder som för-*

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, *får* kyrkostyrelsen *hålla inne del av stiftsbidraget enligt 44 kap. 14 §, tills åtgärd*

anleds av stiftets agerande. Till skrivelsen ska fogas ett yttrande från stiftet.

angiven av kyrkostyrelsen vidtagits. Kyrkostyrelsen ska årligen genom en skrivelse till kyrkomötet redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av förvaltningen. Redovisningen ska innehålla en redogörelse rörande insatser för att säkerställa andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

8 §

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *naturvårdens* och kulturmiljövårdens intressen beaktas *i skälighetsomfattning*.

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *biologisk mångfald skyddas och främjas* och kulturmiljövårdens intressen beaktas. *För att motverka att en åtgärd i förvaltningen av prästlönefastigheter medför skada för natur- eller kulturmiljövården ska de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs vidtas.*

Motivering

Det är positivt att kyrkostyrelsen markerar att urfolksrätten ska värnas och att det är en uppgift för hela Svenska kyrkan att visa att den framförda ursäkten till samerna var och är allvarligt, uppriktigt och ärligt menad. Skrivningarna är dock vaga och bör skärpas till i kommande steg i processen. Vi måste inse hur stor frågan om markerna är för det samiska folket och hur stort ansvar vi som kyrka har för biologisk mångfald och klimatåtgärder. Att fortsätta lyssna till och lära av urfolken samt visa respekt är nödvändigt för en försoningsprocess värd namnet.

Svenska kyrkan måste vidare visa att det finns en allvarlig, uppriktig och ärlig vilja att ta ansvar i klimat- och artkrisen. Föreliggande förslag når inte tillräckligt långt i det avseendet. Det stora engagemang som visats i anslutning till skogsutredningen och dess remissförfarande tyder på att kyrkans agerande är mycket viktigt för många. Därför finns anledning att efterlysa fler och tydligare skarpa förslag från utredningen redan i detta första skede. Föreliggande skrivelse med föreslagna förändringar i kyrkoordningen når helt enkelt inte tillräckligt långt. Det finns fler förslag i utredningen som förtjänar att lyftas redan nu.

Vi har under tiden som gått sedan utredningen släpptes hösten 2024 bevittnat flera märkliga aktioner från våra stift och egendomsförvaltningar. Det har handlat om beställda skuggutredningar som kan ifrågasättas utifrån såväl syfte som innehåll. Samma stift som har initierat dessa skuggutredningar ska nu ges ansvaret att driva skogsförvaltningen, enligt kyrkostyrelsen i linje med utredningen. Det lär inte ske. Ansvaret för processen kan inte läggas där. Det förtroendet har blivit skadat även om vi har respekt för den kompetens som finns i stiftet när det gäller skog och förvaltning. Den har tjänat de rådande styrdokumenterna väl. Problemet är att det nu är nödvändigt att ställa om samt ändra regelverk.

Vi från Öppen Kyrka har principiellt stått upp för en modell där beslut fattas så långt ner i organisationen och så nära verksamheten som påverkas som möjligt. När det gäller skogsförvaltningen finns det skäl att frånga den modellen. Det har inte minst visats under remissförfarandets gång. Det är helt enkelt inte möjligt att lämna ansvar

för målskrivning och uppföljning till stiftens när behovet av utvecklingsarbete är så stort. Som stöd och garant för förändring och utveckling i linje med utredningen måste en uppföljningsprocess initieras från nationell nivå med precisa och tidsatta mål. Det är ett minimum.

Vi måste inse att nutidens och framtidens problem inte kan lösas med de metoder och tankesätt som skapade dem, och det börjar bli bråttom. Det är därför Svenska kyrkan måste ta större och tydligare steg i processen som syftar till ett hållbart skogsbruk. En kyrka värd namnet bör se till att en solid kristen grund som värnar om skapelsen blir synlig i förvaltningen. De tre dimensionerna social, ekologisk och andlig hållbarhet ska inte bara balansera den ekonomiska, de ska säkerställas. Även den skrivningen är alltför svag i kyrkostyrelsens skrivelse.

Det arbete som kyrkomötet satt igång kring skogsförvaltningen riskerar nu att bli mer av en urvattnad historia än en reell vändpunkt. Det är en förlorad chans att på allvar göra om och göra rätt med sikte på en framtida hållbarhet och en missad möjlighet att på ett synligt sätt visa att kyrkan vill bevara Guds skapelse för kommande generationer. Låt oss inte välja fel när insatsen är så hög!

Kalmar den 19 juni 2025

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Nils Jernqvist (ÖKA)

Helena Inghammar (ÖKA)

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2025:18
av Mikael Sandén och Jonas Larsson

Motioner i plenum

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att vid presentation och debatt av motioner i plenum ska utskottets förslag presenteras först.

Motivering

Vid behandlingen av motioner i plenum är det av största vikt att debatten sker med tydlig struktur och förståelse för vad som faktiskt föreslås. Det har förekommit att motionären ges ordet före utskottet, vilket kan leda till att debatten inleds innan det är tydligt vad utskottet föreslår och varför.

För att underlätta en tydlig och rättvis behandling av ärenden bör utskottets förslag alltid presenteras först i plenum. Detta säkerställer att samtliga ledamöter får en gemensam utgångspunkt för debatten, baserad på utskottets överväganden, innan motionären och andra ledamöter yttrar sig.

En sådan ordning stärker demokratin, ökar transparensen och bidrar till ett mer strukturerat och effektivt beslutsfattande.

Genevad den 22 juni 2025

Mikael Sandén (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

**Kyrkomötet
Motion 2025:19
av Mikael Sandén**

Tillbakadragen motion

Motion 2025:19 Valsedelskostnad av Mikael Sandén har dragits tillbaka av motionären.

Kyrkomötet
Motion 2025:20
av Daniel Engström m.fl.

Avveckla Regnbågsnyckeln

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avveckla Regnbågsnyckeln.

Motivering

Svenska kyrkan har sedan 2016 använt Regnbågsnyckeln. Detta är en märkning som visar att förtroendevalda och medarbetare i en församling genomgått en processmodell. Processen består av bland annat utbildning, studiecirklar och reflektion och leder fram till att församlingen efter utförd process får ta emot märkningen Regnbågsnyckeln, det vill säga bli hbtq-certifierade. Processmodellen Regnbågsnyckeln har utarbetats av ekumeniska gruppen för kristna HBTQI-personer, EKHO och studieförbundet Sensus. Sensus skapade för övrigt det islamistiska studieförbundet Ibn Rushd och har samarbetsavtal med ett flertal fackliga TCO-förbund, vilket gör Sensus och denna märkning problematisk i politisk och ideologisk mening.

Trots de fina intentionerna med märkningen har det visat sig att symbolen skapat delade åsikter och ibland bidragit till spänningar inom församlingarna och medlemmarna. Regnbågsnyckeln har lett till viss splittring och debatt, där vissa församlingar upplever ett indirekt tryck att certifiera sig för att inte framstå som mindre inkluderande. Avvecklingen av certifieringen skulle minska den interna polariseringen och låta varje församling fokusera på att skapa välkomnande miljöer utifrån sina egna förutsättningar.

Den främsta anledningen till att avveckla denna märkning är att alla människor redan är välkomna i Svenska kyrkan. En av de absoluta grunderna i kristen lära är Bibelns uppmaningar till kärlek och medkänsla för alla människor. En av de mest välkända Bibelverserna är Matteusevangeliet, där Jesus säger att man ska älska sin nästa som sig själv. Det innebär att man ska visa kärlek och respekt för alla människor, oavsett deras bakgrund eller egenskaper. Således finns redan en grundregel för alla inom Svenska kyrkan, såsom församlingar, anställda med flera att arbeta för detta.

Avvecklingen av Regnbågsnyckeln innebär inte överhuvudtaget att Svenska kyrkan överger sin strävan efter inkludering och acceptans. Att ha en specifik certifiering för en viss grupp kan dessutom uppfattas som att kyrkan gör skillnad mellan människor istället för att se hela kyrkan som en enhet. Svenska kyrkan ska utveckla och betona en enhetlig strategi för inkludering som gäller alla människor. Detta skulle förstärka principen om lika värde utan att skapa separata processer för olika grupper. Utan Regnbågsnyckeln kan kyrkan tydligare kommunicera sina värderingar utan att riskera missförstånd eller politiska tolkningar av symbolens betydelse.

Mot 2025:20

Landskrona den 23 juni 2025

Daniel Engström (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Ulf Wester (SDSK)

Jan-Åke Isaksson (SDSK)

Per Carlberg (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Anna-Karin Åström (SDSK)

Petter Nilsson (SDSK)

Anna Sundberg (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:21
av Daniel Engström m.fl.

Nollvision för förstörelse av Svenska kyrkans kulturlämningar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett nationellt, strukturerat arbete med en nollvision för förstörelse av Svenska kyrkans kulturlämningar,
2. arbetet ska inkludera både förebyggande, bevarande och reaktiva insatser, samt samverkan med relevanta myndigheter och aktörer inom kulturmiljöområdet.

Motivering

Svenska kyrkan förvaltar en mycket stor del av vårt lands kulturarv, inte minst genom kyrkobyggnader, kyrkogårdar, fornlämningar och andra kulturlämningar som vittnar om vårt gemensamma historiska och kristna arv. Dessa platser bär på berättelser om tro, liv och samhällsutveckling under många sekler.

Tyvärr ser vi att Svenska kyrkans kulturlämningar på flera håll i landet utsätts för förstörelse och skadegörelse. Det kan handla om vandaliserade kyrkor eller gravar. I vissa fall sker detta i direkt illvilja mot Svenska kyrkan och dess kulturarv. Exempelvis stängdes år 2022 samtliga 25 kyrkor på norra Gotland efter flera fall av skadegörelse. Samma år utsattes fyra kyrkor, Romfartuna kyrka, Lundby kyrka, Skultuna kyrka och Harakers kyrka, för skadegörelse i form av klotter. År 2024 drabbades Vilhelmina kyrka av skadegörelse, samt Trefaldighetskyrkan i Arvika.

Det saknas idag ett tydligt, samordnat och målinriktat nationellt arbete inom Svenska kyrkan för att långsiktigt skydda dessa unika byggnader. Därför föreslår vi att Svenska kyrkan inför en nollvision för förstörelse av kyrkans kulturlämningar, en vision som utgår ifrån att inga lämningar ska förstöras.

Ett sådant arbete bör inkludera exempelvis tydliga riktlinjer och handlingsplaner för förebyggande åtgärder mot skadegörelse, utbildningsinsatser för personal och förtroendevalda om kulturmiljövård och en samordnad rapporteringsstruktur vid skador eller hot mot kulturlämningar. Detta gärna i samverkan med länsstyrelser, museer, lokalhistoriska föreningar och andra aktörer.

En nollvision fungerar som ett tydligt mål, men också som ett uttryck för vårt ansvar gentemot framtida generationer. Att skydda det kyrkliga kulturarvet är inte bara en fråga om historia, det är en del av vår kristna identitet och vårt uppdrag att vårda det som anförtratts oss.

Mot 2025:21

Landskrona den 23 juni 2025

Daniel Engström (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Peter Laufer (SDSK)

Jan-Åke Isaksson (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Ingvar Jonsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:22
av Daniel Engström m.fl.

Hjälpcenter för förföljda konvertiter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar

1. att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheterna för att inrätta ett nationellt hjälpcenter för konvertiter som utsätts för förföljelse på grund av sin förändrade tro,
2. att centret särskilt ska beakta situationen för personer som lämnat islam och därigenom riskerar att drabbas av förföljelse.

Motivering

Svenska kyrkan har ett viktigt uppdrag i att stå upp för varje människas rätt till trosfrihet. I Svenska kyrkans verksamhet möter organisationen människor från olika delar av världen, som har konverterat till kristen tro, ofta från andra religioner såsom islam. Tyvärr vittnar många av dessa konvertiter om att de utsätts för hot, trakasserier och förföljelse, både i sina ursprungsländer och i Sverige.

För den som lämnar islam och konverterar till kristendomen kan omgivningens reaktion bli tuff. Det kan handla om social utfrysning, hot från anhöriga, våld, eller ett liv i rädsla. Svenska kyrkan är för många en trygg punkt, men vi saknar idag ett samordnat nationellt stöd för att hjälpa dessa utsatta människor på ett strukturerat och professionellt sätt.

Därför bör Svenska kyrkan ta ett tydligare ansvar genom att inrätta ett nationellt hjälpcenter för konvertiter som drabbas av förföljelse på grund av sin trosomvändelse. Ett sådant center skulle exempelvis kunna erbjuda rådgivning och samtalsstöd, kontakter till säker boende i kommunerna, stöd till församlingar som möter konvertiter samt samverka med andra aktörer inom civilsamhället och offentlig sektor.

Detta center skulle även kunna arbeta med kunskapsspridning inom Svenska kyrkan, så att fler församlingar får verktyg att bemöta och stötta konvertiter på ett tryggt, respektfullt och informerat sätt.

Landskrona den 23 juni 2025

Daniel Engström (SDSK)

Jan-Åke Isaksson (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Anna Sundberg (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:23
av Daniel Engström m.fl.

Introduktion till kristendomen på olika språk

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att i missionssyfte ta fram texter med en introduktion till kristendomen på olika invandrarspråk.

Motivering

Svenska kyrkan bär ett uppdrag att dela evangeliet med alla människor oavsett bakgrund, språk och kultur. I ett Sverige som präglas av ökad mångfald finns idag många människor från olika delar av världen som är nyfikna på kristen tro, men som på grund av bland annat språkbarriärer har svårt att ta del av Svenska kyrkans tro och budskap. För att möta detta behov bör Svenska kyrkan på nationell nivå ta fram lättillgängliga och pastoralt genomtänkta introduktionstexter till kristendomen på flera av de större invandrarspråken.

Genom att erbjuda sådana texter kan kyrkan i missionssyfte på ett enkelt och respektfullt sätt göra kristen tro tillgänglig för fler. Det skulle inte bara underlätta för individer som söker en andlig hemvist, utan också främja integration och gemenskap i våra församlingar. Dessutom skulle detta bidra till att Svenska kyrkan tydligt visar sin vilja att vara en öppen och välkomnande kyrka i ett förändrat samhälle och som tar missionsbefallningen på allvar.

Genom att nationellt ta fram gemensamt material säkerställs både teologisk kvalitet och enhet i det budskap som kommuniceras.

Landskrona den 23 juni 2025

Daniel Engström (SDSK)

Per Hanö (SDSK)

Ulf Wester (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:24
av Daniel Engström m.fl.

Revidera färdplanen för klimatet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att revidera Svenska kyrkans färdplan för klimatet.

Motivering

Svenska kyrkan har sedan några år tillbaka en gemensam färdplan för klimatet för att Svenska kyrkan ska uppnå målen om klimatneutralitet till 2030.

Färdplanen är uppdelad i tre etapper. Den andra etappen påbörjades i början på detta år och pågår till och med 2027 och den sista etappen planeras pågå från 2028 till och med 2030. Etapp två handlar om energianvändning och byggnader, produktion av förnybar el, resor och transporter, begravningsplatser, markanläggningar och maskiner, konsumtion och investeringar samt skog och mark.

Dock har det visat sig att detta mål har varit orimligt ambitiöst, med tanke på de resurser och strukturella förändringar som krävs av bland annat församlingarna. För att garantera att församlingarna kan följa med i omställningen, vilket är av absolut största vikt, samt att de åtgärder som vidtas är hållbara på lång sikt, föreslår vi en revidering av färdplanen.

Många församlingar ser nuvarande mål som ekonomiskt och organisatoriskt betungande.

Att revidera färdplanen ger församlingarna bättre möjligheter att fördela sina resurser effektivt och genomföra nödvändiga åtgärder, utan att överbelasta sig ekonomiskt och organisatoriskt. Vi vill inte att församlingarna riskerar en ekonomisk obalans eller att församlingar ska behöva skära ned på annan viktig verksamhet eller personal. Det finns också väldigt stora variationer mellan församlingar i olika delar av landet vad gäller ekonomiska förutsättningar, fastighetsbestånd och tillgång till förnybar energi. Vi menar att Svenska kyrkan kan ta både ett rimligt klimatansvar och ansvar för våra församlingar.

Färdplanen behöver revideras så att den följer den senaste forskningen på båda håll. Vi behöver också ge en mer rimlig tidsram så att församlingarna kan fokusera på att implementera långsiktiga och hållbara åtgärder som ger verkliga miljövinster snarare än framstressade åtgärder, som kan bli mindre effektiva på sikt.

Teknologin och metoderna för att bekämpa klimatförändringarna utvecklas ständigt, och vi följer den utvecklingen med mycket stort intresse. Att revidera målen ger också församlingarna en möjlighet att dra nytta av framsteg inom miljöteknik och få

till mer effektiva lösningar som kan bli tillgängliga över tid. Dessutom blir miljötekniska lösningar mer kostnadseffektiva för varje år.

De flesta av Svenska kyrkans kyrkobyggnader är kulturarv och kräver varsam hantering vid energirenoivering. En längre tidsram ger församlingarna möjlighet att anpassa åtgärder till planerat fastighetsunderhåll och undvika stressade investeringar som kan leda till högre kostnader eller kulturhistoriska förluster. För många församlingar innebär den ambitiösa färdplanen ett stålbåd i relation till de byggnader som behöver bevaras till kommande generationer. Många frågar sig ifall det är värt att offra den stora del av vårt arv vi har att förvalta, för att göra en, som bäst, marginell nytta för klimatet.

Svenska kyrkan har antagit en ambitiös färdplan för klimat och detta är ett lovligt initiativ. Samtidigt står många församlingar inför ekonomiska och praktiska utmaningar för att nå dessa mål inom den utsatta tidsramen. Det finns en stor risk att församlingar tvingas till ekonomiskt ohållbara investeringar eller nedskärningar i annan verksamhet för att uppnå målen. Därför föreslår vi en revidering av färdplanen.

Landskrona den 23 juni 2025

Daniel Engström (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Per Carlberg (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Ingvar Jonsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:25
av Daniel Engström m.fl.

Verktyg för extern finansiering av församlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över möjligheterna att skapa ett nationellt verktyg för extern finansiering för församlingarna.

Motivering

Svenska kyrkan har under det senaste halvseklest upplevt en kontinuerlig minskning i medlemsantal. År 1972 var 95,2 procent av Sveriges befolkning medlemmar i Svenska kyrkan, vilket motsvarade cirka 7,75 miljoner personer. År 2023 hade medlemsantalet sjunkit till cirka 5,48 miljoner, motsvarande 52,1 procent av befolkningen.

Den minskande medlemsutvecklingen i Svenska kyrkan har en direkt påverkan på församlingarnas ekonomi, eftersom den största intäktskällan är kyrkoavgiften, som baseras på antalet medlemmar och deras skattepliktiga inkomster. Dessutom drabbas församlingar med stor befolkningsminskning eller många utträden särskilt hårt. Kyrkoavgiften kan teoretiskt höjas för att kompensera, men detta riskerar att leda till fler utträden.

Mindre ekonomiskt utrymme påverkar församlingarnas arbete som exempelvis diakoni, ungdomsverksamhet och andra sociala insatser. Församlingarna äger dessutom många kyrkor och fastigheter som kräver löpande underhåll.

Församlingar har idag möjlighet att söka bidrag från fonder, stiftelser, EU-medel och andra externa finansieringskällor. Dock saknas ett enhetligt och lättillgängligt verktyg som underlättar detta arbete, vilket leder till att många församlingar saknar resurser eller kunskap för att aktivt söka extern finansiering. Många församlingar behöver extern finansiering, men saknar tid och kompetens att navigera i "bidragsdjungeln".

Vi föreslår att Svenska kyrkan på nationell nivå ser över möjligheterna att utveckla ett digitalt verktyg och en samlad strategi för extern finansiering. Detta verktyg kan exempelvis vara behjälpligt med följande: Kartlägga och visa relevanta finansieringsmöjligheter för församlingar, inklusive fonder, stiftelser och offentliga bidrag på lokal, nationell och internationell nivå. Ge stöd i ansökningsprocessen genom mallar, handledning och exempel på resultatrika ansökningar. Erbjud utbildning och rådgivning för församlingar och pastorat som vill stärka sin kompetens inom extern finansiering och skapa en samordningsfunktion där erfarenheter och kunskaper om lyckade ansökningar kan delas mellan församlingar.

Idag gynnas till viss del större församlingar med mer resurser och administrativa muskler i bidragsansökningar. Ett gemensamt verktyg skulle skapa mer jämlika förut-

Mot 2025:25 sättningar mellan församlingarna. Detta säkerställer långsiktig ekonomisk stabilitet i varje församling.

Ett verktyg för extern finansiering är en investering för Svenska kyrkans framtid. Det ger församlingarna de verktyg de behöver för att växa och utvecklas, till gagn för hela Svenska kyrkan, medlemmarna och samhället.

Landskrona den 23 juni 2025

Daniel Engström (SDSK)

Anna-Karin Åström (SDSK)

Peter Laufer (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:26
av Daniel Engström m.fl.

Upphör med involvering av bojkotts rörelser mot Israel

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att upphöra med alla formers involvering av bojkotts rörelser mot Israel.

Motivering

Israel och det judiska folket har en central plats i kristenheten, både i teologiskt och historiskt hänseende. För det första är Israel det heliga landet. Här finns Bibelns heliga platser och här sker de mest betydelsefulla händelserna i både Gamla och Nya testamentet, inklusive Jesu födelse, liv, död och uppståndelse. Det förbund som Gud slöt med Abraham och hans ättlingar är ett förebud till det nya förbund som upprättades genom Jesus Kristus. Detta innebär att Israels folk är de ursprungliga mottagarna av Guds löften. Israel har dessutom en betydelse i nutiden och i de eskatologiska händelser som förutsågs i Bibelns profetiska böcker. Israel existerar dessutom på grundval av det judiska folkets naturliga och självskrivna rätt till självständighet i sitt urgamla hemland.

Vi beklagar det senaste halvseklats avståndstagande av Svenska kyrkan från Israel, för att istället ha ett marxistiskt synsätt där man utgår från att Palestina är den utsatte David och Israel är den förtryckande Goliat. Detta är en extrem politisk beskrivning vi inte tycker Svenska kyrkan ska ha och det syns också i de involveringarna man haft med extrema Israel-bojkotts rörelser.

Bland annat har Svenska kyrkan varit involverad med den extrema bojkottrörelsen BDS (Boycott, Sanctions & Divestments) som aktivt sprider propaganda mot Israel. Vissa menar att denna rörelse är antisemitisk och dessutom olaglig. Framträdande palestinier som exempelvis president Mahmoud Abbas och Sari Nusseibeh avvisar rörelsen och vissa Israelkritiker menar att rörelsen är en kult och att dess verkliga avsikt är att förgöra Israel. Detta, och liknande involvering, har försämrat relationerna med israeliska och judiska organisationer och företrädare, samt lett till kritik från dessa.

Att vara emot ockupation menar vi är självklart moraliskt riktigt. Men att stödja rörelser som är emot en nationalstats existens är däremot inte moraliskt försvarbart.

Frågan blir också om Svenska kyrkan är beredd att också bojkotta varor från andra konfliktområden, till exempel Indien med tanke på konflikterna i Kashmir, Iran för stödet till terrororganisationer, Kuba för brott mot mänskliga rättigheter eller Kina med hänvisning till situationen i Tibet.

Svenska kyrkan har genom åren tagit ställning i konflikten mellan Israel och Palestina, bland annat genom att understödja initiativ som uppmanar till bojkott av

Israel. Detta har lett till kritik och skapat en uppfattning om att Svenska kyrkan ensidigt tar politisk ställning i en komplex internationell fråga. Detta har också lett till att Svenska kyrkan förlorar trovärdighet och att medlemmar som inte delar dessa politiska ställningstaganden känner sig utanför. Medlemmarna i Svenska kyrkan kommer att ha olika åsikter om konflikten i Mellanöstern. Genom att ta ställning i bojkottsfrågor riskerar Svenska kyrkan att alienera delar av sina egna medlemmar och skapa intern konflikt.

Som en andlig och religiös organisation bör Svenska kyrkan sträva efter att vara neutral och opartisk i politiska frågor. Detta stärker kyrkans trovärdighet och gör att den kan vara en samlande kraft för alla medlemmar, oavsett politisk åsikt.

Landskrona den 23 juni 2025

Daniel Engström (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:27
av Daniel Engström m.fl.

Utbildning för förtroendevalda

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. införa en utbildning i arbetsrätt för förtroendevalda,
2. införa en kvalitativ introduktion i kyrkans inre liv och läror för nyvalda.

Motivering

Svenska kyrkan är en stor och betydelsefull arbetsgivare med över 20 000 anställda över hela landet. Samtidigt är Svenska kyrkans struktur demokratisk, och en stor del av beslutsfattandet sker genom ideellt arbetande förtroendevalda. Dessa har ett omfattande ansvar, både som arbetsgivarföreträdare och som bärare av kyrkans tro och liv.

I dag varierar utbildningen och introduktionen för förtroendevalda kraftigt mellan olika stift och församlingar. Många nyvalda saknar grundläggande kunskap om såväl arbetsgivaransvaret som Svenska kyrkans teologi och inre liv, vilket kan leda till både rättsosäkerhet, arbetsmiljöproblem och beslut som inte vilar på god förståelse för kyrkans uppdrag.

Likaså är det viktigt att förtroendevalda får en introduktion i Svenska kyrkans tro, struktur och inre liv. Genom en kvalitativ och nationellt samordnad introduktion kan vi säkerställa att förtroendevalda från hela landet delar en gemensam förståelse av kyrkans identitet och uppdrag. Det främjar enhet, minskar risken för splittring och stärker kyrkans gemensamma arbete. En tydlig introduktion gör det också mer attraktivt att ta på sig ett förtroendeuppdrag och minskar risken för att nyvalda känner sig vilsna eller lämnar sina uppdrag.

Landskrona den 23 juni 2025

Daniel Engström (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:28
av Daniel Engström m.fl.

Åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. upprätta en åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott för Svenska kyrkan, i samverkan med offentliga aktörer,
2. uppvakta riksdag, regering och kommuner för att verka för att en nationell offentlig åtgärdsplan mot kristofobi tas fram och genomförs.

Motivering

Kristofobiska hatbrott och trakasserier mot kristna individer, kyrkor och andra kristna symboler har blivit ett växande problem i Sverige, men även i Europa och världen. Svenska kyrkan har ett särskilt ansvar att skydda sina medlemmar, sina medkristna och att stå upp för religionsfriheten som en grundläggande mänsklig rättighet.

Kränkningar och hot mot kristna ökar som sagt runt om i Sverige, Europa och världen. Vittnesmål och rapporter i Sverige visar att kristna, särskilt konvertiter, drabbas av allvarliga hatbrott även här. Om Sverige verkligen ska värna religionsfrihet och rättssäkerhet krävs större kunskap om och ökad uppmärksamhet på den kristofobi som existerar i vårt samhälle. Det handlar ytterst om att försvara religionsfriheten, rätten att ensam eller tillsammans med andra få utöva sin tro utan rädsla eller hinder.

Detta har även under 2024 lyfts i riksdagen i en motion med titeln ”Utredning om kristofobi”.

För att effektivt motverka dessa former av hat och hot behövs ett samlat och kraftfullt agerande. Svenska kyrkan bör därför upprätta en egen åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott, i nära samverkan med relevanta offentliga aktörer såsom polisen och andra myndigheter. En sådan åtgärdsplan skulle tydliggöra kyrkans åtaganden och förebyggande arbete, samt stärka stödet till drabbade.

Samtidigt är det avgörande att det offentliga Sverige också tar sitt ansvar. Därför bör Svenska kyrkan uppvakta riksdag, regering och kommuner för att påverka dem att ta fram och genomföra en nationell offentlig åtgärdsplan mot kristofobiska hatbrott och trakasserier. Ett sådant initiativ skulle visa att Sverige värnar religionsfriheten och står upp för alla troendes rätt att utöva sin tro utan rädsla.

Landskrona den 23 juni 2025

Daniel Engström (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Petter Nilsson (SDSK)

Anna Sundberg (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:29
av Roger Olsson och Ulf Bjereld

Bristandeandel

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda vilka diakonala konsekvenser regeringens vandelsutredning kan få för människor i utsatthet, och återkomma till kyrkomötet med resultatet,
2. utreda vilka konsekvenser regeringens vandelsutredning kan få för Svenska kyrkans verksamhet, och återkomma till kyrkomötet med resultatet.

Motivering

Vi lever i en tid då angreppen på människors fri- och rättigheter växer i styrka och rättssäkerheten urholkas. Antalet demokratier i världen minskar. Forskningsinstitutet V-DEM (Varieties of Democracy) vid Göteborgs universitet har visat att denna antidemokratiska utveckling återfinns även i Europa och att den sker parallellt med att auktoritära populistiska rörelser vinner makt och inflytande. Inte heller Sverige är opåverkat av denna utveckling.

Regeringen planerar att införa en lagstiftning som innebär ett steg bort från rättsstatens principer. Enligt regeringen ska "bristandeandel" kunna leda till nekat eller återkallat uppehållstillstånd. I den utredning vars förslag regeringen markerat att man vill gå vidare med (SOU 2025:33 Skärpta och tydligare krav påandel för uppehållstillstånd) definieras begreppet "andel" som att det inte är tillräckligt att en person lever hederligt och följer lagen, denne måste också leva ett "skötsamt" liv. De definitioner som anges för "bristandeandel" är så vaga och mångtydiga att de inte kan ligga till grund för en rättssäker tillämpning. Bristandeandel beskrivs som "beteenden eller handlingssätt som samhället i övrigt motverkar" (s. 24 f). Till exempel anges att en utlänning måste "visa respekt för över tid gällande svenska värderingar" (s. 298). Eller att en utlänning genom missbruk av alkohol "beter sig på ett grovt störande sätt" (s. 303). Eller att det finns "extremister" i den prövades familj eller vänkrets (s. 305).

En lagstiftning som bygger på utredningens förslag kommer att drabba de mest utsatta – de "minst skötsamma" – grupperna i vårt samhälle. Dessa gruppers utanförskap kommer att öka, då de som inte har medborgarskap kan känna oro över att vid myndighetskontakter ertappas med "bristande skötsamhet" eller att inte visa tillräcklig respekt för "svenska värderingar". En sådan oro drabbar naturligtvis även kyrkans diakonala verksamhet.

Svenska kyrkans diakonala uppdrag innebär att möta människor i utsatthet och försvara människovärdet. Många församlingar och stift arbetar redan idag med människor som påverkas av migrationslagstiftningen. Det är därför av yttersta vikt att

kyrkan analyserar och synliggör vilka konsekvenser vandelsutredningens förslag kan få för dessa människor, och hur kyrkans diakonala arbete påverkas.

Förslaget om bristandeandel som skäl för utvisning har mött stark kritik från jurister och från civilsamhällets organisationer.

Även Svenska kyrkan har varit kritisk. I sitt remissvar skriver kyrkostyrelsen att:

Svenska kyrkan avstyrker utredningens förslag att ett vandelskrav ska återinföras i utlänningslagen. Detta då den föreslagna utformningen riskerar leda till godtyckliga bedömningar och rättsosäkerhet.

Kyrkostyrelsen skriver också vidare:

Otydligheten av vad som kan utgöraandel och var gränsen kommer gå för bristandeandel riskerar att undergräva tryggheten i att ha ett uppehållstillstånd. Svenska kyrkan menar att detta även påverkar de människor som strävar efter att följa svenska lagar och regler och vill bidra till ett gott samhälle. I kombination med den föreslagna ökade uppgiftsskyldigheten för andra myndigheter kan ett otydligt vandelskrav innebära att människor med utländskt medborgarskap drar sig för att kontakta andra myndigheter för stöd, frågor eller anmälningar. Till skillnad från vad utredningen framför finns det enligt Svenska kyrkan mening en risk att förslaget så som det är utformat kan komma att påverka integrationen negativt.

Diakonins omsorg om människan formuleras på Svenska kyrkans hemsida enligt följande:

Diakoni uttrycks genom kärlek till medmänniskan, gemenskap, värdandet om skapelsen och kamp för rättvisa. Vi ska som kristna ställa oss till förfogande i allt arbete för det goda och kärleksfulla i världen och i kampen mot ondska och destruktivitet. Diakonin är en del i en process vars yttersta mål är harmoni och helhet hos individer, grupper, samhällen och skapelse.

En av de fyra principer som Svenska kyrkan har att utgå från när det gäller att omsätta mänskliga rättigheter i praktiken är:

- ◆ Ansvarsutkrävande och rättssäkerhet: att säkerställa att skyldighetsbäraren tar sitt ansvar.

Det finns rimliga skäl att anta att diakonins kamp för och krav på rättvisa och rättssäkerhet kan komma i konflikt med en rättsosäker lagstiftning. De risker som lyfts i remissvaret om att människor kommer att dra sig för kontakt med myndigheter kommer också att påverka det diakonala arbetet. Det finns därför skäl att utreda hur kyrkans diakonala verksamhet kan komma att påverkas när regeringens lagstiftningsförslag genomförs samt att informera anställda, medlemmar och allmänheten om svårigheten med en rättsosäker lagstiftning och Svenska kyrkans principer om rättssäkerhet.

Göteborg och Borås den 24 juni 2025

Roger Olsson (S)

Ulf Bjereld (S)

Kyrkomötet
Motion 2025:30
av Anders Åkerlund

En friare kyrka

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning om hur en friare, kreativare och mer framtidsinriktad kyrka kan skapas.

Motivering

År 2000 genomfördes beslutet om ändrade relationen mellan Svenska kyrkan och staten. Från att ha varit en del av myndighetssamhället blev vi en aktör i civilsamhället. Vi är nu en folkfrikyrka. Kanske är det hög tid efter 25 år att ytterligare dra konsekvenserna av vår nya situation för att som folkkyrka för att öka frihet, kreativitet, frimodighet och framåtanda.

När kyrkan varit som bäst har man med framgång administrerat och bidragit till att bygga Guds rike. Nu finns det pastorat där administrationsvolymen vuxit förbi utöversidans församlingsverksamhet och där kyrkoherdar lätt fastnar i byråkratin på bekostnad av ledarskap, nätverkande kommunikation och strategiska beslut.

Vi har fått in uppåt 10 000 förslag på nya psalmer. Några har valts ut för remissen till församlingar. Men vad gör vi med visor och psalmer som inte valts ut och med dem som kommer att skrivas innan nästa psalmbok ska beslutas?

Mycket reglerade gudstjänstordningar skapar rädslor att göra fel och att präster inte vågar titta upp och möta blicken på gudstjänstdeltagare och då minskar eller ibland till och med upphör kommunikationen.

Vi har mycket att lära från hållningen i Kyrkohandbok för Ekumeniakyrkans församlingar eller en del tips och tankar i boken Kompass Framtiden av Jonas Eek.

Vi har stora resurser när det gäller organisation, förvaltningskap, ekonomi och inte minst teologisk reflektion, men vi behöver lämna utrymme för Helig Ande, entreprenörskap och kreativitet för att skapa en framtid som det sjunger om.

Rättvik den 30 juni 2025

Anders Åkerlund (C)

Kyrkomötet
Motion 2025:31
av Peter Laufer m.fl.

Utträden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett formulär som alla församlingar och stift kan använda för att få mer information om varför människor väljer att lämna Svenska kyrkan.

Motivering

Under de senaste decennierna har ett stort antal medlemmar valt att lämna Svenska kyrkan.

Denna utveckling påverkar inte bara kyrkans ekonomi utan också dess möjlighet att vara en relevant och närvarande kraft i människors liv och i samhället.

För att möta denna utmaning är det viktigt att få en djupare förståelse för varför människor väljer att lämna Svenska kyrkan.

Finns det återkommande mönster i orsakerna? Är det brist på engagemang, ekonomiska skäl, förändrad tro eller något annat? Denna kunskap är avgörande för att kunna möta människors behov bättre och förbättra kommunikationen och stärka relationen mellan kyrkan och dess medlemmar.

Vi föreslår därför att ett arbete initieras med syfte att ta reda på varför människor väljer att lämna Svenska kyrkan.

Detta kan genomföras genom enkäter och intervjuer med dem som lämnar Svenska kyrkan.

Torshälla 6 juli 2025

Peter Laufer (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:32
av Berth Löndahl m.fl.

Svenska kyrkans värdegrund

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta bort texten som i dag finns på Svenska kyrkans webbsida under rubriken ”Kyrkans värdegrund”,
2. tillse att ingen annan värdegrund anges än hänvisning till Bibeln och evangeliet om Jesus Kristus,
3. tillse att den värdegrund som eventuellt ändå kommuniceras ska grundas på evangeliet om Jesus Kristus.

Motivering

Av Svenska kyrkans webbsida framgår det att hon har en värdegrund. Men någon sådan har varken kyrkomötet, kyrkostyrelsen eller biskopsmötet antagit. Vad som står på webbsidan är en text skriven av Petra Carlsson Redell, präst och professor i systematisk teologi, och som har försetts med en ingress:

Går det att skilja på kristen tro och kristen värdegrund? Läs resonemanget som leder fram till det som kan sammanfatta kyrkans värdegrund: Ett ansvar att visa omsorg.

Efter en ganska omfattande text sammanfattar Carlsson Redell värdegrunden så:

Kyrkans värdegrund har alltså sitt centrum i den gyllene regeln och det kristna kärleksbudskapet som tolkas lite olika i varje tid och i varje sammanhang. I dag presenteras ofta tolkningar som vidgar förståelsen av nästan bortom människan. Kan en hotad art också innefattas i den uppmaning som vilar i den gyllene regeln? Vilka individer är det vår gemenskap utesluter, vilka är de utsatta och behövande i det sammanhang som kyrkan lever och verkar i – i det lokala och i det globala? Den sortens frågor är hela tiden levande i kristna samfund just på grund av det som kan sammanfattas som kyrkans värdegrund: Ett ansvar att visa omsorg.

Detta är uppseendeväckande av många skäl, främst därför att som sagt, inget beslut har fattats om att som värdegrund anta ”ett ansvar att visa omsorg”. Webbsidans uppgift här är alltså direkt felaktig. Även om hela webbsidan har angett en artikel-författare så uppfattar läsaren detta som en fastslagen formulering, vilket är djupt olyckligt.

Ett annat skäl till att detta är orimligt är att Petra Carlsson Redell i sin argumentation utgår från den gyllene regeln och det kristna kärleksbudskapet. Här sker en förväxling av lag och evangelium, och en sådan förväxling får inte göras vilket är en central tanke i luthersk teologi.

Den gyllene regeln som Carlsson Redell anför som grund för värdegrunden avslutar Jesus så: ”Allt vad ni vill att människorna skall göra för er, det skall ni också göra för dem. Det är vad *lagen* och profeterna säger” (Matt. 7:12, min kursivering). Den gyllene regeln är således lag, inte evangelium om Jesus Kristus, om nåden och försoningen i Honom. På samma sätt är det med det kristna kärleksbudskapet. Det dubbla kärleksbudet lyder i sin helhet:

”Mästare, vilket är det största budet i lagen?” Han svarade honom: ”Du skall älska Herren, din Gud, med hela ditt hjärta och med hela din själ och med hela ditt förstånd. Detta är det största och första budet. Sedan kommer ett av samma slag: Du skall älska din nästa som dig själv. På dessa båda bud vilar hela *lagen* och profeterna.”

(Matt. 22:36-40, min kursivering)

Än en gång: Detta är som Jesus själv säger lag och alltså inte evangelium. Det är en god ordning för mänskliga relationer men inte den avgörande grunden för vår relation till Gud – för den grunden vilar på vad Jesus Kristus gjort för oss.

Kyrkan får inte dölja eller skämmas för evangeliet om Jesus Kristus. Eller som Paulus skrev: ”Jag skäms inte för evangeliet. Det är en Guds kraft som räddar var och en som tror, juden främst men också greken. I evangeliet uppenbaras nämligen en rättfärdighet från Gud, genom tro till tro, som det står skrivet: Den rättfärdige skall leva genom tron (Rom. 1:16–17).

Jag föreslår därför att kyrkomötet beslutar

- att den nämnda texten med dess värdegrund ”ett ansvar att visa omsorg” tas bort från Svenska kyrkans hemsida
- att ingen annan värdegrund anges än hänvisning till Bibeln och evangeliet om Jesus Kristus
- att eventuellt, om någon värdegrund ändå ska finnas, så ska den grundas på evangeliet om Jesus Kristus.

Malmö 10 juli 2025

Berth Löndahl (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Elisabeth Sandlund Gäfvert (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:33
av Berth Löndahl m.fl.

Ekumenisk konsekvensanalys

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. en ekumenisk konsekvensanalys ska göras inför beslut i kyrkomötet och kyrkostyrelsen,
2. uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur denna rent praktiskt ska implementeras.

Motivering

Varje år beslutar kyrkomötet i många angelägna frågor. Somliga är i stort sett självklara, andra skapar omfattande debatter och kräver noggranna utredningar och somliga är mer eller mindre kontroversiella. Det är som det ska vara.

Nästan alltid beaktas i debatter och beslut vår egen svenska situation och opinion. Samtidigt står Svenska kyrkan i en relation till alla övriga kyrkor i världen, vilket vi påminns om i år när vi firar både konciliet i Nicea 325 och det ekumeniska mötet i Stockholm 1925.

Svenska kyrkan är, som det brukar heta, del i den världsvida kyrkan men hon är mer än så, hon är en del inte bara i den geografiskt världsvida kyrkan utan i den tvåtusenåriga kyrkan. Hon är vad vi i trosbekännelsen bekänner del i en enda, helig, allmännelig och apostolisk kyrka.

Det är lätt hänt att vi i besluten mer fokuserar på vårt lokala hörn av den världsvida kyrkan än på det gemensamma – på det ekumeniska. Svenska kyrkan har dock även förbundit sig till det gemensamma som i exempelvis Borgåöverenskommelsen mellan flera lutherska kyrkor i Europa.

Risken är dock att Svenska kyrkan fattar beslut som inte är förenliga med ekumeniska överenskommelser eller delar den allmänneliga och apostoliska kyrkans gemensamma tro och bekännelse. Det skulle därför vara en god ordning att vid beslut i kyrkomötet (och gärna även i biskopsmötet trots att det inte ligger i kyrkomötets mandat att besluta om detta) göra en ekumenisk konsekvensanalys. En sådan konsekvensanalys borde i princip vara lika självklar som en barnkonsekvensanalys.

Jag föreslår därför att kyrkomötet beslutar att för alla beslut som kyrkomötet fattar ska det göras en ekumenisk konsekvensanalys.

Malmö den 10 juli 2025

Berth Löndahl (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Elisabeth Sandlund Gäfvert (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:34
av Berth Löndahl m.fl.

Prästutbildningens sista år på Johannelund

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att prästutbildningens sista år, det vill säga den pastoralteologiska utbildningen, ska kunna ges på Johannelunds Teologiska Högskola.

Motivering

Johannelunds teologiska högskola i Uppsala är den högskola som utbildar flest blivande präster i Svenska kyrkan. Men en sak saknas på högskolan, nämligen det sista årets utbildning för präster, det vill säga det pastoralteologiska slutåret. I dagens läge ges detta endast genom Svenska kyrkans utbildningsinstitut (SKUI).

Det finns främst två skäl för denna motion:

- ♦ att de prästkandidater som läser teologi på Johannelund då hade kunnat få en sammanhållen utbildning där den teoretiska utbildningen varvas och kompletteras med praktisk,
- ♦ att utbildningen på SKUI är otillräcklig och har stora brister. Den kritik som undertecknad under många år har tagit emot från kandidater på SKUI är besvärande. Det handlar om teologi, om bristande lyhördhet för olika kyrkliga traditioner, om konformism, om tystnadskultur och bristande kompetens hos lärarkåren. 2021 kom en utvärdering av SKUI som var ytterligt negativ. En utredning tillsattes och förändringar tycks ha genomförts, dock utan att ge goda resultat. Kritiken är minst lika stark i dag som för några år sedan.

Jag föreslår därför att kyrkomötet beslutar att även Johannelunds Teologiska Högskola ska ha rätt att ha prästutbildningens sista år så att den teologiska och teoretiska utbildningen kan kompletteras med den praktiska.

Malmö den 10 juli 2025

Berth Löndahl (FK)

Elisabeth Sandlund Gäfvert (FK)

Hans Weichbrodt (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:35
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Rekrytering av kyrkomusiker

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att i kyrkoordningen införa bestämmelser om att pastorat över en lämplig storlek ska ha skyldighet att erbjuda musikundervisning på främst orgel och i viss mån även piano för unga elever.

Motivering

Under senare år har bristen på kyrkomusiker blivit besvärande. Fler går i pension än vad som utbildas. Inom tio år beräknas 40 procent ha gått i pension och det krävs 700 nya för att ersätta dem, vilket påtalats i en debattartikel i Kyrkans tidning (7/2 2022) undertecknad av ett femtiotal kyrkomusiker. Bristen på kompetenta sökanden gör att församlingar ibland måste anställa musiker med annan musikalisk kompetens – som musiklärare eller orkestermusiker. Även om det kan vara trevligt att tillfälligt höra nya tongångar i kyrkan så fungerar det inte i längden. Om orgeln ersätts med enbart piano eller något annat instrument går mycket av kyrkans musikskatt förlorad. Om musikern inte kan den kyrkliga körmusiken och psalmsången ersätts detta kanske med annan repertoar.

Bristen på utbildade kyrkomusiker är främst ett ansvar för Svenska kyrkan på nationell nivå. Utredningar har gjorts, bland annat förelåg 2022 en utredning från Svenska kyrkans musikråd. Antalet platser på olika kyrkomusikutbildningar har också utökats. Men för att det ska finnas sökande till dessa platser krävs en tidig rekrytering av unga musiker.

På en del håll finns det goda initiativ, men inte tillräckligt. Organister i framkant är ett samarbetsprojekt som Svenska kyrkan tagit initiativ till tillsammans med Göteborgs internationella orgelakademi (GIOA). Syftet är att få barn att upptäcka orgeln och engagera kyrkomusikerna i det arbetet. När kravet på att en kyrkomusikers tjänst skulle innehålla undervisning av orgelelever upphörde, så kom inget annat i stället, trots att detta var den bästa rekryteringsbasen.

Att återinföra att varje kyrkomusiker ska ha musikundervisning på orgel och piano för unga elever är svårt och kanske inte heller lämpligt. En annan väg att gå är att varje pastorat över en viss storlek ska ha skyldighet att erbjuda musikundervisning för främst orgel och i viss mån piano (som ofta är det första instrumentet vilket kan väcka intresse för orgeln). Antalet timmar bör rimligen vara proportionellt till förslagsvis pastoratets storlek eller antalet anställda kyrkomusiker.

Mot 2025:35

Jag föreslår därför att kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten av att i kyrkoordningen införa bestämmelser om att pastorat över en lämplig storlek ska ha skyldighet att erbjuda musikundervisning på främst orgel och i viss mån även piano för unga elever.

Malmö den 10 juli 2025

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:36
av Berth Löndahl och Leif Nordlander

Titulaturen på arbetsledande präster

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att snarast utreda

1. den prästerliga titulaturen på arbetsledande präster som inte är kyrkoherdar,
2. vilka delegationer som bör ges till dessa,
3. vilka kvalifikationer och eventuella kompletterande utbildningar som arbetsledande präster ska ha,
4. hur detta ska regleras i kyrkoordningen.

Motivering

Det har länge efterfrågats en ny gemensam titulatur för de präster som har ett ledningsuppdrag utan att vara vare sig kyrkoherdar eller prostar. Inte minst gäller detta i storpastoraten, vars konsekvens har blivit att kyrkoherdarna blivit färre och prostarna ännu färre med en mer otydlig uppgift. På en del håll utgör pastorat och kontrakt samma geografiska område. Kyrkoherden blir då sin egen kontraktsprost.

Förvirringen är närmast total med en rik flora av titlar på präster med ledningsuppdrag: Biträdande kyrkoherde, församlingsherde, biträdande församlingsherde, församlingschef (som alltså inte behöver vara präst), verksamhetsansvarig präst (om det nu är en präst). När man bläddrar i matrikeln kan man notera att den vanligaste titeln tycks vara församlingsherde, vilken då måste vara präst. Men på en del håll kallas det församlingschef, vilken då inte behöver vara präst. Om denna sedan är musiker eller diakon eller församlingspedagog eller präst – eller varför inte kanslist, ekonom eller barnledare – är mindre avgörande. Det är chefskapet som betonas mer än ledarskapet, administrationen med budget och personalansvar mer än den pastoral kompetensen och det andliga uppdraget med dess teologiska grund.

Men varken församlingsherde, församlingschef eller arbetsledande komminister är titlar som är reglerade i kyrkoordningen. Trots flera motioner utifrån rådande förvirring så har ännu inget färdigt förslag presenterats. Och därmed inte heller vem som ska leda en församlings arbete och verksamhet på delegation från kyrkoherden.

Pastoraten i städerna har blivit stora med en kyrkoherde som befinner sig såväl geografiskt som pastoralt på stor distans från själva gudstjänstlivet och verksamheten, vilket gör det nödvändigt och självklart att den som ska leda det egentliga församllingslivet med gudstjänster och annan verksamhet också är präst – är pastoralt och teologiskt kunnig och kompetent. I annat fall är risken att centrum i kyrkans och församlingens liv, förskjuts.

Prästen har i sina vigningslöften förbundit sig till trohet mot Skriftens ord och Jesus Kristus som Herre. Den vinningen förpliktar när en församlings liv planeras. Inriktningen är otvetydig, inte bara de teologiska kvalifikationerna är väsentliga utan vigningslöftena binder prästen till att bevara det lokala församlinglivet i trohet mot kyrkans Herre, Jesus Kristus.

I en situation där kyrkoherden i storpastoraten blivit närmast osynlig för såväl vanliga församlingsbor som de aktiva i kyrkan, krävs att den lokala herden också är just herde – församlingens verkliga herde.

Det ankommer på kyrkomötet att snarast klargöra vilka titlar som ska gälla, liksom vilket uppdrag som det medför. Men också vilka delegationer som kyrkoherden har att ge till den som förslagsvis får titeln församlingsherde. Nuläget är minst sagt förvirrande med otydlig ledning, oklara delegationer, upprepade omplaceringar och därmed en olycklig brist på kontinuitet i många pastorat och församlingar. Till detta kommer att till skillnad från kyrkoherdar för vilka det krävs genomgångna kyrkoherdeutbildningar, så ställs inga sådana krav på arbetsledande präster eller annan anställd chef.

Jag föreslår därför att kyrkomötet uppdrar åt kyrkostyrelsen att snarast utreda

- ♦ den prästerliga titulaturen på arbetsledande präster som inte är kyrkoherdar,
- ♦ vilka delegationer som bör ges till dessa,
- ♦ vilka kvalifikationer och eventuella kompletterande utbildningar som arbetsledande präster bör ha,
- ♦ och att detta bör regleras i kyrkoordningen.

Malmö den 10 juli 2025

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:37
av Berth Löndahl m.fl.

Svenska kyrkans egen prästutbildning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att Svenska kyrkan skapar en egen teologisk utbildning och ny högskola för blivande präster.

Motivering

Universiteten i främst Uppsala och Lund och i viss mån även andra universitet har sedan decennier, för att inte säga sekler, varit de utbildningsinstitut där tidigare flertalet präster har utbildats (numera är det dock Johannelunds teologiska högskola som har flest prästkandidater). På universiteten har getts kurser som har motsvarat Svenska kyrkans behov av teologisk utbildning i dogmatik, kyrkohistoria, själavård, kristen etik, missionsvetenskap, bibelvetenskap osv. Så är det inte längre.

Kurserna på universiteten är i dag inte längre självklart inriktade på den kristna trons fundamenta utan kan ha helt andra inriktningar, vare sig detta gäller andra religioners teologi eller dagsaktuella trendteologier. Detta är gott och väl men djupt otillräckligt. Blivande präster har ett behov av att utbildas i hela kyrkans historia, dess grundläggande teologi alltifrån den tidiga kyrkan till i dag och få en bred exegetisk förståelse av Bibeln som Guds levande ord.

Från flera blivande präster har jag fått omvittnat att de gått på kurser i exempelvis tros- och livsvetenskap där Jesus Kristus endast har nämnts marginellt, där för kyrkan avgörande teologer som Augustinus och Luther knappast har berörts.

Utvecklingen på universiteten är naturlig med tanke på att vi har ett alltmer religiöst mångkulturellt samhälle men konsekvensen blir att blivande präster får allvarliga brister i sin teologiska kompetens. Därför är det hög tid att utreda huruvida Svenska kyrkan själv kan ta initiativ till en teologisk högskola. Örebro teologiska högskola (Akademi för Ledarskap och Teologi, den så kallade altutbildningen) är en plats som utbildar främst frikyrkopastorer för olika samfund. Rimligen bör även Svenska kyrkan kunna skapa en motsvarande högskola. En möjlighet är att knyta detta till Johannelunds teologiska högskola i Uppsala, en annan att skapa en helt ny högskola.

Jag föreslår därför att kyrkomötet uppdrar till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten att Svenska kyrkan skapar en egen teologisk utbildning och en ny högskola för blivande präster.

Malmö den 10 juli 2025

Berth Löndahl (FK)

Leif Nordlander (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Elisabeth Sandlund Gäfvert (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:38
av Anders Lundberg

Alternativ prästutbildning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten för en alternativ utbildningsväg till präst i Svenska kyrkan.

Motivering

Det finns starka skäl att överväga en alternativ och förkortad utbildningsväg till präst för den som har en annan akademisk utbildning.

Det mest uppenbara skälet är en omvitnad prästbrist och en svårighet att rekrytera. Flera tunga kyrkliga företrädare har efterlyst en alternativ, kortare utbildningsväg för att göra det möjligt för fler personer, mitt i eller rent av sent i livet, att gå in i prästyrket. Biskop Mikael Mogren (Kyrkans tidning 31 januari 2025) argumenterar för att frågan är akut och ifrågasätter att ”tidigare yrkesliv eller examina” inte verkar räknas. Biskop Teresia Derlén, numera Boström, (Kyrkans tidning 7 februari 2025) argumenterar för att kyrkan via en alternativ utbildningsväg skulle kunna ”möta den kallelse som människor kan ha, oavsett ålder”.

Ett ytterligare argument för en alternativ utbildningsväg är den mångfald av kunskap som personer med annan studiebakgrund skulle föra med sig in i prästyrket. Enligt tidigare biskopen i Finska kyrkan, professorn och utredaren Björn Vikström (SKU 2022:1) efterfrågas i en kyrklig kontext bättre kunskaper om ekumenik och religionsmöte, samverkan med ideella medarbetare samt själavård. Det vore ett rimligt antagande att personer med bakgrund i socialt arbete, pedagogik, terapi, konst och arkitektur eller projektledning skulle äga förmåga att knyta an till kyrkans utmaningar gällande undervisning, själavård, liturgi, samverkan och ledarskap.

Utbildningen till präst är idag lång, normalt sett 5,5 år. CSN går att få i max sex år. Att erbjuda en förkortad utbildningsväg skulle delvis lösa de ekonomiska och praktiska utmaningarna och ge fler möjligheten att vigas till präst. Det är inte ovanligt att människor idag byter yrkesbana mitt i livet – ett exempel är diakonyrket där en stor andel nyvigda redan har en annan yrkesbana bakom sig.

Hur en alternativ utbildning kan se ut behöver utredas. Högskoleförordningen sätter vissa ramar för utformningen av en akademisk utbildning, men lämnar också långtgående utrymme för en högskola att själv avgöra villkoren för en utbildningsupplägg, behörighet och antagning.

Exempel från de nordiska grannländerna och från det anglikanska England visar att det redan idag finns fungerande modeller för en alternativ prästutbildning.

Malmö den 10 juli 2025

Anders Lundberg (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:39
av Anna-Karin Åström m.fl.

Gudstjänster i hela landet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta fram nationella riktlinjer och stödinsatser för att säkerställa ett regelbundet och tillgängligt gudstjänstliv i hela landet,
2. uppmuntra stiftens att utveckla former för lekmannaleda gudstjänster, andakter och nattvardsgudstjänster i samverkan med präster,
3. främja användningen av digitala verktyg och distanslösningar som komplement i områden där fysiska gudstjänster är svåra att genomföra varje vecka,
4. redovisa för kyrkomötet hur arbetet fortlöper, med särskilt fokus på glesbygdens och småorternas situation.

Motivering

Bakgrund

Svenska kyrkans identitet vilar i hög grad på den regelbundna gudstjänsten. Det är i gudstjänsten vi samlas som Guds folk för att be, lyssna, sjunga och fira nattvard tillsammans. Genom gudstjänstlivet upprätthålls inte bara kyrkans andliga gemenskap – det är också en bärande del av kyrkans närvaro i samhället.

Enligt kyrkoordningen (kap. 17) ska huvudgudstjänst normalt firas varje söndag och helgdag. Samtidigt ser vi att möjligheterna att delta i gudstjänst varierar kraftigt över landet. I flera landsbygdsförsamlingar sker gudstjänstfirande mer sällan, ibland bara någon gång i månaden, medan det i tätorter finns ett brett utbud av gudstjänster varje vecka. Detta skapar en andlig ojämlikhet och urholkar kyrkans löfte att finnas till för alla.

Motivering

Svenska kyrkan har ett rikstäckande uppdrag. Oavsett var människor bor ska de kunna möta en närvarande kyrka som firar gudstjänst, bedriver själavård, undervisning och diakoni. När det regelbundna gudstjänstlivet tunnas ut i delar av landet riskerar kyrkan att förlora både sin synlighet och sin funktion som andligt centrum i lokalsamhället.

Minskade resurser, sammanslagningar av församlingar och brist på präster anges ofta som skäl till reducerat gudstjänstfirande. Men detta får inte bli ett skäl att överge kärnuppdraget. Kyrkan behöver istället finna vägar att stödja lokalt gudstjänstliv på nya sätt – exempelvis genom stärkt lekmannaengagemang, utveckling av alternativa

Mot 2025:39

gudstjänstformer, utbildning av lokala gudstjänstledare samt bättre användning av digital teknik.

Det handlar inte bara om att ”upprätthålla en tradition”, utan om att bära evangeliet levande i varje lokal kontext. Kyrkans närvaro i hela landet, inte minst genom gudstjänsten, är avgörande för dess trovärdighet, folkliga förankring och framtid.

Hamrånge den 11 juli 2025

Anna-Karin Åström (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:40
av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius

Församlingars och pastorats bolagsbildningar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur stiftens kan vara kontrollinstans för församlingars och pastorats bolagsbildningar, samt med anledning därav återkomma till kyrkomötet med förslag på ändringar i kyrkoordningen.

Motivering

Svenska kyrkan har enats om att alla församlingars grundläggande uppgift är att fira gudstjänst, bedriva undervisning samt utöva diakoni och mission. Syftet är att människor ska leva i tro på Jesus Kristus och en kristen gemenskap. Församlingen har ansvar för verksamheten för alla som bor i och besöker församlingen. Där finns det alltid en möjlighet till dop, konfirmation, vigsel och begravning.

De allra flesta församlingar och pastorat håller sig till detta och även om det finns exempel på att man bedriver annan verksamhet, håller sig den verksamheten inom själva församlingen.

Men så finns det de församlingar som av en eller annan anledning bildar ett eller flera bolag för att bedriva sin verksamhet och då handlar det definitivt inte om Svenska kyrkans grundläggande verksamhet. I en sådan verksamhet kan alltifrån hotell, förskola och till och med vårdcentralverksamhet bedrivas.

I dagsläget har inte Svenska kyrkan någon riktig koll på hur många bolag som har bildats och det finns ingen samlande instans som kan säga ja eller nej till ett bolagsbildande. Från församlingarnas sida råder det fritt spelrum.

Vi anser därför att när församlingar/pastorat bildar bolag borde en redovisning av ändamål, syfte och verksamhet för det aktuella bolaget göras för respektive stift. Stiftet ska också kunna säga nej till en bolagsbildning om ändamålet med bolaget ligger för långt från Svenska kyrkans grundläggande uppgift, framför allt ifall den riskerar att medlemmarnas avgifter slösas bort på ett sätt som riskerar att den grundläggande verksamheten blir lidande.

Stockholm den 26 juni 2025

Olov Lindquist (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:41
av Olov Lindquist och Margaretha Herthelius

Policy för omstrukturering av tillgångar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. fastställa en tydlig policy för omstrukturering och försäljning av kyrkor, prästlöne-tillgångar och andra tillgångar,
2. i policyn arbeta in en rutin för bakgrundskontroller av köpare, samt av förtroende-valdas privata engagemang.

Motivering

Ett ökat medlemstapp inom Svenska kyrkan innebär minskade resurser, som i sin tur kan innebära en diskussion och behov av en försäljning och en omstrukturering av kyrkor eller andra tillgångar. När så sker anser vi att det behövs tydliga regler. Dessa ska gälla inom kyrkans samtliga förtroendemannaorgan och det är viktigt att det är etiska och ekonomiska principer som ska styra försäljningen eller en utveckling av befintliga fastigheter.

Det finns vissa risker vid försäljningar. Eftersom försäljningen kanske sker i ett ekonomiskt utsatt läge, finns en risk att församlingen/pastoratet går med på ett för lågt bud i förhållande till marknadspriset. Förutom pris finns en risk för att församlingarna/pastoraten vid försäljning utsätter sig för en fara att en ny detaljplan kan bli aktuell, då exploatörer eller kommunen själv förändrar planen och kyrkans byggnader och fastigheter därmed kan hamna i ett sämre läge.

Även den kulturella och historiska nedmonteringen är en ytterligare risk som inte ska underskattas. Av ovanstående anledningar anser vi att en policy bör fastställas vid försäljning och omstrukturering av kyrkor och andra tillgångar.

Stockholm den 26 juni 2025

Olov Lindquist (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:42
av Birger Wernersson

Upptagningsområde för Karlskrona amiralitetsförsamling

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att upptagningsområdet för Kungliga Karlskrona Amiralitetsförsamling omfattar hela Blekinge.

Motivering

Ny kontraktsindelning i Blekinge är genomförd år 2021 så att hela Blekinge numera är ett kontrakt i Lunds stift. Karlskrona/Ronneby kontrakt existerar inte längre.

Försvarmakten vid flottbasen i Karlskrona har inryckning flera gånger per år. Avstånden i boendefrågan inom Blekinge utgör inget problem, många väljer att bosätta sig utanför flottbasen. Med den nuvarande skrivningen enligt kyrkoordningen 35 kap. 2 § skall man vara skriven i Karlskrona/Ronneby kontrakt för att tillhöra Kungliga Amiralitetsförsamlingen, den församling som bildades år 1681.

Jag yrkar att kyrkomötet bifaller min motion att ändra till aktuellt i kyrkoordningens 35 kap. 2 § att hela Blekinge kontrakt är upptagningsområde för Kungliga Amiralitetsförsamlingen i Karlskrona.

Jämjö den 5 juli 2025

Birger Wernersson (S)

Kyrkomötet
Motion 2025:43
av Anna Sundberg m.fl.

Inrätta ett kyrkohistoriskt museum

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för ett nationellt kyrkohistoriskt museum.

Motivering

Svenska kyrkan har ett unikt ansvar för att bevara och förmedla det svenska kristna kulturarvet. Det gäller såväl materiellt (byggnader, konstföremål) som immateriellt (folkminnen, berättartraditioner).

Sverigedemokraterna kommer alltid att vilja skydda vårt värdefulla kulturarv. Dess många föremål och skatter finns tillgängliga via församlingsarkiv och genom antikvariska samlingar. Många församlingsmuseer och lokalhistoriska samlingar har dock en begränsad räckvidd. Det behövs därför en mer central utställningsplats. Annars riskerar viktiga berättelser och föremål att förbli okända utanför de som har ett särskilt stort intresse för området. Ett nationellt kyrkohistoriskt museum skulle därigenom kunna garantera hög musei- och bevarandestandard även för föremål kopplade till kyrkans kulturarv.

Detta skulle fungera som ett kompetenscenter gällande konservering, forskning och rådgivning till lokala församlingar. Det skulle också stärka kyrkans folkbildande uppdrag. Sammanfattningsvis skulle ett kyrkohistoriskt museum bland annat ge allmänheten och forskare en lättillgänglig mötesplats, stärka kyrkans kulturarvsarbete och bidra till utbildning om vår unika kyrkohistoria för såväl svenskar som för turister i Sverige.

Gävle den 14 juli 2025

Anna Sundberg (SDSK)

Ulf Wester (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Peter Laufer (SDSK)

Petter Nilsson (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:44
av Anna Sundberg m.fl.

Bryt samarbetet med Islamic Relief

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att snarast avsluta all form av samarbete med Islamic Relief.

Motivering

Svenska kyrkan har dialog och en samverkan med muslimska samfund och organisationer, däribland biståndsorganisationen Islamic Relief som har kopplingar till Muslimska brödrskapet. Islamic Relief är terrorklassat av Israel och Förenade Arabemiraten. Med detta samarbete legitimerar Svenska kyrkan en högst kontroversiell och systemhotande organisation. Det är viktigt ur ett demokratiperspektiv att de gemensamma projekten och samarbetena inte blir en kanal för främjande av politiska eller religiösa budskap, som går emot våra grundläggande värderingar som byggt upp vårt svenska samhälle.

Bland de många skandaler som präglat Islamic Relief kan nämnas att Storbritanniens biståndsbyrå undersökt flera brittiskstyrda biståndskonvojer av rädsla för att de ska ha använts för att finansiera IS och al-Qaida. Banken HSBC avbröt sedermera alla sina bankaffärer med Islamic Relief Worldwide på grund av de starka misstankarna om kopplingar till terrorism.

Den tyska hjälporganisationen Aktion Deutschland Hilft, med den dåvarande tyska utrikesministern Heiko Maas som ordförande, avbröt samarbetet år 2020 med Islamic Relief. Detta skedde då organisationen gav uttryck för antisemitism och ett ensidigt stöd till Hamas. Tyska säkerhetsmyndigheter har också slagit fast att Islamic Relief Deutschland är kopplade till Muslimska brödrskapet.

Därtill har Schweiz dragit in sitt biståndsstöd till Islamic Relief.

Även om Svenska kyrkan på sin hemsida slår fast att: ”Vår hållning är att så länge dessa organisationer vill samarbeta med oss i sammanhang där vi har tydliga gemensamma målsättningar så välkomnar vi det samarbetet” så är detta samarbete ytterst beklagligt med anledning av det som framkommit om organisationen. Skrivelsen på hemsidan framstår som naiv och tunn som argument till varför samarbetet fortsätter trots dessa starka varningssignaler.

Gävle den 14 juli 2025

Anna Sundberg (SDSK)

Ulf Wester (SDSK)

Petter Nilsson (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:45
av Anna Sundberg m.fl.

Stoppa bojkott av företag med kopplingar till israeliska bosättningar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att Svenska kyrkan inte ska stödja, sprida eller ansluta sig till bojkottlistor mot företag med koppling till israeliska bosättningar.

Motivering

Svenska kyrkan har vid flera tillfällen uttalat sig i frågor som rör den långvariga konflikten mellan Israel och Palestina. Under september 2024 föreslog FN en uppdatering av databasen rörande både internationella och nationella företag med koppling till israeliska bosättningar, som man också uppmanar till bojkott gentemot. I anslutning till 57:e sessionen av FN:s råd för mänskliga rättigheter hölls ett möte på Utrikesdepartementet där Act Svenska kyrkan uttryckte sitt stöd för förslaget – där man alltså ställde sig bakom förslaget att utöka FN:s lista över sådana företag, även svenska. Listan innebär att man uppmanar till bojkott mot alla dessa företag. När företaget Sodastream 2016 flyttade sin produktion från Västbanken efter en långvarig bojkott förlorade 500 palestinier sina jobb. Det kan därmed konstateras att dessa bojkotter är kontraproduktiva.

Detta ställningstagande, där Svenska kyrkan väljer att stödja bojkottlistor kopplade till den pågående konflikten mellan Israel och Palestina, väcker även frågor om kyrkans uppdrag och trovärdighet. Genom detta agerande riskerar Svenska kyrkan dessutom att framstå som israelfientlig, då Israel själv förkastar dessa bojkottlistor. Detta är oerhört olyckligt. I en analys gjord av mellanösternexperten Anders Persson som även är ledande forskare om israelfrågor drogs slutsatsen att uppmaningar till köpbojkotter i detta hänseende är problematiskt. I en annan rapport av samma forskare konstateras också följande: ”Att bojkotta Israel är särskilt känsligt i Europa givet det faktum att förintelsen föregicks av omfattande bojkotter mot judiska affärsinnehavare ...” Det kan inte sägas mer tydligt än så och Svenska kyrkan ska inte medverka till bojkottlistor av israeliska företag.

Gävle den 14 juli 2025

Anna Sundberg (SDSK)

Ulf Wester (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Petter Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:46
av Jan-Åke Isaksson m.fl.

Fader Vår är inget experiment

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. genom sina representanter i Svenska bibelsällskapet verka för att nya översättningar av Herrens bön ska upphöra,
2. tillse att Svenska kyrkan återgår till 1917 års översättning av Herrens bön.

Motivering

I alla tider har man gett sig på denna mest centrala bön för kristendomen, som Jesus formulerade i sin bergspredikan och nedskrev i Matteusevangeliet.

Att fortsätta experimentera med det mest centrala i kristendomen, gör att vi urholkar den religion vi lever med.

2026 ska den nya översättningen av det Nya testamentet vara klart, däri experimenterar man än en gång med en ny översättning av Herrens bön. Av detta frågar man sig om orsaken till det hela? Men några förståeliga förklaringar finns inte, utan nu handlar det mest om att det ska ”passa in i den nya tid vi befinner oss i”.

När Jesus stod på berget för cirka två tusen år sen och förmedlade sin bergspredikan och våra mest grundläggande levnadsregler, hade han sannolikt inte tänkt att denna bön ständigt skulle förändras.

Att ständigt förändra ett budskap gör att man urholkar det ursprungliga budskapet och det får många med rätta att tvivla på de nya budbärarna.

Vi står inte bakom en urholkning av det ursprungliga och centrala som gäller för oss!

Att ständigt göra dessa förändringar av skrifter och budskap är olyckligt och gör att man kan skapa en annan tro än den som var den ursprungliga.

Att generationer kan samlas och känna igen sig och förmedla samma budskap och bön till kommande generationer är en enorm trygghet, som skapar en känsla av tillhörighet. Det är vår gemensamma uppgift att uppfylla detta. Därför vill vi att alla experimentella översättningar av Herrens bön ska upphöra.

Vi vill nu få ordning på Herrens bön och med respekt återgå till 1917 års översättning, den version som vi alla känt till i generationer och som vi vill fortsätta att föra vidare till kommande generationer.

Nu avslutas motionen med att vi ber:

Fader Vår som är i himmelen.
Helgat varde ditt namn.
Tillkomme ditt rike.

Ske din vilja, såsom i himmelen
så ock på jorden.
Vårt dagliga bröd giv oss idag,
och förlåt oss våra skulder,
såsom ock vi förlåta dem oss skyldiga äro,
och inled oss icke i frestelse
utan fräls oss ifrån ondo.
Ty riket är ditt och makten och
härligheten i evighet.
Amen.

Köpingebro den 16 juli 2025

Jan-Åke Isaksson (SDSK)

Per Carlberg (SDSK)

Anna-Karin Åström (SDSK)

Ulf Wester (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Per Hanö (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:47
av Jan-Åke Isaksson m.fl.

Fängelseprästerna ska inte belasta församlingarna

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föra över ansvaret för fängelsepräster inom Kriminalvården från församlingarna till en central nivå inom Svenska kyrkan.

Motivering

På de svenska häktena och anstalterna som finns idag ska präster och diakoner från Svenska kyrkan vara tillgängliga. De har ansvaret om själavården till både de intagna och de anställda. Dessa tjänster började redan under 1800-talet och hade då vid denna tidpunkt benämningen fångpredikant. Den främsta uppgiften var då att väcka medvetandet och ångern hos de intagna. Idag är den främsta uppgiften att finnas där för den enskilda själavården och att anordna gudstjänster. De anställda prästerna eller diakonerna är en samtalspartner och de ska lyssna på de intagna och även de anställda i de frågor som det behövs samtalas om.

Allt väl med detta upplägg. När man sen kommer till vem som bär ansvaret för anställningarna finns det en stor problematik. Det är nämligen församlingarna som behöver tillsätta och som har det ekonomiska ansvaret för dessa tjänster. Det gäller de församlingar som har fått dessa institutioner placerade inom sin församling. Det är inte ovanligt att det är mindre församlingar som blir ansvariga. Här ställs stora krav på de mindre församlingarna, krav som de oftast svårt kan uppfylla.

Det är långt ifrån ett bra system för församlingarna som de själva inte kan råda över. En av de främsta orsakerna till att det inte fungerar på församlingsnivå är att fängelseprästtjänsterna inte alltid har en 100-procentig tjänstgöringsnivå. Tjänstgöringsnivå varierar utifrån behov och storlek på den institution de tjänstgör på. Vid mindre institutioner, som oftast förekommer, blir den överskridande delen av tjänsten upp till församlingen att stå för ekonomiskt och även dess arbetsuppgifter. Det kan då tyckas att man endast ska anställa på den tjänstgöringsgrad som gäller och som församlingen får en ekonomisk ersättning för. Men verkligheten är en annan, det går knappast att få någon att bli anställd till de lägre tjänstgöringsgraderna, speciellt inte när det gäller utbildade präster eller komministrar. Det är, som ovan nämnts, främst de mindre församlingarna som drabbas av den utformning som finns idag. Vi måste självklart värna om de mindre församlingarna och då kan inte detta förfarande framledes vara kvar.

Det som behövs för att värna våra församlingar är att dessa tjänster som Svenska kyrkan har genom församlingarna med Kriminalvården förflyttas från församlingarna

Mot 2025:47 till en central nivå inom Svenska kyrkan. Då uppkommer automatiskt en bättre struktur. Kriminalvården är en statlig institution och då passar det också bättre om en liknande central nivå inom Svenska kyrkan bär ansvaret. En församling ska inte lida för vad som placeras inom deras territorialområde som är en riksangelägenhet med dess ansvar.

Köpingebro den 16 juli 2025

Jan-Åke Isaksson (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

Robert Fredriksson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:48
av Britt Björneke och Marja Hillerström

Rätten att tillhöra Finska församlingen i Stockholms stift

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda förutsättningarna för att utöka möjligheterna till att även bröstarvingar till barnbarn till föräldrar som är födda i Finland ska ha rätt att tillhöra Finska församlingen i Stockholms stift,
2. återkomma med förslag om en tilläggsbestämmelse om detta i 35 kap. 5 § kyrkoordningen.

Motivering

Enligt 35 kap. 5 § kyrkoordningen har en person rätt att tillhöra Finska församlingen i Stockholms stift om han eller hon tillhör Svenska kyrkan och är folkbokförd inom Stockholms stifts territoriella område, och dessutom

- ♦ är född i Finland
- ♦ är barn till någon som är född i Finland
- ♦ är make eller barn till någon som tillhör församlingen enligt 1 eller 2, eller
- ♦ är efterlevande make eller barn till någon som tillhört församlingen enligt 1 eller 2.

Nuvarande lydelse i kyrkoordningen utesluter alltså en fjärde generation av personer med finsk eller finlandssvensk bakgrund att tillhöra församlingen och möjligheten för den fjärde generationen att tillhöra Finska församlingen när barnbarnet till den som är född i Finland får egna barn. När kontinuiteten bryts försvinner församlingsgemenskapen och traditioner som förs över generationsgränserna. Med nuvarande medlemsregler kan endast tre generationer av en familj med finska rötter tillhöra Finska församlingen. Detta medför att generationerna splittras i sitt medlemskap i Svenska kyrkan och det kan uppstå en situation där kommande generationer inte får tillhöra samma församling som mor- och farföräldrarna.

Sedan 2010 är hela Stockholms stift Finska församlingens upptagningsområde. Därmed erbjuder Finska församlingen medlemmar i Svenska kyrkan dem med finskt ursprung att tillhöra en och samma församling även om familjemedlemmar och olika generationer skulle bo i olika kommuner i Storstockholm.

Kyrkoordningen speglar en svunnen tid då tiotusentals finländare flyttade till Sverige och Stockholm. Idag är sverigefinnar en nationell minoritet och finska språket har en särställning som nationellt minoritetsspråk i Sverige. Finska församlingen spelar en viktig och central roll i Svenska kyrkans sverigefinska, finlandssvenska och

Mot 2025:48 tvåspråkiga kyrkoliv. Den har en särställning kulturellt, språkligt och inte minst kyrkohistoriskt. En medlemsbegränsning är ett onödigt hinder för familjer som önskar delta i församlingens verksamheter tillsammans. Därför bör förutsättningarna utredas för att i kyrkoordningens 35 kap. 5 § införa en tilläggsbestämmelse om att ytterligare generationer bör få rätt att tillhöra Finska församlingen. Genom den föreslagna förändringen i kyrkoordningen kan Svenska kyrkan fortsätta att bidra till gemenskap och inkludering samt möjlighet att fira gudstjänst med kommande generationer.

Stockholm den 16 juli 2025

Britt Björneke (ViSK)

Marja Hillerström (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:49
av Anders Brunnstedt m.fl.

Uthålligt gudstjänstliv

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda och föreslå former för en kortare prästutbildning för personer med tidigare akademisk examen,
2. utreda om och hur några av de former av ”Ministry” och ”Prädikant/Prädikantin” som etablerats inom Church of England och Evangelische Kirche in Deutschland kan vara utgångspunkter för att utvecklas vidare för Svenska kyrkan,
3. redovisa och belysa hur gudstjänstfirande lett av lekfolk kan gestaltas och förstärkas i Svenska kyrkan som en församlingens gemenskapshandling inför Kristus.

Motivering

I kyrkostyrelsens skrivelse 2024:6, angående det tematiska kyrkomötet, konstateras att en viktig del av Svenska kyrkans offentliga närvaro sker genom gudstjänster.

Svenska kyrkans gudstjänsttradition är prästcentrerad. Det finns en uttalad brist på präster som delvis kan förklaras av att utbildningskraven gör det svårt för äldre kandidater att byta bana. Med snävare ekonomiska ramar kommer färre fast anställda präster att finnas och därmed finns behov av nya engagemangsformer för präster, utbildning av lekfolk som gudtjänstledare samt utveckling av nya former för gudstjänstfirande.

I Svenska kyrkans utredningar 2022:1 föreslår Björn Vikström att en kortare prästutbildning för akademiker bör utredas. Church of England har redan ett tvåårigt kortspår för äldre kandidater (Ordination Training Schemes), där fokus ligger på praktisk och värdegrundad utbildning.

Church of England har länge arbetat med modeller som self supporting ministry och licensed lay ministry, där både präster utan anställning och lekfolk tar ansvar för gudstjänstlivet, något som anses ha varit avgörande för kyrkans fortsatta lokala närvaro.

Evangelische Kirche in Deutschland har utvecklat utbildningar för lekfolk, till exempel Prädikant/Prädikantin, som leder Ordets gudstjänst. Rollen, med rötter i andra världskriget, anses idag viktig för gudstjänstliv i glesbygd och bygger på tanken om det allmänna prästadömet.

Eftersom Svenska kyrkan ofta är en nattvardsfirande kyrka så krävs att präster leder många av gudstjänsterna. Därför bör nya former för lekfolksledda gudstjänster utvecklas, som stärker församlingens gemenskap inför Kristus, även utan nattvardsfirande.

Mot 2025:49

Falun den 16 juli 2025

Anders Brunnstedt (POSK)

Kjell Kallenberg (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Johan Linnman (POSK)

Knapp Anna Eriksson (POSK)

Torvald Johansson (POSK)

Anders Roos (POSK)

Sten Janson (POSK)

Katarina Glas (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:50
av Åsa Rehndell

Relevanta barnkonsekvensanalyser

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att i barnkonsekvensanalyserna i stiftens alla beslutande organ ska

1. de faktiska konsekvenser beslutet får för barn och unga redovisas, varje gång i både ett kort och långt tidsperspektiv,
2. barn och unga eller representanter för dem i möjligaste mån komma till tals själva,
3. konsekvenser för samiska barn och unga noggrant analyseras och redovisas särskilt.

Motivering

Barnet har en särställning i den kristna tron, därför är det av yttersta vikt att barnkonsekvensanalyserna är relevanta. En BKA måste handla om barn och vad våra beslut får för effekter på barn och unga. Barnkonsekvensanalyserna ska inte hastas fram utan vara en källa till diskussion och eftertanke. Det ska vara en vägledning för oss beslutsfattare som har ansvaret att följa det som vår kyrka står för.

Samiska barn och ungdomars situation ska särskilt lyftas fram då Svenska kyrkan befinner sig i en försoningsprocess med det samiska folket. Svenska kyrkans ursäkt till samerna måste följas av handling. Konsekvenser som följer av PLT:s markanvändning skall noggrant analyseras ur samiska perspektiv. Forskning rörande psykisk ohälsa bland unga samer och skogsbrukets negativa påverkan på renbeteslandet är exempel på områden som ska beaktas.

Vi befinner oss i en klimatkris och i en tid av massutrotning av arter. Långt värre klimatkatastrofer än idag väntar barn och unga och världen går mot ökade konflikter om naturresurser, som kyrkostyrelsen skriver i skriften om kyrkan i det offentliga rummet.

En relevant barnkonsekvensanalys måste ställas i relation till de kriser mänskligheten och församlingarnas barn och unga står inför. Svenska kyrkan har unika möjligheter att påverka de stora ödesfrågorna när det gäller klimat och biologisk mångfald i hur kyrkan väljer att förvalta skogen. Det handlar alltså inte bara om det fysiska ingreppet i naturen som görs i barnets närhet utan hur trygghet och mänskliga rättigheter påverkas av markanvändning/exploatering. Därför är även långsiktiga konsekvenser och effekter på barn och ungas mentala hälsa av yttersta vikt.

Tanumshede den 17 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:51
av Åsa Rehndell

Ersättares yttranderätt

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

4 kap.

14 §

I fråga om ersättarnas tjänstgöring i kyrkorådet tillämpas bestämmelserna i 3 kap.

14–16 §§ om ersättarnas tjänstgöring i kyrkofullmäktige.

Ersättarna får närvara vid rådets *Samtliga ersättare* får närvara *samt* sammanträden. *yttra sig* vid rådets sammanträden.

Motivering

I en demokratiskt styrd kyrka bör alla väljares röster få höras genom sina valda representanter. En självklar effekt av denna viktiga demokratiska princip bör innefatta att samtliga ersättare i olika organ har yttranderätt, dock ej beslutsrätt eller förslagsrätt. Detta bör tydligt framgå i kyrkoordningen och stiftsstyrelsernas och kyrkorådets arbetsordningar skrivas därefter.

Förtroendevalda ska kunna ha goda diskussioner där olika röster får höras och där alla argument får lyftas före beslutsfattande. Att samtliga invalda förtroendevalda har fått komma till tals inför beslutsfattande borgar för en vidare och djupare beredning av ärenden inför beslut i fullmäktigen. Samtliga förtroendevaldas kunskaper och erfarenheter kommer beslutsfattandet till del genom att föreslagen kyrkoordningsändring kommer till stånd.

Tanumshede 17 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:52
av Åsa Rehndell

Hållbar skogsförvaltning – målen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

3 §

Prästlönetillgångarna ska förvaltas *så effektivt som möjligt* och *på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning*. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Prästlönetillgångarna ska förvaltas *ändamålsenligt och resurseffektivt. Andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska säkerställas i förvaltningen*. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen *ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen av prästlönetillgångarna, och får även* utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Motivering

Kyrkostyrelsen tillsatte 2023 efter kyrkomötesbeslut en utredning om kyrkans skogsbruk: Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp (Svenska kyrkans skogsutredning, 2024:02). Motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen är identiska med förslagen som föreslås i den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen. Motionens förslag innebär att 46 kap. 3 § kyrkoordningen ändras så att första och andra stycket anger att kyrkostyrelsen beslutar om mål för verksamheten. Prästlönetillgångarna ska förvaltas ändamålsenligt och resurseffektivt. Andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska säkerställas i förvaltningen. Styrningen av förvaltningen stärks. Nuvarande skrivning om högsta möjliga totalavkastning utgår.

Det har funnits och fortsätter att finnas ett stort engagemang i alla delar av Svenska kyrkan och i samhället i övrigt för en förändring av nuvarande skogsbruk. Den demo-

Mot 2025:52

kratiska processen med skogsutredningen har tyvärr inte varit tillfredsställande och remissförfarandet har kritiserats starkt.

Såväl forskningsläge som kyrkans värderingar talar för att det är av yttersta vikt för Svenska kyrkans trovärdighet att kyrkomötet och kyrkostyrelsen bejakar sin egen utredning för att säkerställa ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och andligt hållbart skogsbruk. Svenska kyrkan behöver ingjuta förtroende i demokratiskt hänseende och framförallt visa ansvarstagande i klimatnödens tid.

Tanumshede den 18 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:53
av Åsa Rehndell

Hållbar skogsförvaltning – hänsyn

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

8 §

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *naturvårdens* och kulturmiljövårdens intressen beaktas *i skälig omfattning*.

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *biologisk mångfald skyddas och främjas* och kulturmiljövårdens intressen beaktas.

För att motverka att en åtgärd i förvaltningen av prästlönefastigheter medför skada för natur- eller kulturmiljövården ska de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs vidtas.

Motivering

Kyrkostyrelsen tillsatte 2023 efter kyrkomötesbeslut en utredning om kyrkans skogsbruk: Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp (Svenska kyrkans skogsutredning, 2024:02). Motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen är identiska med de förslag som föreslås i den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen. Motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen innebär att ett nytt stycke i införs i 46 kap 8 § så att biologisk mångfald ska skyddas och främjas i förvaltningen, samt att kulturmiljövårdens intressen beaktas. Skrivningen om att intressena ska beaktas ”i skälig omfattning” utgår därmed. Det nya stycket innebär att förvaltningen ska vidta de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs för att motverka skada för naturmiljö- och kulturmiljövården.

Det har funnits och fortsätter att finnas ett stort engagemang i alla delar av Svenska kyrkan och i samhället i övrigt för en förändring av nuvarande skogsbruk. Den

Mot 2025:53 demokratiska processen med skogsutredningen har tyvärr inte varit tillfredsställande och remissförfarandet har kritiserats starkt.

Såväl forskningsläge som kyrkans värderingar talar för att det är av yttersta vikt för Svenska kyrkans trovärdighet att kyrkomötet och kyrkostyrelsen bejakar sin egen utredning för att säkerställa ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och andligt hållbart skogsbruk. Svenska kyrkan behöver ingjuta förtroende i demokratiskt hänseende och framför allt visa ansvarstagande i klimatnödens tid.

Tanumshede den 18 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:54
av Åsa Rehndell

Hållbar skogsförvaltning – församlingen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

9 a §

Stiftet ska informera en berörd församling om insatser och den hänsyn som planeras i förvaltningen. Vid övergripande planering av förvaltningen ska berörd församlings synpunkter inhämtas och beaktas.

Motivering

Kyrkostyrelsen tillsatte 2023 efter kyrkomötesbeslut en utredning om kyrkans skogsbruk: Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp (Svenska kyrkans skogsutredning, 2024:02). Motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen är identiska med de förslag som föreslås i den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen. Motionens förslag innebär att en ny paragraf (9 a §) införs i 46 kap. om att en församling ska informeras om insatser som egendomsförvaltningar planerar inom deras geografiska område. När övergripande planering sker behöver också församlingens synpunkter inhämtas och beaktas.

Det har funnits och fortsätter att finnas ett stort engagemang i alla delar av Svenska kyrkan och i samhället i övrigt för en förändring av nuvarande skogsbruk. Den demokratiska processen med skogsutredningen har tyvärr inte varit tillfredsställande och remissförfarandet har kritiserats starkt. Såväl forskningsläge som kyrkans värderingar talar för att det är av yttersta vikt för Svenska kyrkans trovärdighet att kyrkomötet och kyrkostyrelsen bejaktar sin egen utredning för att säkerställa ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och andligt hållbart skogsbruk. Svenska kyrkan behöver ingjuta förtroende i demokratiskt hänseende och framförallt visa ansvarstagande i klimatnödens tid.

Mot 2025:54

Församlingarna bör rimligen få veta om det finns ett reservat i närheten av kyrkan eller om marken bakom kyrkogården ska kalhuggas. Svenska kyrkan ska på alla organisatoriska nivåer i hela landet tala liktydigt språk och förmedla samma budskap. Skogsbruket ska stödja gudstjänstlivet och öka förtroendet för Svenska kyrkan.

Tanumshede 18 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:55
av Åsa Rehndell

Hållbar skogsförvaltning – tillsyn

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

5a §

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen.

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår *utöver krav på vidtagande av åtgärd även* råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen.

5 c §

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, ska kyrkostyrelsen genom en skrivelse till kyrkomötet *föreslå de* åtgärder som *för- anleds av stiftets agerande. Till skrivelsen ska fogas ett yttrande från stiftet.*

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, *får* kyrkostyrelsen *hålla inne del av stifts- bidraget enligt 44 kap. 14 §, tills åtgärd angiven av kyrkostyrelsen vidtagits.* Kyrkostyrelsen ska årligen genom en skrivelse till kyrkomötet *redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av för- valtningen. Redovisningen ska innehålla en redogörelse rörande insatser för att säkerställa andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.*

5 d §

Kyrkostyrelsen ska minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för *samråd om* förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Kyrkostyrelsen ska minst en gång varje år kalla till överläggningar med företrädare för stiftet för *uppföljning av* förvaltning- en av prästlönetillgångarna.

Motivering

Kyrkostyrelsen tillsatte 2023 efter kyrkomötesbeslut en utredning om kyrkans skogsbruk: Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp (Svenska kyrkans skogsutredning, 2024:02). Motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen är identiska med de förslag som föreslås i den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen. Motionens förslag innebär att gällande 46 kap 5 a §, c § och d § ändras så att kyrkostyrelsens tillsyn utvidgas och krav på vidtagande av åtgärd ska kunna ställas. Ordet samråd ersätts med uppföljning. Vid allvarliga brister i förvaltningen av prästlönetillgångarna får kyrkostyrelsen hålla inne del av stiftsbidraget enligt 44 kap. 14 §, tills åtgärd angiven av kyrkostyrelsen vidtagits. Kyrkostyrelsen ska årligen genom en skrivelse till kyrkomötet redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av förvaltningen. Nuvarande skrivning om att kyrkostyrelsen ska tillskriva kyrkomötet utgår.

Det har funnits och fortsätter att finnas ett stort engagemang i alla delar av Svenska kyrkan och i samhället i övrigt för en förändring av nuvarande skogsbruk. Den demokratiska processen med skogsutredningen har tyvärr inte varit tillfredsställande och remissförfarandet har kritiserats starkt.

Såväl forskningsläge som kyrkans värderingar talar för att det är av yttersta vikt för Svenska kyrkans trovärdighet att kyrkomötet och kyrkostyrelsen bejakar sin egen utredning för att säkerställa ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och andligt hållbart skogsbruk. Svenska kyrkan behöver ingjuta förtroende i demokratiskt hänseende och framförallt visa ansvarstagande i klimatnödens tid.

Tanumshede 18 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:56
av Åsa Rehndell

Hållbar skogsförvaltning – solidarisk omställning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

44 kap.

Avgifter för gemensam verksamhet och kyrkounderhåll	Avgifter för gemensam verksamhet, kyrkounderhåll och hållbarhetsarbete

3 §

Församlingen ska varje år betala en avgift för gemensam verksamhet. Avgiften för gemensam verksamhet är sju öre per etthundra kronor av församlingens avgiftsunderlag.

Församlingen ska om kyrkomötet beslutar det också betala en kyrkounderhållsavgift.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om kyrkounderhållsavgiften.

*Församlingen ska om kyrkomötet beslutar det även betala en hållbarhetsavgift.
Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om hållbarhetsavgift.*

46 kap.

5 §

Den nettovinst som uppkommer vid förvaltningen av prästlönetillgångarna och som tillkommer församlingarna ska stiftet fördela på dessa i förhållande till deras andelar i prästlönetillgångarna.

Stiftet får dock av vinsten behålla de medel som behövs för förvaltningen.

Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp.	Samtidigt som vinstmedel betalas ut till församlingarna ska stiftet till den nationella nivån betala ett lika stort belopp. Kyrkostyrelsen får besluta att beloppet till nationell nivå får sättas ned.

Motivering

Kyrkostyrelsen tillsatte 2023 efter kyrkomötesbeslut en utredning om kyrkans skogsbruk: Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp (Svenska kyrkans skogsutredning, 2024:02). Motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen är identiska med de förslag som föreslås i den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen. Motionens förslag innebär att 44 kap. 3 § och 46 kap. 5 §§ ändras så att kostnaden för en omställning av skogsbruket ska bäras solidariskt inom Svenska kyrkan enligt skogsutredningens förslag. För denna modell föreslås dels införande av en hållbarhetsavgift för samtliga församlingar i Svenska kyrkan, dels en möjlighet att minska den andel av nettovinsten från förvaltningen av prästlönetillgångar som stiftet ska betala in till nationell nivå. Modellen innebär ett långsiktigt ekonomiskt hållbart system som möjliggör både upprätthållande av nivåer i stiftsbidrag från nationell nivå, samt bibehållen utdelning till församlingar och pastorat med andelar i prästlönetillgångarna.

Det har funnits och fortsätter att finnas ett stort engagemang i alla delar av Svenska kyrkan och i samhället i övrigt för en förändring av nuvarande skogsbruk. Den demokratiska processen med skogsutredningen har tyvärr inte varit tillfredsställande och remissförfarandet har kritiserats starkt.

Såväl forskningsläge som kyrkans värderingar talar för att det är av yttersta vikt för Svenska kyrkans trovärdighet att kyrkomötet och kyrkostyrelsen bejakar sin egen utredning för att säkerställa ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och andligt hållbart skogsbruk. Svenska kyrkan behöver ingjuta förtroende i demokratiskt hänseende och framförallt visa ansvarstagande i klimatnödens tid.

Prästlönetillgångarna bidrar med 2–3 procent av Svenska kyrkans totala inkomster. Vi behöver skyndsamt ställa om skogsbruket och skogsutredningen har på ett förtjänstfullt sätt tagit fram en modell för ett solidariskt fördelningssystem för att underlätta för alla församlingar i omställningsarbetet.

Tanumshede 18 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:57
av Åsa Rehndell

Hållbar skogsförvaltning – FPIC

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

3 a §

En åtgärd i förvaltningen av en präst-lönefastighet som innebär en direkt och betydande påverkan för renskötelsns bedrivande, får inte påbörjas eller genomföras innan ett fritt och informerat samtycke lämnats av den berörda samebyn. Överenskommelse som ingås med en berörd sameby ska dokumenteras.

Motivering

Kyrkostyrelsen tillsatte 2023 efter kyrkomötesbeslut en utredning om kyrkans skogsbruk: Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp (Svenska kyrkans skogsutredning, 2024:02). Motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen är identiska med de förslag som föreslås i den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen. Motionens förslag innebär att principen om fritt och informerat förhandssamtycke införs i kyrkoordningen.

Det har funnits och fortsätter att finnas ett stort engagemang i alla delar av Svenska kyrkan och i samhället i övrigt för en förändring av nuvarande skogsbruk. Den demokratiska processen med skogsutredningen har tyvärr inte varit tillfredsställande och remissförfarandet har kritiserats starkt.

Såväl forskningsläge som kyrkans värderingar talar för att det är av yttersta vikt för Svenska kyrkans trovärdighet att kyrkomötet och kyrkostyrelsen bejakar sin egen utredning för att säkerställa ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och andligt hållbart skogsbruk. Svenska kyrkan behöver ingjuta förtroende i demokratiskt hänseende och framförallt visa ansvarstagande i klimatinödets tid.

Mot 2025:57

Kyrkostyrelsen bejakar införandet av FPIC i kyrkoordningen, men fördröjer ikraftträdandet. Som ett led i genomförandet av försoningsarbetet hålls Sägastallamat 3 under 2026. Implementeringen av förslagen bör därför ske skyndsamt så att kyrkan med stolthet och ödmjukhet kan delta i försoningsprocessen med samerna.

Tanumshede 18 juli 2025

Åsa Rehdell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:58
av Åsa Rehndell

Hållbar skogsförvaltning – uppdrag till kyrkostyrelsen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utforma målsättningar för skogsbruket så att

1. 20 procent av den produktiva skogsmarken ska avsättas för skydd av biologisk mångfald och kolinlagring. Målet ska vara uppnått 2030. Vid uppnående av denna nivå får nya frivilligt avsatta områden bytas mot andra tidigare avsatta områden med lägre naturvårdskvalité (max 1 procent).

Vid utseendet av nya områden för biologisk mångfald och klimat bör följande naturtyper prioriteras: alla områden som ingår i de stora sammanhängande naturskogarna som föreslogs skyddas av Skogsutredningen 2020, huvuddelen av de kvarvarande kontinuitetsskogarna, tillkommande ej brukad skog inom renskötselområdet, ädellövskog, kalkbarrskog, skog för artbevarande i övrigt enligt artskyddsförordningen samt vissa restaureringsmarker. Planeringen över vilka nya områden som berörs bör i huvudsak vara klar inom en tvåårsperiod,

2. anpassat trakthyggesbruk bedrivs inom 47 procent av arealen. Omloppstiden förlängs i hälften av denna areal till 20 procent över lägsta slutavverkningsålder för kolbindning i skogen och senare bättre substitution. Alla contortabestånd avvecklas inom en tioårsperiod och ersätts med tall. Den generella hänsynen förstärks och omfattar fortsättningsvis 15 procent hänsynsyta och virkesvolym.

Hyggesstorleken begränsas. Skogsstyrelsens målbilder för generell hänsyn tillämpas fullt ut varvid extra fokus läggs på hänsynskrävande biotoper, vattenmiljöer, fornlämningar och skador vid markberedning. Hänsynen gäller som medeltal i ett bestånd. Lövandelen ökar generellt och omföring sker av gran till tall för ståndorts- och klimatanpassning,

3. 33 procent av skogsinnehavet brukas med naturnära skogsbruk och underindelas enligt följande:
 - a) Anpassning till rennäringens behov 8 procent. Målet avser mager tallskog i renskötselområdet. Dessa områden renskötselanpassas genom en hårdare röjning och gallring och ingen eller mycket skonsam markberedning. Den generella hänsynsnivån inom dessa områden är 10 procent,
 - b) Blädning 10 procent. Blädning förutsätts ske i de kvarvarande kontinuitetsskogarna efter att huvuddelen avsatts för biologisk mångfald och klimat. I övrigt handlar det om befintliga flerskiktade skogar, heterogen granskog (blandskog). Då arealerna inte är tillräckliga för att omedelbart ställa om till blädning sker också planering av områden med inväxande blädningsskog där omställning

från enskiktad till fler- eller fullskiktad skog förutsätts ske systematiskt i berörda bestånd både i etablerings-, röjnings- och gallringsfas. Den generella hänsynsnivån inom dessa områden är 15 procent,

- c) Hyggesfritt i övrigt 15 procent. Övriga så kallade hyggesfria alternativ, luckor och överhållen skärm, planläggs på 15 procent av arealen. Den generella hänsynsnivån inom dessa områden är 15 procent. Planeringen av klassningen av bestånden bör i huvudsak vara klar inom en tvåårsperiod. I klassningsarbetet ska samverkan ske med berörda församlingar.

Motivering

Kyrkostyrelsen tillsatte 2023 efter kyrkomötesbeslut en utredning om kyrkans skogsbruk: Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp (Svenska kyrkans skogsutredning, 2024:02). Motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen är identiska med de förslag som föreslås i den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen.

Det har funnits och fortsätter att finnas ett stort engagemang i alla delar av Svenska kyrkan och i samhället i övrigt för en förändring av nuvarande skogsbruk. Den demokratiska processen med skogsutredningen har tyvärr inte varit tillfredsställande och remissförfarandet har kritiserats starkt.

Såväl forskningsläge som kyrkans värderingar talar för att det är av yttersta vikt för Svenska kyrkans trovärdighet att kyrkomötet och kyrkostyrelsen bejakar sin egen utredning för att säkerställa ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och andligt hållbart skogsbruk. Svenska kyrkan behöver ingjuta förtroende i demokratiskt hänseende och framför allt visa ansvarstagande i klimatinödens tid.

Kyrkostyrelsen bör i övrigt följa ambitionerna och preciseringarna för ett naturnära skogsbruk som framgår i skogsutredningen. Hur en andlig förvaltning ska utföras är grundligt utrett och konkretiserat i utredningens förslag. Svenska kyrkan måste agera samstämmigt över hela landet, där stiftens arbetar utifrån sina lokala förutsättningar.

I kyrkostyrelsens direktiv för utredningen framgår att utredningen ska bidra till att möta utmaningarna i klimatkrisen och hotet mot den biologiska mångfalden och att utredningen ska leda till ett förändrat ställningstagande eller agerande från Svenska kyrkan för att möta den omställning som nu krävs av hela samhället. För att direktiven ska uppfyllas behöver kyrkomötet och kyrkostyrelsen ta sitt ansvar och besluta enligt motionens/skogsutredningens förslag gällande målen för skogsbruket.

Kyrkostyrelsens skrivelse Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk 2025:6 behandlar inte alla de mål för skogsbruket som skogsutredningen gett förslag på. Motionären menar att en styrelse borde sätta upp mål för sin verksamhet och följa upp målen. För Svenska kyrkan, som har tunga etiska aspekter att förhålla sig till och vars prästlönetillgångar värderas till 43 miljarder kronor, borde det vara självklart.

Tanumshede den 18 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:59
av Åsa Rehndell

Hållbar jordbruksförvaltning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att stiftens i sin förvaltning av prästlönetillgångarna

1. prioriterar att bibehålla markens produktionsförmåga och struktur samt förmåga att binda kol genom mindre markbearbetning i förvaltningen av jordbruksfastigheter,
2. prioriterar att bygga våtmarker/dammar mot övergödning och för tillgång till vatten för bevattning i förvaltningen av jordbruksfastigheter,
3. prioriterar att restaurera och sköta naturbetesmarker i förvaltningen av jordbruksfastigheter,
4. prioriterar att fortsätta energiåtgärder vid och på fastigheter (gårdsarrenden) i förvaltningen av jordbruksfastigheter,
5. bibehåller arealen åkermark i förvaltningen av jordbruksfastigheter.

Motivering

Kyrkostyrelsen tillsatte 2023 efter kyrkomötesbeslut en utredning om kyrkans skogsbruk: Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp (Svenska kyrkans skogsutredning, 2024:02). Motionens förslag till ändringar är identiska med förslagen som föreslås i den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen.

Sveriges livsmedelsförsörjning gällande såväl djurfoder som människoföda behöver stärkas och ställas om. Allt från krisberedskap till biologisk mångfald gynnas av utredningens/motionens förslag.

Svenska kyrkans förmåga till och trovärdighet som en viktig medaktör i Sveriges omställning gällande livsmedelsförsörjning är avhängig att kyrkostyrelsen bejakar sin egen utredning i förvaltningen av jordbruksfastigheter.

Tanumshede den 18 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:60
av Åsa Rehndell

Hållbar skogsförvaltning – genomförandet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att:

1. inrätta ett råd för markförvaltning från den 1 januari 2026,
2. anslå särskilda omställningsmedel för att underlätta omställningen,
3. göra omfattande utbildningsinsatser inom området Naturnära skogsbruk,
4. implementera ett nytt uppföljningsprogram för generell hänsyn,
5. inrätta en befattning med hög skogsekologisk kompetens,
6. utveckla samverkan med omgivande samhälle,
7. utveckla Svenska kyrkans hemsida för kommunikation om förvaltningen av präst-lönetillgångar.

Motivering

Kyrkostyrelsen tillsatte 2023 efter kyrkomötesbeslut en utredning om kyrkans skogsbruk: Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp (Svenska kyrkans skogsutredning, 2024:02). Motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen är identiska med förslagen som föreslås i den av kyrkostyrelsen tillsatta utredningen.

Det har funnits och fortsätter att finnas ett stort engagemang i alla delar av Svenska kyrkan och i samhället i övrigt för en förändring av nuvarande skogsbruk. Den demokratiska processen med skogsutredningen har tyvärr inte varit tillfredsställande och remissförfarandet har kritiserats starkt.

Såväl forskningsläge som kyrkans värderingar talar för att det är av yttersta vikt för Svenska kyrkans trovärdighet att kyrkomötet och kyrkostyrelsen bejakar sin egen utredning för att säkerställa ett socialt, ekologiskt, ekonomiskt och andligt hållbart skogsbruk.

Medlemmars och andra intressenters förtroende för Svenska kyrkan som en trovärdig idéburen organisation stadigt förankrad i kristna värderingar, är beroende av transparens och rätt kompetens.

Det är nu dags att ta beslut enligt kyrkans egen utredning för att något upprätta kyrkans förtroende i demokratiskt hänseende och framför allt ansvarstagande i klimatomödens tid.

Tanumshede den 18 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:61
av Leif Nordlander och Elisabeth Sandlund Gäfvert

Utred målkapital

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att allsidigt utreda målkapitalet som begrepp, utformning och begränsning för församlingar som inte ingår i pastorat och pastorat.

Motivering

Målkapitalsregeln som pålagts församlingar som inte är pastorat och pastorat har gjorts utan beslut i kyrkomötet. Tolkningen av detta och regelverket är enligt många jag mött svårtolkade och oprecisa. Dessutom är en del sådant som lägger en börda på församlingar som inte är pastorat och pastorat, genom att kapitalet binds och måste återställas inom tre år. Låt mig ta ett exempel: ett pastorat beslöt att bygga ett nytt församlingshem i en av församlingarna då den gamla prästgården som man använde var svår att ha som allmän lokal. Takhöjden, ventilationen, uppvärmningssystemet samt ett starkt behov av underhåll gjorde det svårt att behålla. Beslutet togs och ett nytt församlingshem byggdes med inventarier för totalt cirka 15 miljoner kronor. Konsekvensen blev att målkapitalet skrevs upp med 9 miljoner vid nästa tillfälle som om man behövde bygga ett församlingshem till. Målkapitalet höjdes från 29 miljoner kronor till 38 miljoner kronor. Man band alltså 9 miljoner till. Man kan dessutom inte ta av detta kapital utan att återinvestera det inom tre år. Det borde istället ha setts som en tillgång och investering som lätt kan säljas och generera en inkomst om församlingshemmet visar sig inte behövas i framtiden. Nu blev det inte så. Verksamheten blomstrar. Jag kan tänka att detta är en oförutsedd konsekvens av målkapitalet. Svenska kyrkans församlingar som inte är pastorat och pastorat är ju inga sparbanker. Det är evangeliet om Jesus Kristus som ska vara i fokus. Vi binder medel istället för att låta dem arbeta. Visst vi kan sätta det i aktier med den oro det innebär eller på kyrkokontot till en ofta hyfsad ränta. Men det är ju inte det vi är till för.

Jag föreslår därför att målkapital som begrepp, utformning och begränsning utreds för att se om vi kan finna bättre lösningar. Till exempel bör det finnas motsvarande ett års löner för alla medarbetare och en buffert oförutsedda kostnader. Nu blir det inte sällan godtyckligt. I ett pastorat där jag vikarierat som kyrkoherde ökade målkapitalet till 41 miljoner, medan i ett annat där jag är förtroendevald blev det inte höjt från 39 miljoner. Nu har beslut tagits att det istället för att beräknas vid ett par tillfällen under en mandatperiod så skall det följa kostnadsprisindex och automatiskt höjas. Var det beslutet tagits undrar jag över också. Därför utred frågan och låt kyrkomötet besluta.

Falköping den 20 juli 2025

Leif Nordlander (FK)

Elisabeth Sandlund Gäfvert (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:62
av Leif Nordlander och Håkan Sunnliden

Konsultation om Guds mission i världen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att via Svenska kyrkans internationella verksamhet ta initiativ till en konsultation med våra systerkyrkor om vårt gemensamma missionsuppdrag,
2. för detta avsätta 20 miljoner kronor utöver rambudget.

Motivering

När jag satt i kyrkostyrelsen under förra mandatperiodens början beslutades om anslutningen till Action by Churches Together (ACT) av en enig kyrkostyrelse efter en utmärkt introduktion av chefen för det internationella arbetet, Erik Lysén. Det presenterades tre olika områden för det internationella arbetet: teologisk utbildning (i huvudsak stöd till utbildning av främst präster i våra systerkyrkor), mission och som tredje fokus Act Svenska kyrkan. Jag kan se att den absolut största delen av medlen tillfaller Act Svenska kyrkan vilket är både gott och nödvändigt i den värld vi ser omkring oss, och att en del, om än marginellt i relation till helheten, ges till teologisk utbildning. Jag saknar verkligt stöd för mission i samarbete med våra systerkyrkor. Vi har så gott som tagit bort möjligheten att sända medarbetare för kortare eller längre tids arbete tillsammans med våra systerkyrkor. Kyrkans själva grund är att delta i Guds mission för världen. Utan detta arbete dör kyrkan sakta men säkert. När människor söker mål och mening är inte svaret "Vad tycker du själv?" utan ett vittnesbörd som vi ser många exempel på bland annat i Apostlagärningarna, i kyrkans missionshistoria och i många missionärers hängivna arbete för att verka i Guds mission för världen. Svenska kyrkan har en rik och viktig del i missionshistorien i syd. Svenska kyrkan håller på att utvecklas till en organisation med liten eller ingen koppling till det uppdrag som getts kyrkan: "Gå därför ut och gör alla folk till lärjungar: döp dem i Faderns och Sonens och den heliga Andens namn och lär dem att hålla alla de bud jag har gett er. Och jag är med er till tidens slut." Orden läses vid varje dop som är såväl ett inlemmande i kyrkan som en sändning i Guds mission och det gäller varje döpt människa.

Jag föreslår en ny konsultation med våra systerkyrkor om vårt gemensamma missionsuppdrag. 1983 hade Svenska kyrkans mission en konsultation med temat "Umajaa na urafiki" – "Gemenskap och vänskap" med det nordvästra stiftet av den evangelisk lutherska kyrkan i Tanzania under ledning av biskop Josiah Kibira, stiftets förste tanzaniske biskop. Konsultationen kom fram till många bra tankar och nu växer

den kyrkan så att nuvarande biskop fått öppna många nya pastorat, men man saknar möjlighet att utbilda tillräckligt många präster. Konsultationen jag föreslår kan göras med Svenska kyrkan som inbjudare till andra evangelisk-lutherska kyrkor såsom Vereinigte Evangelisch-Lutherische Kirche, Deutschland (VELKD) och American Lutheran Church (ALC) och våra systerkyrkor i Sydafrika, Zimbabwe, Tanzania, Kenya, Liberia och Etiopien. Konsultationen kan eventuellt utvidgas med representanter för de lutherska kyrkorna i Indien och Malaysia som också varit del av svensk mission. Konsultationen kan göras i Sverige eller kanske helst i någon av våra systerkyrkor i Afrika söder om Sahara. Kyrkomötet beslutar att avsätta medel för detta med 20 miljoner kronor utöver föreslagen ram så vi kan täcka våra systerkyrkors delegater medan Svenska kyrkan, VELKD och ALC får stå för sina egna delegaters kostnader. Konsultationen synes alltmer nödvändig mot bakgrund av västerländska organisationers indragna stöd på många områden i utvecklingsländer.

Falköping den 20 juli 2025

Leif Nordlander (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:63
av Leif Nordlander m.fl.

Missionsstrategi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att på ekumenisk bas genom Sveriges kristna råd och/eller Sveriges Missionsråd ta fram en hållbar strategi för mission för Sverige.

Motivering

Svenska kyrkan saknar idag en verklig strategi för mission. Flera av våra jämförbara kyrkor, till exempel Church of England, har ett helt annat förhållningssätt då man inser att mission är en oundgänglig del av kyrkans liv, såväl yttre mission som inre. Deras synod, motsvarande kyrkomötet i Svenska kyrkan, tillsatte en utredning, Mission Shaped Church, under ledning av biskop Graham Cray vars uppgift var att ta fram konkreta förslag på lösningar och inspirera till nya initiativ för kyrkan i Guds mission. Det skapade en rörelse för mission i Storbritannien med många olika försök, en del lyckade och andra mindre lyckade. Till det kan man väl använda uttrycket: ”Bättre den sträng som brast än den sträng som aldrig spändes.” Vi måste vara beredda att misslyckas med en del men ta lärdom och gå vidare i utvecklingen. Just nu har antalet utträden totalt sett minskat något men det är fortsatt ett minus. Hur kan vi finna vägar att intressera fler och inspirera de vi har till en kallelse i mission – att vittna om Jesus Kristus mitt i vardagen. Jag föreslår därför en ekumeniskt tillsatt utredning där Svenska kyrkan är initiativtagare för att finna nya sätt att möta nutidsmänniskan i hennes sökande av livets mening och för att presentera den mening och det mål vi funnit som kyrka i Jesus Kristus.

Falköping den 20 juli 2025

Leif Nordlander (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Elisabeth Sandlund Gäfvert (FK)

Hans Weichbrodt (FK)

Berth Löndahl (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:64
av Sten Janson m.fl.

Intäkterna från krematoriernas återvunna metaller

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett underlag för en förändring av lagstiftningen så att intäkterna från återvunna metaller i krematorierna används som del av begravningsavgiften för att hålla denna nere.

Motivering

Vi motionärer kan se att de senaste åren har betydande intäkter kommit från återvinning av metaller från krematorierna. Vi kan också se att de intäkter som idag tillförs Allmänna arvsfonden i ganska liten utsträckning kommer till användning. Vi noterar också att den gemensamma begravningsavgiften sedan den införts har ökat väsentligt. Vi föreslår därför att kyrkostyrelsen, utifrån Svenska kyrkans uppdrag från staten att vara huvudman för begravningsverksamheten i Sverige, tillsätter en utredning för att ta fram ett underlag för en förändring av lagstiftningen där intäkterna från återvinning av metallerna används som del av begravningsavgiften för att hålla denna nere.

Begravningsavgiften har ökat kraftigt det sista året, från 27,7 öre 2024 till 29,3 öre 2025. En intäkt från krematoriernas återvunna metaller till begravningsavgiften kan bidra till att dämpa den kostnadsutvecklingen.

Sedan 2017 tillfaller intäkterna från krematoriernas metallåtervinning Allmänna arvsfonden. Allmänna arvsfonden har ett betydande kapital och vi kan svårigen se att arvsfondens verksamhet står och faller med dessa intäkter. Vi menar i stället att det vore en bättre användning att låta pengarna gå tillbaka till begravningsverksamheten. Allmänna arvsfondens kapital är för närvarande 15,9 miljarder (2024-12-31). 2024 var intäkterna till arvsfonden cirka 1,8 miljarder. Cirka 800 miljoner av dessa delade arvsfondsdelegationen ut till olika projekt. Resten, drygt 1 miljard kronor, varav 100 miljoner från krematoriernas metallåtervinning, har alltså tillförts Allmänna arvsfondens redan stora kapital.

Kammarkollegium är huvudman för såväl Allmänna arvsfonden som begravningsavgiften. Det borde underlätta möjligheterna att se över en alternativ hantering, och det finns en tydlig part för kyrkostyrelsen att föra dialog med i processen.

Ytterligare en frågeställning att belysa i utredningen gäller de två kommunala huvudmännen för begravningsverksamheten i Sverige, Stockholm och Tranås. Om intäkterna från krematoriernas metallåtervinning tillförs begravningsavgiften genom en lagstiftningsändring enligt motionens förslag, bör rimligen intäkterna från krematorierna i dessa båda kommuner tillfalla begravningsverksamheten i respektive kommun.

Svenska kyrkan kan som begravningshuvudman i stora delar av landet inte på samma sätt som begravningshuvudmännen i Stockholm och Tranås komma i fråga för enkel och kostnadseffektiv upplåning för investeringar inom begravningsverksamheten. Ett alternativ till att låta intäkterna från återvunna metaller hålla nere begravningsavgiften kunde vara att använda kapitalet, eller delar av kapitalet, till att erbjuda Svenska kyrkan som begravningshuvudman att låna delar av detta kapital för att på ett kostnadseffektivt sätt finansiera lån av investeringar inom begravningsverksamheten.

En av kyrkostyrelsen genomförd utredning, där ovanstående faktorer belyses, skulle sedan kunna ligga som grund för en kontakt med riksdagen och/eller regeringen i syfte att få till en förändrad lagstiftning gällande intäkterna från metallåtervinningen i krematorierna.

Göteborg den 21 juli 2025

Sten Janson (POSK)

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Marie Wojdkow (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Karin Janfalk (ÖKA)

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Helena Inghammar (ÖKA)

Bengt Kjellgren (BA)

Boel Johansson (POSK)

Jan-Hugo Nihlén (POSK)

Barbro Wiskari (POSK)

Knapp Anna Eriksson (POSK)

Peter Lundborg (POSK)

Olle Reichenberg (BA)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2025:65
av Sten Janson m.fl.

Stiftsstyrelsens samråd med domkapitlet om prästorganisation

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändring av kyrkoordningens 34 kap. 1 och 4 §§ samt 37 kap. 19 § med innebörden att stiftsstyrelsens beslut om prästorganisation ska fattas efter samråd med domkapitlet.

Motivering

Enligt kyrkoordningens 34 kap. 1 § ska det i varje församling eller pastorat finnas en kyrkoherde samt, enligt punkt 2, det antal övriga präster (komministrar) som stiftsstyrelsen bestämmer. I samma kapitel, 4 § punkt 2, regleras att det i varje stift ska finnas det antal präster (exempelvis stiftsadjunkter, kontraktsadjunkter och pastorsadjunkter) som stiftsstyrelsen bestämmer. Vidare anger 37 kap. 19 § att stiftsstyrelsen beslutar om prästorganisationens omfattning i nybildade församlingar och pastorat.

Däremot saknas i dessa paragrafer en skyldighet för stiftsstyrelsen att samråda med domkapitlet innan beslut fattas, trots att domkapitlet enligt 57 kap. i kyrkoordningen har ett omfattande tillsynsansvar, bland annat genom visitationer och beslut om församlingsinstruktion. Församlingsinstruktionen innehåller pastorala riktlinjer samt bestämmelser om ansvarsfördelning inom den grundläggande uppgiften, och ger domkapitlet en djupgående kunskap om och förståelse för både den pastorala och ekonomiska situationen i varje församling och pastorat.

Enligt 37 kap. 7 a och 8 §§ i kyrkoordningen ska stiftsstyrelsen samråda med domkapitlet vid förändringar av den lokala strukturen, det vill säga indelningsförändringar. Det är en god ordning som säkerställer att pastorala aspekter beaktas. Samma behov av samråd föreligger vid beslut om prästorganisation, då dessa har direkt påverkan på församlingarnas möjligheter att fullgöra den grundläggande uppgiften.

Mot denna bakgrund föreslås att de ovan nämnda paragraferna i kyrkoordningen kompletteras med bestämmelse om att stiftsstyrelsens beslut ska fattas ”efter samråd med domkapitlet”.

Sten Janson (POSK)

Marie Wojidkow (POSK)

Bengt Kjellgren (BA)

Susanne Rappmann, biskop

Åsa Nyström, biskop

Peter Lundborg (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Knapp Anna Eriksson (POSK)

Olle Reichenberg (BA)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Kyrkomötet
Motion 2025:66
av Britt Björneke och Margaretha Herthelius

Andlig fördjupning på kriminalvårdsanstalter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att föra en dialog med regeringen och Kriminalvården om att återuppta klosterverksamheten i form av retreatar på vissa kriminalvårdsanstalter eller anordna annan liknande verksamhet med andlig fördjupning för intagna.

Motivering

Vid de flesta svenska anstalterna finns präster och diakoner från Svenska kyrkan tillgängliga för själavård till de intagna. På grund av det ökade antalet intagna har Kriminalvården en mycket hög belastning vilket har resulterat i svårigheter att få tillgång till utrymme för såväl enskilda samtal som gruppsamtal. Samtidigt finns en ökad efterfrågan på det från de intagna. Många av dem som döms till långa fängelsestraff har under rättsprocessen vägrat att ta på sig skulden för de brott som de senare befins skyldiga till. När de överbevisats behöver de hjälp att inse vad de gjort och få hopp att gå vidare genom bearbetning av de existentiella frågor de brottas med. Här behöver statsmakterna förstå att utrymme behöver skapas på anstalterna för kyrkan att tillsammans med andra aktörer ta en mera aktiv del i de intagnas rehabilitering.

Mellan åren 2001 och 2018 fanns möjligheter för långtidsdömda att delta i Klosterverksamheten på KVA Kumla på långretreater. Det fanns även ett kloster på anstalten Skänninge där intagna vistades mot slutet av sin anstaltstid. Båda verksamheterna upphörde på grund av platsbrist. Från Kriminalvården poängterades att det inte var fråga om ett definitivt upphörande. Enligt en av initiativtagarna, pastor Ragnar Asserhed, ”släppte kyrkan det för lätt. Det borde ha varit mer opinionsbildning.”

Det är nu dags att Svenska kyrkan bedriver opinionsarbete för möjligheten för de intagna att få kyrkans hjälp att genom bearbetning av existentiella frågor så småningom skapa sig ett liv utanför murarna utan att återfalla i brott. Att enbart höja straffnivåerna och låta de skyldiga sitta av straffen utan att uppnå försoning, förlåtelse och gottgörelse kommer inte att minska återfallen i brottslig verksamhet.

Stockholm den 22 juli 2025

Britt Björneke (ViSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:67
av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.

Missionscertifiering av församlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram ett program för missionscertifiering, som riktar sig till såväl anställda och förtroendevalda som andra engagerade lekmän i församlingarna.

Motivering

Nyfikenheten på och intresset för kristen tro ökar i Sverige, inte minst bland unga människor. Behovet i församlingarna att, i enlighet med vad kyrkoordningen före skriver, leda människor till tro på Jesus Kristus, är stort. Att presentera det glada budskapet för personer som ofta saknar grundläggande kunskaper kräver fantasi, kreativitet och uthållighet. Det faktum att Svenska kyrkan är rikstäckande, välkänd och med dokumenterade låga trösklar innebär ett särskilt ansvar för att ta vara på möjligheterna till en utveckling som kan förändra såväl enskildas liv som hela samhället.

På det internationella planet har Svenska kyrkans arbete efter sammanslagningen av Svenska kyrkans mission och Lutherhjälpen huvudsakligen inriktats på i sig behjärtansvärda biståndsinsatser medan mission i ordets klassiska betydelse satts på undantag.

Sammantaget innebär detta att det är hög tid för en medveten satsning på evangelisation och mission. Det är en uppgift för kyrkans anställda men i hög grad också för varje förtroendevald och engagerad församlingsmedlem så att teologi och personliga vittnesbörd går hand i hand. För att lyckas behövs en välfylld verktygslåda och övning i att använda de metoder som genom historien och i vår tid har visat sig bära frukt.

Arbetet måste utföras lokalt. Men Svenska kyrkan på central nivå har ett ansvar att ge ett verksamt stöd till stift och församlingar. Vi föreslår att ett program tas fram, som när det genomförts resulterar i en missionscertifiering av församlingen som tilldelas ett synligt bevis i form av ett diplom. Programmet, som med fördel kan genomföras i studiecirkelform, bör omfatta såväl teoretiska inslag, om exempelvis teologiska utgångspunkter och svensk missionshistoria, som praktiska övningar. En källa till inspiration är det "missionsträd" som det svenskkyrkliga nätverket Vägen nyligen lanserat¹.

¹ <https://vagen.me/Mission/Tree/>

Mot 2025:67

Bromma den 22 juli 2025

Elisabeth Sandlund Gäfvert (FK)

Berth Löndahl (FK)

Hans Weichbrodt (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:68
av Marcus Romedahl

Studentmedbestämmande på Svenska kyrkans utbildningsinstitut

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur ett formaliserat studentmedbestämmande på Svenska kyrkans utbildningsinstitut kan se ut.

Motivering

På lärosäten organiserar sig studenterna frivilligt i kårer, och studentkåerna tillsätter studerande- och doktorandrepresentanter i universitetsstyrelser och andra beslutande organ. Genom demokratiska former kan studenter under åren på högskola således vinna både rättigheter och skyldigheter. Det är likadant som i vårt samhälle med medbestämmandelagen. Studenter och lärare vinner på rimliga överenskommelser om hur lång tid en examinationsuppgift bör ta att rätta, men också vara med i lärarförslagsnämnder, komma med inspel på kursplaner, litteraturlistor och programplanering.

Eftersom Svenska kyrkans utbildningsinstitut är ett institut utan akademiska poäng finns naturligtvis inga formella krav på att SKUI ska ha ett formaliserat studentinflytande. Idag har kyrkostyrelsen formellt ansvar för SKUI. Det är lärare och undervisande personal som på egen delegation från kyrkostyrelsen allena fattar beslut kring innehållet. Lärare kan till exempel sätta upp sina egna böcker och ta fram ett material helt själva, utan att det nödvändigtvis skulle vara det bästa studiematerialet.

Man kan säga att det är en nackdel att studenter på SKUI saknar inflytande. Studenterna är rättslösa när de inte kan påverka sin utbildning. Det finns ett värde av att studenter är med och har inflytande i utformandet av kursplaner och litteraturlistor. Framför allt leder det till en större nöjdhet bland studenterna i utbildningen och en högre kvalitetssäkring i arbetet. Det har visat sig i en enkätundersökning bland studenter hos SKUI 2014–2019 att det finns ett rätt stort missnöje över innehållet på utbildningarna.

När röster också höjs om att Svenska kyrkan ska bedriva egna högskoleutbildningar i större utsträckning (det motioneras om detta till exempel i årets kyrkomöte), och kanske således anhänga om att söka egen examenstillståndsprövning, så finns det fler skäl att börja förbereda sig för denna tänkbara väg genom ett formaliserat studentinflytande. Universitetskanslersämbetet kommer förmodligen inte acceptera den nuvarande ordningen där kyrkostyrelsen fattar beslut och står över SKUI så länge den saknar studeranderepresentation. Frågan om huruvida frågorna om SKUI bör sortera under ett eget organ parallellt med kyrkostyrelsen kan också vara värd att titta närmare på.

Mot 2025:68

Precis som medbestämmande på arbetsplatsen och för Sveriges studenter på lärosäten är positivt, vore det lika väl positivt om det finns ett formaliserat studentinflytande för studenter på Svenska kyrkans utbildningsinstitut. Ett antal frågor där studenternas kan vara medbestämmande, kan till exempel vara kursplaner, litteraturlistor och även en viss insyn vid tillsättning av nya lärare.

Malmö den 22 juli 2025

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:69
av Marcus Romedahl

Gemensamma gravplatser för människor och husdjur

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen utreda gemensamma gravplatser för människor och smådjur.

Motivering

Under historisk tid var det vanligt att människor och husdjur begravdes tillsammans – detta inte utan vördnad. Det förekommer inte idag. För kremering av smådjur krävs tillstånd av Jordbruksverket, och det är kommunerna som bestämmer lokala riktlinjer för hantering av döda smådjur.

Både Harplinge-Steninge församling och Sjöbo församling har inrättat särskilda begravningsplatser för smådjur. Det är en lovvärd utveckling, där husdjurens värde befasts. Den gängse tolkningen av begravningslagen i Svenska kyrkan medger dock inte att högt älskade smådjur får följa med i samma grav som sin husse eller matte.

Frågan som kan ställas är om det i de fall finns en efterfrågan och önskan från allmänheten om att begravas tillsammans med husdjur: varför skall det i så fall nekas? Vilka hinder finns och skulle det vara värt att undanröja dessa hinder?

Att tillåta en urna med ett kremerat husdjur i en familjegrav torde åtminstone vara praktiskt genomförbart. För att inte belasta begravningsavgiften borde det vara möjligt att verkställa en ytterligare urnsättning efter en ytterligare avgift. Väcker det anstöt att smådjur kan följa med i graven på en allmän gravplats torde det finnas möjlighet att inrätta särskilda avgränsande områden för detta.

Exakt hur den legala situationen ser ut är inte helt glasklar och kyrkostyrelsen bör utreda vilka hinder som finns. Länsstyrelsen i Västmanland gjorde visserligen en uppmärksamman bedömning i ett sådant fall att gravsätta husdjur inom allmän gravplats ”anses strida mot allmänna pietetskrav och rådande moraliska värderingar i samhället”, men frågan är om det vilar på en historisk uppfattning som kanske inte nödvändigtvis är kyrkans uppfattning idag. Det finns uppenbart olika teologiska ståndpunkter om man får ta hunden med till himmelen eller inte, och det kan krävas en förnyad diskussion. Är detta hinder mot gemensamma gravplatser för husdjur och människor något som vi i Svenska kyrkan vill ha kvar?

Malmö den 23 juli 2025

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:70
av Marcus Romedahl

Mandatstödets storlek

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda förutsättningarna för att minska nomineringsgruppernas mandatstöd, bland annat med anledning av minskade valsedelsdistributionskostnader för nomineringsgrupperna.

Motivering

Nomineringsgrupperna i kyrkomötet får under 2025 totalt 10 515 645 kronor i mandatstöd. År 1 och 2 under en mandatperiod tilldelas nomineringsgrupperna 47,5 procent av prisbasbeloppet, år 3 och 4, 71,25 procent av prisbasbeloppet enligt kyrkans bestämmelser. Under denna mandatperiod har nomineringsgrupperna alltså totalt fått 130 602 kronor per kyrkomötesmandat i mandatstöd. För den största gruppen i kyrkomötet, Socialdemokraterna, har det inneburit en utbetalning på totalt 9 142 140 kronor i mandatstöd under mandatperioden.

Att mandatstödet är fixerat vid prisbasbeloppet gör att kostnaden för mandatstöd ökar varje år. Frågan är dock om förutsättningarna förändrats.

Ett exempel är att motion 2023:66 Valsedelsdistribution som bifölls med en rungande majoritet innebär att nomineringsgrupperna under kyrkovalet 2025 befrias från en väsentlig kostnad. Logistiken kring valsedelsdistribution placerades istället på valnämnderna.

Efter pandemin och miljööverväganden har det också blivit mer ovanligt att nomineringsgrupperna gör lika många studieresor, vilket tidigare var vanligt. Naturligtvis behöver nomineringsgrupperna pengar för att bedriva valkampanjer och ha interna konferenser och ägna sig åt medlemsvård, men frågan är om mandatstödets storlek är lite väl tilltaget givet att nomineringsgrupperna befriats från vissa kostnader. Det är värt att göra en översyn.

Malmö den 23 juli 2025

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:71
av Vicktoria Bagi m.fl.

Ta ställning för hbtqia+-personers rättigheter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta fram en nationell strategi som tydliggör Svenska kyrkans närvaro i Pride och andra hbtqia+-rättighetsmanifestationer som en del av kyrkans uppdrag att bekämpa förtryck och främja rättvisa,
2. i strategin särskilt inkludera erkännandet av könsidentitet, kampen mot transfobi och ett synligt stöd till transpersoners rättigheter inom kyrkan och samhället,
3. uppmana samtliga stift och församlingar att aktivt delta i ortens Pridefirande samt att skapa trygga, inkluderande och normkritiska rum för hbtqia+-personer i all sin verksamhet,
4. i internationella sammanhang lyfta hbtqia+-personers rättigheter som en självklar del av sitt arbete för mänskliga rättigheter och global rättvisa.

Motivering

Svenska kyrkan är kallad att stå på de förtrycktas sida och vara en tydlig röst för rättvisa och befrielse. Detta gäller också i kampen för hbtqia+-personers rättigheter.

Pride handlar inte bara om att fira kärlek och mångfald, utan om att protestera mot hat, homofobi, transfobi och diskriminering – krafter som i många länder, och ibland även inom kyrkan, vinner mark. Våldsretorik och konservativa rörelser mobiliserar, och Svenska kyrkans röst behöver vara tydlig och kompromisslös i sitt ställningstagande för allas lika värde.

Trots goda lokala exempel råder det fortfarande stor ojämlikhet i hbtqia+arbetet inom Svenska kyrkan. Regnbågsnyckeln utgör en viktig grund för att skapa inkluderande församlingar och trygga rum för hbtqia+-personer. Men det arbetet behöver utvecklas och kompletteras med en nationell strategi som stärker kyrkans profetiska närvaro i Priderörelsen och tydliggör att vårt engagemang är en del av kyrkans uppdrag att bekämpa förtryck och främja rättvisa.

Transpersoner tillhör i dag de mest utsatta grupperna i samhället, och även i kyrkliga sammanhang saknas ofta erkännande av könsidentitet och könsuttryck. En kyrka som inte tydligt inkluderar transpersoner riskerar att bidra till tystnadens förtryck.

Svenska kyrkan måste vara en kraft som står upp mot orättvisor – i ord och handling.

Västerås den 24 juli 2025

Vicktoria Bagi (ViSK)

Britt Björneke (ViSK)

Ann-Charlotte Miller (ViSK)

Lars B Andersson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:72
av Nils Gårder

Medlemsutvecklingsprojektet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att före avgörande beslut i Medlemsutvecklingsprojektet återkomma till kyrkomötet med en närmare redogörelse för förslaget till systemstöd och administrativ hantering liksom med en bedömning av kortsiktiga och långsiktiga kostnader för nationell nivå och för deltagande stift och församlingar,
2. med ändring av kyrkostyrelsens förslag till budget inte nu av det gemensamma kapitalet anvisa medel för Medlemsprojektet för år 2026 med 17 000 000 kronor och heller inte i ramarna för 2027 och 2028 anvisa 24 000 000 kronor respektive 23 000 000 kronor och att sålunda minska nettokostnadsramen för 2026 och nettoplaneringsramarna för 2027 och 2028 med nämnda belopp.

Motivering

Kyrkomötet har tidigare efterfrågat ett systemstöd för medlemskommunikation och administrativ hantering, och kyrkostyrelsen har fått i uppdrag att ta fram en lösning. Utvecklingen av ett sådant systemstöd har blivit en del av kyrkostyrelsens färdplan för samverkan och digitalisering, som fastställdes av kyrkomötet 2021. Frågan behandlades år 2024 i kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet Verksamhet och ekonomi 2024:1 och av ekonomiutskottet i dess betänkande E 2024:1 där utskottet skrev (s. 12):

Det finns delade meningar om hur det medlemsutvecklingsprojekt kyrkomötet initierade har utvecklats. Utskottet ser förstås vikten av tillgänglighet och möjligheten att möta och kommunicera med människor på olika sätt och vara tillgänglig på nätet för bokning av exempelvis dop. Samtidigt ser utskottet med oro på en utveckling av närmast kyrkosynsmässig karaktär, utifrån ett resonemang rörande begreppen kyrkotillhörig/medlem som är värd att uppmärksamma. Ett exempel är tjänsten Mina sidor, som är på väg att utvecklas. Den tjänsten aktualiserar angelägna säkerhetsfrågor och det är viktigt att inte ha bråttom då Svenska kyrkan har ett känsligt medlemsregister, inte minst utifrån att det rymmer uppgifter om människor med skyddad identitet. Utskottet efterlyser mera information om tjänsten Mina sidor och en analys av denna fråga till nästa års skrivelse. Utskottet har informerats om det pilotprojekt som pågår i fyra församlingar och utskottet anser att en djupare utvärdering från det projektet är nödvändigt innan nästa steg

tas. Likaså behövs en tydlig bild över vilka kostnader som denna tjänst i utbyggd form genererar. Utskottet är både positivt och avvaktande inför hur medlemsutvecklingsprojektet utvecklats. Utskottet förstår att kyrkoherdar uttryckt behovet av digitala tjänster för kommunikation och även i utlandskyrkan ser man poänger med tjänsten Mina sidor. Vidare anser utskottet att medlemsutvecklingsarbetet hör ihop med ett nytt kyrkobokföringssystem och behöver löpa parallellt, vilket inte sker nu.

Min mening är att kyrkostyrelsen i årets skrivelse Verksamhet och ekonomi 2025:1 inte har efterkommit utskottets önskan utan tvärtom förutskickat att styrelsen avser att senare under 2025 fatta beslut om systemstöd, Mina sidor med mera. Jag har reserverat mig mot styrelsens beslut att utan bättre redogörelse gå vidare med projektet. Även om företrädare för kyrkostyrelsen under kyrkomötets sammanträde 2025 kan ge kompletterande information inför utskottet, bör denna fråga, som är principiellt och ekonomiskt betydelsefull, inte avgöras förrän ett fullständigt beslutsunderlag har framlagts i en skrivelse till kyrkomötet så att samtliga dess ledamöter får full information. Därför bör kyrkostyrelsen återkomma till kyrkomötet 2026 och inte fatta ett för framtiden bindande beslut förrän efter kyrkomötesbehandling 2026.

Kyrkans ändamål är inte att endast tjäna dess medlemmars behov. Kyrkans uppdrag riktar sig till alla. Hur kyrkans kommunikation utformas är en pastoralt mycket viktig fråga. Det är en grannliga uppgift att välja hur kyrkans tilltal skall utformas. När en enskild vänder sig till kyrkan är det betydelsefullt att svaret blir utformat på lämpligt sätt. Att kommunicera med kyrkan får inte vara detsamma som att kommunicera med ett kommersiellt företag eller med en offentlig myndighet. Behovet av enkel ”bokning av förrättning” får inte trivialisera djupet i dop eller välsignelse. Den enskildes möjlighet till personlig kontakt med präst eller annan företrädare för församlingen måste vara överordnat och endast systemstöd som med visshet främjar sådan kontakt är lämpligt.

Vi upplever nu ett ökat intresse, inte minst från yngre, för gudstjänst och undervisning i kristen tro, särskilt konfirmationsundervisning. Detta torde vara något som inte gäller endast i Sverige utan även i andra länder. Danska folkkyrkan har gjort särskilda satsningar för att informera om ungdomars möjlighet att tala med en präst. För att svara upp mot dessa förväntningar är det viktigt att kyrkan framträder som just kyrka. Det är inte nödvändigt att all kontakt kan tas momentant. Det viktigaste är att den upplevs som seriös. Det annorlunda kan vara mer attraktivt än det som liknar en kopia på all annan kommunikation.

Säkerheten i it-baserade system är mycket viktig. Uppgifter om enskilds hållning i religiösa frågor är en typiskt känslig personuppgift. Säkerheten måste därför ägnas maximal uppmärksamhet och innefatta även bedömning av risken för medvetet illojala åtgärder och yttre angrepp.

Kyrkans ekonomiska resurser är begränsade och torde inte öka. Kostnader för it-baserade system måste vägas mot till exempel lönekostnader för präster. Att ett system kan vara nyttigt avgör inte om det bör väljas. Dess alternativkostnad måste beaktas. För ställningstagande krävs därför full kunskap om förväntade kostnader för de olika delarna i Medlemskommunikation för såväl nationell nivå som för stift och församlingar.

I avvaktan på 2026 års kyrkomötes behandling av ärendet bör beslut om finansiering av projektet anstå. Sålunda bör inte nu fattas något beslut att ur det gemensamma kapitalet till projektet Medlemsutveckling för 2026 anslå 17 000 000 kronor och inte heller i ramarna för 2027 och 2028 anvisa 24 000 000 kronor respektive 23 000 000

kronor. Nettokostnadsramen för 2026 och nettoplaneringsramarna för 2027 och 2028 Mot 2025:72
bör sålunda minskas med nämnda belopp.

Lund den 12 juni 2025

Nils Gårder (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:73
av Johan Linnman

Diakonala undantag från kyrkoavgift

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda möjligheten för diakoner att kunna bevilja enskilda kyrkotillhöriga undantag från kravet att betala kyrkoavgift under en tidsbegränsad period, då ekonomiska och diakonala skäl föreligger.

Motivering

Den som inte har någon beskattningsbar inkomst betalar idag ingen kyrkoavgift. Idag finns dock många kyrkotillhöriga som har en inkomst men ändå har en mycket begränsad ekonomi. Det kan bero på familjesituationen eller att man genomgår en skuldsanering. Svenskarna är en av världens mest skuldsatta befolkningar. När resurserna är knappa för den enskilde kan det vara lockande eller rent av nödvändigt att gå ur Svenska kyrkan. Vi har säkert alla sett information i olika kampanjer om hur mycket man kan spara på att gå ur Svenska kyrkan.

Prästen Josef Moe-Ekesryd skrev i en debattartikel i tidningen Dagen (2022-01-16) att en diakon borde ha rätt att bevilja betalningsfrihet för mindre bemedlade medlemmar. ”Katolska kyrkan erbjuder dispens från kyrkoavgiften i enskilda fall. Varför finns det inte utrymme för det i Svenska kyrkan? Borde inte den öppna folkkyrkan kunna hårbärgera sina egna fattigaste? Blir talet om ’den välkomnande kyrkan’ som ’tar emot alla’ verkligen trovärdigt?” frågar han sig.

Mitt förslag är att låta kyrkostyrelsen utreda om vi kan ge diakoner i församlingen (eller en diakon i pastoratet eller kontraktet om församlingen saknar en diakon) möjlighet att under sekretess bevilja en medlem att under en tidsperiod på cirka 3–5 år inte behöva betala kyrkoavgift.

Den kristna kyrkan bör inte bara vara en kyrka för fattiga utan också med fattiga. Att som döpt tvingas lämna kyrkan då ens privata ekonomi har kraschat är minst sagt oevangeliskt. Som icke-tillhörig kyrkan förlorar du också rätten att bli begravd i många församlingar om inte dödsboet betalar höga belopp. Pengar må vara viktigt även i kyrkan men kyrkans viktigaste tillgång är dess medlemmar.

Arboga den 24 juli 2025

Johan Linnman (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:74
av Lennart Matikainen

Uttryck stöd för alla könsstympade

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att, som ett led i försvaret av jämställdhet och kampen mot hedersförtryck, uppmärksamma att minst 62 000, men sannolikt många fler, unga flickor har könsstympats i Sverige utan insyn.

Motivering

Bakgrund

Det saknas helt signaler från kyrkan om att stå upp för alla flickor och kvinnors rättigheter. I decennier har debatter tystats i samhället, speciellt vad gäller det som pågår innanför muslimska familjers väggar. Att blunda för övergrepp är också att bli medskyldig till detta.

Sent omsider har statlig media börjat belysa det som legat dolt under många av de stenar som lagts på mångfaldens baksidor. I maj gick man ut med hur könsstympningar helt lyst med sin frånvaro i brottsstatistiken. Några få fall av dessa har gått till åtal.

Kvinnor i Sverige fortsätter könsstympas, varför syns det inte i brottsstatistiken?¹ I föregående års debatter i kyrkomötet har det framgått klart att enbart ett hyllande av islam ska gälla, där ledande röster påstått att ”böneutrop berikar Sverige”. Något svar på hur, har aldrig framkommit. Hedersvåldet har inte heller tagits emot väl utan ansetts kränkande att prata om.

Vågar kyrkan ta tag i och belysa alla flickors rätt att få äga sina egna kroppar och slippa stympas? Svaret på den frågan kommer säga allt om var kyrkan väljer att stå. Förra årets rader väckte motstånd från den politiskt polariserade kyrkan.

Vi önskar att kyrkan ska förklara hur islam arbetar för jämställdhet och kvinnans frihet. Finns det något intresse för kyrkan att erkänna den farliga frihetskamp kvinnor för i Iran? Finns det inom kyrkan en förståelse hur HBTQ-rörelsen knappast är inbjudna inom islam? Har kyrkan kunskap om att islam anger klart i Koranen att vi utanför religionen är otrogna och därmed mindre värda?

Kan kyrkomötet i alla fall ta ett steg i vad som pågår och kritisera könsstympning av flickor. Enligt svensk lag är det ett grovt brott. Står kyrkan bakom svenska lagar eller inte?

¹ <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/kvinnor-i-sverige-fortsatter-konsstympas-varfor-syns-det-inte-i-brottsstatistiken>

Mot 2025:74 Stockholm den 25 juli 2025

Lennart Matikainen (AfS)

Kyrkomötet
Motion 2025:75
av Mona Olsson m.fl.

Hållbar, rättvis och naturnära skogsförvaltning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2027 i fråga om 46 kap. 8 a § andra stycket och i övrigt den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

3 §

Prästlönetillgångarna ska förvaltas *så effektivt som möjligt* och *på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning*. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen får utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna

Prästlönetillgångarna ska förvaltas *ändamålsenligt och resurseffektivt. Andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet ska säkerställas i förvaltningen*. Tillgångarna ska därtill förvaltas på ett etiskt försvarbart sätt i enlighet med kyrkans grundläggande värderingar.

Kyrkostyrelsen *ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen av prästlönetillgångarna och får även* utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

5 a §

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen.

Kyrkostyrelsen har tillsyn över stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna. I tillsynen ingår, *utöver krav på vidtagande av åtgärd, även* råd, stöd och hjälp i frågor som rör förvaltningen.

5 c

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, *ska* kyrkostyrelsen genom en skrivelse till kyrkomötet *föreslå de åtgärder som för-*

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, *får* kyrkostyrelsen *hålla inne del av stiftsbidraget enligt 44 kap. 14 §, tills åtgärd*

anleds av stiftets agerande. Till skrivelsen ska fogas ett yttrande från stiftet.

angiven av kyrkostyrelsen vidtagits. Kyrkostyrelsen ska årligen genom en skrivelse till kyrkomötet redovisa iakttagelser och åtgärder om tillsynen av förvaltningen. Redovisningen ska innehålla en redogörelse rörande insatser för att säkerställa andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet.

8 §

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *naturvårdens* och *kulturmiljövårdens* intressen beaktas *i skälighetsomfattning*.

Vid förvaltningen av prästlönefastigheterna ska *biologisk mångfald* skyddas och *främjas* och kulturmiljövårdens intressen beaktas.

För att motverka att en åtgärd i förvaltningen av prästlönefastigheter medför skada för natur- eller kulturmiljövården ska de skyddsåtgärder, begränsningar och försiktighetsmått som behövs vidtas.

8 a §

Vid förvaltningen av prästlönefastigheter ska särskilda åtgärder vidtas för att främja renskötselrätten, koncessionsrenskötsel och den rätt urfolk har att utöva sina andliga och kulturella traditioner i de områden där de traditionellt har bott och verkat.

Den urfolksrättsliga principen om fritt och informerat förhandssamtycke ska tillämpas vid markanvändningsåtgärder som har en direkt och betydande påverkan för renskötels bedrivande.

Motivering

Svenska kyrkan är en av Sveriges största skogsägare och har därmed ett unikt ansvar i arbetet för klimat, biologisk mångfald och en hållbar framtid. Det handlar inte bara om ekonomi, utan om förvaltarskap, tro och etik.

Den kyrkliga skogsutredningen Kyrkan och skogen – ansvar, handling och hopp (SKU 2024:2) visar tydligt behovet av förändring. Bland annat pekar den på att trakthyggesbruket – som idag dominerar 89 procent av Svenska kyrkans skogsbruk – innebär omfattande ekologiska risker: minskad biologisk mångfald, försämrade rekreation, försvagade kulturvärden och minskad kolinlagring.

Vänstern i Svenska kyrkan anser att kyrkan har ett andligt och moraliskt ansvar att ta ledarskap i omställningen. Vi har i likhet med många miljöorganisationer, forskare och enskilda personer välkomnat den framtagna skogsutredningen. Svenska kyrkans mod att ta ansvar för att minska klimatförsämringarna och för att bevara den biologiska mångfalden har i debatten lyfts fram som ett föredöme för andra skogsägare. Här visade kyrkan att man ville omsätta teologin i praktiken och arbeta för att bevara

den värld Gud skapat åt alla levande varelser istället för att sätta ekonomin först. Det är med stor besvikelse vi konstaterar att majoriteten i kyrkostyrelsen valt att i viktiga avseenden inte ställa sig bakom skogsutredningens förslag. Vi kan därför inte acceptera att de övergripande målen för förvaltningen av skogen inte ska sättas centralt och avse samtliga stift. Kyrkostyrelsen ska besluta om mål och inriktning för förvaltningen av prästlönetillgångarna och ska även ha möjlighet att utfärda närmare bestämmelser om förvaltningen av prästlönetillgångarna.

Vi är medvetna om det negativa remissutfallet från stiftet och särskilt egendomsförvaltningarna som till och med beställt skuggutredningar. I flera remissyttranden från stiftet har vidare visats en stor skepsis mot att ändra de hittillsvarande metoderna att förvalta skogsbeståndet. Det finns därför stora farhågor för att de övergripande målen för förvaltningen av prästlönetillgångarna inte inom överskådlig tid kommer att uppnås om ansvaret överlämnas till stiftet. Svenska kyrkans ansvar för att minska klimatkrisen är så stort att målen måste sättas på central nivå. Vidare delar vi skogsutredningens förslag att det behövs ekonomiska styrmedel för att säkerställa att stiftet följer de mål som centralt ställs upp för skogsförvaltningen.

Vi förutsätter att målet som ställs upp för förvaltningen av skogen är att trakt-hyggesbruket successivt ska fasas ut i Svenska kyrkans skogar och ersättas med natur-nära skogsbruksmetoder såsom blädning, kontinuitetsskogsbruk och hyggesfria metoder. Vidare ska ekologisk, ekonomisk, social samt andlig och existentiell hållbarhet vara vägledande för all skogsförvaltning inom Svenska kyrkan och tydligt genom-syra kyrkostyrelsens dialog med stiftet och församlingarna.

Vidare är det viktigt att kyrkans markförvaltning respekterar urfolksrätten. Renskötseln är inte bara ett ekonomiskt näringsfång, utan en kulturell och andlig livsform som förtjänar fullt skydd. Vi har ingen invändning mot den föreslagna utformningen av bestämmelsen om hänsyn till urfolksrättens rätt vid förvaltningen av Svenska kyrkans markförvaltning och deras rätt till förhandssamtycke. Vi förutsätter dock att de närmare bestämmelser, som ska utfärdas om samrådet, kommer att innebära ett förbud mot att vidta åtgärder i förvaltningen av en fastighet som innebär en direkt och betydande påverkan för renskötselns bedrivande innan samtycke lämnats av den berörda samebyn.

Genom de förändringar vi föreslår i kyrkoordningen kan Svenska kyrkan gå före i klimatkampen, visa respekt för urfolkens rättigheter och stärka sin trovärdighet som en kyrka som tar teologin och ansvaret för skapelsen på allvar.

Norrköping 25 juli 2025

Mona Olsson (ViSK)

Britt Björneke (ViSK)

Mats Berglund (ViSK)

Agneta Ahlblom (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Britt Fält (ViSK)

Marie Buhr (ViSK)

Ellen Skånberg (ViSK)

Lars B Andersson (ViSK)

Vicktoria Bagi (ViSK)

Anders Lundberg (ViSK)

Linda Sjöo (ViSK)

Lisa Wallenstein (ViSK)

Ann-Charlotte Miller (ViSK)

Mot 2025:75

Monica Johansson (ViSK)

Lina Ahl (ViSK)

Ann-Marie Strömberg (ViSK)

Anne Sörman (ViSK)

Marja Hillerström (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:76
av Johanna Andersson

Svenska kyrkans offentlighetsprincip

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. klargöra vilka av Svenska kyrkans församlingars handlingar som omfattas av offentlighetsprincipen samt vilka regler som gäller för upprättandet och delandet av dessa handlingar,
2. utreda vilka ändringar i såväl kyrkoordning som tillämpliga svenska lagar som skulle krävas för att Svenska kyrkan ska kunna klassificera en större del av sina inkomna och/eller upprättade handlingar som arbetsmaterial samt hur detta skulle påverka den fria granskningen av Svenska kyrkans verksamhet,
3. redovisa klargörande samt utredning inför kyrkomötet 2026.

Motivering

I kyrkoordningen för Svenska kyrkan fastslås att det öppna samtalet och den fria granskningen av Svenska kyrkans verksamhet är av avgörande vikt. Offentlighetsprincipen ska tillämpas för all kyrklig verksamhet, när det inte är uppenbart att andra intressen väger tyngre. En god ordning har varit att hemlighållande i kyrkan har avsett själavården, inte förvaltningen.

Under året har det dock framkommit att församlingar i Svenska kyrkan uppfattat det som olämpligt att lämna ut resultat från medarbetarundersökningar och vill se undantag från offentlighetsprincipen för denna typ av material. Exempelvis skriver kyrkorådet i Skarpnäcks församling i en skrivelse till kyrkostyrelsen följande, sedan deras resultat begärts ut:

Skarpnäcks församling är inte den enda församling som stått inför liknande frågor. Ett nyligen uppmärksammat fall är Domkyrkoförsamlingen i Växjö som tvingades lämna ut sin medarbetarundersökning. I dialoger vi fört med Skao, ledningen i Stockholms stift och med en rad kyrkoherdar har frågan återkommande rests om den ordning som nu tillämpas i Svenska kyrkan är ändamålsenlig och välfungerande.

Många finner tvärtom nuvarande läge både oklart och otillfredsställande.

(Skrivelse daterad 2025-07-08, Om offentliggörande av medarbetarundersökningar i Svenska kyrkans församlingar)

Vad som avses med ”många” är inte preciserat men tydligen finns ett bredare ifrågasättande av att dagens ordning är välfungerande, också från Stockholms stifts

ledning. Skarpnäcks skrivelse, och att många uppfattar nuvarande läge vara oklart och otillfredsställande, bör föranleda ett klargörande av vilka handlingar som ska lämnas ut samt när och hur de ska lämnas ut.

Det principiella resonemanget om varför Svenska kyrkan valt att omfattas av offentlighetsprincipen kan också vara på sin plats, eftersom det uppenbarligen inte är självklart att den ska tillämpas för all kyrklig verksamhet (utom själavården). Vidare behövs en utredning av vad det skulle innebära om Svenska kyrkan vill göra tolkningar som skiljer sig från hur andra myndigheter hanterar offentlighetsprincipen avseende exempelvis medarbetarundersökningar. Också frågor om vilka förändringar av kyrkoordning, lagen om Svenska kyrkan, Offentlighets- och sekretesslagen samt andra aktuella lagar som skulle krävas för sådana undantag behöver klargöras.

Resultat från medarbetarundersökningar påvisar i regel hur väl de anställda uppfattar att chefer fullgör sina uppdrag, eftersom detta är en viktig faktor som påverkar arbetsmiljön. Hemlighållna resultat försvårar en fri granskning av hur ledarskapet inom kyrkan fungerar och kommer därför i konflikt med det öppna samtal som i kyrkoordningen uppges vara av avgörande vikt.

Mon den 26 juli 2025

Johanna Andersson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:77
av Lisa Gerenmark m.fl.

Bidrag till Svenska Kyrkans Unga

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att Svenska Kyrkans Unga ska vara garanterade minst 35 prisbasbelopp i bidrag årligen.

Motivering

En stark barn- och ungdomsrörelse är en förutsättning för vår kyrka.

Svenska Kyrkans Unga är Svenska kyrkans barn- och ungdomsorganisation, det konstaterade kyrkomötet 2019.

Varje år ger Svenska kyrkan ett ekonomiskt bidrag till Svenska Kyrkans Unga, bidraget har varit lika stort (1 325 tkr) sedan 2017 men har på grund av inflation minskat i värde. Utöver det ekonomiska bidraget har Svenska Kyrkans Unga sedan 2024 sitt kansli i kyrkokansliets lokaler och hyr till en något subventionerad kostnad. Svenska Kyrkans Unga får också rikskollekt varje år, antalet kollektivsöndagar har varierat över tid men har de senaste åren varit två hela söndagar och två delade. Intäkterna från rikskollekterna har dock minskat kraftigt.

Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor (mucf) som ansvarar för bidrag till bland annat barn- och ungdomsorganisationer ställer allt fler krav på sagda organisationer, detta samtidigt som bidragen minskar. Det gör att Svenska Kyrkans Unga liksom flera andra barn- och ungdomsorganisationer får lägga alltmer av sin kraft på administrativt arbete för att få allt mindre bidrag till sin viktiga verksamhet. Om de minskade statliga bidragen och hur de påverkar ungas möjlighet till organisering, deltog Svenska Kyrkans Ungas förbundsordförande Clara Olsson i ett panelsamtal i Almedalen i år.

Vi lever just nu i en orolig tid och en tid där demokratin har tagits för given och där unga människor inte längre ser demokrati som det självklara styrelseskicket. Många söker sig till kyrkan idag, däribland unga, det är så otroligt viktigt att det då finns en organisation inom kyrkan som fångar upp och samlar unga människors tankar och viljor om vad det är att vara kristen och att vara kyrka idag.

Att Svenska Kyrkans Unga också har sin självklara demokratiska grund, ger unga i organisationen kunskaper och insikter som kommer samhället och kyrkan till gagn lång tid framöver. 2019 beslutade kyrkomötet att undersöka hur vi bäst kan stötta demokratiskt arbete bland barn och unga i Svenska kyrkan. Utredningen lyfte särskilt fram Svenska Kyrkans Ungas viktiga demokratiska arbete som enligt utredningen ligger i deras DNA. "Likaså är verksamheten viktig för Svenska kyrkans fortlevnad

om Svenska kyrkans demokratiskt styrda organisation ska bestå. För att nya generationer ska kunna bidra behövs kunskap, träning och erfarenhet av demokratiska processer.”

Vår kyrka stärks om vi har en stark barn- och ungdomsrörelse, den behöver Svenska Kyrkans Unga och vi behöver stötta vår dem mer än vi gör idag. Även om Svenska Kyrkans Unga är en egen organisation behöver vi se dem som en förlängd arm av Svenska kyrkan och vårt viktiga arbete att nå ut med evangeliet till barn och unga. De har en helt unik möjlighet att samla barn och unga i vår kyrka och möta dem på sina egna villkor.

Under de senaste åren har dock Svenska Kyrkans Unga på grund av sin ekonomiska situation behövt lägga flera viktiga projekt på paus eller minska dem i omfattning, såsom podcasten Tror du, podcasten Bibeln på ett år, demokratiutbildning, utbildning i barnkonsekvensanalys och den viktiga rikshelgen. Dessutom har stödet till församlingar och lokalavdelningarna minskat.

Med ett ordentligt höjt bidrag kan Svenska Kyrkans Unga återta sina viktiga projekt, återigen anställa en teologisk samordnare på sitt kansli, anställa personal som kan arbeta med metodutveckling och utbildning samt skapa viktiga mötesplatser för våra unga engagerade runt om i vår kyrka.

Bidraget Svenska Kyrkans Unga får motsvarar idag 22,1 prisbasbelopp, 2017 motsvarade samma summa 29,5 prisbasbelopp. Med tanke på de utmaningar vi som kyrka och samhälle står inför och de minskade statsbidragen samt minskade kollektintäkter vill vi föreslå att Svenska Kyrkans Unga ska vara garanterade minst 35 prisbasbelopp i bidrag.

Falköping den 26 juli 2025

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Nils Jernqvist (ÖKA)

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Nina Wahlin (C)

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Victor Backström (POSK)

Per Lindberg (POSK)

Marie Wojidkow (POSK)

Åsa Öckerman (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:78
av Britt Fält och Lars B Andersson

Bevara immateriella kulturarv med koppling till kyrkolivet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan ska kunna ta en mera aktiv roll för att initiera, understödja och bidra med projekt och kunskap som underlättar bevarandet av olika former av immateriella kulturarv.

Motivering

Vi vill genom exemplet Gammelstad, och övriga norrländska kyrkstäder, lyfta fram den så kallade kyrkstadsseden som föranleder Unesco att värdera platsen som ett världsarv.

Vi vill belysa Svenska kyrkans ansvar för att stödja arbetet med att bevara, inte bara denna, utan fler immateriella kulturarv som över tid haft koppling till kyrkolivet.

Ett världsarv är en plats, ort eller miljö som på ett unikt sätt vittnar om jordens och människans historia. Unescos Världsarvskonvention trädde i kraft 1972 och länder som har undertecknat konventionen kan nominera natur- och kulturmiljöer med enastående universellt värde till världsarvslistan. Ett världsarv är ett område, en miljö eller ett objekt som på ett unikt sätt berättar om jordens och människans historia. Målet med konventionen är att länderna ska skapa lagstiftning och förvaltning för att bevara kultur- och naturarvet i sitt eget land.

Gammelstad, Luleå, är den största bevarade kyrkstaden i norra Norrland. Den fördes in på världsarvslistan 1996.

Världsarvsområdet omfattar den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen, totalt 520 skyddade byggnader, vägnätet, fornlämningsmarken och den månghundraåriga sedvänjan att vistas i sin kyrkstuga under de stora kyrkhelgerna, ting, marknader och andra tillfällen.

Av Sveriges totalt 71 kyrkstäder återstår idag endast 16, varav merparten är spillror av vad de en gång var. Gammelstad har landets största och bäst bevarade kyrkstad med 404 stugor och 552 kammare.

Gammelstads unika miljö består av stenkyrkan från 1400-talet med omgivande kyrkstugor, ett medeltida gatunät och bebyggelse med rötter i 1600-talets borgarstad. Kyrkstugorna användes på traditionellt vis ända fram till 1950-talet. Idag fungerar kyrkstaden som ett levande samhälle där stugorna numera främst används i samband med konfirmationshögtiden vid midsommar.

Orsaken till att kyrkstäder uppfördes i norr var de stora socknarna i den här delen av landet. De långa avstånden gjorde det svårt för de sockenbor som bodde avlägset

att ta sig till gudstjänsten och hem igen på en och samma dag. Gammelstad var marknadsplats och centrum i en socken som tidvis omfattade nästan hela nuvarande Norrbottens län.

Principen för kyrkstäder uppstod troligtvis i samband med reformationen under 1500-talet, när större krav ställdes på kyrksamhet och kyrklig undervisning av allmogen.

I början av 1600-talet hade orten utvecklats till en kyrkstad och fick handelsprivilegier.

Kyrkstugorna står på ofri grund och varje stugägare äger endast sin kammare. Är det en stuga med flera kamrar delas ansvaret för hela byggnaden med grannarna. Traditionellt har kyrkstugan följt med hemmanet och framför allt ärvts inom familjen, men det har även förekommit försäljning av kyrkstugor då det inte funnits någon i släkten som haft intresse att ta över kyrkstugan.

Så sent som på 1990-talet luckrades regelverket upp så att man inte behövde bo på orten eller tillhöra församlingen för att få äga en kyrkstuga. För stugägarna handlar det om att förvalta ett arv från tidigare generationer, för andra är ägandet ett resultat av intresse för kulturmiljön och för några är det ett sätt att hålla kvar en förankring i sin hembygd. Det är ägaren som är ansvarig för att underhålla byggnaderna enligt de riktlinjer som finns.

Eftersom kyrkstadsmiljöerna är skyddade kulturmiljöer finns regelverk att följa vid restaureringar. I många kyrkstäder görs kyrkstadsronder där församlingen tillsammans med sakkunniga går igenom kyrkstaden och noterar det som behöver åtgärdas på byggnaderna.

Ett rejält problem är de byggnader som består av flera kammare och där engagemanget bland ägarna varierar eller har ägare som fått anmärkningar men inte åtgärdat dem. Kostnaderna för restaureringar är höga och många äldre orkar inte riktigt ta itu med saken.

Kyrkstäderna är viktiga kulturmiljöer som bör bevaras för framtiden. Den utvändiga miljön ska behållas och förändringar ska göras med varsamhet.

Det största hotet mot kyrkstäderna är att brand bryter ut och förstör kyrkstäderna och att stugorna inte skulle byggas upp igen.

Ett liknande hot som lyfts fram är att stugorna med flera kammare blir eftersatta och att man säljer sina kammare istället för att åtgärda problemen. Stugägarna önskar att det fanns möjlighet till mer stöd i de fall en stuga riskerar att förfalla eller att någon eller några ägare struntar i att ta sitt ansvar. Frågan är om det är rimligt att ansvaret för kulturmiljöerna ska vila på enskilda ägare eller om någon annan aktör borde ha ett mer övergripande ansvar för kyrkstädernas bevarande. Värdet av kyrkstaden som kulturmiljö och vikten av att bevara den för framtiden är viktig för alla, den vittnar om vår historia.

Kyrkan har inget formellt ansvar för kyrkstäderna men det faktum att den finns där ger platsen en särskild identitet och markerar den centrala historiska kopplingen mellan själva kyrkobyggnaden och dess placering, kyrkan som institution och församlingsborna.

Svenska kyrkan behöver utreda hur den ska kunna ta en mera aktiv roll för att initiera, understödja och bidra med projekt och kunskap som underlättar bevarandet av olika former av immateriella kulturarv.

Piteå den 27 juli 2025

Britt Fält (ViSK)

Lars B Andersson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:79
av Mona Olsson m.fl.

Stärk pilgrimsrörelsen i Sverige

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda hur Svenska kyrkan kan ta ett större ansvar för att utveckla pilgrimsarbetet i landet utifrån perspektiven ekologisk, ekonomisk, social och andlig hållbarhet,
2. utreda huruvida stiftens engagemang, i de fall de också ansvarar för pilgrimsverksamhet, strider mot kyrkoordningen.

Motivering

Pilgrimsrörelsen är en ny nordisk folkrörelse där vandringen är läkande för många trasiga och stressade själar. Den som vandrar tränar omedvetet upp sinnena och tar till sig sommarhagens doft, gläds åt småfåglar och fjärilar som fladdrar upp ur dikeskanten eller ges möjlighet att reflektera över vad sunnanvinden kan lära oss. Vi får ett sammanhang och en insikt om att vi är ett med naturen.

Pilgrimens sju nyckelord formulerades av nestorn i nutida pilgrimsrörelse, Hans-Erik Lindström. De är frihet, enkelhet, tystnad, bekymmerslöshet, långsamhet, andlighet och delande. De orden mediteras det över i hela Norden.

Svenska kyrkan har en lång tradition av att möta människor på olika sätt. Pilgrimsvandringar är en av vuxenvägarna till tro, liksom katekumenat och bibelstudiegrupper. Därför behöver vi vara lyhörda för den växande skara som ger sig ut på vägarna och ser vandringen som en gudstjänst.

Intresset för pilgrimsvandring ökar konstant i såväl Europa som Skandinavien och Sverige. De mest kända lederna är S:t Olavsleden, Romboleden, Birgittaleden och Franciskusleden.

Att väcka liv i en pilgrimsled är ett spännande, långsiktigt arbete som inbegriper antikvarisk expertis, ett studie av de äldsta vägarna i området, som sedan jämförs med det moderna vägnätet, stigar och leder och hur de sammanfaller med äldre vägar. Markägarkontakter behöver genomföras. Minnesmärken med anknytning till pilgrimsvandring behöver inventeras så som källor, skulpturer och kyrkor etcetera. Detta är med andra ord ett omfattande arbete som är både tids- och energikrävande och här behövs även ekonomiska resurser.

Man kan vandra av olika anledningar. Många vill lära sig att göra den ”inre resan”, medan andra vill följa i de gamla pilgrimernas spår och göra en kulturvandring. Ett exempel på en gammal historisk led är Stråsjöleden som går från Korsholmen via Enångers medeltidskyrka och vidare till Nidaros.

Svenska kyrkan nationellt kan göra mer för att stärka pilgrimsrörelsen i en tid då fler människor iklär sig pilgrimens attribut: kängorna, ryggsäcken, staven, hatten och korset.

Bland de olika pilgrimscentra som finns i Sverige, har Vadstena Pilgrimscentrum en särställning. Vid starten den 1 januari 1997, var Vadstena det första pilgrimscentret i Norden. Sedan dess har arbetet byggts upp och bedrivits målmedvetet och är idag en viktig nod för pilgrimsrörelsen i Skandinavien.

Vid starten var det inte möjligt för Svenska kyrkans församling i Vadstena att driva och utveckla arbetet, men dåvarande biskop, Martin Lind, tog med sig idén till stiftsstyrelsen som inspirerades och såg möjligheterna. På så sätt blev Vadstena Pilgrimscentrum en del av stiftets arbete.

Pilgrimscentrums organisatoriska närhet till biskop och stiftets ledning har gett Pilgrimscentrum en central position i kyrkan. Detta kan knappast åstadkommas genom att placera arbetet under en församling/pastorat. Den lokala församlingen Vadstena och Dals församling gör ett fantastiskt arbete. Förutom att sköta ordinarie arbete, ansvarar man också för en av sina kyrkor, den katedrallika Klosterkyrkan, där man har ett omfattande arbete med att bemanna bokbord och guida i och utanför kyrkan. Att därutöver få ansvar för Nordens största pilgrimsverksamhet, är inte rätt mot församlingen.

Därför ser vi med oro på att det är just detta som håller på att hända. Linköpings stiftsstyrelse har tagit ett inriktningsbeslut på att överföra verksamheten vid Vadstena Pilgrimscentrum från stiftsorganisationen till församlingen under förevändning att det inte skulle vara förenligt med kyrkoordningen att stiftet ansvarar för verksamheten som den de facto har gjort under mer än 25 år.

Därför vill vi få saken prövad av kyrkostyrelsen med dess jurister och saks experter.
Pax et bonum!

Norrköping den 27 juli 2025

Mona Olsson (ViSK)

Marie Buhr (ViSK)

Lars B Andersson (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:80
av Jonas Noréus och Margaretha Herthelius

Förvaltning av kulturgravar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. föra dialog med SKAO och regeringen om samstämmiga bedömningar gällande finansiering av förvaltningen av kulturgravar,
2. i dialogen verka för att finansieringen ska bekostas av begravningsavgiften.

Motivering

Återlämnade gravrätter kan klassificeras som kulturgravar enligt länsstyrelsens beslut efter samråd med Riksantikvarieämbetet. Det är då i grunden ett statligt beslut som innebär en pålagd uppgift till huvudmannen att sköta dessa gravar som ett kulturarv. De måste bevaras och får inte förvanskas.

Av paragraf 37 i kapitel 7, begravningslagen, framgår att om en gravanordning har tillfallit upplåtaren, och den är av kulturhistoriskt värde eller av något annat skäl bör bevaras för framtiden, ska upplåtaren om möjligt lämna kvar den på gravplatsen. Av förarbetsuttalanden (prop. 1998/99:38 s. 114 f) framgår vidare att skötsel som följer av kulturmiljövårdens krav – som till exempel underhåll av kulturhistoriskt intressanta gravanläggningar – bör ingå i begravningsverksamheten och finansieras via begravningsavgiften.

På de flesta håll fungerar detta väl. På sina håll tar dock inte staten ekonomiskt ansvar på grund av att länsstyrelserna, genom deras utsedda begravningsombud, resonerar olika. Vissa församlingar och pastorat har tvingats använda församlingarnas kyrkoavgift för att förvalta kulturgravar, medan andra tillåtit att skötseln betalas av begravningsavgiften. Kyrkoavgiften är ju medlemmarnas avgift till församlingens verksamhet medan begravningsavgiften är den skatteliknande avgift som betalas av alla skattepliktiga för att upprätthålla begravningsväsendet i landet. Det är inte rimligt med dels denna skillnad i behandling och framför allt inte att församlingsverksamhet ska stå tillbaka för att sköta ett kulturarv som är en statlig angelägenhet.

Som huvudman har Svenska kyrkan självklart ett intresse av att aktivt arbeta för enhetliga bedömningar bland landets länsstyrelser. Samordning av Svenska kyrkans huvudmannaskap i begravningsfrågor sker genom Svenska kyrkans Arbetsgivarorganisation (SKAO), som därför via kyrkostyrelsen bör uppmärksammas på ovanstående problematik och vidta nödvändiga åtgärder för att säkra enhetliga bedömningar från länsstyrelser och begravningsombud. Eftersom länsstyrelserna lyder under regeringen bör även regeringen adresseras i dialogen.

Varberg den 27 juli 2025

Jonas Noréus (FiSK)

Margaretha Herthelius (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:81
av Mona Olsson och Lisa Wallenstein

Svenska kyrkans närvaro på barn- och ungdomsfängelser

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. uttala sig med anledning av regeringens utredning ”om frihetsberövande påföljder för unga”,
2. utveckla institutionssjälavården till att omfatta även barn.

Motivering

Regeringens särskilda utredare, justitierådet Agneta Bäcklund, har i utredningen *En översyn av regleringen om frihetsberövande påföljder för unga* (SOU 2023:44) kommit fram till att den slutna vården på SiS-hem bör flyttas över till Kriminalvårdsanstalter. För att alla bitar som ombyggnation, vård och skola ska hinna vara på plats, föreslår hon att förslaget ska träda i kraft från och med den 1 januari 2028.

Men regeringen vill inte vänta så länge, utan har gett Kriminalvården uppdraget att inrätta platser från och med den 1 juli 2026. Det finns i nuläget åtta utpekade anstalter som ska hysa ungdomarna.

Samtidigt har man utrett möjligheten till sänkt straffmyndighetsålder från 15 år till 14 år (SOU 2025:11).

Flera barnrättsorganisationer som Bris, Rädda barnen, Barnombudsmannen och Unicef har höjt sina röster mot förslagen. Unicef skriver i ett uttalande:

En sänkning av straffbarhetsåldern skulle gå emot barnkonventionen (...). Utredningens föreslagna sänkning går emot forskning om barns kognitiva och emotionella utveckling som understryker barns begränsade förmåga att se konsekvenser av och ta ansvar för, sina handlingar.

Även Sveriges Kristna Råd, genom generalsekreterare Sofia Camnerin, har varnat för vilka följder det kan få för de yngsta om förslagen genomförs. Hon säger i en intervju:

Vi förstår att det behövs kraftfulla åtgärder för att komma till rätta med gängkriminalitet och annat, men lagförslagen processas snabbt och det finns en risk att vi förlitar oss för mycket på det repressiva och inte utvecklar det förebyggande arbetet.

Svenska kyrkan har inte varit remissinstans i dessa utredningar, men har heller inte lämnat in något spontant remissyttrande.

Svenska kyrkan har inte gjort något officiellt uttalande ännu. Det tycker vi är olyckligt då Svenska kyrkan har ett stort förtroendekapital att förvalta. När kyrkan genom sina främsta företrädare uttalar sig, lyssnar många.

Om Svenska kyrkan ändå väljer att inte uttala sig, behöver en barnkonsekvensanalys göras med anledning av det beslutet.

Vi har fantastiska medarbetare inom institutionssjälavården. Med 14-åringar på anstalterna, ställs deras kompetens på hårda prov. Svenska kyrkan behöver rusta sina medarbetare och förtroendevalda inför de kommande utmaningarna. Vi behöver se till att vi redan på planeringsstadiet finns med i det förberedande arbetet tillsammans med skola, socialtjänst och vårdande myndigheter. Vi behöver också tillgodose att barnen och ungdomarna får ett gott bemötande, själavård utifrån deras egna behov, konfirmationsundervisning där det efterfrågas samt vägledning tillbaka till samhället efter avtjänat straff.

Det finns ännu inga propositioner från regeringen på dessa förslag. ViSK önskar att Svenska kyrkan använder sin röst för att påverka beslutsfattarna i enlighet med sin värdegrund och i enlighet med Barnkonventionen som är svensk lag sedan 2020.

Norrköping den 28 juli 2025

Mona Olsson (ViSK)

Lisa Wallenstein (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:82
av Mats Ershammar

Stärkt episkopal roll i teologiska initiativ

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda och för kyrkomötet lägga fram förslag till ändrad lydelse i kyrkoordningen som stärker biskopsmötets roll som initiativtagare i frågor som rör Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära, i enlighet med vad som anförs i motionen,
2. tillse att utredningen, inom ramen för detta uppdrag, särskilt prövar en modell där biskopsmötet, efter beslut med kvalificerad majoritet, ges formell rätt att väcka motioner till kyrkomötet i frågor som rör Svenska kyrkans tro, bekännelse och lära.

Motivering

Demokratisk styrning och episkopal identitet

Svenska kyrkan vilar på en fruktbar spänning och samverkan mellan två grundpelare: dels en demokratisk organisation med det folkvalda kyrkomötet som högsta beslutande organ, dels kyrkans ämbete där biskoparna genom biskopsmötet bär ett särskilt andligt och teologiskt ansvar. Motionen syftar till att fördjupa och vitalisera denna samverkan i frågor som rör kyrkans kärna – dess tro, bekännelse och lära.

Den formella grunden för biskopsmötets episkopala karaktär återfinns inte i en enskild lagtext. Istället återfinns den i den sammanvägda kraften av Svenska kyrkans interna regelverk, dess unika historiska arv och dess bindande internationella förklaringar. Dessa tre delar förstärker och belyser varandra.

Problemet idag – en viss obalans

Enligt kyrkoordningen finns biskopsmötet för samråd i frågor som rör biskoparnas uppdrag inom kyrkans vigningstjänst och tillsyn över deras verksamhet. Kyrkostyrelsen ska begära in yttrande från biskopsmötet vid beredningen av styrelsens beslut i teologiska och ekumeniska frågor av större vikt.

Biskopsmötet har således en huvudsakligen rådgivande och reaktiv roll i förhållande till kyrkomötet och kyrkostyrelsen. Läronämnden har en viktig beredande funktion men saknar initiativrätt. Den ska yttra sig innan kyrkomötet beslutar i ärenden som anges i kyrkoordningen.

Den ovan beskrivna ordningen för med sig huvudsakligen två svagheter. Den ena är att biskopsmötets nuvarande roll i första hand är att yttra sig över ärenden som

väckts av andra. Det är en viktig remissinstans men har en alltför reaktiv roll. Detta lämnar ett tomrum där initiativ i komplexa teologiska och existentiella frågor i hög grad överläts till motioner från enskilda ledamöter i kyrkomötet eller nomineringsgrupper. Sådana initiativ, även om de självklart är vällovliga, är inte alltid sprungna ur eller förankrade i kyrkans samlade andliga och teologiska behov. Svenska kyrkan riskerar därmed att sakna en formell, proaktiv motor för det teologiska och existentiella samtalet.

Den andra svagheten är att i teorin kan kyrkomötet, med enkel majoritet, fatta beslut i centrala tros- och lärofrågor som går emot en enig eller kvalificerad majoritet i biskopsmötet. Detta skapar en uppenbar risk för att den teologiska expertis och det tillsynsansvar som är samlat i biskopskollegiet inte ges tillräcklig tyngd i avgörande ögonblick. I förlängningen kan det riskera leda till beslut som utmanar kyrkans ekumeniska trovärdighet och inre sammanhållning.

En stärkt initiativrätt för Biskopsmötet

För att adressera dessa brister och skapa en mer dynamisk och teologiskt robust styrningsmodell föreslås en stärkt initiativrätt för biskopsmötet. Detta skulle innebära en ändring i kyrkoordningen så att biskopsmötet ges formell rätt att väcka motioner i frågor som rör kyrkans tro, bekännelse och lära.

Med en sådan modell skulle biskopsmötet, med sin samlade kompetens, kunna agera proaktivt för att identifiera och initiera angelägna teologiska och existentiella frågor, analyser och samtal. Detta skulle stärka kyrkans förmåga att på djupet arbeta med sin identitet och sitt uppdrag.

För att säkerställa att sådana motioner är väl genomarbetade och brett förankrade inom episkopatet, föreslås att de måste stödjas av en kvalificerad majoritet (exempelvis två tredjedelar) av biskopsmötets ledamöter. Detta krav garanterar att de ärenden som lyfts till kyrkomötet är av stor vikt och har ett starkt kollegialt stöd.

Förslaget innebär inte att kyrkomötets suveräna beslutanderätt inskränks. Kyrkomötet skulle fortfarande ha full frihet att bifalla, justera eller avslå en motion från biskopsmötet. Reformen syftar till att formalisera och prioritera biskopsmötets röst i inledningen av processen, inte att ge det vetorätt i slutet. Inom ramen för den utredning som föreslås ske måste relationen mellan biskopsmötets och läronämndens roll och ansvar noggrant analyseras och tydliggöras.

Motionen säkerställer att biskoparnas samlade bedömning blir ett självklart och tungt vägande underlag för kyrkomötets fortsatta beredning och beslut. En alternativ modell där initiativrätten istället läggs på läronämnden har övervägts, men bedöms som mindre ändamålsenlig.

Sammanfattning

Att ge biskopsmötet en formell motionsrätt i tros-, bekännelse- och lärofrågor är en konstruktiv reform som stärker en klassisk kristen synergi mellan biskopskollegiets särskilda ansvar och de valda ledamöternas röst. Genom att omvandla biskopsmötet från en primärt reaktiv remissinstans till en proaktiv aktör i tros-, bekännelse- och lärofrågor, skapar vi samtidigt bättre förutsättningar för ett levande teologiskt och existentiellt samtal. Kyrkostyrelsen föreslås därför få i uppdrag att utreda och för kyrkomötet lägga fram förslag till ändrad lydelse i kyrkoordningen i enlighet med detta.

Rönninge den 28 juli 2025

Mats Ershammar (BA)

Kyrkomötet
Motion 2025:83
av Roger Larsson

Mall till policy om artificiell intelligens

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utarbeta en mall till policy för användning av artificiell intelligens inom hela Svenska kyrkans verksamhet, inklusive riktlinjer för teologiskt förhållningssätt, kommunikation och ansvarsfördelning.

Motivering

Bakgrund och syfte

Artificiell intelligens (AI) används idag alltmer i både samhälle och kyrka. Inom Svenska kyrkan har AI redan tagits i bruk i kommunikation, själavårdsliknande samtal och produktion av texter. Detta skapar både möjligheter och behov av tydliga riktlinjer. En policy är nödvändig för att säkerställa teologiskt förhållningssätt, tekniskt ansvars-tagande och etisk medvetenhet.

Kyrkostyrelsen har beslutat om ”Policy för nyttjande av artificiell intelligens” inom verksamheter under deras direkta ansvar (kyrkostyrelsen, kyrkokansliet). Generalsekreteraren har från denna skapat en ”Riktlinje för nyttjande av artificiell intelligens” för användning på kyrkokansliet. Dessa, och eventuella dokument från andra enheter, bör vidareutvecklas eftersom det inte är rimligt för alla Svenska kyrkans juridiska enheter att skapa policy och riktlinjer från grunden. Benämns nedan ”de existerande dokumenten”.

Svenska kyrkan som helhet producerar mycket text och bilder för användning både offentligt (pressreleaser, medlemstidningar) och i mindre sällskap (bibelstudium, predikan, dop och begravning). Användning av AI-verktyg kan underlätta genom att spara tid men har många fallgropar.

AI-genererade faktasvar framstår auktoritativa eftersom de följer etablerade text-mönster. Men då genererat innehåll saknar garanti för korrekthet krävs noggrann granskning, vilket reducerar den förväntade tidsvinsten.

De existerande dokumenten nämner inte teologiskt förhållningssätt specifikt.

Andra medier väcker dock dessa frågor.

Nya teologiska frågeställningar från våra medier

”Det är väl bara en tidsfråga innan vi får algoritmstyrda präster som blint bekräftar syndernas förlåtelse.” Kristofer Ahlström, DN Kulturkrönika s. 2 den 3 maj 2025. Efter detta har vi fått Bishop Talks (lennartk.se), som gärna diskuterar det som tynger

men inte nämner att den ej har tystnadsplikt förrän den frågan ställs specifikt. Bishop Talks verkar i alla fall ha någon form av filter för att inte ge syndaförlåtelse.

I slutet av maj fick vi även essän ”Vi behöver inte styras av vår oro när det gäller AI” i Kyrkans Tidning (Charlotte Frycklund, 2025-05-30) som ställer motsatta fråga ”Är det möjligt att de som inte är människor kan passa in i våra trossystem, ha del av arvssynden, behöva frälsning?”

Problemområden

Kansliets existerande dokument hanterar många kända problem väl.

I Riktlinje för nyttjande av artificiell intelligens hanteras följande med mänsklig kontroll (2.4) och förbud (2.3):

- ♦ Generell AI ger generella svar även om den försöker anpassa till frågeställaren. (Fråga din AI, eller Bishop Talks, ”Vilka modifierande instruktioner arbetar du med?”)
- ♦ AI medför risk för så kallade hallucinationer (felaktiga fakta och referenser).
- ♦ Att be en språkmodell kontrollera sina fakta kan resultera i (nya) felaktiga svar.
- ♦ Känsliga uppgifter får ej laddas in till AI-modell (GDPR, modellen kan spara/sprida). Problem som saknar hantering i de existerande dokumenten.
- ♦ Med interaktiva AI specialtränade mot specifika data, som Bishop Talks, vilken bygger på Lennart Koskinens verk, får vi andra frågor.
 - Vem står bakom tjänsten? Vem företräds? Svenska kyrkan? Lennart Koskinen? Uppsala universitet? ChatGPT/OpenAI?
 - När en biskop går i pension, och så blir biskop emeritus/emerita, behålls kragen och hen kan fortsätta delta i offentliga diskussioner. Även en biskop emeritus eller emerita kan dock i vissa fall fräntas sin krage. Vad gäller för en eventuell biskops AI-kopia på nätet?
 - När slutar denna chattbot vara relevant, när och hur kan den stängas? ”Den tidigare biskopen hoppas kunna bidra till fler samtal om livet – även efter sin död” (dagen.se, 2025-06-14). Föreställ er en AI-chattbot baserad på Martin Luther, vars senare åsikter om judar vore djupt problematiska/olagliga i dag.
 - Ett alternativ till stängning av en populär tjänst är att modifiera den. Vem har rätten att utföra modifikationer? När slutar en modifierad tjänst bygga på originalverken? Detta kräver transparens i ännu högre grad än i de existerande dokumenten.
- ♦ Upphovsrätt för AI-genererat material (exempelvis bilder), då upphovsrätt kräver mänskligt skapande. Använd ej för att generera sådant vem som helst ej får använda fritt, exempelvis logotyper.

Teologiska problem

Teologisk reflektion är nästan helt frånvarande i befintliga dokument, möjligen på grund av att dessa förutsätter mänsklig kontroll över allt AI-genererat material.

- ♦ Borde inte teologi nämnas explicit, jag ser värderingar som annat om än besläktat?

- ◆ Det en AI skriver blir en statistisk delmängd av allt som uttrycks på nätet (att ange "Svenska kyrkans perspektiv" styr AI mot teologiskt mer relevanta resultat). Användarens eget teologiska omdöme och personliga röst riskerar att förminskas över tid.
- ◆ Bishop Talks upplevs som bikt "Så bra! Lennart är den perfekta biktfadern." (lennartk.se), men har inte absolut tystnadsplikt (snarare har den rapporteringsplikt). Troligen bidrar interaktionen till otydlighet då frågorna ofta avslutas med personlig fråga "Vill du berätta mer om vad som väcker den här frågan hos dig?", "Vilken av dessa tre känns mest relevant för dig just nu?" AI får inte imitera själavård eller bikt, då dessa kräver mänsklig (fysisk) närvaro, medvetenhet och ansvar.
- ◆ Skulle det vara problematiskt om någon ny psalm skapats med hjälp av AI? När ett bibliotek (Lövånger) köpte in en AI-genererad barnbok väckte det viss uppmärksamhet.

Intressanta framtida teologiska gränsdragningar att beakta

- ◆ Vad krävs för att en AI ska räknas som en person?
- ◆ Behöver en AI frälsning från arvssynden? Är den ren? Syndar den om den ger felaktiga svar?
- ◆ Skulle en AI-chattbot-präst kunna ge avlösning?
- ◆ Skulle man kunna gifta sig med en AI inom Svenska kyrkan?

Sammanfattande rekommendationer för ny policymall

- ◆ Ansvar: Tydliggöra mänskligt ansvar och teologisk kontroll över allt AI-genererat material.
- ◆ Transparens: Klarlägga vem som står bakom AI-tjänster, deras syfte och hur eventuella problem kan rapporteras.
- ◆ Begränsningar: Förbjuda att AI imiterar eller ersätter funktioner som själavård, bikt och prästämbete.
- ◆ Upphovsrätt och användning: Fastställa riktlinjer för användning av AI-genererat material, särskilt gällande innehåll som kräver mänskligt upphovsrättsskydd.

AI har använts vid färdigställandet av detta dokument.

Skellefteå den 28 juli 2025

Roger Larsson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:84
av Jonas Larsson m.fl.

Kyrkostyrelsen tar valsedelskostnaderna för församlingar och pastorat

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att förenkla valsedelshanteringen genom att kyrkostyrelsen tar hela kostnaden för de valsedlar som skickas till valnämnderna för de nomineringsgrupper som kandiderar på församlings- och pastoratsnivå.

Motivering

Inför kyrkovalet 2025 behöver varje nomineringsgrupp lämna in intyg till stiftens för att få ersättning för valsedelskostnader. Den nuvarande ordningen innebär att varje nomineringsgrupp själva måste hämta in intyg från samtliga församlingar/pastorat där de ställer upp i val. Detta skapar en onödigt tung administrativ börda både för nomineringsgrupperna och församlingarna/pastoraten.

Vissa församlingar/pastorat tar hela kostnaden för tryck och distribution, andra tar del av kostnaden medan vissa inte tar någon kostnad alls.

Huvudregeln är om man kandiderar i en församling eller pastorat, där man inte tidigare varit invald, får man betala valsedlarna i förskott, om man kommer in så kommer kyrkokansliet återbetala kostnaden efter valet. Det skapar merarbete med att skapa fakturor och granska inkomna betalningar samt efter valet kontrollera invalda och eventuellt återbetala till de invalda nomineringsgrupperna i dessa församlingar.

Detta skapar onödig administration hos nomineringsgrupperna med betalning, bokföring samt kontroll efter valet om man kommit in i de församlingar och pastorat, där man har kandiderat för att sedan kräva tillbaka betalningar man gjort.

Den nuvarande ordningen skapar onödigt merarbete och ökar risken för misstag, uteblivna betalningar och därmed inte få valsedlar.

Eftersom uppgifter om vilka grupper som kandiderar redan är kända och registrerade inom Svenska kyrkans administrativa system, finns det ingen anledning att varje grupp ska behöva inkomma med separata intyg från varje församling och pastorat.

Detta löses enklast genom att kyrkan nationellt tar hela kostnaden för produktion och distribution av valsedlarna för de nomineringsgrupperna som kandiderar på församlings- och pastoratsnivå. Detta kommer minska administrationen och därmed kostnaden hos kyrkokansliet samt säkerställa en välfungerande demokratisk process. Därmed effektiviseras hanteringen och avlastar såväl ideella som förtroendevalda inom nomineringsgrupperna och anställda på kyrkans samtliga nivåer.

Mot 2025:84

Falköping den 26 juli 2025

Jonas Larsson (SDSK)

Ulf Wester (SDSK)

Mikael Sandén (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Anna-Karin Åström (SDSK)

Jan-Åke Isaksson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:85
av Åke Marcusson m.fl.

Utlandskyrkans organisation

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur utlandskyrkan, som en angelägenhet för hela Svenska kyrkan, kan erhålla en sammanhållen främjande- och tillsynsuppgift.

Motivering

När 2002 års kyrkomöte beslutade om utlandskyrkans organisation beslöts att dess verksamhet skulle ses som en del av den nationella nivåns ansvar. Detta har varit en viktig utgångspunkt också i kyrkomötets senare beslut och överväganden. Beslutet 2002 innebar dock att utlandskyrkans tillsyns- och främjande funktioner delades. Tillsynen knöts till biskopen och domkapitlets Visby stift och främjandet till den nationella nivåns kyrkokansli i Uppsala.

Kyrkomötet beslutade 2005 att detta beslut skulle utvärderas. Inledningsvis fick en fristående konsult uppgift att se igenom verksamheten och definiera aktuella problemområden. Därefter initierades ett utredningsarbete och en utredningsgrupp tillsattes med uppdraget att se över de demokratiska frågorna för utlandssvenskarna i Svenska kyrkan, liksom att förbättra styrningen av utlandskyrkan. Resultatet presenterades i utredningen Utlandskyrkan – struktur och delaktighet 2009:1. Utredningen framhåller bland annat utlandskyrkans ekumeniska uppgift och föreslår att det ska finnas ett samlat ansvar för utlandskyrkan lokaliserat till Uppsala. I denna del beslöt kyrkomötet dock inte enligt utredningens förslag, på grund av en splittrad bild kring hur den samlade organisationen på nationell nivå skulle utformas.

Den fristående konsulten påtalar i sin rapport, som lämnades till kyrkostyrelsen 2006, att begreppen främjande och tillsyn utgör huvudfrågan i utlandskyrkans organisation och konstaterar:

På denna punkt kan jag konstatera att det finns en väldigt stor enighet om kring att nuvarande organisation med ett delat ansvar för främjande respektive tillsyn på två skilda organisationer inte fungerar optimalt. Verksamheterna överlappar varandra - eller är till stor del två sidor av samma sak. Det är helt omöjligt att eller mycket svårt att dra en klar gränslinje mellan uppgifterna tillsyn och främjande. Härom råder det total enighet. (Utlandskyrkan – struktur och delaktighet 2009:1, bilaga 1 s. 199)

Läronämnden konstaterar i sitt yttrande till kyrkomötet 2024:1y:

(...) att den problematik rörande Svenska kyrkan i utlandet, som läronämnden tidigare påtalat, kvarstår också med nu föreslagna förändringar i kyrkoordningen. Även framgent separeras tillsyn och främjande.

Tidigare utredningar har inte lyckats lösa detta grundproblem för utlandsförsamlingarna. Oklara styrfunktioner fortsätter att påverka och försvåra arbetet inom utlandsverksamheten. Det aktualiserades och framgår tydligt, i de strukturerade samtal som förekommit under våren 2025, där samtliga kyrkorådsordförande och kyrkoherdar/församlingsherdar intervjuats, som en uppföljning efter att den nya strukturen för verksamheten är genomförd. Den oklarhet om vad främjandeuppgiften respektive tillsynsuppgiften innebär i form av inflytande och ansvar kvarstår. I utlandsförsamlingarna vet man inte till vem man ska vända sig med sina frågor. Man kan dessutom få olika svar beroende på vem som svarat.

Utlandsverksamheten arbetar vidare med att, på olika sätt, skapa en även på sikt hållbar utlandskyrka. Det innebär bland annat att verka för att öka kännedomen och engagemanget för utlandsverksamheten inom kyrkan här hemma. Kontakter mellan utlandskyrkan och samtliga stift, med dess ombudsrörelse, behöver vidareutvecklas. Detta är väsentligt för att utlandskyrkan ska klara sina rekryteringsbehov, skapa vänförsamlingsutbyten, och kunna nå insamlingsmålen.

Vi konstaterar, liksom konsulten skrev för drygt 20 år sedan, att det enda man är överens om är att nuvarande modell inte fungerar. Det är därför hög tid att kyrkoai styrelsen utreder hur främjande och tillsyn kan förenas också för utlandskyrkan.

Hamburg den 22 juli 2025

Åke Marcusson (-)

Anette Nordgren (-)

Sven Milltoft (BA)

Marja Hillerström (ViSK)

Per Lindberg (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:86
av Johan Linnman m.fl.

Begravningskostnad för icke kyrkotillhöriga

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ändra den rekommendation som finns till församlingarna gällande begravningsavgiften för icke kyrkotillhöriga som beviljats en kyrklig begravning, från nuvarande tre clearingbelopp till ett clearingbelopp.

Motivering

Gudstjänstutskottet konstaterade i betänkande 2008:4 att det finns stora skillnader mellan de kostnader som församlingar tar ut vid begravningsgudstjänst för icke medlemmar. Utskottet konstaterade då att dåvarande Församlingsförbundet rekommenderade en avgift som motsvarade tre clearingbelopp för en begravningsgudstjänst.

I kyrkolivsutskottets betänkande 2024:7 konstateras att rådgivningen kring begravningsverksamheten tagits över från Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation och ligger nu på kyrkokansliet och att i den digitala handbok om begravningsverksamheten som finns på nationell nivå kvarstår rekommendationen om tre clearingbelopp.

Vi motionärer menar att rekommendationen om tre clearingbelopp är svår att motivera. Vi har heller inte hittat några argument om varför just tre clearingbelopp valdes en gång i tiden av Församlingsförbundet. Vi menar att den nationella nivån istället skulle rekommendera ett clearingbelopp, det vill säga att dödsboet får betala det som kyrkan räknat ut att en begravning i genomsnitt faktiskt kostar.

Förra året var clearingavgiften 2 040 kronor för präst, 990 kronor för kyrkomusiker, 2 260 kronor för lokalupplåtelse och högst 2 790 kronor för utbärning och sänkning av kista eller urna. (SvKB 2023:10). Maximalt får en församling begära 8 080 kronor av en annan församling där den avlidne var skriven.

Varför ska ett enskilt dödsbo betala mer än vad en församling ska göra? Idag rekommenderar nationell nivå alltså att maxbeloppet för ett dödsbo ska vara 24 240 kronor utöver alla de övriga begravningskostnader för begravningsbyrå etcetera som ett dödsbo har. De efterlevande uttrycker inte sällan att det är dyrt och de får en negativ upplevelse av kyrkan. Somliga väljer då att inte ha en kyrklig begravning. Kanske lämnar några rent av kyrkan i besvikelse.

Det kan finnas en mängd olika orsaker till att någon gått ur Svenska kyrkan eller aldrig gått med. Oavsett anledning är det kyrkoherdens uppgift att avgöra om en kyrklig begravning är berättigad eller inte. Att de anhöriga vill ha en kyrklig begravning av sin anhörige menar vi är något positivt som vi ska välkomna. Vi tror dock att

Mot 2025:86 det finns en förståelse och acceptans hos de flesta anhöriga att de får betala ett "självkostnadspris" då den avlidne inte var medlem i kyrkan. Varje församling är fri att bestämma över sina egna avgifter eller att ha inga avgifter alls. Vi menar dock att rekommendationen från nationell nivå ska sänkas från tre clearingbelopp till ett clearingbelopp.

Arboga den 28 juli 2025

Johan Linnman (POSK)

Stig Axelsson (POSK)

Peter Lundborg (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:87
av Anna Sundberg m.fl.

Digitala medlemsansökningar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan kan införa en möjlighet att ansöka digitalt om medlemskap i Svenska kyrkan.

Motivering

Svenska kyrkan har under de senaste årtiondena sett ett markant medlemsras – från att cirka 95 procent av befolkningen var medlemmar 1972, till drygt 56 procent i början av 2020-talet.

För att öka tillgängligheten och modernisera medlemsrekryteringen bör kyrkan därför skyndsamt införa en initial digital ansökan om inträde som ett alternativ till den blankett som idag finns. Därefter, utifrån den information som framkommer via den digitala ansökan, får nödvändiga åtgärder vidtas om så behövs såsom idag sker innan ett medlemskap beviljas.

Sammantaget kommer möjligheten för digitala medlemsansökningar göra att vi kan fånga upp fler personer som identifierar sig med Svenska kyrkan, men som idag upplever praktiska hinder för att ta steget. Det ger också kyrkan en effektivare resurs-hantering än att hantera alla ansökningar i pappersform. Det är hög tid att se över en möjlighet med en digital ansökningsprocess. Vi vill avslutningsvis framhålla att ett nytt ansökningsförfarande inte innebär ändringar i sak när det gäller inträdesanmälan, utan endast möjliggöra en digital process för detsamma.

Gävle den 28 juli 2025

Anna Sundberg (SDSK)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Ingvar Jonsson (SDSK)

Olle Reichenberg (BA)

Kyrkomötet
Motion 2025:88
av Lisa Tegby m.fl.

Nationellt mål för skogsförvaltningen och inrättande av råd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att minst 20 procent av den produktiva skogsmarken ska avsättas för skydd av biologisk mångfald och klimatåtgärder (kolinlagring) som ett nationellt mål för Svenska kyrkans skogsförvaltning,
2. inrätta ett permanent råd för markförvaltning från den 1 januari 2026. Rådets huvuduppgift ska vara att bidra med sakkunskap om ekologi och biologisk mångfald, klimatfrågor, skogs- och jordbruk, rennärning samt teologi kopplat till andlig hållbarhet för att främja stiftens markförvaltning.

Motivering

Vi motionärer uppfattar förslagen i kyrkostyrelsens skrivelse 2025:6 Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk som i grunden positiva till många av förslagen i Svenska kyrkans utredning 2024:2 Kyrkan och skogen. Ansvar, handling och hopp.

Vi ser att den grundläggande inriktningen i kyrkostyrelsens förslag kan ge en stark signal till stiftens förvaltning att:

- ◆ Skydda mer av värdefull natur
- ◆ Ställa om till ett naturnära skogsbruk
- ◆ Gynna biologisk mångfald
- ◆ Bidra till arbetet mot klimatkrisen
- ◆ Bli ett föredöme för skogsförvaltning i Sverige.

Förslaget i skrivelsen är att nya ramar, som konkretiseras i kyrkoordningen med en gemensam inriktning, sätts för förvaltningen angående Svenska kyrkans prästlönetillgångar.

Kyrkostyrelsen säger i sin skrivelse att man ”anser att utredningens föreslagna inriktning för avsättningar ger uttryck för en rimlig ambitionsnivå för prästlönetillgångarna totalt”. För att lägga fast ambitionsnivån för avsättningar anser vi att det är angeläget att den sätts som ett kvantitativt mål i kyrkoordningen. Vi menar att målet ska sättas till minst 20 procent av den produktiva skogsmarken. Det ger en tydlig utgångspunkt för stiftens arbete med verksamhetsnära mål i sin förvaltning och kyrkostyrelsens arbete med samråd och uppföljning kring förvaltningen.

I skrivelsen säger kyrkostyrelsen:

Utredningens beskrivna mål innebär en hög ambitionsnivå gällande miljöinsatser och en i genomsnitt mer omfattande miljöhänsyn än idag. Kyrkostyrelsen förväntar sig att stiftens fortsätter att utveckla sitt arbete i denna riktning.

Att hitta de bästa vägarna till kunskap om naturnära skogsbruk är komplicerat. Mycket forskning kring detta pågår. För att bidra med kunskap och stöd och för att bistå när det gäller uppföljning, utvärdering och utveckling av mål och metoder men också för bearbetning av frågor kring klimat- och biodiversitetskrisen, anser vi motionärer att det är nödvändigt att kyrkostyrelsen inrättar ett expertråd av permanent karaktär. Vi anser att utredningens beskrivning av behovet av ett råd och dess huvuduppgifter är välgrundade och mycket väl kan ingå i den struktur för styrning, uppföljning och samverkan som kyrkostyrelsen föreslår.

I sin kapitalförvaltning har Svenska kyrkan har visat att etik och ekonomi kan förenas på ett framgångsrikt sätt. I många organisationer respekteras kyrkans erfarenheter och arbete på detta område och våra erfarenheter har lagt grunden för utveckling av hållbarhet i organisationernas egen kapitalförvaltning. Nu är det dags att göra samma resa med skogsförvaltningen.

Kyrkostyrelsens förslag tillsammans med de förslag vi lägger i denna motion innebär att mer av värdefull skogsmark bevaras och att en omställning till ett naturnära skogsbruk möjliggörs som ett konkret bidrag i arbetet mot klimatkrisen och för ökad biologisk mångfald.

Skogen har ett stort värde för många människor i vårt land. Om Svenska kyrkan tar täten med en naturnära skogsförvaltning och dessutom tydliggör den andliga aspekten av skogens betydelse kan det bli ett evangelium för många och ge hopp.

Umeå med flera orter den 29 juli 2025

Lisa Tegby (POSK)

Boel Johansson (POSK)

Andreas Holmberg, biskop

Tomas Jansson (POSK)

Eva-Maria Munck (POSK)

Johanna Öhman (POSK)

Anne Olofsson (POSK)

Katarina Glas (POSK)

Celina Falk (POSK)

Stig Axelsson (POSK)

Barbro Wiskari (POSK)

Johan Linnman (POSK)

Per Lindberg (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:89
av Stefan Aro m.fl.

Ordning för välsignelse av hem

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändring i kyrkohandboken som innebär att en ordning för välsignelse av hem införs.

Motivering

I Nya testamentet finns otaliga exempel där Jesus besökte enskilda hem. Vid sådana tillfällen välsignades hemmen ofta genom att sjuka botades, sörjande fick tröst, socialt utstötta upprättades och betryckta befriades från sina bördor. I kyrkans tradition har därför hemvälsignelse praktiserats för att skydda och välsigna dess boenden. En välsignelse av hemmet har oftast formen av en bönestund där man påmints om Guds ord och löften. Man tackar Gud för hemmet och ber om Guds välsignelse över det, för dem som bor där och alla som besöker det.

I vår svenska kulturkrets har hemmet fått förnyat fokus. Hemmet är idag inte bara platsen där vi är folkbokförda, äter och sover utan har kommit att handla om så mycket mer. Många skapar idag sina hem för att spegla den egna identiteten och personligheten. Inredningstrender avlöser varandra och renoveringar har närmast blivit en livsstil och djupast sett en identitetsmarkör.

Präster och diakoner möter emellertid personer som bär på andliga erfarenheter från nyreligiösa strömningar. Inte sällan är det individer som valt bort kristen tro och sedan sökt sig till olika typer av nyandlighet som kontaktar präst eller diakon för själavård och andlig vägledning.

En första nyfikenhet som kanske grundade sig i existentiell oro ledde snart till en andlighet man inte kunnat förutse eller förstå vidden av. Oro, rädsla, sömnsvårigheter och ångest kommer ofta i spåren av engagemang i ockulta sammanhang. I extrema lägen kan tvångsmässiga handlingar eller paranormala aktiviteter utlösas och även påverka hemmiljön negativt.

Präster och diakoner som möter denna problematik i själavård och enskilda samtal möts även av konkreta förfrågningar om hemvälsignelse. En del pastorat erbjuder välsignelse av hem och informerar även om detta på sina webbplatser, se till exempel <https://www.svenskakyrkan.se/knivsta/valsignelse-av-hem>.

Svenska kyrkan saknar en officiell ordning för välsignelse av hem. I den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland finns en tradition av hemvälsignelse och där finns också en ordning för denna handling. I anslutning till dop eller flytt till ny bostad kan med-

lemmar välja att låta prästen välsigna hemmet. Det händer att svenskkyrkliga präster använder den finska ordningen eller ordning från annat samfund.

Ett bifall till motionen ger mod och redskap till fler församlingar i Svenska kyrkan att tillhandahålla hemvälsignelse till medlemsvårdande, kontaktskapande och evangeliserande syften.

Ett bifall till en ordning för välsignelse av hem ger också tillfälle att erbjuda präster och diakoner i Svenska kyrkan teologisk fortbildning i befrielsejänst och själavård som möter ockultism och nyandlighet.

Ett bifall står i samklang med församlingens grundläggande uppgift och dess syfte ”att människor ska komma i tro på Kristus och leva i tro, en kristen gemenskap skapas och fördjupas, Guds rike utbreddas och skapelsen återupprättas”, för att citera portalparagrafen i kyrkoordningen.

Luleå den 29 juli 2025

Stefan Aro (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Hans Weichbrodt (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:90
av Lisa Gerenmark m.fl.

Prästutbildningen och samkönade äktenskap

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att se över hur utbildningen för blivande präster kan bidra till bättre och tydligare förståelse för den teologi som ligger till grund för Svenska kyrkans bejakande av samkönade äktenskap och den nu gällande vigselordningen.

Motivering

Svenska kyrkans biskopar uttalade 2022 att deras gemensamma målbild är att ”alla präster med glädje och av fri vilja viger par av olika kön liksom par av samma kön”.

Detta är ett viktigt uttalande och samtidigt kan vi utöver biskoparnas uttalande behöva göra ytterligare saker.

I vår nu gällande kyrkohandbok, beslutad 2017 och tagen i bruk pingstdagen 2018, finns det en ordning för vigselgudstjänst. Det vill säga det är samma ordning oberoende av om det är ett samkönat eller olikkönat par som ingår äktenskap. Det finns alltså i själva vigselordningen ingenting som pekar på att vi som kyrka håller oss med olika syn på vilka som kan ingå äktenskap i Svenska kyrkans ordning. Att vi sedan som individer kan se olika på detta är en annan sak.

För att biskoparnas målbild ska kunna bli verklighet måste alla som studerar till präst få adekvat utbildning i den teologi som ligger till grund för bejakande av samkönade vigslar i vår kyrka. Många studenter vittnar om att så inte är fallet idag. Det skapar en situation där den som är tveksam inför att viga inte ges utrymme att fördjupa sig i den teologi som kan vara avgörande för om hen sedan väljer att viga eller ej. Även studenter som vet att hen vill viga ger uttryck för att de behöver mer kunskap och teologisk fördjupning, det borde vara en självklarhet. Alltså, både studenter som självklart vill viga samkönade och de som är tveksamma behöver den här utbildningen för att grundas i den teologi som är en del av Svenska kyrkan. Det ska inte vara upp till studenten själv under sina år på universitet om hen vill fördjupa sig i ämnet utan det bör vara en självklar del av den obligatoriska utbildningen.

Falköping den 29 juli 2025

Lisa Gerenmark (ÖKA)

Karin Janfalk (ÖKA)

Birgitta Axelsson Edström (ÖKA)

Nils Jernqvist (ÖKA)

Tomas Rosenlundh (ÖKA)

Kyrkomötet
Motion 2025:91
av Ann-Charlotte Miller m.fl.

Svenska kyrkans regnbågsfond

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inrätta en Svenska kyrkans regnbågsfond för stöd till troende HBTQia+personer och deras självorganisering, i kyrkliga och religiösa sammanhang internationellt.

Motivering

Svenska kyrkan har i mer än femtio år studerat och agerat för HBTQia+personers rättigheter inom kyrkan och i det svenska samhället. Med den backlash som vi nu ser i framför allt Uganda med flera afrikanska länder, Ryssland, USA, Ungern och i många andra länder behöver kyrkan bjuda motstånd. HBTQia+personer förföljs till och med i och av kyrkor.

Orsakerna bakom homofobi kan vara både ekonomiska, politiska och kulturella. Kyrkorna har ett särskilt ansvar för att stödja bearbetningen av heliga skrifter för att möjliggöra en HBTQia+vänlig läsning och hållning. Vi behöver stödja HBTQia+personer och deras kyrkor att göra en resa tillsammans så som Svenska kyrkan har gjort det tillsammans med queerpersoner i kyrkan, ända sedan den första utredningen med Holsten Fagerberg och Barbro K Gustafsson år 1974.

Efter femtio år av bearbetning av de egna positionerna kan Svenska kyrkan nu ta ett steg för att hjälpa troende HBTQia+personer och deras kyrkor och samfund att ta steg på vägen till full acceptans av Guds rika mångfald vad gäller sexualitet och identitet. Detta på vägen till HBTQia+personers fulla mänskliga rättigheter, acceptans och bekräftelse som Guds avbild och Guds medarbetare.

Jonas Gardell har tagit initiativ till en regnbågsfond som ger stöd till HBTQia+personer och deras sammanhang runt världen. Poängen med en Svenska kyrkans regnbågsfond är att särskilt ta ansvar för troende HBTQia+personer och de behov av stöd för bearbetningar av kristen eller annan tro som kan främja deras inkludering. Genom att vara förankrad i en kyrka med en femtioårig erfarenhet av inkluderingsprocesser i teologi och kyrkoordning kan en sådan Church of Sweden Rainbow Fund främja inkluderande processer och stödja troende HBTQia+personers organisering och projekt runt världen.

Mitt förslag är därför att Svenska kyrkan avsätter 20 miljoner kronor till en "Kyrkans regnbågsfond" som på olika sätt kan ge stöd till de processer som skulle kunna initieras, och som pågår och som nu hotar att omintetgöras med den backlash som råder. I Uganda, till exempel, är HBTQia+personer otroligt utsatta just nu och

Mot 2025:91 sedan U.S. Aid har kollapsat under den nuvarande regimen i USA är situationen
prekär.

Lund den 28 juli 2025

Ann-Charlotte Miller (ViSK)

Vicktoria Bagi (ViSK)

Anders Lundberg (ViSK)

Monica Johansson (ViSK)

Anne Sörman (ViSK)

Åsa Öckerman (MPSK)

Marja Hillerström (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:92
av Ann-Charlotte Miller m.fl.

Andlig vård hos Statens Institutionsstyrelses institutioner

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram riktlinjer till och initiera en utbildning för präster och diakoner som ska arbeta på Statens Institutionsstyrelses institutioner.

Motivering

I kristen tro har barnen en särskild plats och Svenska kyrkans kyrkoordning betonar detta. Barn och ungdomar har rätt att få ta del av och ta emot både dop och konfirmation samt självklart stöd och själavård. (Luk 18:16)

Kristen tro erbjuder en väg och ett förhållningsätt till livet som ger stöd till förändring och upplevelser av mening i en svår situation. Tro kan ge barn och ungdomar styrka att vända om till ett värdigt och försonat liv.

För att kunna erbjuda andlig vård, dop och konfirmation i den speciella miljö som SiS-institutioner innebär för att kunna erbjuda detta i den speciella miljö och speciella omständigheter som SiS innebär för ett barn/ungdom krävs eftertanke, teologisk reflektion och metodarbete för att kunna ge detta. Varje barn/ungdom har enligt mänskliga rättigheter och barnkonventionen rätt till ett andligt liv. Även när ett barn/ungdom har begått brott och blivit dömd till straff/vård.

För att kunna fungera på ett adekvat sätt som själavårdare på SiS-institutioner behövs utbildning och reflektion över arbetet. Här finns mycket god erfarenhet från fängelsepräster/diakoner, Nämnden för andlig vård, Sveriges kristna råd och Försoningsarbetet som bedrivits på svenska fängelser att hämta.

Deklarationen om mänskliga rättigheter nämner också barns rättigheter till andlighet i artikel 14, 18, 27 och 40.

Som Kristi medarbetare har vi som uppgift att räcka evangelium och ge barn och ungdomar möjlighet att få del av Guds barmhärtighet och kraft. Detta får vi inte tappa bort!

Lund den 29 juli 2025

Ann-Charlotte Miller (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Monica Johansson (ViSK)

Anne Sörman (ViSK)

Åsa Öckerman (ViSK)

Marja Hillerström (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:93
av Anders Skogberg m.fl.

Inga politiska ställningstaganden

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att hålla sig så långt bort från politiska ställningstaganden som möjligt.

Motivering

Grundsynen för Svenska kyrkan skall vara att hålla sig neutral vad det gäller politiska ställningstaganden och på det sättet undvika att polariseras i någon riktning, vilket skadar Svenska kyrkans trovärdighet som kristen kyrka.

Mangskog den 29 juli 2025

Anders Skogberg (SDSK)

Ingvar Johansson (SDSK)

Jan-Åke Isaksson (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:94
av Marcus Romedahl

Svenska kyrkans mest spelade kyrkomusikaliska verk

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram statistik över de mest framförda kyrkomusikaliska verken i Svenska kyrkan.

Motivering

Sedan första advent i fjol har Svenska kyrkans enhet för forskning och analys samlat in vilka psalmer och andra sånger som är mest sjungna under församlingarnas gudstjänster. Denna typ av undersökning kan ha ett stort användningsområde i den reviderade psalmboken, men statistiken lär också intressera fler än så.

Men bortsett från psalmerna: hur ser det ut med de större verken? Svenska kyrkans församlingar och pastorat anlitar på många håll professionella orkesterensembler och yrkesverksamma sångare som tillsammans med församlingens körer ger flera kyrkomusikaliska mästerverk. Det kan röra sig om Händels Messias, Bachs Johannespassion, Hilding Rosenbergs Den heliga natten eller Kim André Arnesens Magnificat för att nämna några få.

Vilka verk spelas mest i Svenska kyrkan? Det kanske är den fråga som är mest brännande, och intressant för kyrkomusiker att ha reda på vid sin programsättning av sina konsertprogram, men också för en allmänhet och musikforskare. Det finns också flera intressanta frågor: Exempelvis hur många av verken som är samtida, och skrivna av skandinaviska kompositörer? Det går också med säkerhet att säga att kvinnliga kompositörer är underrepresenterade bland de stora verken. Men hur det ser ut i reella tal är intressant.

Därför vore det bra om kyrkostyrelsen får i uppdrag att ta reda på hur det faktiska förhållandet ser ut bland de mest spelade kyrkomusikaliska verken.

Malmö den 29 juli 2025

Marcus Romedahl (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:95
av Anders Skogberg m.fl.

Motverka sammanslagningen av församlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att motverka ytterligare sammanslagningar av församlingar.

Motivering

Genom en sammanslagning av två församlingar minskas behovet till hälften av antalet nödvändiga gudstjänster enligt kyrkoordningen, vilket på sikt gör att ju fler församlingar som slås ihop kommer antalet tillfällen med det kristna budskapet att minskas avsevärt! Detta motsäger den viljeinriktning som Svenska kyrkan har att sprida det kristna budskapet. Exempel: När Mangskogs församling slogs ihop med Branskogs församling för något år sedan minskade antalet gudstjänster direkt till varannan vecka i Mangskogs kyrka, i före detta Mangskogs församling. För att delta i Branskogs kyrkas gudstjänster måste jag åka trettio kilometer extra två gånger i månaden, vilket är tveksamt att jag orkar med och vem betalar denna merkostnad för bilfärderna? Kyrkostyrelsen måste beivra dessa sammanslagningar då det är möjligt!

Mangskog den 29 juli 2025

Anders Skogberg (SDSK)

Jan-Åke Isaksson (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:96
av Åsa Rehndell

Skydda 30 procent av den produktiva skogsmarken

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillse att Svenska kyrkan i förvaltningen av prästlönetillgångarna följer FN-konventionen om biologisk mångfald genom att spara 30 procent av sammanhängande och ekologiskt representativa områden på mark som prästlönetillgångarna förvaltar.

Motivering

Att bevara biologisk mångfald är helt avgörande för ren luft, matförsörjning, vårt dricksvatten och för att bygga upp ett motstånd mot klimatförändringarnas negativa effekter. Att följa FN-konventionen om biologisk mångfald ligger i Svenska kyrkans grunduppdrag om att värna livet. Idag befinner vi oss i ett läge där vetenskapen säger att livets korridor håller på att stängas. Följs inte konventionen riskerar vi alltså ett gott och tryggt liv med ren luft och rent vatten.

Svenska kyrkans skogsutredning föreslår 20 procent skyddade områden avsatta för biologisk mångfald och kolinlagring, men detta är redan en politisk kompromiss. Motionärerna anser att kyrkan borde säkerställa ett skogsbruk som inte riskerar grundläggande livsförutsättningar. En liknande motion har tidigare lagts och nu när skogsfrågan genom skogsutredningen är på agendan är det viktigt att besluta om hur mycket kyrkan ska skydda.

Svenska kyrkan behöver av alla skäl, inte minst moraliskt, etiskt och trovärdighetsmässigt ligga i framkant i försvaret av den skapelse vi förvaltar tillsammans med den världsvida kyrkan. Att följa konventioner antagna av FN är det minsta vi kan göra. Det ska naturligtvis vara en självklarhet med vårt förvaltarskap att Svenska kyrkan visar allvar med att förverkliga allt det vi kan för en god värld. Låt oss ge alla våra medlemmar och inte minst unga ett reellt hopp om en tryggare framtid!

Tanumshede den 29 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:97
av Lena Östholm Munkberg m.fl.

Kyrkans arbete med bevarande och restaurering av våtmarker

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att kyrkans arbete med och förvaltning av våtmarker ska syfta till att återställa våtmarker,
2. genomföra en inventering av befintliga våtmarker på mark Svenska kyrkans jordbruks- och skogsmark inklusive PLT,
3. återkomma till kyrkomötet med förslag på ändringar i kyrkoordningen som innebär att ett mål om vilken andel av Svenska kyrkans jordbruks- och skogsmark inklusive PLT som ska vara våtmark, samt regler för uppföljning av detta mål, fastställs.

Motivering

Våtmarker är bland de mest artrika miljöerna i Sverige, de bidrar till en mängd olika ekosystemtjänster som vi är beroende av, exempelvis vattenrening. Våtmarker i Svenska kyrkans förvaltning, Naturvårdsverket och svenska Våtmarksinventeringen definierar begreppet våtmarker enligt följande: Våtmark är mark där vatten under en stor del av året finns nära under, i eller strax över markytan. Eftersom våtmarker kan binda koldioxid spelar de dessutom en viktig roll i arbetet med att bromsa klimatförändringarna.

En stor andel av våtmarkerna har under det senaste seklet försvunnit till följd av bland annat utdikning. Svenska kyrkan har här en uppgift att bidra till att värna skapelsen, bevara artrikedomen, den biologiska mångfalden genom att skydda och restaurera kyrkans våtmarker.

Jordens yta täcks endast till tre procent av våtmarkerna men beräknas innehålla dubbelt så mycket kol som världens alla skogar. Sverige har stora områden med våtmarker, en stor potential att återställa tidigare utdikade torv- och våtmarker. Naturvårdsverket rapporterar ett årligt utsläpp på 11,6 miljoner ton koldioxid-ekvivalenter från torrlagda våtmarker i Sverige vilket överstiger koldioxidutsläpp från personbilstrafiken och motsvarar 25 procent av landets territoriella utsläpp. Att bevara och återställa våtmarker är därför en mycket effektiv och viktig åtgärd för att bekämpa den pågående klimatkrisen, vilket inger hopp!

Våtmarker förekommer inom flera verksamhetsområden i Svenska kyrkan. Våtmarker finns i prästlönetillgångarnas (PLT:s) skogsförvaltning och jordbruksarealer men också på församlingsmark. Det finns ingen total sammanställning över våtmarks-

arealen i Svenska kyrkan, inte heller någon sammanställning över samtliga genomförda, pågående och planerade insatser för våtmarksrestaurering.

Kyrkostyrelsens tillsynsrapport över PLT 2022 (KS 2023-0586) redovisade att elva av tretton förvaltningar samverkar med offentlig sektor i olika former av artskydds- och våtmarksprojekt. Exempelvis har 18 olika vattenvårdsprojekt initierats på jordbruksidan i Uppsala stift. Det finns fler projekt i fler stift för till exempel återvätning av tidigare dikad skogsmark, men ett övergripande strategiskt arbete saknas.

Våtmarker lagrar mängder med kol och skyddar mot torka och översvämningar, renar vattnet och motverkar brunifieringen, stärker grundvattnet och ger skogen motståndskraft mot skogsbrand. Våtmarker är bland de artrikaste biotoper vi har, att värna våtmarkerna är även ett sätt att gynna den biologiska mångfalden och samtidigt värna artrikedomen och skapelsen, ett sätt att arbeta för andlighet och för vår egen överlevnad.

Svenska kyrkan har ett ansvar att värna skapelsen och införa ett strategiskt övergripande arbete med bevarandet och restaureringen av våtmarker inom kyrkans ansvarsområde.

Helsingborg den 28 juli 2025

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Åsa Öckerman (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:98
av Lena Östholm Munkberg m.fl.

Svenska kyrkans framtida skogsförvaltning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. uppdra till kyrkostyrelsen att införa nationella, tydliga mål för kyrkans skogsförvaltning inkluderat Prästlönetillgångarna, utformade i enlighet med den i kyrkostyrelsens skrivelse 2025:6 föreslagna skrivningen i 46 kap. 3 § kyrkoordningen: ”Prästlönetillgångarna ska förvaltas så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras. Tillgångarna ska förvaltas i enlighet med kristen etik och kyrkans grundläggande värderingar. Förvaltningen ska vara ändamålsenlig och resurseffektiv.”,
2. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
3. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

46 kap.

5 c §

Om kyrkostyrelsen i sin tillsyn uppmärksammar allvarliga brister i ett stifts förvaltning av prästlönetillgångarna, ska kyrkostyrelsen genom en skrivelse till kyrkomötet föreslå de åtgärder som föranleds av stiftets agerande. Till skrivelsen ska fogas ett yttrande från stiftet.

Kyrkostyrelsen ska årligen till kyrkomötet redovisa iakttagelser från tillsynen av förvaltningen.

Redovisningen ska innehålla iakttagelser enligt kyrkoordningens 46 kap. 3 §, en uppföljning av förvaltningen och dess insatser för att säkerställa andlig, ekologisk, ekonomisk och social hållbarhet. Redovisningen ska bygga på en strukturerad uppföljning av kyrkostyrelsens nationella, tydliga mål för kyrkans skogsförvaltning, inkluderat prästlönetillgångarna.

Motivering

Svenska kyrkan har nu en möjlighet att besluta om att vara en föregångare genom att införa ett skogsbruk som värnar skogen för framtida generationer. Kyrkostyrelsens förslag att Prästlönetillgångarna ska förvaltas så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras är en positiv förändring som bådar gott för framtiden. En av de mer effektiva åtgärderna för att lugna klimatzförändringarna och samtidigt gynna den biologiska mångfalden är just ett ansvarsfullt skogsbruk. Det är ett av de områden där vi som kyrka kan göra störst skillnad för skapelsens överlevnad.

Att tillgångarna ska förvaltas i enlighet med kristen etik och kyrkans grundläggande värderingar är också en möjlighet för oss som kyrka att få en nationell enhetlig bild av kyrkans skogsförvaltning. De nya hållbarhetsdimensionerna ska utgöra en utgångspunkt för stiftens överväganden och beslutsfattande och tydliggöra att flera olika värden ska finnas med i den sammanvägda bedömningen.

Vi ser fram emot att den nuvarande skrivningen om att prästlönetillgångarna ska förvaltas så effektivt som möjligt och på ett sådant sätt att de ger bästa möjliga uthålliga totalavkastning, ska utgå. Om vi som kyrka ska bidra till att stoppa klimatzförändringarna är det hög tid att få till en förändring.

För en strukturerad uppföljning av ändringen i kyrkoordningens kapitel 46 anser vi att tydliga nationella mål beslutade av kyrkostyrelsen behöver införas. Kyrkostyrelsens förslag till skrivning anser vi är för vag. Ska införandet av förändringen i kyrkoordningen säkerställas och uppföljning genomföras strukturerat anser vi att det krävs tydliga nationella mål beslutade av kyrkostyrelsen.

Nu när vi äntligen kommit hit och ska besluta om ett skogsbruk för framtiden, låt oss då även besluta om rimliga förutsättningar för kyrkostyrelsen att följa upp kyrkomötets beslut om en ny skogsförvaltning.

Helsingborg 28 juli 2025

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Åsa Öckerman (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Henrik Blind (MPSK)

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (MPSK)

Maria Heldt (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:99
av Sara Waldenfors och Johannes Imberg

Evangeliekonsekvensanalys

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en evangeliekonsekvensanalys inför samtliga beslut som fattas av kyrkostyrelsen, samt utarbeta en struktur och metod för hur dessa evangeliekonsekvensanalyser ska utföras.

Motivering

Svenska kyrkans fantastiska grundläggande uppdrag står tydligt formulerat i kyrkoordningen. All verksamhet och alla beslut ska bidra till att främja detta uppdrag.

För att det ska bli verklighet även i praktiken behöver vi säkerställa att varje beslut som fattas på nationell nivå har prövats mot just detta uppdrag. Kyrkostyrelsen har ett stort ansvar och de beslut som fattas där får ofta konsekvenser för församlingar och pastorat runt om i landet. Det är därför viktigt att det finns en transparens och att alla beslut prövas mot den grundläggande uppgiften, huruvida beslutet innebär att den lokala församlingen får en ökad förmåga att arbeta med det grunduppdrag som kyrkoordningen formulerat.

För ett antal år sedan fattades ett viktigt beslut om att införa barnkonsekvensanalyser vid alla beslut. Detta har lett till ökad medvetenhet om barns perspektiv och lett till en starkare medvetenhet och prioritering av barn. På ett liknande sätt driver denna motion tanken att en evangeliekonsekvensanalys kan bidra till en ökad medvetenhet och prioritering av den grundläggande uppgiften.

Det finns idag en växande upplevelse bland anställda och förtroendevalda att den nationella nivån byggs ut, och att uppdragen från den nationella nivån till de lokala församlingarna ökar, på bekostnad av den lokala församlingens kraft och förmåga att utföra det grundläggande uppdraget. En evangeliekonsekvensanalys skulle kunna skapa trygghet och transparens i beslutsfattandet, samtidigt som det stärker det ömsesidiga förtroendet mellan de olika instanserna i Svenska kyrkan.

En evangeliekonsekvensanalys skulle kunna göras utifrån frågor som:

- ◆ Hur främjar detta beslut Svenska kyrkans grundläggande uppgift?
- ◆ Hur bidrar detta beslut till att stärka resurserna i församlingar och pastorat till att utföra den grundläggande uppgiften?
- ◆ Riskerar beslutet att ta tid, kraft och resurser från den lokala församlingens förmåga att utföra den grundläggande uppgiften, och är det i så fall motiverat?

Genom en evangeliekonsekvensanalys får kyrkostyrelsen ett tydligare verktyg i avvägningar och prioriteringar. Det är även viktigt att Svenska kyrkans församlingar

Mot 2025:99 och pastorat får en god förståelse för varför man ska göra det man får i uppdrag att göra, och hur det främjar kyrkans grundläggande uppgift.

Hovås den 29 juli 2025

Sara Waldenfors (S)

Johannes Imberg (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:100
av Sara Waldenfors och Johannes Imberg

Främja grunduppdraget

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att genomföra en översyn av vilka styrdokument, policydokument och övriga dokument som är obligatoriska för församlingar och pastorat i Svenska kyrkan, samt sammanställa och offentliggöra en uppdaterad lista över dessa dokument och säkerställa att listan hålls aktuell över tid.

Motivering

Svenska kyrkans fantastiska grunduppdrag står tydligt definierat i kyrkoordningen. Allt som görs i Svenska kyrkan skall främja detta grunduppdrag.

Samtidigt vittnar många anställda och förtroendevalda om en osäkerhet kring vilka administrativa krav som faktiskt gäller. Många upplever en svårighet att prioritera mellan det operativa församlingsarbetet och administrationen. Många upplever en vilshenhet och dokumenttrötthet: Vilka dokument är nödvändiga? Vilka är rekommenderade? Vilka är överflödiga?

För att stärka fokus på Svenska kyrkans huvuduppgift föreslår denna motion därför en tydlig och kontinuerligt uppdaterad lista över de dokument som är obligatoriska. Detta ger församlingar och pastorat större trygghet i sitt arbete och frigör tid, energi och resurser till grunduppdraget. Det är viktigt att församlingar och pastorat skall känna sig helt trygga med vilka dokument som måste finnas, så att kraft och energi kan läggas på rätt saker. Både när det kommer till administration och operativ verksamhet.

I denna tid, när administrativa uppgifter kan upplevas som överväldigande på ett sådant sätt att den grundläggande uppgiften ibland känns överskuggad är det viktigt att göra tydligt vad som gäller.

Hovås den 29 juli 2025

Sara Waldenfors (S)

Johannes Imberg (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:101
av Peter Lundborg

Bestämmelser om vigningstjänsten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. anta motionens förslag till ändringar i kyrkoordningen,
2. ändringarna träder i kraft den 1 januari 2026.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

30 kap.

5 §

En biskop får förklaras obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, om biskopen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *det anseende en biskop bör ha*.

4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *kyrkans anseende*.

31 kap.

12 §

Domkapitlet får förklara en präst obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om provotid för fortsatt behörighet eller tilldela prästen skriftlig erinran, om prästen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *det anseende en präst bör ha*.

4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *kyrkans anseende*.

Om domkapitlet beslutar om prøvotid ska den pågå tre år. Om prästen under prøvotiden på nytt visar sig olämplig för sitt uppdrag ska han eller hon förklaras obehörig.

32 kap.

12 §

Domkapitlet får förklara en diakon obehörig att utöva kyrkans vigningstjänst, besluta om prøvotid för fortsatt behörighet eller tilldela diakonen skriftlig erinran, om diakonen

1. har brutit de löften som han eller hon har givit vid vigningen,
2. har brutit sin tystnadsplikt i fråga om sådant som han eller hon har fått veta under bikt eller enskild själavård,
3. på grund av sjukdom eller av annan liknande anledning har förlorat förmågan att rätt utöva vigningstjänsten, eller
4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *det anseende en diakon bör ha*.

4. genom brottslig gärning, på grund av sitt levnadssätt eller på annat sätt i avsevärd mån har skadat *kyrkans anseende*.

Om domkapitlet beslutar om prøvotid ska den pågå tre år. Om diakonen under prøvotiden på nytt visar sig olämplig för sitt uppdrag ska han eller hon förklaras obehörig.

Motivering

Kyrkans uppdrag är att förkunna evangelium i ord och handling. Alla är kallade till detta uppdrag genom dopet. De som vigs till uppdrag inom kyrkans vigningstjänst ska fullgöra speciella uppdrag i evangeliets tjänst. Evangeliet får inte skymmas genom att kyrkans anseende skadas och hennes trovärdighet komprometteras. Därför har kyrkan tillsyn över de som vigts till biskopar, präster och diakoner. Tillsynen handlar inte om att de som vigts till tjänst i kyrkan skulle ha ett särskilt anseende bland människor eller vara moraliskt fläckfria. Tillsynens ärende är evangeliet. Formuleringen i kyrkoordningen där det står om det anseende en biskop bör ha, det anseende en präst bör ha och det anseende en diakon bör ha, kan uppfattas så att en biskop genom vigningen har ett särskilt anseende som ska försvaras till skillnad från prästen som har sitt särskilda anseende och diakonen som har sitt särskilda anseende. Denna åtskillnad i formuleringarna kan också uppfattas som en hierarkisk uppdelning av vigningstjänsten.

Linköping 29 juli 2025

Peter Lundborg (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:102
av Peter Lundborg m.fl.

Nämnder i stiftet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att andra meningen i 6 kap. 7 § utgår, samt att övriga bestämmelser i kyrkoordningen som berörs av denna ändring justeras.

Motivering

Genom beslut av kyrkomötet 2011 och 2012 avskaffades alla organ av styrelsekaraktär vid sidan av kyrkostyrelsen på nationell nivå och av kyrkorådet på lokal nivå. De enda nämnder som idag finns är nämnder för speciella uppgifter, valnämnden på lokal nivå och ansvarsnämnden för biskopar, valprovsnämnden, överklagandenämnden och arvodesnämnden på nationell nivå samt läronämnden och kyrkorättsnämnden som bereder ärenden till kyrkomötet. På stiftsnivå är det fortfarande möjligt för stiftsfullmäktige att utse nämnder som ansvarar för uppgifter av styrelsekaraktär. Vanligast är att stiftsfullmäktige har delegerat förvaltning och verkställighet avseende stiftets prästlönstillgångar till en egendomsnämnd, vilket är fallet i sju av tretton stift. Anledningen till kyrkomötets beslut att på nationell nivå och lokal nivå avskaffa nämnder av styrelsekaraktär har varit en strävan efter en tydligare ansvarsfördelning. Denna tydlighet bör också införas på stiftsnivå.

I kyrkostyrelsens skrivelse till kyrkomötet (KsSkr 2025:6) Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk, skriver kyrkostyrelsen bland annat:

Denna skrivelses förslag utgör ett viktigt steg på vägen mot en mer hållbar skogsförvaltning, ett arbete som kyrkostyrelsen vill fortsätta att prioritera. Den process som nu tar vid behöver involvera kyrkans samtliga nivåer, inte minst den stora kompetens som i dag finns inom stiftet när det gäller skog, markförvaltning och klimatfrågor ... Tillitsfull dialog, såväl internt som externt, samt hög kompetens, transparens och kommunikation är ledord i arbetet.

I den fortsatta processen och dialogen mellan Svenska kyrkans tre nivåer angående hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk är det nödvändigt att även stiftsnivån är utformad så att ansvars- och kompetensfördelningen blir så tydlig som möjligt, där stiftsstyrelsen i varje stift är det enda förvaltande, verkställande och beredande organet. Stiftsstyrelsen har givetvis möjlighet att utse lämpliga personer i ett utskott som arbetar särskilt med frågor rörande egendomsförvaltning.

Med tanke på att kyrkostyrelsen i sin skrivelse föreslår att det i kyrkoordningen ska framgå att förvaltningen av prästlönetillgångarna ska värna och främja flera värden samtidigt, såsom andliga värden, biologisk mångfald, kulturmiljö, klimatnytta, ekosystemtjänster i övrigt, social välfärd och uthållig totalavkastning är det viktigt med en sammanhållen styrning av stiftets verksamhet under stiftsstyrelsen, där biskopens roll och ansvar som teolog och andlig ledare blir tydlig.

Linköping den 29 juli 2025

Peter Lundborg (POSK)

Anders Brunnstedt (POSK)

Lena Arman (POSK)

Lisa Tegby (POSK)

Sten Janson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:103
av Elisabeth Sandlund Gäfvert m.fl.

Inkludera laestadianska väckelserörelsen i försoningsprocessen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. tillsätta en utredning av Svenska kyrkans relation till den laestadianska rörelsen inom Svenska kyrkan,
2. tillse att det i utredningens direktiv ingår att:
 - a) identifiera och inleda en fördjupad dialog med såväl företrädare som enskilda tornedalingar, kväner och lantalaiset som räknar sig till den laestadianska rörelsen kring hur dessa upplever sin situation och sina möjligheter att utöva och upprätthålla sin andliga tradition samt verka inom Svenska kyrkan idag,
 - b) presentera förslag till beslut för att bevara den laestadianska rörelsen inom Svenska kyrkan samt i enlighet med rörelsens andliga tradition skapa förutsättningar för samhörighet och hemvist i Svenska kyrkan,
 - c) beakta de slutsatser som dragits i tidigare utredningar, såsom SOU 2023:68, Som om vi aldrig funnits, avseende Svenska kyrkans nuvarande och historiska förhållande till de nationella och kyrkliga minoriteter som idag ingår och historiskt har ingått i den laestadianska rörelsen.

Motivering

I mars 2020 tillsatte regeringen en sannings- och försoningskommission i syfte att kartlägga och granska den assimileringspolitik som svenska staten och kyrkan drivit under 1800- och 1900-talen mot tornedalingar, kväner och lantalaiset. Genom en omfattande insamling av vittnesmål, arkivsökningar, forskningsrapporter och dialogmöten med organisationer samt enskilda togs ett unikt material fram. Slutsatser och förslag till insatser som skrevs fram baserades på detta material. I november 2023 överlämnade kommissionen slutligen sitt slutbetänkande till regeringen.

Slutbetänkandet Som om vi aldrig funnits – exkludering och assimilering av tornedalingar, kväner och lantalaiset (SOU 2023:68) beskriver statens respektive kyrkans historiska roll i assimileringspolitiken. Utredningen innehåller även överväganden kring ansvar och ansvarsutkrävande.

I slutbetänkandets avslutande del utpekas Svenska kyrkan som en av aktörerna med ett särskilt ansvar för det historiskt inträffade. Ett avsnitt ägnas därför åt att redogöra för kyrkans ansvar samt hur kyrkans företrädare på olika nivåer varit delaktiga och i många fall pådrivande, i den utveckling som bidrog till assimilering och försvenskning av tornedalingar, kväner och lantalaiset.

Svenska kyrkan hör även till de aktörer som kommissionen väljer att adressera specifika uppmaningar till angående åtgärder som behöver vidtas.

På ett exemplariskt sätt tog Svenska kyrkan emot det som anfördes i slutbetänkandet. Skyndsamt togs initiativ för att etablera en nära dialog med Svenska Tornedalingars Riksförbund- torniolaaksolaiset (STR-T) och ungdomsförbundet Met Nuoret om den fortsatta försoningsprocessen, vilket var helt i linje med den första uppmaningen som riktades till Svenska kyrkan.

Ett första konkret steg var att genomföra en återbegravning av mänskliga kvarlevor. Återbördandet som skedde i Akamella 2024 blev historiskt, dels för att det var den första i Tornedalen, dels för att det handlade om kvarlevor av både samiska och tornedalska individer.

Under 2025 arrangerar Svenska kyrkan på nationell nivå och Luleå stift tillsammans med minoriteten gemensamma seminarier på flera orter i det meänkielitalande området. I fokus för mötesserien står upplevelser från arbetsstugan och den ska ses som ännu ett gemensamt steg i en försoningsfrämjande process.

Synliggörandet av minoritetens språk, kultur och kyrkliga traditioner (som är den andra uppmaningen) pågår för närvarande. I detta arbete har somligt redan gjorts medan annat pågår. Exempelvis ingår bibelöversättningsarbetet som påbörjades av Svenska Bibelsällskapet och Luleå stift för några år sen.

Däremot saknas fortfarande insatser i enlighet med den sista uppmaningen som handlar om relationen till den laestadianska väckelserörelsen.

Enligt kommissionen spelade den laestadianska väckelserörelsens existens en avgörande roll för kyrkans agerande i assimileringssprocessen av tornedalingar, kväner och lantalaiset.

I kartläggningen framgår att det i motivbilden för statens och kyrkans agerande och ställningstagande för assimilering fanns flera samverkande faktorer. Ett framträdande motiv som förstärkte kyrkans agerande negativt var relationen till laestadianismen.

Väckelsen fick sin upprinnelse i en vanlig församling genom prostens Lars-Levi Laestadius i Karesuandoområdet på 1840-talet. Trots sin pietistiskt präglade spiritualitet och sin kyrkokritiska ton förblev man en väckelserörelse inom Svenska kyrkan.

När trycket från assimileringsspolitiken ökade i skola och arbetsstuga med införandet av svenska som enda undervisningsspråk bildade väckelserörelsen en motkultur till den officiella sfären. Även i religiös mening blev rörelsen en nödvändig motvikt till det officiella kyrkliga livet och utgjorde en andlig fristad, där minoritetens språk användes och andliga traditioner praktiserades. I flera avseenden utvecklades rörelsen till en gemensam och förenande arena för samer och tornedalingar, kväner och lantalaiset.

Det faktum att människor inom rörelsen kom samman och använde meänkieli som ett gemensamt gudstjänstspråk stärkte samhörigheten mellan dessa grupper under en tid när kyrkan motarbetade dem (SOU 2023:68, s. 650).

Laestadianismen är dock ingen homogen andlig rörelse. Den består idag av ett antal olika förgreningar. Inte heller till Svenska kyrkan finns ett gemensamt förhållningssätt. Ofta handlar det om lokala variationer.

Kartläggningen visar dock att hos många tornedalingar, kväner och lantalaiset som räknar sig till den laestadianska väckelserörelsen finns olika spänningar som har sin grund i brist på tillit till Svenska kyrkan. I dessa spänningar finns en blandning av teologiska och strukturella frågor, vilket förstärks av erfarenheten av en kyrka som tydligt utövat sin maktposition (SOU 2023:68 s. 475–477).

För att inkludera den laestadianska väckelserörelsen i den pågående försoningsprocessen behöver spänningar, frågor och frustrationer öppet belysas och möten skapas

i ögonhöjd. Såväl personer i ledande funktioner som människor på renlavsnivå behöver få göra sina röster hörda.

Mot 2025:103

Ett brett insamlande av tankar, erfarenheter och åsikter behöver ske i ålders- och könsöverskridande mötesplatser som inkluderar tornedalingar, kväner, lantalaiset och samer.

En fördjupad dialog med den laestadianska rörelsen skulle förstärka både den samiska och den tornedalska försoningsprocessen. Det skulle återställa tilliten till Svenska kyrkan och stärka det rika andliga arv och den mångfald som kyrkan har blivit satt att förvalta.

Vi menar därför att det är av väsentlig betydelse att kyrkostyrelsen tar det första steget att uppmärksamma och värna om den laestadianska väckelserörelsen i den pågående försoningsprocessen.

Frågan är angelägen såväl utifrån behovet av att göra upp med överträdelser som skett i historisk tid, som med avseende på upprättandet av en hållbar och respektfull relation med den laestadianska rörelsen i Svenska kyrkan. Ett lyssnande förhållningssätt kommer att bidra till att etniciteter, språk, kulturer och andliga traditioner kan verka och berika mångfalden nu och framöver i Svenska kyrkan.

Bromma den 29 juli 2025

Elisabeth Sandlund Gäfvert (FK)

Leif Nordlander (FK)

Berth Löndahl (FK)

Hans Weichbrodt (FK)

Håkan Sunnliden (FK)

Kyrkomötet
Motion 2025:104
av Anders Lundberg

Konferens om reformationen i Malmö 1527–1533

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att inleda en planeringsprocess inför en konferens om reformationen i Malmö 1527–1533, med särskilt fokus på psalmböckerna.

Motivering

När reformationen kom till Norden förändrade det gudstjänstlivet genom att mässan firades på folkspråket men också genom psalmer.

Den 1 juni 1527 firades den första evangeliska mässan i Malmö av Claus Mortensen. 1528 kom Malmö-Tidesangbogen som innehåll 69 psalmer men som inte finns bevarad i sin helhet. 1529 kom en mäsas på dansk, och ett tillägg till nyss nämnda psalmbok. Dessa böcker, utarbetade av Claus Mortensen, Hans Olufsen och Arvid Pedersen inledde den lutherska psalmsången så som vi känner den i Norden.

Det kom att bli en sjungen utbredning av luthersk tro som spred sig utanför kyrkan. Psalmer lästes och sjöngs inte bara i kyrkan eller i hemmen, utan också i gemensamma sammanhang i samhället, vilket förklarar varför psalmer är en del av vårt gemensamma kulturarv.

Eftersom Malmö ligger i nuvarande Sverige bör en konferens gå av stapeln i Malmö under något av åren 2027–2033. Svenska kyrkan, danska Folkekirken, den norska kyrkan och evangelisk-lutherska kyrkan i Finland kan göra gemensam sak och uppmärksamma detta med hjälp av Malmö pastorat, Lunds och närliggande stift, Lunds och Köpenhamns universitet, Det danske sprog- og litteraturselskab (som digitaliserat reformationstidens psalmer), nätverket Nordhymn med flera.

Med många involverade behöver vi få igång en planeringsprocess och då såväl kostnaden som arbetet kan fördelas bör det inte bli för dyrt för nationell nivå, utan torde vara möjlig att genomföra inom befintlig kostnadsram för arbetet med psalmboken. Därmed kan viktiga lärdomar under 500 år också präglade den kommande revideringen av psalmboken.

Malmö den 29 juli 2025

Anders Lundberg (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:105
av Lena Östholm Munkberg m.fl.

Fred och solidaritet – riktlinjer för kapitalförvaltning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utforma en policy om att Svenska kyrkans verksamheter inte ska investera i krigsmaterielindustrin och liknande verksamheter,
2. formulera riktlinjer gällande Svenska kyrkans syn på etiska investeringar där det tydligt avråds för investeringar i krigsmaterielindustri och liknande verksamheter,
3. i alla lägen stå upp och verka för fred och tillit mellan människor i världen.

Motivering

Världen befinner sig i orostyngda tider. Människor runt om i världen rustar försvaret och krigsindustrin "blomstrar". Svenska kyrkan har en viktig roll som värnare av fred och tillitsfull samexistens.

Att Svenska kyrkan genom investeringar i fonder, aktier, värdepapper eller på andra sätt stödjer eller tar emot avkastning från krigsmaterielindustrin står i strid med kristen etik och värnar inte skapelsen, miljövänliga krig finns inte.

Det är hög tid att Svenska kyrkan arbetar fram och antar policys och riktlinjer om etiska investeringar, direktiv om hur kyrkans verksamheter på alla nivåer ska förhålla sig till kapital och fondförvaltning relaterat till bland annat krigsmaterielindustrin, liknande verksamheter.

Egendomsförvaltningen/PLT och Svenska kyrkans berörda verksamheter bör ges stöd genom riktlinjer och anvisningar om hur kyrkan ser på etiska investeringar.

Det är hög tid att kyrkan tar ställning för att värna skapelsen och utformar direktiv om etiska värderingar även när det gäller investeringar.

Helsingborg den 29 juli 2025

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:106
av Lena Östholm Munkberg m.fl.

Inga solenergiparker på kyrkans skogsmark

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att skog som kyrkan förvaltar inte får avverkas för att skapa plats för solenergiparker.

Motivering

Svenska kyrkan har genom sitt skogsinnehav ett stort ansvar för att värna skapelsen, klimatet och motverka effekterna av det pågående klimatnödläget. Skogen som kolsänka och biotop för biologisk mångfald är avgörande för stabilisering och rehabilitering av klimatet.

Att avverka skog för etablering av solenergiparker för elproduktion minskar inte belastningen på klimatet, det är tvärtom kontraproduktivt och skadar den biologiska mångfalden.

Tyvärr pågår det inom kyrkans egendomsnämnder planering av att avverka skog för att placera solenergiparker på skogsmarken. Det är hög tid att införa en reglering av detta användningsområde av skogsmark.

Biotoper och välmående skogar kan inte ersättas/kvittas ut av industriellt energibruk genom stora energiparker med solpaneler. När solpaneler placeras ut skadas skogens biotoper, växtlighet och den biologiska mångfalden: träd, undervegetation, markbäddar och djurliv raderas ut.

Inom Svenska kyrkan finns det andra markområden som med fördel kan nyttjas i stället för skogsmark.

Helsingborg den 29 juli 2025

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Åsa Öckerman (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:107
av Jonas Noréus

Tillåt krematoriesamfälligheter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda möjligheten att tillåta krematoriesamfälligheter i Svenska kyrkan,
2. återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som möjliggör detta.

Motivering

Sedan strukturreformen Närhet och samverkan för drygt tio år sedan får inga samfälligheter andra än pastorat finnas inom Svenska kyrkan. Två samfälligheter är dock beslutade av kyrkomötet som undantag för att möjliggöra särskilda uppgifter med lokala förutsättningar (2 kap. 10 § kyrkoordningen): Samfälligheten Gotlands kyrkor, där samfälligheten omfattar alla församlingar och pastorat på Gotland, och Göteborgs begravningsamfällighet, omfattande de 23 församlingar (numera fem pastorat och tre fristående församlingar) som ingick i den tidigare allmänna Göteborgs kyrkliga samfällighet.

Ett antal pastorat/församlingar har krematorieverksamhet som en del av begravningsverksamheten. Genom avtal servar dessa krematorier ett större område än den egna församlingen. Det finns också oftast etablerade samarbetsavtal mellan närliggande krematorier för att lösa kapacitetsfrågor i händelse av underhållsåtgärder eller andra driftstopp.

En alltmer aktuell situation är renovering av gamla krematorieanläggningar eller nybyggnation som ska ersätta uttjänta anläggningar. Särskilt i det senare fallet kan lokaliseringen av nya anläggningar bli en fråga som kompliceras av att den verksamhetsansvariga församlingen kanske inte har den lämpligaste marken för en ny anläggning i sitt egna geografiska område. Det innebär en intern otydlighet ifall ägande och drift sköts av en församling på en annan församlings territorium. En annan, och kanske större, komplikation med investeringen i en ny anläggning är att den ofta blir väldigt kostsam, då det dels kan behövas utökad kapacitet jämfört med den äldre anläggningen, dels att miljökrav som tillkommit stegvis under många år innebär att nya anläggningar behöver möta alla miljökrav som äldre anläggningar kunnat få dispens för.

Begravningsavgiftens pott är budgeterad på nationell nivå och kan inte höjas fritt bara för att en enskild församling har stora investeringsbehov. Det gör att tunga engångsinvesteringar – som ett nytt krematorium – kan innebära att församlingen måste förskotta pengar, ta lån eller skära ner på annan verksamhet i väntan på ersättning. Även om kostnaderna i längden täcks, kommer en församling med ett stort projekt

behöva bära kostnaderna initialt. Avgiften justeras inte omedelbart, utan med en viss fördröjning, vilket kan skapa likviditetsproblem. Om kostnaderna för ett nytt krematorium drar iväg på grund av miljökrav, markförhållanden eller oförutsedda problem, är det den enskilda församlingen som står med risken tills kostnader eventuellt fördelas ut via begravningsavgiften. Om församlingen måste hålla reserver eller låna stort för att täcka ett krematorium, påverkas dess möjligheter att bedriva församlingsverksamhet – diakoni, barn- och ungdomsarbete, kultur etcetera.

En organisationsform för krematorieanläggningar där fler församlingar kan gå samman och ta gemensamt ansvar för finansiering, lokalisering och risktagande vore önskvärt. Det är inte rättvist/lämpligt att en församling ensam ska bära det fulla ansvaret för stora investeringar som i praktiken är till för att serva ett betydligt större upptagningsområde.

Mot bakgrund av det som beskrivits ovan skulle krematoriesamfälligheter kunna vara ett sätt att lösa de problem som finns med nyanläggande av krematorier. Det skulle ge en rättvisare fördelning av både kostnader och risker. Därför föreslår jag att kyrkostyrelsen utreder en sådan möjlighet, och att föreslå komplettering av kyrkoordningens 2 kap. 10 § så att krematoriesamfälligheter får vara tillåtna där det lokalt anses önskvärt och lämpligt.

Varberg den 29 juli 2025

Jonas Noréus (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:108
av Jonas Noréus

Hållbarhetsindex för skogsförvaltningen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. definiera ett hållbarhetsindex som kan målsättas mot stiftens egendomsförvaltning,
2. i det fortsatta arbetet kring tillsyn och uppföljning av prästlönetillgångarnas skogsförvaltning beakta idén om ett hållbarhetsindex,
3. tillse att hållbarhetsindexet för respektive stift på ett samlat sätt beskriver hur mycket bättre skogsförvaltningen är jämfört med miniminivå enligt lagstiftning och certifieringar för ett antal aspekter,
4. tillse att stiftens, utifrån lokala förutsättningar, kan prioritera vissa delkomponenter i det samlade hållbarhetsindexet i sina målformuleringar,
5. i sin tillsyn av stiftens förvaltning av prästlönetillgångarna efterfråga redovisning av hållbarhetsindexet.

Motivering

Centrala styrningssystem som detaljreglerar egendomsförvaltningarnas förvaltning av prästlönetillgångarna i sina stift bör inte införas. Däremot behövs verktyg som underlättar uppföljning och tillsyn av stiftens förvaltning. Skogsutredningen Kyrkan och skogen (2024:2) påtalar behovet av sådana verktyg men är inte detaljerad eller precis hur detta ska gå till. Kyrkostyrelsen krok ar i sin skrivelse Hållbarhet i Svenska kyrkans skogsbruk (2025:6) till denna frågeställning på ett flertal ställen, till exempel kapitel 6.1.2 ”En gemensam inriktning för förvaltningen av prästlönefastigheterna”, s. 34, men inte heller kyrkostyrelsen är särskilt precis hur det ska gå till.

En väg framåt för att tydliggöra transparens och resultat i förvaltningen ur ett brett hållbarhetsperspektiv kan vara införande av ett samlat hållbarhetsindex som beslutas på central nivå. Ett sådant hållbarhetsindex kan definieras som en sammanvägning av olika komponenter genom nyckeltal, där vart och ett av dessa nyckeltal ska anges med en marginal till den lägsta nivå som anges av certifieringar och lagstiftning. Det vill säga, Svenska kyrkans förvaltning av prästlönetillgångarna strävar efter att vara bättre än minimikraven inom ett antal nyckelfaktorer, och stiftens ska redovisa hur mycket bättre man är i varje delområde/nyckelfaktor/komponent.

Den centrala styrande effekten blir då inte detaljreglering, utan stiftens kan efter lokala förutsättningar välja att uppfylla vissa komponenter i högre grad och andra i lägre grad, så länge det samlade hållbarhetsindexet uppfylls.

Ett sådant hållbarhetsindex kan successivt skärpas över tid genom nationella beslut. En successiv skärpning innebär då även en successiv övergång till allt högre

grad av hållbarhet som stiftens egendomsförvaltning får förhålla sig till utan att vara detaljreglerande. Övergången kan då ske i en takt som är hållbar även ekonomiskt. En viktig frihetsgrad finns som innebär att stiftens kan vikta om mellan olika nyckeltal/-delkomponenter för att sammantaget uppnå det sammanvägda index som beslutats på central nivå.

Ett hållbarhetsindex kan som ovan beskrivits användas som uppföljningsverktyg för den centrala nivån. Men även på mellanstiftsnivå kan ett sådant hållbarhetsindex med sina delkomponenter underlätta samordning, erfarenhetsutbyte och jämförelser mellan stiftens. Detta är något som FiSK vill stärka. Hållbarhetsindex som uppföljningsverktyg innebär därmed ett samordnat sätt för stiftens att sätta verksamhetsnära mål. Verksamhetsnära mål är något som betonas i kyrkostyrelsens skrivelse, till exempel i kapitel 6.3.1, s. 46. Stärkt samordning och jämförelse kan kombineras med en central expertfunktion, ifall fokus på denna funktion ligger på samordning och uppföljning mer än på styrning, något som också är i samklang med förslaget i kyrkostyrelsens skrivelse, till exempel kapitel 7, s. 54. En expertfunktion kan också ges huvudansvaret att utforma förslag på ett samlat hållbarhetsindex enligt denna motion. På detta sätt kan erfarenhetsutbyte och jämförelse ske utan att en tungt styrande central överrock med sanktionsmöjligheter läggs till, som skogsutredningen föreslagit men som kyrkostyrelsen avstyrkt.

Stiftens uppfyllande av ett hållbarhetsindex ska också kunna vara ett självklart och obligatoriskt material som presenteras i prästlönetillgångarnas årsredovisning. Då andemeningen är att visa hur mycket bättre förvaltningen varit ur ett brett hållbarhetsperspektiv jämfört med en miniminivå för ett antal aspekter, och att detta görs på ett mätbart sätt som går att jämföra med andra stift, kommer man väldigt långt i frågan om transparens och resultat bara genom att detta verktyg finns på plats. Dessa uppgifter kan då vara det som enkelt sammanställs på Svenska kyrkans centrala hemsida och blir lätt tillgängliga.

Varberg den 29 juli 2025

Jonas Noréus (FiSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:109
av Åsa Öckerman m.fl.

Uppmuntringspris inom skogsbruket

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. instifta ett Uppmuntringspris för ökad resiliens i skogsbruket som ska bestå av äran och ges till det stift som under föregående år gjort störst positiv förändring i sitt skogsbruk,
2. utse en jury på fem personer med uppgift att årligen, under tio år framåt, tillkännage ett stift som vinnare.

Motivering

Att klimatet förändras är världens forskare ense om. Ökad temperatur och ökat extremväder ger nya miljöförhållanden och nya villkor i skogsbruket. Svenska kyrkan som stor skogsägare måste ta detta i beaktande, och förändring av skogsskötseln är oundvikligt.

För att även i framtiden kunna få god ekonomisk avkastning krävs en snabb förändring i riktning inte bara mot resiliens på kort sikt, utan också förebyggande av långt framtida skogsskador.

Naturen är, och har alltid varit, starkare än de flesta mänskliga påfund. Vi behöver till exempel se till biologisk mångfald för att få ökad resiliens. Skogsutredningen har pekat ut ett antal goda vägar framåt.

Samtidigt är det en del av den mänskliga naturen att vi ofta har svårt att våga backa och vända, det invanda är tryggare. En viss handlingsförlamning inför oönskade fakta och att klamra sig fast i gammalt ”beprövat” är naturligt. Men detta måste kraftigt motarbetas när det gäller Svenska kyrkans skogsskötsel! Kraft och mod till mer resilienta, naturvänliga metoder behövs. Istället för att fastna i till exempel onödigt prestigetänkande och förnekande av framtida problem går det att hitta hur många kloka ord som helst i Bibeln om att frimodigt våga möta det nya, ännu okända. Och Gud själv möter oss i hoppet om en bättre framtid och ger kraft. Låt oss använda vår kraft och vårt förnuft i en hoppfullare framtids tjänst.

Prisets syfte är att sätta en positiv strålkastare på gott och konstruktivt arbete och uppmuntra krafttag i den viktiga och avgörande omställningstid vi befinner oss i.

Farsta den 30 juli 2025

Åsa Öckerman (MPSK)

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (MPSK)

Marja Sandin-Wester (MPSK)

Agneta Granström (MPSK)

Lena Östholm Munkberg (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:110
av Isak Vencu Öhrlund m.fl.

Krav på goda arbetsvillkor vid upphandlingar

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta fram för församlingar, pastorat, stift och nationell nivå tillämpbara riktlinjer för att vid upphandlingar kunna ställa tydliga krav på social hållbarhet, inklusive krav på att leverantörer och underleverantörer följer svenska kollektivavtal eller motsvarande villkor vad gäller löner, arbetsmiljö och anställningstrygghet,
2. stärka uppföljningen av arbetsvillkor och efterlevnad av kollektivavtal hos upphandlade entreprenörer.

Motivering

Svenska kyrkan är en stor upphandlande aktör och att säkerställa att de produkter och tjänster som Svenska kyrkan köper in produceras hållbart är lika viktigt som det som vi genomför i egen regi. För att säkerställa att det sker har Svenska kyrkan en uppförandekod som leverantörer ska följa. Uppförandekoden innehåller minimikrav för bland annat miljömässig hållbarhet och socialt ansvarstagande. Minimikraven är dock allmänt hållna och innehåller inte krav på exempelvis kollektivavtal eller kollektivavtalsenliga villkor, vilket är ett effektivt sätt att säkerställa schyssta arbetsvillkor för upphandlade produkter och tjänster.

GS-facket, som organiserar skogsarbetare, inkom med ett remissvar på Skogsutredningen som sänder oroande signaler om att inom ett av de större tjänsteområden som Svenska kyrkan upphandlar, skogsvårdstjänster, råder omfattande arbetsmiljöproblem och att det inom skogsbranschen förekommer brister i arbetsvillkor. Det gäller särskilt vid användning av underentreprenörer, där uppgifter om undermåliga arbetsförhållanden, bristande trygghet i anställningen och exploatering av utländsk arbetskraft är relativt vanligt förekommande. I vissa fall har dessa villkor varit direkt oförenliga med svensk arbetsrätt och svenska myndigheter har identifierat skogsplanterare som en grupp som är särskilt utsatt för arbetslivskriminalitet. GS-facket uppmanar Svenska kyrkan att ta fram kontrollfunktioner och uppföljning av krav på kollektivavtal och uppställda sociala villkor i upphandlingar samt att bygga kompetens och en plan för att hantera det negativa läget inom skogsbranschens arbetsmarknad.

GS-fackets remissvar är oroväckande läsning och med anledning av detta finns det anledning för Svenska kyrkan att se över hur sociala krav följs upp hos upphandlade aktörer och dess underleverantörer inom samtliga upphandlingsområden.

Mot 2025:110

Det ska vara självklart att de som tillverkar produkter och utför tjänster för Svenska kyrkans verksamhet ska känna sig lika trygga på jobbet som alla som arbetar inom kyrkan.

Stockholm den 30 juli 2025

Isak Vencu Öhrlund (S)

Jesper Eneroth (S)

Edvina Palmcrantz (S)

Kyrkomötet
Motion 2025:111
av Isak Vencu Öhrlund m.fl.

Skogsvårdstjänster i egen regi

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda hur Svenska kyrkan, genom nationell eller stiftsgemensam samordning, kan öka andelen skogsvårdstjänster som genomförs i egen regi.

Motivering

Svenska kyrkan är en av Sveriges största skogsägare och ska förvalta sina tillgångar utifrån långsiktighet, hållbarhet och ansvar. Enligt de kyrkomötesbeslut som ledde fram till skogsutredningen finns det en bred enighet om att kyrkans skogsförvaltning ska säkerställa de fyra hållbarhetsdimensionerna. Det är därför rimligt att Svenska kyrkan, utöver ekologisk, ekonomisk och andlig hållbarhet i sitt skogsbruk, också fullt ut integrerar social hållbarhet som en bärande princip. Detta inkluderar schyssta villkor och en bra arbetsmiljö för dem som arbetar i kyrkans skogar.

GS-facket, som organiserar skogsarbetare, inkom med ett remissvar på Skogsutredningen som tydliggör de omfattande arbetsmiljöproblem och brister i arbetsvillkor som förekommer i skogsbranschen idag. Det gäller särskilt vid användning av underentreprenörer, där uppgifter om undermåliga arbetsförhållanden, bristande trygghet i anställningen och exploatering av utländsk arbetskraft är relativt vanligt förekommande. I vissa fall har dessa villkor varit direkt oförenliga med svensk arbetsrätt och svenska myndigheter har identifierat skogsplanterare som en grupp som är särskilt utsatt för arbetslivskriminalitet.

Svenska kyrkans ställningstaganden i klimatfrågan, fredsfrågor och mänskliga rättigheter visar att kyrkan vill vara en förebild i samhällsansvar och solidaritet. Det är därför av avgörande betydelse att kyrkan även inom ramen för sitt mark- och skogsinnehav är en ansvarstagande aktör, som bidrar till att stärka arbetsvillkor, motverka osund konkurrens och säkerställa att grundläggande rättigheter för arbetstagare respekteras.

Svenska kyrkan säkerställer arbetstagares villkor på bästa sätt genom att i så hög grad som möjligt genomföra skogsvårdstjänster i egen regi. Skogsförvaltning är en del av kyrkans ordinarie verksamhet i och med vårt ansvar att förvalta prästlönetillgångarna och därmed är det rimligt att vi i så hög grad som möjligt har den bemanning och kompetens som krävs för att utföra uppdraget. Det möjliggör också för Svenska kyrkan att säkerställa att de skogsvårdsarbetare som förvaltar prästlönetillgångarna har den kompetens som krävs för den förändrade skogsförvaltning som kyrkostyrelsen

Mot 2025:111 föreslår kyrkomötet. Kyrkostyrelsen bör få i uppdrag att utreda hur detta kan genomföras och samordnas mellan stiftet och nationell nivå på bästa sätt.

Med detta stärker vi vårt bidrag till ett mer hållbart och rättvist skogsbruk i Sverige.

Stockholm den 30 juli 2025

Isak Vencu Öhrlund (S)

Cecilia Clausen (S)

Jesper Eneroth (S)

Kyrkomötet
Motion 2025:112
av Anders Skogberg

Handlingsplan mot den pågående islamiseringen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ta fram en handlingsplan mot den pågående islamiseringen av det svenska samhället.

Motivering

Det svenska samhället har varit kristet i ett årtusende men idag får det muslimska alltmer utrymme i det svenska samhället på bekostnad av det kristna samhället. Den muslimska ideologin är skadlig för det svenska samhället och kan höra hemma i andra länder men inte i Sverige.

Mangskog 30 juli 2025

Anders Skogberg (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:113
av Jesper Eneroth

Krav på öppenhet för vigsel av alla par vid tillsättning av prästtjänst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. ta fram riktlinjer som ger pastorat och församlingar möjlighet att vid tillsättning av prästtjänster efterfråga kandidatens inställning till att viga alla par enligt Svenska kyrkans ordning,
2. i dessa riktlinjer klargöra att beredskap att viga samkönade par ska kunna ses som en förutsättning för att inneha en prästtjänst.

Motivering

Svenska kyrkan viger sedan 2009 samkönade par enligt kyrkans ordning. Detta är en del av Svenska kyrkans officiella hållning och har starkt stöd bland medlemmar. Trots detta förekommer det att präster vägrar viga samkönade par, vilket i praktiken leder till diskriminering och ojämlik behandling beroende på geografisk plats och prästens personliga övertygelse. Konsekvenserna av detta kan lämna den enskilde församlingsmedlemmen med känslan av att inte vara fullt ut välkommen och delaktig i kyrkans liv även inom andra områden.

För att säkerställa att alla medlemmar i Svenska kyrkan behandlas lika och att kyrkans vigselordning tillämpas enhetligt, behöver arbetsgivare – det vill säga pastorat och församlingar – få möjlighet att tydligt ställa krav vid tillsättning av nya prästtjänster.

Det är rimligt att den som söker en prästtjänst bekräftar sin villighet att fullgöra de uppgifter som ingår i tjänsten, inklusive att viga samkönade par enligt Svenska kyrkans gällande ordning – oavsett kön. En sådan bekräftelse är inte en begränsning av samvetsfriheten, utan ett uttryck för ansvarstagande inför det uppdrag man söker.

Kungälv den 30 juli 2025

Jesper Eneroth (S)

Kyrkomötet
Motion 2025:114
av Åsa Rehndell

Inga finansiella placeringar i Svenska Cellulosa Aktiebolaget

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avyttra den nationella nivåns finansiella placeringar i skogsbolaget SCA snarast möjligt.

Motivering

Svenska kyrkan har på nationell nivå en liten andel av sina finansiella placeringar i skogsbolaget SCA. Det är okänt hur stora placeringarna är, men eftersom kyrkan har ett placeringskapital på cirka 12 miljarder kronor innebär även en liten andel stora belopp. Efter att det i media framkommit att SCA avverkar värdefulla skogar med höga naturvärden har kyrkan efter sommaren 2024, tillsammans med andra stora placerare inom ramen för Hållbart värdeskapande, inlett en dialog med SCA. Vad som sägs under mötena är konfidentiellt, men det finns i dagsläget inga planer på att dra tillbaka placeringarna.

Kapitalförvaltningsrådet, som ansvarar för kyrkans placeringar på uppdrag från kyrkostyrelsen, har också haft uppe frågan om placeringarna i SCA.

SCA har vid upprepade tillfällen visat att de bryter mot lagkraven för skyddade arter och FSC-certifieringens regler, både när det gäller urfolks rättigheter och efterlevnad av lagar. Det finns också stora brister i de naturvärdesbedömningar som SCA gör av skogar som planeras för avverkning. Ideella naturvärden har i många år granskat SCA:s skogsbruk och har vid flertalet tillfällen kunnat påvisa övertramp mot FSC-certifieringen. Föreningen Skydda Skogen har gjort en sammanställning av 500 skogar där övertramp begåtts av SCA under en lång tid av år.

Allt detta bekräftas även av de olika företag som granskar SCA:s efterlevnad av FSC. Bolaget får återkommande varningar som ges för överträdelser av certifieringen, vilket bevisar att deras skogsbruk inte håller måttet för ett ansvarsfullt och hållbart skogsbruk varken mot urfolks rättigheter eller biologisk mångfald.

När media rapporterar om avverkningar i strid mot regelverk försvarar sig bolaget med ”den mänskliga faktorn” eller att ”det var ett misstag”. Under åren har det dock inte skett någon förbättring, vilket visar att dialog inte är tillräckligt och att SCA:s tillvägagångssätt måste få kännbara konsekvenser.

I kyrkans finansiella arbete framgår att kyrkan ska verka för biologisk mångfald och mot avskogning och skogsdegradering. Människovärdesprincipen och förvaltar-skapstanken, som är två vägledande principer i Finanspolicyn för Svenska kyrkans

Mot 2025:114 nationella nivå, har inte efterlevts i tillräcklig hög grad för att kunna motivera fortsatta investeringar i skogsbolaget SCA.

Motionären menar att förtroendet för SCA är förbrukat och att det är dags att avyttra alla placeringar i bolaget. Att bolaget inte tar tillräcklig hänsyn i samråd med samerna är speciellt illa eftersom kyrkan befinner sig i en försoningsprocess med dem.

Senaste gången kyrkan avyttrade placeringar var när korruptionsskandalen med Telias affärer i Uzbekistan uppdagades. Teliasonera hade 2012 betalat mångmiljardmutor till dottern till landets president för att få goda affärsavtal. I jämförelse med detta menar motionären att SCA uppvisar minst lika starka skäl för att Svenska kyrkan ska avyttra sina placeringar i SCA.

Tanumshede den 30 juli 2025

Åsa Rehndell (HoJ)

Kyrkomötet
Motion 2025:115
av Cecilia Gyllenberg Bergfasth m.fl.

Mål för skogsbruket

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att ställa krav på att det inom prästlönetillgångarnas skogsbruk ska

1. strävas mot att minst 10 procent av skogen har ett strikt skydd,
2. strävas mot att minst 20 procent av skogen har ett lättare skydd,
3. upprättas ett långsiktigt mål med ökande andel kontinuitetsskogsbruk/hyggesfritt skogsbruk upp till minst 30 procent av skogen.

Motivering

2023 lämnade vi in en motion med strävansmål men fick avslag med hänvisning till att vänta på skogsutredningen. Nu är skogsutredningen klar och vi ser fortfarande ett stort behov av att sätta upp strävansmål för prästlönetillgångarna. Målen är medvetet inte tidssatta då olika stift behöver olika lång tid på sig att uppnå dem. Däremot är det av största vikt att vi omgående börjar arbeta mot tydliga mål för att det inte ska råda osäkerhet kring vad hållbarhetsmålen innebär. Dessa mål är ett av många olika verktyg för att uppnå hållbarhetsmålen.

En av de mer effektiva åtgärderna för att dämpa effekterna av klimatförändringarna och samtidigt gynna den biologiska mångfalden är ett ansvarsfullt skogsbruk. Det är ett av de områden där vi som kyrka kan göra störst skillnad för skapelsens överlevnad.

I den senaste uppföljningen av Art- och habitatdirektivet konstaterar man att de

största viktigaste negativa påverkansfaktorer kan kopplas till markanvändningen, främst jord- och skogsbruk. Ett alltmer intensivt och storskaligt brukande utarmar landskapet på miljöer som tidigare var mycket vanliga, såsom naturskog, öppna sandområden, rikkärr, småvatten och strömmande vatten.

Det är således av vikt att vi behåller och återskapar miljöer där arterna trivs.

Det finns en mängd avtal och lagar som Sverige valt att följa eller själva tagit fram. Det minsta vi kan göra är att följa dem och därmed dra vårt strå till stacken. De föreslagna strävansmålen är således minimimål för att uppfylla lagar och regler och därför helt rimligt att vi åtar oss att uppnå.

Mot 2025:115 Klimatlagen
<https://rkrattsbaser.gov.se/sfst?bet=2017:720>

EU:s mål där 30 procent av skogen ska skyddas
<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/HTML/?uri=CELEX:52021DC0572&from=EN>, se 3.1

Art- och habitatdirektivet
<https://www.slu.se/artdatabanken/arter-och-natur/naturvard/eus-art--och-habitatdirektiv/>

Linköping de 30 juli 2025

Cecilia Gyllenberg Bergfasth (MPSK) *Agneta Granström (MPSK)*

Lena Östholm Munkberg (MPSK) *Marja Sandin-Wester (MPSK)*

Åsa Öckerman (MPSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:116
av Anders Skogberg

Höjd kyrkoantikvarisk ersättning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att aktivt försöka förmå staten att ytterligare öka den årliga kyrkoantikvariska ersättningen.

Motivering

När Svenska kyrkan och staten fick förändrade relationer år 2000 kom parterna överens om att kyrkan varje år ska tilldelas ersättning för vården av Sveriges största sammanhållna kulturarv – en så kallad kyrkoantikvarisk ersättning. Det årliga beloppet fastslogs till 460 miljoner kronor. En kompensation för det ansvar som Svenska kyrkan tar för kyrkobyggnader, kyrktomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser.

Återigen framhåller regeringen betydelsen av det kyrkliga kulturarvet och vikten av det gemensamma ansvarstagandet. Samtidigt konstateras att värdet av den statliga ersättningen minskat genom kostnadsökningar. För att delvis kompensera denna brist beslutade regeringen att i budgeten för 2025 höja den kyrkoantikvariska ersättningen från dåvarande 460 miljoner kronor till 490 miljoner kronor per år.

Den erhållna ersättningen är i dagsläget 490 miljoner kronor, men det egentliga behovet är nu ytterligare över 1 miljard kronor mer. Därmed är det av yttersta vikt att fortsätta kampen och att kyrkostyrelsen därmed aktivt försöker öka det kyrkoantikvariska bidraget ytterligare kommande år från svenska staten.

Mangskog den 29 juli 2025

Anders Skogberg (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:117
av David Lång m.fl.

Justerad finanspolicy

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. stryka stycke 6.3.2 i Svenska kyrkans finanspolicy,
2. justera Svenska kyrkans finanspolicy och placeringsanvisningar i enlighet med motionens motivering.

Motivering

Vår omvärld har genomgått stora förändringar på kort tid. Rysslands invasionskrig mot Ukraina har skapat osäkerhet i vår närhet och tvingar oss att förändra vår syn på säkerhet och försvaret av vårt land. Varje europeiskt land, inklusive Sverige, måste ta fullt ansvar för sin egen säkerhet och förbereda sig för en mindre fredlig omvärld än den vi hoppades på kring millennieskiftet. Detta har idag blivit en självklarhet inom politiken sedan regeringen påbörjat en upprustning av det svenska försvaret och samtliga riksdagspartier tagit ställning för ökade försvarsanslag.

Svenska kyrkan har en finanspolicy som idag kan ses som motsägelsefull. Där framgår bland annat att förvaltare av Svenska kyrkans kapital förväntas välja bolag utifrån samhällsnytta, där de globala utvecklingsmålen ger vägledning. Samtidigt står i stycke 6.3.2 att ”Svenska kyrkan utesluter investeringar i bolag som i icke obetydlig omfattning tillverkar eller säljer vapen eller krigsmateriel”. I den verklighet vi nu lever i står dessa båda målsättningar emot varandra.

Svenska kyrkan är en viktig del av det svenska samhället, vars mål och ansvar är att bevara Sverige och värna det svenska folket. Staten och kyrkan har starka historiska band och det är åter dags att stå enade emot yttre hot. Svensk försvarsindustri kommer att leverera högkvalitativ materiel som Svenska kyrkan rimligen inte kan ha som policy att bojkotta. Dessutom kan sådana investeringar bedömas bli lönsamma för Svenska kyrkan på sikt.

Med anledning av ovanstående bör stycket 6.3.2 i Svenska kyrkans finanspolicy strykas. I övrigt bör såväl policyn som placeringsanvisningarna anpassas till den tid som nu råder i enlighet med det ovan anförda.

Vallentuna den 29 juli 2025

David Lång (SDSK)

Fredrik Ottesen (SDSK)

Ronnie Nilsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:118
av Jerker Schmidt m.fl.

Det ekonomiska utjämningsystemet

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en utredning som ska

1. kartlägga hur Svenska kyrkans ekonomiska utjämningsystem fungerar idag, inklusive flöden av bidrag och avgifter samt beräkningsgrunder,
2. identifiera hur dagens system påverkar incitamenten för ekonomisk självständighet, effektivisering och reformvilja i församlingarna,
3. analysera rättvisaspekter och fördelningsprinciper i relation till församlingar, stift och nationell nivå,
4. föreslå alternativa modeller för ett framtida utjämningsystem, exempelvis koppling av bidrag till mål, behov eller utvecklingsarbete,
5. lämna sitt betänkande till kyrkostyrelsen senast vid den tidpunkt som krävs för att kyrkostyrelsen ska kunna lägga fram konkreta förslag till förändringar till kyrkomötet 2027.

Motivering

Det ekonomiska utjämningsystemet inom Svenska kyrkan har i sin nuvarande form vuxit fram i samband med relationsförändringen mellan kyrka och stat och beslutades i sin helhet i början av 2000-talet. Syftet var då att säkerställa en grundläggande ekonomisk stabilitet för församlingar över hela landet. Denna solidaritet var motiverad i en tid av omfattande strukturförändringar och osäker framtid.

Men mycket har förändrats sedan dess. Samhällsstrukturer, medlemsantal, ekonomi och verksamhetsbehov ser annorlunda ut i dag. Det har gått mer än 20 år sedan någon genomgripande översyn av utjämningsystemet gjordes. Svenska kyrkan behöver därför ställa sig frågan om systemet fortfarande fyller sitt syfte – och om det gör det på ett rättvist och ändamålsenligt sätt.

I det nuvarande systemet får vissa församlingar stora ekonomiska tillskott – ibland över flera miljoner kronor per år – utan att detta är villkorat av något krav på förändringsarbete. Samtidigt får andra församlingar lämna ifrån sig upp till 40 procent av sina intäkter från kyrkoavgiften – utan någon som helst analys av församlingarnas verksamhet.

Många av dessa församlingar driver en omfattande, mångfasetterad och kostnadskrävande verksamhet, och bär ett stort samhälls- och medlemsansvar för stora grupper.

Därutöver uppvisar både stiftet och den nationella nivån inom Svenska kyrkan återkommande mycket stora överskott. Dessa medel blir liggande i fonder eller

buffertar, medan församlingar och pastorat kämpar med att upprätthålla grundläggande verksamhet.

Det är svårt att motivera för medlemmar varför kyrkan ska söka statsbidrag eller lägga ned lokala verksamheter, samtidigt som kyrkan som helhet har god ekonomi. Ett rättvist och transparent utjämningsystem måste ta hänsyn till helhetsbilden och skapa balans mellan lokal nöd och central rikedom.

Detta väcker flera grundläggande frågor:

- ♦ Rättvisa: Är det rimligt att ekonomiskt välskötta församlingar, med starkt engagemang och aktiv verksamhet, i praktiken får betala höga avgifter till utjämningsystemet – utan att systemet ställer krav på ansvarstagande från mottagarsidan?
- ♦ Incitament: Hur påverkar systemet viljan och möjligheten för ekonomiskt svaga församlingar att genomföra nödvändiga strukturförändringar, samverkan eller prioriteringar – och samtidigt kunna behålla ansvar och verksamhet i sin församling.
- ♦ Transparens: Det råder idag låg kunskap om hur utjämningsystemet är uppbyggt och på vilka grunder omfördelningen sker. Förtroendevalda i församlingar och pastorat behöver bättre insyn i hur systemet fungerar.
- ♦ Legitimitet: Ett ekonomiskt stödsystem måste upplevas som rimligt, tydligt och rättvist – för hela kyrkan. När denna legitimitet eroderar riskeras tilliten och samhörigheten inom Svenska kyrkan.
- ♦ Balans: Hur bör resurser fördelas mellan församlingar och pastorat, stift och nationell nivå – när stora överskott byggs upp centralt samtidigt som många församlingar kämpar för att klara den grundläggande verksamheten?

Att utreda systemet är inte ett uttryck för bristande solidaritet, tvärtom är det en nödvändig reform för att bevara sammanhållning, ansvarstagande och långsiktig ekonomisk bärkraft inom Svenska kyrkan.

En ny utredning bör därför tillsättas med ett tydligt mandat att analysera, ompröva och föreslå utvecklade former för det ekonomiska utjämningsystemet.

Kungsholmen den 30 juli 2025

Jerker Schmidt (BA)

Karl-Gunnar Svensson (KR)

Victor Ramström (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:119
av Axel W Karlsson

Diakonatsuppgifter

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utreda och definiera diakonatets identitet.

Motivering

Frågan om definitionen av diakonatet diskuteras då och då, bland annat i kyrkliga media. En återkommande fråga gäller vad som är konstitutivt för diakonatet: liturgiska eller karitativa uppgifter, eller bådadera? Hur förhåller sig de båda uppgiftsområdena till varandra?

Det är inte ovanligt att diakoner i gudstjänster fullgör uppgifter som att dela ut nattvard och leda kyrkans förbön. Många uppfattar dessa liturgiska uppgifter som centrala och identitetsskapande för diakonatet. Andra ser det karitativa arbetet som det centrala i den diakonala tjänsten.

Svenska kyrkan traditionellt karitativt definierade diakonat och den praxis som fungerar i församlingarna. Enligt vissa uppgifter fullgör drygt 70 procent av diakonerna i Svenska kyrkan regelbundet liturgiska uppgifter vid högmässa eller huvudgudstjänst (Ahlqvist och Säll, 2022).

Uppgifter i gudstjänsten kan uppfattas som något som diakoner gör som representanter för det allmänna prästadömet. I biskopsbrevet om diakoni från 2015 framhålls att det inte finns någon en gång för alla given form för hur diakoni gestaltas i gudstjänsten, utan det kan ske på olika sätt.

I Kyrkohandboken saknas stöd för att diakoner utför liturgiska uppgifter i egenskapen av att de är diakoner. Bristen på bearbetning innebär besvärande oklarheter vad gäller diakonens uppdrag och tjänstgöring. Många diakoner uppfattar det som identitetsskapande och centralt att de utför liturgiska uppgifter.

Tänkandet kring den diakonala tjänsten i Svenska kyrkan har utvecklats under inspiration från anglikanska kyrkans diakonat och det ekumeniska BEM-dokumentet (Dop, nattvard, ämbete 1982).

Enligt Borgåöverenskommelsen (1992) ska ämbetsbärare i medlemskyrkorna (de lutherska kyrkorna i Skandinavien och Baltikum samt anglikanska kyrkosamfund) kunna tjänstgöra i varandras kyrkor.

Men varken enligt Kyrkohandboken 1986 eller Kyrkohandboken 2017 finns uppgifter reserverade för diakoner. Det finns anledning att hävda som ett faktum, att det inte har bearbetats teologiskt tillräckligt, att diakoner i sin tjänstgöring regelbundet

Mot 2025:119 fullgör liturgiska uppgifter. Frågan om liturgiska eller karitativa uppgifter i diakonatet bör därför klargöras.

Göteborg den 30 juli 2025

Axel W Karlsson (AfS)

Kyrkomötet
Motion 2025:120
av Axel W Karlsson

Biskopars ämbetstid

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkoordningen som innebär att biskoparnas ämbetstid begränsas och att regelbundna val sker till biskopsämbetet i respektive stift.

Motivering

Det finns vad jag kan se inga vägande teologiska motiveringar till att fasthålla vid obgränsande ämbetsperioder för valda biskopar med pensioneringen som enda tidsgräns.

Till nackdelarna med denna ordning hör bristande möjligheter till förnyelse såväl för biskoparna som för deras stift. En mer flexibel ordning med regelbundna val är till fördel såväl för stiftet som för de enskilda biskoparna.

Jag har tidigare motionerat i denna fråga och hänvisar till denna motion samt till den debatt den föranledde i kyrkomötet. Biskopsval bör hållas, redan valda biskopar kan ställa upp för omval eller välja att inte göra det.

Jag menar att skälen att överväga införandet av val och omval till biskopsämbetet kraftigt har förstärkts mot bakgrund av den debatt om möjligheterna för stiftsstyrelsen att avsätta en biskop med mera som vi sett sedan förra gången förslaget lades fram.

Göteborg den 30 juli 2025

Axel W Karlsson (AfS)

Kyrkomötet
Motion 2025:121
av Axel W Karlsson

Uttalande mot könsstympning

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en grupp med uppgift att göra ett uttalande om och mot kvinnlig könsstympning.

Motivering

Könsstympningar är ett förfärligt övergrepp mot flickor och kvinnor som enligt trovärdiga källor även förekommer i Sverige i en omfattning som inte är obetydlig, <https://www.svt.se/nyheter/lokalt/stockholm/kvinnor-i-sverige-fortsatter-konsstympas-varfor-syns-det-inte-i-brottsstatistiken>.

Den tyska evangeliska kyrkan har funnit anledning att uttala sig om och mot dessa övergrepp, <https://www.ekd.de/50395.htm>.

Svenska kyrkan bör göra detsamma, gärna tillsammans med andra kristna samfund i vårt land.

Göteborg den 30 juli 2025

Axel W Karlsson (AfS)

Kyrkomötet
Motion 2025:122
av Johannes Imberg och Sten Janson

Värna och stärk Jourhavande präst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att

1. utreda hur Jourhavande präst kan stärkas organisatoriskt, strategiskt och långsiktigt,
2. säkerställa att bemanningen av Jourhavande präst är ett gemensamt ansvar för hela Svenska kyrkan,
3. utreda hur Jourhavande präst ytterligare kan synliggöras i Svenska kyrkans nationella kommunikation som en viktig del av Svenska kyrkans krisberedskap.

Motivering

Jourhavande präst är en av Svenska kyrkans mest välkända och uppskattade verksamheter. Enligt en genomförd undersökning känner 82 procent av befolkningen till att det går att ringa, chatta eller skriva till en präst på kvällar och nätter för att få stöd. Det är ett förtroende som bygger på lyssnande, närvaro och medmänsklighet – i vardagens oro och i livets svåra stunder. Samtidigt är jourverksamheten inte bara själavård – den är en konkret och levande gestaltning av kyrkans evangeliska uppdrag: att ge de förtryckta frihet, syn för de blinda och tröst åt de sörjande (Lukas 4). Jourhavande präst är kyrkans svar i mörkret, när ingen annan finns att tala med. Det är ofta den första – och ibland enda – kontakten många har med kyrkan.

Trots detta höga förtroende är verksamheten relativt osynlig inom kyrkans egen organisation. Det är på många håll svårt att rekrytera präster till tjänstgöring, och i många församlingar nämns jourverksamheten sällan i vare sig planering, gudstjänstliv eller själavård. Det är märkligt att en verksamhet som uppskattas så högt av samhällets aktörer – inte minst SOS Alarm, sjukvården och andra samhällsaktörer – fortfarande saknar tydlig struktur och förankring i kyrkans vardagliga liv.

Det är ofta väldigt svårt att lösa bemanningen av jourhavande präst. I dagsläget vilar ansvaret på enskilda präster och samordnare. Det är inte hållbart. Kyrkans svar till en ensam, orolig och sårbar människa får aldrig bygga på tillfälligheter. Därför behöver vi säkerställa att bemanningen av Jourhavande präst är ett gemensamt ansvar för hela Svenska kyrkan – organisatoriskt, ekonomiskt och arbetsrättsligt. När vi talar om kyrkans grunduppdrag kan vi inte fortsätta betrakta jourverksamheten som ett frivilligt tillval/bisyssla. Det är på sin plats att skapa förutsättningar för tjänsten inom jouden att vara ett självklart och naturligt uppdrag för den som är präst, som går att kombinera med ordinarie tjänst.

Jourhavande präst är en osynlig skatt. Den är kyrkans möte med ”de minsta” – de ensamma, de bortglömda, de som ropar i tystnad. Det är ett förtroende som är lätt att förlora och näst intill omöjligt att bygga upp på nytt om det tappas. Kyrkan måste se det värde som samhället redan ser – och agera därefter. Nu är det tid att ta ansvar, inte bara för verksamheten, utan för människorna den finns till för.

Mölnadal den 30 juli 2025

Johannes Imberg (POSK)

Sten Janson (POSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:123
av Ann-Charlotte Miller m.fl.

Israel/Palestina och folkrätten

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att

1. bekräfta Svenska kyrkans långvariga hållning att på folkrättens grund bedöma situationen i Palestina/Israel,
2. uttala sitt stöd för kyrkoledarna i Jerusalem att fortsätta arbeta för fred, rättvisa och försoning i en oerhört svår tid av folkmord och förföljelse.

Motivering

Situationen i Palestina/ Israel är fruktansvärd. Vi lider med alla våra systrar och bröder på Gaza som lever under fruktansvärda förhållanden. Vi kan som kyrka inte vara tysta och vi är kallade att med Jesus Kristus stå på de utsattas sida och göra allt vi kan för att verka för fred, rättvisa och försoning. Vi kan inte tysta bara se på hur det palestinska folket dör.

Lund den 30 juli 2025

Ann-Charlotte Miller (ViSK)

Britt Björneke (ViSK)

Margareta Carlsson (ViSK)

Lars B Andersson (ViSK)

Marie Buhr (ViSK)

Anne Sörman (ViSK)

Mats Berglund (ViSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:124
av Lennart Matikainen

Avbryt samarbetet med Expo

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uttala som sin mening att Svenska kyrkans olika enheter bör avbryta sitt samarbete med organisationen Expo.

Motivering

Svenska kyrkan är en kristen folkkyrka, inte en klubb för politiska aktivister på vänsterkanten. Därför ser vi med oro på att Svenska kyrkan har organiserade samarbeten med organisationer vars inriktning är allt annat än politiskt neutral.

Ett aktuellt exempel är Stiftelsen Expo, som är kontroversiella av flera anledningar. De har dokumenterade band till den våldsamma extremvänstern – särskilt tydligt var detta när organisationen bildades på 1990-talet, då flera företrädare var dubbelorganiserade.

Expo vägrar än idag att granska, fördöma eller upplysa om vänsterextremism.

Expos arbete idag riktar inte bara in sig på organisationer eller offentliga personer, utan man åsiktsregistrerar systematiskt personer som man själva misstänker vara (eller godtyckligt definierar som) ”högerextremister”. Till exempel fotograferar och kartlägger Expo privatpersoner. Det kan handla om fall där någon är engagerad i en organisation eller har digital kontakt med denna. Men det räcker även med att en privatperson bevisar ett torgmöte (med till exempel Alternativ för Sverige) för att Expo ska smygfotografera personen och sedan börja kartlägga hans eller hennes liv och familj.

Denna åsiktsregistrering riktar sig även mot minderåriga, vilket fallet med ministern Johan Forssells son visar. Forssells son hade ingen kriminell historik, och inga extrema uttalanden fanns från honom. Ändå hängdes han av Expo ut som ”ett hot mot rikets säkerhet” för att han var med i en träningsklubb. Journalistiken var befängd och överdriven, men tack vare Expos täta band till alla stora medier blev det snabbt en riksnyhet och ett drev som pågick i veckor.

Expos definition av ”ytterhöger” eller ”högerextremism” är så bred och svävande att vem som helst kan stämplas som just detta. Expo själva påstår sig vara partipolitiskt obundna, och även om det i sak stämmer att Expo inte är knutet till ett specifikt parti, så är organisationen i högsta grad en politisk aktör som konsekvent motarbetar och misstänkliggör rörelser som Sverigedemokraterna och Alternativ för Sverige – och de förslag vi lägger. Det finns ingen objektivitet, ja inga nyanser överhuvudtaget.

Svenska kyrkan har ett långtgående och långvarigt samarbete med Expo, vilket är problematiskt. Primärt har samarbetet drivits i den nationella enheten ”Social hållbarhet

fokus Tillit och Demokrati”. Efter AFS valframgång i kyrkovalet 2021, var kyrkan i chocktillstånd och intensifierade samarbetet med Expo. Omedelbart efter valet beställde kyrkan en rapport av Expo, för att få utbildning om oss och andra ”grupper”.

”Hur bemöter Svenska kyrkan individer och grupper som agerar antidemokratiskt eller som har åsikter som utmanar Svenska kyrkans värdegrund?” skrev kyrkan i pressmeddelandet, oktober 2021.

Hur mycket Svenska kyrkan betalade för den så kallade utbildningen är oklart, men klart är att utbildningen på inga sätt är objektiv, utan handlar om att demonisera och stigmatisera Alternativ för Sverige och Sverigedemokraterna – och att stämpla oss och många andra nationalister som ”extremister”. I utbildningen berättade Expos vd Daniel Poohl även att de ”kartlägger interna möten” för grupper som de själva anser tillhör ”ytterhögern”. Det är allvarligt, och utgör ett hot mot den grundlagsskyddade föreningsfriheten.

Kontakterna med Expo går upp till högsta nivå i kyrkan. Till exempel anordnade Svenska kyrkan på Almedalsveckan år 2024 ett seminarium mellan ärkebiskop Martin Modéus och Expos vd Daniel Poohl. Huruvida kyrkan betalade pengar till Expo för deras medverkan den gången, vet vi inte. Transparensen kring samarbetet är närmast obefintlig.

Modéus, även om han säkert deltog med goda intentioner, bidrog dock till att skänka legitimitet till en organisation som även Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) inkluderat i sin granskning av vänsterextrema rörelser.

I en rapport från FOI år 2018 (”Den digitala kampen. Autonoma rörelser på nätet”) nämns Stiftelsen Expo och Researchgruppen (som tidigare hette AFA Dokumentation, och som Expo tidigare har haft samarbete med).

I Sverige är Research-gruppen och Stiftelsen Expo två exempel på organisationer som också granskar nationalistiska miljöer. Researchgruppen blev uppmärksammas under 2013, när man i samarbete med en stor kvällstidning granskade de anonyma männen och kvinnorna, som skrev kommentarer i några av Sveriges invandringskritiska mediers kommentarsfält (s. 18).

Häromåret flyttades Svenska kyrkans program ”Social hållbarhet fokus Tillit och Demokrati” ned till de 13 olika stift. Den nära relationen till Expo fortsätter dock som tidigare.

Svenska kyrkans olika stift har fortsatt att köpa in utbildningar från Expo. Till exempel höll Expo en utbildning för Göteborgs stift i höstas, där Niclas Nilsson från Expo uttalade:

Inom ramen för Svenska kyrkans kyrkomöte och högsta parlamentariska församling så finns det bland annat ett parti som Alternativ för Sverige, som vi ser och definierar som en del av extremhögern.

Naturligtvis definierar vi oss själva inte som en del av extremhögern, utan det är Expos etikett, som alltför ofta har använts i Sverige för att tysta meningsmotståndare.

Vi anser att det är djupt problematiskt att kyrkan vill befatta sig med en sådan organisation, och dessutom betala pengar till dem för dessa utbildningar. Om du som läser denna motion inte reagerar på hur sjukt detta är, föreställ dig att kyrkan skulle anlita konservativa, nationalistiska eller högerorienterade organisationer, som fick betalt för att ta fram ”utbildningar” om sina motståndare på vänsterkanten. Utbildningar som smutskastar och ljugar om Socialdemokraterna, Vänstern i Svenska kyrkan, Öppen kyrka, De gröna och andra grupper ... Naturligtvis vore det ren och skär aktivism.

Det kan säkert vara så, att Expos utbildningar också har vissa inslag som är mer neutrala och kanske rentav sanningsenliga om de aktörer som omnämns. Men det spelar mindre roll i sammanhanget. Utbildningarna handlar om att måla ut demokratiskt valda grupper som ett hot eller som extremister, inte att lyssna på dessa grupper.

När Expo själva är uttalade politiska motståndare till åtminstone två nomineringsgrupper som är demokratiskt valda av kyrkans medlemmar (SDSK och AfS), så är det självklart att Svenska kyrkan inte ska ha något organiserat samarbete med en sådan organisation. Det undergräver kyrkans lagstadgade uppgift som folkkyrka, som baseras på en trosgemenskap och inte på en politisk gemenskap. Kyrkans samarbete med Expo skadar kyrkans trovärdighet som en enande kraft. Samarbetet med Expo stärker också uppfattningen att kyrkan agerar som en vänsteraktivistisk organisation. Det i sin tur har redan lett till medlemsflykt, och det problemet lär fortsätta så länge Svenska kyrkan själva fortsätter att uppträda som man gör.

Vi yrkar därför att kyrkomötet beslutar att uttala som riktlinje att kyrkans enheter avbryter sitt samarbete med Expo.

Stockholm den 30 juli 2025

Lennart Matikainen (AfS)

Kyrkomötet
Motion 2025:125
av Anders Skogberg

Lämna ACT-alliansen

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att avsluta Svenska kyrkans medlemskap i ACT-alliansen.

Motivering

Idag består ACT-alliansen av 152 medlemmar i 127 länder, där Svenska kyrkan idag är en medlem genom Act Svenska kyrkan. En annan medlem är, under ledning av den ryska patriarken Kirill, Russian Orthodox Church, vilken stöder Putins invasionskrig av Ukraina till 100 procent.

Det är ett ryskt aggressions- och invasionskrig som iscensatts i vårt närområde som inte alls är förenligt med Svenska kyrkans värderingar. Därmed skall Svenska kyrkan snarast avsluta sitt medlemskap och istället skall Svenska kyrkan stötta Ukrainska ortodoxa kyrkan fullt ut utan att var medlem i ACT-alliansen.

Mangskog den 30 juli 2025

Anders Skogberg (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:126
av Anders Skogberg m.fl.

Säkra återväxt av gamla träd

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att tillräcklig återväxt av 200 år gamla träd säkras i Sverige.

Motivering

Vid framför allt renoveringar av kyrkor behövs ibland gammalt timmer, kanske upp till 200 år gammalt.

Detta timmer har de senast årtionden införskaffats från Ryssland som haft gammalt timmer tillgängligt. Dessa inköp från Ryssland har på grund av Ukrainakriget nu helt upphört. Därför är det viktigt att detta timmer införskaffas i Sverige istället. Svenska kyrkan förvaltar mycket skogsmark. Därmed måste tillgången säkras genom att låta vissa träd bli gamla så att behovet av gammalt timmer täcks på sikt.

Kyrkomötet ger därför i uppdrag till kyrkostyrelsen att se till att platser där sådant timmer möjliggörs/sparas och tillåts växa över lång tid, blir tillräckligt för framtida behov.

Mangskog den 30 juli 2025

Anders Skogberg (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

Ingvar Jonsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:127
av Anders Skogberg och Jonas Larsson

Prästkläder vid gudstjänst

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att återkomma till kyrkomötet med förslag till ändringar i kyrkohandboken eller annat regelverk som innebär att samtliga präster på alla gudstjänster ska bära godkänd skjorta och mässkläder.

Motivering

Det har visat sig att i vissa fall har präster vid gudstjänster frångått den kristna seden att bära vit, grå, blå eller svart skjorta eller inte haft mässkläder. Biskopar har lila skjorta. Detta är inte acceptabelt. Därmed måste kyrkoordningen skärpas och det framgår tydligt att inget annat än ovan nämnda skjorta och mässklädsel är tillåtet på samtliga gudstjänster. Kan detta genomföras utan att kyrkoordningen skrivelse skärps så är det till fördel.

Mangskog den 30 juli 2025

Anders Skogberg (SDSK)

Jonas Larsson (SDSK)

Kyrkomötet
Motion 2025:128
av Anders Skogberg

Sanningskommission

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att tillsätta en sanningskommission om Svenska kyrkans agerande mot Sverigedemokraterna.

Motivering

Hur har Svenska kyrkan egentligen hanterat Sverigedemokraterna genom åren? Har deras nomineringsgrupp hanterats lika respektfullt som de övriga nomineringsgrupperna? Det krävs en sanningskommission för att få fram ett ärligt och rättvisande svar. Mig veterligen har det förekommit en del oegentligheter mot Sverigedemokraterna som nomineringsgrupp genom åren.

Mangskog den 30 juli 2025

Anders Skogberg (SDSK)

**Kyrkomötet
Motion 2025:129
av Anders Skogberg**

Överskottsprodukter vid kremering

Förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att verka för att en större del av de uppkomna medlen vid kremering ska komma Svenska kyrkan tillgodo.

Motivering

Vid förbränning vid kremering kommer det att bli över en del restprodukter som har ett visst värde som totalt över Sverige är ganska stort. Besluta att det sker en rättvis fördelning av värdet på dessa överskottsprodukter.

Mangskog den 30 juli 2025

Anders Skogberg (SDSK)